

78 (911)
M 92

Антон Муха

Композитори
України
та української
діаспори

Довідник

М 92

Антон Муха

Композитори України та української діаспори

Довідник

Київ
«Музична Україна»
2004

КРИМСЬКА РЕСПУБЛІКАНСЬКА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ім. Г.Г. ФРАНКА

9449341
06

КОНТРОЛЬНИЙ ЛИСТОК СРОКОВ
ВОЗВРАТА

Книга должна быть возвращена
не позже указанного здесь срока

Количество предельных выдан _____

50-9/5

**Інститут мистецтвознавства,
фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського**

Довідник містить понад 1000 статей, в яких подано стислі відомості про життя та творчий доробок українських композиторів від найдавніших часів до наших днів, включаючи тих митців, які працювали і працюють поза межами України. До більшості статей додається бібліографія.

Видання розраховане на фахівців та широке коло читачів.

Рецензенти:

І. М. Юдкін, доктор мистецтвознавства,
О. С. Зінкевич, доктор мистецтвознавства,
професор НМАУ ім. П. І. Чайковського

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М. Т. Рильського

*Випущено на замовлення
Державного комітету телебачення
і радіомовлення України
за Програмою випуску
соціально значущих видань*

© Муха А. І., 2004
© Кривошей І. В. Художнє оформлення, 2004
© Видавництво «Музична Україна», 2004

ISBN № 966-8259-08-4

ПЕРЕДМОВА

Біографічні відомості про українських композиторів здебільшого розкидані серед величезного матеріалу різнопланових видань, а у спеціальних довідниках подаються з очевидним обмеженням персоналій, часу, територіальних рамок тощо. До 90-х рр. ХХ ст. коло імен вітчизняних композиторів свідомо звужувалося з ідеологічних міркувань, коли майже повністю виключалися представники зарубіжної української діаспори, замовчувалась творчість церковних композиторів та ін. Тим часом потреба у зведеному довідникові, що охоплював би максимум постатей українських композиторів – де й коли б вони не жили, будь-якого образно-тематичного, жанрового і стилістичного спрямування – була і є конче актуальною.

Перші спроби подолати штучні інформаційні бар'єри, що свого часу існували між творчістю композиторів материкової України і їхніми колегами з зарубіжної діаспори, започатковані працями З.Лиська (Матеріали до бібліографії та історії української музики, Мюнхен, 1947–1961) та А.Рудницького (Українська музика, Мюнхен, 1963). Згодом з'явився докладний біобібліографічний довідник, укладений М.Дитиняк (Канада, Едмонтон, 1986) із залученням літератури, надрукованої в Україні, зокрема упорядкованого А.Мухом довідника Співки композиторів України (К., 1968). Дані такого роду повніше враховані в англомовному довідникові І.Соневицького та Н.Палідвор-Соневицької (Нью-Йорк, 1993, репринтне перевидання здійснене Львівською регіональною організацією Співки композиторів України, 1997). Відомості про українських композиторів розмаїто представлені також у довіднику «Мистецтво України» за редакцією А.Кудрицького (К., 1997) та в інших вітчизняних новочасних виданнях.

Пропонований довідник ґрунтується на узагальненні широкого кола інформаційно-довідкових і оглядово-історичних джерел, стосовних творчості українських композиторів. Перелік цих джерел більш розгорнуто представлено нижче. Крім того, в тексті наприкінці більшості окремих довідок про композиторів подаються деякі додаткові публікації, пов'язані з персональною характеристикою митця. В цілому джерельна база охоплює понад два останні століття, і вона постійно доповнювалася аж до остаточного подання праці до друку. Значна частина довідок написана на основі справ і звітів членів

Національної спілки композиторів України, публікацій її Центру музінформу, архівних і документальних матеріалів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського, Національної музичної академії України ім. П.І.Чайковського, Державного агентства з авторських та суміжних прав України тощо або отримана безпосередньо від композиторів.

За своїм змістом довідник охоплює імена українських композиторів, починаючи десь від XI–XII ст. і доводячи до сьогодення. При цьому з метою хоча б ескізного показу цілісної панорами історичного розвитку української музичної творчості й урахування специфічних форм її прояву значно розширюється коло персоналій. Відтак, крім дипломованих фахових композиторів, членів творчих об'єднань різного типу або тих, які засвідчили свій професіоналізм поза межами останніх і без офіційних дипломів, у довіднику частково представлені й інші фахові музиканти – диригенти, виконавці, педагоги, музикознавці тощо, в доробку яких є художньо вартісні музичні композиції. На цій же підставі враховані церковні композитори-регенти, окремі музиканти-аматори, кобзарі-бандуристи (здебільшого з минулого часу), а також деякі сучасні естрадні автори-виконавці.

У визначенні приналежності митця до національної української культури автор керувався відомою засадою, проголошеною І.Огієнком: “Звати українськими всі ті твори, що написані українцями, або написані на українській землі, або що мають виразні ознаки нашої мови” (Огієнко І. Українська культура. – К., 1992. – С.21). Принцип цей слушний, хоч не абсолютний, надто щодо музичного мистецтва, тому в конкретних випадках можливі додаткові уточнення. Та, зрештою, справжнє музичне мистецтво тою чи іншою мірою відкрите і належить усьому людству.

Даний довідник позбавлений оціночних характеристик і має суто інформаційне призначення. Відомості в ньому подаються стисло, по змозі уніфіковано за формою і обсягом. У статтях про композиторів-класиків, визначних сучасників обсяг інформації певною мірою збільшується.

Кожна довідка складається з двох-трьох частин. У першій, біографічній, вказуються прізвище, ім'я та по батькові (якщо останнє прийняте для даної особи), в дужках зазначаються різновиди їх написання чи псевдонім, дані про життя композитора (дати – за новим стилем, населені пункти – за сучасним адміністративно-територіальним поділом). Далі подаються відомості про освіту (в основному вищу спеціальну), етапи трудової діяльності, наукові ступені, педагогічні й почесні звання, мистецькі відзнаки.

Перелік музичних творів здійснюється за жанрово-хронологічним принципом, з них вирізняються значніші, показові для конкретного митця зразки, наводяться дати написання. Стосовно авторів, творча діяльність яких має більш опосередковане чи тимчасове відношення до української музики, вказуються лише твори, написані в Україні, чи пов'язані з її тематикою та інтонаційними джерелами.

Додаткова література подається із зазначенням основних вихідних даних.

Перелік прийнятих у довіднику умовних скорочень наводиться нижче, після передмови.

Автор щиро дякує усім, хто на попередній стадії допоміг у підготовці даної праці, зокрема, докторів мистецтвознавства, професору М.Загайкевич, докторів мистецтвознавства, професору М.Гордійчуку, журналістові-мистецтвознавцю М.Головащенко, композиторові, професору М.Дремлюзі, докторів мистецтвознавства, професору О.Зінькевич, народному артистові України, професору І.Гамкалу, кандидатів мистецтвознавства К.Майбуровій, кандидатів мистецтвознавства Т.Швачко. Автор вдячний також працівникам названих вище установ, закладів, творчих організацій, колега-композиторам і музикознавцям за надану інформацію.

Довідник є першою спробою якнайширшого охоплення персоналій творців української музики, і певні проблемні моменти у вирішенні такого завдання були неминучими. Тож просимо читачів надсилати свої відгукки, зауваження і конструктивні пропозиції на адресу видавництва «Музична Україна» з метою їх урахування в подальших працях аналогічного типу.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

авт. – авторський
адмін. – адміністративний
АН – Академія наук
анс. – ансамбль
АПУ – Асоціація
пролетарських музикантів
України
АРКУ – Асоціація радянських
композиторів України
АРСР – Автономна Радянська
Соціалістична Республіка
б-ка – бібліотека
бібл. – бібліографічний
біобібл. – біобібліографічний
вар. – варіант
вел. – великий
вibr. – вибране
вид. – видання
вид-во – видавництво
вик. – виконання
вип. – випуск
ВІА – вокально-
інструментальний ансамбль
відд. – відділення
відп. – відповідальний
вітч. – вітчизняний
влч. – віолончель (у переліку
творів)
в.о. – виконуючий обов'язки
вок. – вокальний
всес. – всесоюзний
всеукр. – всеукраїнський
в т.ч. – в тому числі

ВУТОРМ – Всеукраїнське
товариство революційних музик
газ. – газета
гол. – головний
губ. – губернія
дерев. – дерев'яний
дис. – дисертація
дит. – дитячий
ДМШ – дитяча музична школа
Дніпроп. – Дніпропетровськ
д-р – доктор
друк. – друкований
дух. – духовий
естр. – естрадний
ж. – журнал
жін. – жіночий
зав. – завідувач
закін. – закінчив, -ла
заруб. – зарубіжний
засл. – заслужений
з. а. – заслужений артист
з. д. м. – заслужений діяч
мистецтв
з. д. н. – заслужений діяч науки
з. журн. – заслужений журналіст
з. прац. – заслужений працівник
з. уч. – заслужений учитель
заст. – заступник
зах. – західний
зб. – збірка, збірник
ім. – імені
ІМФЕ – Інститут
мистецтвознавства, фольклору
та етнографії (з 1964 –

ім. М.Т.Рильського) АН УРСР
(Академія наук Української
Радянської Соціалістичної
Республіки), з 1991 – Інститут
мистецтвознавства,
фольклористики та етнології
ім. М.Т.Рильського НАНУ
(Національна академія наук
України)
ін. – інше, інший
іноз. – іноземний
інстр. – інструментальний
ін-т – інститут
К. – Київ
кам. – камерний
канд. – кандидат
к-бас – контрабас (у переліку
творів)
кін. – кінець
кл. – клас
кн. – книга
кол. – колишній
конц. – концертний
конф. – конференція
Л. – Львів
Лен. – Ленінград
лібр. – лібрето
літ. – література, літературний
м. – місто
М. – Москва
мал. – малий
мист-во – мистецтвознавство
міжн. – міжнародний
Мін-во – Міністерство
міш. – мішаний (хор)
мол. – молодший
муз. – музичний
муз-во – музикознавство
н. а. – народний артист
надр. – надруковано
нац. – національний
НКО – Народний комісаріат
освіти
НМАУ – Національна музична
академія України
ім. П.І.Чайковського
НСКУ – Національна спілка

композиторів України
НСПУ – Національна спілка
письменників України
НСТДУ – Національна спілка
театральних діячів України
НТШ – Наукове товариство
ім. Т.Шевченка
обл. – область, обласний
обр. – обробка, обробки
Од. – Одеса
орг. – організація
орк. – оркестр, оркестровий
ост. – останній
пер. – переклад
перевид. – перевидання
півд. – південний
півн. – північний
побл. – поблизу
пол. – половина
пост. – постановка
поч. – початок
прац. – працівник
прим. – примітки
присв. – присвячений
ПРОКОЛЛІ – Производственный
коллектив (рос.)
проф. – професор
публ. – публікація
рад. – радянський
РАПМ – Російська асоціація
пролетарських музикантів
ред. – редакція
реж. – режисер
респ. – республіканський
РМТ – (Імператорське)
Російське музичне товариство
р-н – район
рук. – рукопис
с. – село
сб. – збірник (у російських
видаваннях)
св. – святий
сел. – селище
сер. – середина
симф. – симфонічний
СК – Спілка композиторів
скр. – скрипка (у переліку творів)

СКУ – Спілка композиторів України
 сл. – слова
 смт – селище міського типу
 сов. – советський (у російських виданнях)
 сост. – составитель (у російських виданнях)
 соц. – соціалістичний
 СПб – Санкт-Петербург
 справж. – справжній
 ССМШД – спеціальна середня музична школа-десятирічка
 СРМУ – Спілка радянських музик України
 ст. – старший; століття
 струн. – струнний
 супр. – супровід
 СУПРОМ – Спілка українських професійних музик (Західної України до 1939)
 суч. – сучасний
 сх. – східний
 т. – том
 тв. – твір, твори
 теор. – теоретичний
 Терноп. – Тернопіль

т-р – театр
 УВАН – Українська вільна академія наук
 укл. – укладач
 УМІ – Український музичний інститут
 ун-т – університет
 упор. – упорядник, упорядкування
 УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка (1922–1991)
 уч-ще – училище
 філол. – філологічний
 філос. – філософський
 фолькл. – фольклорний
 фп. – фортепіано, фортепіанний
 ф-т – факультет
 Х. – Харків
 х. – хутір
 хор. – хоровий
 ЦНБ – Центральна наукова бібліотека
 церк. – церковний
 ч. – частина
 член-кор. – член-кореспондент
 чол. – чоловічий

Примітка: У Словнику застосовуються скорочення слів, що визначають мовну або національну приналежність (напр., амер. – американський, латин. – латинський), назви областей (напр., Вінн. — Вінницька, Івано-Фр. – Івано-Франківська), місяців (напр., січ. – січень, груд. – грудень). В прикметниках допускається відсікання закінчень із суфіксами: -ичний, -ічний, -ий, -ський, -ійний та ін.

АББАКУМОВ Степан (Стефан) Тимофійович

(05.12.1870, Київ – 1919, там само) – диригент, педагог, композитор. Закін. Київ. муз. уч-ще по кл. фп. Г.Ходоровського (1890). Петерб. консерваторію по кл. композиції М.Соловйова (1898). Вдосконалював диригентську майстерність у А.Пікіша в Лейпцизі (1903). Був директором муз. класів Томського відд. РМТ. Диригував виставами укр. драм. гуртка в Петербурзі (1897), з 1904 – літніми симф. концертами в Павловську, Ялті, на виставці «Музичний світ» у Петербурзі та ін. містах, зачинатель заочної муз. освіти. З 1913 – у Києві. Автор симф., скрипкових тв., хорів, романсів, а також муз.-теор. праць.

АБЛАМСЬКИЙ Д. (кін. XVIII – перша пол. XIX) – церк. композитор. Написав «Руководство к церковному півнію». Упор. «Потного обихода южно-русского півня». У творчості використовував старов. укр. мелодії.

АБРИСОВСЬКИЙ Савин Йосипович (1874, с. Петрівці на Тернопільщині – 1900, м. Косів, Івано-Фр. обл.) – композитор-аматор, художник. Навчався в Краківській академії мистецтв (1892–96). Автор коломийок для фп. в 4 руки, вальсів для гітари,

фп. («З останніх днів», вид. 1903 у ред. Д.Січинського).

Літ.: Якубович С. Савин Абрисовський// Діло, 1904, 15 січ.

АВДІЄВСЬКИЙ Анатолій Тимофійович (16.08.1933, с. Федварі, тепер с. Підлісне Кіровоград. обл.) – хор. диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Одес. консерваторію по кл. хор. диригування К.Пігрова (1958). Організатор і худож. керівник Поліського ансамблю пісні і танцю «Льонок» (Житомир, 1958–63), худож. керівник Черкаського укр. нар. хору (1963–66), з 1966 – худож. керівник і гол. диригент Держ. укр. нар. хору ім. Г.Верьовки. Викладач Київ. вузів: консерваторії (1971–76), ін-ту культури (1977–80), з 1980 – пед. ін-ту, нині пед. ун-ту ім. М.Драгоманова (з 1986 – проф.). З 1991 – голова Всеукр. муз. спілки. Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1968), Держ. премії СРСР (1978), н. а. УРСР (1975), н. а. СРСР (1983). Член-кор. Академії пед. наук України (1993). Академік АМУ (1997), Герой України (2003).

Тв.: хори – «Привітальна-хороводна», «Не громи в степах гудуть» (сл. Д.Луценка), «Над широким Дніпром» (сл. В.Лагоди) та ін., обр. нар. пісень.

Літ.: Гордійчук М. Анатолій Авдієвський// Фольклор і фольк-

лористика: авт. зб. статей, К., 1979; Стельмашенко О. Високе мистецтво// Музика, 1977, №5; Пилипчук М. Земний сад пісень// Музика, 1989, №3; Головащенко М. Його стихія – хор і пісня// Культура і життя, 1993, 14 серп.; Афоніна А. До пісні вірна любов// Музика, 1993, №5.

АДАМЦЕВИЧ Євген Олександрович (01.01.1904, с. Солонича на Полтавщині – 19.11.1972, с. Холмівка, Крим) – кобзар. У дитинстві втратив зір. Жив у м.Ромни. Автор «Думи про Івана Федька», пісні «В неволі», дум про голодомор. Виконавець «Запорозького маршу», укр. нар. історичних, гумористичних, побутових пісень, дум нар. і літ. походження.

Літ.: Правдюк О. Роменський кобзар Євген Адамцевич, К., 1971; Дубравін В. Основи музичної декламації кобзаря Євгена Адамцевича// Нар. творчість та етнологія, 1994, №2–3; Охріменко П. Кобзарський репертуар Євгена Адамцевича// там само, 1994, №4; Бобрикова Т. Про мого батька Євгена Адамцевича// Бандура (Нью-Йорк), 1997, № 61–62; Кирдан Б., Омельченко А. Талант від Бога// передрук.: Культура і життя, 2004, 14 січ.

АЗАРОВА Світлана Анатоліївна (09.01.1976, м. Ізмаїл Одес. обл.) – композитор, педагог. Закін. муз.-пед. ф-т Одес. пед. ін-ту (1996), Одес. консерваторію по кл. композиції К.Цепколенко (2000), навчалась на майстер-курсах в Чехії (1996, 1997). Викладач одес. ДМШ № 1. Член НСКУ, Міжн. організації «Асоціація Нова музика».

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1999); для струн. орк. – «Ганок птахів» (2000); для флейти, кларне-

та, фп., скр., влч. – «Профіль часу» (2002), для кларнета, влч., фп. – «Вісь всякого Карасса...» (2002), для кларнета і фп. – Соната-Диптих (1999); для фп. – «Хронометр» (2000), для флейти соло – «Продавець скляних ялинок» (2000), для туби соло – «І трюм повільно...» (2001), для 5-и влч. – «Діаграма» (1999), вок. цикл «Покарана любов'ю» (сл. Л.Олійник, 1999); для міш. хору – «The black Office» (2000).

АЗВАЖИНСЬКИЙ С.П. – див. **ТИШКЕВИЧ-АЗВАЖИНСЬКИЙ С.П.**

АЛБУЛ Олександр Володимирович (02.01.1955, м. Винники Львів. обл.) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції Д.Задора (1984). 1979–84 та 1984–96 – викладач Львів. муз. пед. уч-ща, майстер по ремонту муз. інстр.; з 1996 – звукорежисер та аранжувальник Івано-Фр. відд. Укр. асоціації творчої інтелігенції «Світ культури». Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1984–96), Танцювальна сюїта (1996), для струн. орк. – «Музика» (1984); Струн. квартет (1998), для дерев. дух. – Сюїта (1982), для труби і фп. – п'єса; для фп. – Сонатина (1983), Соната (1997), «Ноктюрн» (1987) та ін.; обр. для дит. хору пісень В.Заремби, для чол. хору – укр. нар. пісень, для вок. тріо або жін. хору – циклу укр. нар. пісень; цикл колядок на сл. сучасних укр. поетів; пісні (понад 50).

АЛЕКСАНДРОВА Людмила Володимирівна (друга пол. XIX – поч. XX) – композитор-аматор, громад. діяч. Дочка укр. письменника В.Александрова, автора тексту оперет «За Немань іду» (1872), «Не ходи, Грицю, на вечорниці»

(1873), згодом перетворених М.Старицьким на драм. твори. Навчалась в 50-х у Варшавській консерваторії. Працювала в Харкові на ниві нар. освіти. Автор романсів «Дивлюсь я на небо» (сл. М.Петренка), «Повій, вітре, на Україну» (сл. С.Руданського, аранжування В.Заремби) та ін.

АЛЕКСЄЄВ Михайло Павлович (05.06.1896, Київ – 19.09.1981, Ленінград) – літературознавець, мистецтвознавець, педагог, композитор. Академік АН УРСР (1958), почесний доктор п'яти заруб. ін-тів. Муз. освіту здобув у Київ. муз.-драм. школі М.Лесневич-Носової, де навчався композиції та гри на фп. (1908–14). Закін. істор.-філол. ф-т Київ. ун-ту (1918). Викладач історії театру та музики в Київ. консерваторії (1918), муз. критик у Саратові (1916) і Києві (1917–19). Проф. Іркутського (1927–32) та Ленінгр. ун-тів (1932–60). Автор понад 400 статей про композиторів, зокрема біографічного нарису про М.Березовського в альманасі «Посев» (Од., 1921), співавтор Покажчика рос. літ-ри про Бетховена (Од., 1927).

Тв.: Соната для фп., романси, музика до драми Р.Тагора «Чітра».

АЛЕКСЄЄНКО Борис Васильович (18.08.1929, Краснодар) – композитор, педагог, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича (1958). Викладач Терноп. муз. уч-ща (1958–62), Київ. ін-ту театр. мистецтва (1963–66). Муз. редактор Укр. студії худож.-докум. фільмів (1962–67), зав. учбово-пед. редакції вид-ва «Музична Україна» (1967–73), гол. муз. редактор Київ. кіностудії ім. О.Довженка (1974–89). Член НСКУ, голова Музфонду (1999).

Тв.: опера для дітей «Марійка-розгубійка» (лібр. власне за казкою Л.Воронкової, 1971); муз. комедія – «Солов'ї співають навесні» (лібр. О.Корнієнко, 1966), «Чіполіно» (за казкою Дж. Родарі, 1969), музика до водевілю «Чис же це весілля?» (за п'єсою Ю.Мокрієва, 1972), вок.-симф. – «Ода Києву» (1982); симф. поема «Данко» (1958), «Людина» – шість новел на вірші Е.Межелайтіса за участю читця (1966, 2-а ред. – 1980), увертюра «Юність» (1967) та ін.; п'єси – для орк. нар. інстр., естр. орк., фп.; хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, худож. і докум. фільмів (16).

Літ.: Зінькевич О. Нова опера для дітей// Культура і життя, 1975, 30 берез.

АЛЕКСІЙЧУК Ірина Борисівна (16.12.1967, м. Свердловськ Луган. обл.) – композитор, піаністка. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. І.Рябова (1991), по кл. композиції Я.Лапинського (1993). Факультативно навчалась по кл. органа Г.Булибенко (1993–96). Пройшла асистентуру-стажування (1996). З 1994 – викладач Київ. консерваторії – НМАУ. У складі фп. дуету разом з Ю.Котом концертує у різних країнах світу. Лауреат нац. і міжн. конкурсів (Хмельницький, 1993; Мюнхен, 1996; Маймі, 1997; Київ, 2001). Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (2000). Член НСКУ.

Тв.: кантата на сл. Г.Сковороди (1993); для симф. орк. – Симфонія (1994–96), поеми – «Голгофа» (1991), «Відлуння» (1992), триптих «Фолькобрази» (1992); для 2-х фп. – Концертні фантазії «В ніч під Івана Купала» (1997), «Вій» (2001), перекладення балету «Болт»

Д.Шостаковича, симф. фрагментів П.Чайковського, С.Прокоф'єва; для фп. – Соната (1990), цикли варіацій, п'єси; для меццо-сопрано і органа – «Дві балади про досконалу любов» (сл. О.Степанченка і Е.Е.Камінгса, 2004); вок. цикл «Пісні кохання» на сл. стародавніх япон. поетів (1996); музика до лялькової вистави.

АЛЖНЄВ Юрій Борисович (24.08.1949, Кіровабад, Азербайджан) – композитор, педагог, концертмейстер. Закін. Харків. ін-т культури (1977), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Золотухіна (1989), по кл. диригування П.Васюри. Концертмейстер Харків. анс. танцю «Квітка» (1974–76), Харків. рос. драм. т-ру ім. О.Пушкіна (з 1976). Ст.викладач (з 1992) кафедри нар. інстр. Харків. ін-ту мистецтв (доцент з 1997). Лауреат Муніципальної премії ім. І.Слатіна (1997), премії ім. І.Огієнка (1999). Почесна грамота Президента України (1999). З. д. м. України (1995).

Тв.: для симф. орк. – увертюра «Молодість Тракторобуду» (1981), поема «Пролог» (1989); для естр. складу – Симфоніста «Спогади матінки-Землі» (1988); для інстр. анс. – рапсодія «Обереги» (1990), для квартету мідних – «Старий бастіон» (1987), для труби з орк. – Скерцо (1977), для баяна з орк. – Концертна п'єса (1977); для фп. – Російський триптих (1984), Ескізи (1979), Дума (1985); для орк. нар. інстр. – Хоровод-тока (1989), композиції на нар. (вірн., лит., укп.) теми (1986–88); Рапсодія на теми нар. мелодій греків Приазов'я «Вихід із Криму», Увертюра на теми клезмерських мелодій «Гноім», конц. п'єса «Дергунець»;

для естр. орк. – Акварелі (1976); концерти на нар. сл., на канонічні тексти для хору без супр. – «Співомовки», «Дівич-сон», «Співайте для Господа...», «Слава тобі, Господи!», «О Лелю!», «Сапурина»; хори, пісні («Кобзо моя», сл. П.Куліша та ін.); музика до театр.-вистав.

Літ.: Редакционные беседы// Муз. академия, М., 1992, №2.

АЛМАШІ Золтан Гаврилович (22.01.1979, Львів) – композитор, віолончеліст. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові по кл. влч. (1998) та композиції (1999) Ю.Ланюка, 2001 – аспірантуру НМАУ (керівник С.Станкович). Артист анс. «Київська камерата». Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (2003). Член НСКУ.

Тв.: для кам. хору і кам. орк. – Missa brevis (2000), для кам. хору – Concerto grosso №2 (2000); для гобоя, влч. та кам. орк. – Concerto grosso №3 (2002); для кларнета і струн. орк. – Концерт (2002), для кам. анс. – «Продовжене життя» (2003); для фп., скр. і влч. – Тріо (1999); для влч. і баяна – Діалог (1999); для 3-х скрипок, к-баса і фп. – Квінтет (1999), для влч. і фп. – Соната (2000), «Грант» (2002); для фп. – «Краплини».

АЛОЇЗ (справж. – **МУЗИКАНТ АЛОЇС**) Владислав Францович (01.07.1860, Прага – 1918, Петроград) – віолончеліст, композитор, педагог. За походженням чех. Після Закін. Празької консерваторії (1879) – викладач Київ. муз. уч-ща РМТ (1880–86). Виступав у складі струн. квартету (разом із О.Шевчиком у Києві, з Л.Ауером у Петербурзі), брав участь у концертах М.Лисенка, П.Чайковського (1893 під керівництвом автора виконав «Варіації на тему

рококо»). Викладач муз. ін-ту у Варшаві (1886–91), Одес. муз. уч-ща РМТ (1891–97), з 1897 жив у Петербурзі.

Тв.: 2 концерти для влч., сонати – для скр., влч.; Фп. тріо, інстр. п'єси, романси.

АЛЧЕВСЬКИЙ Григорій Олексійович (1866, Харків – 1920, Москва) – співак, композитор, педагог. Брат відомого співака І.Алчевського. Закін. фіз.-мат. ф-т. Харків. ун-ту (1887), Моск. консерваторію по кл. співу, кл. композиції (у С.Танєєва), по кл. фп. О.Зілоті (1893). В 1907 – муз. рецензент у Харкові. Виступав у концертах, організував орк. балаласників. Автор посібників з питань вок. техніки.

Тв.: симф. картина «Альоша Попович» (1904); пісні на сл. Т.Шевченка («Чого мені тяжко»), Лесі Українки («Стояла я і слухала весну»), І.Франка («Безмежне поле»), Хр. Алчевської («Душа – се конвалія ніжна»), М.Лермонтова, А.Майкова та ін.; обр. нар. пісень (серед них – 6 укр.).

Літ.: Пружанский А.М. Отечественные певцы. 1755–1917, ч.1. М., 1991; Лисенко І. Композитор, співак, педагог// Вечірній Київ, 1966, 17 трав.

АЛБОВА Ірина Володимирівна (04.05.1958, Берлін) – композитор, піаністка-концертмейстер. Закін. Харків. муз. уч-ще по кл. фп. Т.Шнишкіної (1979), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції І.Ковача (1985). 1985–86 – концертмейстер Харків. ін-ту мист., з 1986 – викладач ДМШ № 6, веде курс композиції. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1985); для симф. орк., сопрано, бари-

тона, двох солістів балету – Поема (сл. япон. поетів, 1998); хор. концерт «Моління» (1995); Фп. тріо (1993); для флейти, гобоя і кларнета – «Діалоги» (1994); для гобоя соло – «Осіння фантазія» (2000); для скр. і фп. – Фондо (1983), Соната (1986–91), «Танцюючі пуанти» (2004); дит. п'єси для влч. і фп. (1998); для фп. – прелюдії і фуґи (1989), 7 п'єс для дітей (1990), «Домашній альбом» (1991), 6 п'єс (1997); для голосу і фп. – романси на сл. О.Блока (1987), Лайми Лівени (1987), Г.Еміна (1996), пісні; музика до драм. вистав.

АНДРЕЄВА Олена Федорівна (15.06.1914, Петербург) – композитор, педагог, муз. редактор, музикознавець. Закін. композиторський ф-т Київ. консерваторії по кл. Л.Ревуцького (1945). З 1944 – викладач муз.-теор. предметів у Київ. муз. уч-щі та ССМШД ім. М.Лисенка. З 1960 – муз. редактор Укр. філії вид-ва «Сов. композитор», з 1963 – редактор, зав. редакції вид-ва «Мистецтво», з 1967 – зав. редакції вид-ва «Музична Україна». Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Урочиста увертюра (1945); вок.-симф. – кантата-поема «Наймичка» («У неділю вранці-рано...»), сл. Т.Шевченка, 1937), Колискова, ч.2 колективної кантати «Слава жінкам-трудівницям» (1950), Струн. квартет (1940), для скр. і фп. – Романс і Танок; п'єси – для фагота, флейти, труби, кларнета, баяна, бандури; для фп. – 2 сюїти, прелюдії, концертний парафраз на теми з опери «Тарас Бульба» М.Лисенка, п'єси для дітей; міш. хор без супр. «Три шляхи» (сл. Т.Шевченка, 1939), романси, пісні, обр. укр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Основи музичної грамоти. Вид. 5-е, К., 1993; Таблиці з нотної грамоти. Вид. 2-е, К., 1960; Музичний словник. Вид. 2-е, К., 1974; Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру. Довідник, К., 1985; Каталог рукописного фонду музичної спадщини Л.М.Ревуцького, К., 1994.

Літ.: Архімович Л. Вітаємо ювілярів// Музика, 1984, №3; Шурова Н. Слово про друга// Спогади, досвід, дослідження, вип.3. Зб. праць, К., 2002.

АНДРЕЙКО Дмитро (Андрійович) (30.01.1864, с. Трудовач на Львівщині – 10.06.1888, Львів) – композитор-аматор, хор. диригент. Вихованець Львів духовної семінарії. Досконало грав на скрипці, цитрі, керував семінарським хором. Автор обробок укр. нар. пісень (збірки «Вінок з народних мелодій», 1885, «Звуки України», 1919).

АНДРІЄВСЬКА Ніна Костянтинівна (02.01.1928, Київ) – музикознавець, муз. редактор, композитор. Закін. філол. ф-т Київ. пед. ін-ту (1952), істор.-теор. ф-т Київ. консерваторії (1954), аспірантуру (1970). Редактор, зав. відділу, гол. редактор редакції муз. мовлення Укр. радіо (1953–86). Лауреат композиторських конкурсів – Всес. (1972), Респ. (1972). Член НСКУ, Нац. спілки журналістів України. З. журн. України (1983), з. д. м. України (1998).

Тв.: хори та вок. ансам. – «Ой три шляхи широкії» (сл. Т.Шевченка) та ін.; романси – «Тополя» (сл. Т.Шевченка) та ін.; пісні – «Якби я вмiла вишивать» (сл. Л.Рєви), «Омріяне кохання» (сл. власні) та ін.; обр. нар. пісень.

Музикознавча праця: Дитячі опери М.Лисенка, К., 1962.

Літ.: Кулик Р. Світ її пісень// Музика, 1979, №1; Терещенко А. Про що співали струни// Культура і життя, 1972, 23 берез.; Довженко В. З пісень Ніни Андрієвської// Культура і життя, 1985, 13 жовт.

АНДРІЄВСЬКИЙ М.О. (1842–1887) – поет, церк. композитор. Автор вміщеної в Почаївському «Богогласнику» «Пісні о смерті».

АНДРІЙЧУК Петро Олександрович (17.01.1958, м. Борщів Терноп. обл.) – хор. диригент, баяніст, педагог. Закін. Терноп. муз. уч-ще (1977), Київ. консерваторію (1982) по кл. баяна М.Різоля, по кл. ансамблю І.Яшкевича, по кл. диригування М.Гозулова. З 1978 – концертмейстер, з 1992 – худож. керівник і диригент Засл. нар. ансамблю пісні і танцю України «Дарничанка». З 1989 – викладач, доцент (1996), проф. (1999) Київ. ін-ту культури (тепер Київ. нац. ун-т культури і мистецтв). Автор хор. творів, пісень на сл. укр. поетів, обробок укр. нар. пісень, статей у пресі. Гастролював у містах пострадянських країн, а також у Польщі, Румунії, Югославії, Чехії, Словаччині, Великій Британії, Франції, Австрії, Італії. З. прац. культури України (1992). Кавалер ордена «За заслуги» III ст. (2003). Член Нац. ліги укр. композиторів, Нац. Всеукр. муз. спілки, Нац. спілки журналістів України.

Літ.: Рудаков М. Культуру творять одержимі// Урядовий кур'єр, 1997, 24 трав.; Верховинець Г. Грані таланту// Профспілки України, 2002, № 2.

АНДРОСЮК Петро Іванович (1912, Харків – 1978, там само) – композитор, музикознавець, педа-

гог. Закін. теор.-композиторський ф-т Харків. консерваторії по кл. композиції С.Богатирьова. Викладач муз.-теор. предметів на виконавських ф-тах цієї консерваторії (тепер Ін-ту мистецтв). Автор хрестоматії «Гармонія в музикальних прикладах», К., 1963.

Тв.: інстр. п'єси; обр. нар. пісень.

АНТКІВ Зіновій-Богдан Богданович (06.04.1942, с. Острів Терноп. обл.) – хор. диригент. Закін. Львів. консерваторію по кл. диригування М.Колесси (1969). Хормейстер капели «Думка» (1969–84), з 1984 – худож. керівник і гол. диригент Держ. чол. хор. капели ім. Л.Ревуцького, Н. а. України (1991).

Тв.: хори – «Зоряні ночі» (сл. М.Гольца), «Краю рідний» (сл. С.Засць); обр. укр. нар. пісень.

АНТОНОВИЧ Мирослав Іванович (01.03.1917, м. Долина, тепер Івано-Фр. обл.) – співак (баритон), хор. диригент, музикознавець. Навчався на музикологічному ф-ті Львів. ун-ту, у Вищому муз. ін-ті у Львові по кл. сольного співу. Виступав як оперний і концертний співак у Львові (1939–42), в Австрії (1942–45). Закін. зі званням д-ра музикології Утрехтський ун-т (Нідерланди, 1951), його наук. співробітник (1951–82). Засновник Візантійського хору (1951), у репертуарі якого укр. церк. і світська муз. Гастролював у країнах Америки та Європи, 1990 – в Україні. З. д. м. України (1998).

Музикознавчі праці: Українські співаки на Московщині в 17 столітті (Записки НТШ, Париж–Нью-Йорк–Мюнхен–Торонто–Сідней, 1961) та ін.

Тв.: обробки укр. нар. пісень для хору.

Літ.: Долгий О. По світу з українською піснею// Музика, 1996, №1.

АНТОНЮК Валерій Юрійович (11.07.1979, с. Деренківце на Черкащині) – композитор. Закін. НМАУ по кл. композиції Г.Ляшенка (2003). Лауреат Міжн. конкурсу ім. С.Прокоф'єва «Україна–2000». Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Звучання присутнє» (2003), Фп. концерт (2001); кам.-інстр. – Струн. квінтет (2000), 3 п'єси для струн. квартету, сонати – для англ. ріжка (2002), для альту, флейти і фп. (2000), для гобоя соло (2004); для альту і фп. – Прелюдія, 5 реінкарнацій і Постлюдія (2000), для квартету гітар – «Святкова сюїта» (1998); для фп. – 7 прелюдій «Стани» (1999); 10 дит. прелюдій (1998); для сопрано з симф. орк. – «Чотири пісні на слова О.Мандельштама» (2004), для голосу з кам. орк. – Триптих на сл. В.Стуса (2004), вок. цикл «11 слоспівів» на сл. япон. поетів XIV–XVI ст. (2001); для хору – цикл «Сумні пейзажі» (сл. П.Верлена, 2004); романси, пісні, обр. нар. пісень.

АПОЛЛОНОВ Іван Іванович (1888, Пензен. губ., Росія – 13.06.1915, Київ) – хор. диригент, педагог, церк. композитор. Керівник хору при Михайлівському Золотоверхому монастирі в Києві (1899–1915), з 1905 – засновник, керівник і викладач курсів хор. співу й теорії музики та літніх курсів для вчителів церковно-парафіяльних шкіл при Києво-Михайлівській учительській школі. Автор духовних композицій.

АРКАС Микола Миколайович (07.01.1853, Миколаїв – 26.03.1909, там само) – композитор-аматор, громад. діяч, історик. Закін. фіз.-мат.

ф-т Новорос. ун-ту в Одесі (1875). Служив у морському відомстві на Чорноморському флоті. Очолював т-во «Просвіта» в Миколаєві. Автор популярної «Історії України-Руси», СПб., 1908 («Історія України-Русі», К., 1991).

Тв.: опера «Катерина» на власне лібр. за поемою Т.Шевченка (1889). Перша в цьому жанрі на шевченківський сюжет (муз. ред. П.Молчанова, вид. 1897, вперше пост. 1899 трупю М.Кропивницького, оркестрування Ф.Воячека, І.Прибіка; муз. ред. Г.Таранова, пост. К., 1957); романси, вок. дуети («Не співай нам тепер, бандуристе», «Я боюся тобі розказати про любов» та ін.); записи та обробки укр. нар. пісень (бл. 80).

Літ.: Кауфман Л. М. М. Аркас, К., 1958; Лисенко М. Листи, К., 1964; Макаренко О., Петренко О. Будитель національної свідомості // Культура і життя, 1993, 23 січ.; Лісовенко І. З історії постановки опери «Катерина» // Культура і життя, 2004, 9 черв.; Сарбей В. З недрукованої спадщини Миколи Аркаса // Київська старовина, 1994, №1; Іванов В. Музичні джерела опери М. Аркаса «Катерина», Миколаїв, 1997.

АРКАС Микола Миколайович (23.08.1888, Миколаїв – 13.12.1938, Хуст, Закарпат. обл.) – хор. диригент, артист, режисер. Син М. Аркаса. Опрацював збірку укр. нар. пісень для хору. Автор музики до драм. вистав.

Літ.: Гайдабура В. Театр, захований в архівах, К., 1998.

АРКІН Ісідір Аркадійович (01.06.1904, Кременчук – ?) – симф. диригент, композитор. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл.

композиції (1927). Зав. муз. частини укр. т-ру в Ленінграді, один з організаторів Держ. укр. т-ру «Жовтень».

Тв.: музика до театр. вистав – «Яблуневий полон» І. Дніпровського, «Комуна в степах» М. Куліша та ін.; масові пісні, пісні для дітей.

Літ.: Лисько З. Сучасні музики Великої України // Укр. музика, Л., 1938, №9–10.

АРНАУТОВ Олександр Васильович (1907, Могилів-Подільський – 03.09.1937, Київ) – композитор, музикознавець, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С. Богатирьова (1930), по кл. спец. фп. В. Петрова. Один з організаторів і керівників АПМУ. Репресований 1937.

Тв.: для симф. орк. – «Поєма про героїв»; для фп. – Скерцо, Прелюдії, Поєма (для 2-х фп.); хори – «Танкова» (сл. М. Скуби) та ін.; пісні для дітей; музика до театр. вистав. Статті в журналах: М. Коляда // Рад. музика, 1936, №3 та ін.

Літ.: Комсомольці-музики // Музика – масам, Х., 1929, №3–4; Кузик В. Справа радіокомітету. Рік 1937 // Музика, К., 1994, №3.

АРС (справж. – **ВОЛКОВ**) **Микола Андрійович** (1857–1902) – оперний і військовий диригент. Автор оперети «Катерина», вальсу «Невозвратное» та ін., переклав на укр. мову «Новый курс инструментовки» Ф. Геварта, М., 1892; та ін.

АСКОЧЕНСЬКИЙ Костянтин Іпатійович (друга пол. XIX) – хор. диригент, церк. композитор. Навчався 1845–47 в Київ. духовній семінарії, керував її хором. Серед його творів – Херувимська.

АССЕЄВ Ігор Михайлович (07.03.1921, Ростов-на-Дону –

12.11.1996, Одеса) – композитор, педагог. Закін. Муз.-пед. ін-т ім. Гнесіних у Москві по кл. композиції Т. Хренникова (1952). З 1949 – викладач муз. школи в Москві, з 1952 – викладач, доцент (1989) кафедри теорії музики і композиції Одес. консерваторії. З. д. м. України (1993). Автор навчальних посібників.

Тв.: балет «Ларра» (за тв. М. Горького, 1971), вок.-симф. – кантати; для симф. орк. – симфонія «Присвята», поеми, сюїти; концерти – 2 для фп. з орк. (1948, 1957), для влч. з орк. (1974), для скр. з орк. «Триптих» (1977), для труби з орк. (1986); для орк. нар. інстр.: для органа – «Симфонічні фуги» (1972), «Варіації на тему пісні про Довбуша» (1972); Струн. квартет (1983); для фп. – «Казка» (1956), цикл п'єс для дітей «В зоопарку» (1962), «Карнавал» (для 2-х фп., 1957) та ін.; п'єси – для скр., влч., кларнета, гобоя; хори, обр. нар. пісень, вок. цикли, пісні; музика до театр. вистав.

Літ.: Котлярський А. Звучить органна музика // Музика, 1977, №3; Ілюшин І. На юбилейном вечере // Сов. музика, 1981, №10.

АХШАРУМОВ Дмитро Володимирович (20.09.1864, Одеса – 03.01.1938, Ашхабад) – диригент, скрипаль, композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Вчився у Л. Ауєра (Гервіка), О. Рубца (теорія музики) в Петербурзі, у Я. Донта і Р. Фукса – у Відні. Засновник (1898) і диригент оркестру симф. орк., з яким у 1903–14 гастролював по Росії. За його ініціативою у Полтаві відкрито відд. РМТ (1899), 1904 – муз. уч-ще (до 1919 його директор). Створив симф. орк. у Феодосії; як скрипаль висту-

пав за кордоном і в Росії (1886–97). 1926–29 – гол. диригент симф. орк. у Воронежі. З 1929 – в Ашхабаді, викладач худож. технікуму. Був репресований.

Тв.: для симф. орк. – «Сюїта на укр. теми в стилі старовинної музики» (бл. 1914), «Жалобна фантазія», «Варіації на теми Леклера»; для струн. орк. – Елегія; п'єси для скр. та ін.

Літ.: Кауфман Л. Д. В. Ахшарумов. Визначний музичний просвіти-тель, К., 1971; Кузик В. Архівна знахідка // Музика, 1994, №2.

БАБЕНКО Юрій Йосипович (09.12.1967, с. Борова Київ. обл.) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Ю. Іщенка (1995). Дипломант конкурсу студентів-композиторів (Київ, 1995). Член НСКУ.

Тв.: для гобоя з орк. – Концерт (2000); солоспіви на сл. І. Калинця; Струн. квартет (1991); для кларнета та фп. – Соната (1991), для саксофона та фп. – Соната (1993); для 4-х саксофонів – «Стимфалійські птахи» (1994); для хору – «Заходять очі, смеркне у світах» (сл. М. Фішбеїна, 1996); романси.

БАБІНСЬКИЙ Ярослав Іванович (22.07.1951, с. Тишківці Івано-Франківськ. обл. – 19.08.2002, Івано-Франківськ) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А. Кос-Анатольського та Л. Мазепи (1987). 1972–80 – артист оркестру обл. муз.-драм. театру ім. Т. Франка, 1986–88 – дириктор студентського Будинку культури Львів. торговельно-економ. ін-ту, з 1988 – викладач (з 1992 – ст. викладач) кафедри музики Прикар-

паського ун-ту ім. В. Стефаніка. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1987, Симф. фантазія (1988), для голосу з орк. – Вокаліз (1994); 3 струн. квартети; 3 укр. нар. пісні для квартету; для струн. орк. – «Moderato» (1990), 10 укр. нар. пісень для голосу і струн. орк. (1988); для саксофона-тенора і фп. – Соната; для фп. – Соната (1985); для хору – 10 колядок (1989), 10 обробок нар. пісень (1990), хори на сл. В. Стуса (4), В. Куйбіди; романси на сл. Дм. Павличка, С. Пушика та ін.; Варіації на теми стрілецької пісні для бандури (III премія на I Міжн. конкурсі ім. Гр. Китастого, 2001).

БАЖАНСЬКИЙ Порфирій Іванович (22.02.1836, с. Белелуя, тепер – Івано-Фр. обл. – 29.12.1920, Львів) – фольклорист, музикознавець, композитор. Закін. Львів. духовну семінарію (1864), музику навчався приватно у М. Вербицького, І. Воробкевича, М. Гуневича. Учителював у духовній семінарії, регент церков. хору, священник. Написав «Історію руського церковного пінія» (Л., 1890), «Русько-народний музикальний стиль» (1907) та ін. муз. посібники, записав понад 4 тис. укр. нар. мелодій, видав зб. «Галицько-буковинські народні мелодії» (1890–1906), «Русько-народні галицькі мелодії» (1905–12).

Тв.: нар. опери, оперети-мелодрами на власні лібр., зокрема «Олекса Довбуш» (1907, 2-а ред. 1913), «Біла циганка» (1908), «Параня», «Сирітка», «Німа» та ін.; для орк. – «Велика коломийка»; для хору – Літургія, частини Літургії, «До бою».

БАЗЕЛ Йосиф Йосифович (25.08.1932, с. Великі Березинці на Львівщині) – композитор, віолончеліст, педагог, муз. діяч. Закін. Львів. консерваторію по кл. віолончелі. Артист оркестру, викладач (12 років директор) Ужгород. муз. уч-ща. Перший вчитель С. Станковича. Член НСКУ.

Тв.: струн. квартети (№ 1 – «Гуцульські наспіви», № 2 – «Роздум»), сонати для скр. і фп. (№ 1 – «Сумнів», № 2); для анс. скрипалів – «Вокаліз»; для кларнета і струн. – «11 вересня. Крик душі»; для голосу з хором – «Коліскова»; для міш. хору – «В'язанка нар. пісень»; для фп. – «Привиди», «Експромт» та ін.

БАЗИЛЕВИЧ (друга пол. XVII) – хор. диригент, церк. композитор. Освіту здобув у Львів. братській школі, де потім був учителем і керівником капели. Навчався у Києво-Могилянській академії (1691), керував там хором, потім – капелою Львів. братства. Автор партесних творів.

БАКШИШЕВ (справж. – **БАКШИШ ТЕМІРКАЯ**) **Іляз Темурович** (23.03.1913, Сімферополь – 24.07.2000, там само) – композитор, диригент, педагог. Закін. Сімферопольський муз. технікум (1935), екстерном – Намаганське муз. уч-ще (1954), навчався у Моск. муз.-пед. ін-ті ім. Гнесіних (1954–57). До 1941 – муз. редактор Кримського радіо, худож. керівник Держ. анс. пісні і танцю кримських татар. Після депортації татар з Криму – зав. муз. редакції Ферганського узб. муз. т-ру, худож. керівник татар. анс. «Хайтарма», директор муз. школи в Ташкенті. З 1989–92 – в Криму, організатор і керівник муз. татар. т-ру.

З. д. м. Кримської АРСР (1940) та України (1993), з. а. (1978) та з. уч. Узбекистану (1983). Лауреат премії комсомолу Узб. РСР (1970), Держ. премії Республіки Крим (1994). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 3 сюїти, Рапсодія (всі на кримсько-татар. теми); пісні (бл. 100); музика до спектаклів; 2 зб. пісень крим. татар (1970, 1993).

БАЛАНДЮК Андрій – галицький композитор-аматор, автор стрілецьких пісень («Гімн Коша» і «Ой зацвіла черемха») за часів першої світової війни.

Літ.: Витвицький В. Стрілецька пісня// авт. зб. «За океаном», Л., 1996.

БАЛАЦЬКИЙ Дмитро Євменович (08.11.1902, Гайсин, тепер Вінш. обл. – 15.03.1981, Полтава) – хор. диригент, муз. діяч, композитор-аматор. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка (1929). Ініціатор створення хор. колективів, зокрема гайсинської капели «Зірка», «Хорансу» в Києві (1927), худож. керівник капели бандуристів УРСР (1937–38), хор. капели Одес. філармонії (1947–48), Полтав. філармонії (1949–51), хору і вок. анс. (1959–61). Був репресований (1938). Вважається автором одного з перших варіантів мелодії «Розпрігайте, хлопці, коні» (1918).

Літ.: Кауфман Л. Пісня знаходить автора, К., 1966.

БАЛЕЙ Вірко (Вірослав) Петрович (21.10.1938, Радеків на Львівщині) – диригент, піаніст, композитор, педагог, муз. діяч. З 1949 живе у США. Закін. консерваторію в Лос-Анджелесі (1962), три на фп. вчився у Р. Савицького-старшого, брав уроки з композиції у М. Регера, М. Давидовської, Д. Ерба,

з диригування – у В. ван дер Берга. Проф. Невадського ун-ту в Лас-Вегасі. З 1971 – худож. керівник щорічного фестивалю суч. музики, з 1974 – керівник кам. орк., 1976–78 – симф. орк. ун-ту, 1983–88 – оперного т-ру (всі в Лас-Вегасі). З 1988 – гастролі в Україні. Лауреат Держ. премії України ім. Т. Г. Шевченка (1996). Заруб. член НСКУ.

Тв.: опера «Голод» (лібр. Б. Бойчука, 1986–93); для симф. орк. – Симфонія, «Дума-монолог», присв. А. Веделю (1984, 2-а ред. 1988), «Яблуко Адама» (1990), для кам. орк. – «Dreamtime» (1993–95); концерти – для фп. з орк. (1990–92), 2 для скр. з орк. (1987, 1988); для гобоя та струн. орк. – «Спів Орфея» (1993); для влч. з фп. – «Tropes»; для 3-х тромбонів і 3-х фп. – Партита № 1 (1970–76); для туби і фп. – Партита № 2 (1992); для фп. – 6 циклів «Ноктюрнали» (1958–88), 2 думи (1959); для кларнета і фп. – цикл «Різьблені птахи»; для скр. соло – Етюд та ін.; вок. цикли, пісні. Статті у пресі про укр. композиторів (В. Сильвестрова, В. Загорцева, В. Бібіка, Л. Дичко, Л. Грабовського та ін.).

Літ.: Кияновська Л. З-за піднятої завіси// Музика, 1991, №4; Грабовський Л. Свічка, що горить з обох кінців// Культура і життя, 1995, 11 жовт.; Гармель О. Dreamtime та віртуальні реальності в симфонії В. Балея «Священні монументи»// Час, простір, музика: зб. статей/ Наук. вісник НМАУ, вип. 25, К., 2003.

БАЛЕМА Никола Опанасович (01.05.1948, с. Жилинці Хмельн. обл.) – хор. диригент, композитор. Закін. Уральську консерваторію (1972) по кл. хор. диригування Б. Осипова, по кл. композиції

Б.Гібаліна. З 1972 – худож. керівник і гол. диригент анс. пісні й танцю «Подільянка» Хмельн. обл. філармонії. Н. а. УРСР (1988).

Тв.: симф. поема «Поділля», рапсодія «Кохаймось, брати!»; інстр.-хор. концерт «Думка-шумка»; хор. сюїти – «Вінок Поділля», «Дитяча сюїта»; нар. опера «Вічний етап»; муз.-хореогр. сюїта; хори на сл. місцевих поетів; обр. подільського фольклору.

БАЛТАРОВИЧ (справж. – **СТОН**) **Володимир** (08.06.1904, Золочів, тепер Львів. обл. – 11.10.1968, Прага) – співак (тенор), композитор. За фахом лікар. Навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові по кл. фп. В.Барвінського, по кл. скрипки Й.Москвичева (1922–25), у Празі закін. студії з вокалу та композиції (1925–31). Працював у Львові (1931–39), організатор концертної групи «Богема» та жін. квартету, виступав з чол. вок. ансамблем «Євген». З 1946 жив у Празі.

Тв.: опера «Леді Гамільтон» (незак., лібр. власне, 1930); балет «Кирило Кожум'яка» (лібр. власне, 1930); оперети і муз. комедії – «Мефістіада» (1930–31), «Три серця в 2/4» (1930), «Жабуриччя» (1932–34), «Подружжя в двох мешканнях» (1933), «Січова пригода» (1939), «Акорди» (1934); для дух. орк. – марші; для джаз. орк. – парафрази на теми з опери Ш.Гуно «Фауст», п'єси; для фп. – сюїта «Різдво в Ясині» (1926); для скр. – Соната (1931); хори на сл. Т.Шевченка (1931); вок. квартет «Ноктюрн вулиці»; солоспіви – «Самотня» (сл. Ванг-Сенгю, 1929), «Зелені гори» (сл. Лесі Українки) та ін.; обр. нар. пісень.

Літ.: Укр. музика, 1937, №2; 1938, №4–6.

БАНЬКЕВИЧ Вікентій (Вінцент) (бл. 1830 – 1861, Житомир) – скрипаль, диригент, педагог, композитор-аматор. Навчався музики приватно у Вільно, в Петербурзі у О.Львова. Багато гастролював як скрипаль, керував орк. т-ру в Житомирі, заснував муз. школу в с. Зарубинцях (тепер Житомир. обл.), де викладав.

Тв.: для скр. з фп. – Концертино, Рондо на тему «Чижик-пижик», Фантазія на укр. мелодії, Тема з варіаціями.

БАРАБАШОВ В'ячеслав Андрійович (17.03.1901, Старобільськ, тепер Луган. обл. – 09.01.1979, Харків) – композитор, педагог. 1927 закін. Харків. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова. З 1927 – там само викладач композиції та гармонії, з 1940 – доцент. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Мідний вершник» (1937), «Святкова увертюра» (1952), Симфонія (1955–58), поема «Адажіо» (1963); для струн. квартету – Сюїта (1964), Квартет (1965); для фп. – 6 прелюдій (1925–51), 2 сонати (1928, 1948), «Молодіжна сюїта» (1955); хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Теоретична праця: Практичний курс гармонії, ч.1 (1967).

БАРВІНСЬКИЙ Василь Олександрович (20.02.1888, Тернопіль – 09.06.1963, Львів) – композитор, піаніст, музикознавець, педагог, муз.-громад. діяч. Грив на фп. навчався у муз. школі К.Мікулі у Львові (1895–1905), в консерваторії – у В.Курца (1905–06), водночас навчався на юрид. ф-ті Львів. ун-ту, з 1907 – на філос. ф-ті Карлового ун-ту (Прага). Закін. Празьку консерваторію по кл. фп. І.Гольфельда (1911), по кл. композиції

В.Новака (1914). Працював у Празі (1911–14), з 1914 – у Львові, проф. і директор Вищого муз. ін-ту ім. М.Лисенка (1915–39, 1941–44) та Львів. консерваторії (1939–41, 1944–48). Викладач муз. ін-ту А.Нементовської (1922–28). Серед учнів – М.Колесса, З.Лисько, А.Рудницький, Р.Савицький та ін. Д-р мист-ва (1940), почесний д-р Укр. ун-ту в Празі (1938). Перший авторський концерт у 1913. Один з організаторів і членів правління (з 1934), голова Спілки укр. профес. музикантів (1936–39). Голова правління Львів. відд. СКУ (з 1940). 1948 репресований, після реабілітації поновлений у правах члена СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Українська рапсодія (1911), Увертюра-поема (1930); вок.-симф. – етнографічна картина «Українське весілля» у 2-х ч. (для міш. хору, квартету солістів і орк., сл. нар., 1914); кантати – «Заповіт» (сл. Т.Шевченка, 1917), «Наша пісня, наша туга» (сл. С.Черкасенка, 1933), «В перші роковини» (сл. П.Карманського, 1939), «Пісня про Вітчизну» (сл. М.Рильського, 1940); для голосу з орк. – «Сонет» і «Ноктюрн» (сл. І.Франка, 1933), «Псалом Давида» (сл. П.Куліша, 1918). Концерт фа мінор для фп. з орк. (1937, рукопис втрачено, копію віднайдено у 1993 в Аргентині); кам.-інстр. анс. – Фп. ансамбль (1915), Фп. квінтет (1953–63), 2 фп. тріо (1910, 1911), 2 струн. квартети (1912, 1935); для фп. – Соната до дієз мажор (1910), Укр. сюїта (1915), «Біль – біл, перемога любові» (1925), Листок до альбому (1929), цикли – 8 прелюдій (1908), «Пісня, Серенада, Імпровізація» (1911), «Любов» (1913–15), 6 мініатюр на укр. теми (1920), 3 п'єси на

теми лемківських нар. пісень (1932), 20 дитячих п'єс на теми укр. нар. пісень (1935) та ін.; для влч. і фп. – Соната (1926), Концерт (1956) та ін.; для скр. і фп. – «Сумна пісня» (1910), Соната (1925, втрачено) та ін.; хори – «Шевченкова хата» (сл. Б.Лепкого, 1919), «Колосися, ниво» (сл.Б.Лепкого, 1920), «Вітчизні» (сл. М.Рильського, 1959) та ін.; солоспіви – «Вечером в хаті» (сл. Б.Лепкого, 1910), «Коліскова» (сл. Г.Чупринки, 1923), «Портрет Леніна» (сл. М.Рильського, 1947), «Надія» (сл. Лесі Українки, 1956) та ін.; обр. укр. нар. пісень. Статті, рецензії.

Літ.: Павлишин С. Василь Барвінський, К., 1990; Василь Барвінський. Статті і матеріали, Дрогобич, 2000; Василь Барвінський в контексті європейської музичної культури: Статті та матеріали, Терноп., 2003; Лисько З. Василь Барвінський// Укр. музика, 1938, №2; Грінченко М. Музична творчість і музичний фольклор Західної України// Рад. музика, 1939, №6; Щепанська М. В.О.Барвінський// Рад. музика, 1941, №2; Павлишин С. В.О.Барвінський// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1968; вона ж. «Был всегда искренен и чист...»// Сов. музыка, 1988, №8; вона ж. Не підлягає забуттю// Культура і життя, 1988, 21 лют.; Мазепа Л. Трагічна доля митця//Музика, 1988, №5; Тихонюк Б. Концертино-освітня діяльність Василя Барвінського...//Укр. муз.-во, вип.25, К., 1990; Конашевич-Сагайдачний В. Зустріч// Музика, 1991, №5; Савицький-мол. Р. Віднайдено великий твір В.Барвінського// Музика, 1993, №6; Витвицький В. Василь Барвінський// Свобода, США, 1997, 13–14 жовт., передрук.: в авт. зб. За океаном, Л., 1996; Грабовсь-

кий В. Він був майстром гармонії не тільки в музиці, але й в житті// Україна музична—98, К., 1998; Андрієвська В. Фортепіанний квінтет Василя Барвінського у дзеркалі європейської музичної стилістики XVII-XIX століть// Стиль музичної творчості: естетика, теорія, виконавство: 36. статей/ Наук. вісник НМАУ, вип.37, К., 2003.

БАРНИЧ Ярослав Васильович (30.09.1896, с. Балинці, обл. Коломиї — 01.06.1967, Клівленд, США) — диригент, композитор, скрипаль, педагог. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові (1924), поглиблював муз. знання в Берліні (1926–27), 1917–23 — диригент т-ру «Українська бесіда» у Львові, 1925–26 — т-ру укр. т-ва «Просвіта» в Ужгороді. Очолював аматорський т-р у Самборі (1927–29), вчителював у Станіславі (1931–39), там само керував симф. оркестром (1939–41), диригував орк. Львів. оперного т-ру (1941–44). Один із засновників і керівників Гуцульського ансамблю пісні й танцю (1940), 1944–49 — в Німеччині, з 1950 — у США. Педагог філії Укр. муз. ін-ту в Лорейні (штат Огайо) та у Клівленді, де також керував Укр. хором ім. Т.Шевченка.

Тв.: оперети — «Дівча з Масло-союзу» (1932–33), «Шаріка» (1934), «Пригода в Черчі» (1936), «Гуцулка Ксеня» (1933), п'єса-казка «Чародійна сопілка» (незак., роботу над текстом завершив Л.Полтава, музика — В.Овчаренко і Б.Сарамага); симф. сюїта і мелодрама «Батурині» (за тв. Б.Ленкого, 1949); пісні-танго «Гуцулка Ксеня», «Читямиш?», «Ох, соловій» (всі 1932–33) та ін.; хори «Львів» (сл. Т.Курпіта), «Світе тихий» (сл. Т.Шевченка) та ін., обр. нар. пісень; музика

до вистави «Запорозький скарб» К.Ванченка-Писанецького (1997).

Літ.: Філоненко Л. Ярослав Барнич, Дрогобич, 1999; Недільський І.// Укр. музика, 1937, №3; Пушик С. Хто написав «Гуцулку Ксеню?»// Молодь України, 1990, 18 січ.

БАРЦИЦЬКИЙ (БАРСИЦЬКИЙ) Адам-Йоган (? — 1843) — піаніст, диригент, композитор-аматор. Викладач музики в Харків. ун-ті. Організатор благодійних концертів.

Тв.: романси — «В'язонька» (сл. А.Метлинського (Могилы), «На небе много звезд прекрасных» (сл. І.Золотарьова, надр. 1828). Один із перших опрацював мелодії до «Наталки Полтавки», три аранжовані ним пісні опубліковані 1833 в альманасі «Утренняя звезда»

БАТЮК Порфирій Кирилович (11.03.1884, м. Зіньків на Полтавщині — 19.04.1973, Київ) — фольклорист, педагог, композитор. Навчався музики в Придворній співацькій капелі в Петербурзі (1909–12), гри на скрипці та вокалу — в Москві. З 1913 — викладач співу і теорії музики в Зінькові, Охтирці, Харкові, керував хорами. 1944–46 — наук. співробітник ІМФЕ АН УРСР. Член СКУ.

Тв.: кантати, хори без супр. — «Тихо над річкою» (сл. С.Черкасенка), «Мені тринадцятий минуло» (сл. Т.Шевченка) та ін.; романси, записи та обр. нар. пісень; п'єси для фп. на теми укр. нар. пісень (1937).

БАЧИНСЬКИЙ Омелян Васильович (1833, с. Жукотин на Львівщині — 10.07.1907, Самбір) — актор, композитор-аматор. Осно-

вположник укр. профес. т-ру в Галичині. Виступав у польс., рос., укр. трупах (1857–63), директор Руського нар. т-ру у Львові (1964–67, 1871–73). Автор музики до вистав т-ру («Запорожці» та ін.).

БАШТАН Сергій Васильович (21.01.1927, с. Великий хутір Черкас. обл.) — бандурист, педагог, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію, відд. нар. інстр. по кл. бандури В.Кабачка (1959). Лауреат конкурсу виконавців на I Всесвіт. фестивалі молоді та студентів (Москва, 1957). З 1960 — викладач кафедри нар. інстр., проф. (1980), з. а. УРСР (1968), н. а. України (1995). Упорядкував бл. 90 зб. п'єс для бандури. Автор навчально-метод. посібника «Школа гри на бандурі» (1989, у співавторстві).

Тв.: для бандури — Думка, Експромт, Наспів, Танець, Концертні варіації, Варіації на теми укр. нар. пісень («Пливе човен», «Йшли корови із діброви», «Ой три шляхи широкі!»); обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Кирдан Б., Омельченко А. Народні співці-музиканти на Україні. К., 1980; Немирович І. Взяли бандуру. К., 1986; Давидов М. Фундатор кобзарського академізму// Музика, 1997, №5; Панасюк І. Творча постать С.В.Баштана у контексті еволюції кобзарства другої половини ХХ століття// Наук. вісник НМАУ, вип.26, Музичне виконавство, кн.9, К., 2003.

БЕДРИЦЬКА Валентина Анатоліївна (01.04.1962, Комунарськ Луган. обл.) — композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1989). Педагог муз. школи в Алушті (Крим). Член НСКУ.

Тв.: для кам. орк. — Симфоніета, Концерт для флейти; Сюїта для скр., к-баса і фп. (1992); Струн. квінтет; для фп. — Фантазія, Рондо, 4 прелюдії; для скр. і фп. — Варіації; п'єси для гобоя; романси, пісні.

БЕДУСЕНКО Сергій Валентин (10.05.1952, Черкаси) — композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1979). 1979–85 — зав. муз. частини Київ. театру юного глядача. З 1985 — на творчій роботі. З. д. м. України (1997). Лауреат міжн. театр. фестивалів (Мюнхен, 1996; Мінськ, 1986), Респ. театр. фестивалю (Київ, 1983), премії СТД України «Київська пектораль» (1996). Лауреат премії АР Крим (2002). Член НСКУ, НАТДУ.

Тв.: рок-опери — «Енеїда» (лібр. С.Данченка та І.Драча за І.Котляревським, 1985); «Суд» (лібр. В.Кушпета за Б.Олійником, 1988), «Ярослав Мудрий» (лібр. власне за п'єсою І.Кочерги, 2002), арт-рок-містерія «Адам і Єва» (лібр. власне, 1992); балет «Ну, постривай!» (лібр. О.Балабана, 1987), рок-балет «Чайка Джон Лівінгстон» (лібр. Г.Ковтуна за твором Р.Баха, 1995); мюзикли — «Жанна д'Арк» («Якщо не ти») (лібр. Ю.Рибчинського, 1987), «Ковбаска, Боцман та інші» (лібр. власне, 1984), «Кохання, джаз і чорт» (лібр. Ю.Груши, 1982), «Мірандоліна» (лібр. власне за п'єсою К.Гольдони, 1990), «Ожила легенда» (п'єса П.Висоцького, 1987), «Крихітка Цахес» (п'єса Я.Стецьмаха за Е.Т.А.Гофманом, 1994); «Аладин» (лібр. власне за п'єсою Я.Стецьмаха, 1998), «Ромео і Джульєтта» (лібр. власне за тв. У.Шекспіра, 2001); «Королівство кривих дзеркал» (лібр. В.Тихомирова, 2003); рок-ораторія «Дзво-

ни» (сл. П.Неруди, 1987); для симф. орк. – 2 симфонії (1979, 1983); Поема (1985); для фп. – 2 сонати (1979, 1981), цикли п'єс на сюжети казок Г.Х.Андерсена і рос. фольклору (1980), Сюїта в класичному стилі (1981); джаз-сюїта № 1 (1996), Арт-сюїта (1999), джаз-сюїта «В Новому Світі» (2000); для гітари – Соната (1981); для влч. – «Ave Maria» (2001); для квінтету дерев. дух. – Варіації і Скерцо; хори без супр.; вок. цикли на сл. П.Неруди (1983), Ф.Г.Лорки (1984), романси, пісні, цикл естр. пісень на сл. А.Матвійчука (1987–94); естр.-інстр. п'єси, джаз- і рок-композиції; музика до театр. вистав (70), кінофільмів.

Літ.: Мамчур І. Слав слова, драми та музики// Укр. театр, К., 1987, №3; він же, Рок-поема подвигу// Музика, 1989, №3; Вересень А. Учїться розуміти душу// Музика, 1990, №1.

БЕЗКОРОВАЙНИЙ Василь Васильович (12.01.1880, Тернопіль – 06.03.1966, Буффало, США) – диригент, педагог, композитор, громад. діяч. Закін. фіз.-мат. ф-т Львів. ун-ту (1908), учителював у гімназіях Львова, Станіслава, Тернополя, Золочева (1908–35). Навчався у Львів. консерваторії по кл. композиції М.Солтиса та С.Невядомського. Диригент хору Терноп. «Боюну» (1935–38) та церк. хору у Львові (1938–44). 1921 співпрацював з драм. т-ром, який очолював М.Крушельницький. Організатор філій львів. Вищого муз. ін-ту ім. М.Лисенка в Тернополі (1928) і Золочеві (1931). Активний учасник муз. життя, член Муз. т-ва ім. М.Лисенка. У 1944–48 жив в Австрії, з 1949 – у США. Учитель відділу Укр. муз. ін-ту в Буффало.

Тв.: дитяча оперета «Червона шапочка» (лібр. Л.Полтави, 1960); для симф. орк. – Українська різдвяна увертюра (1956), «Думка-шумка», «Для розради» (думки і коломийки); Фп. тріо; для фп. – 3 сонати, Пісня без слів, Думка, Мала fuga, танцювальні п'єси, Скерцо, колядки та ін.; для скр. – «Для розради» (1911), «Спомини з гір», укр. думки, Укр. рапсодія та ін.; для влч. – нар. мелодії; для штри. – В'язанка нар. пісень, танці; хори: міш. – «Піду в садочок» (сл. нар., 1920-і), «Гетьте, думи» (сл. Лесі Українки), «Дністров'янка» (сл. М.Шашкевича), чол. – «Гей, хто на світі» (сл. І.Франка, 1898), «Гукайте їх» (сл. М.Філянського, 1929), «Не хилайте вниз прапора» (сл. Б.Лепкого, 1914) та ін., жін. – «Крайній див» (сл. О.Олеся, 1928), «Реве, гуде негодонька», «Соловейковий спів» (сл. Лесі Українки, 1930–35) та ін.; солоспів – «Думи мої» (сл. Т.Шевченка), «Квітневий луг» (сл. П.Тичини (1927), «Народним лицарям» (сл. О.Олеся, 1929) та ін.; пісні, мелодекламації – «Минають дні», «Тополя» (обидва на сл. Т.Шевченка, 1930), «Скорбна мати» (сл. П.Тичини, 1940–50), музика до театр. вистав.

Літ.: Федорук О., Фіголь Р. Ліричною струєю надиханий// Вільне життя, Тернопіль, 1970, 19 черв.; Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

БЕЗУГЛИЙ Тимофій (або **Іван**) (друга пол. XIX) – піаніст, композитор-аматор.

Тв.: для фп. – балада «Конашевич-Сагайдачний», «Українська коліска», елегія «Барвінок», мазурка «Подоланка» (1855), «Дитя України» (1856), скерцо

«Русалки», «Жалобний марш на смерть Т.Шевченка» (вид. 1861).

Літ.: Бачний (Основа, СПб., 1862, №10; передрук: Культура і життя, К., 1995, 4 лют.)

БЕЗУГЛОВ Никола Миколайович (08.08.1957, с. Дмитрівка, Каптського р-ну, Киргизстан) – композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова (1985). Працює в Одес. телерадіооб'єднанні, асистент звукорежисера. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – поеми: «Патріотична» (1984), «Причетність» (1988); для квінтету дух. – фантазія «Графіка» (1987); для скр. – Соната (1983), для анс. скрипок з фп. – «Українські вечорниці» (1985); для фп. – Соната, Варіації та ін.; для баритона та інстр. анс. – тринтих «Три поезії» (сл. київ. поетів, 1993); для мецо-сопрано та інстр. анс. – «Три пісні на слова П.Верлена» (1996); вок. цикли, романси, пісні, обр. укр. нар. пісень; музика до мультфільмів.

БЕКЛЕМІШЕВ Григорій Миколайович (04.02.1881, Москва – 05.02.1935, Київ) – піаніст, педагог. Закін. Моск. консерваторію по кл. фп. В.Сафонова (1900). Навчався у Ф.Бузоні в Берліні. З 1913 – проф. Київ. консерваторії, Муз.-драм. ін-ту ім. М.Лисенка (1923–24). З. проф. УРСР (1926). Виступав у складі тріо з Д.Вертьє і С.Волконським. 1923–28 провів цикл лекцій-концертів «Музично-історичні демонстрації» (бл. 2000 тв.). Автор фп. та органних транскрипцій.

Літ.: Юрмає Я. Г. М.Беклемішев// Нове мистецтво, X., 1926, №6; Ревуцький Л., Івановський В., Голєнцуд М., Пам'яті Г.Беклемішева// Рад. музика, 1940, №1; Кур-

ковський Г. В.В.Пухальський і Г.Беклемішев// Київ. консерваторія: наук.-метод. записки, К., 1956; він же. Музикант і просвітитель// Музика, 1971, №2; Лобачова Т. Фортепіанні транскрипції Г.Беклемішева// Музика, 1988, №1; вона ж. Г.Беклемішев – редактор// Музика, 1986, №6; Хурсіна-Аністратенко Ж. Незабутне ім'я// Музика, К., 1981, №6; Ревуцький В. По обрії життя. Спогади, К., 1998.

БЕЛЗА (ДОРОШУК) Ігор Федорович (08.02.1904, м. Кельце, Польща – 05.01.1994, Москва) – композитор, музикознавець, літературознавець, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1925). Викладач композиції та ін. предметів у Київ. консерваторії (1925–41), проф. Моск. консерваторії (1942–49). Муз. редактор Київ. кіностудії (1930–37), співробітник вид-ва «Мистецтво» (1938–41), ж. «Рад. музика». 1942–48 – гол. редактор «Музгизу», з 1954 – ст. наук. співробітник Ін-ту історії мистецтв АН СРСР, з 1961 – Ін-ту слов'янознавства АН СРСР (тепер Рос. АН). Голова Дантевської комісії. Д-р мист-ва (1954). Почесний д-р філософії Карлова ун-ту в Празі (1967), Муз. академії ім. Ф.Шопена в Варшаві (1981). Членкор. Рос. АН. З. д. м. РРФСР (1974). Член СКУ (до 1941).

Тв.: для симф. орк. – 5 симфоній, 2 поеми, Героїчна увертюра; Органний концерт; Струн. квартет, Фп. квартет; для фп. – 5 сонат, конц. етюди; п'єси для скр., влч.; романси; музика до кінофільмів («Арсенал», реж. О.Довженко та ін.).

Музикознавчі праці: Українська музика в годы війни// сб.

«Сов. музыка», вып. 5, М., 1946; Б.М.Лятошинський, К., 1956; статті в укр. журналах, фундаментальні праці, присв. муз. культурі Польщі, Чехії, Словаччини та ін.

Літ.: Олійник Л. Розмаїття творчих інтересів// Музика, 1984, №1; В гостях у Бэлзы// Сов. музыка, 1984, №2; Ансимов Г. Он между нами жив// Культура, М., 1994, 5 февр.

БЕНЦ (справж. – **БЕНЦІАНОВСЬКИЙ**) **Климентій Якович** (30.07.1908, Київ – 28.09.1971, Ленінград) – композитор, диригент. Навчався в Київ. муз.-драм. ін-ті ім. М.Лисенка (1927–29). 1928–44 – зав. муз. частини і диригент у т-рах Києва, Львова, Ташкента, муз. редактор радіо. 1941–46 – керівник Львів. держ. естради, з 1946 – зав. муз. частини і гол. диригент Харк. т-ру муз. комедії. Член СКУ.

Тв.: опера «Зірка скрану» (1928); муз. комедії – «Хороша дівчина» (1938), «В новорічну ніч» (1940), «Маленька мама» (1944), «Любов актриси» (за Мопассаном, 1947), «Марійчине щастя» (1951), «Перший хлопець» (1958), «Зоряні ночі» (1958) та ін.; пісні; музика до театр. вистав.

БЕНШ Альберт Федорович (26.07.1861, Петербург – 07.11.1915, Харків) – піаніст, педагог, композитор. Закін. Петерб. консерваторію по кл. фп. Л.Браєсена (1882), вдосконалював майстерність у Ф.Ліста у Веймарі. З 1885 жив у Харкові. 1885–88 викладав у Харків. муз. уч-щі РМТ, мав приватний клас фп. (1888), 1896–1915 – очолював спец. фп. школу в Харкові. Концертував у Росії, Німеччині.

Тв.: для фп. – Концертний етюд. Малоросійська (Українська)

рапсодія, польки, мазурки та ін. п'єси.

БЕРДИСВ Микола Володимирович (19.12.1922, Ашхабад – 15.07.1989, Київ) – трубач, педагог, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію по кл. труби В.Яблонського (1949). Асистент проф. Київ. консерваторії (1949–54), викладач Київ. муз. уч-ща (з 1948) і консерваторії (з 1967), доцент (1976), проф. (1983). Соліст орк. Військово-політ. академії в Москві (1938–40), Київ. танково-техн. уч-ща (1940–46), Київ. т-ру опери та балету (1944–71). Лауреат Всесвіт. фестивалю молоді і студентів (Берлін, 1951, II премія). З. а. УРСР (1969). Автор метод. праць.

Тв.: Концерт для труби і фп., конц. п'єси та етюди для труби; романси; перекладення класичних п'єс для труби.

Літ.: Посвалюк В. Професор М.В.Бердисв – виконавець, композитор, педагог// Всеукраїнський брас-бюллетень, 2001, № 8.

БЕРЕЗНИЦЬКИЙ Григорій Семенович (30.11.1850, с. Янишівка на Київщині – ?) – співак, церк. композитор. Співав у церк. хорах при митрополитах Арсенії та Філареті, 1874–79 – у капелі графині Демидової у Флоренції. 1881–91 – учитель співу у Київ. ремісничій школі. Автор багатьох церк. тв. та їх аранжувань.

БЕРЕЗОВСЬКИЙ Володимир Семенович (1882, Львівщина – 1956, м. Згожелєць, Польща) – хор. диригент, композитор-аматор. Навчався у Вищому муз. ін-ті ім. М.Лисенка у Львові. Працював диригентом хор. т-в у Львові, Перемишлі, Тернополі.

Тв.: хори – «Якби мені, мамо, наместо» (сл. Т.Шевченка, 1923),

«Баркарола» (сл. Б.Лепкого, 1924), «Ой люлі, смутку» (сл. П.Карманського, 1925) та ін.; п'єси для фп.; обр. укр. нар. пісень. Літ.: Укр. музика, 1939, №2.

БЕРЕЗОВСЬКИЙ Максим Созонтович (27.10.1745, м. Глухів, тепер Сумської обл. – 02.04.1777, Петербург) – композитор, диригент, співак. Класик вітч. музики. Навчався в Глухівській муз. школі, в Києво-Могилянській академії, з 1758 – у придворній співацькій капелі в Петербурзі (у керівника Ф.Доппаса), 1759–60 виступав як співак-соліст в італ. оперній трупі в Оранієнбаумі та Петербурзі. 1769–73 жив в Італії, вчився в Болонській філармонічній академії у падре Дж.Мартіні. 1771 витримав іспит і одержав звання «maestro di musica», чи академіка-композитора, став членом Болонського філармонічного т-ва. Після повернення до Петербурга (1775) був зарахований (без посади) церк. півчим і капельмейстером придворної співацької капелі. Постійні нестатки, неможливість знайти застосування своїм творчим силам привели композитора до першої недуги. Нокіттив життя самогубством. Разом із Д.Бортнянським створив новий класичний тип хор. концерту.

Тв.: опери – «Демофонт» (Сибр. П.Метагастіо, 1773, вик. 1774, Ліворно, Італія), «Фігенія» (незак.); Соната для скр. і чембало (1773); для скр. – Літургія св. Іоанна Златоустого, духовні концерти – «Не отвержи мене во время старости», «Остригну сердце», «Милость и суде воспою», «Слава в вышних Богу»; причастники – «Творяй Ангелы своя духи»,

«Чашу спасения приму», «В память вечную», «Во всю землю», «Хвалите Господа», «Блажени яже избрал», «Не имама инья помощи».

Літ.: Аскокенский В. Киев с древнейшим его уч-щем Академиею, ч. II, К., 1856; Лебедев Н. Березовский и Бортнянский как композиторы церковного пения, СПб, 1822; Алексеев М. М. Березовский// сб. «Посев», Од., 1921; Шешко Ф. Березовский і Моцарт, наук. зб. УВУ, ч. III, Прага., 1942, передрук: Музика, 1994, №4; Маценко П. Дмитро Степанович Бортнянський і Максим Созонтович Березовський, Вінніпег, 1951; Витвицький В. Максим Березовський: Життя і творчість, Джерсей-Сіті, 1974; Л., 1995; Лиховид О. Життя коротке – життя вічне// Музика, К., 1977, №2; Боровик М. Талант високий – доля трагічна// Культура і життя, 1977, 7 квіт.; Золозова Т. Знахідка – скрижовка соната// Музика, 1982, №3; Полехін А. Літургія Максима Березовського// Культура і життя, 1983, 29 трав.; Рыцарева М. Композитор Максим Березовский, Лен., 1983; Степаненко М. Максим Березовський. Соната для скрипки і чембало, К., 1983; Юрченко М. Загадки однієї біографії// Музика, 1983, №4; він же. Невідомі твори М.Березовського// Музика, 1986, №3; він же. М.Березовський в Італії// Укр. муз. спадщина, вип. I, К., 1989; Лебедінська Т. Світочі// Укр. культура, 1993, №1; Гусарчук Г. Шкода, що доля буда такою жорстокою...// Культура і життя, 1995, 1 лист; Іванов В. Велич творця// Укр. культура, 1995, № 9–10; Івченко Л. Тасміння симфонії сьмьора Березейоло// Музика, 1996, №1.

БЕРЕЗОВСЬКИЙ Михайло (XVIII, можливо, Новгород-Сіверщина) – муз. теоретик, композитор. Автор партесних концертів, підручника з партесної композиції – «Граматика музичійського пінія», в якому розвинуті пед. і теор. принципи М.Дилецького. У 1-й ч. праці – «Букварі» – викладені основи муз. теорії та сольмізації, у 2-й ч. – «Граматичі» – система композиційних правил.

БЕРЗОН Ася Овсївна (15.06.1917, Одеса – 15.09.1985, там само) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. П.Молчанова (1938). 1938–41 і з 1944 – викладач муз.-теор. предметів в Одес. ССМШД ім. П.Столярського. Член СКУ (до 1960).

Тв.: для малого симф. орк. – Симфонія (1938), Вірменська сюїта (1943); для орк. нар. інстр. – 4 осетинські нар. танці; для фп. – 3 сонати (1947, 1949, 1949), 10 прелюдій, дитячі п'єси; романси, 5 пісень (сл. Т.Шевченка, 1946); пісні; обр. нар. пісень.

БЕРКОВИЧ Ісак (Ісай) Якович (28.12.1902, Київ – 05.01.1972, там само) – композитор, педагог, піаніст. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. В.Пухальського, по кл. композиції Б.Лятошинського (1925). Викладач фп. в муз. школі, муз. уч-щі в Києві, 1932–41 – асистент, 1947 – доцент, 1969 – проф. Київ. консерваторії. Член СКУ. Автор «Школи гри на фортепіано» (1960).

Тв.: 3 концерти для фп. з орк. (1961, 1963, 1967); Фп. тріо (1928); для фп. – цикли пед. п'єс та ансамблів (1938–66), 2 сонати (1963), «Варіації на нар. теми» (1963), 24 прелюдії (1965), ансамблі (2 зошити – 1962, 1966), 35 етюдів (1950);

п'єси – для скр., влч., домри; романси, пісні, пісні для дітей.

БЕРНДТ Оттомар Вільгельмович (01.07.1896, Рівне – ?1943, Харків) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. фп. і композиції, був її педагогом, проф. У 20-і – концертмейстер Держ. укр. хору (ДУХ). У 30-і – муз. редактор муз. вид-ва.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Мища фортеця»; для симф. орк. – поема «Чотири пісні ашуга», Скерцо, Концерт для фп. з орк.; для скр. і фп. – сюїта, ліричні п'єси; для фп. – Сюїта на нар. теми кримських татар (1940–41), пед. п'єси; хор «Псалом залізу»; масові пісні, пісні для дітей; обр. нар. пісень та ін.

Літ.: Нотографія// Рад. музика, 1941, № 1, 2.

БЕЛІНСЬКИЙ Олег Володимирович (12.12.1960, Дніпродзержинськ) – композитор. Закін. Харків. ін-т мистецтв ім. І.Котляревського по кл. композиції Д.Клебанова (1985). З 1985 – худож. керівник естр. ансам. «Харків'янка». З 1997 – у ФРН. Заруб. член НСКУ.

Тв.: опера «Спіймайте-но нам лисенят...» (за текстами «Пісні пісень» з Біблії, 1994); моноопера «Ленінградки» (за спогадами тих, хто пережив блокаду, 1985); мюзикли – «Процальна симфонія», «Осколки», «Граї, граї, музиканте»; для симф. орк. – 2 симфонії (1987, 1992), концерт «La Musica di Argile» (1991), Концерт для флейти (1994), Концерт для 8-и виконавців та магнітної плівки (1989), Поема (1987); для струн. орк. – Варіації, «Меморіальна музика пам'яті Д.Клебанова» (1989); Струн. квіртет; п'єси – для фп., органа, флейти, альтя; для симф. орк., хору та органа – «12 інших поглядів»; ро-

манси на сл. О.Пушкіна, І.Буніна, Ю.Линника; пісні на сл. укр. поетів XIX ст. (1987); музика до театр. вистав.

БЕСЕДІНА Валерія Вікторівна (29.08.1964, Львів) – композитор. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції Т.Хреникова (1989), там само – аспірантуру (1991). Працює у Львові. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Билина про Непрядву-ріку» (за поемою С.Євтушенка, 1983); концерти з орк. – для влч. (1989), для труби (1992); фп. цикли – «Голоси Галактики» (1979) та «Еміль Верхарн» (1981); інстр. п'єси для органа, скр., тромбона, для туби соло («Медитація»), для секстету дух., для струн. квіртету (3 офорти «Капричос») та ін.; хори – без супр. (сл. Л.Болеславського, 1980), цикл для дит. хору; вок. цикли – «Степові пісні» (сл. Ю.Рибчинського, 1980), «Фрески Мікеланджело» (1982), «Сонети» (сл. Мейнса, 1984), «Гуцульський триптих» (сл. нар., 1987) та ін.; пісні; музика до драм. вистав, мюзиклів.

Літ.: Павлишин С. Закохана в музику// Вільна Україна, 1987, 26 серп.

БИСТРЯКОВ Володимир Юрійович (13.12.1946, Київ) – піаніст, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. Т.Кравченко (1972). Соліст Укр. філармонії. Лауреат Міжн. конкурсу піаністів (Прага, 1971). З. а. УРСР (1987).

Тв.: мюзикли – «Суд іде» (1980), «Півцарства за посмішку» (1982), музика до театр. вистав – «Матінка Кураж і її діти» (т-р ім. Лесі Українки), «Посол» (там само), «Пригоди кота Леопольда» (Франція), до теле- і радіовистав; вок. цикл «Шлях до Пушкіна» – 16

романсів на сл. В.Гоцуленка; естр. пісні – призери міжн. фестивалів у Братиславі, Дрездені, Монте-Карло; музика до худож. і мульт. фільмів (вонад 100).

Літ.: Сучасні піаністи, М., 1991; Редько О. Довічний діалог// Вечірній Київ, 1985, 19 жовт.; Магюшина О. Ритми життя – ритми пісень// там само, 1986, 13 жовт.; Зустріч з Бистряковим// Вісті з України, 1993, №14.

БИШОВСЬКИЙ (БЕШОВСЬКИЙ) (друга пол. XVII) – церк. композитор, творець перших зразків хор. партесного концерту. Автор Служб божих на 8 і 11 голосів, Канону на 8 голосів та ін. Згадується у Львів. «Ресетрі описаних кантик» (1697).

БІБІК Валентин Савич (19.07.1940, Харків – 07.07.2003, Бат-Ям, побл. Тель-Авіва, Ізраїль) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції Д.Клебанова (1966). З 1966 – асистент, з 1971 – ст. викладач композиції й інструментування Харків. ін-ту мистецтв, доцент (1983), проф. (1991). З. д. м. УРСР (1990). Лауреат II конкурсу композиторів ім. М. та І.Коць (К., 1992, II премія). Голова правління Харків. обл. орг. СКУ (1989–94). 1994 переїхав до С.-Петербурга, 1997 – до Ізраїлю. Заруб. член НСКУ.

Тв.: опера «Біг» (за М.Булгаковим, 1972), балет «Гутанперчевий хлопчик» (за Дм.Григоровичем, 1987); ораторія «Прошання» (1988), «Дума про Довбуша» (сл. нар., 1972), «П'ять хорів» (за романом Ю.Бондарева, 1975), «Сумна кантата» (сл. Т.Шевченка, 1980); 10 симфоній (1966, 1969, 1970, 1976, 1978, 1980, 1982, 1986, 1992, 1994), для струн. – «Сім мініатюр» (1975),

«Плач та молитва» (1992); для кам. орк. – Три фрески. «Музика літа» (1992), Концерт (1995) та ін.; концерти з орк. – для скр. (1980), 2 для альтя (1986, 1994), 2 для фп. (1978, 1983); з кам. орк. – для альтя («Триптих», 1978), для кларнета – Концерт-симфонія (1994), 2 для флейти (1978, 1983), для валторни (1995), для фп. і клавесина з орк. – «Медитація» (1985); для влч. – Концерт з орк. (1986), 2 сонати; для струн. орк. і органа – «Присвята» (1985); для гобоя, флейти, валторни – Тріо (1971), для скр., влч. і фп. – Тріо, Скерцо (1971), Маленький концерт (1976), партита на тему DEsCH (1982); 2 струн. квартети (1990, 1995); Квінтет для дерев. дух. (1996); для скр. і фп. – 2 сонати (1988, 1995), «Скорботна музика» (1994); для скр. влч., баяна та фп. – «Зелений квадрат»; для фп. – 24 прелюдії і фуги (1969), 34 прелюдії і фуги (1975), 10 сонат та ін.; для баяна – Соната (1985); вок. цикли на сл. В.Луговського, Н.Волощак, Г.Гдаля, М.Цветаєвої, І.Бродського, О.Мандельштама, О.Блока, Г.Айгі; для фольк-голосу з кам. орк. – «Дівочі пісні» (1995); хори без супр., Хор. концерт (1994).

Літ.: Балашова С. Синтез трьох мистецтв// Музика, 1976, №5; Руднева О. «Триптих» В.Бібіка// Музика, 1979, №6; Лашенко С. Нові твори// Музика, 1979, №2; Зінкевич О. Здобутки української симфонії// Світовид, 1992, №11; Иванова И., Мизитова А. Бесконечное таинство искусства// Муз. академия, 1993, №3; Шаповалова Л. Принципи рефлексійної драматургії (на прикладі концертного жанру в творчості В.Бібіка)// Наук. записки Терноп. ун-ту, 2000, №1 (4).

БІГДАЙ Яким Дмитрович (15.09.1855, Катеринодар, тепер Краснодар – 30.11.1909, Сухумі) – фольклорист, композитор-аматор. Закін. Новорос. ун-т в Одесі (1878). Очолив катеринодарський муз. аматорський гурток, який у 1900 став відд. РМТ. Збирач і пропагандист укр. і рос. нар. пісень. У 1896–98 видав зб. «Пісні кубанських і терських козаків» для голосу з фп. (14 випусків, з них 5 укр.). Упорядник фолькл. збірок. Автор солоспівів з фп. на сл. Т.Шевченка («Тополя», «Ой сяду я під хатою» та ін.). У співавторстві з П.Махоровським написав оперету «Чорноморський побит» (за п'єсою Я.Кухаренка, 1896).

БІГДАШ-БОГДАШОВ Полікарп Микитович (06.03.1877, м. Острого на Волині – 1946, Москва) – муз. етнограф, хормейстер, муз.-громад. діяч. Навчався у Варшавському ун-ті на юрид. ф-ті, в Київ. консерваторії у Б.Яворського. Закін. Моск. консерваторію по кл. О.Кастальського та П.Чеснокова (1926). Вчителював на Волині. Організатор і диригент хорів на Тамбовщині, в Лубнах на Полтавщині, збирач і пропагандист укр. нар. пісні, видавець (разом з А.Пашенком) ж. «Боян» у Тамбові, диригент церк. хорів, викладач, 1918–20 – в Києві, з 1921 – в Москві. 1927–31 – худож. керівник Моск. укр. хор. капели. Автор пісень, аранжувань.

Літ.: Юрмас Я. П.М.Бігдаш-Богдашов// Музика – масам, Х., 1928, №6; група авторів. Полвека служения песне// Сов. музыка, 1946, № 12; Козляков В., Скворцова И. Поликарп Никитич Бигдаш-Богдашев. Жизнь и творческая деятельность. Тамбов, 2001.

БІЛА Катерина Сергіївна (07.10.1980, Київ) – композитор, педагог. Закінчила НМАУ по кл. композиції Л.Колодуба (2003), проходить асистенту-стажування. З 1998 – викладач ДМШ № 3 в Києві. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симф. поема, Інтермеццо; концерти з орк. – для флейти, 2 для скр., 2 для фп.; для флейти, фагота, фп. (з електронними тембрами) – Тріо; для фагота і фп. – Соната, для фп. – 7 п'єс для дітей; для скр. і фп. – мініатюри; для дух. орк. – «Мажоретка»; для голосу і фп. – пісні.

БІЛАШ Олександр Іванович (06.03.1931, Градизьк, тепер смт Полтав. обл. – 06.05.2003, Київ) – композитор, муз.-громад. діяч, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Віліньського (1957). Викладав теорію музики в Київ. пед. ін-ті (1956–61). Лауреат респ. і всеє. премій комсомолу (1966, 1968), Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1975). З. д. м. УРСР (1968), н. а. УРСР (1977), н. а. СРСР (1990), Герой України (2001). Лауреат премії ім. В.Вернадського (2002). 1976–94 – голова правління Київ. міської орг. СКУ. Член НСКУ, НСПУ.

Тв.: опери «Гайдамаки» (за поемою Т.Шевченка, лібр. В.Шевчука, 1965), «Прапороносці» (за романом О.Гончара, лібр. композитора та Б.Олійника, 1985), моноопери – «Балада війни» (сл. І.Драча, 1971), «Оновідь білого тьольпана» (за повістю Ч.Айтматова, 1999), дитяча опера-балет «Буратіно» (за казкою О.Толстого, лібр. композитора, 1988); оперети і муз. комедії – «Чиста криниця» (лібр. В.Котляра, 1976), «Дзвони Росії» (лібр. В.Бикова і В.Неборачка,

1982); для симф. орк. – Скерцо (1959), поема «Світанок над морем» (1995), Балетна сюїта (1960) та ін.; 2 концерти для фп. (1982, 1983); вок.-симф. – ораторія «Вишневий вітер» (за поемою І.Драча «Смерть Шевченка», 1989), кантати – «Голод-33» (сл. В.Бровченка, 1993), «Надвечірні дзвони» (сл. В.Бровченка, 1997), «Поклони» (сл. І.Франка, 1998); для жін. голосу та симф. орк. – Поема (сл. І.Драча, 1999); хори – «Сину, вже качки летять» (1967), «Білі лебеді» (обидва на сл. М.Ткача, 1964), «Лелеченьки», «Долиною туман тече» (1968, обидва на сл. Дм. Павличка), «Спи, маля» (сл. М.Ноєля) та ін.; вок. цикли – «Світовий сонет» (переклад Дм. Павличка, 1986), «Балади» (сл. І.Драча, 1987); вок. дуети, тріо, романси, пісні (нонад 200) – популярні «Два кольори» (сл. Дм. Павличка), «Ой висока та гора» (1962), «Ясени», «Прилетіла ластівка», «Сніг на зеленому листі» (всі на сл. М.Ткача), «Цвітуть осінні тихі небеса» (сл. А.Малишка), «Істина» (сл. Б.Олійника, 1974), «Журавка» (сл. В.Юхимовича, 1975) та ін.; пісні для дітей; музика до театр. вистав, худож. фільмів («Роман і Франческа», «Сон» та ін.), докум. та мульт. фільмів; зб. поезій (9).

Літ.: Немирович І. Олександр Білаш. К., 1979, 2001, рос. мовою, К., 1986; Сікорська І. Дві музи – два крила. К., 2001; Ткач М. Розмова про пісню// Музика, 1972, №2; Кузик В. З пісенної криниці// Київ. правда, 1975, 11 лют.; Гордійчук М. Пісня душі// Музика, 1981, №3; Швачко Т. Поема про Київ// Музика, 1982, №3; Голошняк Н. Українська моноопера// Музика, 1984, №2; Станішевський

Ю. Літературні герої на оперній сцені// Музика, 1985, № 5; Булат Т. Повернення до рідного порога// Культура і життя, 1990, 6 трав.; Ткач М. Творець ментальності// Культура і життя, 2001, №20, 6 жовт.

БЛИКОВСЬКИЙ Іван Семіонович (Симеонович) (08.10.1846, с. Бабин, тепер Львів. обл. – 1922, Львів, за ін. даними – Івано-Франківськ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Станіслав. вчительську семінарію, навчався гармонії та композиції у Ф.Єдлічки (1872–75). Педагог Самбір. і Станіслав. гімназій (1878–84), з 1898 – Львів. вчительської семінарії. Співчасовник муз.-хор. т-ва «Боян» (1896), диригент хору у Станіславі. Викладач теорії музики у Вищому муз. ін-ті у Львові (1918–21). Видавав шкільні співаники, підручник співу (Л., 1890).

Тв.: хори – церк.: «Благообразний Йосиф», «Прискорбна сьє душа моя»; світські: «Думи мої», «Гамалія», «Сонце заходить», «Се-стри мої», «Ой три шляхи», «Ой гляну я, подивлюся» (всі на сл. Т.Шевченка), «Річенька» (сл. Я.Головацького) та ін.; пісні, обр. нар. пісень, зокрема для інстр. септету.

БІЛОГРАДСЬКА Слизивета (Тимофіївна) (1739 – після 1764) – співачка, клавесністка, композитор-аматор. Дочка, за ін. даними – небога Т.Білоградського. Камер-співачка при дворі імператриці Слизивети Петрівни в Петербурзі. Автор першого у вітч. музиці інстр. циклу «Менует з варіаціями» для клавесина.

Літ.: Штелин Я. Известия о музыке в России// Муз. наследство, вып.1, М., 1935.

БІЛОГРАДСЬКИЙ Тимофій (Тиміш) (поч. XVIII, Україна – після 1767, Петербург) – співак, лютнист, бандурист, композитор. 1739–41 і з перервами до 1767 – придворний музикант у Петербурзі. 1733 вдосконалював гру на лютні й спів у Дрездені. З успіхом виступав у Росії та за кордоном. Можливо, автор пісень на сл. О.Сумарокова.

Літ.: Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу, Х., 1930; Штелин Я. Известия о музыке в России// Муз. наследство, вып.1, М., 1935;

БІЛОГРУД Ігор (17.12.1916, м. Ромни на Сумщині – 02.03.1992, Чикаго, США) – піаніст, педагог, композитор. Навчання почав у Київ. консерваторії (1941 закін. 3 курси) як теоретик у М.Недзвєцького, по кл. фп. В.Грудина. Продовжив навчання у Вищій муз. школі по кл. композиції Нестлера в Гейдельбергу (Німеччина). З 1950 жив у США.

Тв.: опери – «Ольга Київська» (лібр. Л.Полтави, 1978), дит. опера «Червона шапочка»; балет; для симф. орк. – 2 балетні сюїти, поема «Степ»; хори – кантати «Мазеним шляхом», «Excelsior» (обидві на сл. І.Франка); для фп. – Сонатина, Сюїта, Варіації на власну тему, цикл п'єс для фп. в 4 руки «Мій маленький світ»; бл. 60 со-лоспівів.

БІЛОЗІР Ігор Йосипович (24.03.1955, м. Радехів Львів. обл. – 28.05.2000, Львів) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. диригування С.Амбарцумяна та І.Сотничук (1980), навчався по кл. композиції В.Камінського (1983). Організатор і керівник вок.-інстр. ансам. «Ватра» (1979), з 1989 –

мист.-муз. центру «Ватра», що з 1990 співпрацював з канадською фірмою «Сашан корпорейшн» (Монреаль), пропагував укр. музику за кордоном. Гастролював з ансамблем у різних країнах. З. а. УРСР (1991), н. а. України (1996).

Тв.: пісні – «Пісничке перевелю», «Мамина світлиця», «Джерело», «Весільний марш» (всі на сл. Б.Стельмаха), «Встань з колін, народе мій» (сл. П.Занотічного), «Ласкаво просимо», «Вічний вогонь» (обидві на сл. В.Кришенка), «Від Бога» (сл. Б.М.Ткача) та ін. (на сл. М.Петренка, А.Канич, Р.Кудлика); музика до театр. вистав, до кінофільму «Олекса Довбуш» та ін.

Літ.: Токарев Ю. Потребуючи пісні// Культура і життя, 1987, 11 жовт.; Удовидченко А. Несвоевременная музыка// Киев. ведомости, 2000, 8 июл.

БІЛОШИЦЬКИЙ Анатолій Васильович (18.10.1950, м. Коростень Житомир. обл. – 18.10.1994, Київ, похований у Коростені) – композитор, баяніст, диригент, педагог. Закін. відд. нар. інстр. орк. ф-ту Київ. консерваторії по кл. баяна В.Панькова (1978), по кл. композиції А.Коломійця (1981). Лауреат респ. конкурсів на кращі твори (1977, 1983). З 1978 – викладач, з 1988 – ст. викладач Київ. муз. уч-ща, з 1987 – Київ. консерваторії. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – 2 симфонії (1981, 1984), сюїта «З глибини віків» (1983); для фп. з орк. – Концерт (орк. ред. С.Станковича, 1995); для естр. орк. – п'єси; для фп. – мініатюри; для ансам. нар. інстр. – сюїта «Пори року» (1982); для скр. з орк. нар. інстр. – Легенда (1978); для баяна – «Три характерні вірту-

озні сюїти» (1977), Сюїта (1977), 3 партити (1985, 1987, 1989) та ін.; для домри – Концертний триптих «В наслідування іспанському» (1987), для базалайки – ноктюрно-поема «Місячна ніч» (1987), для гітари, домри – п'єси, сюїти; пісні, обр. нар. пісень і танців.

Літ.: Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. К., 1998.

БІЛЯНСЬКИЙ Михайло (1871 – ?) композитор-аматор. З 1906 жив у США. Автор музики до вистав «Ох, та не люби двох» (1918), «Коляда» (1925) та ін.

БЛУМЕНФЕЛЬД Станіслав Михайлович (1850, с. Верхнячка на Черкащині – 06.02.1898, Київ) – піаніст, педагог, композитор. Брат Ф.Блуменфельда. Закін. Петерб. консерваторію по кл. фп. Т.Лешетинського. З 1883 викладав у Київ. ін-ті шляхетних дівчат. 1893 відкрив у Києві власну муз. школу, де вів, поряд з М.Лисенком, кл. фп., керував хоровим класом. Виступав у концертах. Автор романсів, п'єс для фп. в 2 і 4 руки.

Літ.: Шамаєва К. Музикант-просветитель Станіслав Bluменфельд// Дослідження, досвід, спогади, вип.2. Зб. праць, К., 2000.

БЛУМЕНФЕЛЬД Фелікс Михайлович (19.04.1863, с. Ковалівка на Миколаївщині – 21.01.1931, Москва) – піаніст, диригент, композитор, педагог, муз. діяч. Початкову муз. освіту здобув у Г.В.Нейгауза в Єлисаветграді. Закін. Петерб. консерваторію по кл. фп. Ф.Штейна (1885), композицію вивчав у М.Римського-Корсакова. 1897–1905 і 1911–18 – проф. Петрогр. консерваторії, 1918–22 – директор Київ. муз.-драм. ін-ту ім. М.Лисенка, проф. Київ. кон-

серваторії, з 1922 – проф. Моск. консерваторії. Серед учнів – піаніст В.Горовиць, диригент О.Гаук, композитор Г.Таранов та ін. З. д. м. РРФСР (1927).

Тв.: Симфонія, Симфонічне скерцо, для фп. з орк. – Концертне алегро; Струн. квартет; для фп. – п'єси, етюди, сюїти: «Біля води», «Дзвони», транскрипції; романси; обр. укр. нар. пісень та ін. Зб. «Укр. нар. пісні у перекл. для фп.», К., 1921.

Літ.: Баренбойм Л. Фортепиано-педагогические принципы Ф.М.Блуменфельда, М.-Лен., 1964; Анієтрагено Ж., Растопчина Н. Ф.Блуменфельд і українська фортепіанна школа// Музика, 1974, №1; Гордійчук М. Пісенними стежками дружби// Фольклор і фольклористика, К., 1979.

БОБИКЕВИЧ Остап (Олексійович) (псевдонім – **ТИРСА Орест**). (04.11.1889, с. Слобідка на Львівщині – 19.07.1970, Мюнхен) – композитор-аматор, піаніст. За фахом інженер. Навчався музики в Стрий та Львові, продовжував навчання у Відні. У 30–40-х виступав як піаніст з авторськими концертами у Львові та Перемишлі. З 1944 жив у Німеччині.

Тв.: для фп. – Укр. рансодія, Балада, Прелюдії та ін.; хори, бл. 60 солоспівів на сл. Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, Б.Ленко, О.Олесь, М.Філянського, Н.Кибальчич.

БОБИР Андрій Матвійович (13.12.1915, с. Ничипорівка, тепер Київ. обл. – 18.05.1994, Київ) – співак-бандурист, диригент, педагог. Навчався в Київ. муз.-театр. технікумі. Закін. Київ. консерваторію по кл. Г.Верьовки та Г.Компа-

нійця (1947), там само – аспірантуру (1951). З 1946 – худож. керівник Ансамблю бандуристів Укр. радіо, з 1965 – худож. керівник і гол. диригент орк. нар. інстр. Держтеатррадіо України. 1949–79 – викладач Київ. консерваторії, з 1992 – прац. Держ. музею театр., муз. та кіномистецтва України. Н. а. УРСР (1986). Автор понад 500 обробок нар. пісень і танців, п'єс для бандури.

Літ.: Олексієнко З. Шлях мистця// Мистецтво, 1964, №1; Омельченко А. За традицією народних співців// Музика, 1974, №1; Черногуз Я. З пальців та струн. ...// Укр. культура, 1996, №2.

БОГАТИРЬОВ Семен Семенович (15.02.1890, Харків – 31.12.1960, Москва) – педагог, муз. теоретик, композитор. Закін. юрид. ф-т Харків. ун-ту (1912), Петерб. консерваторію по кл. композиції Я.Вітола і М.Штейнберга (1916). 1917–41 – викладач, з 1935 – проф. Харк. консерваторії та Муз.-драм. ін-ту, 1943–60 – проф. Моск. консерваторії. Д-р мист-ва (1947). Серед учнів – композитори І.Дунаєвський, Д.Клебанов, В.Нахабін, М.Коляда, В.Борисов, Ю.Мейтус, М.Тіц, А.Штогаренко, диригент В.Гольба та ін. З. проф. УРСР (1934), з. д. м. РРФСР (1946). Член СКУ (до 1941).

Музично-теоретичні праці: Двойной канон, М.-Лен., 1947; Обратимый контрапункт, М., 1960 та ін.

Тв.: для симф. орк. – 4 увертюри, Варіації, відредагував і завершив незакінчену симфонію Es-dur П.Чайковського (вик. 1957); струн. квартети; для дух. орк. – Марш; п'єси – для фп. (2 сонати), скр.; солоспіви та ін.

Літ.: С.С.Богатырев. Исследования, статьи, воспоминания// Сост. Г.Тюменева, Ю.Холопов, М., 1972; Сироткін О. С.С.Богатирьов// Укр. рад. музика, вип.2, К., 1962; Смель О. Володар дум молоді// Музика, 2001, № 1–2.

БОГДАНОВ Федір Федорович (09.01.1904, Харків – 14.06.1981, там само) – композитор, диригент. Навчався в муз. уч-щі Харків. відд. РМТ у Ф.Якименка (1919–21), в Харків. муз.-драм. ін-ті по кл. композиції С.Богатирьова (1928–30). Диригент драм. театрів Харкова, Донецька та ін. міст, викладав у муз. школі. Один з організаторів АПМУ. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Гоголіана» (1930), «Жалобний марш» (1930), «Урочистий марш» (1945), «Святкова увертюра» (1950), «Українська сюїта» (1954), Концертний вальс (1963), Сюїта-поема «1905» (1955), поема «Гомоніла Україна» (присв. Т.Шевченкові, 1959, 2-а ред. 1972), танц. сюїта «Веселий балаган», Поема (1977); для фп. з орк. – «Фантазія на дві укр. нар. теми» (1964); для струн. орк. – «Прелюдія і Алегро» (1970); для фп. – «Три прелюдії», «Три пісні», «Укр. сюїта», 2 сонати, 4 ліричні п'єси, 12 пед. п'єс, етюд та ін.; тв. для орк. нар. інстр. і для дух. орк.; романси; пісні – «Все йде, все минає» (сл. Т.Шевченка), на сл. В.Еллана-Блакитного, П.Тичини, В.Маяковського та ін.; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав («Макбет» У.Шекспіра, «Пісня про свічку» І.Кочерги та ін.). Переклав для орк. нар. інстр. «Галицькі пісні» Л.Ревуцького.

Літ.: Шокальський П. 70-летие композитора// Сов. музыка, М., 1974, №9.

БОГОМОЛЕЦЬ Ольга Вадимівна (22.03.1970, Київ) – автор-виконавець. За освітою лікар. Канд. мед. наук (1993). Лауреат пісенних фестивалів «Оберіг-91», «Сопот-91» (Польща), «Білі вітрила» (Київ, 1992), лауреат премії ім. В.Стуса (1992), спец. премії радіостанції «Свобода». Автор пісень на сл. Л.Костенко, Л.Кисельова, В.Стуса, О.Теліги, Я.Лесіва та ін.

Літ.: Гнатенко К. Співає Ольга Богомолець// Укр. культура, 1993, №2.

БОГОСЛОВСЬКИЙ (кін. XIX – поч. XX) – церк. композитор, автор духовних композицій.

БОГУСЛАВСЬКИЙ Костянтин Євгенович (21.05.1895, с. Павлівка Старобільської округи, тепер Луган. обл. – 07.12.1943, ?) – композитор, співак (бас), хормейстер, муз. діяч. Здобув освіту в духовній семінарії в Харкові (1910–14), у 1915 брав уроки співу у П.Голубєва. На поч. 20-х навчався у Харків. ун-ті, Харків. консерваторії по кл. композиції С.Богатирьова. Диригент хору Школи червоних партизан (1922–25), керівник студії при Палаці піонерів (1924–27), з 1927 (з перервою) – муз. редактор Харків. радіостудії та ін. Член Муз. т-ва ім. М.Леонтовича, ВУТОРМу, АРКу, СКУ. Один із засновників нового жанру в укр. музиці – хорової масової пісні. Репресований (1937). Реабілітований.

Тв.: опера «Гурбаївське повстання» (співавтор М.Фоменко, 1936, незак.); для струн. орк. – «Смерть комара»; для струн. квартету – Сюїта на теми укр. нар. пісень; дитячі опери-гри – «Андрийко-козак», «Годинник»; солоспіви (перший твір «Пісня сирітки» здобув премію 1913), масові пісні

(бл. 300), зокрема збірки «12 комсомольських пісень», «Червоний юнак», окремі пісні; пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до вистав. Метод. посібники, статті.

Літ.: Музика, 1927, №1; Біленко З. Про К.Богуславського// Мистецтво, 1968, №6; Грицюк Н. З пісенного літопису 20-х років. Композитор К.С.Богуславський// Укр. муз.-во, вип.9, К., 1974; Ско-рульська Р. Зі сторінок, що нево-лила тьма// Музика, 1990, №4.

БОЄВА Наталія Іванівна (14.06.1951, Донецьк) – композитор, педагог, муз. діяч. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1977). Ст. муз. редактор, помічник гол. режисера, худож. керівник Запоріж. філармонії. З 1993 – викладач теор. предметів Запоріж. муз. уч.-ща. З. д. м. України (1996). Член НСКУ.

Тв.: дит. мюзикл «Історія, що відбулася в місті N» (на власне лібр.); для симф. орк. – триптих «Судна ніч» (за п'єсою С.Носаня, 1995); для фп. з орк. – «Діалоги і Паскаля» (1986), фп. концерт «Бабин Яр»; для скр. з орк. – Лірична поема (1982), Монолог (1993); для влч. з орк. – Рапсодія (1984); для альта з орк. – Концерт (присв. І.Карабичю, 2004); для флейти з орк. – Дитячі; для голосу з орк. – «Відродження» (1971), «Мати», «Дума про братерство» (сл. П.Ребра, 1985) та ін.; для кларнета з фп. – Соната (1981); для фп. – Соната-балада (1983); вок. цикли – на сл. Т.Шевченка, У.Шекспіра, М.Цветаєвої, С.Свтушенка, О.Блока, «Іспанські пісні» (сл. Х.К.Хіменеса і Ф.Г.Лорки), «Прощання» (сл. Г.Аполлінера) та ін.; романси, пісні на сл. укр. поетів, пісні для

дітей; музика до спектаклів «Богдан Хмельницький» та ін.

Літ.: Мартинюк Т. Сучасні композитори Запоріжжя// Наук. записки Терноп. держ. пед. ун-ту, серія мист.-во № 1 (4), Терноп., 2000.

БОЙЧЕНКО Микола Романович (1896, Ізмаїл – 1946, Бухарест) – композитор, музикознавець, диригент, педагог. Закін. Київ. консерваторію (1919), навчався в Італії, Парижі, д-р філософії (в галузі музикології). Акомпаніатор хору студентів Київ. ун-ту (диригент О.Кошиць). Директор і викладач Київ. консерваторії (1919–22), викладач теорії музики і композиції в Академії «Санта-Чечилія» в Римі (1924–29). З 1932 – керівник хору т-ва «Буковинський Кобзар» у Чернівцях, з 1938 жив у Бухаресті.

Тв.: одноактна опера «Перед ранком»; музика до інсценізації нар. обряду «Весілля»; для симф. орк. – поема «Україна», увертюра «Лісова пісня» та ін.; Струн. квартет; Фп. тріо; для фп. – Укр. рапсодія та ін.; хори; пісні на сл. Ю.Федьковича; обр. нар. пісень. Упор. зб. «150 буковинських народних пісень».

Музикознавчі праці: Нові принципи музичної композиції, Рим, 1928 та ін.

БОЙЧЕНКО Петро Павлович (1880, Миколаїв – 1936, м. Мічуринськ Тамбов. обл.) – театр. диригент, актор, композитор-аматор. Навчався в Петерб. консерваторії. Диригент орк. Руського т-ру у Львові (1905–06), керівник муз. частини і диригент переусвної драм. трупи І.Сагатовського (1907–17), в якій з 1913 починала свій творчий шлях О.Петрусенко

(невдовзі його перша дружина). 1918–22 – керівник муз. частини і диригент Херсон. укр. т-ру, театральних труп Д.Гайдамаки (з 1922), В.Красенка (1925–26) та ін.

Тв.: романси – «Сніг у гаю», «Коли хочеш знати, серденько» (обидва на сл. О.Олеся) дует «Дві хмаринки»; хорові аранжування революц. пісень; обр. укр. нар. пісень; музика до вистав за п'єсами М.Кропивницького, М.Старицького, І.Карпенка-Карого.

Літ.: Кагарлицький М. Оксана Петрусенко, М., 1989; Оксана Петрусенко. Спогади. Листи. Матеріали, К., 1980.

БОКШАЙ Іоанн (Янош, Андрас, Сідір) Бертолонович (06.07.1874, Хуст на Закарпатті – 24.04.1940, там само) – хор. диригент, педагог, церк. композитор, священник. Закін. Ужгород. духовну семінарію (1893) та Будапештську консерваторію. З 1899 – викладач учительської семінарії, керівник церк. і світських хорів в Ужгороді, з 1909 – у Будапешті. З 1912 – священник у с.Синевирі, з 1920 – у Хусті. Автор 6 літургій, тв. для фп. хорів; обр. нар. пісень, музики до драми О.Духновича, дит. оперети «В чужому пір'ї» (1923). Видав зб. «Церковне протопіп'є» (1904, 1906, у співвипуску з І.Карбачю).

Літ.: Росола Т. Музичне життя Закарпаття 20–30-х років ХХ ст., Ужгород, 2002.

БОНДАРЕНКО Андрій Ігорович (22.06.1978, м. Іржавиця Київ. обл.) – композитор, піаніст. 2000 років. НМАУ по кл. композиції І.Карабичю, по кл. фп. В.Козлова. Піаніст-концертмейстер Київ. ССМШД. Дипломант III конкурсу композиторів ім. М. та І.Коць

(1994), міжн. конкурсів піаністів – ім. С.Рахманінова (Тамбов, 1995) і пам'яті В.Горовиця (1996). Член НСКУ.

Тв.: кам. кантата для мецо-сопрано та орк. «Er selbst wird kommen» (2001); для симф. орк. – поема «Смуток над Дніпром»; Концерт для фп. з орк.; Фп. квінтет; Струн. квартет (2004); для кам. ансамб. – маленькі симфонії; для флейти – Соната; для фп. – Варіації та ін., для фп. в 4 руки – «Містерія»; вок. цикл на сл. Л.Костенко.

БОНКОВСЬКИЙ (БОНЬКОВСЬКИЙ, БАНЬКОВСЬКИЙ) Денис (Діонісій) Федорович (16.04.1816, с. Вороновиця на Вінничині – після 1869) – поет, композитор-аматор. За походженням поляк. Муз. освіти не мав, його мелодії з голосу записували друзі та знайомі. Автор слів і музики пісень «Гандзя», «Гей, я козак, зовусь Воля», «Нудьга козача», «Тропак» та ін.; пісні на сл. Т.Шевченка «Думка» («Нащо мені чорні брови»), І.Завадського «Де шлях чорний». Стаття «Про музику українських народних пісень», 1869.

Літ.: Пісні та романси українських поетів, т.2, К., 1956.

БОРИСОВ Валентин Тихонович (20.07.1901, м. Богодухів, тепер Харків. обл. – 25.09.1988, Харків) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1927), працював муз. редактором Респ. і обл. радіо. З 1944 – викладач композиції Харків. консерваторії (з 1963 – ін-т мистецтв), 1944–49 – ректор, з 1977 – проф. Голова правління Харків. обл. відд. СКУ (1944–48). Лауреат Респ. премії ім. М.Лисенка (1987). З. д. м. УРСР (1971).

Тв.: для симф. орк. – 3 симфонії (1957, 1963, 1978), поема «Кармелюк» (1927), Марш-увертюра (1931), «Траурно-героїчна поема пам'яті В.Чкалова» (1940), «Поема про Батьківщину» (1943), «Дагестанська сюїта» (1942), «Чотири українські пісні» (1953), «Святкова увертюра» (1969), «Дивертисмент» (1972) та ін.; для фп. з орк. – поема «Пам'яті товаришів» (1937), 3 концерти (1974, 1979 – присв. М.Кольяді, 1983), «Етюди оптимізму» (1985); для органа і кам. орк. – «Героїчний димптік» (1985); для скр. з орк. – «Юнацький концерт» (1980); для альту з орк. – «Романтична повість» (1977); вок.-симф. – кантати: «На варті Дніпрельстану» (1932), «Народне свято» (1952), ораторія «Весілля» (1972) та ін. Концерт для голосу з орк. (1973), п'єси для орк. нар. інстр.; 3 струн. квартети (1926, 1928, 1965), п'єси – для струн. орк., фп., скр.; хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Літ.: Тишко Н. Валентин Борисов, К., 1972; Калашник П. Риси стилю В.Борисова, К., 1979; Гейліг М. Траурно-героїчна поема В.Т.Борисова// Рад. музика, 1941, №2; Тишко Н. Валентин Борисов, К., 1972; вона ж. Почерк В.Борисова// Культура і життя, 1987, 22 лют.; Золочевський В. Друга симфонія В.Борисова// Мистецтво, 1965, №4; він же. Нові образи// Музика, 1978, №6; Гордійчук М. З свіжістю молодості// Культура і життя, 1975, 15 берез.

БОРИСЮК Костянтин Іванович (кін. XIX, Брестський повіт Гродненської губ. – після 1915) – музикант-аматор. Автор мелодії пісні «Думи мої» на сл. Т.Шевченка (вид. 1917).

Літ.: Музика мас. Х., 1931, №5; Правдюк О. Т.Г.Шевченко і музичний фольклор України, К., 1966.

БОРОДІЄВИЧ Роман Володимирович (1919, Галичина) – скрипаль, композитор. Учень Р.Придадкевича і Д.Гіванса. Живе у США. Автор орк. тв., Струн. квартету, п'єс для фп., скр., солоспівів.

БОРТКЕВИЧ Сергій Едуардович (28.02.1877, Харків – 25.10.1952, Відень) – композитор, піаніст, педагог. Навчався до 1896 у Харкові по кл. фп. І.Слатина та А.Бенша, 1896–1900 – у Петерб. консерваторії по кл. фп. К.Фон-Арка, по кл. композиції А.Лядова, 1900–02 – у Лейпцизькій консерваторії. Проф. Харків. консерваторії. 1902–10 гастролював як піаніст у містах України та Росії. Проф. консерваторії у Берліні (1904–14), жив у Росії (до 1920), Константинополі (до 1922), Відні. Автор опери «Акробати», балету, балетної сюїти «Тисяча і одна ніч», двох симфоній (№1 – «Моя Батьківщина»), Симф. поеми і Сюїти, концертів для фп., скр., влч., кам.-інстр. творів.

Літ.: Циганков С. Повернення талану// День, 2001, 15 черв.

БОРТНЯНСЬКИЙ Дмитро Степанович (1751, м. Глухів на Сумщині – 10.10.1825, Петербург) – композитор, хор. диригент, педагог. Класик вітч. музики. Є припущення, що навчався у Глухівській співацькій школі. З 1759 – у Придворній співацькій капелі в Петербурзі, вивчав композицію у Б.Галуші. 1769–79 жив в Італії, вдосконалював майстерність у Венеції. 1779–96 – придворний капельмейстер у Гатчині і Павловську. З 1784 – композитор, клавесиніст при дворі спадкоємця престолу

Павла I, з 1796 – директор і керівник Придворної співацької капелі. Почесний член Петерб. Академії мистецтв (з 1804), Філармонічного т-ва (з 1815).

Тв.: опери (пост. італ. мовою) – «Креонт» (1776, Венеція), «Алкід» (1778, Венеція), «Квінт Фабій» (1779, Модена); франц. мовою – «Свято сеньйора» (1786, Павловськ.), «Сокіл» (1786, Гатчина), «Син-суперник, або Сучасна Стратоніка» (1787, Павловськ); для симф. орк. – «Концертна симфонія»; кам.-інстр. – Септет, Квінтет, Квартет, 8 сонат для клавесина, п'єси – для чембало, скр.; кантати, зокрема світська «Певец во стане стане русских воинов» (сл. В.Жуковського, 1812); хори – 35 духовних концертів для 4-голосного міш. хору, 10 для подвійного хору, гімни, присв. знаменним подіям і знатним особам («Коль славен», «Озари, святая радость»), похвальні пісні – 4 для 2-голосного хору, 10 для 4-голосного хору, причастици; 2 Літургії, херувимські (7 для 4-голосного хору, одна для 8-голосного), які можна назвати концертами в мініатюрі; релігійні пісні іноземними мовами («Ave Maria», «Salve Regina»), мотети («In convertendo», «Montes Valles» та ін.), пісні, романси. Зб. «Resueil de romances et chansons», СПб, 1783.

Літ.: Лебедєв М. Березовський и Бортнянский как композиторы церковного пения. СПб, 1882; Антонович Д. Триста років українського театру, Прага, 1925; Добролюбов Б. Д.С.Бортнянский, М.-Лен., 1950; Маценко П. Дмитро Степанович Бортнянский і Максим Созонтович Березовський, Вінніпег, 1951; Витвицький В. Дмитро Сте-

панович Бортнянский// Нові дні, 1975, жовт.; передрук.: в авт. зб. За океаном, К., 1996; Рыцарева М. Композитор Бортнянский. Жизнь и творчество, Лен., 1979; Иванов В. Дмитро Бортнянский, К., 1980; Ковалев К. Бортнянский, Лен., 1989; Асафьев Б. Об исследовании русской музыки XVIII в. и двух операх Бортнянского// кн. Музыка и музыкальный быт старой России, т.1, Лен., 1927; Людкевич С. Дмитро Бортнянский в соті роковини його смерті// Стара Україна, Л., 1925; він же. Д.Бортнянский і сучасна українська музика// Муз. листок, 1925; №1; Стешко Ф. Бортнянский та Чайковский// Укр. музика, 1934, №7–8, 9–10, 11–12; Розанов А. «Празднество сеньйора», опера Д.Бортнянского// Муз. наследство, т.3, М., 1970; Хіврич Л. Фугатні форми в хорових концертах Д.Бортнянского// Укр. муз-во, вип.6, К., 1971; Волинський Й. Дмитро Бортнянский і Західна Україна// там само; Иванов В. Родовід Бортнянского// Друг читача, 1993, 28 січ.; Гордійчук М. Дмитро Бортнянский// Музика, 1976, №2; Степаненко М. Невідомий твір Д.Бортнянского// Музика, 1983, №1; Некрасова Н. Прем'єра через 200 років// Музика, 1984, №5; Юрченко М. Два мотети Дмитра Бортнянского// Культура і життя, 1985, 13 січ.; Лебединська Т. Світочі// Укр. культура, 1993, №1; Цвенграш Г. Гектор Берліоз про Дмитра Бортнянского// Культура і життя, 1997, 28 трав.; Костюк Н. Дмитро Бортнянский і українська культурно-літургійна традиція// Вісник, 2003, №1; Ігнатенко Е. «Литературный стиль Дмитрия Бортнянского в контек-

сте художественної культури XVIII века// Стил ь музичної творчості: естетика, теорія, виконавство: зб. статей/ Наук. вісник НМАУ, вип.37, К., 2004.

БОТВИНОВ Іван Дмитрович (17.06.1917, с. Солдатське, тепер Белгород. обл. – 30.12.1980, Старий Оскол Белгород. обл.) – композитор, педагог. Викладач, зав. кафедри теорії та історії музики Одес. консерваторії. Автор музикознавчих праць.

Тв.: концерти для балалайки з фп., для домри з фп., Скерцо для скр. з фп. та ін.

БОЯРСЬКИЙ Анатолій Олександрович (26.03.1932, Харків) – композитор. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції Д.Клебанова (1955). З 1967 жив у Ленінграді – С.-Петербурзі, з 90-х – в Ізраїлі.

Тв., написані в Україні: балет «Маски» (1957); для симф. орк. – Симфоніста (1964), Драматична поема (1958), Прелюдія і Фуга (1962); Концерт для фп. з орк. (1955); кам.-інстр. ансамбл; романси, зокрема цикл «3 африканської поезії» (1962); музика до кінофільмів.

БРИЛІН Едуард Борисович (30.10.1962, Вінниця) – композитор, педагог. Закін. Вінн. муз. уч-ще по кл. фп. (1984), Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1990). Викладач Вінн. пед. ін-ту.

Тв.: для фп. з орк. – Концерт (1990); для фп. (вар. для симф. орк.) – Елегія (1992–95), Токата (1994); для естр. орк. – «Подорож до Парижа» (1994); вок. цикл «Чисті роси» (сл. В.Козак, 1991); пісні, обр. нар. пісень; музика до п'єси «Пригоди Барвінка і Ромашки» (сл. Б.Чалого, 1993).

БРОДОВСЬКИЙ (XVII – поч. XVIII) – церк. композитор, автор 4-голосних партесних концертів.

БРОНДЗЯ В.М. – див. **МАРТИНЮК (БРОНДЗЯ) В.М.**

БУГОСЛАВСЬКИЙ Сергій Олександрович (02.07.1888, Чернігів – 14.01.1945, Москва) – музикознавець, композитор, історик давньоруської літератури. Закін. 1908 у Києві муз. уч-ще РМТ, 1912 – істор.-філол. ф-т Київ. ун-ту. Брав уроки з композиції у Р.Глієра, О.Львівського, С.Василенка. Виступав як муз. критик. Викладав у Моск. і Кримському ун-тах. З 1922 жив у Москві, очолював Моск. радіо (1926–30), працював лектором філармонії. 1938–45 – ст. наук. співробітник Ін-ту світової літ. Д-р мист-ва (1940).

Тв.: для симф. орк. – Симфонія з хором «Пушкін»; сюїта «Пісенна розповідь про таджиків»; хори, романси, обр. нар. пісень; музика до кінофільмів.

БУЄВСЬКИЙ Борис Миколайович (07.06.1935, м. Кривий Ріг) – композитор. Закін. муз. уч-ще при Ленінгр. консерваторії (1954) і Харків. консерваторію по кл. композиції Д.Клебанова (1959). Викладач муз.-теор. предметів у Донец. муз. уч-щі (1959–61). З 1961 – в Києві на творчій роботі. Член НСКУ. З поч. 90-х – в Голландії.

Тв.: балети – «Пісня синього моря» (лібр. М.Гольдріна, 1965), «Устим Кармелюк» (лібр. власне, 1980); для симф. орк. – Українська сюїта (1959), увертюри (1961, 1981), 10 симфоній (1965, 1975, 1976, 1979, 1982, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988); 3 концерти для струн. інстр. з орк. (1980), Балетна сюїта (1968); для орк. нар. інстр. – Концерт (1989); для дерев. дух. інстр. –

Квартет; для скр. і фп. в 4 руки – Сюїта пам'яті М.Лукаша (1989); для хору – ораторія «Мандрівки серця» (сл. Л.Костенко, 1964), «Величкий триптих» (сл. М.Вінграновського), цикл на сл. В.Пшавели; цикли романсів на сонети У.Шекспіра, на сл. Р.Бернса, М.Вінграновського, П.Верлена, В.Сосюри; романси, пісні – «На долині туман», «Тече ріка дзвінка» та ін.; музика до худож., наук.-попул. та мульт. фільмів (понад 50), теле- і радіопередач.

Літ.: Малишев Ю. Солоспіві (розділ «Від Шекспіра до твісту»), К., 1968; Зінкевич О. Бунтівна муза Бориса Буєвського// Світовид, К., 1992, №4; Кузик В. «Мода» повертає на класику// Культура і життя, 1993, 8 трав.

БУСВСЬКИЙ Тарас Борисович (23.06.1957, Харків) – композитор, флейтист. Син Б.Буєвського. Навчався в Київ. консерваторії, в театр. ін-ті. Закін. Моск. консерваторію по кл. флейти (1980), по кл. композиції Т.Хрещникова (1989). Живе в Москві. Заруб. член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1989), Симфоніста; для скр. з кам. орк. – Скерцо (1990); для 4-х кларнетів – Сюїта, для 4-х труб – «Срібні голоси»; для флейти і ударних – «Sensus sonoris» («Відчуття звучностей», 1991); Струн. квартет; для скр. соло – «Атлантида» (1991), п'єси для фп.; вок. цикли на сл. С.Сєніна (1989), Л.Кисельова, хори та ін.

БУКНИК Михайло Олександрович (10.11.1872, м. Дубно на Рівненщині – 1947, США) – віолончеліст, композитор, педагог, муз. критик. Навчався в Харків. муз. уч-щі РМТ по кл. віолончелі

А.Глена (1885–90), в Моск. консерваторії (1890–95). Виступав як соліст і ансамбліст з С.Танєєвим, М.Метнером, К.Гумновим, О.Гольденвейзером, О.Гедіке, В.Ландовською. 1906–18 працював у Москві, 1919–22 – проф. Харків. консерваторії. З 1922 жив у США. Грав в укр. квартеті, брав участь у пост. вистав укр. муз. театру. Автор творів для влч. («Чотири концерти етюдів», «Десять прелюдій для віолончелі соло» та ін.), транскрипції п'єс ін. композиторів.

БУЛГАКОВ Лев Миколайович (23.03.1920, Харків) – композитор, педагог. Закін. військово-диригент. ф-т Моск. консерваторії (1942), Харків. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова і М.Тіца (1949). З 1949 – викладач Харків. ССМШД, з 1959 – педагог, доцент (1982) кафедри теорії музики Харків. ін-ту мистецтв. Член НСКУ. Автор навчально-метод. посібників.

Тв.: кантати – «Дружба народів» (сл. Т.Масенка, 1948) та ін.; Струн. квартет (1950); для фп. – 4 сюїти (1963, 1975, 1977, 1981), 3 прелюдії (1966), 2 фуги та ін.; для влч. і фп. – Соната (1965), «Пісня без слів» (1966); для скр. і фп. – «Скерцо», «Рондо», «Танок» (1969–71), Соната (1983); п'єси – для флейти, труби, бандури та ін.; хори, вок. цикли, балади, пісні для дітей, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

БУРБАН Михайло Іванович (22.10.1943, с. Липині Львів. обл.) – хор. диригент, педагог, композитор-аматор. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. диригування (1968). Викладач у Дрогобичі (пед. уч-ще, культурно-освітн. уч-ще, пед. ін-т). Канд. мист-ва (1990). Дид.

«Муз. спектакль для дітей в укр. театрі». Автор хорів, пісень, музики до театр. вистав.

БУРМАКА Марія Вікторівна (16.06.1970, Харків) – естр. автор-виконавець. Закін. філол. ф-т Харків. ун-ту. Канд. філол. наук (2004). З. а. України (1998). Лауреат фестивалів авт. пісні «Оберіг» (Гран-прі, Луцьк, 1989), «Червона рута» (Чернівці, 1989), «Тарас Бульба» (Дубно, 1993), хіт-парадів програми «Промінь» Укр. радіо (1992). Автор пісень: «Вороне чорний» (сл. Б.Лепкого), «Коли б ми плакати могли» (сл. О.Олеся), «Розлюби» (сл. Б.Чіпа), пісень на слова укр. поетів «Розстріляного відродження» та на власні тексти. Записала касетні альбоми «Ой не квітни, весно» (1989), «Південного вітру обличчя» (1997), компакт-диск «Марія» (1991).

Літ.: Малкович І. Із серця каліни// Україна, 1990, №23; Шостак Г. Данина моді чи поклик серця?// Музика, 1993, №5.

БУЦЬКИЙ (БУЦКОЙ) Анатолій Костянтинович (02.08.1892, с. Росошново на Орловщині – 27.07.1965, Ленінград) – музикознавець, педагог, композитор. Закін. Київ. муз.-драм. школу М.В.Лисенка по кл. скрипки у своєї матері О.Вонсовської (1913), фіз.-мат. ф-т Київ. ун-ту (1915). 1916–18 навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції Р.Глієра і Б.Яворського. Брав участь в організації Київ. муз.-драм. ін-ту ім. М.Лисенка. (1918), там само викладав композицію і фп. (1920–25), був директором ін-ту. З 1925 – педагог, з 1935 – проф. Ленінгр. консерваторії. Д-р мист-ва (1943). Автор монографій «Непосредственные данные музыки», Х., 1925 і «Структура музыкаль-

ного произведения». М.-Лен., 1948, статей у журналах.

Тв.: музика до вистав т-ру «Березиль» – «Газ», «Джмі Хігінс» (1923), «Макбет» (1924), «Жакерія» (разом з М.Вериківським, 1925) та ін.

БУЧЕЛЬ Наталя Анатоліївна (12.03.1952, Київ) – автор-виконавець. Закін. Київ. пед. ін-т (1973). 1978–92 – артистка Укрконцерту, Київконцерту, Київ. філармонії. Лауреат всукр. конкурсів і фестивалів «Дзвін-91», «Оберіг-93» та ін.

Тв.: пісні – «Бегемотик» (сл. С.Крилова), «Фокусник» (сл. С.Кирсанова), «Кошачья газета» (сл. Дж.Родарі, Італія), «Люблю, люблю» (сл. П.Хофта, Голландія), «Ожидание» (сл. А.Бланко, Венесуела), «Заклятье» (сл. Н.Іслама, Індія) та ін.; на власні сл. – «Белая птица», «Песня менестреля», «Храни меня, любовь» та ін.; обр. укр. нар. пісень (понад 100).

ВАРИЦЬКИЙ Валентин Степанович (19.02.1932, Київ) – композитор, педагог, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1969). Викладач муз. школи (1960–66), муз. редактор вид-ва «Музична Україна» (1967–87). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Прелюдія, Характерні танці (1958–71), Російські варіації (1959–70), Симф. новели (1967), Поема скорботи, Маленька сюїта (1960); для дух. орк. – Марш, Вальс; для фп. – фуґи, «Багатель», сюїта «По сторінках рос. казок» (1956) та ін.; для баяна – 4 п'єси, «З дитячого альбому», «Музична скринька» та ін.;

п'єси – для гобоя, флейти, валторни, фагота, бандури; хори, пісні на сл. Т.Шевченка та суч. поетів.

ВАСИЛЬЄВ (псевдонім – **ВАСИЛЬЄВ-СВЯТОШЕНКО**) **Матвій Тимофійович** (30.08.1863, Смоленськ – 14.02.1961, Чернігів) – театр. композитор-аматор, диригент. Музики навчався самостійно, як диригент дебютував у 1879 в оперетковій трупі Гаврилова (Вороніж). З 1891 – диригент і композитор у трупах С.Новикова (Полтава), М.Кропивницького, М.Садовського, І.Деркача, М.Старицького, Л.Сабініна. З 1921 працював у муз.-драм. т-рах Донецька, Харкова, 1932–48 (з перервою) – зав. муз. частини Чернігів. т-ру. З. д. м. УРСР (1947).

Тв.: оперети – «Гармидер» (1890), «Запорозький клад» (1890); музика до 80 укр. п'єс – «Наталка Полтавка» (1882), «Шельменкоденщик» (1882), «Сватання на Гончарівці» (1883), «Безталанна» (1887), «Лимерівна» (1884), «Циганка Аза» (1892), «Пісні в лицах» (1890), «Сорочинський ярмарок» (1894), а також «В степах України» (1943) та ін. Широко використовував укр. муз.-пісенний фольклор.

Літ.: Кауфман Л. М.Т.Васильєв, К., 1962; Дішлюк В. Соратник Марка Кропивницького// Культура і життя, 1988, 18 верес.

ВАСИЛЬЧЕНКО Микола Іларіонович (17.02.1933, с. Ново-Дмитрівка Запоріж. обл.) – композитор, педагог, домрист. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Віліницького (1957). Викладач, зав. учбовою частиною Луган. муз. уч.-ща. З. уч. України.

Тв.: кантата «Досвітні вогні» (сл. Лесі Українки); Струн. квартет; для фп. – Соната, Прелюд; романси, пісні, музика для дит.

т-ру, зокрема до лялькового («Пригоди Каїма», «Заяча школа», «Беззубий вовк» та ін.).

ВАХНЯК Євген Дмитрович (04.12.1912, м. Надвірна Івано-Фр. обл. – 17.09.1998, Львів) – хор. диригент, педагог, композитор-аматор. Навчався у Львів. духовній академії, у Вищому муз. ін-ті (1937–38). Закін. Львів. консерваторію по кл. диригування М.Колесси, вокалу вчився у С.Крушельницької (1944–48). Співак і диригент капели «Трембіта» (1939–48). З 1948 очолив самод. засл. хор. капелу «Боян». З 1956 – викладач Львів. консерваторії, керівник хору. З. а. УРСР (1954). Автор музикознавчих праць: «Олександр Сорока» (1975), «Хорове аранжування» (1977) та ін.

Тв.: хори – «Підлісся» (сл. М.Шашкевича), «По діброві вітер вис» (сл. Т.Шевченка); солоспіви – «Над Бугом» (сл. М.Шашкевича), «Сніжинки» (сл. М.Вахняк), «Чарки» (сл. Б.Антонича), «Сім струн» (сл. Лесі Українки), «Шельвах» (сл. Ю.Федьковича) та ін.; обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Лига В. І проросте посіяне зерно...// Музика, 1993, №3; Бурбан М. Висока кафедра митця// Укр. культура, 1993, №7.

ВАХНЯНИН Анатоль (Наталь) (Климентович) (19.09.1841, с. Синява, полб. Перемишля, Поділля – 11.02.1908, Львів) – композитор, диригент, письменник, громад. діяч. Закін. Львів. духовну семінарію (1862), ф-т історії та географії Віденського ун-ту (1868). Навчався музики у Ф.Лоренца, В.Серсаві та Л.Седлака, згодом у М.Гупеневича і Я.Галля. З 1870 – викладач академічної гімназії у Львові. Засновник т-в «Просвіта» (1868), «Теорбан» (1870), «Боян»

(1891, разом із В.Шухевичем), його перший диригент. Один з організаторів Союзу співацьких муз. т-в (1903) і Вищого муз. ін-ту ім. М.Лисенка у Львові (1903–08 – його директор).

Тв.: опера «Купало» (лібр. власне, 1892, перша пост. Харків, 1929); хори – «Чи знаєш, де країна мила» (сл. Ю.Федьковича, 1862), «Молоді сніг» (сл. Є.Левицького), «Наша життя» (сл. І.Гушалевица, 1911) та ін.; пісні – «Помарніла наша доля» (сл. О.Партицького) та ін.; обр. укр. нар. пісень (бл. 20); музика до театр. вистав «Бондарівна», «Назар Стодоля», «Ярополк» (мелодія «Хору норманів» лягла в основу революц. пісні «Шалійте, шалійте») та ін. Автор муз.-крит. статей, повістей, оповідань, віршів, перекладів творів М.Гоголя, І.Тургенева, підручника географії.

Літ.: Гриневецький І. А. К.Вахнянин, К., 1961; Лисенко М. Листи, К., 1964; Нудьга Г. Слово і пісня, К., 1985; Погребенник Ф. Наша дума, наша пісня, К., 1993; Ярославич Л. Ознаки відродження// Музика, К., 1991, №2; Станішевський Ю. Традиції чи штампи?// Музика, 1994, № 2.

ВАХНЯНИН Богдан Іванович (16.11.1886, Стрий на Львівщині – 18.01.1940, Львів) – композитор, педагог, диригент, муз. діяч. Невіж А.Вахнянина. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові по кл. фп. М.Криницької, по кл. теорії музики і композиції А.Вахнянина і С.Людкевича (1909). Учителював у гімназіях та муз. школах Львова (1910–29), був викладачем і директором Перемишльської філії Вищого муз. ін-ту (1924–26). Диригент хорів «Бая-

ну» в Перемишлі та Стрії, Львів. хору «Бандурист» (1929–32).

Тв.: оперета-казка «Попелюшка» (незак.), оперета «Орися» (лібр. власне); «Український вертеп» (1933); ораторія «Буря на озері» (сл. І.Манжури); муз. картини за поемою «Гайдамаки» Т.Шевченка – «Титар» (1906) і «Лебедина» (1937); хори – «Дума» (1905), «У перетику ходила», «Садок вишневий» (всі на сл. Т.Шевченка), «Гей, на бій!» (сл. Хр. Алчевської, 1910) та ін.; солов'ї – «Соловейко» (сл. П.Грабовського, 1921), «Ляля» (сл. С.Чарнецького) та ін.; для фп. – Веснівка, Думка, Козачок (1900), Думка і Коломийка (1905) та ін.; обр. нар. пісень. Упор. пісенників, зокрема для дит. хору, «Альбом стрілецьких пісень» – 60 обр. (1937)

ВЕДЕЛЬ (ВЕДЕЛЬСЬКИЙ, ВЕДЕЛСВ) Артем Лук'янович (1767, Київ – 26.07.1808, там само) – композитор, співак (тенор), хор. диригент, скрипаль. Класик вітч. музики. Навчався у Києво-Могилянській академії, 1788–92 – організатор і диригент хор. капели генерала П.Сропкіна та О.Прозоровського в Москві. 1792 повернувся до Києва, де керував хорами Київ. академії та військової капели в корпусі генерала А.Леванідова (1794–96). З 1796 – у Харкові, організатор і керівник намісницького хору і керівник губернаторської капели. Звільнившись з військової служби, рік працював капелмейстером Харків. колегіуму і повернувся до Києва (1798). Був послухником Києво-Печерської лаври, мандрував. У 1799 його через інтриги заарештували за сфальфікованим політичним звинуваченням і оголосили божевільним (тримали у божевільні Кирилівського

монастиря). Новий імператор Олександр I відмовився помилувати В., і його було звільнено лише перед смертю. Протягом XIX ст. твори В. заборонялися для виконання у храмах, не друкувалися, розповсюджувалися в рукописних копіях. Відновленню слави В. сприяло виконання його концертів хором Київ. духовної академії під керівництвом О.Кошиця (1898–1901), друкування творів (1902–17). Творча спадщина В. збереглася не повністю.

Тв.: духовні хор. концерти (21) – «На реках Вавилонських», «Услыши, Господи, глас мой», «Гласом моим», «Господь спасет мя», «В молитвах неусыпающую Богородицу», «Покаяния отвержи ми двери», «Помилуй же мя, Боже, яко немощен есмь», «К Господу, внигда скорботы», «Боже, приидоша все языци», «Днесь Владыка твари», «Доколе, Господи, забудеши мя» та ін.; Літургія св. Іоанна Златоуста, частини літургії – «Слава, Сдинородный», «Херувимская», «Милость мира», «Достойно есть», «Отче наш», «Да исполнятся»; хори – «Канон Пасхи», «От юности моея», «Всенощное бденіє», «Величание величю Тя», «Господи мой, на Тебя уповаю», «Не имамы инья помощи»; 3 цикли ірмосів, 8 тріо, бл. 30 культових співів.

Літ.: Аскоченский В. Киев с древнейшим его училищем Академией, в 2-х т. т.2, К., 1856; Турчанинов П. Автобиография// Домашняя беседа для народного чтения, Спб. 1863, № 2–6; Петрушевский В. О личности и церковном музыкальном творчестве А.Веделя// Труды Киев. духовной академии, К., 1901, №7; він же. До біографії А.Л.Веделя// Укр. муз.-во, вип.6,

К., 1971; Соневицький І. Артем Ведель і його музична спадщина, Нью-Йорк, 1966; Кук В. Артем Лук'янович Ведель (Ведельський), К., 1971; Боровик М. До біографії А.Л.Веделя// Укр. муз.-во, вип.6, К., 1971; Кук В. Нові дані про Артема Ведельського-Веделя// Укр. муз.-во, вип.5, К., 1969; Кук В., Гусарчук Т. Невідомий твір// Музика, 1991, №2; Гусарчук Т. Відродження// Музика, 1989, №5; вона ж. Тріумф і трагедія генія// Культура і життя, 1991, 18 верес.; вона ж. Артемій Ведель// Укр. муз. архів, вип.2, К., 1999; Лебединська Т. Світоч// Укр. культура, 1993, №1; Кук В. Артем Ведель – геній і великий мученик// Культура і життя, 1998, 14 жовт.; Постать Артема Веделя в історико-культурному контексті// Наук. вісник НМАУ, вип.1, К., 2001.

ВЕРБИЦЬКИЙ Михайло Михайлович (04.03.1815, с. Явірник Руський, полб. Перемишля – 19.12.1870, с. Млини, тепер Польща) – композитор, хор. диригент, гітарист, муз. діяч. Перші муз. знання одержав від А.Нанке в його хорі (Перемишль). Вчився у Ф.Лоренца за композиції (1846). Закін. духовну семінарію у Львові (1850). Був священником. Один з перших профес. композиторів у Галичині XIX ст., представник т.зв. «Перемишльської школи».

Тв.: музика до вистав – «Підгір'яни» та «Сільська пленіпотенти» (за п'єсами І.Гушалевица); «Верховинці» (текст М.Устиновича), водевілі – «Козак і охотник», «Проциха», «Жовнір-чарівник», «Гриць Мазинця», «Школяр на мандрівці», «Не до любові» («страгічна оперетка»), «Простачка» (комедія), «Настася», «Чорноморський побит на Кубані» та ін.;

для симф. орк. – 15 (?) симфоній-увертюр (1848–65), 2 полонези, Сюїта, Вальс; для вчл. і гітари – Серенада, для гітари – Варіації, п'єси, обробки; хори – «Заповіт» (сл. Т.Шевченка, 1868), «Де Дніпро наш котить хвилі» (сл. В.Масляка), «Поклін» (сл. Ю.Федьковича), «Думка», «Сльози», «Прощання», «Заспів» (всі на сл. В.Шашкевича), «Ще не вмерла Україна» (сл. П.Чубинського) – з 1991 Державний гімн України, «Мир вам, браття», «До зорі», «До місяця», «Вдовець», «Жовнір», «Жаль» (всі на сл. І.Гушалевича), «На погибель» («Дай, дівчино, нам шампана» (сл. В.Стебельського), обр. старогалицької пісні «Я русин був, сем і буду» (сл. О.Духновича); церк. композиції для чол. або міш. хору.

Літ.: Волинський Й. Михайло Вербицький і розвиток української музики в Галичині в 20–30-і XIX ст. (канд. дис.), Л., 1956; Загайкевич М. М. Вербицький, К., 1961; вона ж. Михайло Вербицький. Сторінки життя і творчості. Л., 1998; Михайло Вербицький і перемиська музична школа // Перемиська і перемиська земля, Перемиськ, Л., 1996; Погребенник Ф. Нелегка доля пісні // Музика, 1990, №6; Яросевич Л. Руська мати нас родила... // Культура і життя, 1991, 17 серп.; Ясіновський Ю. Декілька слів з приводу ювілею Михайла Вербицького // Заспів, Львів, консерваторія, 1993, ч.5; М.Вербицький. Тези й матеріали наук.-теор. конф., Дрогобич, 1992.

ВЕРБОВСЬКИЙ Лев Данилович (1890, с. Дмитрівка на Херсонщині – ?) – композитор, піаніст. З 1907 працював піаністом-ілюстратором у Єлисаветграді. 1917–20

навчався в Харків. консерваторії по кл. композиції С.Богатирьова та по кл. фп. Автор пісень, хорів, естр. і джаз. музики.

ВЕРЕТА Григорій Степанович (04.05.1951, с. Луциш Львів. обл.) – хор. диригент. Закін. Київ. ін-т культури (1972). З 1978 – хормейстер, з 1983 – диригент Держ. капели бандуристів України. З. д. м. УРСР (1985). Автор кантати «Кобзарева пісня» (сл. Л.Горлача), хорів «Балада про опришка» (сл. Л.Забашти) і «Золоті ворота» (сл. Б.Олійника); обр. нар. пісень; зб. «Дитячий альбом для бандури» (1991), «Стрілецькі пісні для чоловічого хору» (1994).

ВЕРЕЩАГІН (справж. – **ВЕРЕЩАГА) Роман Іванович** (28.10.1910, с. Гребениківка Сумської обл. – 26.01.1985, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1947). Викладач теорії музики в Київ. муз. уч-щі (1947–72). Член СКУ.

Тв.: для симф. орк – Перша симфонія (1947), Друга симфонія пам'яті Т.Шевченка (1966), поема «Мар'яна» (1967–68), «Вальс», «Адажіо», «Елегія пам'яті Б.Лятошинського» (1968), сюїта «Продіній землі» (1953); для фп. – Прелюдія, 8 дитячих п'єс (1948); Поема для скр. (1962), Елегія для вчл. (1941); для орк. нар. інстр. – Скерцо (1939), 2 сюїти; хори, романси, пісні, пісні для дітей.

Літ.: Гордійчук М. Спомин про друга // Музика, 1990, №6.

ВЕРЕЩАГІН Ярослав Романович (08.12.1948, Київ – 208.1999, Ворзель Київ. обл.) – композитор. Син Р.Верещагіна. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1973). 1973–80 і 1985–87 – редактор, гол. редактор вид-

ва «Музична Україна». Лауреат Респ. комсомольської премії ім.М.Островського (1980). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Дивертисмент (1972), Святкова увертюра (1978); для кам. орк. – Симфоніста «Думаючи про Айваза» (1993), Концерт для альту (1972); вок.-симф. – «Диптих» для баса з орк. (сл.М.Бахтинського, 1986); кантати – «Краєвиди» (сл. Т.Еліота, 1991), «Шлях у вирій» (сл. О.Вовка, 1991), дитяча «Сміється джерело» (сл. В.Мордана, 1980–81); «Три пісні на укр. нар. тексти (1979), «Три романси на вірші стародавніх корейських поетів» (1977); інстр. ансам. – Фп. квінтет (1971), 2 струн. квартети (1976 – «Пасторальний», 1980); для дух. інстр. – секстет «Епітафія пам'яті Бориса Лятошинського» (1989), 2 квінтели, Інтермеццо, «Conglomerato», Концертно, «Три посвяти», «Серпнева касация»; для кларнета, фагота і струн. – «Музичний момент» (1999) та ін.; кам. дуети (з фп.) – для екр., к-баса, кларнета, флейти, фагота; для фп. – 2 сонати, 2 сонатини, «Musica rustica», Постлюдія та ін.; для клавесина – «Маленька класична сюїта» (1973); вок. диски – «Передчуття весни», «Осінній триптих», «Пісні Великому Лугу» – обр. козацьких пісень, поема «Коли веміхається сад»; хори, романси на сл. укр. та заруб. поетів; обр. пісень різних народів, лит. інстр. п'єси, музика до наук-попул. фільму. Статті в пресі, телепередачі.

Літ.: Зінкевич О. Сходження // Молода гвардія, 1979, 21 жовт.; Композитори розповідають // Сов. музика, 1980, №10; Кольцова Г. ...Лишь капелька росы // Комсомольское знамя, 1979, 14 окт., пере-

друк.: в кн. Спрага музики, К., 2001; Луїна Г. Пам'яті несправедливо забутого // Культура і життя, 2004, 28 січ.

ВЕРИКІВСЬКИЙ Михайло Іванович (20.11.1896, м. Кременець на Тернопільщині – 14.06.1962, Київ) – композитор, диригент, педагог, музикознавець, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. консерваторію по кл. спец. теорії Б.Яворського та С.Риба (1923). Диригент Укр. нац. хору (1920), Київ. (1926–28) і Харків. (1928–35) оперних театрів. Худож. керівник капели «Думка» (1939–41). Диригував симф. концертами, викладав у Київ. муз.-драм. ін-ті ім. М.Лисенка та Київ. консерваторії (з 1946 – проф., зав. кафедри диригування). Серед учнів – М.Тараканов, В.Мальцев, С.Марківський. Наук. співробітник Ін-ту укр. фольклору (нині – ІМФЕ). Входив до худож. керівництва муз.-творчих орг-цій, зокрема Т-ва ім. М.Леонтовича (1921), Всеукр. т-ва революц. музикантів (1928–32), СКУ. З. д. м. УРСР (1944).

Тв.: опери – «Діли небесні» (за гуморескою О.Вишні, 1931), «Сотник» (1938) і «Наймичка» (лібр. власне та К.Герасименка за тв. Т.Шевченка, 1939–43, 2-а ред. 1959–60), «Слава (за п'єсою В.Гуссава, 1956), комічна опера «Вій» (за М.Гоголем, 1936, 2-а ред. 1946), оперні еподи – «Байка про Будяка й Троянду» (сл. Л.Глібова, 1948), «Віткачі» (за тв. М.Коцюбинського, 1948); перший укр. балет «Пан Кашовський» (за мотивами укр. нар. балади про Бондарівну (лібр. власне та Ю.Ткаченка, 1930, пост. в Харкові, 1931, 2-а ред. під назвою «Бондарівна» (1955–56); для симф. орк. – сюїта «Веснянки»

(1924), поема «Петро Конашевич-Сагайдачний» (1944), увертюра «Березиль» (1925), «Татарська сюїта» (1928, 2-а ред. 1948), «Закарпатська рапсодія» (1945); вок.-симф. – фантазія «Гайдамаки» (за Т.Шевченком, 1919), ораторія «Дума про дівку-бранку Марусю-попівну Богуславку» (1923, 2-а ред. 1954), Реквієм пам'яті М.Лєонтювича (1921), Реквієм пам'яті М.Лисенка (1922), кантати – «Жовтнева» (1936), «Гнів слов'ян» (1941), поема «Чернець» для баса з орк. (за Т.Шевченком, 1943) та ін.; кам.-інстр. ансам. – Струн. квіртет, 8 новелет для квіртету дух. інстр.; п'єси – для фп., влч.; хори – «Дума про матір Україну» та ін.; духовні композиції; цикли романсів – «Гімни св. Терезі» (сл. М.Семенка, 1923), «В дні війни» (сл. суч. укр. поетів, 1942–43), «Образ коханої» (сл. П.Грабовського, 1944), дуети, романси, пісні; записи і обр. нар. пісень – «10 українських народних пісень» (1920), «26 волинських народних пісень» (1934), цикл «Кроковес колесо» (1926) та ін.; масові пісні, пісні для дітей. Музика до радіокомпозицій, до театр. вистав (бл. 20), кінофільмів («Назар Стодоля», «Устим Кармелюк» та ін.); редагування та оркестрування тв. інших композиторів – опер М.Лисенка («Утоплена»), Б.Підгорецького, Г.Козаченка, П.Сокальського. Музикознавчі праці, статті у пресі.

Літ.: Герасимова-Персидська Н. М.І.Вериківський, К., 1959; Шурова Н. Михайло Вериківський, К., 1972; Михайло Іванович Вериківський: погляд з 90-х; зб. статей, К., 1997; Грінченко М. Сучасне української музики// Музика, 1923, ч.3/5; він же. Музичні

силуєти: М.І.Вериківський// Музика, 1925, ч.2; Шольп О. Лірика Шевченка і «Сотник» М.Вериківського// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1968; Шурова Н. «Три монолози для баса» М.І.Вериківського: жанрово-стилістичні риси// Укр. муз.-во, вип.4, К., 1969; Толошяк Н. Камерна опера М.Вериківського// Музика, 1986, №6; Клиш В. Вериківський та новоладове мислення// Музика, 1976, №6; Некрасова Н. У віддзеркаленні часу// Музика, 1996, №5; Загайкевич М. Автор першого українського балету// зб. Михайло Іванович Вериківський, К., 1997; Ржевська М. Камерна вокальна творчість Михайла Вериківського кінця 10-х – початку 20-х років// Наук. записки Терноп. держ. пед. ун-ту, серія мист.-во, 1(4), Терноп., 2000.

ВЕРМЕНИЧ Володимир Миколайович (03.08.1925, с. Бориси Полтав. обл. – 10.12.1986, Київ) – композитор, хор. диригент, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування (1954), по кл. композиції М.Дремлюги (1970). Викладач співу і керівник хорів у школах Києва (1952–60), Київ. пед. ін-ту (1963–65). З. д. м. УРСР (1976). Член СКУ.

Тв.: кантата «Пісня про Буревісника» (за М.Горьким, 1970), хори – «Дніпро-Славутич» (сл. І.Неходи), «Клятва батькам» (сл. Л.Татаренка), «Світанок» (сл. А.Каспрука) та ін.; пісні – «Чорнобровиці» (сл. М.Сингаївського), «Іду я росами» (сл. О.Богачука), «Зірочка донецька» (сл. М.Чернявського), «Я мрію про море» (сл. В.Сосюра), «Ти снишся мені, мамо» (сл. В.Коротича), «Польова царівно» (сл. М.Сома), «На калині мене мати

колихала», «Підкручу я чорні вуса» (обидві на сл. А.М'ястківського) та ін.; пісні для дітей.

Літ.: Сингаївський М. У пам'яті і в серці// Укр. муз. газета, 1996, № 1 (19).

ВЕРХОВИНЕЦЬ (справж. – **КОСТІВ**) **Василь Миколайович** (05.01.1880, с. Старий Мізунь, тепер Івано-Фр. обл. – 11.04.1938, Київ) – актор, диригент, хореограф, композитор, етнограф, співак, педагог. Закін. Київ. муз. школу М.Лисенка по кл. теорії музики Г.Любомирського (1915). Працював сільським вчителем. Актор, співак, хормейстер Руського нар. т-ру в Галичині (1900–01, 1904–06), актор, хормейстер, хореограф, диригент т-ру М.Садовського в Києві (1906–15), диригент і хормейстер Т-ва укр. артистів (1915–17). Викладач Київ. муз.-драм. ін-ту (1923–24), Полтав. ін-ту нар. освіти (1920–23, 1924–32), Харків. муз.-драм. ін-ту (1927–28). Організатор (разом з Ф.Попадичем) і керівник Полтав. окружної хор. капели, Червоної укр. мандрівної капели «Чумак» (1929), театралізованого жін. хор. ансам. «Жінхоранс» (Полтава, Київ, 1930–38). Один із засновників і балетмейстер Харків. т-ру муз. комедій. Репресований (1937). Реабілітований.

Тв.: для хору – «Заграй, кобзарю» (сл. Х.Рибкою), «Ой зашвіла павороття» (сл. В.Чумака), «Лісові азівонки» (сл. П.Тичини), «Гриби, гриби, могутня пісень!» (сл. Д.Загула), «Більше надії, брати!» (сл. В.Чумака) та ін., солов'яки і дуєти на сл. Лєві Українки, І.Франка, О.Олєса, М.Рильського, П.Тичини та ін., дит. пісні; музика до нар. танців і театр. вистав; обр.

революц. пісень; запис понад 400 укр. нар. пісень і танців.

Автор кн. «Українське весілля» (1912), першого в укр. хореографії дослідження «Теорія українського народного танцю» (К., 1919, 4-е вид. 1991), зб. для дітей «Весняночка» (Х., 1923, 5-е вид. 1990).

Літ.: Верховинець Я. В.М.Верховинець// кн. Теорія укр. нар. танцю, К., 1991; він же. Митець і вихователь// Мистецтво, 1968, №4; він же. Пам'яті митця// Соц. культура, 1990, №1; Золочевський В. Українська народна пісня в творчості В.М.Верховинця// Нар. творчість та етнографія, 1960, №3; Гуменюк А. Хореографічна діяльність В.М.Верховинця// Нар. творчість та етнографія, 1980, №1; Дзюба Г. Фольклористична діяльність В.М.Верховинця// Нар. творчість та етнографія, 1985, №1; Верховинець Я., Сівкович М. Як виник і як був заборонений «Лондонський гопак»// Нар. творчість та етнографія, 1994, №3; Верховинець Г. Дивовижно поєднував хореографію, пісню і театральне дійство// Укр. муз. газета, 2000, №1 (35).

ВЕРЬОВКА Григорій Гурійович (25.12.1895, с. Березна, тепер м. Черніїв, обл. – 21.10.1964, Київ) – хор. диригент, композитор, педагог, фольклорист, муз.-громад. діяч. Навчався в Черніїві, духовному уч-щі, в Київ. муз.-драм. ін-ті по кл. композиції Б.Яворського, по кл. диригування О.Орлова (1918–21), закін. екстерном по кл. диригування (1933). З 1919 – викладач Нар. консерваторії, з 1921 – диригент аматорських хорів. Викладач Київ. муз.-драм. ін-ту (1923–29) – Київ. консерваторії (1939–41).

1941–43 – наук. співробітник Ін-ту укр. фольклору (з 1943 – Ін-т нар. творчості і мистецтва) АН УРСР. 1947–64 – проф. кафедри хор. диригування Київ. консерваторії. Організатор (1943) і худож. керівник, гол. диригент Держ. укр. нар. хору (з 1965 – ім. Г.Верьовки). Лауреат Держ. премії СРСР (1948), Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1968), н. а. УРСР (1960). Голова правління СКУ (1948–52).

Тв.: для симф. орк. – Веснянка (1927), Сюїта на нар. теми (1929), «Вулична інтермедія» (1929), Увертюра; для орк. нар. інстр. – танець «Плескач» (1935); для скр. і фп. – Танець, Лірична пісня; для нар. хору – кантати: «Там на горі за Дніпром» (сл. П.Тичини, 1924), 5 пісень (сл. Т.Шевченка та І.Франка, 1925–35); «Нехай собі та й шумлять дуби» (1936), «Го не вітер» (1941), «Не спочивайте» (1956) та ін.; романси на сл. І.Франка, П.Тичини, М.Семена, С.Плужника та ін.; пісні – «Ясеня» (сл. П.Тичини), «Виряджала милого» (сл. М.Грудницької), «Клятва» (сл. М.Бажана, 1942) та ін.; обр. нар. пісень – «І шумить, і гуде», «Чи се ж тії чоботи», «Вийшли в поле косарі», «Ой у полі могила», 7 закарнат. пісень та ін.

Літ.: Ященко Л. Г. Г. Верьовка, К., 1963; Козак С. Григорій Верьовка: біографічна повість. К., 1986; Григорій Верьовка. Спогади, упор. З.Клименко, К., 1972; Гуменик А. Рожденный для музыки// Сов. музыка, 1970, №6; Андрієвська Н. Його пісні з нами// Музика, 1974, №1; Дженков В., Пасеченко Л. Хормейстер, композитор, педагог// Музика, 1985, №6; Кречко М. Фундатор// Культура і життя, 1985, 22 груд.

ВЕСОЛОВСЬКИЙ Богдан (30.05.1915, Відень, Австрія – 17.12.1971, Монреаль, Канада, перехований у м. Стрий) – піаніст, диригент, композитор. Закін. філію Вищого муз. ін-ту у Стрию, юрид. ф-т Львів. ун-ту (1933–37), Консульську академію у Відні (1939). З 1949 – в Канаді (м. Сод-бург). Очолював укр. секцію радіо «Голос Канади». Автор понад 130 пісень на сл. О.Олеся («Білі акації»), В.Сосюри («Життя», «Онученька», «Жоржина»), В.Симоненка («Море радості»), М.Рильського («На білу гречку впали роси») та ін., танц. музики (танго, фокстроти, вальси).

Літ.: Антонович М. Богдан Весоловський// Новий шлях, 1981, 21 листоп.; Калинич Л. Пам'яті талановитого композитора// Гомін України, 1973, 21 квіт.; Зорич В. Пісні Б.Весоловського повертаються на Батьківщину// Патріот України, 1998, 4–17 трав.; Молчко У. Сторінки життя та творчості композитора і диригента Богдана Весоловського// Наук. записки Терноп. ун-ту. серія мист-во, Терноп. – К., 2003.

ВИГОРНИЦЬКИЙ Матвій Михайлович (1790 – після 1861) – скрипаль, композитор, педагог, диригент. «Дириктор музики» театр. трупи А.Жмієвського, з якою 1816 гастролював у Києві. 1820–22 – капельмейстер Київ. міської капелі, після 1822 – диригент приватних оркестрів в Україні. 1856–60 виступав як скрипаль у симф. і кам. концертах. 1861 – керівник-диригент орк. Красовського. Автор Меси фа мажор (вик. у Києві 1859), музики до театр. вистав «Блокада Смоленська», «Октавія».

ВИМЕР Ісидор Ілліч (23.11.1906, Харків – 04.10.1983, Львів) – композитор, диригент, педагог. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова, по кл. симф. диригування Я. Розенштейна та Г.Адлера (1933). 1931–37 – диригент Харків. симф. орк. радіо і філармонії, 1938–41 – оперної студії. 1933–65 – зав. муз. відд. Харків., згодом – Львів. т-рів юного глядача. З 1968 – доцент, 1971 – в.о. проф. кафедри нар. інстр. Львів. консерваторії. Член СКУ.

Тв.: для дітей – опера «Солом'яний бичок» (лібр. Ю.Захова), балети – «12 місяців» (за казкою С.Маршака), «Лісова байка» (лібр. О.Гериневича, 1977), муз. комедія «Зайко-всезнайко» (за казкою С.Михалкова); вок.-симф. – «Ола дружбі» (сл. О.Лупія, 1978); для симф. орк. – Святкова увертюра (1977), Симфонія (1980), сюїта «Ліне Микита» (за мотивами І.Франка), варіації «Думи мої», муз. картина «Свято в Шешорах» та ін.; для кам. орк. – симфоніста «Сільські замальовки» (1982); для скр. – «Фантазія» (1979); для фп. – ноктюрни, токати, «Шість новел», Фантазія і Фуга (1980) та ін.; п'єси – для скр., альт, влч., домри, баяна, бандури, нимбал; хори, романси, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ВИНОГРАДСЬКИЙ Олександр Михайлович (05.08.1855, Київ – 17.10.1912, там само) – диригент, композитор, муз.-громад. діяч. Закін. юрид. ф-т Київ. ун-ту (1876), Петерб. консерваторію по кл. композиції М.Соловйова (1882), згодом брав уроки у М.Балаквіна. З 1888 – голова Київ. відд. РМТ, з 1889 – диригент симф. концертів т-ва. Виступав з концер-

тами в Берліні (1899), Празі (1902) та ін. Вперше виконував у Києві симфонію В.Калинникова (2-а присв. О.Виноградському), В.Пухальського, А.Дворжака, С.Франка, К.Сен-Сенса, Зд.Фібіха, М.Бруха та ін.

Тв.: для симф. орк. – Варіації (ор.16), поема «Черниця»; для скр. з орк. – «Фінська арія», для скр. і фп. – Соната (ор.10); 2 струн. квартети; романси та ін.

Літ.: Канерштейн М. Патріот вітчизняної музики// Музика, 1978, №4.

ВИНОКУР Олександр Григорович (08.03.1938, м. Вапнярка Вінн. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1961). Викладач муз.-теор. предметів Черкас. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: опера «Холодний Яр» (лібр. М.Негоди, 1970); балети – «Здрастуй, Космос!» (лібр. О.Левади, 1987), «Вони лишилися молодими» (лібр. власне, 1975); для симф. орк. – «Поема пам'яті Т.Шевченка» (1961), «Романтична балада» (1963), «Диптих для струнних інструментів» (1965), 3 кам. симфонії (1981, 1982, 1983), Концерт (1977) та ін.; вок.-симф. – «Вінок Кобзарю» (сл. М.Негоди, 1964), 2 симфонії-кантати (1973, 1982), «Балада війни і миру» (1985); 2 квінтели (1977, 1979); Сюїта для органа (1980); Серенада для скр. (1976); для фп. – 2 сонатини, 10 п'єс (1970); п'єси – для флейти, влч., валторни, бандури, домри; хори, романси, пісні. Дві симфонії з використанням комп'ютера – «Лісова», «Гірська», сюїта «Екологічна» (1980).

ВИТВИЦЬКИЙ Василь (16.10.1905, м. Коломия, тепер Івано-

Фр. обл. – 31.12.1999, Нью-Йорк) – музикознавець, композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. музикологічний відділ по кл. З.Яхімецького і Й.Райса Ягелонського ун-ту в Кракові (1929), Львів. консерваторію по кл. фп. Г.Оттавової. Д-р філософії, д-р музикології (1929). 1929–33 – викладач філії Вищого муз. ін-ту ім. М.Лисенка у Перемишлі, 1933–37 – там само директор; 1939–44 – викладач Львів. консерваторії, муз. школи, Вищого муз. ін-ту (1941–44). Член Музикознавчої комісії НТШ у Львові, 1940–41 – співробітник Ін-ту укр. фольклору АН УРСР, 1934–39 – член правління СУПРОМу. З 1949 жив у США. Голова Об'єднання укр. музик. викладач Укр. муз. ін-ту в Детройті. Муз. редактор «Енциклопедії українознавства». Дійсний член НТШ і УВАН у США.

Тв.: для струн. орк. – Диптих (1941), балетна сюїта «У сні»; 2 струн. квартети (1943, 1960), Фп. тріо (1942), Сюїта (1965); для фп. – Сонатина (1959), «Українські народні пісні» в 4 руки, два вип. (1943, 1972); хори – «Віють прапори» (сл. Г.Чупринки, 1943), «Нема тії сили» (сл. І.Багряного, 1945), «Зірвалася хуртовина» (сл. Г.Китастого, 1945) та ін.; обр. нар. пісень; музика до дит. театр. вистав «Півник і курочка», «Гусеня» (1945).

Музикознавчі праці (понад 250): М.Лисенко і його вплив на муз. життя Галичини, Л., 1937; Фортепіанна музика В.Барвінського, Л., 1928; Українська сольова пісня у XIX ст. Л., 1932; Взаємини М.Лисенка з І.Франком, 1942; Михайло Гайворонський. Життя і

творчість, Нью-Йорк, 1954; Василь Барвінський у моїх спогадах, Мюнхен, 1965; З бандурою через світ, Мюнхен, 1965; Максим Березовський. Життя і творчість, Джерсі-Сіті, 1974; За океаном: зб. статей, Л., 1996; Диригентський порадишник// співавтори Ф.Колесса, З.Лисько, Л., 1938 та ін.; статті у зб., енциклопедіях (понад 20), у пресі (бл. 65).

Літ.: Філенко Т. Из славного роду Витвицьких// Музыка, 1992, №4; Ясиновський Ю. Василь Витвицький// Культурологічні проблеми української музики (наук. дискурси пам'яті академіка І.Ф.Ляшенка): Наук. вісник НМАУ, вип.25, К., 2003.

ВИТВИЦЬКИЙ Йосип-Домінік (Хомич) (1813, Волинь – 20.02.1866, Київ) – піаніст, педагог, композитор-аматор. Музики навчався у батька-органіста в Бердичеві. Працював учителем на Поділлі й Волині, викладав фп. й ансамбль у Київ. ін-ті шляхетних дівчат (1840–65). Автор варіацій на теми укр. нар. пісень «Чумаки», «У сусіда хата біла», «Зібралися всі бурлаки» та ін., а також п'єс для фп. «Плавба Дніпром», «В сьайві місяця».

Літ.: Курковський Г. Й.Витвицький// Наук.-метод. записки Київ. консерваторії, К., 1964.

ВИДОРТ Григорій (Гжегож) Адамович (12.03.1764, с. Небешани, Польща – 1834, с. Кузьмин на Волині) – поет, співак-торбаніст. Придворний музика графа В.Ржевського. З 1825 працював у школі кобзарів і лірників, яку створив Т.Падура. З 1831 жив у мастку С.Сангушка в Славуті. Складав пісні укр. мовою, зокрема на честь

Р.Сангушка. У репертуарі співака «Пісня про Кармелюка», пісні Т.Падури, «Дума про Саву Чалого» та ін. Т.Падура присвятив йому вірш «Думка Відорта». Автор пісень «Спів Ревухи», «Золота борода» та ін.

ВИДОРТ Кастан (Кастан) (1804, Волинь – 1852, Славута, тепер Хмельн. обл.) – співак-торбаніст. Син і учень Г.Відорта. Придворний музика графів О. та Р.Сангушків. Автор пісень («Повернення з неволі», 1842) і танців.

ВИДОРТ Франтішек (Франц) (1831 – після 1890) – співак-торбаніст. Син і учень К.Відорта. Служив у мастку Р.Сангушка на Волині. Автор пісень, романсів, думок, танців.

Літ.: Лисенко М. Про торбан і музику пісень Відорта// Киевская старина, 1892, №3; Лисенко М. Народні музичні інструменти на Україні, К., 1955.

ВИЛЕНСЬКИЙ Ілля Аркадійович (14.03.1896, Кременчук – 28.02.1973, Київ) – композитор, муз.-громад. діяч. 1914–18 навчався в Петрогр. консерваторії по кл. композиції В.Калафаті, по кл. фп. О.Вінклера. Один з ініціаторів створення в Києві в пореволюційний час філармонії, симф. орк., театру юного глядача тощо. Був членом оргкомітету СКУ, його віце-секретарем та ін. З а. УРСР (1938), з д. м. УРСР (1947).

Тв.: лит. опера «Горбокопчик» (1936), дит. балет «Василек-Телецький» (2-а ред. 1971, у співавторстві з А.Мухом); балет «Свято врожаю» (у співавторстві з В.Рождественським, 1948); муз. комедії – «Сорочинський ярмарок» (1935), «Роки молоді» (1958), «Шельмен-

ко-денщик» (1962; для симф. орк. – Укр. танець (1939); для орк. нар. інстр. – 2 сюїти: Українська (1948), «Танцювальна» (1951) та ін.; п'єси – для струн. квартету, для фп. та ін. інстр.; хори, пісні для голосу і фп. («Моя Україна», сл. С.Голованівського та ін.), вок. цикл на сл. П.Беранже; пісні для дітей, обр. нар. пісень; музика до вистав і кінофільмів.

Літ.: Маркова Г. Любимый народом жанр// Сов. музыка, 1951, №6.

ВИЛЕНСЬКИЙ Костянтин Михайлович (25.12.1949, Київ) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1974), там само – аспірантуру (1978). Викладач консерваторії, ДМШ. Джаз. піаніст-соліст, очолює джаз. тріо. Лауреат джаз. фестивалів у Кривому Розі (1987), Києві (1978), Москві. З 1995 живе в м.Кельци (Польща), муз. керівник т-ру ім. С.Жеромського. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Ода мужності» на сл. М.Брауна (1974); для симф. орк. – увертюри (1977, 1984), «Ave Maria» (1994); для струн. орк. – Симфоніста (1987); для фп. з орк. – Концерт (1975), «Три характерні п'єси» (1982), Варіації на тему «Не співайте, півні» (1985), Фантазія на теми Дж. Гершвіна (1947); для джаз-тріо і симф. орк. – Концерт (1989); для гітари і кам. орк. – Концерт (1990); 2 струн. квартети (1978, 1985); для фп. – Соната (1984), Варіації на тему Паганіні (1998), цикл джаз. п'єс; п'єси – для естрад. орк., ансам. електронних інстр., флейти і фп., флейти і гітари, гітари соло, джаз. композиції (два дуети – «Місячний серп», 1986 і «Ти – це все», 1988).

Літ.: Литвиненко Ю. У ритмах джазу: інтерв'ю з композитором// Рад. Україна, 1989, 8 квіт.; И фольклор, и джаз// Bulgarian and sov'et Friendship, 1988, XI; Кольцова Г. «Барон джазу» з України// Спрага музики: паралелі і час спогадів, II, К., 2002.

ВІЛІНСЬКИЙ Микола Миколайович (14.05.1888, сел. Голта, тепер м. Первомайськ Миколаїв. обл. – 07.09.1956, Київ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. юрид. ф-т Одес. ун-ту (1912), Одес. консерваторію по кл. композиції В.Малішевського (1919). З 1920 – викладач, з 1926 – проф. Одес. консерваторії, 1941–44 – Ташкент. консерваторії. Сприяв підготовці профес. музикантів Молдавії. З 1944 – проф. кл. композиції, зав. кафедри істор.-теор. ф-ту (1944–47, 1950–54), теорії музики (1949–53) Київ. консерваторії. Учні – О.Білаш, Є.Зубцов, А.Муха, А.Водозов, В.Кучеров та ін. З. д. м. УРСР (1951). Голова правління Одес. обл. орг. СКУ (1935–41).

Тв.: вок.-симф. – кантата «Молдавія» (сл. Л.Корніану, 1939), «Кузня миру» (сл. С.Зорського, 1925), обр. «Заповіту» (1939), для баритона з орк. – «Вождю» (сл. В.Ільїної, 1924); для симф. орк. – сюїта «Характерні танці» (1910, 2-а ред. 1949), 3 сюїти на теми молд. нар. пісень (1932, 1933, 1944), балетна сюїта (1956); для дух. орк. – 3 марші; для фп. – 8 п'єс (1905–08), Елегічна сюїта (1914–18), Етюд-скерцо (1918), Дитячий альбом в 4 руки, Балада у формі варіацій (1917–25) та ін.; Соната для скр. і фп. (1926); хори на сл. П.Тичини (1927); обр. укр., рос, молд., узб. нар. пісень (1930–51); романси на

сл. О.Толстого (1908–13), О.Пушкіна, Т.Шевченка, 4 гуморески на сл. Козьми Пруткова (1920) та ін.; музика до кінофільму (1937). Редагування і завершення фп. тв. М.Лисенка, п'єс для скр. з фп. В.Косенка. Дослідження, розвідки, статті, зокрема – Особливості структури молдавських народних пісень// Рад. музика, 1938, №4.

Літ.: Михайлов М. М.М.Віліньський, К., 1962; Муха А. З когорти фундаторів// Культура і життя, 1988, 25 трав.; він же. М.Віліньський// Музика, К., 1988, №3.

ВІТКОВСЬКИЙ Іван Матвійович (1777 – бл. 1844, Харків) – педагог, скрипаль, диригент, композитор, підприємець. Навчався у Й.Гайдна у Відні. 1805–15 і 1821–30 – учитель музики в Харків. ун-ті та Ін-ті шляхетних дівчат. 1812 відкрив перший у місті муз. магазин, 1813 заснував першу фабрику інструментів, де виготовляли фп. Автор ораторії до відкриття Харків. ун-ту (1805), хор. та інстр. творів, 6 фантазій для скр. і фп. (1807, не збереглися).

Літ.: Миклашевський Й. Музична і театральна культура Харкова кінця XVIII – першої половини XIX ст., К., 1967.

ВІТОШИНСЬКИЙ Є.М. (2-а пол. XIX) – регент, автор духовної музики. Виступав у пресі (стаття про хор Я.Калішевського та ін.).

ВЛАДИМИРОВ Олександр Гордійович (1928 – 09.1978, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1956). Викладач Київ. муз. уч.-ща. Автор кам.-інстр. і вок. творів, зокрема пісні «Волошки в житі» (сл. В.Охріменка) та ін.

ВЛАДИМИРОВ Юрій Якович (25.12.1925, Одеса – 22.06.1978, Хабаровськ, Росія) – композитор, скрипаль, педагог. Навчався в консерваторіях – Ленінгр., Ташкент., Одес. і Моск. по кл. скрипки В.Португалова, Д.Берт'є, Л.Лемберського, по кл. композиції О.Козловського, К.Данькевича, В.Белого. З 1944 працював скрипалем, викладачем муз. шкіл, зав. муз. редакції Одес. телестудії. З 1958 жив і працював на Далекому Сході (Хабаровськ, Владивосток), з 1968 – зав. кафедри Хабаров. ін-ту культури. Член СКУ (до 1958).

Тв.: балети – «Жива казка» (1952), «Щастя» (1957); оперети; кантата «Возз'єднання» (1954); для симф. орк. – 4 симфонії (1945, 1948, 1950, 1960), Увертюра, сюїти, Поема, Фп. концерт; Струн. квартет; п'єси для фп., скр.; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав.

ВЛАДИМИРСЬКИЙ Федір Васильович (2-а пол. XIX – 1-а пол. XX) – автор хор. духовних творів. Викладач регентських курсів у Херсоні, пізніше – регент у Вільно, педагог вокалу в Баку. Виступав у пресі.

ВЛАСОВ Віктор Петрович (07.11.1936, Шилка Читинської обл., Росія) – баяніст, педагог, композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. баяна М.Оберюхтіна (1963). 1955–63 – соліст Одес. обл. філармонії. З 1963 – викладач Одес. культосвітнього уч.-ща, з 1965 – Одес. консерваторії, зав. кафедри нар. інстр. (1974–82), доцент (1981), проф. (1993). З. д. м. України (1996). Член НСКУ.

Тв.: для орк. нар. інстр. – Парфраз на тему укр. нар. пісні (1980), поема «Убиення в Угличі», триптих «Дорога скорботи» (1989–94);

для баяна з орк. нар. інстр. – 3 концерти (1964, 1965, 1973); для анс. нар. інстр. – «Одеське подвір'я»; «Музика для чотирьох» (1996); для баяна – Соната-експромт, Сюїта-симфонія (1982), Тарантела і Скерцо (1970), Токата (1971), Російський триптих (1972–75), Фантазія на тему «Взяв би я бандуру» (1974), Дитячий альбом (1980–84), Сонатина (1983), «П'ять поглядів на картину ГУЛАГ» (1994), «Образи» (за картинною І.Босха), цикл джаз. п'єс «Телефонна розмова» (1996), етюди та ін.; для 3-х баянів – Гумореска (1978); п'єси для домри; пісні; музика до теле- та кінофільмів, до театр. вистав.

Літ.: Голубов І. Його грають баяністи світу// Музика, 1997, №3; Мурза В. Фольклор у професійному баянному мистецтві (на прикладі творів В.Власова// Музичне мистецтво і культура: Наук. вісник Одеської держ. консерваторії, вип.3, Од., 2002.

ВОВК Іван (25.09.1921, с. Кривчунка Черкас. обл.) – педагог, композитор. Навчався в Одес. консерваторії по кл. флейти Л.Рогового, по кл. гармонії С.Орфєва, по кл. диригування М.Чернятинського (1935–40), вчився у школі С.Франка в Парижі (1946–54). 1961–77 працював у Сан-Франциско (США), викладав фп. З 1977 живе в Куритібі (Бразилія).

Тв.: для симф. орк. – увертюра «Захар Беркут»; Варіації для фп. з орк.; Концерт для скр. з орк.; Варіації для струн. квартету; для фп. – «14 ескізів», «Коліскова», «Гопака», «Images carpiensis» та ін.; для скр. – Гавот, Капричіо та ін.; хори «Віють вітри», «Отче наш»; цикл пісень на сл. Лесі Українки; обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

ВОДОВОЗОВ Альберт Федорович (03.04.1932, с. Ольховка Луган. обл.) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Вілінського (1956). 1956–83 – викладач Донец. муз. уч-ща, 1959–61 – муз. керівник шахтарського ансамблю пісні й танцю. Голова Донецької обл. орг. СКУ (1970–83). З 1992 – в Києві. З. д. м. УРСР (1989).

Тв.: вок.-симф. – Триптих «Повернення» (сл. С.Кузнецова, 1982); для симф. орк. – поеми: «Прометей» (1956), «Свято в Донбасі» (1967), «Молодіжна святкова» (1969), «Концертний вальс» (1996); Концерт для фп. з орк. (1967); для фп., органа і симф. орк. – концерт «Діалоги» (1983); для фп. з кам. орк. – Варіації (1972); для скр. з орк. – поема «Краснодонці» (1972); для струн. квартету – Сюїта (1958), Дивертисмент (1969); для квартету дерев. дух. – Фуга (1984); для фп. – «Юнацький альбом» та ін.; для орк. нар. інстр. – Концертні варіації для двох баянів (1965), Фантазія (1972); п'єси для дух. та естр. орк.; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав, телепередач, вок.-хореогр. композицій.

Літ.: Вечер, посвящений 50-летню// Сов. музика, 1982, № 11; Кирсева Т., Савари С. Композитори Донбасса, К., 1984.

ВОЛКОВ (справж. – **ГРІНБЕРГ**) **Лев Самійлович** (21.12.1920, Вінниця) – диригент, піаніст, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. К.Михайлова (1946), аспірантуру з диригування Н.Рахліна (1950), з композиції навчався у Л.Ревуцького.

Викладач кафедри нар. інстр. Київ. консерваторії (1950–52), диригент симф. орк. філармонії Саратова, Миколаєва, Ялти, Казані (1952–67), Київ. т-ру муз. комедії (1954–58), муз. керівник Кримської філармонії. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – поеми (1955, 1957), Рапсодія на укр. теми (1951), Українські танці, сюїти, 2 концерти для фп. (1952, 1958); п'єси для струн. орк., Фп. тріо; романси, пісні.

ВОЛОНТИР Володимир Ілліч (08.07.1956, с. Кузьмино Закарпат. обл.) – хор. диригент, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування М.Берденникова (1980, факультативно навчався у Р.Кофмана), Львів. консерваторію (4 курси) по кл. композиції Д.Задора (1988). 1979–81 – диригент хору хлопчиків «Дзвіночок» Київ. палацу піонерів та школярів, 1983 – хору Київ. технолог. ін-ту легкої промисловості, 1983–85 – худож. керівник хору хлопчиків Мукачів. Будинку культури. З 1989 – директор Мукачів. експериментальної хор. школи хлопчиків та юнаків, худож. керівник хору. Член НСКУ.

Тв.: для струн. орк. – Токата; п'єси для фп., для скр. і фп.; джаз. та естр. п'єси для фп.; романси; для міш. хору – «Привітальна» (сл. власні), «З тобою, Україно» (сл. П.Осадчука); обр. закарпат. укр. і словац. нар. пісень, негритян. епіріччеле, укр. колядок тощо; для дит. хору – Сюїта в 5-и ч. (сл. Дм. Павличка, А.Костецького, В.Бичка), «Дорога в казку» (сл. П.Окунця), «Коліскова» (сл. нар.).

ВОЛОШИН Володимир Віталійович (19.05.1972, Армянськ Крим обл.) – композитор. Закін.

Моск. консерваторію по кл. композиції (1999). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – картина «Море» (1999), для фп. з орк. – Концерт (2004); для фп. – «Ліричні п'єси» (1994–99), 4 конц. етюд (1998), Соната (2001), цикл дит. п'єс; для 2-х фп. – Концертне рондо (1999); романси на сл. рос. поетів (1995); для хору – «Белые сирени», «Фуга» (2002).

ВОЛОШИН Михайло Іванович (1877, с. Ролів на Львівщині – 29.07.1943, Львів) – хор. диригент, співак (тенор), композитор-аматор, муз. критик. Навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові по кл. співу Г.Ясеницької. Співав у виставах руського нар. т-ру (1902–03), оперної студії при т-ві «Боян» і драм. т-ві ім. І.Котляревського у Львові (1904–07). Закін. юрид. ф-т Віденського ун-ту (1906). Автор хору «Чого мені тяжко» (сл. Т.Шевченка, для чол. хору), солов'їв «Ой гляну я, подивлюся», «Засни». Статті про муз. життя Галичини.

ВОЛЯНСЬКА Богдана Олександрівна (06.01.1948, м. Райне, Німеччина) – хормейстер, педагог, композитор. Працює у США. Муз. освіту здобула в ун-тах Нью-Йорка (1968–76). Засновниця і диригент укр. кам. хору «Промінь» (1973). Автор тв. для бандури, гітари, обр. нар. пісень для хору.

ВОРОБКЕВИЧ Сидір (Ісидор) Іванович (літ. псевдонім – **Давид МЛАКА**) (05.05.1836, Чернівці – 19.09.1903, там само) – композитор, диригент, педагог, письменник муз.-громад. діяч. Закін. Чернів. духовну семінарію (1861). Навчався теорії музики й композиції у Віденській консерваторії по кл. Ф.Кренна (1868). Викладав

хор. спів у духовній семінарії та гімназії в Чернівцях (1875–1901). Один із засновників чернів. т-ва «Руська бесіда» (1869), а також ж. «Буковинська хата», редактор і видавець літ. альманаху «Руська хата» та ін. Був священиком. Автор прозових і поетичних тв., 28 драм, писав до них музику.

Тв.: опери-водевілі, мелодрами – «Козак і бандурист» (1864), «Гнат Приблуда» (1875), «Золотий молск» (1878), «Убога Марта» (1878), «Янош Іштенгазі» (все за власними п'єсами) та ін.; музика до п'єс – «Ольга» (лібр. А.Яблонівської, 1869), «Назар Стодоля» (за Т.Шевченком, 1874), «Довбуш» (за п'єсою А.Стечинського) та ін.; п'єси для орк., для фп., скр., флейти, гітари; понад 400 хорів, з них бл. 250 на власні сл.; для міш. хору – «Гори Карпати», «На чужині загубаю» та ін., для чол. хору – «Вечір в хаті», «Огні горять», «Думи мої» (всі на сл. Т.Шевченка), «Розвивайся, лозо, борзо» (сл. І.Франка), «Збудилась Русь», «Над Прутом у лузі», «Задзенімо разом, браття», «Сині очі» (всі на власні сл.) та ін., твори для жін. та дит. хорів; романси, пісні (понад 40), вок. ансам. (20).

Музикознавчі праці: цикл нарисів «Наші композитори», підручники з теорії музики, гармонії.

Літ.: Білинська М. Сидір Воробкевич, К., 1958, 1982; Кудрик Б. І. Воробкевич – композитор// Життя і знання, т. IX, Л., 1936; Николенко П., Сорокер Я. Сидір Воробкевич// Музика, 1974, №3; Кушніренко А. Буковинський жайворончок// Культура і життя, 1986, 8 черв.; Яків О. Повернення із забуття// Культура і життя, 1993, 17 квіт.

ВОЯЧЕК Федір (Богумил) Іванович (10.06.1857, м. Лубна, Богемія (Чехія) – 03.04.1934, Київ) – композитор, контрабасист, диригент, педагог. За походженням чех. Закін. Празьку консерваторію по кл. контрабаса Й.Сладека і по кл. теорії музики (1879). До 1882 виступав у Чехії, Австрії, Німеччині як соліст симф. оркестру. 1883–1915 – контрабасист оркестру Київ. оперного т-ру, 1885–1934 – викладач Київ. муз. уч-ща, 1913–34 – проф. Київ. консерваторії по кл. контрабаса. З 1889 виступав як соліст і диригент літніх симф. концертів, з 1916 – диригент т-ру Бергоньє, пізніше – симф. оркестру Київ. радіо.

Тв.: опера «Вій»; Урочиста кантата, прив. т-ру Соловцова у Києві; для симф. орк. – поема пам'яті П.Чайковського, увертюри та ін.; п'єси – для фп., вчл. з орк.; для дух. орк. – марші та ін. Інструментував оперу «Катерина» М.Аркаса для театр. трупи М.Кропивницького (1899), «Ноктюрн» М.Лисенка (1913).

Літ.: Шамаєва К. Чеські музиканти в Києві// Музика, 1981, №5.

ГАВАЛЕВИЧ (XVII) – церк. композитор, педагог. У 90-х викладав спів у Львів. братській школі. Автор партесних тв., зокрема «Служби Божої» на 8 голосів, триголосних мотивів (не збереглися).

ГАВРИЛЕЦЬ Ганна Олексіївна (11.04.1958, с. Видинів Івано-Франк. обл.) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В.Фліса (1982), аспірантуру при Київ. консерваторії (1984, керівник М.Скорик). Пра-

цювала консультантом СКУ, з 1992 – викладач НМАУ. Лауреат Респ. фестивалю «Червона рута» (II премія, 1989), Міжн. конкурсу композиторів ім. І. та М.Коць (Київ, 1995), Нац. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1999). Гран-прі Всеукр. конкурсу композиторів «Духовні псалми» (2001). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – муз.-сцен. дійство «Золотий камінь посіємо...» (лібр. С.Майданської, 1999); «Stabat Mater» (на канонічний текст латин. мовою, 2001); для симф. орк. – Поема (1983), для фп. з орк. – Концерт (1982); для струн. орк. – «До Марії» (1999), «Cantatum» (2000), для кам. орк. – 2 симфонії (1989, 1995 – «In temo-giam»), для альта з орк. – Концерт (1984), Симфоніста «Acorda» (2002); для голосу з кам. ансамблем – кантата «Погляди у дитинство» (сл. – М.Вінграновського, 1987), «Апокаліпсис чисел» (1992), «Купальські пісні» (1997); 2 струн. квартети (1981, 1997 – «Reminiscence»); 2 квінтети для дух. інстр. (1990, 1994), для саксофонів – Квартет (1991); для саксофона-тенора і фп. – «Осінь музика» (1997), для альта – Соната (1986), для скр. соло – «Екклібриси» (1994), для флейти і фп. – Рандо-діалог (1992), для фп. – Соната (1980), «Гравітації» (1999) та ін. п'єси; хори – Гімн Києво-Могилянської Академії (сл. Ф.Млинченка, 1993), 3 хори на сл. О.Олесея (1983) та ін.; духовні композиції; романси на сл. С.Майданської (1983) та ін, естр. пісні на сл. суч. укр. поетів; обр. укр. нар. пісень; музика до вистав.

Літ.: Кияновська Л. З джерел рідного краю// Музика, 1990, №3;

Сюта Б. «Київ Музик Фест-92»// Музика, 1993, №1; Бенч-Шокало О. «Золотий камінь посіємо...»// Культура і життя, 1999, 16 жовт.

ГАЙВОРОНСЬКИЙ Михайло Орест (псевдонім – **Орест ГИН**) (15.09.1892, с. Заліщики, тепер Терноп. обл. – 11.09.1949, Нью-Йорк) – композитор, скрипаль, диригент, педагог, муз. критик, муз.-громад. діяч. Закін. учительську семінарію (1912), гри на скрипці навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові. 1914 вступив до лав укр. січових стрільців, організував військовий оркестр (1915) і був його капельмейстером. 1919 – гол. капельмейстер Укр. галицької армії, 1920 – керівник оркестру Укр. т-ру в Кам'янці-Подільському. 1920–29 у Львові вів кл. скрипки в Муз. ін-ті ім. М.Лисенка, диригував хор. колективами «Бандурист» і т-ва «Бояна». З 1923 жив і працював в Америці, продовжив навчання в Колумбійському ун-ті по кл. Д.Г.Мейсона, Д.Моора, С.Бінгмана. Разом з Р.Придаткевичем заснував Укр. муз. консерваторію в Нью-Йорку (1924), струн. оркестр, яким керував до 1936, та ін.

Тв.: для хору з орк. – «Псалом 150», «Гаї шумлять»; для симф. орк. – Алегро, вальс «Червона калина», поеми «На Чорному морі» і «Рідна сторона моя» (обидві незак.); для струн. орк. – Колядки (1942) та ін.; для дух. орк. – сюїта «З Гуцульщини», рапсодія «Довбуш», «В'язанки стрілецьких пісень», марші, увертюри та ін.; кам.-інстр. – струн. квартет «Морозенко», «Різдвяна сюїта», «Прелюдія і Фуга», Струн. тріо та ін.; для скр. – Варіації на укр. тему (1927), Серенада (1930), Сонатина і Прелюдія (1938), Сюїта у формі

старовинних танців та ін.; для хору: міш.(18) – «Заповіт», «Ой у саду» (сл. Т.Шевченка), «Живи, Україно!» (сл. О.Олесея) та ін.; чол. – «Діть» (сл. О.Олесея), «До кобзи» (сл. П.Куліша), «Ранній вітер» (сл. Б.-І.Антонича) та ін.; жін. – «Терни-квіти» (сл. Лесі Українки), «Благословенна» (сл. О.Ольжича) та ін.; пісні – популярна «Їхав стрілець на війноньку» (1915), «За рідний край» (сл. Р.Купчинського), «Синя чічка» (сл. В.Бобинського), «Ой впа в стрілець» (сл. власні) та ін.; обр. укр. нар. пісень – «Колядки і шедрівки» (1942), «Колядки» (1943); церк. музика – 2 Літургії, 2 Херувимські, канти з почаївського «Богогласника», літургійні пісні; музика до вистав «Залізна Острога», «Синя Чічка», «Гетьман Дорошенко», «Вій», музика до дит. п'єс «Лісова казка», «Соняшник», «Сон Івасика» та ін.

Зб.: «Співаник для дітей дошкільного і шкільного віку», Л., 1922, К., 1993; «Збірник укр. пісень для молоді», Саскатун, 1946.

Літ.: Витвицький В. Михайло Гайворонський, Нью-Йорк, 1954; Рудницький А. Зустрічі з українськими музикантами в Америці// Укр. музика, 1938, №9/10; Михальчишин Я. Композитор з нашої землі// Вільна Україна, 1989, 24 лист.; Листи з Батьківщини// Культура і життя, 1991, 20 квіт.; Рудницький А., Витвицький В. Співець військової слави// Музика, 1992, №6; Чоповський В. «Ой у лузі червона калина»// Укр. культура, 1993, №7.

ГАЙДА Павло Васильович (ост. чверть XIX – перша пол. XX) – композитор. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції С.Танєєва (1912). Учителював співу,

фахівець у галузі муз.-хор. освіти, займався культурно-просвітньою діяльністю.

Тв.: для хору – «Коліскова», «Старосвітська прославна пісня», «Все упованіє моє»; дит. – «А я у гай ходила», «Ранок» та ін.

ГАЙДАЙ Михайло Петрович (21.11.1878, х. Дяньківка, тепер село Черніг. обл. – 09.09.1965, Київ) – хор. диригент, муз. фольклорист, педагог, композитор-аматор, муз.-громад. діяч. Закін. регентські курси при Херсон. муз. уч-щі (1912). Диригент хору Волин. «Просвіти» (1910) в Житомирі, першої Укр. хор. капели (1919), Волин. хор. капели (1919–23), капели «Думка» (1924–27), Укр. хор. капели ім. М.Леонтовича у Вінниці (1932–33), Укр. капели в Москві (1928–30), хору Володимирського собору та студент. хору Київ. ун-ту (1935–39). З 1920 – наук. співробітник Кабінету муз. етнографії АН УРСР в Києві, 1930–32 – Маріупольського краєзнавчого музею, 1939–42 – Ін-ту фольклору АН УРСР, 1941–49 – зав. відділу муз. фольклору ІМФЕ АН УРСР. Певний час працював у консерваторії. Зазнав репресій.

З 1914 записав понад 5 тис. нар. пісень, досліджував нар. музику Балкарії, греків Маріупольщини, укр. робітничих пісень, видав кн. «Зразки народної поліфонії» I–III (Х., 1928, 1930) та ін. Автор духовних композицій, пісень і хорів на сл. Т.Шевченка і суч. укр. поетів, обр. нар. (укр., свр.) пісень, музики до драми «Весняна казка» О.Олеся (1922–24).

ГАЙДАМАКА Петро Данилович (12.07.1907, м. Краматорськ Донец. обл. – 07.09.1981, Харків) – композитор, диригент, муз.-гро-

мад. діяч. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова і М.Тіца, по кл. диригування В.Тольби (1938). Диригент Харків. обл. радіо (1938–41), директор Харків. т-ру опери та балету (1943–46), худож. керівник Харків. філармонії (1951–67). Був головою Харків. відд. СКУ (1949–81). З. д. м. УРСР (1967), н. а. УРСР (1977).

Тв.: вок.-симф. – кантата-симфонія «Пісні серця» (сл. В.Сосюра, 1965), «Краю мій (сл. М.Рильського, В.Бичка, І.Муратова, 1967) та ін.; для симф. орк. – сюїта «Молоді літа» (1935), «Партизанська симфонія» (1946), Партита (1972), Рапсодія (1972) та ін.; концерти – для гобоя (1975), для балалайки (1966); п'єси для фп.; хори – «Дума про Богдана Хмелья» (сл. І.Цюпи), «Калинонька» (сл. А.М'ястківського) та ін.; вок. цикли – «Дніпровські сонети» (сл. Д.Луценка, 1964), «Мелодії» (сл. Лесі Українки, 1948), «Дівочі листи» (сл. В.Ткаченко та І.Муратова) та ін.; романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до радіовистав.

Літ.: Лисенко Л. «У музиці – биття народного серця...»// Музика, 1987, №6.

ГАЙДЕНКО Анатолій Павлович (24.12.1937, м. Хорошеве Харків. обл.) – композитор, баяніст, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. баяна В.Підгорного, істор.-теор. ф-т (1973), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Золотухіна (1974). З 1973 – викладач кафедри нар. інстр., теорії та історії музики в Харків. ін-ті культури, з 1977 – ст. викладач, доцент (1991), проф. (1995) кафедри нар. інстр. Харків. ін-ту мистецтв. З. д. м. України (1993). Лауреат премії ім. Б.Лягошинь-

кого (1996), Міжн. конкурсу композиторів у Торонто (Канада, 2001), Муніципальної премії ім. І.Слатіна (2002). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Чотири дійства» (на тексти старов. нар. пісень, 1974), кам. кантата «Шість жіночих пісень» (на нар. тексти, 1992); для симф. орк. – «Пам'яті героїв», Камерна симфонія (1972), концерт «Курські карагоди» (1979), Симфонія (1983), Концерт для баяна (1971), для скр. з орк. – Романс (1979); для кам. орк. – Concerto grosso; для орк. нар. інстр. – «Весняні ігрища» (1980), «Українські майоліки» (1982), «Сюжетні танці України», «З рідних джерел» (1990–94); п'єси – для фп., валторни, баяна, бандури, цимбалів; для дітей – «Балканський триптих»; хори – «Мій рідний край» (сл. М.Сингаївського), реквієм «Стражденна мати» (сл. канонічні, 1996), сюїта «Чотири сонети з чотирма епіграфами» (сл. Дж. Грасена, 1994), для дит. хору – «Колядники» (сл. В.Забаштанського, 2000), «Верталися гуси» (сл. М.Томенка); вок. цикли – «Мелодії» (сл. Лесі Українки, 1970), Чотири солоспіви для тенора і флейти (сл. Г.Сковороди, 1993); пісні.

Літ.: Рудакова С. Служіння музиці// Музика, 1998, №5.

ГАЙДЕНКО Ігор Анатолійович (11.01.1961, м. Хорошеве Харків. обл.) – композитор, педагог. Син А.Гайденка. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. фп. П.Сщенко (1985), по кл. композиції В.Золотухіна (1990), пройшов асистентуру-стажування в С.-Петербур. консерваторії (кл. С.Слоніського, 1990–93). Викладач Харків. ін-ту мистецтв. Лауре-

ат Всеукр. конкурсу ім. В.Косенка, Муніципальної премії ім. І.Слатіна (2000), Міжн. конкурсу композиторів у Торонто (Канада, 2001), премія за найкращий твір І конкурсу ім. Г.Хоткевича (2003). Член НСКУ.

Тв.: муз. комедія «Пошились у дурні» (1990); кам. кантата «6 жіночих пісень» (на тексти укр. купальських пісень і веснянок, 1992); для симф. орк. – Симфонія (1990), Симфоніета (1989); для струн. і дух. інстр. – Концерт (1991); для баяна, скр. і влч. – «Метаморфози» (1993); для квінтету дух. – «Транскрипції» (1994), для кларнета соло – «Спіралі» (1992); для фп. – Соната (1985), 5 «чорних» фуг (1988–91), прелюдії, фуги, варіації та ін.; хори – 2 на сл. О.Мандельштама, 2 на укр. нар. тексти (1989); музика до театр. вистав за п'єсами М.Куліша (1989), О.Олеся (1991) та ін.

ГАЙДУК Василь Михайлович (01.02.1938, с. Доробратово Закарпат. обл.) – хор. диригент, композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. хорового диригування (1968). Викладач Мукачів. пед. уч-ща (1961–62), Ужгород. муз. уч-ща (з 1976). Член НСКУ.

Тв.: для хору з орк. – «Мій край» (сл. Ю.Шипа); для хору без супр. – концерт «Христос воскрес», 3 хор. сюїти, духовні тв. на сл. Ю.Шипа, В.Густі; пісні для дит. хору на сл. О.Жупанина; пісні.

ГАЛЕНКОВСЬКИЙ (ГОЛЕНКОВСЬКИЙ) Андрій Йосипович (11.04.1815, с. Рудівка на Чернігівщині – після 1964) – віолончеліст, композитор. За фахом юрист. Закін. Ніжин. ліцей (1835), був суддею у Пирятині. З 1863 –

член Київ. відд. РМТ. Влаштував авторські концерти, виступав на Чернігівщині.

Тв.: для симф. орк. – «Кадриль» (1840); п'єси для вчл. – 2 мазурки «Спогади про Малоросію» (вид. 1839), Варіації на тему укр. нар. пісні «Петрусь», «Фантазії на малоросійські теми» (1864).

ГАЛЕНКОВСЬКИЙ (ГОЛЕНКОВСЬКИЙ) Аркадій Йосипович (1817, с. Рудівка на Чернігівщині – після 1860) – скрипаль, композитор. Брат А.Галенковського. Виступав у Києві (1860), в с. Дігтярі в мاستку П.Галагана та ін. Автор тв. для скрипки, зокрема фантазій на теми укр. нар. пісень, мазурки «Спогад про Київ» та ін.

ГАНИЦЬКИЙ Гнат Денисович (1852, с. Чемериси Волоські (тепер с. Журавлівка) на Вінничині – ?) – віолончеліст, композитор, педагог. Закін. Петерб. консерваторію. 1898 разом з братом Т.Ганицьким заснував у Лодзі муз. школу. Автор тв. для симф. орк., для фп., хорів, солоспівів, віолончельних транскрипцій.

ГАНИЦЬКИЙ Тадей (Фадей) Денисович (22.07.1844, с. Чемериси Волоські (тепер с. Журавлівка) на Вінничині – 12.02.1937, м. Кам'янець-Подільський) – скрипаль, педагог, диригент, композитор, муз.-громад. діяч. Закін. Віденську консерваторію (1872), Берлінську академію музики (1876). З 1877 – скрипаль-соліст, проф. консерваторії у Берліні. 1894–1901 працював у Варшаві і Лодзі, 1901–02 – в Петербурзі. 1903 у Кам'янці-Подільському відкрив муз. школу, створив симф. орк. (1914), гастролював з ним. 1927–30 – директор і проф. муз. профшколи, з 1930 –

проф. муз. технікуму ім. М.Лисенка. Автор симф. і скрипових тв., наук.-метод. розробок.

Літ.: Укр. музика, 1937, №4.
ГАНІНЧАК Роман (1883, Львівщина – 19.06.1923, Львів) – диригент, композитор-аматор. За фахом інженер-залізничник. Муз. освіту одержав у Львові. Був диригентом хору львів. «Бояна», молодіжного хору та оркестру «Основа», працював в оперній студії при «Бояні» (1905–1907).

Тв.: для струн. орк. – Похоронний марш; для фп. і струн. орк. – Концертино; для фп. і струн. квінтету – Фантазія; для інстр. ансамбля – Концертино; для фп. – Коломийка; для скр. – П'єса; хори – «Причинна» (сл. Т.Шевченка), «Молитва» (1903) та ін.; солоспіви – «Куди ти йдеш?» (сл. Ю.Федьковича, 1896), Думка (1900) та ін.

ГАРКАВИЙ Олег В'ячеславович (08.10.1968, м. Каспійськ, Дагестан) – композитор. Закін. Петерб. морський технічний ун-т (1992), Одес. консерваторію по кл. В.Ніколаєва (1998). З 1998 – керівник самод. хор. колективу Ладижинської ДРЕС. Член НСКУ.

Тв.: для сопрано, баритона, міш. хору і 2-х фп. – кантата-меморіал «Пам'яті художника» (сл. Ф.Тютчева, О.Фета, О.Мандельштама, 1999); для симф. орк. – Варіації на теми ВАСН-ДЕСХ (2002), для струн. орк. – Сюїта (2000); для фп. – Сюїта (2000), «Прелюдія і фуга», «Жалобний марш», етюди, п'єси; для хору без супр. – «Шеліт» (сл. власні, 1999), «Побажання» (сл. Р.Очеретної, 2001); для жін. тріо без супр. – «Кугіє» (2002).

ГДЕШИНСЬКИЙ Петро Степанович (02.01.1850 – 05.07.1915, Київ) – хор. диригент, церк. ком-

позитор, муз. теоретик. Закін. Києво-Подільське духовне уч-ще (1867). Викладав спів у Богуславі, Києві, керував церк. хором. Збирав, записував культові напиви, автор церк. тв., посібника для співаків (1897).

ГЕМБЕРА Григорій Якович (21.03.1922, с. Чернятин Вінн. обл. – 27.03.2003, Київ) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1952). З 1951 – муз. редактор вид-ва «Мистецтво», 1967–90 – «Музична Україна». Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Увертюра (1952); Струн. квінтет (1962); п'єси – для бандури, баяна; хори – «Вітер з гаєм розмовляє» (сл. Т.Шевченка), пісні та хори для дітей; романи – «Стояла я і слухала весну» (сл. Лесі Українки) та ін.; пісні; музика до театр. вистав.

Літ.: Дремлюга М. Композитор і редактор // Музика, 1972, №2.

ГЕРАСИМ – співак, уставщик церк. хору XVIII ст. Ієромонах Придворної співацької капели у Петербурзі (1731), диригент. З 1740 – архімандрит Межигірського монастиря в Україні. Скомпонував концерт на честь сходження на престол рос. імператриці Анни. Автор 3-х пісенспівів т.зв. Герасимівського напіву, усталеного в традиціях рос. і укр. православного церк. співу.

Літ.: Вознесенский И. Церковное пение православной Юго-Западной Руси по потно-линейным ирмологам XVII-XVIII веков. Вып.3. Ирмолог Гавриила Головини... К., 1840; М., 1899.

ГЕРАСИМЧУК Віктор Гнатович (13.08.1935, с. Топільне Волин. обл.) – композитор, диригент, педагог. Закін. Львів. консерваторію

по кл. диригування (1969), по кл. композиції Д.Задора (1978). З 1979 – викладач Луцького пед. уч-ща і муз. школи. З. д. м. України (1991). Лауреат премії ім. І.Стравинського (1995). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – ораторія «Обеліски і колоски» (сл. П.Шоповала, 1978), Кантата, Ода; для голосу з орк. – Концерт (1983), для труби з орк. – Концертне рондо (1974); кам.-інстр. – Струн. квінтет (1977); для фп. – 3 Сонати, п'єси; для скр. – «Контрасти» (1981), для труби – цикл «Альбом юного трубача» (1985); для орк. нар. інстр. – поема «В рідному краї» (1986); хори – цикл «Сім струн» (сл. Лесі Українки, 1993), вок. ансамблі, вок. цикл «Кроки в майбутнє» (сл. Р.Братуня, 1984), романи, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Матвійчук Л. Пісні Волинського краю // Рад. Волинь, Луцьк, 1990, 29 трав.

ГЕРГЕЛІ Петро Антонович (29.11.1951, Виноградове Закарпат. обл.) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції Д.Задора (1979), ф-т підвищення кваліфікації – у Е.Мірзояна в Среван. консерваторії, стажувався у А.Лемана в Моск. консерваторії (1986). Керівник естр. орк. у Львові, з 1978 – викладач кафедри композиції та інструментування Львів. консерваторії. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Триптих, Симфоніста; для струн. квінтету – «Прелюдія, Фуга, Епілог», для фп. – «Сталактити і сталагміти», для арфи – «Концертна п'єса»; хори без супр.; обр. нар. пісень.

ГЕСЛІ І. (XIX ст.) – військовий капелмейстер. 1862–63 викла-

дав спів в Укр. духовній семінарії у Львові. Компонував церк. тв.: «Волноб морською» на 4 голоси, «Служби Божі» та ін.

ГЕСС де КАЛЬВЕ Густав (Адольф) Густавович (1784, Пешт, Угорщина – 05.04.1838) – піаніст, диригент, муз. теоретик, композитор, муз.-громад. діяч. За походомженням угорець. 1798–99, 1801–03 навчався у Празькому і Павійському (Італія) ун-тах. З 1810 жив у Харкові, Куп'янську, Луганську. Проф. Харків. ун-ту, д-р філософії (1812). Виступав як піаніст, диригент, написав і видав одну з перших у Росії двотомну «Теорію музики...» (вид. 1818), друкувався у першому в Україні ж. «Укр. вестник» (1816–19).

Тв.: балада «Людмила» (сл. В.Жуковського, 1816?) – єдиний твір, що зберігся; Концерт для 2-х фп. з орк. (1812), Варіації для фп. на тему укр. нар. пісні «Як сказала матуся» та ін.

Літ.: Багалеї Д. Опыт истории Харьк. ун-та. В 2-х т., Х., 1893–1904; Копытова Г. Гесс де Кальве – теоретик и композитор// Муз. академия, М., 1992, №1.

ГИНА Георгій (Юрій) Миколайович (16.04.1932, с. Ленківці Чернів. обл.) – скрипаль, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. скрипки (1956), брав уроки з диригування у М.Канерштейна (1962). З 1956 – в Чернівцях: директор ДМШ №1, доцент (1995) кафедри музики ун-ту. Організатор і худож. керівник кам. орк. при Чернів. філармонії. З. а. УРСР (1980).

Тв.: для хору з орк. – «Вітер надії» (сл. Т.Севернюк, 1990); для анс. скрипалів – Святкові танці, Рапсодія та ін.

Літ.: Кушніренко А. Без фальшу в струнах і в душі// Буковина, 1997, 2 квіт.

ГІПСЬКИЙ Іван (08.03.1901, м. Кременець Терноп. обл. – 27.10.1978, там само) – диригент, педагог, композитор-аматор, фольклорист. Закін. Дерманську вчительську семінарію (1920), муз. курси у Львові (1930), екстерном пед. ф-т Варшавської консерваторії (1937). Викладав, керував аматорськими хорами, оркестрами. 1944–48 – диригент Терноп. обл. капели. Автор хорів для дітей, обр. нар. пісень.

Літ.: Медведик П. Діячі української музичної культури// Записки НТШ, т.ССХХVI, праці Музикознавчої комісії, Л., 1993.

ГЛАДИЛОВИЧ Людовик (Людвік) Микола (26.02.1875, м. Коломия Івано-Фр. обл. – 31.01.1967, Катовіце, Польща) – диригент, композитор, педагог. Закін. Вищий муз. ін-т по кл. А.Вахнянина (1906) та Львів. польську консерваторію (кл. М.Солтиса), вдосконалював майстерність в Зондерегаузені, Турині, вивчав композицію у Лейпцизькій консерваторії у Креля. Працював диригентом у Прибалтиці, як полонений перебував в Астрахані і Саратові, де поставив опери «Паталка Полтавка» М.Лисенка, «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемовського, «Катерину» М.Аркаса, «Вечорниці» П.Ніщинського. Диригент і хормейстер Львів. т-ру т-ва «Руська бесіда» (1922–25), театр. трупи Й.Стадника, з 1926 працював у польських т-рах, учителював. Пропагував укр. музику.

Тв.: хори – «Думи мої», «Сонце заходить» (обидва на сл. Т.Шев-

ченка, 1961). «Розвивайся, лозо, борзо» (сл. І.Франка), «Хор дружби» (сл. К.Кузики), мелодекламації – «Хустина» (сл. Т.Шевченка) та «Україна» (сл. І.Франка); дит. пісні на сл. О.Луція, В.Ладичця.

Літ.: Медведик П. Діячі української музичної культури// Записки НТШ, т.ССХХVI, праці Музикознавчої комісії, Л., 1993.

ГЛАДКИЙ Гордій Павлович (1849–1894, Полтава) – хор. диригент, педагог, композитор-аматор. Муз. освіту здобув на Полтав. регентських курсах (70-і рр.). Працював учителем хор. співу, керував хором у Полтав. духовній семінарії. Написав музику до «Заповіту» (сл. Т.Шевченка, 1869, вид. 1908–09), який в обр. К.Стеценка став загальновідомим в Україні і поза її межами. Автор пісень на сл. Т.Шевченка («Зоре моя вечірняя», «Ой на горі ромен цвіте», «Утоптала стежечку»), романсу «О чем ты плачешь, ветер».

Літ.: Драний В. Музыка – мадам, Х., 1929, №1; Белза І. Нові музичні обробки «Заповіту» Т.Г.Шевченка// Рад. музика, 1938, №6; Цалай-Якименко О. «Заповіт» Т.Г.Шевченка – народна революційна пісня// Нар. творчість та етнографія, 1963, №1; Загайкевич М. Музичний пам'ятник Кобзареві// Рад. культура, 1964, 1 берез.

ГЛАЗАЧОВ Геннадій Володимирович (26.08.1915, с. Ветка Долин. обл. – 29.11.1991, Одеса) – композитор, скрипаль. Закін. Одес. консерваторію по кл. скрипки (1941), працював (до 1962) в орк. Одес. т-ру муз. комедії і обл. філармонії. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – симф. картина «Едельвейс» (1960), Симфонія (1977), Концерт (1978), поема

«На сторожі неба» (1978), «Балада про героїв» (1983); для симф. орк. і органа – Реквієм пам'яті М.Чурльоніса (1975); для скр. з орк. – поема «Ікар» (1971); для влч. з орк. – Поема (1969), Монолог (1972); для к-баса з орк. – Концерт (1982); для струн. орк. і ударних – 2 Японських сюїти (1949–1986), для струн. орк. і литаврів – «Елегія пам'яті А.Чехова» (1962), для кларнета, фп. і струн. орк. – «Капричіо» (1964); п'єси для скр., кларнета, анс. дерев. дух. інстр. та ін.

Літ.: Ілюшин І. На юбилейных вечерах// Сов.музыка, 1977, №1.

ГЛІЕР Рейнгольд (Ернест) Моріцевич (11.01.1875, Київ – 23.06.1956, Москва) – композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Випускник (1894) і викладач Київ. муз. уч-ща (з 1956 носить ім'я Р.М.Глієра). Закін. Моск. консерваторію (1900) по кл. композиції М.Политова-Іванова, теор. предмети вивчав у А.Аренського, Г.Конюса, С.Танєєва, І.Гржималі. Серед його приватних учнів – М.Мяковський і С.Прокоф'єв. 1913 – проф. кл. композиції, 1914–19 – директор і викладач Київ. консерваторії. Учні – Л.Ревуцький, Б.Лятошинський та ін. 1920–41 – проф. Моск. консерваторії. Д-р мист-ва (1941), лауреат премії ім. М.Глінки (1908), Держ. премій СРСР (1946, 1948, 1950), н. а. СРСР (1938). Автор багатьох тв. у різних жанрах, зокрема балетів «Червоний мак», «Мідний вершник», Концерту для голосу з орк., романсів, інстр. композицій тощо.

Тв. на укр. тематику: балет «Тарас Бульба» (1951–52), симф. картина-балет «Запорожці» (1921), симф. поема «Заповіт» пам'яті

Т.Шевченка (1939–41), «Подражаніє Ісезкіїлю» (за віршем Т.Шевченка, 1918), музика до драм. вис-тав «Іван Гус», «Гайдамаки» (1920) та містерії «Великий льох» (1919–20) за поемами Т.Шевченка; впливи укр. фолькл. джерел виявляються в тв.: Перший струн. квартет (1889), Перша і Друга симфонії, Концерт для арфи з орк. (1938), «Урочиста увертюра» (1937) та ін.; Оркестрування і ред. опер «Наталка Полтавка», «Чорноморці» (1918–20), інстр. епізодів з опери «Тарас Бульба» (1920) М.Лисенка, кантати «Шевченкові» і драм. картини «Гайдамаки» К.Стеценка.

Літ.: Бэлза И. Р.М.Глизэр, М., 1960; Петрова Н. Р.М.Глизэр, Лен., 1962; Гулинская З. Р.М.Глизэр, М., 1986; Глизэр Р.М. Статті. Воспоминания. Материалы, в 2-х т. – М.-Лен, 1965, 1967; Лятошинський Б. Р.М.Глизэр// Мистецтво, 1955, №1; Леонова М. Український елемент у симфонічній творчості Р.М.Глизера// Нар. творчість та етнографія, 1965, № 4; Кузьмин М. Глизэр в Києве/ Сов. музика, 1975, №9; Спис А. Глизэр – ректор Київської консерваторії (дипломна робота, Київ. консерваторія, 1979).

ГЛУХОВЦЕВ Олексій Степанович (09.03.1875, с. Бондарівка, тепер Курської обл. – ?) – композитор, хормейстер, юрист. Навчався у Київ. муз. уч-щі РМТ (1894–96), закін. юрид. ф-т Київ. ун-ту (1898), Моск. консерваторію по кл. С.Танєєва (1904). Був диригентом хору Київ. ун-ту. Автор опер «Княжна Полоцька», «Дни нашей жизни» (за Л.Андресвим, 1911; пост. в Києві, 1913), п'єс для фп., хорів, романсів.

Літ.: Рампа и жизнь, СПб., 1913, № 44–46, 48–51; Бахтинсь-

кий Ф. Лисенко і студенти// зб. М.В.Лисенко у спогадах сучасників, К., 1968.

ГЛУШКОВ Петро Тарасович (23.07.1889, Одеса – 16.05.1966, Київ) – композитор, педагог. Вчився у Петерб. консерваторії по кл. фп., по кл. композиції М.Соколова (1908–14). Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1924). Викладач теор. предметів у Дніпроп. муз. технікумі (1924–33, 1936–41) і з 1944 – в Київ. муз. уч-щі, з 1952 – паралельно в Київ. консерваторії. Автор підручника «Елементарна теорія музики», К., 1951 (співавтор Е.Красовська). Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Буревісник»; для симф. орк. – Симфонія (1938), поема «Пам'яті героїв» (1945), Увертюра (1949), 2 концерти для скр. (1936, 1944), Концерт для влч. з орк.; 7 струн. квартетів з фп., Тріо; для кларнета – «Закарпатська рапсодія», п'єси для фп.; хори – «Закувала зозуленька», «На городі коло броду» (обидва на сл. Т.Шевченка); романси; пісні – «Застольна колгоспна пісня» (сл. О.Новицького).

Літ.: Довженко В. Концерт для скрипки з оркестром П.Глушкова// Рад. музика, 1938, №1.

ГНАТИШИН Андрій (26.12.1906, с. Чижиків, побл. Львова – 03.09.1995, Відень) – композитор, диригент, муз.-громад. діяч. Студіював теологію в Богословській академії, музику – у Вищому муз. ін-ті по кл. С.Людкевича, Г.Левицької, Н.Нижанківського, Б.Кудрика. Закін. Нову консерваторію у Відні по кл. проф. Люстгартена (1934). З 1931 (з перервами) – керівник хору укр. католицької церкви св. Варвари у Відні,

проф. (1963). 1974 брав участь у концертах «Фествохен» та ін. Автор рецензій і статей у пресі, теор. розробок питань постановки голо-су; знавць церк. музики.

Тв.: опера «Медведюк, або Олена» (за оповіданням М.Шашкевича, 1982), дит. опера «Бабусина пригода» (за казкою О.Олеса, 1985–88); кантати – «Вітай нас, кардинале» (сл. власні, 1967), «Рука Івана Дамаскіна» (сл. І.Франка, 1975), «Хрещення України» (1985); для симф. орк. – Укр. сюїта в 4-х ч. (1937), «Мое село» – сюїта в 5-ти ч., «Укр. танці», «Сільська увертюра», увертюра «Прощання Батьківщини», для дух. орк. – Сюїта (1966); Струн. квартет на основі гаїнок (1952); для скр., альта і фп. – 5 укр. колядок (1952); для скр. – Гумореска, Капричіо, Коліскова та ін., для влч. – Думка, Фантазія на теми стрілецьких пісень та ін., для фп. або акордеона – укр. нар. танці та ін.; хори (понад 100) – «Садок вишневий», «Засумуй, трембіто», «Коломийки», «Гей, дівчата» та ін., вок. ансамблі з фп., солістичні з фп., з орк.; церк. композиції – 15 Літургій, зб. церк. пісень побутового характеру; хори для дітей, пісні, обр. нар. пісень.

Літ.: Андрій Гнатишин. Матеріали до біографії, Відень, 1994. Дувирак Д. Музика українського зарубез'я// Сов. музика, 1991, №10; Самотос В. Працював для України// Культура і життя, 1995, 27 верес.; Самотос Н. Андрій Гнатишин// Музика, 1996, №6.

ГНАТОВСЬКА Олена Борисівна (10.03.1949, Орел, Росія) – композитор, піаністка, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. фп. Г.Гельфгата (1974), по кл. композиції Д.Клебанова (1979), ста-

жувалася у Ю.Іщенка в Київ. консерваторії. З 1974 – викладач кафедри фп. Харків. ін-ту мистецтв. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Поема (1984); концерти з орк. – 2 для фп. (1979, 1986), для скр. (1976), для влч. (1985), для кларнета (1984); кам.-інстр. – Струн. тріо (1986), Фп. квартет (1993), для скр. – Концертино (1984), сонати – 5 для фп. (1972–2004), 2 для скр. (1985–2000), для альта (1987), 2 для влч. (1986), кларнета, тромбона та ін.; для фп. – Сонатина (2000); для мідних дух. та органа – «Урочиста поема» (1988); вок. цикли на сл. Я.Коласа, Я.Купали, О.Блока.

ГНАТЮК Микола Васильович (14.09.1952, с. Шарлаївка, тепер у складі с. Волиць Хмельн. обл.) – естр. виконавець, композитор-аматор. Закін. муз.-пед. ф-т Рівнен. пед. ін-ту (1976), вок. студію при Ленінгр. музик-холі (1978). Соліст Одес. філармонії, Ленінгр. ане. «Дружба», Київ. музик-холу. Укр. концерту, з 1986 – Хмельн. філармонії. Лауреат конкурсів естр. пісні: Респ. (1978), Всес. (1979), Міжн. – у Дрездені (1979, Гранпрі), Сопоті (1980, 1 премія). Н.А. УРСР (1988).

Автор п'єс для естр. орк., пісень: «Поділля» (сл. В.Герасимова), «Мамо моя» (сл. К.Ширяєва), «Україна у мене одна» (сл. М.Сингаївського), «Київ мій рідний» (сл. власні) та ін.

Літ.: Сингаївський М. У кожного є час і можливість покаятись// Україна, 1993, №22.

ГОДЗЯЦЬКИЙ Віталій Олексійович (29.12.1936, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1961). Викладач теор.

предметів Вінн. муз. уч-ща (1961–63), муз. шкіл Києва (1963–74 і з 1982). Муз. керівник естр. ансамблю кіно-театру ім. О. Довженка (1975–82). З. д. м. України (1996). Лауреат премії ім. Б. Лятошинського (2003). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк., сопрано та кам. орк. – кантата «Зелень вешня» (сл. О. Блока, 2000–2001); для симф. орк. – Поема (1961), Скерцо (1961), сюїта «Попелюшка» (1969, 2-а ред. 1983); для кам. орк. – симфонія «Періоди» (1965–73), симфонія «Stabilis» (1966–90), «Фрески Софії Київської» (1966, 2-а ред. 1981), сюїти; для кам.-інстр. ансамблю – поема «Сни про дитинство» (1997), Струн. квартет (1961), Тріо (1962–89), сюїта «Веселі витівки» (для 4-х саксофонів, 1988), для фп. – 3 прелюдії (1960–72), фуги, 2 сонати (1959, 2-а ред. 2001; 1973), «Розриви площин» (1963), «Автографи» (1963) та ін.; для квінтету дерев. дух. інстр. – «Ранковий крик птаха» (1994), для гобоя соло – «Плач» (2001); п'єси – для скр., для бандури, для естр. орк.; для магнітофона – «Чотири етюдів» (1964), романси, пісні, вок. дуети; музика до кінофільмів.

Літ.: Мокрісва Г. Лист із Києва// *Ruch muzyczny*, Варшава, 1962, 1 трав.; передрук.: в ж. *Музика*, 1992, №4; Зінкевич О. Український авангард// *Музика*, 1992, №4; Ільїна О. Незважаючи на «лічильник часу»// *Музика*, 1996, №5; Ніколаєвська Ю. Перший авторський концерт// *Музика*, 2000, №1–3.

ГОДЗЯЦЬКИЙ Олексій Костянтинович (псевдонім – **СНІЖИНСЬКИЙ**) (24.03.1904, с. Велика Жмеринка, тепер м. Вінн. обл. – 09.04.1979, Київ) – церк. регент, хормейстер, композитор.

Батько В.О.Годзяцького. Закін. Київ. консерваторію по кл. вокалу М.Енгель-Крона (1932). Керував самод. хорами в Києві, у дні війни працював диригентом капели «Думка», в Андріївській церкві, у хорах Кременчука. З 1944 – в Києві, диригент аматорських колективів, церк. хорів. Автор духовних композицій (літургії, концерти, всенощні), хорів без супр. і з фп., романсів, обр. укр. нар. пісень. Кілька тв. зафіксовано в магнітозапису та на грамплатівці студії «Балконтон».

Літ.: Некролог// *Православний вісник* К., 1979, № 7; «Вільна думка» (Австралія, Літкомо), NSW, 1979, 9 груд.; Годзяцький В. Церковний регент і композитор О.К.Годзяцький-Сніжинський (1904–1979): спогади про батька// *Укр. муз. архів*, вип.3, К., 2003.

ГОЗЕНПУД Матвій Якимович (21.05.1903, Київ – 17.02.1961, Новосибірськ) – піаніст, композитор, педагог. Закін. 1921 Київ. консерваторію по кл. фп. Г.Беклемішева (раніше навчався у Ф.Блуменфельда). Вчився по кл. композиції у Р.Глієра (1918–20). З 1921 – викладач, 1935–49 – проф. Київ. консерваторії (кл. фп. і композиції). 1951–52 – проф. Аляма-Літинської, 1959–61 – Новосибір. консерваторії, 1925–49 – викладач фп. в Київ. муз. уч-щі та ССМШД ім. М.Лисенка (по 1951). Член СКУ (по 1951).

Тв.: опера «Лампа Аладдина» (1947); для симф. орк. – 3 симфонії (1938, 1939, 1946), Епічна поема (2-а ред. поеми «Котовський», 1950); концерти – 4 для фп. (1928, 1935, 1938, 1953), для скр. (1947); «Уральська фантазія» для фп. з орк. (1942); кам.-інстр. – Фп. квінтет (1945), 4 струн. квартети, 2

фп. тріо; для фп. – 4 сонати, Укр. сюїта (1950), Сюїта на казахські теми (1953), прелюдії, етюдів, п'єси для дітей та ін.; хори, романси, пісні (бл. 50); статті.

Літ.: Ольховський А. Нарис історії української музики, К., 2003.

ГОЛОВНЯ Гаврило Матвійович (1706, м. Глухів на Сумщині – 22.12.1786, Петербург) – співак, педагог, церк. композитор, пропагандист партесного співу. З 1738 – півний (бас) Придворної співацької капели в Петербурзі, приїздив в Україну добирати співаків до капели (1742 був відібраний Г.Сковорода). З 1743 жив у Глухові, чителював у муз. школі. Склав «Партесну азбуку» (з відповідними виравами) і відредгував великий «Армологіон» (1752).

Літ.: Іванов В. Співацька освіта в Україні X–XVIII ст., К., 1992; Локощенко Г. Музична культура Сумщини// *Культура і життя*, 1987, 30 липня.

ГОЛУБОВ Іван Васильович (23.06.1950, Одеса) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова, теор. предмети вивчав у В.Алексєєва (1978). З 1971 – викладач муз. шкіл, з 1978 – Одес. консерваторії. Лауреат обл. премії ім. С.Багрицького (1982), Ресн. комсомольської премії ім. М.Острорівського (1986). З. д. м. України (1999). Голова правління Одес. регіональної орг. НСКУ (1996).

Тв.: дит. оперета «Вероніка» (1983); мюзикли – «Іван та Марія» (лібр. Р.Бродявка), «Мушкетери нашого двору» (лібр. М.Рогожина і Д.Шахова), «Принцеса на горошині» (лібр. Д.Зеліковського) – всі три в співавторстві з О.Соколом

(1985–94); для симф. орк. – «Молодіжна увертюра» (1980), симф. фреска «Непереможні» (1983); для струн. і ударних – Симфонія (1987); для фп. з орк. – Концерт (1998), «Український тритих» (1982); для скр. з орк. – Соната (1977), «Слов'янські награвання» (1986); п'єси для фп.; хори – кантата «Весна» та ін.; романси на сл. Н.Хаткіної (2000), пісні (понад 150), в т.ч. дитячі; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Розенберг Р. Комсомольська відзнака// *Музика*, 1983, №4; Семенов Ю. Ініціатива – на самперед// *Музика*, 1994, №5.

ГОЛЬД Лео́нід (Леонард) (бл. 1816, Одеса – ?) – скрипаль, композитор. З 10-и р. виступав у концертах в Одесі. Навчався у Віденській консерваторії. З 1836 жив в Одесі, заснував перший у місті приватний муз. навч. заклад – Скрипкові курси. Автор опери «Роберт – розбійницький отаман» (1837), п'єси для скр.

ГОЛЬДЕНБЕРГ Надія Марківна (1891, Київщина – 1981, Москва) – фахівець з дитячого муз. виховання, композитор, піаністка. Закін. Петерб. консерваторію по кл. фп. (1914), з теорії композиції навчалась у Б.Яворського. Викладач Нар. консерваторії (з 1916) та муз. профшколи в Києві (1919–23), Київ. муз.-драм. ін-ту (1923–27), Держ. дитячого т-ру в Києві, в навчальних закладах Москви.

Тв.: для фп. – Соната, прелюдії, романси, оперетки для дітей тощо.

Літ.: Жінки на масовій музичній роботі// *Музика – масам*, 1928, №2.

ГОМЕЛЬСЬКА Юлія Олександрівна (11.03.1964, Саратов, Росія) – композитор, педагог.

Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова (1990). 1995–96 реалізувала грант для післядипломного навчання у Гілухольській школі музики та драми (Лондон, Велика Британія), отримала ступінь майстра музики (керівник Р.Сакстон), 1997 – грант для докторату з композиції в ун-ті Суусекса (Велика Британія). Викладач одес. ДМШ (1990–91), Одес. консерваторії та ССМШД. Лауреат Всеукр. конкурсу «Молода Україна – Прокоф'єву» (Донецьк, 1993), Міжн. конкурсу ім. В.Лютовського (Велика Британія) та ін. Член НСКУ.

Тв.: кам. кантати – «Крик» (за Ю.Бондаревим, 1988), «Непрошептани слова» (сл. О.Матушек, 1994), дит. «Весняні вірші» (сл. укр. нар., 1993); для симф. орк. – Поема-увертюра (1990); для кам. орк. – «Tres-Partita» (1993), «Memento Vitae» (1996), «Флориди» (1995); Inthronphonium» (1997); балет «Джейн Ейр» (1997); для скр. і кам. орк. – «Екслібрис» (1994), для саксофона і кам. орк. – «Saxophon. Arologia» (1994); для сакс-сопрано, сакс-альта – «Пастка для двох» (2000), для дух. та ударних – «Бунт» (2001), для флейти, скр., влч. та фп. – «Phonium-Folk» (1995); для кларнета, влч. і 2-х фп. – «Zig-Net-Zag» (1998); для струн. квартету – «У протистоянні» (1989), «Із низин душі» (1997); N-квартет (1995); для влч. та фп. – «In modo sketch» (1992); для флейти і фп. (арфи) – Діадема (2001); для фп. – «Сім доптиків» (2001); сонати – для скр. і фп. (1987), для баяна (1990); для скр. і баяна – «Поза тінню звука» (2000); п'єси – для скр., бандури, валторни; вок. цикл «На дні душі» (сл. Д.Самойлова, 1994), для хору – «Зимова

пастораль» (сл. Б.Пастернака, 1996), романси на сл. А.Ахматової, Дж.Фонтана, Гв. Льюїс, для меццо-сопрано і фп. – оперна сцена «Божественна Сара» (лібр. М.Ірвіна, 1999).

ГОМОЛЯКА Вадим Борисович (30.10.1914, Київ – 07.05.1980, там само) – композитор, муз.-громад. діяч. Закін. 1946 Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького, 1946–48 – її викладач. Лауреат Держ. премії СРСР (1951), з. д. м. УРСР (1958). Відп. секретар СКУ (1951–56).

Тв.: балети – «Запорожці» (лібр. О.Галабутської та О.Опанасенка, 1954), «Сорочинський ярмарок» (за М.Гоголем, лібр. Б.Таїрова та Б.Каменюковича, 1955), «Чорне золото» (лібр. О.Лукацького та М.Трегубова, 1957, 2-а ред. 1959), «Кіт у чоботях» (лібр. Р.Гомоляки і С.Сергєєва, 1959), «Оксана» (за поемою Т.Шевченка «Слепая», лібр. О.Лукацького, 1964), «За двома зайцями» (за М.Старицьким, лібр. В.Іванова, 1965), «Либідь» (лібр. В.Коротича, 1973); муз. комедії – «Альонушка» (п'єса Д.Шевцова, 1959), «Соловей в міліції» (п'єса В.Минка, 1964), муз. драми – «Суд честі» (п'єса Л.Дмитерка, 1970), «Страшна помета» (за М.Гоголем, п'єса О.Лук'янова, 1971), «Маруся Чурай» (п'єса Л.Забашти); для симф. орк. – Симфонія (1952), поеми – «Лист з фронту» (1946), «Карпатська легенда» (1966), «У парку вічної Слави» (1971), сюїта «Закарпатські ескізи» (1950) і сюїти з власних балетів; симф. картини – «В Молядаві» (1953), «В Іспанії» (1958), «Східні мініатюри» (1957), «Закарпатські танці» (1948), «П'ять танців народів СРСР» (1949), «Чотири

французькі танці» (1957), Святкова увертюра (1967; для струн. орк. – Українська увертюра (1954); концерти з симф. орк. – для скр. (1949), для валторни (1972), для труби (1974), для фагота (1976), для гобоя (1977); для дерев. дух. – Квінтет (1948); п'єси для різних інстр. з фп.; хори, романси, пісні; музика до худож., наук.-попул. та хронікальних фільмів, до театр. вистав, телепередач.

Літ.: Щириця Ю. Вадим Гомоляка, К., 1982; Малишев Ю. Балет «Чорне золото»// Мистецтво, 1960, №6; Загайкевич М. У жанрі балети// Музика, 1985, №1.

ГОНЧАРЕНКО Віктор Вікторович (29.04.1959, Дніпропетровськ) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції В.Кирейка (1983), навчався по кл. органа. З 1983 – муз. редактор вид-ва «Музична Україна». З 1995 – наук. співробітник Ін-ту культурних досліджень Мін-ва культури і мистецтв України. Член НСКУ.

Тв.: для голосу, фп. і струн. – кам. кантата «Покинута церква» (сл. Ф.Г.Лорки, 1989), для читців та кам. орк. – «Монологи» (сл. У.Утмена, 1989); для симф. орк. – маленька поема «Спогад» (1987), для кам. орк. – «Уривок з поеми» (1988), «Поклоніння Баху» (1989), «Мос відлунтя Всесвіту» (1992); для гобоя і кам. орк. – «Три ескізи» (1987), для флейти і кам. орк. – «Запізніле визнання» (1987), для влч. і кам. орк. – «Postskriptum», (1988), для 2-х труб, фп. та струн. – «Ми будували комунізм...» (1993); для скр. – «Маленька соната» (1988); для голосу, 4-х тромبونів і туби (або 5-и тромبونів) – «Подумки

мандруючи» (сл. У.Утмена, 1987); для органа – Фуга, Фантазія (1985), Прелюдія і Фуга (1992), для клавесина і органа – «Діалог» (1987); п'єси – для арфи, для гобоя і фп.; для фп. – Інвенція (1985), Соната (1988); 2 хори на сл. Бо Цзюй І (1988), хори на сл. К.Яранкаці, Б.Пастернака (1989), «Зимове» (1987) та «Без назви» (обидва на сл. В.Семенка, 1993), «Псалом Давидів» (сл. Т.Шевченка, 1992), на нар. сл. та ін.

ГОНЧАРОВ Анатолій Олександрович (29.07.1963, с. Глеваха Київ. обл.) – акордеоніст, диригент орк. нар. інстр., композитор. Закін. відд. нар. інстр. Київ. консерваторії (1991) та по кл. композиції І.Карабиця (1995). Викладач акордеона у ставчанській ДМШ (1982), ДМШ №17 Києва (1984–92), з 1994 – Київ. муз. уч-ща. З 1997 – аспірант НМАУ. Член НСКУ.

Тв.: для малого симф. орк. – «Концертний монолог», для акордеона з орк. – Концерт у 3-х ч., для інстр. септету – сюїта «Акварелі» в 3-х ч., для баритона з орк. – романси: «У звезд я спрашивал в ночи...» (сл. С.Фрюдом, рос. пер. І.Анненського), «Гармонія» (сл. І.Анненського).

ГОНЧАРОВ Петро Григорович (18.10.1888, Київ – 20.05.1970, там само) – хор. диригент, церк. композитор. Закін. муз. уч-ще Балтійського флоту, брав уроки у Р.Глієра. З 1907 – регент хорів Київ. соборів, 1916 – диригент-хормейстер т-рів М.Садовського та П.Саксаганського, 1919 – Укр. муз. драми в Києві, 1920–24 – Київ. опери. 1924–49 – організатор і керівник капели Південно-Західної залізниці, 1940 – засновник капели

«Трембіта» у Львові. 1940–41 – худож. керівник капели «Думка», 1955–60 – викладач Київ. консерваторії та ін. Автор духовних композицій – Літургія, Служба визволення та ін.

ГОРЕЛОВ (ГОРІЛОВ, псевдонім – ГОРІЛИЙ) Олександр Леонтійович (14.09.1863, с. Малі Щербиничі Чернігів. обл. – після 1937) – диригент, композитор, муз.-громад. діяч. За фахом лікар. Закін. медичний ф-т Моск. ун-ту (1893), паралельно навчався в Моск. консерваторії, заснував в Астрахані відд. РМТ, при ньому – муз. класи (пізніше муз. уч-ще, був його директором до 1904). Організатор і диригент симф. орк. в Саратові (1905–07). Один із засновників (1918) і диригент Держ. симф. орк. в Києві. Гастролював за кордоном. Був репресований.

Тв.: опера «Вій» (1897), оперета «Добрі сусіди» (1891); вок.-симф. – кантата до 35-річчя творчої діяльності М.Лисенка (1903); для симф. орк. – 3 симфонії (1893, 1898, 1905); кам.-інстр. – Фп. тріо (1900), 2 струн. квартети (1894, 1901); хори; романси – «Як буря у лісі» (сл. М.Старицького) та ін.; церк. композиції – 2 Літургії. Оркестрував для театр. трупи М.Садовського оперу «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемовського, написав до неї вставну арію «Прилинь, прилинь» (1902) та ін.

Літ.: Кауфман Л. Семен Гулак-Артемовський, К., 1973; Козловский А. О некоторых грустных традициях и корректурах исполнения// Муз. академия, 1993, №2.

ГОРОВА Леся Володимирівна (08.05.1971, Львів) – композитор, естр. співачка. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції

М.Скорика (1995). З 1995 – викладач Львів. муз. уч-ща, з 1996 – Вищого мистецького коледжу Київ. дит. академії мистецтв. З 1986 концертує. Дипломант фестивалю «Червона рута-89» (Чернівці), призер фестивалю «Тарас Бульба» (Дубно, 1992), лауреат конкурсів «Вітер зі Сходу-92» (Донецьк) та «Пісенний вернісаж» (1995, 1996). Гастролювала у Великобританії і Польщі. Має три аудіоальбоми. Член НСКУ.

Тв.: для синтезатора з орк. – Симф. поема; для фп. – Рондо; для октету (квартету) – «Колесо»; естр. пісні – «Я верталася додому», «Як приходить любов», «Музика звучить» та ін., дит. пісні – «Коліскова» та ін.

ГОРОДОВЕНКО Нестор Феофанович (08.11.1885, с. Венслави на Полтавщині – 21.08.1964, Монреаль, Канада) – хоровий диригент, педагог. З. а. Респ. (1926). Закін. 1907 Глухівський учительський ін-т, де навчався у О.Рубця. Викладач співу і керівник хорів у навчальних закладах Лохвиці, Переяслава, с. Ольгополя ін. З 1917 – у Києві: викладач співу Другої укр. гімназії, керівник хорів ун-ту і Всеукр. вчительської спілки, 1919–36 – худож. керівник і гол. диригент капели «Думка», 1937–41 – диригент Укр. ансамблю пісні і танцю. Водночас з 1930 – викладач Київ. муз.-драм. ін-ту. 1942–43 – диригент Укр. нац. хор. капели, 1943–44 – хору ім. М.Леонтовича у Львові, 1945 в Німеччині створив хор «Україна», з 1949 – керівник аматорського укр. хору в Монреалі (Канада). Автор хор. тв., обробок укр. нар. пісень.

Літ.: Завітневич Г. Нестор Городовенко// Музика, 1993, № 5; Ла-

щенко А. Нестор Городовенко – засновник Української академічної заслуженої хорової капели «Думка»// Питання культурології: Міжвідомчий зб. наук. статей, вип. 14, К., 1996; Ковальський Б. Життєвий шлях Н.Городовенка// Новий шлях, Монреаль, 1964, 29 серп.

ГОРСЬКИЙ Костянтин Костянтинович (13.06.1857, Беларусь – 31.05.1924, Познань, Польща) – скрипаль, педагог, диригент, композитор. Закін. Петерб. консерваторію по кл. скрипки Л.Ауєра, по кл. композиції М.Римського-Корсакова (1881). Викладав у Харкові та ін. містах. 1891–1919 очолював квартал Харків. відд. РМТ. З 1919 жив у Польщі.

Тв.: опера «Маргар» (1905), оперета «За Немань іду». Симф. поема, кам.-інстр. і церк. музика, пісні та ін.

ГОРЧИНСЬКИЙ Анатолій Аркадійович (22.07.1924, м. Фастів Київ. обл.) – співак (баритон), режисер, композитор-аматор. Закін. Київ. театр ін-т (1956), працював у т-рах Львова (1957–68), Хмельницького (1968–73 – гол. режисер), Тернополя (з 1974). Н. а. України (1994). Автор музики до театр. вистав, естр. пісень: «Знайома (сл. Л.Дмитерка), «Київ вечірній» (сл. Л.Татаренка), «Київ мій, Київ» (сл. Р.Братуня), «Біла хата в саду» (сл. П.Карася), «Розвілала любов» (сл. власні), «Росте черешня в мамі на городі» (сл. М.Луківа), «Україно, мене моя» (сл. М.Пронєрука), «Червона троянда», «Чужая мида» (обидві на сл. Л.Татаренка) та ін.

ГОФМАН Юхим Леонідович (04.07.1964, Київ) – композитор, педагог. Закін. Горьківську кон-

серваторію по кл. композиції (1986). Викладач музики і співу у сільській школі Київ. обл. Член НСКУ, Нац. спілки кінематографістів України.

Тв.: для симф. орк. – «Nachtmusik», 1987); для струн. орк., клавесина, вібрафона, маримби і дзвонів – «Книга» (1988); для анс. ударних інстр. – «De profundis» (1983); для голосу з фп. – Три вірші О.Мандельштама (2-а ред. 1989); музика до докум. фільмів.

ГРАБОВСЬКИЙ Леонід Олександрович (28.01.1935, Київ) – композитор, педагог. Закін. економічний ф-т Київ. ун-ту (1956), Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького і Б.Лятошинського (1958), аспірантуру (1962), викладав у консерваторії муз.-теор. предмети (1961–63, 1966–68). З 1981 – жив у Москві, працював редактором ж. «Сов. музыка». З 1989 – у Нью-Йорку (США) як композитор-резидент при Укр. інті Америки (1990–94), тепер працює як композитор і церк. органіст. Лауреат Всес. огляду творчості молодих композиторів (1962). Заруб. член НСКУ.

Тв.: опери-буффа – «Пропозиція» (1964) і «Мелвідь» (1963) за тв. А.Чехова; для симф. орк. – «Чотири укр. нар. пісні» (присв. Л.Ревуцькому, 1959), поема «Інтермеццо» (за М.Коцюбинським, 1958), «Симф. фрески» (за мотивами малюнків Б.Пророкова з серії «Це не повинно повторитися», 1961), «Чотири інвенції» (1965), «Гомеоморфія IV» (1970), «Musica mundana» (1970), симфонія-легенда «Вечір на Івана Купала» (за М.Гоголем, 1976), елегія «Ворзель» (1992); 3 симфонії (1973 – «Rex», 1975, 1977 –

«Зодіак»); мелодрама для читця, 2-х хорів, органа і орк. – «Море» (за тв. Сен-Жона Перса, 1964–70); кам. анс. – «Маленька камерна музика» (№1 – 1966, №2 – 1971), 2 струн. квартети (1958, 1980), Секстет для валторни (1964), Тріо для фп., скр. і к-баса (1964), «Константи» для 11-и інстр. (1964–66), для гобоя, арфи і альту – «Візерунки» (1969), «Concerto misterioso» (1977); для скр. соло – Соната (1959), п'єси, для вчл. соло – «Глас 1» (1990), для бас-кларнета – «Глас 2» (некролог Дм. Шостаковичу, 1994), для валторни – «Concorsuono» (1997), для гобоя соло – «Мікроструктури» (1964); для гітари – п'єси (1981); для фп. – П'ять характерних п'єс (1962), «Гомеоморфія I-III» (1968–1969), «До Елізи» (1990); хори – кантата «Temere Mortem» на сл. Г.Сковороди (1991); для голосу і кам. анс. – «П'ять віршів на сл. В.Маяковського» (1962), «Паєтели» (сл. П.Тичини, 1964), «Шість японських хайку» (сл. середньовічних япон. поетів, 1964), «Епітафія пам'яті М.Рільке» (1965), «Маргіналії до Х.Гайсенбюттеля» (1967), «Когда» – інтродукція і 9 мініатюр (сл. В.Хлебникова, 1987), кам. кантата «І це буде» (1993); хори; вок. цикли – «Передвістя світла» (сл. В.Барки, 1992), «І буде так» – 8 віршів (сл. М.Воробйова, 1993); музика до кінофільмів. Автор статей у журналах, перекладів на рос. і укр. мови теор. праць Е.Кршенека, Г.Єлінека та ін.

Літ.: Балей В. Київський авангард – ретроспектива на півшляху// Numus West, USA, 1974, №6; Melos/NZ, 1976, №7–8; Мокрієва Г. Лист із Києва// Ruch muzyczny,

Warszawa, 1962, 1 трав.; передрук.: Музыка, 1992, №4; Головинский Г. Смело, самобытно// Сов. музыка, 1962 №10; Муха А. Проблеми музичної творчості// Мистецтво, 1963, №3; він же. Для десятої музи// Музыка, 1971, №2; Малишев Ю. Симфонічні фрески Л.Грабовського// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1968; Щириця Ю. Слухаючи твори молодих// Музыка, 1970, №6; Виноградов Г. Симфонічні фрески Л.Грабовського// Музыка, 1976, №4; Герлах Х. Преса НДР про українських митців// Музыка, 1978, №3; Булат Т. Інформація з Нью-Йорка// Музыка, 1992, №4; Зінкевич О. Український авангард// там само; Загайкевич А. «Concerto misterioso» Леоніда Грабовського крізь можливості відображень// Укр. муз.-во, вип.28, К., 1998; Нікітіна А. «Колни» (композитор в контексті часу)// Музыка, 1998, №4.

ГРЕБЕНЮК Альфред Миколайович (28.11.1933, м. Рубіжне Луган. обл.) – баяніст, педагог, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна М.Різоля. З 1959 – викладач Київ. муз. уч.-ща. Працював як соліст-баяніст і концертмейстер у Київ. естраді, Укрконцерті; як виконавець, педагог, диригент – у Центр. ансамблі групи рад. військ у НДР. Дипломант Всеукр. конкурсу виконавців (1957), лауреат Респ. конкурсу арт. естради (1959).

Тв.: для естр. орк. – Інтермеццо; хори – «Добрий вечір, хлібороби» (сл. А.Драгомирецького), «Столиця дитинства» (сл. В.Кудрявцева) та ін.; для анс. домр з фп. – Дитих, п'єси для баяна, акордеона та ін. інстр.; музика до лялькової вистави, перекладення для різних інстр. творів ін. авторів.

ГРЕЧКА Павло Миколайович (10.07.1969, Львів) – композитор. Закін. Вищий муз. ін-т ім. М.Лисенка у Львові по кл. композиції М.Скорика (1994). Лауреат III премії студентського композиторського конкурсу «Gradus ad Parnassum» (1994). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1992–94); для кам. орк. – Сюїта у старовинному стилі (1991–92); для струн. орк. – транскрипції з «Гольдберг-варіацій» Й.С.Баха (1991); для сопрано і кам. орк. – «Магніфікат» (1990); для струн. квартету – «Квартеттензаті» (1991), для фп. – «Ноктюрні 2000 року».

ГРЖИБОВСЬКИЙ Микола Якович (18.12.1908, Одеса – 09.08.1987, там само) – композитор. За фахом інженер. Закін. ін-т інженерів водного транспорту (1935), Одес. консерваторію по кл. композиції С.Орфесва і К.Данькевича (1946). Відп. секретар Одес. обл. орг. СКУ (1962–67).

Тв.: опери – «Марійка» (за повістю О.Гончара, лібр. Л.Барабанова, 1960), «Правда» (за п'єсою О.Корнійчука, лібр. Л.Барабанова, 1968); вок.-симф. – поеми, ода «Вічна пам'ять героям» та ін.; для симф. орк. – сюїта «Весна», увертюри, Концерт для фп. та ін.; для орк. нар. інстр. – «В горах Кавказу» (1963); п'єси – для фп., скр., флейти, кларнета, фагота; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав.

ГРИГОРІЙ – давньоруський церк. діяч XI–XII ст. Монах Києво-Печерського монастиря. Згадується в Києво-Печерському патерику XIII ст. як «творець канонів». Ймовірно йдеться про канони, що використовувалися в церк. службах при князі Володимирі, Феодосії Печерському та ін.

ГРИНЕВИЧ Григорій (07.02.1900, Шура Копіївська на Вінничині – ?) – композитор. Початкову муз. освіту здобув у М.Леонтовича, навчався в Київ. муз.-драм. ін-ті по кл. композиції Б.Лятошинського. Після 1920 – учитель трудових шкіл.

Тв.: опера «Дзвони гудуть»; Симфонія; Струн. квартет; хори.

ГРИНИШИН Михайло Петрович (30.12.1921, Обертин, тепер смт Івано-Фр. обл.) – хор. диригент, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. баяна В.Базилевич (1956). 1962–70 – худож. керівник і диригент Гуцульського анс. пісні і танцю. 1966–70 – викладач муз.-пед. ф-ту Івано-Фр. пед. ін-ту, з 1970 – Київ. ін-ту культури, проф. (1977). З. д. м. УРСР (1968), н. а. України (1995). Збирач і дослідник гуцульських нар. пісень. Автор метод. праць.

Тв.: для хору без супр. – «Радуйтеся, Карпати» (сл. Т.Масенка, Ю.Шкрумеляка), «Гей, Карпати» (сл. власні); обр. нар. пісень – «Вівці мої, вівці», «Ой зелена полонина» та ін.

ГРИНЬКІВ Роман Дмитрович (18.03.1969, Київ) – бандурист, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію по кл. бандури С.Баштана (1993). Пройшов асистентуру-стажування. З 1978 – асистент відд. нар. інстр. НМАУ. Лауреат Всеукр. конкурсу виконавців (Івано-Франківськ, 1988), двох міжн. (Чернівці, 1992 та конкурс бандуристів ім. Г.Хоткевича, Київ, 1993, Гран-прі). З. а. України (1998). Автор п'єс для бандури: «Веснянка», «Коляда» та ін.

Літ.: Гумешко Л. Не обіртеться дзвін бандури// Музыка, 1993, №2; Головащенко М. Бандура вихо-

дить на авансцену// Культура і життя, 1993, 23 трав.; Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва, К., 1998; Мельник О. Лицар бандури, віртуоз-імпровізатор// Культура і життя, 2004, 14 січ.

ГРИЦА Софія Йосипівна (05.12.1932, Львів) – музикознавець-фольклорист, композитор. Закін. істор.-теор. ф-т (вчилася у С.Людкевича) Львів. консерваторії (1954), аспірантуру при Київ. консерваторії (1958). З 1957 – наук. співробітник (1989 – провідний) ІМФЕ ім. М.Рильського АН України. Канд. мист-ва (1963), д-р мист-ва (1962), проф. (1993). Лауреат Всес. премії ім. Б.Асаф'єва (1992), премії ім. М.Лисенка (1999), премії НАН України ім. Ф.Колесси (1999). Член НСКУ.

Тв.: пісні – «Гуси, гуси, додому», «Стежка» (обидві на сл. В.Бойка), «Спогад», «Ой зелена полонина» (обидві на власні сл.), «Заспівай, як кажуть, наостанку» (сл. А.Малишка), «Що не все ж мені в тихому імені» (сл. І.Драча), «П'янку пахне цвіт бузковий» (сл. В.Безкоровайного), «Чи знаєш, що ти людина» (сл. В.Симоненка) та ін.; обр. для хору – «В'язанка лемківських нар. пісень» та ін.

Музикознавчі праці: Ф.М.Колесса, К., 1962; Мелос укр. нар. епіки, К., 1979; Укр. песенная зника, М., 1990; Фольклор у просторі та часі. К., 2000; Народний професіоналізм// зб. Мистецтво і етнос, К., 1991 та ін. Упорядник томів серії «Укр. нар. творчість», фолькл. зб.; цикли радіопередач (понад 300) «Золоті ключі», «Дзвонкова криниця».

ГРИЦУН Юлія Миколаївна (19.11.1972, с. Гребінки Київ. обл.)

– композитор. Закін. Чернігів. муз. уч-ще, Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції І.Ковача (1997). З 1999 – концертмейстер кафедри сцен. мови Харків. ін-ту мистецтв. Член НСКУ.

Тв.: дит. опера-казка «Гуси-лебеді» (1990), для мецо-сопрано, читця і симф. орк. – «Весільний обряд» (1997), для кам. хору і ударних інстр. – кантата «Благослови, Боже» (1999); для симф. орк. – Елегія (1997); для кам. орк. – Чакона і Пасакалія (1993), для труби і кам. ансам. – Анданте і Рондо (1992); для орк. нар. інстр. – «Пасторальні награвання» (1999); для голосу і кларнета – «Веснянки» (на нар. теми, 2000), для флейти і кларнета – «Дует» (2000); п'єси для різних інстр.; романси на сл. І.Буніна, В.Сосюри, Л.Костенко (для квартету бандуристів); хори, пісні для дітей; музика до лялькових і драм. вистав у театрах України, Росії, Білорусі.

ГРІНБЕРГ Олександр Самуїлович (02.03.1961, Харків) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції І.Ковача (1985). З 1985 – викладач ДМШ, з 1987 – Харків. муз. уч-ща. Учасник міжн. фестивалів у Загребі (1990), Зальцбурзі та Базелі (1993). Лауреат Муніципальної премії ім. І.Слатіна (1999). Виїхав у ФРН. Заруб. член НСКУ.

Тв.: для скр. з симф. орк. – Концерт (1987–89), для малого симф. орк. – «Carillon» (1990), для струн. орк. – «В безодні» (1995); для кам. ансам. – «Кімнатна рослина» (1993), «В гармонії» (1994), «Малюнок пером» (1995); для дух. орк. – Марш (1987); Струн. квартет (1980), для струн. квартету – «Мерехтіння» (1990); для скр. з фп.

– «Під прямим кутом» (1996), для 7-и блок-флейт – «Мантри» (1992), для 2-х гітар – «Кола на воді» (1992), для гобоя – Соната, п'єси, для кларнета – 7 етюдів (1990), для саксофона – «Звуки міста», для ударника соло – «Музика для друга» (1992), для фп. – 12 п'єс «Поліфонічні гри» (1984–89), Партита (1980), прелюдії, фуги, варіації «Mobil-immobili» (1990); хори на сл. О.Блока, романси, вок. мініатюри на сл. О.Фета; музика до театр. вистав.

Літ.: Юферова З. Нова музика// Музика, 1996, №5; Дьячкова О. Розмова з композитором// Музика, 1997, №1.

ГРОМАДСЬКИЙ Ігор Віталійович (01.06.1976, м. Тростянець Вінн. обл.) – композитор. Закін. НМАУ по кл. композиції Л.Колодуба (2000). 1994–96 – музикант оркестру ансам. «Волинянка» (Луцьк). 1999 закін. 7-у Інтернаціональну Академію з нової композиції та аудіо-арт мистецтва (м. Шван, Тіроль, Австрія) по кл. Б.Шефера і М.Колоневського. Член НСКУ.

Тв.: 2 симфонії для влч., ансам. ударних і вел. симф. орк.; Скрипковий концерт; Септет для дух. інстр.; Струн. квартет; для струн. квартету і електроніки – «Touching...», «Perpetuum mobile» – для live electronic, «Відчуття часу»; для 2-х скрипок і фп. – Варіації; для фп. – Варіації, 6 прелюдій, обр. нар. пісень.

ГРОНСЬКИЙ Володимир Петрович (26.12.1954, м. Чирчик, Узбекистан) – композитор. Закін. Хмельн. муз. уч-ще по кл. фп. Е.Левітаєвої (1974), Київ. консерваторію по кл. композиції Г.Майбороди і Г.Ляшенка (1982). Лауре-

ат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1996). Член НСКУ, Нац. спілки кінематографістів України.

Тв.: Симф. поема (1982), Струн. квартет (1983), 2 балетні сюїти (1989, 1992); пісні; музика до театр. і телевіз. до худож. фільмів «Гріх», «Останній бункер», «Вільма» та ін.

ГРУДИН Володимир Володимирович (08.01.1893, Київ – 14.11.1980, Філадельфія, США) – композитор, піаніст, педагог, диригент. Перші уроки брав у Ф.Якименка і С.Риба. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. С.Тарновського, по кл. композиції Р.Глієра, Одес. консерваторію по кл. диригування Й.Прибіка. Диригент Одес. і Київ. оперних т-рів, педагог консерваторій Одеси, Києва, з 1945 – Праги, Парижа, там само концертував як піаніст-виконавець власних творів. З поч. 50-х жив у США, викладав в УМІ (Нью-Йорк). 1927–28 очолював АСМ, був членом СКУ (до 1941).

Тв.: балет «Алла у дзеркалі» (за казкою Л.Керрола); для баритона з хором і орк. – поема «Сон» (за Т.Шевченком); для симф. орк. – Симфонія, 3 сюїти (№1 – «Українська», №2 – «Білоруська», №3), 2 Японські сюїти; 2 фп. концерти; Струн. квартет, 2 фп. тріо; для скр. і фп. – 2 сонати, 4 поеми («На укр. теми», «Екзотична», «Весняна», «Осінь»), «Танок-каприз», Ноктюрни, п'єси на молд. нар. теми та ін.; для влч. і фп. – Соната, Поема, Бурлеска та ін.; для кларнета з фп. – 2 п'єси; для фп. – Соната, Дит. сюїта, Токата, прелюдії, етюди, п'єси; хори – «Київ» (сл. В.Зорового, 1938); для голосу і фп. – вок. цикли «Листи до по-

ета», «Чому не сміється?», романси на сл. Т.Шевченка, О.Пушкіна, О.Фета, П.Б.Шеллі, І.Франка, Лесі Українки, М.Горького, О.Олеса, В.Сосюри, япон. поетів Хітомаро, Чураюкі, на власні сл. та ін.; обр. укр. нар. пісень; музика до мультфільму.

Літ.: Флорін В. Два пушкінських романси// Рад. музика, 1937, №6-7; Брескін О. Шевченко в романах українських радянських композиторів// Рад. музика, 1939, № 2; Ольховський А. Творчість радянських композиторів України// Рад. музика, 1940, №3.

ГУБА Володимир Петрович (22.12.1938, Київ) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського і А.Штогаренка (1979). Працював муз. редактором на телебаченні, кіностудії, викладачем у муз. школах. З. д. м. України (1995), н. а. України (1999). Лауреат премії ім. М.Лисенка (1997), ім. В.Стуса (1997). Член НСКУ, Нац. спілки кінатографістів України.

Тв.: для симф. орк. – симфонія «Після прочитання «Слова о полку Ігоревім» (1971), «Сім композицій за А.Дюрером» (1973), сюїти, поеми; для естр.-симф. орк. – «Ритми весни», «Рондо-капричозо та ін.»; для кам. орк. – «Осіньна музика», «Романтична музика», 5 кам. симфоній (1979–2001) та ін.; вок.-симф. – «Захар Беркут» (за тв. І.Франка, 1968), «Пісня про скелю» (за тв. абхаз. письменника Б.Шинкуби, 1975), «Данило – князь Галицький» (1987), кантати, поема-вокаліз «Присвячення С.Ботічеллі» (1990), «Фрески Кавказу» (2003–04) та ін.; композиції – для фп. з орк., для скр. з орк., для мал. симф. орк.;

для органа – ряд сюїт («Присвята В.Стефанику», «Силуети часу» – 17 хоралів та ін.) і прелюдій; для ансам. ударних – Абхазька сюїта; тв. для різних інстр. з органом (симфонія-елітафія «Обеліско» та ін.), для фп. (цикл «З п'ятьма вікми», 1959–92, сонати, балади тощо), для скр. та ін. інстр.; 6 струн. квартетів, Фп. квінтет, струн. тріо «Вісім трагічних картин» (1991), Фп. тріо, «Вінок посвята» для скр. соло (1993) та ін.; для сопрано і кам. ансам. – «Одкровення Сафо» (1978); для фагота і фп. – «Соната-примара» (1997); вок. цикл (30 романсів) «О музико!» на сл. П.Усенка (2002); вок. цикли і окремі романси на сл. Т.Шевченка, У.Шекспіра, У.Утмена, Дм. Павличка, І.Світличного, В.Стуса, Б.Ленкого та ін., хори, духовні композиції, пісні; музика до театр. та радіовистав, худож., докум. і мульт. фільмів.

Літ.: Беляков В. Світлий ліризм і філософські роздуми// Музика, 1984, № 2; Конькова Г. Вперед-смотрящие// Сов. музика, 1969, №12; Сюта Б. Камерна музика молодих// Культура і життя, 1992, 24 жовт.; він же. Багатогранний талант// там само, 1997, 27 серп.; він же. Контури фестивалів// Муз. академія, 1993, №1; Маркова О., Довгаленко Н. Завжди «шістдесятник»// Музика, 1995, № 1; Косенко О. Трагічна публіцистика в сучасній українській камерно-інструментальній музиці// Музика, 1998, №5.

ГУБАНОВ Яків Іванович (08.01.1954, Київ) – композитор, музикознавець, педагог. Навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції А.Штогаренка (1970–73), закін. Моск. консерваторію по кл. О.Пірумова (1976), аспірантуру

при Київ. консерваторії (1978). З 1979 – там само ст. викладач, доцент (1987) кафедри теорії музики, канд. мист-ва (1983). Дис. «Архітектоніка і процесуальність в гармонії Шостаковича». Стажувався і працює в заруб. муз. закладах. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 6 симфоній (1977–85), «Vorspiel» (1990), «Notturmo» (1991), Поема, Святого увертюра, Концерт (1991), «Гімн» (1992); Концерт для скрипки з орк. (1990); для кам. орк. – сонати; для орк. нар. інстр. – Увертюра, Соната; кам.-інстр. ансам.: для ударних і струн. – «Рух» (1987), для органа і струн. – Чаконя і Фантазія (1981), для електрогітари, електрооргана, фп. і ударних – Концерт (1981), для англ. ріжка, влч. і фп. – Тріо (1995), Фп. тріо (1990), Струн. квартет; ансамблі для дух. інстр.; для фп. – 2 сонати, Сюїта, «Мадагаскарська рапсодія», п'єси; композиції для скр., кларнета, ударних, труби, домри, баяна; романси; музика для джаз. і рок-ансамблів.

ГУБАРЕНКО Віталій Сергійович (13.06.1934, Харків – 05.05.2000, Київ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції Д.Клебанова (1960). 1961–72 – викладач теорії музики і композиції в Харків. ін-ті мистецтв і в муз. уч-щі. З 1985 – жив у Києві, був на творчій роботі. Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1967), Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1984), З. д. м. УРСР (1969), н. а. України (1993). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Загибель ескадри» (лібр. власне і В.Бичка за п'єсою О.Корнійчука, 1965, 2-а ред. 1966), «Мама!» (лібр. власне і

В.Бичка за п'єсою «Дума про Бриганку» Ю.Яновського, 1969), моноопери – для сопрано «Листи кохання» (за новелою «Ніжність» А.Барбюса, 1971) і для тенора «Самотність» (за новелою «Листи до невідомої» П.Меріме, 1993), «Відроджений травень» (лібр. власне і Р.Левіна за п'єсою В.Сжова «Солов'їна ніч», 1973); «Пам'ятай мене» (1977), «Крізь полум'я» (лібр. С.Кушакова, Б.Палійчука, П.Сингаївського, 1975), «Альпійська балада» (лібр. М.Черкашиної за повістю В.Бикова, 1984), опера-балет «Вій» (за М.Гоголем, 1980), «Свят мимоволі...» (за п'єсою Г.Квітки-Основ'яненка, 1982), «В степах України», («Кому посміхался зорі», 1987), опера-ораторія «Згадайте, братія моя!...» (за творами Т.Шевченка, 1991); балети – «Камінний господар» (за драмою Лесі Українки, 1968), «Комуніст» (1985), симфонії-балети – «Асоль» (за О.Гріном, 1977), «Майська ніч» (за М.Гоголем, 1988); хореогр. сцени – «Запорожці» (1980), «Вій» (1984), «І віра, і надія, і любов...» (1985), симфонії-балети – «Liebestod» (1997), «Зелені святки» (1992); вок.-симф. – кантата «Чуття єдиної родини» (сл. П.Тичини, 1977); симфонія для тенора, сопрано і симф. орк. – «De profundis» (з текстом останніх віршів Т.Шевченка, 1995); для симф. орк. – 3 симфонії (1962, 1965, 1974), поема «Пам'яті Т.Шевченка» (1962), Концертино (1963), лірична поема «In modo romantico» (1989), симф. картина «Кунало» (1971), 3 сюїти; кам. симфонії – 2 для скр. з орк. (1967, 1989), для 2-х орк. з орк. (1983), для влч. з струн. орк. (1994), для скр. з кам. орк. – «Капричіо» (1973), для влч. з орк. – Концерт-

поема (1963), для флейти і кам. орк. – Концерт (1965), для фагота з струн. орк. – Лірична поема (1992), для гобоя з струн. орк. – Адажіо (1999); для квінтену дух. – Триптих (1978); для струн. орк. – Симфоніста (1960), «Concerto grosso» (1981); Струн. квартет (1965); для скр. і кам. хору – «Canto ricordo» (1983); вок. цикли – «3 поезій Й. Уткіна» (1962), «Барви і настрої» (сл. І. Драча, 1965), «Простягни долоні» (сл. В. Сосюри, 1977), «Осінні сонети» (сл. Дм. Павличка, 1983); романси; хори – «Русские эскизы» (сл. С. Єсеніна, 1978), поема «Любіть Україну» (сл. В. Сосюри, 1992); музика до театр. вистав, кінофільмів.

Літ.: Яворський Е. Віталій Губаренко, К., 1972; Гордійчук М. Статті про композитора// авт. зб. На музичних дорогах. К., 1973; Драч І. Композитор Віталій Губаренко, Суми, 2002; Павлишин С. Диптих В. Губаренка// Музика, 1980, №4; Некрасова Н. Про творчість В. Губаренка. Композитори союзних респ. вип. 1, М., 1976; вона ж. Відданість театру// Музика, 1984, №3; Загайкевич М. Музика його поклонання// Україна, 1981, №2; Кирнос Л. Поліфонія в творах В. Губаренка// Музика, 1978, №5; Гусарова О. Музика мужності і боротьби// Культура і життя, 1979, 4 трав.; Зинькевич Е. Забил родник юмора// Сов. музика, 1988, №9; Жарков О. Лірична муза митця// Музика, 1991, №3; Губаренко В. «Схаменіться, будьте людьми!»// Муз. академія, 1992, №5; Драч І. Складові індивідуальності// Музика, 1999, №3; Віталій Губаренко: сторінки творчості. Статті, дослідження, спогади// Наук. вісник НМАУ, вип. 32, кн. 4, К., 2003.

ГУБЕРМАН Овсій Маркович (21.05.1896, Стара Прилука Вінн. обл. – 15.04.1970, Київ) – педагог, композитор. Закін. екстерном Одес. консерваторію як теоретик (1921), навчався композиції у В. Малішевського. З 1921 – викладач музики в Житомирі, Вінниці, 1933–58 – викладач, з 1935 – доцент Київ. консерваторії. Член СКУ.

Тв.: 2 сюїти для струн. квартету, п'єси – для скр., для 2-х скр., для фп. та ін.; пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ГУГЕЛЬ Олександр Арнольдович (24.01.1961, Вільнюс) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В. Бібіка (1984). З 1986 – викладач композиції харків. ДМШ №5, 1988–89 – муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1984–88); для дух. орк. – Марш (1985), кам.-інстр. анс. – Фп. тріо (1980–86), для фп. і ударних – «Литовські пісні» (1989), для блок-флейти і фп. – сюїта «Дитячі пісні» (1987), п'єси для анс. віолончелей та ін.; для фп. – «Музика» (1980–88), 2 сонати (1982, 1989), Капричіо (1988), «Легкі варіації» («Капричіо на від'їзд», 1989), «Музичний момент» (1989), «До геометрії» (1989), «Птахам, що відлітають» (1989), «Проростання тиші» (1994); для жін. хору – «Католицькі пісні» (1988), для хору та органа – «Літургійна фантазія» (1986), для хору з орк. або анс. – «Присвята А. Пярту» (1986, 1989); «Agnus Dei» (1994); романси на сл. М. Карамзіна, О. Блока, О. Манделштама, лит. поетів; обр. укр. нар. пісень (1987); музика до театр. вистави.

Літ.: Редакционные беседы// Муз. академія, 1992, №2.

ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ Клеонік Петрович (? – 1903, Кишинів) – скрипаль, композитор-аматор. Син письменника П. Гулака-Артемовського. Навчався у Харків. ун-ті на юрид. ф-ті, служив у судовому відомстві. Вчився гри на скрипці у А. В'єтана, вважався віртуозом, зібрав велику колекцію старовинних скрипок. Працював з С. Гулаком-Артемовським над оперою «Запорожець за Дунаєм» (є припущення, що деякі номери написані ним). Автор опери на укр. сюжет, ін. творів (не видані).

ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ Семен Степанович (16.02.1813, с. Гулаквіщина, побл. Городища на Черкащині – 17.04.1873, Москва) – співак (баритон), композитор-аматор, драматург, драм. арт. У дитинстві співав у хорі Київ. митрополита. Навчався в Київ. духовному уч-щі (1824–30), духовній семінарії (1835–38). М. Глінка відібрав його до Придворної співацької капели в Петербурзі, дав йому уроки співу, готуючи до оперної кар'єри. Удосконалював майстерність в Італії (1839–42). Як співак дебютував у Флорентійському оперному т-рі (1841), 1842–64 – соліст рос. оперної трупи в Петербурзі, 1864–65 – Великого т-ру в Москві. У його репертуарі понад 50 партій. Був другом Т. Шевченка, мав хист художника-мініатюриста, інженерні здібності.

Тв.: опера «Запорожець за Дунаєм» (лібр. власне і М. Костомарова, 1862) – перша укр. лірико-комічна опера, прем'єра відбулася 14.04.1863 в Маріїнському т-рі в Петербурзі; вок.-хореограф. дивертисмент «Картини степового жит-

тя циган», водевіль «Українське весілля» (1851), музика до власного водевілью «Ніч під Івана Купала» (1852), музика до драми «Кораблекрушители» (1853); романси на сл. рос. поетів; пісні – «Стоїть явір над водою» (1858, присв. Т. Шевченку), «Спать мені не хочется» (1861) та ін.

Літ.: Кауфман Л. С. С. Гулак-Артемовський, К., 1962 (рос. мовою, М., 1973), К., 1981; Лисько З. С. Гулак-Артемовський. «Запорожець за Дунаєм» (рукопис доктор. дис., Прага, 1926); Ревуцький Д. С. С. Гулак-Артемовський і його комічна опера «Запорожець за Дунаєм», К., 1936; Кисельов Г. С. С. Гулак-Артемовський, К., 1949 (перевид. 1951, 1955); Шпилевский П. Украинская свадьба, дивертисмент// Русский мир, 1960, 2 янв.; Коваль Г. «Стоїть явір над водою»// Музика, 1972, №2; Булат Т. Звучить за Дунаєм// Культура і життя, 1988, 21 лют.; Шаповал Є. Дружба митців// Музика, 1983, №2; Варварцев Н. Украина в российско-итальянских общественных и культурных связях: первая пол. XIX в., К., 1986; Пружанский А. Отечественные певцы. Ч. I. 1750–1917, М., 1991; Лебединська Т. Запорожець на Неві// Українська культура, 1993, №5–6; Тольба В. «Запорожець за Дніпром»// Музика, 1998, №2; Туркевич В. Семен Гулак-Артемовський – екстраценс// Київська старовина, 1993, №6.

ГУРКО Роман Євгенович (10.10.1962, Торонто, Канада) – оперний режисер, композитор. Закін. Торонтський ун-т зі ступенем бакалавра музики (1987). Заруб. член НСКУ. Здійснив власні

постановки опер «Летючий голландець» Р.Вагнера (Ванкувер, 2001), «Дон Жуан» В.А.Моцарта (там само, 2000), «Війна і мир» С.Прокоф'єва (разом з Дж.К.Менотті; фестиваль у Сполетто, 1996), «Сілла» Г.Генделя (там само, 1997); як «асоційований режисер» поставив опери «Ніс» Дм.Шостаковича (фестиваль у Сполетто, 1995), «Саломея» Р.Штрауса (опера Канади, 1997), «Елесевер» Р.Шармана (Торонто, 1998), «Лисичка» Л.Яначека (фестиваль у Сполетто, 1998); як асистент режисера взяв участь у постановках 5 опер у Канаді, 6 – у Вашингтонській опері, 4 – у Мічиганській опері, виступає як постановник-режисер канадської оперної компанії в Торонто. Автор тв. для хору: Літургія (2000), Реквієм-панахида №1 «Жертвам Чорнобиля» (2001), Панахида №2 на сл. Іоанна Златоустого (2003), музики до театр. вистав.

ГУССВ Юрій Віталійович (31.01.1959, Курськ) – музикознавець, композитор. Закін. істор.-теор. ф-т Харків. ін-ту мистецтв (1992) по кл. композиції В.Дробязгіної (1996). 1991–93 – артист ансам. Харків. об'єднання муз. ансамблів, з 1994 – викладач муз. студії при Харків. гімназії. Учасник фіналу ІV Міжн. конкурсу студентів-композиторів «Gradus ad Parnassum». Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1998), 5 п'єс (1996), Концерт для влч. з орк. (1999), для струн. орк. – «Звуки у просторі» (1999), Речитатив і Арія (1997); для труби, арфи і влч. – Тріо-балада (1997), для квартету дерев. дух. – Сюїта (1999), для 4-х ударників та фп. – «Чотири

пори доби» (1995), для труби соло – Соната (1999), композиції – для джаз-квартету, для 6-струнної гітари (1996); хори без супр. – «Незагублений час» (сл. П.Неруди, 1999), 3 хори для дітей (1998); 16 естр. пісень (1997–99).

ДАВИДЕНКО Олександр Олександрович (13.04.1899, Одеса – 01.05.1934, Москва) – композитор, муз.-громад. діяч (Росія). Починав муз. освіту в Одес. духовному уч-щі і духовній семінарії. Теорії музики та композиції навчався в Одес. консерваторії у В.Малішевського (1918–19), у Харків. муз.-драм. ін-ті (1921–22), в Моск. консерваторії – у Р.Глієра та О.Кастальського (1922–29). Організатор і керівник ПРОКОЛД у (1925–29), член РАПМ. Майстер хор. письма, автор опер «1919 год» (1931), «1905 год» (співавтор Б.Шехтер, завершив твір), хорів, масових пісень, романсів, обр. нар. пісень.

Літ.: Давиденко А. Воспоминания. Статті. Матеріали, Лен., 1968.

ДАВИДОВ (ДАВИДІВ) Степан Іванович (12.01.1777, Чернігівщина – 22.05.1825, Москва) – композитор, капельмейстер, педагог. Муз. освіту здобув у Привдвірній співацькій капелі в Петербурзі, півчим якої був 1786–95, вчився у Дж.Сарті. 1787–1800 – капельмейстер придворного орк., 1800–04, 1806–10 – капельмейстер, учитель співу Дирекції імператорських т-рів. З 1814 – у Москві, керівник муз. т-ру графа Шереметьєва.

Тв.: опера «Леста, дніпровська русалка» (1805); балет «Увінчана

благість» (1801), «Свято живи» (1823) та ін.; музика до трагедій, дивертисменти, церк. композиції, обр. нар. пісень і танців. Використовував укр. нар. мелос, зокрема пісню «Іхав козак за Дунай».

Літ.: Мащенко П. Давидів Степан Іванович// Вісті, Канада, 1967, №3–4; Федоровская В. Композитор Степан Давыдов, Лен., 1972;

ДАВИДОВИЧ Карл (XIX ст.) – автор «Думки» для фп. і циклу коломийок «Ну ж, в присюди».

ДАВИДОВИЧ (кін. XVII – поч. XVIII) – автор партесних культових композицій – Служби для подвійного 8-голосного хору.

ДАВИДОВСЬКИЙ Григорій Митрофанович (18.01.1866, с. Мельня, тепер Сумської обл. – 13.04.1952, Полтава) – хор. диригент, композитор-аматор, співак, муз.-громад. діяч. Навчався в Чернігів. духовній семінарії, закін. Петерб. консерваторію по кл. хор. диригування (1897), по кл. вокалу С.Іванова-Смоленського (1902), теор. предмети вивчав у М.Римського-Корсакова і А.Лядова. Створив хор у рідному селі (1888) та понад 35 хор. колективів, зокрема в Петербурзі (1892–1902), Вінниці, Житомирі, Лубнах, Керчі, Полтаві, Москві. Диригував укр. хор. капеллю, яку організував у Ростові-на-Дону (1908), гастролював з нею до 1917. Останні роки життя – худож. керівник Полтав. хор. капели. З. а. УРСР (1951). Член СКУ.

Тв.: муз. драма «Б'ють пороги» (лібр. власне за Т.Шевченком), хор. опери – «Під звуки рідної пісні» (1917), «Перемога пісні» (1920–21); бл. 80 хор. композицій без супр. – сюїти на теми укр. нар. пісень – «Бандура» (1896), «Кобза» (1910), «Кубань» (1927), поема

«Україна» (1911), «Заповіт» (1936), «Світе тихий», «Ще як були ми козаками» (сл. Т.Шевченка), «Перемога» (1944), «Закарпатська Україна» (1952); романси, пісні; церк. композиції – Літургія, хор. концерти; обр. пісень різних народів.

Літ.: Михайлов М. Композитор і хоровий диригент Г.М.Давидовський, К., 1962; Музиченко С.Г.М.Давидовський// Нар. творчість та етнографія, 1966, №1; Дзюба Г. Використання фольклору в творчості Г.М.Давидовського// там само, 1986, №4; Локощенко Г. Його твори співав народ// Музика, 1991, №5; Ржевська М. Григорій Давидовський і «давидовщина»// Музика, 1996, №1.

ДАНИЛЕВСЬКИЙ Андріан Трохимович (? , Україна – 01.04.1844, Петербург) – піаніст, композитор, педагог. З 1810-х жив у Петербурзі, викладав гру на фп. 1821–28 у нього навчався О.Даргомижський. Автор культової музики, романсів, тв. для фп. (Полонез, прієс, М.Лермонтову та ін.).

Літ.: Некеліс М. А.С.Даргомижский и его окружение. т.1, 1818–1845, М., 1966; Шамаєва К. Побут дехтярів сер. XIX ст.// Музика, 1984, №6.

ДАНИЛЬЧЕНКО Петро Антонович (1857–1908) – віолончеліст, піаніст, композитор, педагог. 1880 закін. Київ. муз. уч-ще РМТ і Моск. консерваторію по кл. віолончелі В.Фітценгагена, по кл. теорії музики М.Губерта і П.Чайковського. 1880 брав участь як віолончеліст у виступі тріо разом з К.Дебюссі (фп.) і В.Пахульським (скрипка). З 1881 вів кл. віолончелі, викладав теорію музики в Харків. муз. уч-щі, згодом був артистом оркестру Великого т-ру в Москві.

ДАНИЛЬЧЕНКО

П. Чайковський присвятив йому «Варіації на тему рококо». Серед творів – «Stabat mater» для хору з орк.; Струн. квартет та ін.

ДАНИЛЬЧЕНКО Федір Петрович (XIX ст.) – диригент, скрипаль. Син П. Данильченка. У 20-ті – капелмейстер Полтав. т-ру. Ймовірно був автором першої муз. редакції (обр., оркестрування нар. мелодій) «Наталки Полтавки» І. Котляревського, яку поставив 1819.

Літ.: Пилипчук Р. // Культура і життя, 1994, 12 лист.

ДАНЬКЕВИЧ Костянтин Федорович (24.12.1905, Одеса – 24.02.1984, Київ) – композитор, піаніст, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Одес. муз.-драм. ін-т по кл. композиції В. Золотарьова, П. Молчанова, по кл. фп. М. Рибницької (1929). Лауреат Всеукр. конкурсу піаністів (1930). З 1929 – викладач, 1935 – доцент Одес. муз.-драм. ін-ту, з 1944 – директор, з 1948 – проф. композиції Одес. консерваторії, 1953–69 – Київ. консерваторії. Був членом т-ва ім. М. Леонтовича, ВУТОРМу. Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1978). Н. а. СРСР (1954). Голова СКУ (1941, 1956–57).

Тв.: опери – «Трагедійна ніч» (лібр. В. Івановича за поемою О. Бєзimensького, 1932–34, пост. 1935, Одеса), «Богдан Хмельницький» (лібр. В. Василевської та О. Корнійчука, 1950, 2-а ред. 1953), «Назар Стодоля» (лібр. Л. Предславича за п'єсою Т. Шевченка, 1959); балет «Лілея» (лібр. В. Чаговця за тв. Т. Шевченка, 1939; 2-а ред. 1945); муз. комедія «Золоті ключі» (1947); вок.-симф. – ораторія «Жовтень» (1957), поема «На півдні Вітчизни, де море шумить» (1953), ода

«Пісня про Україну» (сл. власні, 1960), кантати на сучасні теми; для симф. орк. – 2 симфонії (1937, 1945), поеми – «Отелло» (1938), «Тарас Шевченко» (1939), «1917 рік» (1955), сюїти – «Українська» (1929), «Педро» (1935), «Богдан Хмельницький» (1940) та ін.; кам.-інстр. ансам. – Струн. квартет (1929), Тріо (1930); для фп. – Соната (1928) та ін.; п'єси для скр.; хори; романси на сл. Т. Шевченка, І. Франка, М. Рильського, П. Тичини (сюїта «Пастелі»), М. Алігер, Х. Ередія та ін.; пісні; музика до театр. вистав (бл. 20), кінофільмів.

Літ.: Михайлов М. К. Ф. Данькевич, К., 1959 (перевид. 1960, 1964, 1974); Загайкевич М. Музика глибоких почуттів // Музика, 1975, № 5; Поставна А. У творчому пошуку // Музика, 1977, № 2; Васильєва А. Нагнічений світ музики // Музика, 1986, № 1; Ужвій Н., Пономаренко С. Палкий життєлюб // Культура і життя, 1965, 22 січ.; Білаш П. «Лілея» – нев'яуча квітка // Музика, 1994, № 2; Станішевський Ю. Гетьман України і доля митця // Музика, 1995, № 6; Зинькевич Е. Данькевич-симфоніст: несбавнісіє можливі? // Київське муз.-во. Культурологія та мист.-во: зб. ст., вип. 13, К., 2004.

ДАШАК Зенон Олексійович (17.07.1928, м. Стрий Львів. обл. – 26.04.1993, Ужгород) – альтист, педагог, композитор. Закін. орк. ф-т Львів. консерваторії (1951), аспірантуру при Київ. консерваторії (1954). Канд. мист.-ва (1954). Був проректором Київ. консерваторії, з 1965 – ректор Львів. консерваторії (з 1989 – Вищого муз. ін-ту), проф. (1971), зав. кафедри кам. ансамблю. З. д. м. УРСР (1979). Ім'я Д. носить регулярний Міжн. конкурс

альтистів у Львові. Автор тв. для альта з фп. («Укр. сюїта» та ін.), для скр. з фп.

Літ.: Некролог // Культура і життя, 1993, 10 лип.; Романюк П. Сфінкс, або таємниці українського патріота, зашифровані у музиці // там само, 1999, 6 січ.

ДАШЕВСЬКИЙ Олександр Григорович (1897, Харків – після 1968, там само) – композитор. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С. Богатирьова (1927). У 20-х – член муз.-творчих організацій, у 30-ті – муз. редактор Харків. радіо.

Тв.: для симф. ор. – Сюїта, Скерцо; кам.-інстр. – Струн. квартет (1927), Квінтет на молд. теми (1940); для фп. – Фрагменти на нар. теми (1926), Соната (1927), п'єси; романси на сл. П. Тичини, М. Лермонтова та ін.; масові пісні, обр. нар. пісень.

ДВОРСЬКИЙ Павло Ананійович (01.02.1953, с. Ленківці Чернів. обл.) – хор. диригент, композитор-аматор, естр. співак (тенор). Закін. Чернів. муз. уч.-ще. дир.-хор. відд. (1976), з 1989 навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові на дир.-хор. ф-ті. З 1976 – соліст-вокаліст ансам. «Смерічка» Чернів. філармонії. З. а. УРСР (1990), н. а. України (1994). Лауреат I Всеукр. пісенного фестивалю «Червона рута», Міжн. конкурсу на кращу пісню «Леутерій-91» (Кишинів).

Автор-виконавець пісень: «Смерекова хата», «Будуймо храм», «Горнись до тебе, Україно», «Місячна дорога», «Живниця» (всі на сл. М. Бакая), «Стожари» (сл. В. Кудрявцева), «Мама Марія» (сл. М. Ткача), «Дзвони Софії» (сл. Г. Булаха), «Повернення додому» (сл. А. Кичинського), «Коля-

да» (сл. В. Романюка), «Батькова криниця» (сл. М. Чепурної) та ін.

Літ.: Михайловський В. Його пісні, як птахи // Робітнич. газета, 1991, 13 лют.; Білейчук Б. Павло Дворський: мелос спалахує, як правда // Ранок, 1987, № 10; Бакай М. Лицар української пісні, Снятин, 1998.

ДЕГТЯРЬОВ С. О. – див. ДЕХТЕРЕВСЬКИЙ С. О.

ДЕМАРІН Ігор Борисович (22.10.1959, м. Ізюм Харків. обл.) – композитор, естр. співак. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л. Колодуба (1988). Дипломант конкурсу «Юрмала-86», лауреат (Гран-прі) конкурсу «Ялта-88». З 90-х – у Москві.

Тв.: моноопера «Дзеркала», опера «Сага про солдата» (1991), композиція «12 монологів, підслуханих у наговні» (сл. С. Кірсанова); пісні – «Доктор Время», «Фокусник», «Джорджано», «Білий танець», «Балада про солдата» (всі на сл. Ю. Рогозі) та ін.

Літ.: Швачко Т. Чи засяють нові зірки? // Музика, 1988, № 6.

ДЕМБСЬКИЙ (ДЕНБСЬКИЙ) Віктор Миколайович (01.11.1892, Київ – 16.03.1976, Новосибірськ) – композитор, педагог. Закін. юрид. ф-т Київ. ун-ту (1916), Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції Б. Лятошинського і Р. Глієра (1926). Керівник муз. частини драм. т-рів у Магітогорську, Хабаровську, Владивостоку, Новосибірську, Куйбишеві (1931–44). 1947–58 – викладач теор. предметів у Новосибірську. Збирач муз. фольклору народів Сибіру. Член СК.

Тв.: опери – «Повстання» (1926), «Маскарад» (1941); оперета «Фронтна бригада» (1944); канта-

та «Жовтень» (1928); для симф. орк. – 3 симфонії (1926, 1938, 1955), сюїти, рапсодії, увертюри, 5 інстр. концертів, зокрема 2 для скр.; п'єси для орк. нар. інстр.; кам.-інстр. анс. – Фп. квіртет (1942), Квіртет (1943), Тріо (1946); для фп. – Соната (1926), сонатини, дит. п'єси; для влч. – Соната (1923); хори, романси, солоспіви; музика до театр. вистав («Лісова пісня» та ін.).

ДЕМУЦЬКИЙ Порфирій Данилович (22.03.1860, с. Янишівка (тепер с. Іванівка) на Київщині – 03.06.1927, Київ) – фольклорист, хор. диригент, педагог, композитор-аматор. Навчався 1876–82 у Київ. дух. семінарії, закін. медичний ф-т Київ. ун-ту (1889). Працював лікарем у с. Охматові, де 1892 організував перший нар. селянський хор, що виконував нар. пісні, виступав з ним у різних містах України. З 1918 – у Києві, член (1921–24 – наук. співробітник) Етногр. комісії Всеукр. АН, викладач Муз.-драм. ін-ту (1921–22), проф. Записав бл. 700 нар. пісень.

Тв.: для хору – кантата «Б'ють пороги», «Дума про Федора Безридного», «Заповіт» і «Чернець» (обидва на сл. Т.Шевченка, вид. 1926); церк. композиції – Літургія (вид. К., 1921) та ін.; обр. нар. пісень (бл. 1000), зб. «Нар. укр. пісні в Київщині» (1905–07), зб. «Укр. нар. пісні» (вид. 1951); «Ліра та її мелодії», К., 1903.

Літ.: Яценко Л. П. Демуцький, К., 1957; він же. Українське народне багатоголосся, К., 1962; Лисенко М. Листи, К., 1964; Козницький П. 50 років музично-етнографічної праці// Музика, 1924, ч. 7–9; Витвицький В. Порфир Демуцький – лікар і музика// авт. зб. За океаном. Л., 1996.

ДЕНИСЕНКО (ЛЯШЕНКО) Марина Геннадіївна (29.01.1962, Львів) – композитор, педагог. Закін. 1985 Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка, там само пройшла асистентуру-стажування у М.Скорика (1989). Концертмейстер Київ. ДМШ (1980–85), зав. муз. частини Київ. т-ру юного глядача (1985–86). З 1987 – викладач, в.о. доцента НМАУ. Член НСКУ. Лауреат конкурсу духової музики (Рівне, 1998).

Тв.: для голосу і кам. орк. – сюїта «Коліскові пісні» (сл. народні, 1985); для баритона, мецсопрано і кам. орк. – «Дуети» (сл. Т.Шевченка, 1987), для солістів, хору і орк. – «До поетів...» (сл. англ. і амер. поетів, 1994); для симф. орк. – Симфоніста (1986), поема «Дума про Україну» (1987), 3 симф. етюдів (1989, 1991, 1992), «Панегірик» (2000), «Музика для струнних» (1984); для струн. і клавесина – Концерт (1990); для кам. анс. – «Найдовша сутра» (1991), «Дзеркало музики» (1993), для 7-и виконавців – 3 фрагменти із старовинної сюїти (сл. Ж. дю Белле, 1994); 2 п'єси для бандури і гітари (2000); для орк. і фагота соло – «Reflexus» (2001); для флейти, фагота і фп. – Два різдвяних канони (1996); Pentavox для квінтета дух. (2001); цикл романсів на сл. Х.Р.Хіменеса (1986), вок. цикл «Осінь. Жабка» (сл. С.Платт, 1993); хори, пісні, пісні для дітей.

ДЕРАЖНЕ Рафаель Ісаакович (15.12.1931, Київ – 18.06.1983, там само) – композитор. За фахом інженер. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1952), фіз.-мат. ф-т Київ. ун-ту (1952). Канд. технічних наук.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія

(1958), Варіації на укр. нар. тему для фп. з орк. (1952); Струн. квіртет (1951); п'єси для фп.; романси на сл. М.Рильського та ін.

Літ.: Раабен Л. Советский инструментальный концерт, Лен., 1967; Скороход К., Кириєво В. Молоді композитори// Рад. мистецтво, 1953, 9 груд.

ДЕХТЕРЕВСЬКИЙ (ДЕХТЯРЬОВ, ДЕГТЯРЬОВ) Степан Оникійович (1766, с. Борисівка, тепер Курської обл. – 05.05.1813, Курська губ.) – співак (тенор), композитор, хор. диригент. З родини кріпаків, співав у хорі графа М.Шереметєва, навчався в його співацькій школі. Відвідував заняття в Моск. ун-ті, брав уроки з композиції у Дж. Сарті, їздив з ним до Італії (1790). Співав в оперних виставах т-ру Шереметєва, був регентом і диригентом орк. 1803 став вільним, жив у Москві, останні роки життя – в Курській губернії. Вперше в Росії переклав з італ. працю В.Манфредіні «Правила гармонічної й мелодичної для вивчення всієї музики» (вид. 1805), що стала практичним посібником для музикантів.

Відомі 119 його творів, зокрема ораторія «Мінін і Пожарський», 6 кантат і ораторій, 28 хорів – «Херувимська», «Достойно єсть», та ін., хор. концерти (84) – «Изми мя от враг моих, Боже», «Герца потерпях», «Благо єсть».

Літ.: Мищенко П. Степан Оникійович Дегтярьов (Новий літопис, Канада, ч. 4, 1962); Кук В. Його збували талант і рабство// Україна, 1989, №40.

ДЗБАНІВСЬКИЙ (ДЗБАНОВСЬКИЙ) Олександр Тихонович (02.11.1870, с. Маньківка на Черкащині – 28.10.1938, Київ) –

муз. діяч, композитор, муз. критик, педагог, співак. Закін. Київ. духовну семінарію, навчався у муз.-драм. уч-щі Моск. філармонічного т-ва по кл. співу К.Еверарді, по кл. теорії музики С.Кругликова. З 1897 – у Житомирі директор-розпорядник Артистичного т-ва, викладач історії музики та співу у гімназіях. Кореспондент «Рус. муз. газети» в Житомирі (1897–1910), Петербурзі (1910–18). Працював в Одесі (1919–21), Харкові (1921–28), один з фундаторів Українського оперного т-ру в Харкові, викладав у муз. уч-щі. Організатор і зав. муз. відділу (1928–38) Всенародної бібліотеки України при АН УРСР (тепер ЦНБ України), де зібрав великі нотні фонди. Автор зб. «Хоровий спів», «Шкільний спів», «Дитячі ігри та пісні», написав понад 40 хорів, романсів, обр. нар. пісень; статті з музикознавства.

Літ.: Івченко Л. З любов'ю до музики// Музика, 1990, №6.

ДЗЮБАРЕВИЧ Захарій (кін. XVII – поч. XVIII) – поет, композитор. Вихованець Києво-Могилянської академії. Ймовірно, укладач однієї з перших нотних збірок укр. нар. пісень, що зберігається в Держ. історичному музеї в Москві. Вважається автором ліричних пісень з цієї збірки – «Ой коли лобши», «От нещасної долі».

ДИДИНСЬКИЙ Володислав Михайлович (1824, с. Іскань, Польща – 1865, Львів) – скрипаль. Син М.Дидинського. 1854 мав свій садовий оркестр у Відні, виступав з ним як соліст. Працював скрипалям в оркестрах Кракова і Львова. Автор тв. для фп. – кадрили (цикли з 6-и номерів), вальс (1850–51).

ДИДИНСЬКИЙ Михайло (? – бл. 1870) – музикант. Поміщик, що

жив у с. Іскань, Сяноцького повіту, телер Польща. Автор мазурок та ін. п'єс для фп.

ДИКУСАРОВ Віктор Васильович (07.02.1932, Петропавловськ, Казахстан – 02.09.1992, м. – Українськ Донец. обл.) – педагог, композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. баяна В.Базилевич (1957), заочно аспірантуру при Київ. консерваторії (керівник М.Геліс, 1965). Викладач Одес. муз. уч-ща (1955–58), Донец. муз.-пед. ін-ту (1965–76), ДМШ в Магаданській обл. (1977–78), на Сахаліні та ін.

Тв.: для баяна – 2 концерти (1956, 1972), «Роздум», «Гумореска» та ін., конц. транскрипції – Український козачок та ін.; для балалайки, баяна і фп. – варіації на тему «Коробейники»; обр. чукотських нар. пісень.

ДИЛЕЦЬКИЙ Микола Павлович (бл. 1650, Київ – 23.10.1723, Москва, за ін. даними, бл. 1630 – після 1680) – педагог, муз. теоретик, композитор, диригент. Навчався у Вільнюській академії у Зюцьки, Мільчевського, Замаревича, Єлісея Монаха, І.Календи. Диригент хорів у Києві, Вільнюсі, Смоленську, Москві. В Смоленську видав книгу «Граматика музичського пінія» (1677) в 6-и розділах, де найбільш повно узагальнено композиційні основи партесного співу. Книга стала першою муз.-теор. працею того часу, практичним посібником для композиторів, теоретиків і вчителів співу (вид. у Смоленську, Вільнюсі, Москві). Збереглося понад 20 її редакцій. Особливо цінним є укр. переклад (1723, Петерб.; вид. К., 1970).

Тв.: хор. духовні концерти – «Іже образу Твоєму» (чотириго-

лосний), «Вошел еси во церковь» (восьмиголосний); причасний стих «Тіло Христове прийміте»; 3 Літургії – «Київська», «Препорціальна», «Воскресенський канон» (восьмиголосний), канти, псалми.

Публікації: Дилецький М. Граматика Музичійська. Граматика музикальна – факсимільне видання (публ., комент., вступна стаття О.Цалай-Якименко, К., 1970); Дилецький Н. Идея граматики музичийской, 1679 (публ., пер., дослідження і комент. В.Протопопова)// Памятники рус. муз. искусства, вып.7, М., 1979; Микола Дилецький. Хорові твори (упор., ред., вступ. стаття і комент. Н.Герасимової-Персидської), К., 1981.

Літ.: Цалай-Якименко О. Київська школа музики XVII ст., К., 1980; Цалай-Якименко А. Партесний концерт в історії музикальної культури, М., 1983; Іванов В. Співацька освіта в Україні Х-ХVIII ст., К., 1992; Гошовський В., Дурнев И. К спорам о Дилецком// Сов. музыка, 1967, №9; Шресер-Ткаченко А., Майбурова Е., Булат Т. За научную объективность и принципиальность// Сов. музыка, 1969, № 12; Цалай-Якименко О. Музично-теоретична думка на Україні в XVII ст. та праці М.Дилецького// Укр. муз.-во, вип.6, 1971; Протопопов В. Николай Дилецкий и его российские современники// Сов. музыка, 1973, №12; він же. К 300-летию музичийской грамматики Николая Дилецкого// Сов. музыка, 1978, №1; він же. Музыка русской литургии// Муз. академия, 1997, №1; Герасимова-Персидська Н. Новознайдені твори М.Дилецького// Музика, 1974, №6.

ДИЧКО Василь Степанович (01.01.1910, Зіньків Полтав. обл. – 29.01.1986, Київ) – композитор-аматор. Батько Л.Дичко. За фахом інженер. Закін. Харків. автоторожний ін-т (1933). Навчався в Нар. консерваторії (Київ) у кл. П.Глушкова. Автор романсів: «Зимний вечер» (сл. О.Пушкіна), «Дороги» (сл. власні), «Білі акації» (сл. В.Сосюра) – всі написані 1938 (надр. в ж. «Радуга», 1990, №8).

ДИЧКО Леся (Людмила) Васильовна (24.10.1939, Київ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича та Б.Лятошинського (1964), 1968–70 – аспірантуру при Київ. (кл. Б.Лятошинського) і Моск. (кл. М.Пейка) консерваторіях і при муз.-пед. ін-ті ім. Гнесіних. Прослухала курс лекцій у худож. ін-ті (1968–72) та ін-ті театр. мистецтва (1966–69) в Києві. 1965–66 – викладач Київ. пед. ін-ту, 1972–94 – Київ. худож. ін-ту, з 1994 – НМАУ. Лауреат Респ. (1965) і Всес. (1962, 1969) конкурсів, Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1970), Київ. конкурсу (1997). З. д. м. УРСР (1982), н. а. України (1995). Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1989), премії «Київ» ім. А.Веделя (2003), нагороджена орденами св. Володимира III ст. (1998), Княгині Ольги III ст. (1999), св. Великомучениці Варвари (2004). Секретар правління НСКУ, член Координаційної ради Нац. Всеукр. муз. спілки.

Тв.: балети – «Досвітні вогні» (за мотивами тв. Л.Українки, 1966), «Метаморфози» (1963, 2-а ред. 1972), «Натхнення» («Катерина Білокур») (за мотивами картин нар. художниці, 1983), дит. ораторія-балет «Слава робітничим професіям» (сл. С.Авдієнка, 1986); вок.-симф. – «За картини рос. художників – п'ять фантазій для хору і орк.» (1961–62), рапсодія «Думка» (сл. Т.Шевченка, 1964), кантата «Червона калина» (сл. нар. пісень XV-XVII ст., 1969; 2-а ред. 1971), симфонія «Привітання життя» («Зелена Євангелія») (сл. Б.-І.Антонича, 1970–72), «Народини» (сл. А.Демиденка, 1976), Диптих на сл. япон. поетів (1974), «Ода музиці» (сл. Б.Олійника, 1981), ораторія «І нарекоша ім'я Київ...» (тексти літописів, 1982), кантата «У Києві зорі» (сл. нар., 1982), симфонія-кантата «Індія-Лакшмі» (сл. С.Дханкаара та Р.Тагора, 1987), ораторія «Пісні кохання» (сл. Ю.Сердюка, 1994), 2 Літургії (1989, 1990) та ін. духовні композиції, концерти – «Іспанські фрески» (1996), «Французькі фрески» (1999); «Швейцарські фрески» (2001–2002); для голосу з орк. – «Дві колядки» (1995); для симф. орк. – сюїта «Метаморфози» (1963, 2-а ред. 1972), «Казкова сюїта» (1969), варіації «Веснянки» (1970); для хору без супр. – симфонія «Вітер революції» (сл. М.Рильського, П.Тичини, 1973–76), кантати «Чотири пори року» (1973–75) і «Карпатська» (1975), опера «Золотослов» (1994) – усі на нар. сл., поеми «Голод-33» (сл. В.Коломійця, 1993), «Лебеді материнства» (сл. В.Симоненка, 1996), 5 прелюдій «Жень-шуй» (на сл. япон. поетів, 1989); дит. кантати – «Сонячне коло», «Весна», «Барвінок» та ін.; кам.-інстр. – Струн. квартет (1974–75), для флейти соло – Партита (1972); для фп. – цикли п'єс «Писанки» (1972), «Враження» (1983), «Замки Лаури» (1994), «Алькар...»

Дзвони Арагону» (1995); для 2-х фп. – Драматичний триптих (1993); для органа – «Карпатські фрески» (1986); «Закарпатські фрески» (1986); для скр. з органом – «Фрески» (за картинами К.Білокур, 1986); для скр. соло – Триптих; романси, зокрема цикли на сл. М.Рильського, І.Франка, П.Тичини; пісні для дітей; музика до кінофільмів.

Літ.: Гордійчук М. Леся Дичко, К., 1978; Белікова В. Творча діяльність видатних композиторів України другої половини ХХ століття, К., 1995; Тилик В. Кантата Л. Дичко// Мистецтво, 1968, №2; Павлишин С. Путь к народному// Сов. музыка, 1969, №2. Зинькевич Е. Умение чувствовать прекрасное// Сов. музыка, 1978, №1; Кулик Р. У сучасному ключі// Культура і життя, 1979, 28 лют.; Шмаг І. За мотивами літопису// Музыка, 1983, №4; Конькова Г. Леся Дичко// сб. Они пішут для дітей, М., 1987; Красюк Л. Визнання// Музыка, 1989, №3; Кречко М. Вечір духовності// Культура і життя, 1993, 17 квіт.; Степанченко Г. Контури фестивалю// Муз. академія, 1993, №1; Пархоменко Л. «Відлуння віків»// Музыка, 2000, №1–3.

ДМИТРИЄВ Микола Дмитрович (05.08.1829, Москва – 27.07.1893, Таганрог) – піаніст, диригент, педагог, композитор, муз.-громад. діяч. З 1840 виступав як піаніст і диригент симф. орк. у багатьох містах Росії, України. 1857–63 жив у Харкові, де викладав гру на фп., відкрив муз. салон, з 1861 проводив квартетні вечори. У Д. 1858 навчався М.Лисенку.

Тв.: культова музика, п'єси для фп., вок. анс., романси (бл. 100).

ДМИТРИЄВ-КАБАНОВ Павло Степанович (08.01.1908, с. Коровино на Орловщині – після 1960) – шахтар, автор пісень на власні тексти – зб. Спосем, шахтери! (1953), Донецькіє песни (1956), Донбасс поет (1953).

ДМИТРУК Олександр Йосипович (02.07.1967, Дніпропетровськ) – композитор, педагог. Закін. теор. відд. Дніпроп. муз. уч-ща (1987), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Дробязької (1995). Піаніст-концертмейстер самод. тащ. колективів у Дніпропетровську (1986), в театр.-худ. студії (1988), у Дніпроп. гарнізонному військ. орк. (1999–2002). У різні роки – викладач у ДМШ Василькова, Харкова, Дніпропетровська. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Перетворення», «Алегро», «Біла джерел часу»; кам.-інстр. – Квінтет (для 2-х скр., влч., фп. і вібрафона), для флейти, гобоя, фагота – «Перетинання», для струн. квартету – Варіації на тему ВАСН та ін.; п'єси – для фп., акордеона та ін.; вок.-інстр.: для баса, флейти, фп., ударних – вок. цикли «Відгуки» на сл. середньовічних поетів Сходу, для сопрано – «Хіросімецькі п'ятівірші» (сл. Фукетаві Мунетосі), для сопрано і фп. – «Вечірня зірка» (сл. Г.Фаллсрелебена), для тенора і фп. – цикл на сл. С.Сеніна; для хору без супр. – «Слово про весну», для чол. тріо – Подвійна fuga; 3 дитячі пісні (сл. В.Цвіжби).

ДОБРЖИНЕЦЬ Ілля Володимирович (14.08.1889, Варшава – 30.08.1960, Ленінград) – скрипаль, педагог, диригент. Закін. Вищий муз. ін-т у Варшаві по кл. С.Барневича (1902), Петерб. консерваторію по кл. скрипки Л.Ауєра (1910).

З 1910 – соліст і концертмейстер симф. орк. у містах Росії, з 1918 – орк. Харків. опери, з 1932 – Держ. симф. орк. УРСР. З 1938 – викладач, з 1920 – проф. Харків. муз.-драм. ін-ту. З 1928 грав у тріо разом з А.Рудницьким (фп.) і З.Диновим (віолончель). Автор «Ритмічних етюдів» для скр., транскрипцій тв. ін. авторів, зокрема укр. Школи гри на скрипці.

ДОБРИЛОВСЬКИЙ Юліан (бл. 1760, Волинь – 1825, Львів) – поет, композитор-аматор, церк. діяч. Працював у Бучачському колегіумі, у Кременіцькому повітовому уч-щі, служив священником у різних містах Галичини, у Львові. Брав участь у редагуванні «Богослосника» (1790), автор пісень (слів і музики) «Дай же, Боже, добрий час» (однак, можливо її автор Ф.Ліпінський), «Станьмо, браття, в коло», які стали народними. Ймовірно, він автор пісні «Тяжко знести тої розлуки».

Літ.: Щурат В. Початки слави української народної пісні в Галичині, Л., 1977.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Сергій Павлович (08.11.1910, м. Рибница, Молдова – 02.09.1942, Уфа) – композитор. Навчався в Києві у піаніста К.Михайлова, в Київ. муз.-драм. ін-ті – по кл. композиції Б.Лятошинського, І.Белзи, з 1930 – в Ленінгр. консерваторії по кл. М.Штейнберга. В 30-і працював у муз. школах Запоріжжя і Львова, на Київ. кінофабриці, у вид-ві «Мистецтво». Член СКУ.

Тв.: комедія-водевіль «З усяким може статися» (1942); для фп. – «Дві поеми», «Три прелюдії», «Дві прелюдії», Токата (веі 1929); хори – «Пісня про Київ» (1938) та ін.; музика до радіоп'єс і кінофільмів.

Літ.: Бєлза И. Молодые композиторы Киева// Сов. музыка, 1938, №10–11; він же. Вступна стаття у кн. Борис Лятошинский. Воспоминания. Письма. Материалы, ч.1, К., 1985.

ДОВЖЕНКО Валеріан Данилович (27.09.1905, Ростов-на-Дону – 05.01.1995, Київ) – музикознавець, муз. критик, композитор, педагог. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. фп. П.Луценка (1931), там само – аспірантуру, потім – при Київ. консерваторії за фахом «історія музики» (1936). Канд. мист-ва (1949), д-р мист-ва (1969), проф. (1973). Муз. редактор Харків. і Всеукр. радіо (1932–38), викладач Харків. муз.-драм. ін-ту (1932–34), Київ. консерваторії та муз. уч-ща (до 1940). 1945–74 – наук. співробітник ІМФЕ АН УРСР, очолював відділ музикознавства. Брав участь у діяльності АПУ та ін., виступав у пресі. Член СКУ.

Тв.: дитяча опера «Пригоди Зайця» (1982); для фп. – цикли «Народні прелюдії», «Веснянка», сюїти «Картини з життя українського народу» (1954), «На схилах Дніпра» (1982), Соната-поема «Журавлі», токати, етюди, п'єси для дітей; для скр. і фп. – «Вітрогон», Романс та ін.; п'єси – для бандури, цимбал; хори, романси (зокрема, цикл на сл. В.Сосюри), пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Нариси з історії української радянської музики. К., т.1, 1957; т.2, 1967; В.С.Косенко, К., 1949, 1951; П.І.Ніщинський, К., 1951, 1955; Творчі зв'язки братських муз. культур, К., 1954; Українська радянська музика, К., 1957 та ін.

Літ.: Боровик М. Талановитий композитор і музикознавець// Нар.

творчість та етнографія, 1968, №6; Зінкевич О. 50 років тому...// Сучасність, 1998, № 5; вона ж. Музикознавство та державна ідеологія: досвід втрати, проблеми// Укр. муз.-во, вип.28, К., 1998.

ДОЛЬНИЦЬКИЙ Ізидор (1830–1924) – священик, проф. Богословської академії у Львові. Автор «Гласоспівця» – зб. церк. пісень.

ДОМЕРЩИКОВ Олексій Миколайович (псевдонім – **ОЛЕКСІЄНКО**) (1863 – 31.01.1942) – диригент, актор, композитор-аматор. На сцені – з 1888, працював в укр. театр. трупах різних антрепренерів. У пореволюційний час – зав. муз. частини Харків. і пересувного драм. т-рів. Разом з М.Кропивницьким написав музику до п'єс «Вій», «За двома зайцями», «Ніч під Івана Купала».

ДОМІНЧЕН Климентій Якович (08.12.1907, с. Студена на Вінничині – 06.03.1993, Київ) – композитор, диригент, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. диригування О.Орлова, по кл. композиції В.Золотарьова (1931). 1932–34 – диригент Одес. оперного т-ру, з 1934 – диригент симф. орк. філармонії у Луганську, Хабаровську, Новосибірську, Миколаєві, Осетії, 1945–51 – диригент симф. орк. Укр. радіо. З. д. м. УРСР (1962), н. а. УРСР (1973). Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1986). Член СКУ.

Тв.: балети для анс. на льоду – «Снігуронька» (за О.Островським, 1965), «Про що співала трембіта» (лібр. В.Вронського, 1970), «Лісоруби» (1975); «Легенда про Київ» (1985); вок.-симф. – поема «Гей, леги, наш спів, над морем» (1950), кантати: «Мир і труд» (1958), «Са-

лют, Перемога!» (1985), «Вольний син і вольна мати» (1964) та ін.; для симф. орк. – 4 симфонії (1940, 1953, 1981, 1983–85), сюїти, увертюри, симф. картини; для кам. орк. – Танцювальна сюїта (1976); для скр. з орк. – Поема і Скерцо (1948), Українське капричіо (1983), Концерт (1985); для орк. нар. інстр. – Увертюра на укр. нар. теми (1943), Фантазія (1946), Урочиста увертюра (1947) та ін.; для домри з орк. нар. інстр. – Концерт (1955); п'єси – для фп., скр., домри, балалайки; для естр. орк. – Концертна увертюра (1976) та ін.; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Морозова І. Климентій Домінчен. К., 1972; вона ж. Твори К.Домінчен// Музика, 1980, №4; Щириця Ю. Критерій оптимізму// Культура і життя, 1986, 3 лют.; Шматенко С. Вірність жанру// Музика, 1987, №6; Шурова Н. Народне визнання// Культура і життя, 1987, 13 груд.

ДОНДУК Євген Вікторович (18.07.1972, Дніпропетровськ) – композитор, педагог. Навчався на істор.-теор. ф-ті НМАУ по кл. Я.Губанова, закін. по кл. композиції Ю.Іщенко (1998). Викладач білоцерківської ДМШ №3. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Лірична поема (1996), Пасакалія (2001); Струн. квартет (1997–98); для гобоя і фп. – Соната (1995–96); для фп. – Сюїта in C (1992–94), Варіації (1994–95), 4 прелюдії (1995–96), 2 маленькі прелюдії (1999); 2 хори на сл. Т.Шевченка (1995), духовні хори; музика до драми «Антигона» за трагедією Ж.Аннуя (1997).

ДОННИК Лариса Іванівна (18.04.1938, Харків) – композитор,

педагог. За фахом інженер. Закін. Харків. інженерно-будівельний ін-т (1961), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Губаренка (1967). 1961–64 працювала інженером, асистентом кафедри політехнічного ін-ту. З 1964 – викладач фп. в студії аматорів, з 1967 – викладач муз.-теор. предметів у харків. ДМШ. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симф. поема (1981), Дума (1982), «Гаївка» (1987), Молитовний плач та ін.; для влч. з орк. – Концерт (1983), кам.-інстр. – 2 струн. квартети (1965, 1968), Фп. тріо, для влч. – Соната (1974), для скр. – Соната-дума (1973); для фп. – Шедрівка (1975), 2 сонати-поєми (1986, 1992), фантазія «Осяяння» пам'яті Г.Тюменєвої (2000), «Маленькі слобідські поєми», цикли п'єс для дітей, для 2-х фп. – Концертино (1993); п'єси – для труби, цимбал, анс. влч.; для скр. з анс. – «Про гучульський край» (1987), для блокфлейти або сопілки – Сюїта на гучульські теми; хори – «Молитва до Святого Духа» (на канонічні тексти, 1996) та ін.; вок. цикли – на сл. нар. кит. поезії епохи царства Чень XI-VIII ст. до н.е., на сл. Г.Містраль і Л.Костенко (1972), на сл. М.Владі, О.Олеся, В.Симоненка (1991–93); романси на сл. Т.Шевченка, П.Неруди, О.Прокоф'єва; пісні, обр. нар. пісень.

ДОРОШЕНКО Й. – див. **ЯСІНСЬКИЙ М.А.**

ДРАГО Ігор Борисович (03.11.1923, м. Перм – 17.12.2003, Київ) – композитор, концертмейстер, муз. діяч. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича, С.Орфесва (1951). 1943–46 – концертмейстер Свердловського, з 1946 – Одес. оперних

т-рів. Директор і викладач Чернігів. муз. уч-ща (1951). З 1952 – гол. муз. редактор Комітету у справах мистецтв (Мін-во культури УРСР), 1956–60 – худож. керівник Укр. естради, відп. секретар СКУ (1960–69, 1972–80). З. а. УРСР (1974). Нагороджений медаллю ім. О.Александрова (1977). Член НСКУ.

Тв.: опера для дітей «Терем-теремок» (за С.Маршаком, 1950); вок.-симф. – ораторії, кантати; для симф. орк. – «Силуети рідного міста» (1973), для фп. з орк. – Концерт на болгарську нар. тему (1967); п'єси – для фп., скр.; хори, романси, пісні (зокрема на військово-тематику), обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів.

Літ.: Тилик В. Вірність темі// Музика, 1973, №5.

ДРАНЕНКО Григорій Опанасович (14.10.1886, за ін. даними – 1883, Харків – після 1942) – композитор. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції О.Ільїнського (1917). 1918–19 – викладач теор. предметів в муз.-проф. школі в Іваново-Вознесенську, з 1920 – в Харкові. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – поема «Вій», «Урочиста увертюра» (1927), «Концертна фантазія», «Жалобний марш»; для дух. орк. – Фантазія та Рапсодія, Фантазія-гопак, муз. картинка «Вулиця», танці, Марш на укр. нар. теми; для струн. квартету – Варіації, фп. тріо «Перший на Туркенбі» (1932); для фп. – Скерцо, прелюдії; масові пісні.

ДРЕМЛЮГА Микола Васильович (22.06.1917, с. Бутурлинівка, тепер місто Воронізької обл., Росія – 18.12.1998, Київ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін.

Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького та істор.-теор. ф-т (1946), аспірантуру (1949). З 1946 – викладач на істор.-теор. та композиторському ф-тах Київ. консерваторії, доцент (1965), проф. (1978). З. д. м. УРСР (1972), н. а. України (1993). Лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1998). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантати: «На оновленій землі» (сл. І.Франка, В.Бичка, В.Сосюри, 1963), «На колгоспних полях» (сл. О.Новицького, 1966), ораторія «Ленін» (1970); для симф. орк. – цикл симф. поем «Батьківщина» («Батьківщина», «Пам'яті героя», «Портрет дівчини – героїні праці», «Рідні простори», 1956–1960), сюїта «В Польщі» (1962), «Болгарська поема» (1966), «Лірична поема» (1966), «Пороніно» (1961), 6 симфоній (1968, 1971, 1978, 1983, 1986, 1991); поема «Пісня про мир» (1977); для фп. – Концерт (1965), для труби – 2 концерти (1976, 1977), для скр. – 2 концерти (1984, 1991), для бандури з симф. орк. – Концерт (1985), для гобоя з орк. – Концерт (1992), 2-а ред. для гобоя з фп. (1993), «Святкова увертюра» (1982); для фп. – цикл «Зима», «Весняна сюїта», «Фортепіанний альбом», прелюдії та ін.; для влч. – Поема, для скр. соло – Соната, для гітари – Соната, для бандури соло – 3 сонати, 3 сюїти, Дума та ін.; для бандури і фп. – Поема-рапсодія (1981); вок. цикли на сл. Ф.Петрарки, У.Шекспіра, А.Міцкевича, Омара Хайяма, В.Сосюри, М.Рильського, Лесі Українки; романси (понад 80) на сл. Мікеланджело, П.Ронсара, П.Елюара, Х.Р.Хіменеса, О.Пушкіна, І.Буніна, І.Франка, Т.Масенка, Л.Ви-

шеславського, Дм. Павличка, А.Демиденка та ін.; конц. обр. нар. пісень для голосу з фп. (бл. 100), хори – цикл «Пори року» (сл. Д.Луценка та О.Маруніч); пісні – «Рідне місто мос» (сл. О.Ющенко), «На Дніпрі» (сл. Д.Луценка), «Незабудки» (сл. Л.Рєви), «За рікою тільки вишні» (сл. Б.Олійника) та ін., пісні для дітей; музика до кінофільмів.

Музикознавчі праці: Українська фортепіанна музика (дожовтневий період), К., 1958; Думки про обробки нар. пісень// Мистецтво, 1959, №2 та ін.

Літ.: Майбурова К. М.В. Дремлюга, К., 1968; вона ж. «Батьківщина» – цикл симф. поем М.Дремлюги, К., 1966; Гордійчук М. Симфонічні поеми М.Дремлюги// Мистецтво, 1964, №5; Шурова Н. Сонети М.Дремлюги// Музика, 1978, №6; Лісєцький С. Третя симфонія М.Дремлюги// Музика, 1987, №3; він же. Старішіна музики// Культура і життя, 1993, 8 трав.; Дремлюга М. Математик. Музикант// Київський політехнік, 1999, 2 груд.

ДРЖЕВСЬКИЙ Генрих Станіславович (21.10.1903, Дрогобич – 2.02.1980, Ашхабад) – композитор. Закін. теор. відд. Харків. консерваторії (1931). 1930–32 – зав. муз. частини т-ру «Веселий пролетар», 1932–34 – концертмейстер в т-рах і філармоніях Харкова, Феодосії, Москви та ін., з 1938 жив у Ашхабаді. Серед творів – «Гуцульська сюїта» для фп. (1954), обр. нар. пісень.

ДРИМАЛИК Богдан Йосипович (01.10.1898, Бжезув, Польща – 04.11.1956, Львів) – піаніст, муз. фольклорист, композитор-аматор. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові

по кл. фп. М.Криницької (1918) та гірничу академію в м.Леобен (Австрія). 1917–20 – концертмейстер оперної школи Ч.Заремби у Львові, з 1945 – Львів. консерваторії (в кл. С.Крушельницької) та капели «Боян», виступав у складі інстр. тріо; водночас – наук. співробітник Львів. відд. ІМФЕ АН УРСР.

Тв.: для скр. і фп. – Фантазія, для фп. – Канцонета на укр. нар. тему, п'єси; пісні і романси на сл. І.Франка, О.Олеся, М.Вороного; обр. укр. нар. пісень. Розшифровки бл. 2 тис. фонографічних записів.

ДРИМЦОВ (ДРЕМЦОВ) Сергій Прокопович (псевдонім – **ДРИМЧЕНКО**) (15.05.1867, Харків – 18.08.1937, там само) – муз.-громад. діяч, педагог, диригент, музикознавець, композитор. Учень М.Лисенка. 1887–1905 перебував на засланні в Сибіру. Організатор (з 1907) хор. і муз. гуртків, після 1917 брав участь у створенні Харків. філармонії, відд. муз. т-ва ім. М.Леонтовича, Укр. держ. хору (1919, також його диригент), Муз.-драм. ін-ту (1924 – його ректор, у 1925–34 – проф.), Наук. б-ки ім. В.Короленка (1934–37 – зав. муз. відділу). Викладач Центр. муз. школи (з 1920), Нар. консерваторії (1922–25). З. а. Респ. (1928). Член ВУТОРМу, АПМУ, СКУ.

Тв.: опера-дума «Іван Морозенко» («Настуся») (лібр. П.Куліша за нар. думами, 1914, 2-а ред. 1925); опера «Мартин Гак», оперета «Сорочинський ярмарок» (1926); кам.-інстр. тріо «Кобзарський епів» (1926), для струн. ансамб. – Сюїта і Квартет; для фп. – п'єси; хори на сл. В.Сосюри, романси і пісні на сл. Т.Шевченка, Лесі Українки, М.Некрасова; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: Музична теорія – практичний курс для муз. проф. шкіл, Х.-К., 1925; Елементи нар. стилю в творчості М.Лисенка та ін.

Літ.: Лисенко М. Листи, К., 1964; Шаломова С. Долаючи забуття// Муз. життя, 1982, № 21.

ДРОБЯЗГІНА Валентина Іванівна (24.01.1947, Львів) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Борисова (1971), пройшла асистентуру-стажування по кл. М.Скорика при Київ. консерваторії (1981). Викладач муз.-теор. предметів у Луган. муз. уч-щі (1971–72), з 1972 – у Харків. культосвітньому уч-щі, з 1973 – викладач, з 1983 – ст. викладач кафедри композиції та інструментування Харків. ін-ту мистецтв, доцент (1995). Член НСКУ.

Тв.: дит. балет «Руки, ноги, черевички...» (1994); кантата для хору та інстр. ансамб. «Час краших» (сл. М.Асєєва і М.Светлова, 1979); для симф. орк. – Фреска «Софія Київська» (1981); для кам. орк. – Дивертисмент (1969), для фп. – Концерт (1971), Юнацький концерт (1976); кам. музика для 11-и інстр. та фп. (1977); Сюїта для 4-х тромбонів і органа (1986); струн. квартет «Варіації» (1967), для фп. – Токата (1973), Соната (1978), сюїта «Знаки Зодіаку» (1995), п'єси для скр., джазова сюїта «Ностальгія» (1990); для фп., голосу та дзвіночків – 4 п'єси в стилі фольк-джаз «Весняні барви» (2000); п'єси – для орк. нар. інстр., естр. орк., джаз. орк.; хори без супр. на сл. Т.Шевченка, Л.Завальнюка, Л.Талалая; хор. концерт «Травневий сад» (1998); вок. цикли, пісні, в

тому числі для дітей; музика до театр. вистав.

Науково-методичні праці: Оркестр бароко (1991), Деякі риси оркестрового стилю М.Равеля (1999).

ДУБОВСЬКИЙ Павло (бл. 1682 – ?) – церк. композитор, майстер партесного співу.

ДУБРАВІН Валентин Володимирович (09.05.1933, Київ – 07.12.1995, там само) – муз. фольклорист, педагог, композитор. Закін. істор.-теор. ф-т Київ. консерваторії (1961), аспірантуру при Ленінгр. консерваторії (1967). Канд. мист.-ва (1972), доцент (1983), проф. (1989). Викладач Сумського муз. уч-ща (1967–77), Сумського (1978–83) і Ніжинського (з 1983) пед. ін-тів. З 1986 жив у Києві. Член СКУ.

Тв.: Концерт для голосу з симф. орк. (1958); для фп. – Соната (1960), п'єси – для фп., гобоя, кларнета; хори, вок. анс., романси, пісні для дітей.

Музикознавчі праці: Муз. епос північноруської нар. традиції; статті у зб.; запис, розшифровка фольклору Сумщини (понад 10 тис. пісень).

Літ.: Чекан Ю. Валентин Дубравин // Нар. творчість та етнографія, 1996, №2–3; Валентин Володимирович Дубравин: бібліогр. покажчик, Ніжин, НДПУ ім. М.Гоголя, 1999.

ДУМА Людмила Степанівна (03.02.1959, Львів) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В.Фліса (1983), по кл. фп. (1984), 1987 – стажувалася в Ленінгр. консерваторії. З 1983 – концертмейстер Львів. консерваторії, з 1985 – викладач кафедри композиції та інструментування. Член НСКУ.

Тв.: кантата «Маруся Чурай» (за тв. Л.Костенко), для баса і симф. орк. – Балада (1985–87), для голосу з симф. орк. – Симфонія (1983, 2-а ред. 1993), для валторни з орк. – Концерт (1989); Струн. квартет; для фп. – Соната, мініатюри; для флейти – Соната-рапсодія (1988); для анс. сопілок і ударних – Буколіки; Скрипковий терцет; для вчл. і фп. – Диптих; для фагота і фп. – «Спогади дитинства» (2001), п'єси – для арфи, баяна, для 4-х валторн та ін.; хори, романси, дит. пісні, обр. нар. пісень.

ДУНАЄВСЬКИЙ Зиновій Йосипович (30.12.1908, Лохвиця Полтав. обл. – 07.07.1981, Москва) – композитор. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1929), брав уроки у М.Гнесіна в Москві. Один з організаторів і муз. керівників (1937–39, 1964–69) Шахтарського анс. пісній танцю «Донбас» та ін. ансамблів. З. д. м. УРСР (1954). Член СК (РСІА). Автор солоспіву «Над Дніпрову сагою» (сл. Т.Шевченка), хорів та пісень, присв. донецьким шахтарям та ін.

ДУТКО Ольга Михайлівна (03.07.1916, с. Новоселиця, тепер Закарпат. обл.) – хор. диригент, педагог, музикознавець, композитор-аматор. Навчалася з фп. і диригування у Вищому муз. ін-ті у Львові, в консерваторіях Брно і Праги, з композиції – заочно у Е.Гулі та Б.Шпідрі. Закін. Празький ун-т, ф-ти слов'янської літ-ри і музикології (1953), захистила докторську дисертацію. Працювала диригентом хору Пряшівського т-ру та Анс. пісній танцю, у Високій муз. школі (Прага). Викладала в Празькій консерваторії. Гастро-

лювала з хором старовинної та духовної музики у Німеччині, Бельгії, Угорщині.

Музикознавчі праці: Генеза підкарпатських мелодій, Про новий об'яв (розшифровка нотних крюків), Обрядові пісні та ін.

Тв.: казка «Скам'янілі серця» (сл. Гренджі-Донського); для міш. хору – «Руська мати нас народила» (сл. М.Шашкевича), обр. нар. пісні «Карпатські косиці», пісні для дітей; мініатюри для старов. інстр.

ДУТКОВСЬКИЙ Лев Тарасович (09.04.1943, смт Кути Івано-Франк. обл.) – композитор, режисер, педагог. 1966 – на Буковині у м. Вижниці створив біт-групу «Смерічка», яка, застосовувавши муз. електроінструменти, стала одним з перших ВІА в кол. СРСР. З 1973 разом зі «Смерічкою» працював у Чернів. філармонії. 1996 заснував Всеукр. фестиваль естр. пісні ім. Н.Яремчука (м. Вижниця). Лауреат (як композитор) Всеукр. конкурсів (1988, 1998, 2001), Гран-прі Президента України за рок-кантату «Діва Марія» (1997). Автор пісень (понад 100) – «Незрівняний світ», «Сніжинки падають», «Бажання», «Смерічка», «На добраніч, гори», «На полонині», «У Карпатах ходить осінь» (всі на сл. А.Фартушняка), «Зоряна ніч» (сл. М.Ткача), «Чому, скажи, чому» (сл. П.Бакая) та ін.

ДЯЧЕНКО Григорій (21.01.1896, с. Бовкуни, тепер Київ. обл. – після 1959, Опава, Чехія) – співак (тенор), композитор, хор. диригент. Навчався з 1907 у школі Михайлівського Золотоверхого монастиря, 1910–14 – у Київ. ун-ті, 1918–19 – у Київ. муз.-драм. ін-ті по кл. сольного співу О.Муравйової. 1919 разом з Укр. держ. хором

залишився в Чехії. Закін. Празьку консерваторію з вокалу (1926) та композиції (1930, кл. Й.Сука). Працював в оперних т-рах Пльзена (1929–30), Оломоуца (1932–45), Опави (1945–49).

Тв.: для симф. орк. – поема «Лябуш» (1930), «Звитяга» (1932), для гобоя і малого симф. орк. – «Думка» (1925); Струн. квартет (1929), п'єси для фп. та ін. інстр.; хори, солоспів на сл. Т.Шевченка (цикл «Червоний мак»), Лесі Українки, О.Олесья.

ЕЛЬГІСЕР Йосип Мойсейович (29.12.1929, с. Нова Жучка Чернів. обл.) – піаніст-виконавець, композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Чернів. мед. ін-т (1955), Київ. консерваторію по кл. фп. (1965). 1950–55 – педагог і концертмейстер Чернів. Палацу піонерів, 1955–61 – лікар-хірург Хотинського р-ну, з 1961 – педагог-методист Чернів. уч-ща мистецтв, з 1986 – артист-концертмейстер Народної оперної студії ЦПК (за сумісництвом). Дипломант І Укр. конкурсу ім. М.Лисенка, обл. літ.-мистецької премії ім. С.Воробкевича (1998). Володар Золотої медалі ЮНЕСКО та звання «Золоте ім'я світової культури» (1999). Автор підручників з муз. психології, історії стилів фп. мистецтва, профес. заворювань музикантів, рос.-укр. муз. словника та ін. Член НСКУ.

Тв.: для фп. – цикли: «Лікарські рослини», «Настрої, враження, згадки» (16 п'єс), «Немає відпочинку» (6), «Моменти» (17) та ін.; для балалайки і фп. – Концерт; для фп. і дух. орк. – Кон-

церт; п'єси для різних інстр.; хори, романси, пісні (70).

EMIP Ельвіра Аппазівна (16.09.1963, м. Чимкент, Казахстан) – композитор, педагог. Закін. Ташкент. консерваторію по кл. композиції С.Джаліла (1989). З 1992 живе в Бахчисар'ї, викладач ДМШ. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Поема (1986); вок.-симф. – Симфонія-поема (1988); Струн. квартет; для фп. – Альбом для юнацтва (1991), Рапсодія, п'єси; кам. анс. для різних інстр. з фп.; хори, романси на сл. С.Сеніна, Ю.Барієва та ін., пісні на сл. кримсько-татарських поетів; обр. узб. і кримсько-тат. нар. пісень.

ЕТИНГЕР Лев Маркович (псевдонім – **МАРКЕЛОВ**) (29.06.1948, Астрахань) – композитор. Закін. Моск. муз.-пед. ін-т ім. Гнесіних по кл. композиції Г.Літинського (1971). З 1973 – керівник дит. ВІА (Київ), з 1979 – зав. муз. частини Респ. т-ру ляльок. У 90-і виїхав у ФРН. Заруб. член НСКУ.

Тв.: комічна мультопера «Музичні казки» (за тв. Г.Сап'їра, 1976); для симф. орк. – Скерцо-поема (1979), для струн. орк. – Симфоніста (1977); для хору хлопчиків і кам. анс. – «Багателі» (1976); для фп. – 12 мініатюр «Малюнки», для флейти і октету – Сюїта (1975), для флейти – Соната (1982), для флейти і органа – «Музика» (1987), для саксофонів – Квартет (1987), для влч. – Соната (1977); вок. цикли на сл. Р.Бернаса, Ю.Тувіма, хори, пісні; музика до театр. вистав, наук.-попул. і мульт. фільмів.

Є ВОНА (ІВАНИЦЬКА) Тетяна Анатоліївна (03.10.1967, Одеса) – композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції К.Цепколенко (1990). З 1991 – асистент-стажист Київ. консерваторії (керівник Є.Станкович). З 1993 – консультант Держ. агентства з авторських та суміжних прав. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – симфонія «Шаманата» (1994), поема «Україна» (1991); для кам. анс. – Концерт (1992), для фп. – Соната (1990); вок. цикл – «Сни» (сл. З.Палванової, 1991); Хоровий концерт (сл. Ф.Млинченка, 2000); Духовний хор.

ЄВСЕВСЬКИЙ Федір Андрійович (08.04.1889, Бориспіль, тепер Київ. обл. – 1969, Париж) – композитор, диригент, педагог. 1909–14 навчався в Петерб. консерваторії у А.Лядова і М.Штейнберга. 1918–19 – диригент Роменського т-ру. З 20-х жив у Парижі, організував струн. квартет «Сучасні менестрелі», з яким успішно гастролював у Франції, Голландії, Англії, Бельгії, Німеччині.

Тв.: опера «Весняна казка» (лібр. О.Олеся); балет «Фантастична казка», «Підв'язка маркізи»; музика до драми І.Кочерги «Ярослав Мудрий»; хори – «Слухайте, слухайте», «Сонце на обрії» (обидва на сл. О.Олеся) та ін.; кам. – інстр. – Струн. квартет; для фп. – прелюдії, етюди, Соната; п'єси – для скр., влч.; романси на сл. Т.Шевченка, О.Олеся, Г.Мазуренка.

ЄДЛІЧКА Алоїз Венцеславович (В'ячеславович) (14.12.1821, Куклені, Чехія – 27.09.1894, Полтава) – піаніст, педагог, хор. диригент, муз. фольклорист, компози-

тор. За походженням чех. Навчався в Празькій консерваторії (1837–42). З 1848 жив в Україні, викладав фп. та спів у Полтав. ін-ті шляхетних дівчат, створив хор, який виконував укр., рос., чесь., польсь. пісні. 1892 жив у Києві.

Тв.: для фп. – попури «Квітонька України» (присв. Т.Шевченку), фантазія «Спогад про Полтаву», полька «Прекрасна Богемія», «Польська мазурка», укр. шумки і думки; обр. укр. нар. пісень – «Ой Морозе, Морозенку», «Ой я чумак нещасливий», «Думи мої». Видав 2 вип. зб. «100 малоросійських народних песен» (1861, 1869), до яких зверталось багато рос. композиторів, зокрема М.Мусоргський та ін. Відредагував музику О.Марковича до «Наталки Полтавки».

Літ.: Шамаєва К. З любов'ю до Кобзаря// Музика, 1988, №2.

ЕЛИСЕЙ ІЛЬКОВСЬКИЙ – див. ЗАВАДОВСЬКИЙ Елісей.

ЕМЕЦЬ Василь (27.12.1890, с. Жаборівці, тепер смт Шарівка Харків. обл. – 04.01.1982, Лос-Анджелес, США) – кобзар, муз.-громад. діяч, викладач, композитор-аматор. Навчався у Харків. ун-ті на фіз.-мат. ф-ті, з 1914 – в Моск. ін-ті, вчився співу у М.Поллі. 1913 заснував у Катеринославі (Краснодар) першу школу гри на бандурі, 1917–18 вчителював у Сосниці (на Чернігівщині). 1918 організував Першу київ. капелу бандуристів, був її диригентом, виступав з нею на фронтах громад. війни. З 1920 жив у Чехо-Словаччині. В Празі поглиблював знання у П.Щуровської-Россієвич. У 1939 переїхав до Парижа, організував капелу бандуристів, з якою гастролював по Канаді, США. Сконструю-

вав бандуру, на якій можна виконувати класичні твори. З 1940 жив у США. Автор книги «Кобза та кобзарі» (1923, перевид. К., 1993), муз. композицій – «Гомін з України», «З кримських гір» та ін.

Літ.: Укр. музика, Л., 1939, №4; Василь Емець. І. У золоте 50-річчя на службі України. II. Про козаків-бандуристів, Голівуд, 1961; Колинівський М. Видатний український митець Василь Емець// Нар. творчість та етнографія, 1999, №4.

ЄРМАКОВА Людмила Захарівна (12.08.1940, Харків) – композитор-аматор. Закін. Київ. ін-т технолог. промисловості. За фахом хімік, має наук. публікації. Навчалася в Нар. консерваторії у В.Кучерова. Автор пісень на власні сл. – «Напиши мені листа», «Забутий сад», «Воскресни», «Дощ», «Водограй» та ін.

Літ.: Мельник О. Сад повернених пісень// Музика, 1993, №3.

ЄРОШЕНКО Никифор Михайлович (? – 19.02.1917, Херсон) – хор. диригент, композитор-аматор, педагог. 1892 – викладач співу і керівник хору в Кишиневі, з 1897 – працював в Одесі. Автор кантати «Бородіно», зб. фп. п'єс для школярів, метод. розробок – Керівні метод. нотатки до викладання співу (1895) та ін.

ЄФРЕМОВ Володимир Іванович (11.04.1953, м. Новоселиця Чернігів. обл.) – композитор, піаніст. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. О.Александрова, по кл. композиції Л.Колодуба (1987). З 1975 – піаніст Київ. об'єднання муз. ансамблів. З 1988 – викладач муз. предметів Київ. пед. ін-ту. З 1993 – в Бельгії. Заруб. член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1988), Симфоніста (1990), Увертюра, для кам. орк. – Елегія па-

м'яті Т.Шевченка (1988); для естр.-симф. орк. – Прелюдія (1987), для саксофонів – Квартет (1991); для 2-х фп. – Сюїта (1987); для хору – кантата «Дніпро» (1988), обр. укр. нар. пісень; музика до казки-водевілю «Принц з хохлом» (за п'єсою Ф.Коні, 1987).

ЖДАНОВ Сергій Сергійович (15.01.1907, Петербург – 08.10.1968, Київ) – композитор, піаніст. Закін. Київ. муз. технікум по кл. фп. Г.Беклемішева (1929), Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції Л.Ревуцького (1934). Член СКУ.

Тв.: опери – «Жакерія» (лібр. С.Кротевича, 1935), «Щорс» (лібр. М.Рильського, 1937), «Багряні зіриці» (лібр. М.Рильського та О.Галабутської за повістю М.Кочубинського «Fata morgana», 1967); муз. комедії – «Паливода» (за п'єсою І.Тобілевича, 1939), «Божевільна красуня» (лібр. Г.Плакіді, 1941), «Тиха українська ніч» (лібр. С.Купченка, 1958), «Генуезька серенада» (лібр. В.Васильєва та О.Новицького, 1968); для симф. орк. – Симфонія, сюїти – «Фавн танцює», «Казкова» (1927), «Молодість» (1950), пролог до опери «Лісова пісня» (1927), Святкова увертюра; вок.-симф. – ораторія «Київська епопея» (сл. Б.Палійчука, 1962), поема «Тарас Шевченко» (сл. Л.Денисенко, 1962), «Пісня з Верховини» (1963); для орк. нар. інстр. – «Гуцульські наспіви» (1965), для естр. орк. – п'єси; для скр. і фп. – Елегія, Героїчна поема (1964), для фп. – прелюди (1929–51), Казка (1921), Соната (1934); хори; романси – «Якось йдучи уночі» (сл. Т.Шевченка) та

ін.; пісні; музика до драм. вистав і кінофільмів.

Літ.: Нова опера київського композитора С.Жданова// Червоний шлях, 1934, №9; Архімович Л. Музика у фільмі// кн. Сучасна українська музика. К., 1965; Бутук А. До 70-річчя С.Жданова// Музика, 1976, №6.

ЖЕЛТВАЙ Еміліан (1861, с. Коритняни на Ужгородщині – 1906, с. Іванівці, побли. Мукачєва) – священник, диригент, композитор. Закін. богословський ф-т Будапештського ун-ту, проф. (1888). 1891–99 – диригент хору «Гармонія», Ужгород. міського хору. Автор духовних композицій.

Літ.: Росул Т. Музичне життя Закарпаття 20–30 років ХХ ст., Ужгород, 2002.

ЖЕРБІН Михайло Михайлович (24.12.1911, Петербург – 08.06.2004, Київ) – композитор, педагог. За фахом інженер-будівельник. Закін. Ленінгр. інженерно-будівельний ін-т (1935), муз. уче. при Ленінгр. консерваторії по кл. композиції і диригування А.Гладковського (1940), навчався в Ленінгр. консерваторії (1940–41). Зав. муз. частини Пермського (1941–43), Донец. (1944–46) драм. театрів. З 1930 – на інженерній та адмін. роботі, з 1964 – педагог, зав. кафедр, проф. (1970) Київ. інженерно-будівельного ін-ту. Д-р техн. наук (1970), лауреат Держ. премії СРСР (1948) у галузі техніки; з. д. н. УРСР (1978), почесна відзнака Президента України (1996), академік Академії будівництва України, почесний член Укр. академії архітектури, Міжн. інженерної академії. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – 2 кантати (1946, 1976), «Балада про Донбас»

(сл. М.Карпова, 1956), «Балада про Чорне море» (сл. Л.Татаренка, 1966); для голосу з орк. – 2 концерти (№1 – для колоратурного сопрано, 1960, №2 – для мецо-сопрано, 1977, 2-а ред. 1981); для струн. орк. – Поема (1961); для струн. квартету – Лірична поема (1949); для анс. влч. і фп. – Ода (1965, 2-а ред. 1994); для фп. – прелюди, 3 зб. п'єс «Юним музикантам»; п'єси – для скр. і фп., влч. і фп.; вок. цикли на сл. Лесі Українки, М.Лермонтова, О.Пушкіна, О.Блока, М.Упеника, Дм.Павличка; музика до театр. вистав.

Літ.: Халемський Н. Михайло Жербін, К., 1951; Стецюк Р. Михайло Жербін, К., 1978; Альошин Ю. Михайлу Жербіну – 60// Музика, 1972, №2.

ЖИЛІНСЬКИЙ Олександр Євгенович (01.12.1955, Бердянськ) – композитор, актор. Закін. Київ. ін-т театр. мистецтва (творча майстерня В.Зимньої, 1977) та Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1987). Начальник клубу Гол. управління внутрішніх справ Києва. Лауреат міжн. та респ. конкурсів, зокрема укр. пісні в Мельнику (Польща, 1991).

Тв.: мюзикли – «Пісні Славути» (1982), «Купальські бувалиці» (лібр. В.Жолдака, 1984), «Ніф-Наф-Нуф у мюзиклі буф» (1989), «Першоклашка» (лібр. І.Афанасьєва, 1979); вок.-симф. – ораторія «Золоті ворота» (сл. Л.Горлача, 1979); для симф. орк. – Симфонія (1987); для струн. квінтету – Рондо (1984), для фп. – Варіації, Прелюдії та ін.; п'єси – для фагота, гобоя; хор. картина «Пісня» (сл. І.Манжури, 1981); вок. триптих «Партизанські пісні» (сл. П.Воронька, 1985), цикл романсів «Гей,

літа мої» і «Дороги» (сл. О.Кононенко); для ВіА – поема «Коліскова» (сл. І.Афанасьєва, 1990); пісні (понад 130) – «Стара кав'ярня» (сл. Ю.Рибчинського), «Мамина казка», «Пісня Джури», «Повернись, Україно» (всі на сл. О.Кононенко), «Пущу віночок» (сл. Л.Горлача) та ін.; обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів, теленердач.

Літ.: Матвійчук А. Кожен сам обирає свій шлях// Музика, 1993, №3.

ЖУБІНСЬКА Валентина Яківна (17.05.1926, Харків) – композитор, піаністка. Закін. Харків. консерваторію по кл. фп. М.Пільстрема (1949), по кл. композиції В.Барабашова (1950), аспірантуру при Моск. консерваторії. Канд. мист.-ва (1955), педагог Муз.-пед. ін-ту ім. Гнесіних у Москві, доцент (1961), проф. Автор Фп. концерту (1950), тв. для фп., для естр. орк., романсів, пісень.

ЖУК Олександр Абрамович (05.12.1907, Полтава – 31.10.1995, Харків) – композитор, педагог, диригент. Закін. істор.-теор. ф-т Харків. консерваторії (1936) по кл. композиції М.Тіца (1938). 1937–41 – викладач Харків. консерваторії та муз. уч.-ща, 1941–44 – зав. муз. частини і диригент Дніпродзержин. муз.-драм. т-ру (в евакуації). 1950–54 – зав. кафедри теорії музики Харків. ін-ту театр. мистецтва, 1964–69 – Харків. ін-ту культури. Член СКУ.

Тв.: муз. комедії – «Пошились у дурні» (1942), «Розкинулось море широко» (1943); вок.-симф. – 2 поеми (1935, 1973); для симф. орк. – Симфонія (1938); для кам. орк. –

Симфоніста (1992), для фп. з орк. – Концерт (1957), для скр. з орк. – Рондо-фантазія (1939), Концерт (1982), «Полтавський концерт» (1984); для орк. нар. інстр. – «Українська фантазія» (1971), Увертюра та ін.; кам. інстр. – 2 струн. квінтели (1935, 1959), Фп. тріо (1947), Фп. квінтет (1972); для влч. – 2 концерти п'єси (1994); для фп. – Сюїта (1950), 3 поеми (1950–70), 3 концертні етюди (1961), Українська рапсодія (1963), Героїчна соната (1963), цикл «Батьківський дім» та ін.; для 2-х фп. – Концертино (1970); п'єси – для скр., для ансамблів; хори, вок. цикли, романси; музика до театр. вистав.

Літ.: Чурилова В. Поема О. Жука // Музика, 1980, №4.

ЖУКОВСЬКИЙ Герман Леонтійович (13.11.1913, м. Радзівилів Рівнен. обл. – 13.03.1976, Київ) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. К. Михайлова (1937), по кл. композиції Л. Ревуцького (1941). 1951–58 – викладач теор. предметів у Київ. консерваторії. Лауреат Держ. премії СРСР (1950), з. д. м. УРСР (1958), н. а. УРСР (1973). Член СКУ.

Тв.: опери – «Марина» (лібр. В. Дяченка за поемою Т. Шевченка, 1939), «Честь» (лібр. Г. Плоткіна і Г. Жуковського, 1947), «Від щирого серця» (лібр. В. Багмет і А. Коваленкова за романом С. Мальцева, 1951), «Перша весна» (лібр. В. Багмет, переклад М. Рильського, 1959), трилогія: «Контрасти століть» (лібр. І. Шамрая і В. Багмет, 1960–67), опера-балет «Поза законом» (1966), моноопера для баритона «Дружина солдата» («Волька балада») (лібр. Л. Оша-

ніна і В. Багмет, 1967); жартівлива опера «Чудасія та й годі» (1970); «Один крок до любові» (за п'єсою М. Байджієва, 1970); балети – «Ростислава» (за мотивами нар. легенд, 1956), «Лісова пісня» (лібр. М. Габовича за драмою Лесі Українки, 1961), «Дівчина і Смерть» (лібр. А. Щербака за тв. М. Горького, 1971); вок.-хореогр. поема «Мрії поета» (1963); вок.-симф. – кантата «Слався, Вітчизно моя» (сл. П. Глазового, 1949), «Свято в Карпатах» (сл. М. Стельмаха, 1949), «Клятва молоді світу» (сл. В. Багмет, 1951), «Дніпро шумить» (сл. П. Тичини, 1957), хорова симфонія «Живи і пам'ятай» (1976) та ін.; для симф. орк. – танц. сюїта «Карнавал» (1967), Хореогр. сюїта (1968), Поема (1969), Камерна симфонія (1972); для скр. з орк. – Концерт (1953), Гуцульське капричіо (1967) та ін.; для фп. – «Лісові картини» (1964), П'ять п'єс (1967) та ін.; для скр. – Чотири п'єси (1965), Інтермеццо (1967); хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до кінофільмів («Доля Марини», «Киянка», «Закон Антарктиди» та ін.).

Літ.: Данькевич К. Г. Л. Жуковський // Сов. музика, 1963, №11; Чернухова К. Співець сучасності // Мистецтво, 1963, №6; Майбурова К. Герман Жуковський // Музика, 1973, №5; вона ж. «Один крок до кохання» // Музика, 1974, №3; Загайкевич М. «Дівчина і Смерть» // Музика, 1978, №4; Давидова О. Ще одне прочитання // Музика, 1988, №1.

ЖУРАВИЦЬКИЙ Вадим Михайлович (03.12.1962, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Ю. Іщенко (1986), її асистент-стажист. Викладач київ. ДМШ № 3.

Лауреат премії ім. Л. Ревуцького (1998). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1987), «Contra spem spero» (1992); для скр. з орк. – Концерт (1989), для флейти, арфи і орк. – Концертино (1991), для флейти, фагота і фп. – Тріо (1997), для влч. і фп. – Соната (2000), для кам. ансамб. – «Тьмяне сонце» (2004), для кларнета, альтя і фп. – Тріо (1991), для дерев. дух. – Квінтет; сонати – для труби (1988), альтявої флейти (1989), бас-кларнета (1993), скрипки (2002); для фп. – Прелюдія і Пасакалья, 7 інвенцій, 10 джаз. п'єс для дітей; для арфи – «Лісові гукання»; для хору без супр. – «Псалми Давидові» (сл. Т. Шевченка), 2 поеми «Чумацькі пісні» (1992), вок. цикли на сл. Л. Костенко і А. Ахматової (1988), С. Вікмана (2001), для сопрано та струн. квартету – «Thru songs about dead kings» (1995).

ЗАВАДОВСЬКИЙ Єлисей (Єлисей ЗАКОННИК, Єлисей ІЛЬКОВСЬКИЙ) (2-а пол. XVII – поч. XVIII) – церк. композитор. Вихованець Києво-Могилянської колегії, ієродиякон Києво-Печерської лаври. З поч. XVIII жив у Москві. Майстер імітаційної поліфонії у партесному співі. Можливо, автор «Погребу» для подвійного хору та причасника («Дух твій» для 4-х голосів). Згадується у «Ресстрі описаних кантик» (1697).

Літ.: Всеукр. конференція археологічних досліджень, Л., 1991.

ЗАВАДСЬКИЙ Михайло (Михай) Адамович (07.08.1828, с. Михалківці на Поділлі – 17.03.1887, там само) – композитор-аматор, піаніст, педагог. За

походженням поляк. Навчався у Київ. ун-ті (1862–63). Учитель гри на фп. та співу у школах Кам'янець-Подільського і Києва.

Тв.: опера «Марія» (за поемою А. Мальчевського, 1886, незак.); для фп. (понад 500 назв) – «Українська рапсодія», мазурки, польки, зокрема «Полішинель і Марія» (вид. К., 1959), шумки (42), думки (30), чабарашки (45), запорозькі марші (4), «Українські присяжки» та ін.; пісні – «Бурлацька пісня», «Запорожець» та ін.

ЗАВАЛІШИНА Марія Семівна (26.12.1903, Петербург – 03.07.1991, Київ, похована у Львові) – композитор, диригент, педагог, муз. діяч. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції П. Молчанова (1939). Диригент Одес. драм. т-ру (1935–36), муз. редактор Одес. радіо (1936–37). Викладач Одес. ССМШД (1937–38), Кіровського муз. уч-ща (1941–44), Одес. консерваторії (1945–51), Київ. консерваторії (1951–61), 1952–53 – худож. керівник Респ. філармонії, начальник (1944–45), заст. начальника (1951–52) муз. управління Комітету в справах мистецтв при Раді Міністрів УРСР та ін. З. д. м. України (1992). Член СКУ.

Тв.: дитяча опера «Коли друзі є» (за казкою Н. Забіли «Коли зійде місяць», 1966); для дит. хору з орк. – кантата «Місяць за місяцем» (сл. Н. Забіли, 1959); для симф. орк. – сюїти «Іграшки» (1939), «Зимові картини» (1965); для фп. – Сюїта (1937), Дитячий альбом (1952), 60 п'єс для ДМШ; п'єси – для скр., влч., гобоя; хори без супр. – «Линка» (сл. П. Воронька), «Кульбабка» (сл. О. Висоцької) та ін.; вокалізи для різних голосів;

кам.-вок. ансамблі, романси на сл. Т.Шевченка, М.Рильського, А.Граші, С.Капутикян, В.Сосюра та ін., пісні для дітей, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав і мультфільмів.

Літ.: Жінки-митці// Рад. музика, 1937, №3.

ЗАВГОРОДНІЙ Георгій Талейович (20.10.1924, с. Верхня Суєтка Знаменського р-ну Алтайського краю) – баяніст, композитор-аматор, артист орк. Ансамблю танцю ім. П.Вірського. Закін. Томське муз. уч-ще (1942), Кишинів. консерваторію по кл. баяна О.Загуменного (1950), одночасно працював в ансамблі «Жок». З 1950 – в Укр. анс. нар. пісні й танцю (худож. керівник Л.Чернишова), з 1951 – в Держ. анс. танцю УРСР (худож. керівник П.Вірський). Н. а. України (1995). Автор музики та обр. нар. пісень до хореогр. композицій «Шевчки», «Лісоруби», «Плескач», «Березнянка», «Російська сюїта», «Лірична українська» та ін.

ЗАГАЙКЕВИЧ Алла Леонідівна (17.12.1966, м. Хмельницький) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Ю.Іщенка (1990), там само – аспірантуру (1994, наук. керівник І.Пясковський) та асистентура-стажування (керівник Ю.Іщенко). Вдосконалювала майстерність в ін-ті IRCAM (Париж, 1995–96), з 1998 – викладач НМАУ на кафедрі муз.-інформац. технологій. Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (2001), премії ім. О.Довженка (2004). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. та баритона – Симфонія (сл. В.Маяковського, 1990), для сопрано, органа та струн. – «Ausgesetzt auf Bergen des

Herzens...» (сл. Р.М.Рільке, 1996); «The Way to the Great River» (сл. О.Лишеги, 2002); для симф. орк. – поема «Сни великого дерева» (за мотивами малюнків К.Білокур, 1988), Інтермедо (1993); для кам. орк. – «Interlude» (1998), для фп. та кам. орк. – «Сліпа музика» (1995), для струн. орк. та органа – Поема (1988); для тромбона, ударних та к-баса – «Шляхи тіней» (1998); для органа – 5 п'єс «Дослухаючись Великодньої відправи...» (1994), для труби з органом – Дуети (1989); Фп. тріо (1991), для 2-х вчл. – «Гра-вітація» (2002), для баяна, скр. та гітари – «Не відриваючись від землі» (1994); для сопрано і фп. – вок. цикл «Числа і вітер» (сл. М.Воробйова, 1990), «Маг-х – невідомість...» (за візуальною поезією А.Чужого, 1997); музика до докум. фільму «Сховок» (1992); електронна музика для аудіо-візуальних інсталяцій (2000–02).

ЗАГВОЙСЬКИЙ Йосип (XVII ст.) – співак, хор. диригент, церк. композитор. Вихованець Київ. колегіуму. 1656 був запрошений регентом і вчителем співу до хору государевих півчих дяків у Москву, але виїхав до Веселовського в Чигирин. Співак, регент церк. хорів у Києві (1655–96), в Чигирин. монастирі. Старець Братського монастиря в Києві, навчав партесного співу. Його тв. у жанрі партесної музики (поки що не знайдені) названі в «Ресестрі нотних тетрадей» Львів. братства за 1667 р.

ЗАГОРЦЕВ Володимир Миколайович (27.10.1944, Київ) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського та А.Штогаренка (1968). Працював муз. редакто-

ром вид-ва «Музична Україна». З 1975 – на творчій роботі. Лауреат премії ім. Б.Лятошинського (1997). Член НСКУ.

Тв.: опера «Мати» («Долорес») (за п'єсою К.Чапека, 1982–93); вок.-симф. – Симфонія №2 (на укр. нар. тексти, 1978), поема «День у Переяславі» (1979), кам. кантати: №1 – «В детекой» (на рос. нар. тексти, 1979), №2 – «Запрошення до подорожі» (сл. Ш.Бодлера, 1980), для симф. орк. – Симфонія №1 (1968), Симфонія №3 (1983), для фп. з орк. – «Містерія» (1965), 2 п'єси (1966); для кам. орк. – Симфонія «Тривоги» (1988), «Градації» (1966), «Гри» (1968), 8 кам. концертів (1985–2004); для кам. анс. – «Об'єми» (1965); Секстет (1964), 2 струн. квартети (1967, 1979); Фантазія для арфи, вчл., ударних (1971), сонати – для струн., фп. і ударних (1969), для струн. квартету (1969), для скрипки (1980), для альту (1980), для гобоя (1978, пам'яті Б.Лятошинського), 2 для фп. (1981, 1999), «Три епітафії» (1998), для кларнета і фп. – 2 п'єси (1963) та ін.; хори; для голосу і фп. (або орк.) – «Приказки» (1963);

Літ.: Швец Н. У творчій співдружності// Музика, 1985, №6; Павлишин С. Доля матерів і синів// Вільна Україна, 1985, 11 серп.; N.Lloyd. The golden Encyclopedia of Music, New-York, 1968; N.Lloyd. Grosses Lexikon der Musik, Gytersloh etc., 1974.

ЗАГРАНИЧНИЙ Зіновій Давидович (10.01.1900, Коростишів Київ. обл. – 23.07.1986, Харків) – композитор, хор. диригент, педагог. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. С.Богатирьова (1927). Муз. керівник і диригент т-ру «Веселий пролетар», евр. т-ру «Гезкульт»,

організатор Єврейської хор. капели (1925). 1942–65 – худож. керівник самод. колективів. З 1929 – викладач, доцент (1946) Харків. консерваторії. З. а. УРСР (1957). Член СКУ.

Тв.: оперети – «Знак Зорро» (1926), «Голубі скелі» (1937), «Зухвале дівчисько» (1941), «Мій гвардієць» (1943), муз. комедія «Щасливий старт» (1950); для хору, солістів і симф. орк. – Сюїта (1938), Кантата; кам.-інстр. – Квінтет з кларнетом (1938), Струн. квінтет (1927), хори, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Конопльова С. Композитор і диригент// Музика, 1980, №5.

ЗАГРЕЦЬКИЙ Дмитро Станіславович (08.11.1924, Одеса – 05.03.1980, там само) – хор. диригент, педагог, композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. хор. диригування К.Пігрова (1949). Ї педагог, проф. (1971). Серед учнів (зі школи К.Пігрова) – А.Львівський, В.Іконник, П.Горохов, С.Кухарець та ін. З 1949 – гол. диригент хор. капели Одес. філармонії, 1955–80 – гол. хормейстер Одес. т-ру опери та балету. З. д. м. УРСР (1960). Співатор посібника «Хорове диригування» (К., 1972, 1982).

Тв.: опера «Лісова пісня» (за драмою-феєрією Лесі Українки, незак.); хори без супр. на сл. Хафіза, О.Блока, С.Сеніна, В.Домрина та ін.; цикли романсів; хор. аранжування; обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Ляознов Г. Пoesія життя і творчості Д.С.Загрецького. Бутенко Л. В класі Д.С.Загрецького// Одеська консерваторія: забытые имена, новые страницы, Од., 1994.

ЗАДЕРАЦЬКИЙ Всеволод Петрович (21.12.1891, Рівне –

01.02.1953, Львів) – композитор, піаніст, диригент, педагог. Закін. Моск. консерваторію (1913) по кл. фп. К.Кіппа, по кл. диригування О.Орлова, по кл. оркестрування С.Василенка, по кл. вільної творчості М.Іполітова-Іванова, контрапункт і муз. форму приватно вивчав у С.Танєєва. Закін. юрид. ф-т Моск. ун-ту (1915), Моск. у-ще фортифікації (1916). Як піаніст перед Першою світ. війною гастролював у Швеції. Постійно виступав в ансам. з співаком Г.Пироговим, працював диригентом симф. орк. філармонії в Рязані та Ярославлі. 1926, 1937–39 був репресований (рукописи тв. знищені). Працював у Москві, викладав у Рязан. муз. технікумі, Ярослав. та Житомир. муз. уч-щах (1946–49), вів курси кам. ансам. та історії піанізму у Львів. консерваторії (1949–53). Був членом АСМ СК (Росія).

Тв.: опера «Валенсіанська вдова» (за п'єсою Лопе де Вега, 1934); для симф. орк. – Симфонія (1952); вок.-симф. – Ораторія; для струн. орк. – Лірична симфонія (1932), кам. симфонія (1931); кам. ансамблі; для фп. – 5 сонат (1928–36), 24 прелюдії (1934), цикл «24 прелюдії і фуґи» (написані на Колимі, вид. 8 тв.), 5 програмних циклів і сюїт («Східний альбом», 1940; «Фронт», «Батьківщина», 1944; вид. «Порцелянові чашки», 1932; «Мікроби лірики», 1928), зошит мініатюр, 2 дит. фп. концерти на укр. теми; для домри – Укр. концерт (1948); для хору без супр. – поема «Косенкові» (1948), Сюїта на нар. сл. (1950); вок. цикли «De profundis» (1940), «Поема про солдата» (за поемою «Василь Тьоркін» О.Твардовського, 1946); романси (понад 60); музика до драм. вистав.

Літ.: Клиш В. Знайомство з творчістю В.Задерацького// Музика, 1972, №4; Лукашенко Н. Всеволод Петрович Задерацький: парадокси життя та творчості// Стиль музичної творчості: естетика, теорія, виконавство: зб. статей// Наук. вісник НМАУ, вип.37, К., 2004.

ЗАДОР Дезидерій Євгенович (20.10.1912, Ужгород – 16.09.1985, Львів) – піаніст, диригент, композитор, педагог. Закін. філос. ф-т Празького ун-ту, Празьку консерваторію по кл. композиції Кржічки, по кл. фп. В.Курца, по кл. органа, по кл. хор. диригування В.Талика (1934), Школу вищої майстерності при Празькій консерваторії (1937). Записав і видав закарпатські нар. пісні. 1936–39 – піаніст-концертант (Угорщина, Чехо-Словаччина, Румунія). З 1938 – викладач музики в навчальних закладах Закарпаття. 1951–63 – худож. керівник Закарпат. обл. філармонії. З 1963 – ст. викладач Львів. консерваторії, доцент (1968), проф. (1978). З. д. м. УРСР (1972). Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Карпати» (сл. Ю.Гойди, 1959), «В'язанка українських закарпатських пісень» (1959), «Балада про героя» (сл. П.Скунца, 1971), цикл «Біля коліски» (1972); вок.-інстр. цикл обробок укр. нар. пісень Закарпаття (1973); для симф. орк. – поема «Верховина» (1971), Рапсодія (1974); для фп. з орк. – Концерт (1965); для цимбалів і орк. – Концерт (1982); для струн. тріо – «Полонинські картинки» (1971); для фп. – Закарпатська сюїта (1949), Соната, Варіації, транскрипції; для хору без супр. – «Віночок укр. нар. пісень» (1978), хори на сл. І.Франка, Ю.Гойди та ін.; роман-

си, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Павлишин С. Д.Задор, К., 1956; Лившиц А. В Закарпаття// Сов. музика, 1956, № 4; Бабюк Л. Композитор, педагог// Вільна Україна, 1982, 22 жовт.; Рак Я. Співець Карпат// Музика, 1998, №3; Конькова Г. Магія юності// авт. зб. Спрага музики, К., 2001.

ЗАЖИТЬКО Сергій Іванович (06.12.1962, Чернівці) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Є.Станковича (1990). З 1990 – муз. редактор вид-ва «Музична Україна». З 1994 – консультант Київ. орг. СКУ, з 2003 – відп. секретар Київ. орг. НСКУ. Лауреат Респ. конкурсу молодих композиторів (1979, I премія).

Тв.: для симф. орк. – «Ентелехія» (1993); для валторни з орк. – Концерт (1990); для 6-и струн. інстр. – «Stretta» (1991); Струн. квартет (1988), для дух. квінтету – «Пасторалі» (1993), для скр. і фп. – «Про минуле» (1980), для влч. з фп. – «Епітафія» (1987), для кларнета соло – «Моноверсія» (1992), для гобоя соло – «Б.Г.» (2000), для альта і фп. – Соната (1989), для фагота і влч. – «Еротемі» (1993), п'єси для фп., для 2-х виконавців (без інстр.) – «Контакти» (1992), для різних нетрадиційних складів – «Ще!» (1996–1998), для сопрано і флейти – «Епіфанії» (1994), для сопрано і кам. ансам. – «Фольк-диптих» (1990), для фп. та актора – «Геретекер» (1995), для 2-х влч. – «Епітафія маркізу де Саду» (1996), «Збігнєв Батюк» – Стена для співаючого актора, туби та балерини (1998), «Сара Батюк» – Серенада для тенора, баса, гітари та 3-х мандолін (1999), монолог «Нестор Батюк» для читця та ін. (2000), «Лука Ба-

тюк» (2001), іронічний цикл «Пісні народів» (1995–2002).

Літ.: Мовчан С. Форум молодих// Музика, 1994, №5.

ЗАКЛИНСЬКИЙ Олексій Онуфрійович (27.03.1819, с. Зоряни, тепер Івано-Фран. обл. – 1894, с. Старі Богородчани, там само) – поет, священник, композитор-аматор, громад. діяч. Закін. Львів. духовну семінарію, навчався на юрид. ф-ті Віденського ун-ту. Автор музики і тексту пісень – «Там, де Чорногора», «Кажуть мені люде, що мій друг живе», «Щоб я крила мав», вміщених у виданих ним «Записках Олексія Заклинського, приходника Старих Богородчан» (1890).

Літ.: Щурат В. Початки слави укр. нар. пісні в Галичині, Л., 1977.

ЗАЛЕСЬКИЙ Осип (16.04.1892, с. Мала Тростянка, повл. Золочева – 13.03.1984, Буффало, США) – музикознавець, педагог, композитор. Навчався (в 1910-і) у Львів. консерваторії у Рейса і на музикологічному ф-ті Львів. ун-ту у А.Хибінського. Закін. Віденський ун-т (кл. Г.Адлера та Р.Валлашека). Вчителював, був викладачем і директором філії львів. Вищого муз. ін-ту в Станіславі (Івано-Франківськ, 1921–33), 1942–44 – диригент хорів т-в «Боян» у Ярославі, «Січ», «Академічної громади» у Львові. Викладач і директор відд. Укр. муз. ін-ту в Буффало, США.

Тв.: дит. опера «Цвіркунички»; для фп. – 6 мініатюр; фп. тріо «Елегія»; для скр. з фп. – «Осіньні пісня»; «Похорон Жовніра», «Посланіє» (на сл. Т.Шевченка); хори (бл. 40) – «Стою на березі», «Погасло сонце», «Карпати» (сл. Р.Заводович) та ін.; солоспіви (бл. 15), пісні.

Музикознавчі праці: Погляд на історію української музики, Л., 1916; Музичний словник, 1927; Короткий начерк історії укр. музики, Нью-Йорк, 1951; Загальні основи музичного знання, Нью-Йорк, 1958; Музичний диктант, 1961; Микола Лисенко, 1962; Мала музична енциклопедія, Мюнхен, 1971; статті в журналах.

ЗАМАРЕВИЧ (XVII ст.) – церк. композитор. Майстер імітаційної техніки в партесному співі. Автор культових муз. тв. – хор «Служба», хор. концерти «Сюризу», «Да возрадується душа моя о Господу».

ЗАРЕМБА Владислав Іванович (27.04.1833, м. Дунаївці на Поділлі – 24.10.1902, Київ) – композитор, піаніст, педагог. За походженням поляк. Вчився музики у братів І. та А. Коціпинських у Кам'яниці-Подільському, з 1862 – учитель гри на фп. і хор. співу в жіночих пансіонах Києва. Автор понад 30 пісень та романсів на сл. Т.Шевченка (серед них – «Ой одна я, одна», «Не тополла високою вітер нагнає», «Утоптала стежечку через яр», «Якби мені, мамо, намисто», «Така її доля»), романсів на польські тексти; п'єси для фп. («Прощання з Україною», «Думка-шумка» та ін.); обр. пісень «Дивлюсь я на небо», «Де ти бродиш, моя доле». Вид. зб. «Пісеньник для наших дітей», «Маленький Палервський» для фп.

Літ.: Кауфман Л. Соратник М.В.Лисенка// Рад. культура, 1963, 30 черв.

ЗАРЕМБА Сигізмунд (Зигмунт) Владиславович (11.04.1861, Житомир – 27.11.1915, Петроград) – композитор, диригент, віолончеліст, піаніст. Син В.Заремби.

Закін. юрид. ф-т Київ. ун-ту, вчився музики у батька, а також у А.Казбрюка і В.Алоїза (віолончель). Директор Воронізького відд. РМТ і муз. уч-ща при ньому (1896–1901). Виступав як диригент симф. і кам. орк. та як віолончеліст у квартетах. З 1901 жив у Петербурзі. Писав кореспонденції під псевдонімом Не-Ларош.

Тв.: для симф. орк. – «Слов'янський танець» і «Полонез», для струн. орк. – Сюїта; Струн. квартет; п'єси для фп.; романси, пісні, обр. нар. пісень.

ЗАРИЦЬКИЙ Ромуальд (1863–1932) – муз.-громад. діяч, композитор-аматор. Один із засновників і голова т-в Станіславський «Боян» (1896–1901) і Львів. «Боян» (1903–05). Редактор і видавець альманаху «Ілюстрований музичний календар» (1904–07). Автор музики до драм. алегорії «Небесні співці» С.Яричевського (вид. 1902), хор. та інстр. тв.

ЗАХАРЧЕНКО Віктор Гнатович (22.03.1938, станція Дядківська Краснодар. краю) – хор. диригент, муз. фольклорист (Росія). Закін. Новосиб. консерваторію (1965). З 1965 – гол. хормейстер Сибірського нар. хору, з 1974 – худож. керівник і гол. диригент Кубанського нар. хору (відзначеного Держ. премією УРСР ім. Т.Г.Шевченка, 1987). З. д. м. РРФСР (1977), н. а. РРФСР (1984). Автор тв. для нар. хору, серед записів та обр. нар. пісень – багато зразків укр. фольклору на Кубані.

ЗАЯЦЬ Іван (09.11.1895, Кременчук – 22.10.1963, США) – хор. диригент, композитор, священник. Закін. муз. школу і духовну семінарію у Ростові-на-Дону. До 1929 – регент Покровського монастиря у

Харкові. Відбув арешт і заслання у Казахстані. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування М.Вериківського (1937), Моск. консерваторію (1941). Під час війни – диригент опери в Кракові, з 1944 – регент Православного мітрополічного хору, концертував з ним. З 1956 жив у США.

Тв.: для орк. – Кавалерійський марш, Галицька рапсодія; хори – 2 кантати, «Сон матері», «Стародавні образи» та ін.; церк. музика – 2 Літургії, Всенощна, Велике славослов'я, духовні концерти та ін.

ЗБАРАЦЬКИЙ Микола Васильович (15.02.1954, с. Ладин Чернігів. обл.) – композитор-аматор. Закін. Чернігів. муз. уч-ще (1977). З 1994 – концертмейстер Чернігів. обл. філармонії. Автор музики до докум. кінофільмів, естр. пісень – «Я козачка твоя» (сл. Н.Галковської), «Гуси та лебеді» (сл. О.Олеся), «Україна-чайка біла» (сл. власні), «Річка дитинства» (сл. В.Гея), «Соловейко співає» (сл. Д.Куровського), «Золота діврова» (сл. К.Журби), «Чурайвна» (сл. С.Реп'яха) та ін.

ЗЕЛЬДИЧ Лазар (1912? – ?) – композитор. В довоєнні роки навчався в Одес. консерваторії по кл. композиції М.Вілініського. Автор тв. для струн. квартету, кларнета, скр., романсів.

Літ.: Анисимов В. Композитори Одесси// Сов. музыка, 1938, №10–11.

ЗІБРОВ Павло Миколайович (21.06.1957, с. Червоне Вінн. обл.) – контрабасист, композитор-аматор, естр. автор-виконавець. Закін. Київ. консерваторію по кл. контрабаса Б.Сойка (1981), по кл. вокала В.Куріна (1992). Грав у Держ. естр.-симф. орк. України

(1979–93). З 1993 – худож. керівник т-ру пісні Павла Зіброва. З. а. України (1993).

Тв.: для к-баса з естр.-симф. орк. – Концерт (1992), для 5-и к-басів – Квінтет (1994–95), для к-баса з фп. – Соната (1989); естр. пісні – «Хрещатик», «Наталі», «Мертві бджоли», «Ліст до Парижа» (всі на сл. Ю.Рибчинського), «Весна, полковнику, весна», «Я чекаю тебе», «Осінні вітражі», «А на дворі такий мороз», «Дозволь мені, мати, криницю копати» (всі на сл. С.Галайбарди), «Телефонний звонок» (сл. В.Кудрявцева), «Я люблю тебе» (сл. А.Демиденка) та ін.; обр. укр. та рос. нар. пісень, старов. романсів.

Літ.: Матвійчук А. Павло Зібров: сьогодні потрібно бути модним// Музыка, 1994, №3.

ЗЛОТНИК Олександр Йосипович (15.11.1948, м. Тараща Київ. обл.) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. відд. нар. інстр. оркестрового ф-ту Київ. консерваторії по кл. баяна І.Алексеева, по кл. симф. диригування М.Канерштейна (1971), Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова і Т.Сидоренко-Малюкової (1983). 1972–78 – педагог київ. ДМШ та пед. ін-ту, проф. (2003). Співзасновник і президент Міжн. конкурсу скрипалів ім. Д.Ойстраха (2004). З. д. м. України (1996), н. а. України (1998). Нагороджений орденами «За заслуги» III ст. (2003), св. Станіслава III ст. (2004). Міжн. премія «Олімп» та орденська відзнака «Суспільне визнання» (2004), золота медаль Всесвіт. орг. інтелектуальної власності (Женева, 2003). Член НСКУ.

Тв.: опера-дума «Сліпий» (за Т.Шевченком, 1989); мюзикли –

«Кохання книга золота» (за О.Толстим, 1987), «Золоте курча» (1979); «Хрещена мати» (лібр. В.Мірського та Я.Рубарха, 1988), «Екватор» (лібр. О.Вратарьова, 2003); для симф. орк. – поема «Фестивальна» (1985), «Клівлендська» симфонія (1989), для труби з орк. – Концерт (1983); для труби з симф. орк. – Концерт (1989); для естр.-симф. орк. – Концерт (1986); для фп., для труби – сонати, п'єси; вок. цикли, хори, романси; п'єси – для анс. електронних інстр., для естр. анс., рок-груп тощо; пісні (бл. 2000) – «Гай, зелений гай», «В ніч на Івана», «Лед» (всі на сл. Ю.Рибчинського), «Гей, літа» (сл. А.Матвійчука), «Чуєш, мамо» (сл.М.Ткача), «Родина та «Батько і мати» (сл. В.Крищенко), «Прима-балерина» (сл. О.Севастьянкової), «Все золото світу» (сл. О.Вратарьова), «Музиченьки» (сл. А.Демиденка) та ін.; пісні для дітей; музика до театр. вистав, вар'єте, кіно і телефільмів.

Літ.: Конькова Г. Родом з Украйни// кн. Спрага музики: паралелі і час спогадів, Н. К., 2002; вона ж. Олександр Злотник, К., 2003; вона ж. На березі життя// Музика, 2004, №3.

ЗЛОЧЕВСЬКИЙ Зенон

(12.04.1916, м. Кам'янка Нова, побл. Львова – 16.12.1969, Філадельфія, США) – церк. композитор, хор. диригент, священник. Закін. дух. семінарію в Перемишлі (1940), одержав приход Укр. католицької церкви, правив служби у лемківському регіоні, організував церк. хори. Навчався співу й композиції у В.Новаківського і Р.Новачького. З 1980 – настоятель церкви Св. Михайла у Філадельфії.

Тв.: духовні композиції – 84 Літургії для різних складів хору, 2

реквієми, 7 «многоліть», концерти, псалми на канонічні латин. тексти та ін.; хори на сл. Т.Шевченка, «Лірична поема» (сл. У.Кравченко); цикл жарт. пісень для хору та вок. анс. тощо.

ЗНАТOKOВ Юрій Володимирович (06.02.1926, Батумі – 10.10.1998, Одеса) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Когана (1951). 1951–62 – директор муз. шкіл в Одесі. 1966–76 – голова Одес. орг. СКУ. З. д. м. УРСР (1968).

Тв.: балети – «Торжество кохання» (лібр. М.Трегубова, 1958), «Княгиня Волконська» (лібр. О.Ігошина, 1966), «Свіччине весілля» (лібр. О.Ігошина та І.Чернишова за п'єсою І.Кочерги, 1972); оперети – «Чорноморський вогник» (1961), «Пісня над саванами» (1966); мюзикл «Кицьчин дім» (1986); вок.-симф. – кантата «Слово про 28 героїв» (1946), Реквієм (сл. П.Богданова, 1958), для хору та орк. – Симфонія пам'яті Ф.Достоевського (1975); для симф. орк. – увертюри, сюїти, фантазії, поеми; для скр. з орк. – 3 концерти (1949, 1952, 1955), для фп. з орк. – Концерт (1954); для кам. орк. – Поліфонічні варіації (1973); для фп. – Лірична сонатина (1962), Соната (1973), прелюдії; п'єси для різних інстр.; хори, романси, пісні; вок. цикл на сл. болг. поетів; обр. нар. пісень; музика до драм. вистав, теле і кінофільмів.

Літ.: Загайкевич М. «Свіччине весілля»// Музика, 1974, №5; Драч І. Неординарна особистість// Музика, 1996, №1; Змненко С. Юрій Знатоків: «Вся життя моя в музику»// Юг, 1996, 10 февр.

ЗНОСКО-БОРОВСЬКИЙ

Олександр Федорович (27.02.1908, Київ – 08.03.1983, там само) – композитор, скрипаль, муз. редактор. Навчався в Київ. муз. профшколі по кл. скрипки Я.Магазинера (1925–27). Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції Л.Ревуцького (1932). Муз. консультант кіностудії худож. фільмів у Києві (1931–41), зав. редакції вид-ва «Мистецтво». З. д. м. УРСР (1979). Член СКУ.

Тв.: балет «Акпамик» (співавтор В.Мухатов, 1945); вок.-симф. – кантата «Наша перемога» (1946); для симф. орк. – 3 симфонії (1958, «Джан-Туркменістан» – 1960, 1967), поема «Кос-Арал» (1964), Камерна сюїта (1968), увертюри, картини; для струн. орк. – Концертино (1970) та ін.; цикл концертів з орк. – для скр. (1931–55), влч. (1969), гобоя (1971), флейти (1973), тромбона (1975), валторни (1976); для влч. і струн. орк. – Соната (1972); для дух. орк. – увертюри, марші, п'єси; для струн. квартету – Варіації (1971), Укр. сюїта (1959), 5 прелюдій (1969), Квартет (1977) та ін.; для фп. – прелюдії; для скр. і влч. – 2 сонати (1931, 1969), для 3-х тромбонів – Скерцо (1937), для скр. соло – 2 сонати (1951, 1965), для скр. і фп. – Поема (1964), сюїти, п'єси; хори, романси; інструментування нар. пісень; музика до радіопостановок і мультфільмів.

Музикознавчі праці: А.Штогаренко, К., 1946, 1951; М., 1947; М.П.Мусоргський, К., 1949; О.Бородін, К., 1950; статті в пресі.

Літ.: Бэлза И. Молодые композиторы Киева// Сов. музыка, 1938, №10–11; Гордейчук М. Украинский скрипичный концерт// Сов.

музыка, 1957, №4; Тилик В. В ім'я дружби// Музика, 1971, №3.

ЗОЛКІН Анатолій Іванович (20.03.1942, Іркутськ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію, оркестровий ф-т (1969), по кл. композиції Г.Ляшенка (1985). 1969–70 – викладач теор. предметів культосвітнього уч-ща в Миколаєві, ДМШ в Києві, з 1985 – Київ. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 3 симфонії (1996 – «Mesto», 2000, 2002 – «Кремль крику» на вірші В.Стуса для міш. хору та орк.), поема «Біла обеліска» (1985), Балада (1989), концерти – для флейти з орк. (1992), для орк. «Біг-бенд» (1995), для гітари і кам. орк. (2004); для дух. орк. – «Бурлеска» (1999); Струн. квартет (1988); для кларнета, скр. і фп. – «Concerto di camera» (1999), для струн. орк. – «Романтичний настрої» (1999) та ін., для квартету саксофонів – Сюїта (2001), для фп. – Соната (1984), 2 сонатини (1985–86), «Шість багатеley» (1999), дитячі п'єси та ін.; для скр. і фп. – Диптих (1995); для саксофона-альта та фп. – Соната (1989); вок. цикл. на сл. Е.Межелайтиса «Акорди моря» (1987), для хору без супр. – диптих «Осінні думи» (сл. І.Франка, 1996); Концерт «Псалом 142» (канонічний текст, 2002), хори на сл. І.Франка, В.Стуса та ін.; пісні на сл. М.Сингаївського та ін.

ЗОЛОТАРЕНКО Юрій Йосипович (30.01.1934, Дніпропетровськ) – альтист, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. альту (1959). 1958–61 – артист симф. орк. Укр. радіо, з 1961 – орк. Нац. опери. Член НСКУ.

Тв.: опера «Ярина Синьозір» (лібр. М.Томенка, 1999); Маленька

кантата (сл. І.Жиленко); для альтя з симф. орк. – Симфонія (1998), для альтя з мал. симф. орк. – симфонія «Слов'янська», для альтя з орк. – Концерт, для альтя, органа і арфи – Концертино, для альтя з фп. – Соната, «Орієнталь», для альтя з різними інстр. – п'єси; Струн. квартет (1990); хори, романси.

ЗОЛОТУХІН Володимир Максимович (16.05.1936, Харків) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції Д.Клебанова (1963, до 1960 вчився у В.Барабашова), гри на фп. навчався у В.Топіліна та О.Снегірьова. 1963–67 – викладач Харк. ін-ту культури, з 1967 – ст. викладач, доцент (1982), проф. (1989), зав. кафедри композиції Харк. ін-ту мистецтв. Серед учнів – Ю.Алжнев, А.Гайденко, М.Шух та ін. Голова правління Харків. орг. СКУ (1994–99). Лауреат III Всес. конкурсу композиторів СРСР (1969). З. д. м. УРСР (1987), н. а. України (1996). Лауреат Муніципальної премії ім. І.Слатіна (1995), премії ім. Б.Лятошинського (1997).

Тв.: балет «Вогонь Еліди» (лібр. В.Соболева і О.Чепалова, 1980); муз. драма «І один у полі воїн» (1984), дит. мюзикл «Маленька чарівниця» (лібр. Д.Шевцова, 1993); вок.-симф. – Пісня-поема, балади, кантати, Симфонія №3 (1979); для симф. орк. – поема «Пам'яті невідомого солдата» (1963–67), Концертна увертюра (1969), Симфонія №1 (1970), хореогр. поема «Безсмертя» (1974), сюїта «Вогонь Еліди» (1981), поема «Монолог» (1986); мініконцерт «Купальські ігрища» (2-а ред. 1997); для естр.-симф. орк. – Симфонія № 2 («Лірична», 1982); Сим-

фонія №4 («Іспанська», 2000); концерти з симф. орк. – для скр. (1965–73), для 4-х скрипок – «Дарунок прекрасному» (1989), 2 для фп. («Юнацький», 1960, 1991); для анс. скрипалів – «Укр. інстр. награвання» (1975), для 4-х скрипок – «Коктейль»; для саксофона-альта з естр.-симф. орк. – Концерт-блюз (1992); кам.-інстр. – Тріо-симфонія (1994), для скр. і фп. – Ноктюрн (1958), для гобоя – Поема (1962), Гумореска (1976); для фп. – Дит. альбом (1961), Соната (1970), «Прелюдії та новели» (1993), для 2-х фп. – «Американський альбом»; п'єси – для естр. орк. і анс., для балалайки та ін.; пісні, романси на сл. – О.Пушкіна, Лесі Українки, Р.Гамзатова, І.Северянина; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Гусарова О. Володимир Золотухін. К., 1983; Тишко Н. Запорука творчих успіхів// Мистецтво, 1965, №6; Некрасова Н. Легенда і сучасність// Музика, 1980, №3; Гусарова О. За популярним романом// Музика, 1986, №1; Ігнатченко Г. Діалог з вічністю// Музика, 1999, №4–5.

ЗУБАКОВ Павло Павлович (1891–1942) – музикант-аматор, керівник самод. молодіжного гуртка київ. вагоноремонтних майстерень на поч. 20-х. Восени 1922 склав мелодію пісні «Наш паровоз» на сл. А.Красного (за участю ін. гуртківців). Думка про авторство тексту Б.Скорбіна спростована групою київ. науковців.

Літ.: Боровик М., Булат Т., Пархоменко Л. А пісня починалась так// Молодь України, 1966, 13 жовт.; вони ж. «Наш паровоз»: хто автор пісні// Культура і життя, 1966, 30 жовт.

ЗУБИЦЬКИЙ Володимир Данилович (02.03.1953, с. Голоскове Микол. обл.) – баяніст, композитор, диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна В.Бесфамільнова (1976), по кл. композиції М.Скорока (1977), по кл. симф. диригування В.Кожухаря і В.Гнедаша (1979). 1976–79 – соліст Укр. гастрольно-конц. об'єднання. Лауреат Міжн. конкурсу баяністів-акордеоністів «Кубок світу» (Фінляндія, 1975), Міжн. конкурсу композиторів «Молоді за мир» (Польща, 1985), Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1986), премії ім. М. та І.Коць (1991), премії ім. М.Лисенка (1994). З. д. м. України (1993). Живе в Італії. Член НСКУ.

Тв.: опери (всі на лібр. В.Довжика) – «До третіх півнів» (за В.Шукшиним, 1981), «Палата №6» (за А.Чеховим, 1982), «Чумацький шлях» (за мотивами нар. епосу, 1983); балети – «Задунайські жарти» (за мотивами опери С.Гулака-Артемовського, 1983), «Гей, музики!» (1986); вок.-симф. – симфонія «Океан долей» (сл. Ш.Бодлера, 1985), для баса і кам. орк. – «Монологи» (сл. В.Довжика і М.Рильського, 1986), кантата-симфонія «Чумацькі пісні» (сл. нар., 1982), мініатюрний реквієм для хору хлопчиків і кам. орк. «Сім сльозин» (сл. Б.Олійника, 1985); для симф. орк. – 3 симфонії (1977, 1979, 1980), Concerto Rustico (1978), «Запорожець і Султан» (1987); для кам. орк. – 3 симфонії (1983 – «Lugubre», 1984 – «О, цей світ!» на сл. А.Рембо, 1985 – «На споми́н Б.Лятошинського»); для скр. і кам. орк. – Концерт (1981); для естр.-симф. орк. – Поема; 2 струн. квартети (1978, 1990); для орк. укр. нар.

інстр. – «Concerto festivo» (1982), для скр. і фп. – Рапсодія (1979); для баяна соло або з супр. орк. – кам.-симфонія «Sinfonia Robusta» (1987), Дивертисмент (1993), «Прийняття Астору П'яццоллі» (1997), концерт «Росцініана» (1992–2000); для готово-виборного баяна соло – 3 дит. сюїти, «Карпатська сюїта», «Болгарський зошит» (1987), 2 сонати (1978, 1986), 2 конц. Партити (1978, 1990), сюїта «Враження» (1987) та ін., твори для 2-х баянів, 3-х баянів, для баяна і фп., для баяна і флейти – Шість медитацій (1988); твори для органа; сонати – для гітари, для маримби, для бандури; для хору – «Народний хорівий триптих» (1977), «Гори мої» (Концерт № 1 на сл. західноукр. нар. пісень, 1985), «Ярмарок» (Концерт № 2 на фолькл. тексти, 1993), Концерт №3 (сл. нар. і В.Довжика, 1995), «Молитва Божій Матері» (сл. Т.Шевченка, 1993) та ін.; романси, вок. триптих на сл. Л.Костенко (1993).

Літ.: Зинькевич Е. Вечно ищущий// Сов. музыка, 1986, №1; Терещенко А. «Чумацькі пісні» Володимира Зубицького// Нар. творчість та етнографія, 1990, №1; Загайкевич М. Радісні і сумні роздуми// Культура і життя, 1992, 25 лип.; Вахрамєєва Р. Незвичний концерт// Укр. муз. газета, 1994, №3.

ЗУБИЦОВ Євген Микитович (11.07.1920, Сняківське Донец. обл. – 01.05.1986, Київ) – композитор, диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Вілінського (1954). Муз. керівник естр. орк. в Ростові-на-Дону (1937–41, 1945–49), худож. керівник Респ. естр. орк. в Києві (1954–59). З. д. м. УРСР (1979). Член СКУ.

Тв.: балет «Вогонь і лід» для ансамблю «Балет на льоду» (1978); вок.-симф. – ораторія-пісня «Зоряна юність» (сл. Б.Палійчука, 1967), кантата «Батьківське поле» (сл. П.Осадчука, 1982), сюїта «Царівна-лебідь» (сл. І.Сельвинського, 1982), кантата «Хліб, труд, мир» (сл. Л.Татаренка, 1983) та ін.; для симф. орк. – Увертюра (1959), сюїта «Море» (1962), Балетна сюїта (1964), поема «Дороги» (1967), Сюїта (за повістю Б.Лавренюва «Зоряний цвіт», 1971), симф. картини «Розповіді солдата» (1976), балетна сюїта «Червона квітонька» (за казкою С.Аксакова, 1981), увертюра «Червоні вітрила» (за О.Гріном, 1982) та ін.; концерти – для фп. (1961), для труби і тромбона (1964); для естр. орк. – «Закарпатська фантазія», «Маленький концерт» (для фп. з орк.), 12 конц. п'єс, Сюїта та ін.; для балалайки з фп. – танц. п'єси; хори, пісні; музика до кінофільмів, театр. і радіовистав.

Літ.: Малишев Ю. Задум і його втілення// Мистецтво, 1963, №4; Композитори розсказывають// Сов. музыка, 1982, №7.

ЗУСВ Олександр Іванович (30.08.1950, Макіївка Донец. обл.) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Ю.Іщенка (1974). 1970–75 – худож. керівник вок.-інстр. ансамблю «Кобза», 1976 – концертмейстер Київ. естр.-циркової школи. Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1978), Всес. конкурсу (1973), Респ. фестивалю молоді (1979). Член НСКУ.

Тв.: зонг-опера «Крила удачі» (1979), муз. комедія «Істина дорожча» (1980), мюзикли «Снігова королева», «Вітрина» (1983); канта-

та «Ландшафт душі» (за поемою Е.Межелайтіса, 1974); для симф. орк. – Увертюра (1972), Концерт для скр. з орк. (1974); для фп. – Соната (1973), прелюдії (1973), дит. п'єси (1972); для фагота – Концертне рондо (1972), для флейти – Ноктюрн (1972); для кам. орк. – Партита; романси, пісні (понад 300); обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, теле- і кінофільмів.

Літ.: Миронов М. Присвячено Олімпіаді// Музика, 1980, №4.

ЗЮЗІН Віктор Семенович (20.02.1922, м. Приморськ Запорізьк. обл. – 21.01.1997, Бердянськ) – композитор, диригент. Навчався в муз. уч-щі при Моск. консерваторії по кл. композиції С.Мессенра (1939–41). Муз. керівник ансамблів у Краснотур'їнську, Магадані (1942–57), худож. керівник і диригент нар. естр. орк. «Азовська чайка» в Бердянську (1957–74). Лауреат фестивалів та конкурсів на кращій твір. З. а. України (1993). З. прац. культури України (1993). Член СКУ.

Тв.: муз. комедія «Де тополі шумлять про любов» (лібр. П.Ребра, 1959); вок.-симф. – Поема, кантати; для симф. орк. – сюїта «Арсенальці», Вальс-фантазія (1959), увертюра «Час» (1963), балада-реквієм «Вони утверджують життя» (1968), симфонія «Підкорення космосу» (1975), Рапсодія в стилі ретро (1990); для фп. з орк. – Експромт; для сопрано, контральто і кам. ансам. – Концертно (1980); для орк. нар. інстр. – «Укр.фантазія» (1976), Привітальна увертюра (1979), Рондо (1981); для баяна з орк. – Триптих (1992); для фп. – дит. цикл «Картинки зоопарку» (1980–81); для скр. і фп. – Романс (1967), Експромт (1983); для дух.

орк. – фантазія «Героям Вітчизняної» (1968); для естр.-симф. орк. – «Київська балада», «Укр. гумореска», сюїта «Олімпіада-80», «Укр. веснянки» та ін.; музика до кінофільмів.

ЗЮЗКА (ЗЮЗЬКА, ЗЮСКА, можливо, псевдонім Лаврентія або Стефана ЗИЗАНІЇВ) (кін. XVI – поч. XVII) – церк. композитор. Майстер імітаційної техніки в партесному хор. співі. Автор циклу культових хорів «Пісні Мойсеєві» (п'ятиголосні).

ІВАНОВ Валентин Гаврилович (21.01.1936, м. Часів Яр Донец. обл.) – композитор, домрист, педагог. Закін. Харків. консерваторію, ф-т нар. інстр. (1958), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції (1976). Керував естр. ансамблем філармонії, завідував муз. частиною Харків. т-ру юного глядача. Викладач Чернів. муз. уч-ща (1958–59), Харків. ін-ту мистецтв (з 1966) та ін-ту культури (з 1972), керівник естр. орк. «Орбіта» (з 1979). Лауреат III Міжн. фестивалю патріотичної пісні «Солдати миру XXI ст.» (2002). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 2 симфонії (1976, 1978); для фп. і кам. орк. – Концертно (1975); 2 струн. квартети; для фп. – 3 сонати, цикли – «24 прелюдії і фуги», «Поліфонічний альбом», «Пори року» та ін.; для альту і фп. – Поема (1986); для орк. нар. інстр. – «Маленька увертюра» (1981); Концертно – для домри, для баяна, для балалайки (всі з фп.); для труби і 3-х тромбонів – Концерт; для естр. орк. – «Святкова фантазія», «Український танок» (1982); п'єси – для саксофона-альта, для тромбона та ін.;

пісні для дітей, пісні, балада «Дрогобицький яр» (на сл. Н.Ланге), обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Калачов Ю. Палітра композитора// Культура і життя, 1980, 2 жовт.; Мірошніченко С. Теоретичний аналіз як умова виконавських інтерпретацій поліфонічного твору (на прикладі циклу В.Іванова// Муз. виконавство, кн.7: Наук. вісник НМАУ, вип.18, К., 2001.

ІВАНОВ Микола Олександрович (14.12.1954, Дніпропетровськ) – композитор. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Бібіка (1986). Викладач ДМШ у м.Жовті Води (1988–89), музикант ВІА у Дніпропетровську, з 1992 – на творчій роботі. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. цикл «Відгуки» (сл. М.Танка); Квінтет для дерев. дух. інстр., Фп. квінтет, Соната для влч. соло, 2 п'єси для кларнета соло, п'єса для флейти і фп., 3 хори на сл. С.Сеніна та ін. 1981–86 – магнітні альбоми: цикл п'єс «Ох!», «Монологи» (1999), сюїти з музики до вистав «Я чекаю на тебе» (1997), «Марія Стюарт» (1998); музика для струн. інстр., Симфонія (електронна версія); аранжування та транскрипції п'єс ін. авторів; обр. і перекладення пісень і танців; музика до телефільмів, драм. вистав.

ІВАНОВСЬКИЙ (РОГАЛЛІ) Віктор Генріхович (2.09.1880, м. Біла Церква – 1943) – педагог, піаніст, композитор, музикознавець. Закін. Київ. муз. уч-ще РМТ по кл. теорії композиції С.Рибка (1903), гри на фп. навчався у В.Пухальського. 1903–07 в Моск. консерваторії слухав лекції з теорії музики і контрапункту у С.Танєва, з композиції – у М.Политова-

Іванова. Був проф. Київ. муз.-драм. ін-ту (пізніше консерваторії). Автор книги «Теорія піанізму» (1927), статей у журналах. Серед муз. тв. – струн. квартет, Соната для скр. і фп., п'єси для фп. та ін.

Літ.: Научные работники СССР (без Москвы и Ленинграда), Лен., 1928; Історія укр. музики в 6 т., т.4, К., 1992; т.5, К., 2004.

ІВАСЮК Володимир Михайлович (04.03.1949, м. Кіцмань Чернів. обл. – загинув за нез'ясованих обставин між 24.04.–18.05.1979, похований 22.05.1979, Львів) – композитор, поет, естр. виконавець. Вчився у Чернів. медичному ін-ті, перейшов у Львів. ін-т, який закін. 1973. Навчався у Львів. консерваторії по кл. композиції А.Кос-Анатольського (1972–78, з перервами) та Л.Мазепи (09.1978 – 04.1979). Дипломант Всес. огляду молодих композиторів (1978). Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1988, посмертно) та Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1994, посмертно). Щорічно проводились фестивалі «Червона рута», а з 1993 – Міжн. конкурс молодих виконавців укр. естради ім. В.Івасюка.

Тв.: пісні на власні сл. – «Відлітали журавлі», «Я піду в далекі гори», «Червона рута», «Водограй», «Пісня буде поміж нас», «Лиш раз цвіте любов», «Балада про мальви», «Я – твоє крило», «Ласкаво просимо», «Наче зграя птиць», «Коліскова», «Мандрівна музика», «Два перні», «Там за горою, за крем'яною», «Капельюх»; пісні на сл. Дм. Павличка, О.Гончара, Б.Стельмаха, М.Петренка, Ю.Рибчинського, Р.Братуня, Р.Кудлика та ін. (понад 40) – «У

долі своя весна», «Кленовий вогонь», «Літо пізніх жоржин», «Балада про дві скрипки» та ін. Сюїта (цикл обр. укр. нар. пісень) для хору без супр. (1978); для струн. квартету – Сюїта-варіації; Варіації для фп., влч. та ін. Видано зб. пісень – «Пісні» (1977, 1983), «Моя пісня» (1998), «Водограй» (1989).

Літ.: Спогади про композитора// Літ. Україна, 1988, 11 серп.; Лепша І. Його пісня поміж нас// Культура і життя, 1989, 26 берез.; Рибчинський Ю. «Щоб збулась любов»// Музика, 1989, №4; Івасюк М. Монолог перед обличчям сина// Жовтень, 1989, №9; Романюк П. Літо пізніх жоржин// Культура і життя, 1989, 17 верес.; Зінкевич В. Зоря незгасна// Молодь України, 1989, 7 берез.; Тарасова А. У день народження композитора// Буковина, 1992, 10 берез.; Рубан М. Міцне крило у льоті// Укр. культура, 1993, №3–4; Мазена Л. Сторінки музичного минулого Львова (з неопублікованого), Л., 2001; Унгурян Т. Монолог перед обличчям брата// Культура і життя, 2004, 28 січ.

ІВАЩЕНКО Ігор Єфремович (17.12.1931, с. Григорівка Київ. обл.) – симф. диригент, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію по кл. диригування О.Климова (1957). 1956–80 – гол. диригент Ансамблю танцю УРСР (з 1975 ім. П.Вірського), 1981–83 – Київ. т-ру оперети. Н. а. УРСР (1974). Автор муз. обробок для танц. композицій – «Чумацькі радощі», «Ой під вишнею», «Рукодільниці», «Подольночка», «Ляльки», «Новорічна метелиця» та ін.

ІВКО Валерій Микитович (18.08.1941) – диристр, диригент, педагог, композитор. Закін. Одес.

консерваторію по кл. домри В.Касьянова (1963), аспірантуру при Київ. консерваторії (керівник М.Геліс). З 1966 – ст. викладач Донец. філії Харків. ін-ту мистецтв, 1967–70 – зав. кафедри Донец. муз.-пед. ін-ту, 1970–75 – доцент (1979), проф. (1991) Донец. консерваторії. Автор наук.-метод. праць. Лауреат Всеукр. конкурсу музикантів-виконавців (1968), обл. премії ім. С.Прокоф'єва (1997). З. а. УРСР (1979). Член НСКУ.

Тв.: для домри з орк. – Концерт-токата; для домри з фп. – Концертино, Сонатина, Бассо-остинато, Варіації на лемківську нар. тему, «Репліки», Ескіз, 2 шедрівки, Соната; для 2-х домр – «Коло» (співавтор Б.Міхєєв), для домри соло – Алегрето, Фуга; для фп. – 6 прелюдій; каденції до перекладених для домри скрипкових концертів Моцарта (№4), Паганіні-Вільгельмі, Бетховена; романси; для сопрано та кам. анс. – Фолькліптих (1980) та ін.

Літ.: Некрасов О. Школа Валерія Івка// Рад. Донеччина, 1990, 25 трав.; Варшавська В., Філатова Т. Виконавство та композиторська творчість: «Музыкальное приношение» українській домрі В.Івко// Теоретичні та практичні питання культурології: Укр. муз.-во на зламі століть, вип.9, Мелітополь, 2002.

ІКОННИК Віктор Михайлович (29.09.1929, с. Іванівка Полтав. обл. – 18.01.2000, Київ) – хор. диригент, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. хор. диригування К.Пігрова, Д.Загребського (1957). З 1957 – викладач Ніжин., 1961–73 – Київ. пед. ін-тів, 1961–68 – Київ. консерваторії. З 1964 – керівник Кам. хору при Хор. т-ві України, 1973–89 – худож. керів-

ник та гол. диригент Київ. кам. хору ім. Б.Лятошинського, з 1992 реорганізованого в Ансамбль класичної музики при Будинку органічної та камерної музики. Н. а. УРСР (1989), лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1982). Автор хорів – «Сонце заходить» (сл. Т.Шевченка) та ін., «Поліфонічних варіацій» на дві укр. нар. пісні, обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Хіврич Л. Духовність – краси основа// Музика, 1989, №6; Гордійчук М. Диригує Віктор Іконник// Культура і життя, 1979, 25 жовт.

ІЛЬІН Вадим Григорович (05.01.1942, Київ) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1971). Лауреат всес. і респ. конкурсів на кращий твір. З. д. м. УРСР (1989). З 1992 – в Ізраїлі. Заруб. член НСКУ.

Тв.: опера «Грім з Путівля» (1980); балети – «Казка про міляк» (1972), «Жінка в чорному» (1987); мюзикли – «Пізня серенада» (1975), «Товариш Любов» (1977), «Місто на зорі» (1978), «Дамських справ майстер» (співавтор В.Лукашов, за п'єсою М.Старицького «За двома зайцями», 1979), «Легенда про княжну Либідь та її братів» (1982) та ін.; вок.-симф. – ораторія «Тростянецьке джерело» (1987); для симф. орк. – Симфонія (1971), Скрипковий концерт (1970), Концерт для к-баса з орк. (1997), Концерти – для фп. з естр.-симф. орк. (1985), для саксофона з естр.-симф. орк. (1987); Струн. квартет, п'єси для скр. і фп.; хори, романси, естр. пісні; музика до театр. вистав, теле- та кінофільмів.

Літ.: Некрасова Н. Героїка і масштабність// Музика, 1981, №2.

ІЛЬНИЦЬКА Олена Володимирівна (11.02.1977, Тернопіль) – композитор, педагог. Закін. НМАУ по кл. композиції І.Карабича (2001), проходить асистентуру-стажування НМАУ по кл. композиції М.Скорика. З 2001 – викладач композиції і муз.-теор. предметів Дит. академії мистецтв. Член НСКУ.

Тв.: Камерна кантата на сл. В.Стуса; для симф. орк. – Симфонія; для кам. орк. – Симфоніста, Камерна симфонія; для фп. – Варіації; для міш. хору – «Достойно є».

ІМХАНИЦЬКИЙ Михайло Йосипович (23.07.1946, Харків) – музикознавець, педагог, баяніст, композитор. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. теорії музики М.Тіца і М.Дубініна, по кл. композиції Д.Клебанова, в 1976 – аспірантуру при Муз.-пед. ін-ті ім. Гнесіних в Москві. 1971–73 – викладач Харків. ін-ту мистецтв, з 1977 – Моск. муз.-пед. ін-ту ім. Гнесіних, доцент (1984), проф. Канд. мист.-ва (1978), д-р мист.-ва (1990). Дипломант Всеукр. конкурсу музик-виконавців (1968).

Тв.: Симфонія, кам.-інстр. і вок. музика; для баяна – Соната (1981), Концертино для баяна з орк. (1982), вар. для 2-х баянів (1985) та ін.

ІРШАЇ Євген Маркович (15.01.1951, Ленінград) – композитор, музикознавець, піаніст. Закін. Ленінгр. консерваторію по кл. композиції В.Успенського (1974), по кл. фп. П.Серебрякова (1978). Д-р філософії музики (2002). Лауреат премії Яна Беллу. Живе в Словаччині. Викладач композиції в Муз. академії в Братиславі та ун-ті у Банській Бистриці. Концертус, має аудіозаписи. Член СК Росії,

Словаччини, заруб. член НСКУ.

Тв.: балет «Дон Жуан, або Любов до геометрії» (за драмою М.Фріша, 1978); кантата «Епіграфі» (сл. А.Тарковського, 1985), для кам. складу – «Щоденники Кафки» (1999); сонати – для фп. (1983), фагота і к-баса (1978), влч. і фп. (1985), влч. і ударних (1988); для фп. і тамтама – «Ексодус» (1996); для фп. і акордеона – «Турбуленції» (2000); для фп. – «Сни мого дитинства» (1997); для органа – «Карпатська рапсодія» (1997), для мецо-сопрано і фп. – цикл пісень на сл. Ф.Г.Лорки (1978); вок. цикли – «Настане день» (сл. рос. поетів, 1986), «Розмова» (сл. рос. поетів, 1989), «Німецькі пісні» (сл. П.Гелана, 1997) та ін.; музика до драм. вистав, кінофільмів.

ІЩЕНКО Юрій Якович (05.05.1938, Херсон) – композитор, музикознавець, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1960), там само – аспірантуру (1964). З 1962 – викладач, ст. викладач (1965), доцент (1981), проф. (1992) кафедри композиції Київ. консерваторії НМАУ. Канд. мист.-ва (1977). З. д. м. України (1991). Лауреат премії ім. Б.Лятошинського (2000), Всеукр. конкурсу «Духовні псалми» (2001). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Верочка» (1971), «Водевіль» (1990) – обидві за А.Чеховим; вок.-симф. – кантати: «Кобзареві думи» (сл. Т.Шевченка, 1984), «Доля поета» (сл. чернеткових начерків О.Пушкіна, 1987), «У просвіті хмарин» (сл. Л.Костенко, 1987); для симф. орк. – «В'єтнамська сюїта» (1963), 5 симфоній (1964, 1968, 1971, 1976, «Епічна» – 1985), Симфоніста (1981); аранжування хору М.Бере-

зовського «Не отвержи...» (1996); для кам. орк. – «Прелюдія, Фуга, Хорал і Арія» (1985), поеми «Зачарована Десна» (1972) та ін., Маленька партита №2 (1986), «Дар Веделю» (1991) та ін.; концерти з орк. – 2 для влч. (1968, 1982), 3 для скр. (I – Молодіжний, 1970, II – 1981, III – 1986), для фп., гобоя і струн. (1978), для арфи, клавесина і струн. (1986); кам.-інстр. – 7 струн. квартетів (1967, 1968, 1973, 1981, 1983, 1990, 1994), квартети – для кларнета, скр., влч. і фп. (1981), для флейти, гобоя, валторни і фп. (1982), 2 струн. тріо (1982, 1984), 2 фп. тріо (1975, 1986), Тріо для флейти, влч. і фп. (2000); Фп. квінтет (1991), квінтети – для арфи, 2-х скрипок, альту і влч. (1974), для дух. (1969); квартет для 4-х саксофонів (1994); для скр. і фп. – 7 сонат; п'єси для різних інстр.; для фп. – 4 сонати, 2 зошити «Поетичні настрої» та ін.; хори; вок. цикли – «Календарні пісні» (1973), «Дитячі пісні» (1978), «Пісні провансальських трубадурів» (1982), «Поезія землі» (сл. Дж.Кітса, 1985), цикли на сл. Р.Гамзатова, М.Цветаєвої, япон. поетів, О.Блока, А.Ахматової, Дж.Брауна, С.Плужника та ін.; романси на сл. Лесі Українки, С.Єсеніна, В.Симоненка. В.Королича, Т.Коломієць та ін.; дит. хори – «Скорботна мати» (1991), цикл на сл. В.Барки (1993).

Музикознавчі праці: дис. Темброва драматургія в творах Б.Лятошинського; статті в наук. зб.

Літ.: Конькова Г. Юрій Іщенко, К., 1975; Щириця Ю. «Русь» Ю.Іщенко// Мистецтво, 1968, №3; Полєвний В. Цілеспрямованість художньої думки// Музика, 1972, №5; Гордійчук М. Дві симфонії// Музика, 1975, №5; Зинькевич Е. Юрій

Іщенко // сб. Композитори союзних республик, вып.2, М., 1977; Кузик В. Новий лауреат// Укр. муз. газета, 2000, №1 (35).

ІЖАКЕВИЧ Михайло Іванович (24.01.1909, Київ – 17.05.1975, там само) – композитор, муз. редактор. За фахом хімік-аналітик. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1935). З 1946 – коректор друкарні Укр. відд. Музфонду СРСР, з 1959 – редактор Укр. респ. відд. вид-ва «Сов. композитор», з 1963 – ст. редактор вид-ва «Мистецтво», з 1967 – вид-ва «Музична Україна». Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – 2 сюїти на укр. нар. теми (1938, 1952); Струн. квартет (1938); для фп. – Соната (1935), 8 прелюдій (1934); хор «Ой три шляхи широкії» (сл. Т.Шевченка 1951), 2 романси на сл. О.Блока (1939); масові пісні.

ЙОРИШ Володимир Якович (25.11.1899, Катеринослав (Дніпропетровськ) – 21.06.1945, Київ) – композитор, диригент. Закін. Катеринославське муз. уч.-ще по кл. фп. (1917), Дніпроп. муз. технікум (консерваторію) по кл. диригування Л.Цейтліна, по кл. композиції К.Корчмарьова (1924), до 1928 викладав у ньому. З 1920 почав диригентську діяльність, завідував муз. частиною Укр. драм. т-ру ім. Т.Шевченка в Дніпропетровську; 1928–31 – гол. диригент Першого пересувного держ. робітничого оперного т-ру, 1931–34 – Дніпроп. оперного теат-

ру, з 1934 – Київ. т-ру опери та балету. З. а. УРСР (1932).

Тв.: опери – «Кармелюк» (за повістю Марка Вовчка, 1929), «Поєма про сталь» (за п'єсою М.Погодіна, 1932), «Щоре» (1936), «Доля поета» (лібр. С.Голованівського, 1940); балет «Бісова ніч» (лібр. Д.Смолича, 1943); для симф. орк. – 4 симфонії, зокрема симфонія «Український базар»; п'єси – для фп., для скр.; Струн. квартет, Октет для кам. складу; відредгував та інструментував опери «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемовського, «Наталка Полтавка» М.Лисенка, дописав кілька сцен, арій, хорів. Статті у пресі.

Літ.: Йориш В.// Театр, 1937, №9; Некролог// Літ. газета, 1945, 26 черв. Миркотан В. Сторінки яскравого життя// Молода гвардія, 1980, 9 січ.

КАГАНОВ Михайло Іванович (25.11.1926, м. Костянтинівка Донец. обл. – 19.03.1976, Рівне) – композитор-аматор, педагог. Закін. Одес. консерваторію (1957). Був муз. керівником Анс. пісні і танцю Тихоокеанського флоту, зав. муз. частини Рівнен. обл. муз.-драм. т-ру. Доцент муз.-пед. ф-ту Рівнен. пед. ін-ту. З. прац. культури УРСР (1974).

Тв.: для симф. орк. – Увертюра; для баритона з орк. нар. інстр. – думи: «Ой три шляхи широкі» (сл. Т.Шевченка) та ін.; хори – «Закувала зозуленька», «Обніміться ж, брати мої» (обидва на сл. Т.Шевченка), пісні – «Рідний мій край» (сл. М.Салатової), «Рівне вечірне» (сл. Н.Кузьменко) та ін.

Літ.: Митці Рівненщини, Рівне, 1997.

КАЗАЧЕНКО Г.О. – див. **КОЗАЧЕНКО Г.О.**

КАЗБИРЮК Андрій Федорович (19.10.1849, Тифліс (Тбілісі) – 07.04.1885, Київ) – музикознавець, педагог, композитор, диригент. Закін. Петерб. консерваторію по кл. теорії музики М.Заремби, по кл. композиції та інструментовки М.Римського-Корсакова, по кл. контрапункту Ю.Йогансена (1875). З 1876 – викладач і хор. диригент Київ. муз. уч-ща, з 1877 – виступав як диригент у симф. концертах.

Тв.: для симф. орк. – Увертюра; хори – Тропар св. Кирилові і Мефодієві; романси на сл. О.Пушкіна, Ф.Гютчева та ін. (більшість рукописних, частина втрачена); п'єси для фп. та ін.

Музикознавчі праці: Руководство к практическому изучению гармонии (1883), Популярное изложение основных начал музыкальной теории, К., 1885 (перевид. К., 1930), 145 сольфеджио для одного голоса, К. 1887 та ін.

Літ.: Казбiryюк А. (некролог) // Киевлянин, 1885, 19 берез.; Піскун В., Розов І. Забуте ім'я// Музика, 1991, №3.

КАЛАНДЬОНАК Микола Анатолійович (01.05.1949, с. Мстиж Мінської обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1978). 1978–87 працював в аматорських муз. студіях, викладав у Київ. муз. уч-щі. Член СКУ (до 1994), Нац. ліги композиторів.

Тв.: кантата «Дзвони Хатині» (сл. М.Нагнибіди, 1978); Струн. квартет (1983–85), для скр. і органа – Концерт (1987), сонати – для

фп., для флейти; хори; романси; пісні – «Земля і небо» (сл. Ф.Петрарки), «Незнайомка» (сл. А.Пришельця), на сл. суч. укр. поетів; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, докум. фільмів.

КАЛАЧЕВСЬКИЙ (КОЛАЧЕВСЬКИЙ) Михайло Миколайович (26.09.1851, с. Попівка на Полтавщині, тепер Кіровогр. обл. – 1907, Кременчук) – композитор, муз.-громад. діяч. За фахом юрист. Закін. Лейпцизьку консерваторію по кл. фп. К.Рейнеке, по кл. теорії музики Е.Ріхтера (1876). З 1855 жив у Кременчуці. Організатор кам. концертів, виступав у складі тріо як піаніст.

Тв.: для симф. орк. – Українська симфонія (1876); вок.-симф. – Реквієм; Струн. квартет; для фп. – Романс, Ноктюрн, Баркарола, Вальс-каприс; романси на сл. рос. поетів; для хору – духовні композиції.

Літ.: Гордійчук М. М.М.Калачевський, К., 1954; Федотов С. М.Калачевський, К., 1991; Гордійчук М. Українська симфонія М.Калачевського, К., 1963; Грінченко М. Перша українська симфонія// Рад. музика, 1941, №12; Гордійчук Я. Михайло Калачевський// Музика, 1971, №5.

КАЛЕНДА (КОЛОДА) Іван (XVII, Київ – Москва) – співак, регент, церк. композитор. Співав у Києво-Печерській лаврі, був регентом церк. хору. 1666–72 працював у Москві регентом капели царя Олексія Михайловича. Автор хор. концертів.

КАЛИВОДА Андрій (XIX ст.) – композитор-аматор. Автор п'єс на укр. теми – Козацький марш, Сюїта, Кадриль та ін. (Зб. А.Копіцинського, 1863).

Літ.: Лисько З. Матеріяли до бібліографії та історії української музики, Мюнхен, 1947–61.

КАЛІШЕВСЬКИЙ Яків Степанович (21.10.1856, м. Чигирин на Черкащині – 09.11.1923, Київ) – хор. диригент, церк. композитор. 1882–1920 керував хором Софійського собору в Києві, з 1919 разом з Я.Яциневичем очолював Держ. хор. капелу при Наркомосі УРСР. Його майстерність високо оцінив П.Чайковський. Як педагог виховав багато співаків і диригентів. Автор духовних муз. тв., зокрема «Велике славословіє», хор. аранжувань.

Літ.: Я.Калішевський// Музика, 1923, №8–9; Компанейский Н. Король регентов// Рус. муз. газета, 1906, №48.

КАЛІОШ Шандор Ернестович (23.10.1935, Чернівці) – композитор, скрипаль, лютнист, диригент. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції і теорії музики А.Солтиса (1961), аспірантуру при Моск. консерваторії (наук. керівники Ю.Шапорін, С.Скребков, 1964). 1954–63 – скрипаль в симф. і оперних оркестрах України, виступав як лютнист і диригент. З 1975 – соліст Моск. філармонії. Член СК (Москва).

Тв.: для симф. орк. – 3 симфонії (1957, 1960, 1961), п'єси; концерти для різних інстр. з орк.; кам. анс. – 4 сонати для скр. і фп. та ін.; пісні на сл. поетів епохи Відродження; музика до театр. вистав, кінофільмів.

КАЛУСТЯН Олександр Варткесович (06.07.1947, Львів) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції Р.Сімовича (1972), аспірантуру при Київ. консерваторії (керівник

А. Коломієць, 1978), стажувався в Єреван. консерваторії у Е. Мірзояна (1983). Викладач Львів. консерваторії (1974–78), ст. викладач (1978–87). З 1987 – зав. кафедри Рівнен. ін-ту культури, доцент (1991). З. д. м. України (1996). Член НСКУ.

Тв.: мюзикли – «Фрак для доцента», «Мапа», «Операція-ліквідація»; вок.-симф. – картина «Суд пам'яті» (1987); для симф. орк. – Поема (1986); кам.-інстр. – дит. Струн. квартет (1977), Фп. тріо (1982), для скр. – Романс (1978), для влч. – Соната (1983), для ударних – Вальс; для фп. – цикл прелюдій, Рондо (1971), Соната (1975), цикл «Маленькі прелюдії» (1976), Танок і Токатина (1984), Варіації (1989); хори без супр. – «Молитва за Україну» (на канонічні тексти, 1992) та ін., для голосу з фп. – «Монолог» (1994), триптих «Спогади» (1995); балади, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

КАЛЮЖНИЙ Сергій Володимирович (25.01.1932, с. Іванівка, Крим – 05.03.1988, Керч) – композитор, педагог. Закін. Білоруську консерваторію по кл. композиції М. Аладова (1971). З 1958 – викладач керченської муз. школи. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантати: «Чарівний край» (1971), «Зірка Аджимушкая» (1979); для симф. орк. – 3 симфонії (1971, 1972, 1974), сюїта «Керченські замальовки» (1977), поема «Пам'ять» (1980), симф. картина «Юність» (1983); для орк. нар. інстр. – «Чумацький шлях» (1980); Фп. тріо (1969); концерти – для влч. (1974), для баяна (1976, 2-а ред. 1979); хори без супр. – поема «Що є таке ми?» та ін.; романси,

пісні для дітей, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

КАМЕНЕЦЬКИЙ Олександр Петрович (05.03.1902, Тирасполь, Молдавія – 13.01.1987, Харків) – композитор, диригент. Закін. Ленінгр. муз. технікум по кл. диригування (1931). З 1939 – диригент у Молдавському муз.-драм. т-рі, 1957–62 – в ансам. «Жок». З 1977 жив і працював у Харкові. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Дзвін Хіро-сімі» (сл. Р. Гамзатова, 1977), балади; для симф. орк. – Молдавський ескіз (1935), Балетна сюїта (1952), увертюра «Квітні, моя Молдавія» (1965), поеми та ін.; для дух. орк. – Сюїта; для скр. з орк. – Молдавські наспіви (1976), п'єси для труби з орк. та ін.; хори; обр. нар. пісень.

КАМІНСЬКИЙ Віктор Євстахійович (08.04.1953, с. Нивра Терноп. обл.) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В. Флиса (1977), аспірантуру при Моск. консерваторії по кл. композиції Т. Хреникова (1986). 1977–78 – викладач Рівнен. ін-ту культури, з 1978 – ст. викладач кафедри композиції Львів. консерваторії – Держ. муз. академії, доцент (1996), проф. (1999). Лауреат обл. комсомольської премії ім. О. Гаврилюка (1981). З. д. м. України (1995). Лауреат премії ім. М. Лисенка (2000). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – поема «Корчагінці» (1978), Симфонія №2 «Ріка дружби» (сл. Б. Стельмаха, 1983–86), кантата «Іван Підкова» (сл. Т. Шевченка, 1988), Дві кам. кантати (сл. Дм. Павличка, 1987; сл. Т. Шевченка, 1988), кантата-симфонія «Україна. Хресна дорога» (сл. І. Калинця, 1992); для симф. орк. – поема «Пам'яті Каменяра» (1977), 2 симфонії (1982, 1983), для

струн. орк. – «Камерна музика» (1978), «Te deum» (1996), концерти з кам. орк. – для скр. (1979), гобоя (1980), фп. (1995), для 4-х солістів, струн. орк., клавесина і органа (1996); для орк. нар. інстр. – триптих «Карпатські акварелі» (1986); Струн. квартет (1976), для флейти соло – «Urlicht-irlicht» (1997), п'єси – для фп., для різних інстр. з фп., для сопілки соло (1982), для 2-х сопілок (1987) та ін.; для хору – «Гагілка» (сл. І. Калинця, 1993); пісні, обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав – «Маруся Чурай», «Народний Малахій», «Павло Полуботок», «Мазепа».

Літ.: Дувірак Д. «Україна. Хресна дорога»// Культура і життя, 1992, 31 жовт.; Кияновська Л. Портрет сучасника в інтер'єрі постмодернізму// Укр. муз.-во, вип. 30, К., 2001.

КАНЕРШТЕЙН Олександр Михайлович (13.07.1933, Київ) – композитор, педагог, піаніст. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б. Лятошинського (1955), по кл. фп. К. Михайлова (1956). З 1957 – викладач Київ. муз. уч-ща. З. д. м. України (1993). Лауреат премії ім. Б. Лятошинського (1996), ім. М. Вериківського (2003). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Не схиливши голови» (лібр. І. Комарової і Г. Конькової за кіносценарієм Д. Сміта, 1967), камерні – «Готель кохання» (лібр. О. Стельмашенка за повістю А. Моруа «Готель Танатос», 1994), «Зустріч з минулим» (лібр. О. Стельмашенка за віршами поетів-антифашистів, 1985); балети – «Мальчиш-Кибальчиш» (лібр. І. Канигіна, 1974–77), «Свпраксія» (лібр. О. Стельмашенка за романом П. Загребельного, 1982), «Три-

вожна юність» (1984); муз.-хореогр. картини – «Перевал», «Дон Кіхот і Дульсінея»; вок.-симф. – кантати: «XX вік» (сл. В. Коротича, 1986) та ін.; для симф. орк. – 7 симфоній (1955, 1959–60, 1976, 1977–78, 1982, Американська – 1994, «Quo vadis aevum?» (з хором, сл. В. Коротича, 1997), «Фестивальна увертюра» (1960), симф. фреска «Київська Русь» (1982), сюїти з балетів «Свпраксія» (1983), «Невловимі в місті» («Тривожна молодість») (1999); для кам. орк. – «Образи» (1973–76), «Епітафія: 29 вересня 1941 р.» (1991); концерти – для фп. (1966–67), скр. (1971), влч. (1989), для гобоя і фагота (1985), для фп., квінтету дух. і ударних (1987, 2-а ред. 2001); кам.-інстр. – Фп. квінтет (1990), струн. квартети (1954, 2002), Фп. тріо (1975); для фп. – Соната (1953), Три фуґи (1956) та ін.; для влч. і фп. – Соната (2000); для брас-квінтету – «In temoіam» (1998), п'єси – для скр., влч., труби, балалайки; для міш. хору, фп. тріо та цимбал – «Київський диптих – спогади» (сл. М. Зерова, 2001); романси; пісні; музика до мультфільмів.

Літ.: Деревенко Г. Троє перед слухачем// Культура і життя, 1978, 15 берез.; Левченко В. У камерному жанрі// Музика, 1978, №5; Грузинська І. Спеціально для Гілеї// Культура і життя, 1985, 4 серп.; Загайкевич М. Київські прем'єри// Культура і життя, 1991, 2 лют.; Сікорська І. Секрет композиторського щастя// Культура і життя, 1995, 6 груд.

КАНІВЦЕВ (КАНЄВЦОВ) Олександр Олександрович (17.04.1870, Київ – 10.10.1929, Київ) – піаніст, муз. критик, композитор. Гри на фп. навчався у

М.Тутковського в Києві, закін. екстерном Київ. муз. уч-ще РМТ (1891). В 20-і викладав в Київ. школі мистецтв, з 1891 виступав у пресі, з 1908 – постійний муз. оглядач газети «Киевлянин». Написав підручник з елементарної теорії музики (1-е вид. 1897). Автор п'єс і етюдів для фп., романсів.

КАРАБИЦЬ Іван Федорович (17.01.1945, с. Ялга Донец. обл. – 20.01.2002, Київ) – композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції Б.Лятошинського, закін. по кл. М.Скорика (1971), у нього ж – аспірантуру (1975). 1968–74 – диригент Анс. пісні й танцю Київ. військ. округу. З 1983 – педагог кафедри композиції Київ. консерваторії, учні – В.Ракочі, А.Рошенко. Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1978), премії ім. Ленінського комсомолу (1981). З. д. м. УРСР (1974), н. а. України (1991). Засновник та худож. керівник щорічних муз. міжна. фестивалів «Київ Музик Фест» (1990–2001), голова журі Міжна. конкурсу молодих піаністів пам'яті В.Горовича (К., 1997, 1999, 2001), Перший (з 1994) худож. керівник анс. «Київська камерата». Секретар правління НСКУ.

Тв.: опера-ораторія «Київські фрески» (лібр. Б.Олійника, 1983); мюзикл «Ніч чудес» (за комедією У.Шекспіра, 1979), муз. комедія «Любов, любов» (за новелами Дж.Боккаччо, 1980); вок.-симф. – Концерт для хору, солістів і симф. орк. «Сад божественних пісень» (сл. Г.Сковороди, 1971), ораторія «Заклинання вогню» (сл. Б.Олійника, 1979), «Земле моя на ймення Донбас» (сл. укр. постів, 1980), по-

ема для баса і симф. орк. «Vivere memento» (сл. І.Франка, 1970), «Молитва Катерини» (1992), «Урочиста кантата на честь 100-ліття переселення українців до Америки» (1994); для симф. орк. – 3 симфонії (1974 – «П'ять пісень про Україну», 1976, 1979), «Триумфальна увертюра» (1980), 3 концерти (1981, 1986, 1989 – «Голосіння»); для струн. – Симфоніста (1967), Концерт-триптих (1996); «Віо-серенада» (2000); для фп. з орк. – 2 концерти (1968, 1972), Концертино (1984), 5 муз. моментів (1999), 12 прелюдій, хореогр. картини «Богатирська симфонія» (1982); для кам. анс. – Квінтет (1966), Концертино (1970–72), Струн. квінтет (1973), Концертний дивертисмент (1975), Концертино (1983), для органа – Триптих-фантазія (1987), для скр. і фп. – «Ліричні сцени» (1970), «Music from Waterside» (1994); для скр. соло – «Музика» (1972), для 2-х скр. і фп. – «Інтродукція і колізії» (1993), для анс. скр. – Концертна сюїта (1973), для влч. і фп. – 2 сонати (1964, 1972), 2 сонатини (1968, 1971) та ін.; для альту і фп. – Експромт (1973); для фп. – 24 прелюдії (1976) та ін.; для естр. орк. – Квінтет (1966), увертюра «Святковий Київ» (1980), «Укр. сувенір» (1980), «Симфонія праці» (1981), «Золоті ворота» (1987); вок. цикли – «Із пісень Хіросіми» (сл. Ейсаку Іюнеди, 1973), «Повісті» (сл. А.Куліча, 1975), «Із лірики М.Рильського» (1976), «Мати» (сл. Б.Олійника, 1980), «Пастелі» (сл. П.Тичини, 1970) та ін.; романси; пісні – «Заспівай мені, поле» (сл. І.Бердника), «Дніпровська вода» (сл. Ю.Рибчинського) та ін.; хор. обр. нар. пісень; музика до театр. вистав та кінофільмів.

Літ.: Єрмакова Г. Іван Карабиць. К., 1983; Vivere memento (Пам'ятай про життя). Статті і спогади про Івана Карабиця. К., 2003; Глазунов О. «Земле моя на ймення Донбас»// Музика, 1981, №1; Новикова О. На авторському концерті// Музика, 1987, №1; Зінкевич О. Здобутки української симфонії// Світогляд, 1992, №11; Конькова Г. Аура музики Івана Карабиця// Культура і життя, 2001, 20 січ.; Степанченко Г. Maestro// Україна, 2002, №1.

КАРАМАНОВ Алемдар Сабітович (10.09.1934, Сімферополь) – композитор, піаніст. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова, по кл. фп. В.Натансона (1958), аспірантуру у Д.Кабалевського і Т.Хренникова, (1964). З 1965 живе й працює в Сімферополі. З. д. м. УРСР (1989). Н. а. України (1994). Лауреат премії ім. Б.Лятошинського (1996), двічі лауреат Держ. премії Респ. Крим (1992, 1994), лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (2000). Член НСКУ та СК Росії.

Тв.: муз.-драм. легенда «Фонтан кохання» (1982); балети – «Комсомолія» (співавтор Є.Крилатов, 1957), «Сильніше за кохання» (1961); вок.-симф. – «Stabat mater» (1967), Реквієм (1971), симфонія-кантата «Легенда-бувальщина аджимункайська» (1954–89), кантата «Пісня одруженого солдата» (1963), Гімн Кримської АР (1992), містерія «Херсонес» (1994) та ін.; для симф. орк. – 24 симфонії (1954–84), зокрема № 17 «Америка» (1975), цикл з 6-и симфоній №18–23 «Биеть» (1976–80 за Апокаліпсисом), Дитяча сюїта, 4 поеми, 4 увертюри, «Героїчні танці» (1961); для фп. з орк. – 3 концерти (1958, 1961,

1967), для скр. з орк. – 2 концерти (1961, 1964); «Орієнтальне капричіо» (1961); для труби і джаз-оркестру – Концерт (1965); кам.-інстр. – 3 струн. квінтети (1953, 1954, 1963); для фп. – 4 сонати (1953, 1955, 1960, 1961), 8 п'єс «Пори року» (1954), «Музика» (1962–63), 16 дит. п'єс, 19 фуг та ін.; хори; вок. цикли – «Африканські пісні» (1962), «Злочин у Гранаді» (сл. А.Мачадо, 1963), «Зірки» (сл. С.Щипачова, 1970) та ін.; музика до кінофільмів – «Звичайний фашизм» (1965–1966), «Стратегія Перемоги» (1985) та ін., театр. музика.

Літ.: Полсвой В. Дебют композиторів Криму// Музика, 1978, №4; Некрасова Н. «Фонтан кохання»// Музика, 1983, №1; Мірошинченко С. Поліфонічні цикли// Музика, 1985, №5; Барская Т. Наш земляк композитор А.Караманов// Сов. Крим, 1990, 21 февр.; Серикова В. Партитура набело// Независимость, 1992, 5 июл.; Ржимовська Л. Ім'я композитора – планети// Музика, 1995, №1; Пульдяєва Е. Апокриф или послание?// Муз. академия, 1996, №2; Булкін А. Шануючи сучасника// Музика, 1997, №2.

КАРБУЛЬКА Йосиф Йосифович (22.06.1866, Прага – 14.02.1920, Миколаїв) – скрипаль, педагог, диригент, композитор. За походженням чех. Закін. Празьку консерваторію (1885), відосконалював майстерність у І.Йоахіма в Берліні. З 1885 виступав як скрипаль-соліст і диригент в Італії, Югославії, викладав у Загребському ун-ті. 1896–1903 – педагог в Одесі (серед учнів – П.Столярський). З 1904 жив у Миколаєві, з 1906 – директор муз. уч-ща, концертував як соліст, ансамбліст і диригент. Дружив з

М.Аркасом. Автор понад 100 муз. тв. для симф., кам. орк., концертів і п'єс для скр. та ін.

Літ.: Фішов Ю. Йосиф Карбулька// Музика, 1972. №3.

КАРИКОВ Джемаль Енверович (28.07.1969, Бекабад Ташкент, обл.) – композитор. Закін. відд. нар. інстр. Сухум. муз. уч-ща (1979) та Ін-т культури по кл. хор. диригування. З 1986 навчався в Ташкент. консерваторії по кл. композиції М.Таджиева. 1985–86 працював у кримсько-татарському ансам. «Хайтарма». З 1992 живе в Сімферополі, муз. редактор теледілокомпанії «Крим».

Тв.: для кам. орк. – Варіації; тв. для кам. ансам.; для фп. – Альбом для дітей та юнацтва, Поліфонічний зошит, п'єси; пісні; музика до театр. вистав «Алім», «Одруження».

КАРМІНСЬКИЙ Марко Веніамінович (30.01.1930, Харків – 19.10.1995, там само) – композитор. Навчався на філол. ф-ті Харків. ун-ту, закін. Харків. консерваторію по кл. композиції Д.Клебанова (1953). З. д. м. УРСР (1980). Член СКУ.

Тв.: опери – «Буковинці» («Карпатська бувальщина», лібр. І.Муратова, 1957, 2-а ред. 1960), «Десять днів, що потрясли світ» (лібр. В.Дубровського за Дж. Рідом, 1970), «Іркутська історія» (лібр. В.Дубровського за п'єсою О.Арбузова, 1977), «Лише один день» (лібр. В.Дубровського, 1987); балет «Рембрандт» (1984); муз. комедія «Робін Гуд» (1983); для симф. орк. – Молодіжна увертюра (1951), Українська сюїта (1953), Симфонія (1967); для струн. орк. – Реквієм (1989); для струн. квартету – Регро-сюїта (1990); вок.-симф. – сюїта «Робін Гуд»

(1969) та ін.; п'єси – для ансам. скрипалів, скр., альт, для скр. і влч. («Музикування в старовинному стилі»), для влч., флейти (Сонатина); для фп. – 5 партит, сюїта «Після прочитання «Майстра та Маргарити» (1994), п'єси для дітей; для хору без супр. – Хорові зошити (1982–85), скорботний триптих «Лакримоза», «Шлях до храму», «Поминальний плач» (1991); вок. цикли на сл. Г.Гейне, «Либи барокко»; пісні, дит. пісні; музика до театр. вистав (понад 100), худож. кіно- і телефільмів.

Літ.: Гейвандова К. Марко Кармінський. К., 1981; Тишко Н. Музыка М.Карминского// сб. Они пишут для детей, М., 1977; Архімович Л. «Іркутська історія» на оперній сцені// Музика, 1978, №1; Некрасова Н. Уроки історії// Музика, 1988, №1; Гулеско І. «А співати краще хором»// Музика, 1994, №2; Ганзбург Г. Композитор року// Музика, 1996, №5; Терещенко А. Перегортаючи сторінки творчості// Музика, 2000, №4–5; Воспominання о Марке Карминском// Сост. и авт. предисловие Г.Ганзбурга, Х., 2000.

КАРНАК Андрій Миколайович (11.06.1968, м. Василівка Запоріж. обл.) – композитор, музикознавець, педагог, муз. діяч. Закін. Донец. консерваторію по кл. композиції С.Мамонова (1995), істор.-теор. ф-т по кл. Т.Філатової, аспірантуру при НМАУ (наук. керівник І.Котляревський, 1998). Канд. мист-ва (2000), доцент. 1995–96 – викладач комп'ютерної грамоти в Київ. дитячій муз. академії мистецтв, 1998–2002 – директор ПТО «Мета-Арт» (К., видавничий дім), провів фестиваль суч. музики «Мета-Арт-97». З 2000 – викладач

кафедри звукорежисури Київ. ун-ту культури і мистецтв, 2002–03 – зав. кафедри звукорежисури Держ. академії керівних кадрів культури і мистецтв. З 2003 – директор ПТО «Мета-Арт». Лауреат конкурсів «Молода Україна – Прокоф'єву» (Донецьк, 1993, 2-а премія), «Gradus ad Parnassum» (Київ, 1994, 2-а премія). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «The (Family) poem» (1994); для віртуального орк. – «Libro» (1998–03), «Crazystance» (2002–03); мультимедіа-опера «Дон Жуан – еклібрис» (2000–03); для фп., гобоя, флейти, скр., влч. – квінтет «Автограф» (1992–2002); для скр., гітари і баяна (тріо «SAT») – «SATonly» (1996), для 7-и виконавців – Реквієм у 2-х ч. (1995), для 2-х виконавців, підсиленого фп. і магнітної плівки – «Internominis» (1995); п'єси – для туби і фп., для фп., для фагота; для мецо-сопрано і фп. – вок. цикл «Ноктюрни з вікна» (сл. Ф.Г.Лорки (2003)).

Дис.: Традиції експерименту в американській музиці ХХ століття (2000).

КАТРИЧКО Михайло Онисимович (17.12.1943, с. Юрченкове на Харківщині) – баяніст, диригент, композитор-аматор. Закін. відд. нар. інстр. Харків. ін-ту мистецтв (1975), брав уроки з композиції у М.Дремлюги в Київ. консерваторії. Викладач Київ. муз. уч-ща (1978–82), керівник аматорських хорів та оркестрів нар. інстр. З 1993 – гол. консультант з творчих питань Асоціації діячів естр. мистецтва України. З. д. м. України (2002).

Тв.: п'єси для баяна; естр. пісні – «Пливе туман» (сл. М.Сингаївського), «Подорож до села» (сл.

Л.Полотило), «Небо очей твоїх» (сл. Р.Новаківського) та ін.; пісні для дітей – зб. «Дітям в радість», «Шкільна моя пора».

КАРПЕНКО Степан Данилович (05.01.1817 – після 1886) – письменник, актор, музикант-аматор. Виступав під псевдонімами Паливода, Васильківський Соловей. Писав музику до театр. вистав. Автор мелодій на вірш Т.Шевченка «Думка» – «Тяжко-важко в світі жити». Склав зб. нар. пісень.

Літ.: Лебединська Т. Забутий друг Шевченка// Літ. Україна, 1992, 5 берез.

КАТИШЕВА Лариса Миколаївна (22.01.1958, с. Улянівка Полтав. обл.) – композитор. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Дробязгіної (1982). Член СКУ (до 1989). Виїхала до Москви.

Тв.: кантати – «Козацькі пісні» (сл. нар., 1983), «Кроки» (сл. Р.Рождественського, 1986); для симф. орк. – картина «Планета весни», «Казка» (1987); для фп. з орк. – Концерт (1982); для орк. нар. інстр. – сюїта «Тобі, Славутинч» (1983); Струн. квартет, п'єси – для квартету дерев. дух., квартету тромبونів; для домри – Сюїта; вок. цикл «Черемха» (сл. О.Фокіної); хори на сл. поетів ХІХ ст.; обр. нар. пісень.

КАУФМАН Леонід Сергійович (14.10.1907, Київ – 04.03.1973, там само) – музикознавець, композитор, диригент, муз. діяч. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції В.Золотарьова, по кл. диригування В.Бердяєва (1929). 1929–33 працював на Київ. кінофабриці та у драм. т-рах, 1934 – зав. муз. частини Дніпроп. укр. драм. т-ру ім. Т.Шевченка, 1947–49 – худож. керівник Дніпроп. філармонії, 1949–

51 – співробітник газ. «Радянське мистецтво». 1953–55 – звукорежисер Будинку звукозапису, 1962–63 – муз. редактор вид-ва «Мистецтво». Член СКУ.

Тв.: дит. балети – «Казка про веселого метелика» (1965), «Врятований прапор» (1967); вок.-симф. – «Уроциста кантата» (1944) та ін.; для симф. орк. – «Менуєт і гавот у класичному стилі» (1929), Укр. нар. танці (1951), сюїти та ін.; хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: М.Римський-Корсаков, К., 1949, 1951; М.М.Аркас, К., 1958; Семен Степанович Гулак-Артемовський, К., 1962; М., 1973; Єлизавета Іванівна Чавдар, К., 1960; М.Т.Васильєв, К., 1962; Пісня знаходить автора, К., 1966; Д.А.Ахшарумов, К., 1971; Дівчина з легенди – Маруся Чурай, К., 1966; статті у пресі, енциклопедія.

КАФАРОВА (РОЗОВА) Вероніка Станіславівна (13.01.1953, Дніпропетровськ) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Борисова (1978). Викладач ДМШ в Дніпропетровську. Лауреат обл. премії ім. Г.Петровського (1986). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Сквозь сеть алмазную» (сл. М.Волошина, 1993); для симф. орк. – Молодіжна увертюра (1981), Дитяча сюїта (1982); для фп. з орк. – Концерт-триптих (1978), Концертно (1986); для англ. рожка з орк. – Три п'єси (1993), для флейти з кам. орк. – Концерт-поема (1991); для гобоя, фп. та струн. орк. – «Присвята» (1997); Струн. квартет; для дерев. дух. – Квінтет; для скр. – 2 сонати (1992, 1993); для кларне-

та – Соната; для флейти – «Лунарія»; для гобоя – «Веснянкові награвання» (1996); для фп. – Соната; хори на сл. Л.Костенко; вок. цикли на сл. Л.Кудрявської і М.Луконіна, Ф.Тютчева, Г.Світличної; пісні, обр. нар. пісень.

Літ.: Щитова С. Камерно-інструментальна творчість дніпропетровців// Муз-во Дніпропетровщини, вип.2, Дніпроп., 2002.

КАШУБІНСЬКИЙ Дмитро (1877, Пикulichі, побл. Перемишля, Польща – 1951, Львів) – композитор-аматор. За фахом інженер-будівельник. Працював у Ярославі, керував хором. Автор хорів на сл. Т.Шевченка, хор. картини «Купало», церк. пісень, пісні «Санчата», обр. укр. нар. пісень, колядок, шедрівок.

КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО (справж. – **КВІТКА**, літ. псевдонім **Грицько ОСНОВ'ЯНЕНКО**) **Григорій Федорович** (29.11.1778, с. Основа на Харківщині – 20.08.1843, Харків) – письменник, драматург, музикант-аматор. Грав на різних муз. інструментах. У своїй п'єсі – «малоросійські опери» чи оперети «Сватання на Гончарівці» (1836), «Шельменко-деншик» (1837) та ін. – ввів нар. пісні й танці. Складав духовні концерти, власні літ.-муз. п'єски, зокрема Кадриль, сатиричний Марш. Ймовірно, автор слів і музики пісні «Прийшов Гриць, зажурився».

Літ.: Луцький Ю. Драматургія Г.Ф.Квітки-Основ'яненка і театр, К., 1978.

КВЯТКОВСЬКИЙ Вінцент. У 60-ті XIX ст. – диригент оркестру придворного т-ру на Волині. За походженням поляк. Автор музики до п'єс «Маруся», «Бувальщина» та ін., що ставилися у галицьких т-рах.

КИВА Олег Пилипович (05.01.1947, Львів) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1971). 1971–72 – викладач Уманського муз. уч-ща, 1972–74 – редактор відділу пропаганди СКУ, 1974–76 – викладач ДМШ, 1977–80 – муз. редактор вид-ва «Музична Україна». Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1979), премії ім. М.Лисенка (2004). З. д. м. УРСР (1986), н. а. України (2001). Член НСКУ, Нац. спілки кінематографістів України.

Тв.: балет «Олеся» (за О.Купріним, 1984); вок.-симф. – «Ода землі» (сл. М.Рильського, 1976), «Дума про Полтаву» (1982), 6 кам. кантат: Перша – на сл. А.Новоладовської (1977), Друга – на сл. Ф.Г.Лорки (1981), Третя – на сл. П.Тичини (1982), Четверта – на сл. О.Мандельштама і М.Заболоцького (1983), П'ята – на сл. О.Пушкіна (1993), Шоста – на сл. Т.Шевченка (1997), Камерна симфонія (сл. Т.Шевченка, 1990); для симф. орк. – Симфонія (1971), Лірична поема (1977), Увертюра (1982); Фп. концерт (1983); кам.-інстр. – Струн. квартет (1975), для вчл. – Соната (1975), для скр. – 2 Інтермеццо (1975), для фп. – 2 сонати (1969, 1977), Фантазія (1972), Український триптих (1975), 2 конц. фуги (1979) та ін.; вок. цикл «Музика для дітей» (сл. А.Новоладовської, 1975); хори на сл. О.Пушкіна, Т.Шевченка, П.Тичини, М.Рильського, Б.Олійника; романси; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Зінкевич О. Олег Кива// Ранок, 1979, №12; Невінчана Т. Кожен твір, як сповідь// Культура і життя, 1984, 26 лют.; Ярмо М.

Нове в камерному жанрі// Музика, 1985, №4; Степаненко Н. «Одчиняйте двері – наречена йде!»// Наука і культура України, вип. 20, К., 1986; Ланцута Л. У межах неоромантизму// Музика, 1998, №3; Конькова Г. Музыкальный мир Олега Кивы// Комсомольское знамя, 1978, 22 сент.; передрук: Спрага музики: паралелі і час спогадів, П, К., 2002.

КИПА Михайло Єрофійович (? – 1944) – педагог, хормейстер, музикант-аматор. Закін. Київ. духовну семінарію, працював шкільним учителем у Златополі, с. Стайки на Київщині, керував хором. У 40-х репресований. Автор романсів, пісень (слова і музика), мініатюр для фп.

Літ.: Чередищенко Д. Він – Михайло Кипа// Жива вода, 1993, №11.

КИПРІАН Іван (1856, м. Сокаль на Львівщині – 1920, м. Волочицьк, тепер Хмельн. обл., за іншими даними – 1924, Сибір) – диригент, композитор-аматор. 1979–83 навчався в Перемишльській та Львів. духовних семінаріях. Диригував сільським хором, записував нар. пісні (вміщені в зб. «Русько-народні галицькі мелодії П.Бажанського»). Автор підручників з музики і співу для початківців, церк. тв., хор. маршу «За Русь» (сл. В.Ференнчака), «Молитви» для сопрано й альту з фп. (сл. І.Пасічинського).

Літ.: Медведик П. Діячі української музичної культури// Записки НТШ, том ССХХVI, праці Музикознавчої комісії, Л., 1993.

КИРЕЙКО Віталій Дмитрович (23.12.1926, с. Широке Дніпроп. обл.) – композитор, педагог. муз.-громад. діяч. Закін. Київ. консерва-

торію по кл. композиції Л.Ревуцького (1949), там само – аспірантуру (1952), 1949–88 – викладач, доцент (1961), проф. (1978) Київ. консерваторії. Канд. мист-ва (1953). З. д. м. УРСР (1966), н. а. УРСР (1977), лауреат премії ім. М.Лисенка (1985). Кавалер ордена «За заслуги» III ст. (2001). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Лісова пісня» (лібр. власне за драмою-феєрією Лесі Українки, 1957), «У неділю рано зілля копала» (лібр. М.Зощенка за повістю О.Кобилянської, 1966), «Марко в пеклі» (лібр. власне за драмою І.Кочерги, 1966), «Вернісаж на ярмарку» (лібр. Е.Яворського та Н.Некрасової за п'єсою Г.Квітки-Основ'яненка, 1985); балети – «Тіні забутих предків» (лібр. Ф.Коцюбинського та Н.Скорульської за повістю М.Коцюбинського, 1960), «Відьма» (лібр. В.Нероденка за поемою Т.Шевченка, 1967), «Оргія» (лібр. Н.Скорульської за драм. поемою Лесі Українки, 1977), «Сонячний камінь» (лібр. С.Кушакова, 1982); вок.-симф. – кантата «Пам'яті М.Кропивницького» (сл. М.Рильського, 1965) та ін.; для симф. орк. – 10 симфоній (1952, 1964, 1968, 1970, 1975, 1977, 1986, 1992 – «Класична», 1994, 2002), увертюри, сюїта «Українські танці» (1958), поема «Дон Кіхот» (1981) та ін.; для струн. орк. – Симфоніста (1971); концерти з симф. орк. – для влч. (1961), скр. (1967), подвійний для скр. і влч. (1971); для фп. з орк. – Поема (1973); кам.-інстр. – Фп. тріо (1976), Фп. квінтет (1989), для струн. квартету – Фантазія і Фуга (1957), Сюїта (1958), 3 квартети (1974, 1984, 1985); для скр. соло – 2 сонати (1968), для скр. і фп. – Соната (1993), для аль-

та і фп. – Соната (1996); для фп. – 24 дитячі п'єси (1962), 7 сонат (1968–99), Токата (1969), Рапсодія (1977); п'єси – для скр., влч., бандури та ін. інстр.; хори на сл. Г.Скороди, Т.Шевченка, О.Пушкіна, В.Гете, М.Рильського, П.Тичини, М.Танка, Г.Гервега та ін.; вок. цикл «Барви легенд» (сл. А.Німенка, 1973); романси на сл. Т.Шевченка, Лесі Українки, І.Франка та ін.; пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: дис. Укр. нар. пісні в обробках радянських композиторів для голосу і фортепіано (1953); статті в наук. зб., в пресі.

Літ.: Архимович Л. Віталій Кирейко, М., 1968; Майбурова К. Віталій Кирейко, К., 1979; Єфремова Л. «Лісова пісня». Опера В.Кирейка, К., 1965; Творець чарівних мелодій: розповіді про видатного композитора, К., 2002; Гордійчук М. Добрий дебют// Мистецтво, 1958, №5; Архимович Л. Герої Кочерги на сцені// Музика, 1981, №6; Загайкевич М. Нова опера Віталія Кирейка// Культура і життя, 1966, 14 серп.; Левицький О. Музика В.Кирейка до трагедії «Оргія»// Музика, К., 1972, №3; Майбурова К. Провідна тема творчості// Музика, 1976, №6; Юдкін І. Вірність обраною шляху// Музика, 1986, №6; Швачко Т. У співдружності з композитором// Музика, 1984, №2; Калениченко А. Багатогранність// Культура і життя, 1987, 11 січ.; Загайкевич М. Митець і доба// Культура і життя, 1997, 5 лют.

КИРИЛІНА Ірина Яківна (25.03.1953, м. Дрезден, Німеччина) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції

М.Дремлюги (1977). Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1988). З. д. м. України (1999). Гран-прі «Пісенного вернісажу-1998» (премія Президента України). Член НСКУ.

Тв.: рок-опера «Що найсильніше в світі» (1982), моноопера «Три портрети» (сл. Л.Костенко, 1988), дит. опера «Вовк-чарівник» (лібр. Г.Аронова, 1993); рок-мюзикл «Герострати XX століття» (1986), муз. комедія «Пустотливе чортення» (1989); вок.-симф. – 4 кам. кантати: «Із зіркового ковша» (сл. М.Цвєтасвої, 1977), «Приказки» (сл. нар., 1978), «Знаки пам'яті» (сл. Н.Турбіної, 1986), «Memoria» (сл. А.Ахматової, 1988); «Псалми» (сл. П.Мовчана, 1990), «Молитва» (на канонічні тексти, 1989), «Три портрети» (сл. Л.Костенко, 1987), «Розмите бачення» (сл. П.Мовчана, 1993), «Коник» (сл. В.Хлебникова, 1990–94); для симф. орк. – Симфонія (1977), Дивертисмент (1978); для струн. орк. – Симфоніста (1987); для фп., струн. і ударних інстр. – кам. симфонія «Розпад» (1990); для орк. нар. інстр. – «Колискова» та «Мелодія» (1994), «Жартівливі награвання» (1997); для естр.-симф. орк. – Концерт (1990); сонати – для флейти, фп., скр.; для саксофонів – Квартет (1990); хори; вок. цикл на сл. М.Цвєтасвої (1980); романси, пісні, обр. нар. пісень; естр.-інстр. музика; музика до театр. вистав.

Літ.: Композитори розказують// Сов. музика, 1984, №3; Редько О. Жага роботи// Культура і життя, 1986, 26 жовт.; Кулик Р. Визнання// Музика, 1986, №4; Конькова Г. Стати майстринцею// Культура і життя, 1988, 19 черв. Степанченко Г. Контури фестивалю// Муз. академія, 1993, №1.

КИРИЛОВИЧ Зенон (23.08.1855, с. Войславичі на Львівщині – 17.02.1919, Коломия) – цитрист, греко-католицький священник. Закін. Львів. духовну семінарію (1891), з 1898 працював у Коломиї. Автор церк. хорів, п'єс для цитри (Попурі з укр. нар. мелодій), маршів, танців тощо.

Літ.: Медведик П. Діячі української музичної культури// Записки НТШ, т. ССХХVI, праці Музикознавчої комісії, Л., 1993.

КИРПАНЬ Володимир Петрович (02.04.1925, с. Глинська Сумської обл. – 21.04.1978, Москва) – композитор, муз. редактор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1953). 1960–64 – її ст. викладач. З 1964 – в Москві, 1970–78 – ст. редактор вид-ва «Сов. композитор». Член СКУ (до 1964).

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1968); 6 сюїт (1952, 1956, 1958 – «Крим», 1960 – «Дитяча», 1972 – «Танцювальна», 1974 – «Романтична»), поеми – «Олександр Матросов» (1953), «Павло Корчагін» (1955), «Гоголь» (1959), «Молодіжна увертюра» (1955), Увертюра (1974), для естр.-симф. орк. – Рапсодія (1960), «Весняна серенада» (1962); для фп. – Соната (1950), Варіації, прелюдії і фуги; пісні; обр. укр. нар. пісень; музика до кінофільмів (21) і радіопостановок; інструментування тв. ін. авторів.

Літ.: Михайлов М. Музична повість про героя// Рад. культура, 1953, 16 берез.; Спасокукоцький Л. Нові симфонічні твори// Рад. культура, 1955, 20 берез.

КИТАСТІЙ Григорій Трохимович (17.01.1907, м. Кобеляки на Полтавщині – 04.04.1984, Сандієго, США) – бандурист, хор. ди-

ригент, композитор-аматор, педагог. Навчався в Полтав. муз. технікумі (1927), в Київ. муз.-драм. ін-ті (1930–35). З 1937 – заст. худож. керівника Держ. капели бандуристів УРСР. Восени 1941 створив Капелу бандуристів ім. Т.Шевченка, яка виступала в Києві, на Поділлі та Волині. У серпні 1942 колектив примусово був вивезений до Німеччини (з 1948 знаходився в амер. окупаційній зоні). З 1949 капела виїхала до США в Детройт, гастролювала по містах США, Канади, Австралії, Європи. З 1964 жив у Чикаго. Виховав багато музикантів, які створили десятки молодіжних ансамблів бандуристів у США, Канаді, Англії, Австралії.

Тв.: для орк. бандуристів – 6 п'єс, для ансамблів бандуристів – «Гомін степів», «Львівські фрагменти», «Турбаївське повстання», «Дума про Сагайдачного», «Сюїта», «Горлиця», «Юнацькі пісні» та ін.; для хору – композиції на сл. Т.Шевченка («Гомоніла Україна», «Грай Кобзарю», «Пісня про Запорозьку Січ», «Вітре буйний»), І.Багряного («Вперед, сини народу!»), О.Олеся, Я.Славутича, П.Карпенка-Криничі, А.Малишка, О.Підсухи та ін.; церк. тв., зокрема Літургія; зб. «Вставай, народе», К., 1996 (з інформацією про автора).

Літ.: Проспект виступів капели в Україні, 1991; Приходько Г. Поезія Івана Багряного в музиці композиторів української діаспори// Нар. творчість і етнографія, 1993, №4; Черногуз Я. Взяв би я бандуру// Укр. культура, 1996, №12.

КИЦЕНКО Дмитро Дмитрович (24.07.1950, м. Біла Церква на Київщині) – композитор, педагог. Навчався по кл. баяна, згодом – по

кл. композиції С.Лобеля в Кишинів. держ. ін-ті ім. Г.Музическу (1970–77) та як композитор – у Бухарестській муз. академії (1991–92). Викладач Кишинів. консерваторії (1977–82), ст. консультант СК Молд. РСР, з 1990 – ст. викладач Академії музики (з 1999 – Унту мистецтв), в. о. доцента (2000). З 2002 – в Києві, викладач Вищого муз. уч-ща ім. Р.Глієра. З 2004 – редактор вид-ва «Музична Україна». З. д. м. Молдови (2000). Лауреат премій СК Молдови (1998, 2000, 2001), учасник міжн. фестивалів. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 5 симфоній (1986, 1992, 1995, 1998, 2001), Симф. поема (1979), Дивертисмент (1978); 10 концертів: для баяна з симф. орк. (1977), для гобоя і кам. орк. (1982), для альту і струн. орк. – «Плач Ієремії» (1982), для тромбона і 13-и інстр. – «De profundis» (1990), для тромбона і кам. орк. (1991); для влч. і кам. орк. (1992) та ін.; Тріо для флейти, гобоя і фагота та ін. кам. ансамблі; 7 кантат: для дит. хору з симф. орк. – «Пори року» (1984), для сопрано, кларнета і органа – «Літанії» (сл.Г.Вієру, 1987), для жін. хору і секстету – «Mariengebete» (1998), для жін. хору та інстр. ансам. – «Трійця вовка» (сл. В.Гросу), для мецо-сопрано і кам. орк. – «Stabat mater» (на латин. текст), для сопрано, баритона, міш. хору і симф. орк. – «Отче наш» (2003), для чол. хору без супроводу – «Чумацька кантата» (сл. нар., 2004); кам. музика, хори, музика для дітей.

КИШАКЕВИЧ Йосиф Маркелович (26.10.1872, Лежайськ на Львівщині, тепер Польща – 18.04.1953, Львів) – хормейстер, композитор, педагог, муз.-громад. діяч, священник. 1888 закін. муз. школу в Перемишлі, 1896 – Львів.

дух, семінарію. Організатор землянських і робітничих хорів, учитель співу в школах, диригент оркестрів і хорів. Один із засновників т-ва «Боян» у Перемишлі та Львові. Член SKU (з 1939).

Тв.: вок.-симф. – кантата «Дума» (сл. Т.Шевченка, 1894), балади – «Рута» (сл. В.Масляка, 1895), «Калина» (сл. Т.Шевченка, 1898), поема «Катерина» (сл. Т.Шевченка, 1896), 2 кантати пам'яті І.Котляревського – «Сонце гріє» (сл. Т.Шевченка) і «Великі роковини» (сл. В.Масляка, обидві 1898), кантата «Тарасова ніч» (сл. Т.Шевченка, 1898); для хору з орк. – «Най пісня лунає» (сл. В.Щурата, 1899), «Ой нема ні вітру, ні хвилі» (сл. Т.Шевченка, 1901), «Гей, браття-козаки» (сл. С.Руданського, 1901), «Радуйся, мати» (сл. В.Щурата, 1902), кантата «Шевченкові» (сл. Лесі Українки, 1913); хори – «Заповіт», «Наша дума», кант «Все упованіє моє» та ін., хори на сл. О.Олеся, Хр.Алчевської, Бальмонт-Левницької; романси, пісні на сл. Лесі Українки, Я.Щоголіва, С.Руданського, Ю.Федьковича та ін.; музичні декламації, церк. композиції.

Літ.: Медведик П. Діячі української музичної культури// Записки ІНТШ, т. ССХХVI, праці Музикознавчої комісії, Л., 1993; Ілюстрований муз. календар на рік звичайний 1905, Л., 1905; Кияновська Л. Творчість Йосифа Кишакевича, Л., 1997; Гордієнко В. Йосиф Кишакевич – композитор// Музика, 2001, №3.

КИШКО Іван Миколайович (30.04.1904, Київ – 02.07.1960, там само) – композитор, муз. редактор, Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції Б.Лятошинського

(1930), 1930–41 – муз. редактор Київ. кінофабрики, з 1944 – муз. редактор Укр. відд. Музфонду СРСР. Член SKU (до 1960).

Тв.: для симф. орк. – Увертюра на укр. теми (1931); для дух. орк. – Чотири марші (1939, 1950); для влч. – Мелодія (1935), для кларнета – Варіації на укр. тему (1935); для фп. – п'єси (1944–51); хори; романси на сл. Т.Шевченка та ін., пісні, пісні для дітей, обр. укр. нар. пісень.

КІКТА Валерій Григорович (22.10.1941, сел. Володимирівка Донец. обл.) – композитор, педагог. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова і Т.Хренникова (1965), там само – аспірантуру (у Т.Хренникова). 1967–90 – редактор вид-ва «Сов. композитор» у Москві. Проф. Моск. консерваторії. З. д. м. Рос. Федерації. Член СК (Москва).

Тв.: балети (11) – «Золота доба» (1963), «Данко» (1964), «Муха-Цокотуха» (1973–75), «Дубровський» (1977), «Моленіє о чаше» (1984), «Фрески Софії Київської» (1995), «Одкровення» (1990), вок.-симф. – ораторія «Княгиня Ольга» (1970), ораторіальний літопис «Святий Дніпро» (лібр. С.Майданського, 1993); для симф. орк. – концерт «Укр. колядки, щедрівки і веснянки» (1967), симф. літопис «Володимир Хреститель» (1990); для арфи з орк. – «Фрески Софії Київської» (1973) та ін.; для хору, флейти й двозвонів – «Розбійницькі балади Закарпаття» (сл. нар., 1975), для капели бандуристів ім. Т.Шевченка (США) – «Дума про Канаду» (сл. М.Ткача, з нагоди 100-річчя укр. еміграції до Канади, 1991); Літургія св. Іоанна Златоустого, присв. пам'яті І.Коз-

ловського, 1994); кам. ансамблі; романси; обр. нар. пісень, тв., присв. С.Людкевичу – Соната для фагота, «Романтичні варіації» для арфи (1978). Статті про С.Людкевича.

Літ.: Загайкевич М. Музичний літопис боротьби й звияг// *Культура і життя*, 2001, 8 трав.; Николаєва Е. Валерій Кикта: на рубежі веков// *Муз. академія*, 2001, №4.

КІПА Вадим Веремійович (13.05.1912, Кухмістерська слобідка, pobl. Києва – 31.08.1968, Нью-Йорк, США) – піаніст, педагог, композитор. Навчався в Харк. консерваторії по кл. фп. П.Луценка. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. Г.Беклемішева (1937), там само – аспірантуру (1941), був проф. кафедри фп. (1941–42). Лауреат I Всес. конкурсу піаністів (Москва, 1937). У повосний час викладав і концертував у Зах. Німеччині. З 1951 жив у Нью-Йорку, де заснував свою фп. школу.

Тв.: для скр. і фп. – Капричіо (1966); для фп. – Концерт (незак.), «Скарга» (1939, вид. 1959), Етюд (1953), «Спогад» (1953), Скерцино (1956), Фантастичні варіації (1957), «Гавот, перерваний серенадою» (1959), «Класичні станси» (1964), 14 дит. п'єс на теми укр. нар. пісень (1953–67) та ін.; для голосу з фп. – «Україні», пісні на сл. В.Хойницького (4), В.Лесич (4), Лесі Українки (9); музика до вистави «Спогад» (за поемою А.Малишка «Пісня про Київ»).

Літ.: Верещагін Б. Вадим Кіпа// *Музика*, 1998, №4.

КЛЕБАНОВ Дмитро Львович (25.07.1907, Харків – 06.06.1987, там само) – композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. З 1914 навчався в Харків. муз. уч-щі РМТ

по кл. скрипки В.Слатіна. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1926). 1927–28 – альтист орк. Ленінгр. т-ру опери та балету, диригент Харків. т-ру малих форм «Веселий пролетар», т-ру Муз. комедії, симф. орк. Харків. радіокомітету. З 1934 – викладач Харків. муз.-драм. ін-ту (консерваторії, ін-ту мистецтв), доцент (1940), проф. (1960), зав. кафедри композиції та інструментування, з 1973 – проф.-консультант. Серед учнів – Б.Яровинський, В.Бібік, В.Губаренко, М.Кармінський, В.Золотухін та ін. Голова Харків. обл. орг. СКУ (1948–49). З. д. м. УРСР (1967).

Тв.: опери – «Лелеченя» (1934), «Одним життям» (співавтор О.Сандлер, лібр. І.Муратова, 1947), «Василь Губанов» (лібр. В.Сокола і Р.Черкашина за кіносценарієм С.Габриловича «Комуніст», 1967); «Червоні козаки» (лібр. Ю.Клебанова, 1972), «Маївка» (лібр. О.Чепалова, 1981); балети – «Лелеченя» (лібр. М.Піпчевського, 1937); «Світлана» (лібр. І.Жиги, 1939); муз. комедії – «Амурський гість» (співавтор В.Нахабін, 1941), «Мій гвардієць» (співавтор З.Заграничний, 1942), «Мій хлопчик» (співавтор О.Сандлер, 1947), «Любить... не любить» (1970); кантати; для симф. орк. – 8 симфоній (1945, 1952, 1958, 1959, 1981, 1982, 1993 – «Поєма про хліб» для драм. сопрано, високого баса і орк.), Укр. концертно (1940), Укр. сюїта (1949), «Чотири прелюдії та fugи» (1975), Маленька сюїта (1982), увертюри та ін.; для струн. орк. – 2 сюїти (1971, 1975); концерти з орк. – 2 для скр. (1939, 1951), для влч. (1973), для домри (1951), для флейти, арфи, струнних і ударних інстр. (1974);

кам. анс. – Струн. квінтет (1953), 6 струн. квартетів (1925, 1926, 1933, 1946, 1966, 1968), 2 фп. тріо. (1927, 1958); Квартет для дерев. дух. (1957); п'єси для різних інстр.; вокальні цикли на сл. Р.Бернса (1944), Т.Шевченка, Г.Гейне (1957), Е.Хулдена, М.Рильського, (1958), І.Муратова, І.Крилова (1959), «Пісні західних слов'ян» (сл. О.Пушкіна, 1971); хори, романси, пісні, пісні для дітей; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Музично-педагогічні праці: *Искусство инструментовки*, К., 1972; *Эстетические основы инструментовки*, К., 1983; статті у пресі.

Літ.: Золотовицька І. Дмитро Клебанов, К., 1980; Краснопольська Т. Третя симфонія Д.Клебанова, К., 1964; Гейліг М. Скрипковий концерт Дм. Клебанова// *Рад. музика*, 1940, №6; Черкашина М. Дмитро Клебанов// *Укр. муз.-во.*, вип.3, К., 1968; вона ж. Майстерність і натхнення// *Музика*, 1975, №1; Тишко Н. Вечір ветеранів// *Музика*, К., 1984, №4; Зінькевич О. Повернення симфонії// *Культура і життя*, 1991, 2 груд.

КЛИМОВСЬКИЙ (КЛИМІВ, КЛИМОВ) Семен (між 1690–1700, ймовірно, Харківщина – після 1724, с. Припутні на Єлисаветградщині) – поет, співак, музикант. У літературі відомий під іменем «Харківський козак-піснетворець». Йому приписується авторство нар. пісні «Не хочу я нічого» та попул. пісні-романсу «Їхав козак за Дунай». Мелодія останньої (вважається запозиченою з нар. пісні або італ. музики) стала основою для обр. і варіацій багатьом композиторам України, Росії, Зах. Європи.

Літ.: Правлюк О.А. Міжнаціональні зв'язки в музичному фольклорі, К., 1982; Нудьга Г. Українські думи і пісні у світі, Л., 1997–98; Срезневський В. Клімовський В. Клімов. «Козак-стихотворец» и два его сочинения, Х., 1905; Кутинський М. Некрополь України// *Дніпро*, 1994, №1.

КЛИН Віктор Львович (05.11.1936, Дніпропетровськ) – піаніст, музикознавець, композитор, педагог. Закін. Саратовську консерваторію по кл. фп. (1960), аспірантуру при Київ. консерваторії (1964). 1960–62 – викладач, соліст філармонії в Сочі, 1965–66 – зав. муз. частини Київ. хореограф. уч-ща, викладач Київ. пед. ін-ту. З 1966 – мол., з 1973 – ст. наук. співробітник ІМФЕ. 1979–2002 – викладач, доцент (1981), проф. (1983) Київ. ін-ту культури – Ун-ту культури і мистецтв. З 2003 – зав. кафедри музики Переяслава-Хмельницького ун-ту ім. Г.Сковороди. Канд. мист-ва (1971). Д-р мист-ва (1982). З. д. м. УРСР (1990). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1960, вар. для естр.-симф. орк., 1990); для фп. – «Естампи» (1958–61), 5 сонат (1962–1986), «Метаморфози» (1985–86), «Соната-легенда» (1986), Сюїта (1967), Сонатина (1970), фантазія «Бокараші» (1971), Варіації (1971), цикл «Дванадцять гравюр» (1985), Чотири віртуозні п'єси (1974), «Автограф» (1974), «Українські фольклорні писанки» (1993–96), транскрипції та ін.; для фп. в 4 руки – «Укр. музикування» (2004); п'єси для дітей; дуети для різних дух. інстр. з фп.; хори, для голосу з фп. – триптих «Кохання» (сл. І.Драча); романси, пісні.

Музикознавчі праці: монографії: Л.Ревуцький – композитор-піаніст, К., 1972; Українська радянська фортепіанна музика, К., 1980; зб. власних статей «Про музику», К., 1985; статті в наук. і нотних зб., у пресі.

Літ.: Пианист, композитор, учений// Днепр вечерний, Днепроп., 1975, 26 жовт.

КОВАЛІНАС Микола Анатолійович (30.06.1964, м. Володимирець Рівнен. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Г.Ляшенка (1990), там само пройшов асистенту-стажування. 1992–94 навчався в аспірантурі. Викладач, доцент НМАУ. Канд. мист-ва (1994). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – 2 кантати; для симф. орк. – 2 концерти (1990, 1992); для фагота і 9-и влч. – «Концертино-1991», для сопрано, інстр. квінтету та магнітної плівки – «Frutti di abbacare» («Canzoni dissonanti», 1991), для голосу, клавісина, фп. та струн. – 7 мініатюр «Осінній дощ у травні» (1988); для ансам. солістів – Recitativo ed arieto (1996), для фп. – «Хроматичні варіації-92...»; «Рондо-111» (присв. А.Веберну до його 111-річчя) для 12-и виконавців (1994), для альту і фп. – «Sasha Lagosha» (2001); для фп. в 6 рук – «Мудреці» (2003); дис. Сонорне формотворення: логос творчості (1994).

КОВАЛЬ Василь Михайлович (01.05.1966, с. Сваричів Івано-Фр. обл.) – композитор. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові по кл. композиції Л.Мазепи (1993). Працівник наук.-дослідної лабораторії муз. етнографії цього ж ін-ту. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. і сопрано – Симфонія (на біблійні тексти,

1993); Кам. симфонія (1992), 2 струн. квартети (1989, 1990), для струн. квартету – «Вознесіння Ісуса» (1990), для скр. соло – Речитатив і Рондо-Токата (1989), для баяна – Соната (1991), для дисканта і чол. хору – «Похорон» (сл. Г.Аполлінера).

КОВАЛЬОВА Ганна Григорівна (27.02.1964, Луганськ) – композитор, педагог. Закін. Ростовський-на-Дону муз.-пед. ін-т по кл. композиції (1988). Зав. муз. частиною обл. т-ру ляльок у Ворошиловграді (Луганську). Викладач муз.-хор. студії в Ростові-на-Дону, з 1991 – Луган. муз.-пед. ін-ту. Член НСКУ.

Тв.: опера «Веснянка і Квітець» (за п'єсою М.Старшинова, 1994); кантата «Душа хранит» (сл. М.Рубцова, 1985); для симф. орк. – сюїта «Фрески по Феофану Греку» (1989), поеми – «Мідної гори хазяйка» (за П.Бажовим, 1992–93), «Сказ про Сергія» (1993–94); для кларнета з орк. – Концерт (1988), для флейти, кларнета і фп. – Концертино (1993); для скр. з фп. – Варіації (1991); для саксофона-альта – концерт «Літній вечір» (1982); Струн. квартет (1986); для фп. – фантазія «Острів Валаам» (1981), 24 прелюдії (1983), Соната (1984), Три прелюдії в джаз. стилі (1991), для 2-х фп. – «Літо» (1987); для хору без супр. – Концерт (сл. О.Фета, 1985); вок. цикл «Тут жил и умер...» (сл. О.Твардовського, 1986), пісні.

КОВАЧ Ігор Костянтинович (02.11.1924, станиця Пролетарська Ростов. обл. – 24.08.2003, Харків) – композитор, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції В.Варабашова. 1947–54 – педагог муз. школи і муз. уч-ща в

Ялті. З 1959 – викладач, доцент (1977), проф. (1982), зав. кафедри композиції та інструментування (з 1983) Харків. ін-ту мистецтв. Лауреат Міжн. конкурсу композиторів ім. Г.Венявського (Познань, 1966), обл. комсомольської премії ім. Зубарева (1968), З. д. м. УРСР (1975). Член НСКУ.

Тв.: опера-балет «Та, що біжить по хвилях» (лібр. А.Горіна і Е.Яворського за О.Грінном, 1987), опера «Блакитні острови» (лібр. А.Горіна і Е.Яворського, 1988); лит. балети – «Північна казка» (лібр. М.Гольдріна і В.Гудименка, 1975), «Бембі» (лібр. Е.Яворського, 1983); муз. комедії – «Біля самого синього моря» (лібр. С.Михалкова і Р.Левіна, 1977), «Шлях до сонця» (лібр. А.Горіна і Е.Яворського, 1981), «Фіктивне одруження» (лібр. Е.Яворського, 1988); вок.-симф. – Ораторія (1970), «Пісня Ассоль» (1990); для симф. орк. – Сюїта (1959), сюїта «Країна Гренландія» (1994), поема «Таврія» (1967), Святова увертюра (1963), 4 симфонії (1965, 1981 – «Пам'яті А.Хачатуряна», 1983, 1984 – «Сни солдатські»), «Дифірамб» (1976); для кам. орк. – Соната-пікколо (1992); Концертино – для фп. з орк. (1974), для скр. і кам. ансам. (1985), для гобоя і кам. орк. (1994), для влч. з орк. (1976, 1990), для домри з орк. (1960) та ін.; п'єси – для фп., валторни та ін.; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Тишко Н. Ігор Ковач, К., 1980; Калашник П. Музика І.Ковача// Музика, 1975, №4; Тишко Н. Мистецька щедрість// Музика, 1984, №5; вона ж. «Та, що біжить по хвилях»// Музика, 1987, №2.

КОГАН Олександр Лазарович (03.12.1895, Одеса – 01.05.1980, Ленінград) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції В.Малішевського і В.Золотарьова (1925). Співорганізатор і викладач Одес. муз. уч-ща (з 1937 – муз. школи ім. П.Столярського), доцент (1935), 1941–44 – викладач і зав. учбової частини Куйбишевського муз. уч-ща, з 1944 – зав. кафедри теорії музики Одес. консерваторії. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – поеми: «Одеса» (1946), «Легенда» (1967), 2 увертюри (1952–54); для орк. нар. інстр. – Увертюра (1963); Струн. квартет (1950), 2 дит. квартети (1931, 1935), для струн. квартету – «Алегрето» (1958), «Скерцо» (1959); Тріо (1947); для фп. – 2 п'єси (1964), для скр. – 2 сонатини (1950, 1952), для домри – Соната і Сонатина (1959), 3 п'єси (1964), цикл п'єс (1965); хори, пісні.

Методичні посібники: підручник Сольфеджіо (1930–32); Хрестоматія для гармонічного аналізу (1932–33); посібники для розвитку слухових навичок (1935–36), з гармонії, аналізу муз. тв. тощо.

Літ.: Сов. музика, 1980, №9.

КОЗАК Євген Теодорович (22.04.1907, Львів – 27.12.1988, там само) – композитор, хор. диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Львів. консерваторію Польського муз. т-ва по кл. хорового диригування (1938). 1939–41, 1945–51 – муз. редактор Радіо, викладач Львів. муз. школи. З 1959 – зав. кафедри муз.-пед. ф-ту, з 1971 – зав. кафедри теорії музики і композиції Львів. консерваторії, її проректор (1961–71). З. д. м. УРСР (1957). Член СКУ.

Тв.: для солістів, хору й орк. нар. інстр. – театр. концерт «Буко-

винське весілля» (лібр. І.Кутеня, 1956); хори та пісні – «Бузок», «Буковинська полька» (сл. І.Кутеня), «Вітер з полонини» (сл. Ю.Гойди, 1956), «На річницю Т.Шевченка» (сл. Лесі Українки), «Вівчарик», «Під небом України» (сл. Г.Ковалю, 1960), «Звела мене не біда» (сл. С.Руданського), «Ой дзвенить, пісні» (1964), «Верховино, мій ти краю» (обидві на нар. сл.); хор. обробки нар. пісень – «Думи мої», «Утоптала стежечку», «Якби мені черевики» (всі на сл. Т.Шевченка), «Стоїть гора високая» (сл. Л.Глібова), «Чорнії брови», пісні про Довбуша, «Віночок лемківських нар. пісень», фантазія на теми укр. нар. пісень «Невдале залицання» та ін.; вок. квартети, терцети; романси; музика до театр. вистав.

Літ.: Волинський Й. Хорова творчість Євгена Козака, К., 1964; Фільд Б. Хорові обробки українських народних пісень, К., 1965; Павлишин С. Напийся з чистої криниці// Вільна Україна, 1987, 21 квіт.

КОЗАК Сергій Давидович (14.03.1921, с. Кривин Хмельн. обл. – 13.02.1993, Київ) – співак (баритон), композитор-аматор, муз.-громад. діяч, письменник. Закін. Моск. консерваторію по кл. сольного співу (1950), 1950–83 – соліст Київ. т-ру опери та балету ім. Т.Шевченка. Очоловав Муз.-хор. т-во респ. (1960–73). З 1982 – викладач Київ. консерваторії, проф. Автор монографій: Михайло Гришко (1978), Григорій Верьовка (1981), повістей, поезій та ін. Н.а. УРСР (1960).

Тв.: кантата «Дума про Україну» (сл. власні та А.Малишка); хори, романси, пісні – «Берізка» (сл. С.Крижанівського), «Яблука

доспілі» (сл. М.Рильського), «Ходімо, кохана, у ліс» (сл. П.Воронька), «Ви чули ту пригоду» (сл. І.Франка), на сл. А.Малишка, П.Воронька, В.Юхимовича, Д.Луценка, Б.Олійника та ін.

Літ.: Бабюк Л. Щедрість пісенної душі// Культура і життя, 1977, 12 трав.; Пам'яті С.Козака// Вечірній Київ, 1993, 16 лют.

КОЗАРЕНКО Олександр Володимирович (24.08.1963, м. Коломия) – композитор, піаніст, музикознавець, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. В.Воробйова (1988), по кл. композиції М.Скорика (1989), там само пройшов асистентуру-стажування у М.Скорика (1991), аспірантуру з фаху «Історія укр. музики» у І.Ляшенка (1992). Канд. мист-ва (1993), д-р мист-ва (2001). З 1992 – викладач Вищого муз. ін-ту – Муз. академії у Львові, доцент, проф. (2002), проректор (2002). Лауреат Всеукр. конкурсу піаністів ім. М.Лисенка (1984), дипломант Респ. конкурсу молодих виконавців (1986). Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (1996), премії ім. М.Лисенка (2001), премії Лео Вітошинського (2004). Член НСКУ.

Тв.: кам. опера «Час покаяння» (лібр. С.Ступака за віршами укр. поетів епохи бароко, 1998); для симф. орк. – Чакона (1990), «Епістоли» (1991), Скрипковий концерт (1989–94); для кам. ансам. – «Concerto Rutheno» (1991), для струн. – «Sinfonia extravaganza» (2001), для орк. та орк. – «Сумна пісня» (1994), для струн. інстр. – «Ірмологіон» (цикл обр. укр. культових напівів епохи бароко, 1988), для 4-х мелодичних інстр. – «Інвенції» (1989), для скр. і фп. – «Sonata quasi una Fantasia» (1997),

для фп., струн. і флейти – «Konzertstück» (1991), для ансам. ударних – «Оро» (1994), для орк. – Пасакалія на галицьку тему (1989), для фп. – «Писанки» (1982–88) та ін.; для балету і кам. ансам. – «Дон Жуан з Коломиї» (за мотивами творів Л. фон Захера-Мазоха, 1994), для голосу з кам. ансам. – «Мікросхеми» (1989), «П'ять весільних ладкань з Покуття» (1992), для контрафтенора та інстр. ансам. – «П'єро мертвопетлює» (сл. М.Семенка, 1994), для читця та інстр. ансам. – «Орестея» (за трагедіями Есхіла, 1996), для читця, солістів, хору та кам. ансам. – «Страсті Господа нашого Ісуса Христа» (1996); для хору та орк. – «Псалом Давида» (1998); для жін. хору, кам. орк. та орк. – «Чотири молебні пісні до Діви Марії» (1996); для міш. хору – «Літургія св. Іоанна Златоуста» (1999–2000), хори, романси; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: М.В.Лисенко як основоположник української національної музичної мови. Дис. К., 1993; Феномен української національної музичної мови. Л., 2000; статті в наук. зб.

Літ.: Павлишин С. Композитори-лірики// Музика, 1993, №3; Чекан Ю. Музичний світ Олександра Козаренка// Музика, 1996, №3; Конькова Г. «Дон Жуан з Коломиї»...// авт. зб. Спрага музики, К., 2001.

КОЗАЧЕНКО (КАЗАЧЕНКО) Григорій Олексійович (03.05.1858, Полтава, за ін. даними – Петербург – 18.05.1938, Ленінград) – композитор, диригент, хормейстер, педагог. Закін. Петерб. консерваторію по кл. композиції М.Римського-Корсакова та Ю.Йогансена (1883), по кл. фп.

Р.Аменди та Ф.Штейна. З 1889 – гол. хормейстер Маріїнського т-ру в Петербурзі, виступав як диригент у симф. концертах РМТ і «Російських концертах в Парижі» (1898). Викладач теорії музики та хор. співу в різних муз. навчальних закладах, 1924–38 – керівник хор. класу Ленінгр. консерваторії, проф. (1926). З. д. м. РРФСР (1937).

Тв.: опери – «Князь Серебряний» (за О.Толстим, 1885), «Пан Сотник» (за Т.Шевченком, 1902), «Марфинька»; кантата «Русалка»; для симф. орк. – Симфонія, 2 Східні сюїти, Балетна сюїта; для альта з орк. – Фантазія; для фп. – п'єси; хори; романси на сл. О.Пушкіна, О.Кольцова, І.Нікітіна та ін.; Перекладення для фп. опери «Снігуронька» М.Римського-Корсакова та «Корделії» М.Соловйова.

Літ.: Архівовий Л. Паралельно з музичними вершинами// Музика, К., 1988, №4.

КОЗИЦЬКИЙ Пилип Омелянович (23.10.1893, с. Летичівка на Черкащині – 27.04.1960, Київ) – композитор, музикознавець, педагог, муз.-громад. і держ. діяч. 1917 закін. Київ. духовну академію, 1920 – Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Яворського, по кл. гармонії та інструментування Р.Глієра. Викладач історії укр. музики Київ. муз.-драм. ін-ту (1918–24), Харків. муз.-драм. ін-ту (1925–35), з 1935 – Київ. консерваторії. 1944–49 – зав. кафедри історії укр. музики, проф. (1945). Гол. редактор ж. «Музика» (1923–27), заст. ред. журналів «Музика – масам» (1928–31), «Рад. музика» (1932–41). 1921–28 – один із організаторів і керівників Муз. т-ва ім. М.Левонтовича, 1924–31 – інспектор музи-

ки і голова Вищої муз. ради при Наркоматі освіти, 1939–41 – худож. керівник Респ. філармонії в Києві, 1943–48 – заст. голови Комітету в справах мистецтв при Раді нар. комісарів УРСР. Ініціатор створення і голова Хор. т-ва УРСР (1959), згодом – Муз. т-ва (тепер Всеукр. муз. т-во). 1952–56 – голова правління СКУ, з 1952 – член правління СК СРСР. З. д. м. УРСР (1943).

Тв.: опери – «Невідомі солдати» (лібр. Л.Первомайського, 1934, 2-а ред. – «Жан Жірдан», 1937), «За Батьківщину» (лібр. С.Кудаша і К.Ібрагімова, 1941); для симф. орк. – Пісня (1913), сюїта «Козак Голота» (1925), поема «Партизанська донька» (1938) та ін.; для струн. квартету – Варіації на тему нар. купальської пісні (1925), сюїта «Хореофрагменти» (1927), Варіації на бакирську тему (1943); для фп. – сюїта «Сторінки дитинства» (1913), Скерцо, прелюди (з 1920); для хору – духовні композиції – Всеношна, Співи з Літургії, Шлюб, Христос Воскрес та ін., Вісім прелюдів-пісень (1924), диптих «Дивний флот» (сл. П.Тичини, 1925), Вісім укр. нар. новел (1936), «Зелений кудрявчик» (1954), «Весняна ораторія» для дит. хору з фп. (1921), 10 шкільних хорів (сл. Т.Шевченка та ін. поетів, 1921; 1989); музика до сучасного весілля (1958) та ін.; романси, пісні на сл. Г.Сковороди, П.Тичини, М.Терещенка, М.Рильського (попул. на сл. Г.Плоткіна «Над нами, товаришу...») та ін.; обр. укр. нар. пісень – «Ой дуб, дуба», «Ой коляда, колядниця» та ін.; музика до кінофільмів.

Музикознавчі праці: Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування, К., 1972; брошу-

ри про укр. композиторів та ін., статті, рецензії.

Літ.: Гордійчук М. П.О.Козицький, К., 1951, 1959; Михайлов М. П.О.Козицький, К., 1966; Гордійчук М. Пилип Козицький, К., 1985; Альшванг А. Творчество Козицкого// Сов. музыка, 1934, №12; Некрасова Т. Хорові твори П.Козицького// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1968; Уманець В. П.О.Козицький – учитель музики і співів// Музыка, 1973, №1; Литвинова О. «Невідомі солдати»// Музыка, 1985, №5; Величко Н. П.О.Козицький і проблеми музичного виховання дітей// Укр. муз.-во, вип.25, К., 1990; Уманець В. Будівничий музичної культури// Музыка, 1993, №6; Гордійчук М. Народ його не забув// Культура і життя, 1993, 23 жовт. Ржевська М. Творчість П.Козицького у контексті соціокультурних процесів першої третини ХХ ст.// Наук. записки Терноп. держ. пед. ун-ту, 2 (3), Терноп., 1999.

КОЗЛОВСЬКИЙ Олексій Федорович (15.10.1905, Київ – 09.01.1977, Ташкент) – композитор, диригент, педагог (Узбекистан). Навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції і спец. фп. Б.Яворського (1916–19), 1-у Моск. технікумі, закін. Моск. консерваторію по кл. композиції М.Мясковського, по кл. інструментування С.Василенка (1931). Диригуванню навчався у А.Хессіна і В.Сука. 1931–33 – диригент оперного т-ру ім. К.Станіславського, 1936 репресований, висланий у Ташкент. Працював там як диригент Муз. т-ру (1936–41), худож. керівник і гол. диригент симф. орк. (з 1949). Викладач (з 1944), проф. (1958) Ташкент. консерваторії. 1949–54 – зав. кафедри композиції. Зробив

значний внесок у розвиток узб. музики. Н. а. Узб. РСР (1955). Член СК Узб. РСР. Серед перших тв. – хор «Заповіт» (сл. Т.Шевченка, 1919), кантата для хору і солістів «Пам'яті Т.Шевченка» (на сл. поета, 1921), запис і обр. 100 укр. нар. пісень.

Літ.: Козловакая Г. Дни и годы прекрасной жизни// Муз. академия, 1994, № 3, 4.

КОЛЕССА Микола Філаретович (06.12.1903, за офіційним записом – 01.01.1904, м. Самбір) – композитор, диригент, педагог, музикознавець, муз.-громад. діяч. Син Ф.Колесси. Закін. Празьку консерваторію по кл. композиції О.Шіна, по кл. диригування П.Дедечека, М.Долежіля і О.Острчіля та філос. ф-т Празького ун-ту (1928), Школу вищої майстерності по кл. композиції В.Новака (1931). 1931–39 – викладач Вищого муз. ін-ту у Львові, доцент (1940), проф. (1957), ректор (1953–65), з 1965 – зав. кафедри диригування, проф.-консультант (з 1974) Львів. консерваторії. Серед учнів – С.Турчак, Ю.Луців, Т.Микитка, І.Гамкало, З.-Б.Антків. 1940–41, 1944–53 – одночасно диригент Львів. обл. філармонії і хор. капели «Думка», 1942–44 – диригент симф. орк. у Станіславі, 1944–47 – Львів. т-ру опери та балету, 1946–48 – худож. керівник і гол. диригент хор. капели «Трембіта». Входив до ради СУПРОМу. З. д. м. УРСР (1951), н. а. УРСР (1972), н. а. СРСР (1991). Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1983). Академік Академії мистецтв України (1997). Почесна відзнака Президента України (1993). Орден князя Ярослава Мудрого V ст. (1998). Герой України (2001). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Українська сюїта (1928), Симф. варіації (1931), 2 симфонії (1950, 1960), мелодраматична з симф. орк. «За нове життя» (сл. Лесі Українки, 1979); для струн. орк. – сюїта «В горах» (1972); Струн. квартет; Фп. квартет (1930); для фп. – сюїти «Дрібнички» (1928), «Картинки з Гуцульщини» (1934), Пасакалія, Скерцо і Фуга (1929), Фантастичний прелюд (1938), Сонатина (1939). Три коломийки (1958), 3 п'єси для дітей (1959), прелюди – Осінній (1969), Гуцульський (1975), «Про Довбуша» (1981); для органа – Прелюдія і Фуга (1977); хори без супр. – на сл. Т.Шевченка, І.Франка, цикл, присв. т-ву «Просвіта», «Як мило згадати» (сл. М.Устияновича, 1937), «Гей, волинськими шляхами» (1944), «Гаї шумлять» (сл. П.Тичини, 1975) та ін.; романси – «Я марила всю ніченьку» (сл. Лесі Українки), цикл «В краю квітучої вишні» (сл. япон. поета І.Такубоку); пісні – «І чого тікати» (сл. П.Воронька) та ін., пісенні дуети і тріо (9); обр. нар. пісень різних регіонів Зах. України – «Лемківське весілля», «Гудаки» та ін.; музика до театр. вистав і кінофільмів; ред. тв. галицьких композиторів.

Музикознавчі праці: розділ «Диригування» в кн. Диригентський порадник, Л., 1938; Основи техніки диригування, К., 1960, 1973, 1991.

Літ.: Волинський Й. Композитор Микола Колесса, Л., 1954, 1959; Паламарчук О. Микола Колесса, К., 1989; Микола Колесса – композитор, диригент, педагог: зб. статей, Л., 1997. Гучинська Л. М.Ф.Колесса – композитор і диригент// Музыка, 1973, №6; Ніколаєва Л. Камерно-інструментальні

твори М. Колесси// Музика, 1979, №1; Фільд Б. Вступна стаття до зб. «М. Колесса. Вибрані хорові твори», К., 1983; вона ж. Видатний майстер художньої обробки фольклору// Нар. творчість та етнографія, 1989, №6; Бобер А. Педагогічні принципи М. Колесси// Музика, 1988, №3; Дайч С. Цілісність задуму та втілення// Музика, 1984, №2; Якуб'як Я. Оригінальний і тонкий художник// Сов. музика, 1984, №1; Паламарчук О. З родини столітніх// Вітчизна, 1987, №2; «Час жити»: бесіда з композитором// Культура і життя, 1989, 25 черв., 2 лип.; Луців Ю. За пультом – Маєстро// Музика, 1989, №4; Кияновська Л. Свята до музики любов// Музика, 2003, №5–6; Колесса М. Монологи про мистецтво і життя: запис бесід з Л. Кияновською// Музика, 1994, №1; Юзик І. Секрет педагогічної майстерності// Музика, 1996, №2; Мельник Л. Браво, Маєстро! (Інтерв'ю)// Музика, 2004, №1–2.

КОЛЕССА Філарет Михайлович (17.07.1871, с. Татарське (с. Піщане) на Львівщині – 03.03.1947, Львів) – муз. фольклорист, композитор, педагог, музикознавець, літературознавець. Освіту здобув у Відні. Навчався у А. Брукнера та Г. Адлера (1891–92). Закін. філософ.-т. Львів. ун-ту (укр. і класична філологія, 1896), 1898–1929 викладав у гімназіях Львова, Стрия, Самбора. З 1902 почав збирати і досліджувати укр. нар. пісні. 1918 у Віденському ін-ті присуджено звання д-ра слов'янської філології. З 1939 – проф. Львів. ун-ту ім. І. Франка, одночасно з 1940 – директор Львів. філії ІМФЕ АН УРСР і Держ. етнографічного музею у Львові. Брав участь у міжн. з'їздах і конгресах етнографів і

філологів. Академік АН УРСР (1929).

Тв.: хори – «Ой умер старий батько», «Утопала стежечку», «Якби мені черевики», «Було колось на Україні» (всі на сл. Т. Шевченка) та ін.; обр. укр. нар. пісень – в'язанки: «Вулиця» (1895), «Обжинки» (1898), «Гайліки» (1900); зб. «Наша дума» (1902) та ін.; «Восніні квартети» для вок. квартету, чол. і жін. хорів (1915), «Марш українських стрільців» (сл. О. Маковея, 1915), «Я русин бил» (сл. О. Духновича, 1928) та ін.; обр. укр. нар. пісень для дітей.

Музикознавчі праці: Ритміка українських народних пісень// кн. Записки НТШ, т. 69–76, Л., 1907; Мелодії українських народних дум, Л., 1910–13; К., 1969; Українські народні думи, Л., 1920; Українська усна словесність, Л., 1938; Едмонтон, 1983; Музикознавчі праці, К., 1970; Фольклористичні праці, в 3-х т., К., 1970 та ін. Монографії про М. Лисенка, І. Франка, Лесю Українку.

Літ.: Шуст Я. Ф. М. Колесса, К., 1955; Грица С. Ф. М. Колесса, К., 1962; Квітка К. Філарет Колесса// Музика, 1925, №11/12; Штейнберг Е. Композитор, дирижер, педагог// Сов. музика, 1962, №1; Правдук О. Перший том спадщини Філарета Колесси// Музика, 1970, №6; Залеська Д. Спільність мистецьких уподобань// Музика, 1990, №6; Грица С. Культурологічні спрямування в науковій діяльності Філарета Колесси// Слово і час, 1991, №7; вона ж. Лисенко і Колесса// Тези наук. конференції, присв. 150-річчю від дня народження М. В. Лисенка, К., 1992; Книгозбірня Філарета Колесси: каталог. Упор. О. Мельник-Гнатюшин, Л., 1998.

КОЛОБКОВ Сергій Павлович (15.01.1947, Харків) – композитор, педагог, піаніст. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. фп. Р. Горовиць (1970), по кл. композиції Д. Клебанова (1973), аспірантуру при Моск. муз. пед. ін-ті ім. Гнесіних по кл. кам. анс. (1990), по кл. композиції Г. Літинського (факультативно). З 1970 – викладач, з 1980 – ст. викладач кафедри кам. анс. Харків. ін-ту мистецтв, доцент (1996), канд. мист-ва (1994). Член НСКУ.

Тв.: для хору і симф. орк. – поема «Відлуння» (сл. Лесі Українки, 1989); для симф. орк. – Скерцо (1966), Поема (1968), Симфонія (1972), Прелюдія (1977), Маленька сюїта (1979); для фп. з орк. – Концертино (1965), Концерт (1984); для скр. і струн. орк. – Два інтермеццо (1973); кам.-інстр. – для струн. квартету: Скерцо (1969), 5 квартетів (1975, 1978, 1980, 1982, 1990); Фп. тріо (1976), для вчл., к-баса і фп. – Тріо (1970), для кларнета, фагота і фп. – Тріо (1973–84); сонати – для скр. (1972), вчл. (1974); п'єси для різних інстр.; для фп. – 5 п'єс, Дитяча сюїта (1981); романси.

Музично-теоретична праця: Принцип парадоксальності як виразовий засіб в музичній семантиці (1994).

КОЛОДА Іван (XVII ст.) – церк. композитор і співак (Київ). Регент Придворної співацької капели в Петербурзі (1666). Автор хор. концертів на 12, 24 та 32 голоси.

КОЛОДУБ Жанна Юхимівна (01.01.1930, Вінниця) – композитор, піаністка, педагог. Закін. Київ. муз. уч.-пе по кл. скрипки та по кл. фп. (1949), Київ. консерваторію по кл. фп. К. Михайлова (1954). З 1952 – її викладач, доцент (1985), проф. (1997). З. д. м. Украй-

ни (1996). Лауреат премії ім. М. Лисенка (2002), премії ім. В. Косенка, Міжн. конкурсу творів для дух. інстр. (Рівне), Між. академічного рейтингу популярності та якості «Золота фортуна» (2002). Член НСКУ, Всеукр. муз. спілки України.

Тв.: дит. балети – «Пригоди Веснянки» (лібр. Л. Бондаренко, 1969), «Снігова королева» (лібр. О. Стельмашенка за казкою Г.-Х. Андерсена, 1982), муз. комедія «Веселі дівчата» (лібр. І. Барабаша, 1963), мюзикл «Пригоди на Міссісіпі» (лібр. Д. Кісіна, співавтор Л. Колодуб, 1971); вок.-симф. – 2 кантати «Три пісні народів світу» (1979); для симф. орк. – 2 танц. сюїти (співавтор Л. Колодуб, 1962, 1965), сюїти – «Київські ліричні картини» (1976), «Снігова королева» (1982), «Малюнки природи» (1990), «Зоопарк» (1991) та ін.; для струн. орк. – 2 симфоністи (1965, 1972 – «Молодіжна»), 2 партити (1986, 1987), «Куранти» (1987); для кам. орк. – 6 мініатюр (2001); для флейти і кам. орк. – Легенда (1980), «Братерське коло» (1985), Поема (1986); для фп. з орк. – Концерт (1971), концертно «Зникаючі образи» (1997); для альта з орк. – Концерт (1995, 2-а ред. 2000), для скр. з орк. – Концерт (1998), для труби з орк. – «Драматичний концерт» (1986), для гобоя з орк. – Концертно (1988); сюїти – для квінтету дух. (1983), для естр. орк. (1973, 1976), для 2-х фп. (дві, 1992), для орк. нар. інстр. (1972), для 4-х саксофонів (1995), для 2-х флейт (1996); для органа – Поема (1995); для фп. – цикли п'єс «Весняні враження» (1967) і «Звіринець» (1967), альбом за казкою «Снігова королева» (1978), «Обр. пісень народів світу для дітей» (2 зошити, 1978,

1985), П'ять поліфонічних п'єс (1979) та ін.; для 2-х фп. – «Фольклорна сюїта» (1992), «Петро-сюїта» (1992), для фп. в 4 руки – п'єси; для флейти, гобоя та фагота – «Калейдоскоп» (1993); п'єси – для гітари, баяна, синтезатора, дзвоників та ін.; хори, романси, вокалізи; пісні для дітей – зб. «Музична абетка» (на нар. тексти, 1991) та ін.; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав і мультфільмів.

Літ.: Клин В. Фортепіанні концерти// Музика, 1974, №3; Алексеева С. Наша Жанна Колодуб// кн. Розповіді про музику, К., 1980; Черкашина-Губаренко М. Творчі дебюти Жанны Колодуб, К., 1999.

КОЛОДУБ Лев Миколайович (01.05.1930, Київ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції М.Тіца (1954), навчався по кл. кларнета. 1958–60 – викладач муз.-теор. предметів у Київ. театр. ін-ті, з 1966 – в Київ. консерваторії веде кл. композиції та інструментування, доцент (1977), проф. кафедри композиції (1985). З 1997 – керівник кафедри інформаційних технологій. Член-кор. Академії мистецтв України (1997). Голова правління Київ. міської орг. СКУ (1994–99), член Нац. Всеукр. муз. спілки України. Голова Асоціації діячів духової музики України. Лауреат конкурсу ім. М. та І.Коць (1992), премії ім. Б.Лятовинського (1997), премії ім. М.Вериківського (2001), почесна відзнака «Слобожанська слава» Харків. обл. держадміністрації (2002). З. д. м. УРСР (1973), н. а. України (1993). Кавалер ордена «За заслуги» III ст. (2000).

Тв.: опери – Дума про Турбаї (лібр. О.Колодуба і В.Бичка (1951);

«Пробудження» («Дніпровські порог») (лібр. Г.Бодикіна, 1976), «Незраджена любов» (лібр. В.Грипча за тв. А.Малишка, 1985), «Поет» (лібр. О.Беліцького і З.Сагалова, 1988); оперети – «Веселі дівчата» (лібр. І.Барабаша, 1968), «Пригоди на Міссісіпі» (лібр. Д.Кісіна за М.Твенном, 1971) – обидві у співтворстві з Ж.Колодуб; «Місто закоханих» (лібр. Д.Кісіна, 1969), «Люблю тебе» (лібр. Д.Шевцова за п'єсою В.Розова, 1975); балети – «Вічний вогонь» («Жовтнева легенда») (пост. П.Вірського, 1967), «Світанкова поема» на музику В.Косенка (лібр. В.Тимощева, 1973), «Чарівний сон» на музику М.Лисенка (лібр. В.Тимощева, 1983); для симф. орк. – 9 симфоній (1958, 1964 – Симфонія-дума «Шевченківські образи», 1980 – «В стилі українського бароко»; 1986 – «Симфонія-86»; 1990 – «Pro memoria» (пам'яті жертв страшних лихоліть в Україні), 1999 – «C-dug та А.Шенберг», 2000 – «Метаморфози тем О.Беннінгсхофа», 2003 – «Прилуцька», 2004 – «Sensilis moderno», поема «Великий Каменяр» (1953), 2 укр. карпатські респодії (1960, 1974); Гуцульські картинки (1967), Урочиста увертюра (1967), Тройсті музики (1974), Фрески стародавнього Києва (2002; версія для дух. орк. 2001), 16 сюїт – 2 з музики до оперети «Місто закоханих» (1970), з музики до оперети «Пригоди на Міссісіпі» (1972) та до балету «Вічний вогонь» (1970), «Сім українських народних пісень» (1982), «Турівські пісні» (1992), 5 сюїт «Укр. танці» (1997–2002), «Танці старої Європи» (2001), «П'ять поем М.Коляди» (2000), «Світє ясний, світє тихий» (мелодія Т.Шевченка, 2000)

та ін.; концерти з орк. – 2 для валторни (1972, 1980), 2 для труби (1982 – «Suoni passati», 1996), 2 для тромбона (1986, 1997), для 2-х скрипок (1988), 2 для скр. (1992, 2000), 2 для кларнета (1995, 2004), для фагота (1997), для гобоя (1997), концертно – для 2-х валторн (Українське, 1982), для туби (Епічне, 1986), для 4-х саксофонів (1985), для гобоя (2001); кам. твори для дерев. дух. інстр. та ансам. (понад 50) – Тріо для дерев. дух., Тріо-соната для кларнета, скрипки та органа; «Prefazione» для флейти та ударних та ін. конц. твори для дух. орк. та ансам. мідних інстр. (понад 50): для вел. дух. орк. – Святкова увертюра (1986), для мал. мідного дух. орк. – 10 укр. маршів, 10 швидких маршів, цикл п'єс (1988–91); для 2-х труб і 2-х тромبونів – Маленька партита (2001), для туби з фп. – Гумористична кадрили (1971), 10 п'єс для учня-губіста (1993) та ін.; для скр. і фп. – Поема (1971) та ін., для фп. – Альбом для дітей (1981); «Treludos» (2002) та ін., для органа – Три п'єси (2001), п'єси для різних інстр.: для хору – цикл «Прилуцькі пісні» (1995) та ін.; романси – цикл на сл. Т.Шевченка (1963) та ін.; пісні; пісні для дітей; музика до кінофільмів, театр. вистав; ред. та інструментування муз. комедії С.Жданова «Генуезька серенада» (1970), опери А.Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» (1995), Фп. концерту М.Тіца (2000), «Ave Maria» М.Скорульського, оркестрування 2-ї респодії М.Лисенка та ін.

Літ.: Загайкевич М. Левко Колодуб, К., 1973; Невіничана Т. Л. Колодуб: буклет ВААП, К., 1989; Муха А. «Українська карпатська респодія» Л.Колодуба, К.,

1963; Горюхіна Н. Первая симфония Л.Колодуба// Сов. музыка, 1960, №2; Гордійчук М. Симфонія-дума// авт. зб. На музичних дорогах, К., 1973; Малышев Ю. Лев Колодуб// Сов. музыка, 1961, №6; Загайкевич М. «Незраджена любов»// Музика, 1985, №5; Мамчур І., Мишанов М. Театр невичерпних можливостей// Музика, 1976, №4; Зинькевич Е. Авторский концерт Л.Колодуба// Сов. музыка, 1981, №5; Зинькевич О. Здобутки української симфонії// Світовид, 1992, ч.11.

КОЛОМІЄЦЬ Анатолій Панасович (04.10.1918, с. Савинці на Подтащині – 19.04.1997, Київ) – композитор, педагог, піаніст-концертмейстер. 1938–41 навчався в Київ. консерваторії, закін. (під час евакуації) Ташкент. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1943), аспірантуру при Київ. консерваторії (1951). 1944–54 – викладач Київ. муз. уч-ща, з 1951 – викладач, ст. викладач (1959), доцент (1961), в. о. проф. (1971), проф. (1995) кафедри композиції Київ. консерваторії. З. д. м. України (1994). Член СКУ.

Тв.: дит. балет «Улянка» (лібр. Н.Скорульської, 1959); для симф. орк. – Поема (1945), Варіації на укр. нар. тему (1956), сюїта з балету «Улянка» (1961); для скр. з фп. – Українська соната; для фп. – Соната (1941), 2 узб. танці (1942), Укр. танцювальна сюїта (1948), концертна фантазія на теми з опери «Тарас Бульба» Лисенка (ред. Ревуцького) (1952), п'єси для ДМШ (1953–67) та ін.; для бандури – Укр. соната (1968), зб. «Юному бандуристові» (1971) та ін.; для хору – Кантата пам'яті І.Котляревського (співатор В.Кирейко, сл.

М.Рильського, 1969), «Сон» (сл. М.Рильського, 1954), «Гопак» (сл. Т.Шевченка), «Моя любов» (сл. В.Сосюри, 1966) та ін.; солоспіви – «Хотіла б я піснею стати» (сл. Лесі Українки, 1952), «Колискова» (сл. В.Сосюри, 1958), «Колискова» (сл. М.Рильського, 1965) та ін.; обр. нар. пісень; ред. тв. в академічних виданнях М.Лисенка, К.Стеценка, В.Косенка, Г.Верьовки, М.Вериківського, Л.Ревуцького.

Музикознавчі праці: Важливі додаткові епізоди в новій редакції опери «Тарас Бульба» М.Лисенка–Л.Ревуцького (дис.).

Літ.: Івахненко Л. Анатолій Коломієць, К., 2003; Распутіна Л. Обрії планети сподівань// Літ. Україна, 1976, 4 черв.; вона ж. Митець – знайомий і незнайомий// Музика, 1993, №6; Сютя Б. Майстер музичних звучань// Вечірній Київ, 1993, 30 жовт., Івахненко Л. Композитор характерного, самобутнього стилю// Укр. муз. газета, 1999, №1(31); вона ж. Він присвятив себе музиці// Культура і життя, 1999, 18 верес.; Муха А. Лицар музики// Культура і життя, 2003, 10 верес.

КОЛЯДА Микола Терентійович (04.04.1907, с. Березівка на Полтавщині – 30.07.1935, загинув у горах Кавказу, похований у Харкові) – композитор, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1929). Один із фундаторів АПМУ, член оргбіюро СРМУ, голова його творчого відділу, прац. муз. секції Вищого реперткому НК УРСР.

Тв.: муз комедія «Гаврилея», вок.-симф. – поема «Штурм Тракторного» (1932); для симф. орк. – Сюїта на укр. нар. теми (1927); кам.-інстр. – Фп. квінтет; Струн.

тріо; для скр. і фп. – Соната, Варіації, п'єси; для 2-х фп. – Увертюра (1926); для фп. – прелюдії (1923) та ін.; хори, романси, масові пісні, дит. пісні, обр. нар. пісень; музика до кінофільму, драм. вистав.

Літ.: Арнаутов О. Микола Коляда. Життя і творчість, К.-Х., 1936; Тюменєва Г. Становлення стилю творчості М.Коляди// зб. Українська музика, К., 1972; вона ж. Микола Коляда// Музика, 1977, №3; Коляда Ю. Співець пролетарської культури// Музика, 1986, №3; Смець О. На батьківщині митця// Музика, 1987, №6.

КОЛЯДЧИН (КОЛЯДЧИНА, КОЛЕДЧИН) (XVII ст.) – церк. композитор, майстер хор. партесного співу. Автор «Заупокійної» служби. Згадується в «Реєстрі нотних тетрадей» Львів. братства.

КОМПАНЕЙСЬКИЙ Микола Іванович (23.07.1848, Приютинно, побли. Таганрога – 30.03.1910, Петербург) – композитор, муз. письменник (Росія). Закін. фіз.-мат. ф-т Петерб. ун-ту. Брав уроки співу у О.Петрова, теорії музики – у І.Гунке. Один із засновників Нар. консерваторії в Петербурзі. Автор статей, присв. переважно вітч. духовній музиці. Серед тв. – духовні композиції, опери «Тарас Бульба» і «Майська ніч».

КОМПАНИЕЦЬ Григорій Ісакович (16.03.1881, Полтава – 16.01.1959, Київ) – композитор, хор. диригент, педагог. Закін. Петерб. консерваторію по кл. композиції М.Соколова та І.Вітола, 1904–05 брав уроки співу у А.Броджі в Мілані. З 1906 – диригент оперних т-рів і симф. оркестрів. 1932–34 – викладач Харків. муз.-драм. ін-ту, 1934–52 – викладач, з 1940 – проф. Київ. консерваторії. Член СКУ.

Тв.: дит. опери – «Снігова хатка» (1939), «Вовк і семеро козенят» (1939, 2-а ред. 1954), «Рукавичка» (1940), «Кривенька качечка» (1946); вок.-симф. – «Атлант» («У бій, джигіт!»), сл. А.Бикадорова, 1942; для дух. орк. – Узбецькі нар. танці, 2 марші; для струн. квартету – Квартет (1925), Колискова, Український танець (1947) та ін.; для фп. – Соната (1925), Скерцо (1948), 2 сюїти, Варіації на укр. нар. пісню та ін.; для скр. – п'єси; хори; дит. пісні; обр. нар. пісень; музика до радіопостановок; ред. тв. ін. авторів.

Літ.: Волинський Й. Дитячі опери і пісні Г.Компанійця// Рад. музика, 1940, №6.

КОНОВСЬКИЙ Клим (2-а пол. XVII) – київ. церк. композитор, государів півний-дяк у Москві. Майстер партесного співу. Згадується в «Реєстрі нотних тетрадей» Львів. братства за 1667.

Літ.: Финдейзен Н. Очерки по истории музыки в России, т.1, вып.3, М.-Лен., 1928.

КОНЦЕВИЧ Григорій Митрофанович (29.11.1863, Катеринодар – 1941) – хор. диригент, муз. етнограф, педагог. Жив у Краснодарі, в 20–30-і керував Кубанським військовим козачим хором, викладав у Кубанському держ. муз. технікумі. Автор вок. і фп. тв., обр. нар. пісень, упор. зб. – «40 малоросійських пісень» (1904), «25 малоросійських народних пісень» (1907), «Бандурист», «Репертуар Кубанського військового співацького хору».

Літ.: Захарченко В. Слово про Г.М.Концевича// Культура і життя, 2003, 31 груд.

КОНЦЕВИЧ Максим Прохорович (XVIII ст.) – хор. диригент,

композитор, педагог. У 70-х був придворним уставником, з 1773 – вчитель музики Харків. колегіуму, а пізніше – Казенного уч-ща, готував хлопчиків-співаків для Придворної співацької капели у Петербурзі. З 1787 – диригент у харків. т-рах. Автор кантати «Гремящу арфу взяв в деснищу», романсів, церк. музики (концерт «На тя, Господи» та ін.).

Літ.: Іванов В. Співацька освіта в Україні X-XVIII ст., К., 1992.

КОПКО Йосип (2-а пол. XIX – поч. XX) – галицький композитор-аматор, працював переважно в галузі театр. музики. Відома його сценічна ораторія «Ніч Віфлеємська» (сл. І.Луцка, 1900).

КОПКО Максим (1859, с. Борщовичі на Львівщині – 1918, Харків) – хор. диригент, композитор-аматор, педагог, муз. діяч, священик. Закін. Львів. духовну семінарію (1884), де був керівником хору. Разом з Й.Кишакевичем засновник т-ва «Боян» (1891) у Перемишлі, а також муз. вида-ва «Бібліотека музикальна» (1897–1912). 1892–1907 – учитель музики і диригент жін. семінарії. З 1917 – у Харкові.

Тв.: кантата «Гамалія» (сл. Т.Шевченка, вид. 1894), хори – «Де срібнолентний Сян пливе», «До Русі» (сл. Г.Цеглинського, 1892); церк. композиції – 2 Літургії, Служба Божа та ін.; п'єси для фп.; музика до театр. вистав. Упор. зб. творів, автор посібників.

КОПОСОВ Гліб Миколайович (15.04.1921, м. Великий Устюг Вологод. обл. – 25.12.1989, Одеса) – диригент, композитор-аматор. 1945–72 – керівник військових ансамблів пісні і танцю, 1972–78 – директор Одес. обл. будинку нар.

творчості. З. д. м. УРСР (1962). Автор військово-патріотичних пісень.

КОПЧИНСЬКИЙ Ян (Януш Гнатович) (1831, с. Голудки, Україна) – ?) – піаніст, педагог, композитор-аматор. За походженням поляк. Початкову освіту здобув у Вінниці та Житомирі, гри на фп. навчався у І.Козловського. З 1857 в Парижі вчився композиції та продовжив фп. студії. З 1860 виступав з концертами в Києві та ін. містах України. 1874–75 вів курс гармонії в Київ. муз. уч-щі. Автор тв. для фп. – сонати, 6 етюдів (вид. в Парижі), Прелюд, Вальс та ін. (вид. у Києві).

КОРНІЛЕВИЧ Ігор Миколайович (02.02.1956, Луцьк) – композитор, естр. виконавець. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1983). З 1983 – артист Київ. об'єднання муз. ансам. Член НСКУ.

Тв.: балет «Портрет у рамці» (1991); фольк-опера «Зачароване коло» (1991); для баса з симф. орк. – симфонія «Автопортрет» (сл. Е.Межелайтиса, 1984); для фп. з симф. орк. – Концерт (1983); для фп. – п'єси; для дух. інстр. – Квінтет (1983); 5 хорів на сл. О.Фета «Хорові наспіви» (1984); для сопрано – «Три поезії Т.Габідзе» (1985), естр. пісні – «Чумацький шлях», «Українці – всюди українці» та ін.; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Бабій Г. Музика народжується в серці// Музика, 1992, №2.

КОРОЛЬКОВ Андрій (Іванович ?) (XX ст.) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Київ. консерваторію. Під час Другої світової війни виїхав з Києва до Афін (?). Гастролював за кордоном.

Тв.: для фп. з супр. хору – Концерт (на фолькл. матеріалі, 1940); для симф. орк. – Рапсодія на укр. нар. теми; для фп. – Російська рапсодія (вид. К., 1940), Єврейська рапсодія (вид. К., 1939), п'єси та ін.; хори – 6 на сл. І.Франка та ін.

Літ.: Нотографія// Рад.музика 1940, №3–6.

КОРЧИНСЬКИЙ Мирослав Титович (01.07.1941, с. Крушельниця Львів. обл.) – композитор, педагог, баяніст. Закін. Львів. консерваторію по кл. баяна (1965), по кл. композиції С.Людкевича (1969). 1959–60 – баяніст ансам. пісні і танцю «Верховина», 1965–68 – викладач Львів. культосвітнього уч-ща. З 1986 – ст. викладач Львів. консерваторії. Лауреат Респ. конкурсу на кращу пісню (1987, I премія). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – сюїта «Рожеві промені» (сл. І.Нижнича, О.Олесь, В.Ладижця, 1969), ораторія «Мандрівка по Львову» (за кн. М.Хоросницької, 1977); для сопрано з орк. – «Смуток Дідони» (сл. І.Котляревського, 1970), для скр. – Пісня-поема (1965), Сонатина (1969); для фп. – п'єси; для нар. інстр. – цикл «Зошит для сопілки» (1979), для бандури з трійстою музикою – «Концертна імпровізація в нар. ладах» (1980), для ансам. сопілкарів з дзвіночками – Сюїта (1982) та ін.; хори; романси; обр. нар. пісень (цикл, записаний І.Франком, для високого голосу з фп., 1987 та ін.), 2 дит. ігрові пісні.

КОС-АНАТОЛЬСЬКИЙ (справж. – КОС) Анатолій Йосипович (01.12.1909, м. Коломия – 30.11.1983, Львів) – композитор, педагог, піаніст, музикознавець, муз.-громад. діяч. Закін. юрид. ф-т Львів. ун-ту (1931). Музики

навчався у філії Вишого муз. ін-ту ім. М.Лисенка у Станіславі (1922–27) та Вишого муз. ін-ті у Львові (1928–29). Закін. Львів. консерваторію ім. М.Шимановської по кл. фп. Т.Шухевича, по кл. теорії музики у С.Лобачевської (1934), навчався композиції у С.Барбага (1934–37). 1935–37 – викладач теор. предметів у Стрийській філії Львів. консерваторії, з 1940 – Львів. муз. уч-ща (з 1940), з 1944 – муз. школи-десятирічки. З 1952 – викладач Львів. консерваторії, доцент (1954), проф. (1973). Лауреат Держ. премії СРСР (1951), лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1980). Н. а. УРСР (1969). З 1952 – голова правління Львів. обл. орг. СКУ.

Тв.: опера «Назустріч сонцю» (лібр. Р.Братуня, 1957, 2-а ред. «Заграва», 1959); балети – «Хустка Довбуша» (лібр. П.Ковиньса, 1950), «Сойчине крило» (лібр. О.Геринювича за І.Франком, 1956), «Орися» (лібр. О.Геринювича, 1964, 2-а ред. 1967); оперета «Весняні грози» (лібр. С.Кравченка, 1960); вок.-симф. – кантати: «Давно те минуло» (сл. Т.Шевченка, 1961), «Безсмертний заповіт» (сл. власні, 1963), ораторія «Від Ніагари до Дніпра» (сл. Р.Братуня, 1969), поема «Львівська легенда» (сл. Р.Братуня, 1970) та ін.; для симф. орк. – сюїти з власних балетів (1950–64), конц. увертюра «Гаудеамус» (1961), Поема (1966); для фп. з орк. – 2 концерти (1955, 1962), для арфи з орк. – Концерт (1954), для скр. з орк. – рапсодія «На верховині» (1982); для скр. – «Закарпатська рапсодія» (1952), Поема (1962); для фп. – «Гомін Верховини» (1954), 12 прелюдій (1955), «Гуцульська токата» (1958),

Скерцо (1959), «Буковинська сюїта» (1982); хори; романси – «Солов'їний романс» (сл. власні, 1954), «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (сл. І.Франка, 1956), «Ой піду я межі гори» (сл. власні, 1958) та ін.; пісні – «Думи німі» (сл. Лесі Українки), «На горах Карпатах», «Зустріч на стерні» (обидва на сл. П.Воронька, 1949), «Коломия-місто» (1954), «Ой коли б я сокіл» (обидва на власні сл., 1957), «Гей, браття опришки» (сл. М.Устияновича, 1965); естр. пісні – «Білі троянди» (сл. Р.Братуня), «Зоряна ніч» (1965) та ін.; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: С.Людкевич. Життя і творчість, К., 1951; Спогади про С.Крушельницьку// зб. Славетна співачка, Л., 1956; статті у пресі.

Літ.: Волинський Й. Анатолій Йосипович Кос-Анатольський, К., 1965; Колодій Я., Полк В. Композитор Кос-Анатольський, К., 1974; Терещенко А. А. Кос-Анатольський, К., 1986; Суслівський О. Митці Львова, Л., 1959; Павлишин С. Співець оновленого краю// Рад. культура, 1959, 29 лист.; Загайкевич М. Дівоча доля// Мистецтво, 1965, №1; вона ж. Співець Прикарпаття// Музика, 1971, №2; Козлов В. Вшанування А.Кос-Анатольського// Музика, 1980, №1; Архівна спадщина композитора Анатолія Кос-Анатольського. Каталог рукописів, Л., 1998.

КОСЕНКО Віктор Степанович (23.11.1896, Петербург – 03.10.1938, Київ) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Петроград. консерваторію по кл. композиції М.Соколова, по кл. фп. І.Миклашевської (1918). Інструментування вивчав у М.Штейнберга, диригу-

вання – у М.Черепніна, з композиції консультувався у О.Глазунова. 1918–28 – викладач фп. в Житомир. муз. технікумі. 1928–38 – викладач, проф. (1932) Київ. муз.-драм. ін-ту (з 1934 – консерваторії). Виступав як піаніст-соліст і ансамбліст. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Героїчна увертюра (1932), Молдавська поема (1937); для фп. з орк. – Концерт (1928–37, оркестрування Л.Ревуцького і Г.Майбороди); для фп. тріо – «Класичне тріо» (1927); для фп. – 3 сонати (1922, 1924, 1926–30), 24 дит. п'єси (1936), 2 поеми-легенди (1921), 6 поем (1915–21), 2 конц. вальси (1931); етюди (11–1928–30, 12–1922) та ін.; для скр. і фп. – Концерт (1919), Соната (1927); для влч. – Соната (1923); романси (36 на сл. рос. і укр. поетів (3 на сл. П.Тичини, 1927; 5 на сл. О.Пушкіна, 1930); пісні (37) – обр. укр. нар. пісень для чол. квартету без супр. (1929–36), цикл із 6-и дит. ялинкових пісень (1936–37); музика до театр. вистав і кінофільмів, аранжування і гармонізація рос., укр., білор., татар. нар. пісень. На музику В.Косенка поставлено балет «Світанкова поема» (оркестрування Л.Колодуба, лібр. В.Тимофєєва, К., 1973).

Літ.: Довженко В. В.С.Косенко, К., 1949, 1951; Стецюк Р. Віктор Косенко, К., 1974; Олійник О. В.С.Косенко, К., 1989; Фільц Б. Фортепіанна творчість В.Косенка, К., 1965; Вахранных Ю. Фортепіанні етюди В.Косенка, К., 1970; В.С.Косенко у спогадах сучасників (упор. А.Косенко), К., 1967; В.С.Косенко. Спогади, листи, вид. 2-е, К., 1975; Довженко В. «Героїчна увертюра» В.С.Косенка, К., 1963; Вакулович Н. Віктор Косен-

ко і його творчість// Музика, 1927, №3; Барвінський В. Віктор Косенко// Укр. музика, 1939, №1; Ревуцький Л. Пам'яті В.Косенка// Сов. музика, 1939, №5; Хінчин Л. «Героїчна увертюра» В.Косенка// Рад. музика, 1940, №5; Олійник О. Композитор і сучасність// Музика, 1971, №6; Вітте Н. Композитор і громадянин// Музика, 1986, №5; Батюшков П. Гортаючи сторінки...// Музика, 1996; № 5; Іванова Л. Відтворення жанру колискової у доробку Віктора Косенка// Наук. записки Терноп. ун-ту, серія мист-во, Терноп., 2000, № 1(4).

КОССАК Михайло Андрійович (08.04.1874, с. Горішня Вигнанка на Тернопільщині – 15.06.1948, Приуралля) – диригент, композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. співу (1906). 1893–96 – хормейстер т-ру оперети Ю.Мишковського у Галичині та Польщі, 1896–1914 – диригент і хормейстер т-ру «Руська бесіда» у Львові, 1899–1907 – викладач Драм. студії у цьому т-рі. 1918–20 – диригент т-ру М.Садовського в Києві, 1921–22 – т-ру ім. І.Франка, 1922–38 – викладач Кам'янець-Подільського ін-ту та муз. школи. Був репресований. Реабілітований. Автор «Українського маршу» для орк. (1905), в'язанок нар. пісень для струн. орк. (1909, 1912) та для скр.; обр. нар. пісень для вистав. Завершив оркестрування опери «Роксоляна» Д.Січинського.

КОСТЕНКО Валентин Григорович (28.07.1895, слобода Уразово, тепер Белгород. обл. – 14.07.1960, Харків) – композитор, музикознавець, педагог, муз.-громад. діяч. 1905–14 співав і навчався в Придворній співацькій капелі в Петербурзі (1905–14). Закін. ек-

стерном Петроград. консерваторію по кл. теорії музики і композиції М.Соколова (1925). Учителював у Саратов. обл., з 1925 – викладач, проф. Харків. муз. технікуму (ін-ту) та Вищих муз.-драм. курсів. 1932 – співробітник Вищого муз. комітету при Наркомосі, керівник муз. редакції Всеукр. муз. комітету. Виступав у пресі (1926–30). Член АРКУ (1927–32), СКУ. 1950 репресований, 1956 достроково звільнений із заслання, 1993 реабілітований.

Тв.: опери – «Кармелюк» (1929–30), «Карпати» (1932), «Назар Стодоля» (1937), «Наталка Полтавка» (1935), «Кочубейвна, або Савва Чалий» (1937, незак.); балет «Відроджений степ» (1931); кантата «1905 рік»; для симф. орк. – Романтична симфонія «1917 рік» (1925), Сюїта на укр. теми (1925), поема «Тайга» (1956 ?), Скрипковий концерт (1927); кам.-інстр. – 8 струн. квартетів (1924–58, 1925, 1934, 1937, 1939, 1941, 1949, 1957), Струн. тріо (1942), Фп. тріо (1942), для влч. – Сонатина, для скр. з фп. – «Укр. тема з варіаціями» (1930), «Козачок» (1933), для фп. – Соната (1915), Етюд-імпресія, Етюд (1930) та ін.; для голосу і фп. – «Ой горечко в світі мені» (1901), «Дума про козака Степана» (сл. Т.Шевченка, 1920), 12 солоспівів на сл. Лесі Українки (1949–50), «Буковника» (сл. І.Кутеня, 1959), та ін.; хори, пісні на сл. Т.Шевченка, П.Тичини, Хр. Алчевської, І.Микитенка та ін.; обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Народна пісня та музика українська, Х., 1928; Павло Сениця, Х., 1920; Практичний підручник елементарної теорії музики, Х., 1930; статті в пресі, філос. праці (рук.).

Літ.: Шульгіна В., Беренбойн І. Композитор Валентин Костенко// Культура і життя, 1995, 19 лип.; Кравцевич Г. Пророк Дажбога// Музика, 1995, №6; Беренбойн І. Досі незнаний світові// Укр. культура, 1996, №5; Лисенко І. Жертва сталінського режиму// авт. зб. Музичні сонячні дзвони, К., 2004; Валентин Костенко: статті, матеріали, листи, Х., 1996.

КОСТЕНКО Володимир Степанович (22.11.1922, Київ) – композитор-аматор. За фахом інженер. Закін. Київ. ін-т легкої промисловості (1952), Київ. нар. консерваторію по кл. композиції М.Дремлюги (1965). Керівник вок. ансамблю заводу «Більшовик». Лауреат всес. фестивалів нар. творчості (1977, 1987), переможець пісенних конкурсів.

Тв.: інстр. п'єси; хори, вок. ансам.; романси; пісні – «Яка вродлива» (сл. М.Нагнибеди), «Україночко моя» (сл. П.Перебийноса), «Україна» (сл. І.Бердника), «Де ти, легін?» (сл. В.Юхимовича), «Задуди, флюяро» (сл. В.Явора), «Лебеді» (сл. С.Летока) та ін.; 5 пісенних зб.

КОСТИН (справж. – **КОСТИНА**) **Олександр Васильович** (22.09.1939, Самарканд, Узбекистан) – композитор, муз.-громад. діяч. Закін. Ніжин. муз. уч-ще по кл. баяна, Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1971). 1973–78 – зав. муз. частини Київ. рос. драм. театру ім. Лесі Українки, 1978–81 – зав. редакції видав. «Музична Україна», 1987–97 – худож. керівник Будинку органної і кам. музики в Києві, з 1997 – зав. кафедри оперної режисури НМАУ. З. д. м. УРСР (1990), н. а. України (1996). Лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1992). Член НСКУ.

Тв.: опера-казка «Золоторогий олень» (лібр. В.Лисюка за поемою Дм. Павличка, 1982), конц. опера «Діалоги Вінченцо Галілея» (лібр. О.Стельмашенка, 1983), опера «Орґія» (лібр. О.Парри за драмою Лесі Українки, 1992), «Сулейман і Роксолана» (лібр. Б.Чіпа, 1996); балети – «Русалонька» (за казкою Г.-Х.Андерсена, 1989), «Демон» (за поемою М.Лермонтова, 1990), «Запрошення до страти» (за романом В.Набокова, 1994), «Пушкін» (1999); мюзикл «Графиня Софія Потоцька» (1994); вок.-симф. – кантата «Вахлацькі пісні» (сл. М.Некрасова, 1972), кам. кантати: «Вірність» (сл. М.Рильського, 1977), «Дзвони» (1979), «Тріолети» (сл. В.Морданя, 1981), містерія «Поклик Космосу» (1986), «Драматична ораторія», «Лицо Землі» (сл. Р.Кофмана, 2000) та ін.; для симф. орк. – поема «Іван Вишенський» (за І.Франком, 1995), балетні сюїти: «Демоніада» (1992), «Запрошення до страти» (1994); для фп. з орк. – 2 концерти (1987, 1982), для труби і кам. орк. – Сербське капричіо (1997), для тромбона з орк. – концерт «SOS» (2002); Струн. кuartет (1971); для фп. – цикли «Російський лубок» (1976), «Дмитрикове сонце» (1977), «Тасмійні степових курганів» (1978); для влч. і фп. – Соната-метафора, для флейти – Монолог-реквієм; для дит. хору – сюїта «Лелеча пісня» (сл. В.Матвієнка, 2001); вок. цикл, пісні; музика до театр. вистав і мультфільмів.

Літ.: Копоть І. Спектакль про добро й красу// Музика, 1984, №4; Зінкевич О. Концерт О.Костіна// Музика, 1982, №1; Сакало О. «Русалонька». Казка на сучасній сцені// Музика, 1994, №1; Мам-

чур І. Парадокс як втеча від розпаду// Укр. театр., 1997, №2.

КОСТИЦІН Євген Юрійович (29.07.1963, Харків) – композитор, піаніст. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Бібіка (1988). Студіював композицію в Моск. консерваторії у Е.Денисова (1985). Керівник кам. анс. суч. музики. Директор приватної Компанії, що записує компакт-диски. Переклав на рос. мову працю Е.Кршенека «Дослідження 12-го нового контрапункту».

Тв.: для симф. орк. – 2 симфонії; для фп. з орк. – Концерт: кuartети – 2 струн., для кларнета, фп., скр. і влч.; для 4-х саксофонів – «У легкому диханні» (1993); Кuartет для 4-х саксофонів, фп., гонга і кроталій, Октет для 2-х дух. кuartетів; сонати – для скр., влч., фп., фагота та арфи, фагота, альта, магнітофона і кіно; для дух. інстр. і фп. – «Три вектори» та ін.

КОТЮК Богдан Миколайович (21.08.1951, Львів) – композитор. Закін. Львів. консерваторію, істор.-теор. ф-т (1974) і по кл. композиції Д.Задора (1983). 1974–76 – викладач Луцького муз. уч-ща, з 1976 – диригент і керівник естр. і фолькл. колективів у Львові. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Галицькі пісні» (сл. нар., 1985), «Пори року» (1986), «Смерековий край» (сл. С.Жупанина, 1987) та ін.; для симф. орк. – Симфонія (1983); для 2-х фп., валторни і кам. орк. – Фантазія (1984); для кам. орк. – Ноктюрн (1982), Парафраз; для інстр. анс. – транскрипції музики епохи бароко; для фп. – 2 сонатини, прелюдії, етюди та ін.; для нар. інстр. – п'єси; хори; для баритона, бандури і ВіА – співанки-хроніки:

«Про Довбуша» (1982), «Кобзар на вечорниці», «Дума про Трипілья» (1987); цикли романсів на сл. Р.Рільке, япон. поетів; для вок. кuartету – «Три хоральні прелюдії»; естр. пісні; обр. нар. пісень і танців; музика до театр. вистав, кінофільмів, радіо та телепередач.

КОФМАН Роман (Аврам) Ісакович (15.06.1936, Київ) – скрипаль, диригент, педагог, композитор. Навчався в Новосиб. консерваторії по кл. скрипки В.Португалола. Закін. Київ. консерваторію по кл. скрипки (1961), по кл. оперно-симф. диригування (1971). З 1966 – другий диригент орк. Анс. нар. танцю. З 1978 – викладач кафедри оперно-симф. диригування Київ. консерваторії, проф., гол. диригент її оркестру, Київ. кам. орк. та Донец. філармонії. Як диригент виступав у країнах Зах. Європи, у США, Мексиці, Канаді, Півд. Кореї, Тайвані. З 2002 – гол. диригент оперного т-ру і симф. орк. у Бонні. З. д. м. України (1994), н. а. України (2003). Організатор серії філармонічних концертів «Роман Кофман та його друзі» за участю видатних виконавців світу.

Тв.: симф. поема «Світ Антуана де Сент-Екзюпері»; хор. цикл «Країна семи кольорів» (сл. О.Дріза), дит. хори; музика до кінофільмів, вистав т-рів Києва, Москви, Петербурга, Мінська, Вітебська, Сімферополя, Львова, Казані, Владивостока та ін. Автор книг «Психологія дирижування» (1986), «Нуанс» (1993).

Літ.: Ларіна О. Роман Кофман та його друзі (інтерв'ю)// Музика, 1997, №5; Дьякова Е. Роман Кофман// Київський телеграф, 1994, 10 трав.; Т.Моргун. Роман Кофман за

пультом і в кулуарах (інтерв'ю)// Культура і життя, 1999, 16 жовт.

КОХАНСЬКИЙ Д.П. (кін. ХІХ – поч. ХХ) – музикант-аматор, автор хор. пісень на сл. Т.Шевченка – «Вітер з гаєм розмовляв» та ін.

Літ.: Липко І. Нотографія// Музика, 1924, ч.1/3.

КОЦІПІНСЬКИЙ (КОЦІПІНСЬКИЙ) Антон Гіацинтович (1816, Андрихув, побл. Кракова, Польща – 26.05.1866, Київ) – фольклорист, композитор, педагог. За походженням поляк. Муз. освіту здобув у Львові. Жив у Чернівцях, Кам'янці-Подільському, з 1853 – у Києві, де тримав муз. магазин. Видав зб. обр. «Пісні, думки і шумки руського народу на Подолі, Україні і в Малоросії» (1861–62), етногр. дослідження «Ярмарок на Україні» (1856). Автор кантати, тв. для фп., солоспівів.

Літ.: Коципинський А. Некролог// Киевлянин, 1866, 26 трав.

КОЧУБЕЙ Лизавета Василівна (сер. ХІХ) – композитор-аматор (Київ). Автор романсів на тексти М.Лермонтова, А.Дельвіга, О.Кольцова, Ф.Тютчева («Я очи знала...», «Ты волна моя морская», обидва вид. СПб, 1861); романс «Скажіть ей» (вид. 1857) часто виконував італ. співак Е.Тамберлік.

Літ.: Кузьмін М. Забуті сторінки музичного життя в Києві, К., 1972.

КОШИЦЬ Олександр Антонович (12.09.1875, с. Ромашки на Київщині – 21.09.1944, Вінніпег, Канада) – хор. диригент, композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. духовну академію (1901), муз.-драм. школу М.Лисенка по кл. композиції Г.Любомирського

(1910), викладав спів і керував хором цієї школи. 1905 разом з М.Лисенком організував хор. муз. т-во «Боян». З 1908 – диригент студентського хору Київ. ун-ту, 1912–16 – диригент укр. т-ру М.Садовського. З 1913 – викладач консерваторії, 1916 – диригент і хормейстер Київ. рос. опери. Учасник трьох муз.-етнограф. експедицій на Кубань, де зібрав понад 500 козацьких та ін. нар. пісень. Співорганізатор Укр. нац. хору (1917) та Укр. респ. капели (1919–21), з якою виїхав у концертну подорож до Зах. Європи, де й залишився. Після ліквідації капели створив новий хор (1922), з яким гастролював у США, Канаді, Півд. Америці. З 1924 жив побл. Нью-Йорка, працював диригентом укр. хорів США і Канади. З 1941 – викладач диригентсько-вчительських курсів у Вінніпегу.

Тв.: для хору – «Туча» (сл. М.Апхутіна), 5 Літургій (для міш. без супр.), бл. 82 окремих літургійних частин (Херувимські – 8, Хвалите Господа – 4, В пам'ять вечную – 7, Отче наш та ін.); канти і псалми – «Радуйся, Маріє», «Смерте моя кохана», «Пречистая Діво Мати» та ін.; обр. нар. пісень (бл. 100) – «Колядки і щедрівки» («Бог Предвічний», «Дивная новина», «Що то за предиво», «Що у полі плужок оре» та ін.); зб. обр. нар. пісень – «Веснянки», «Укр. хори – нар. пісні», «Укр. пісні для хору», К., 1967, «Укр. нар. пісні», К., 1965, «Музичні гобелени», К., 1971, 1972.

Літ. праці: Про генетичний зв'язок та групування українських обрядових пісень, Вінніпег, 1945; Спогади. В 2-х кн., Вінніпег, 1947, 1948; З піснею через світ. В 3-х кн.

Вінніпег, 1970, 1974; К., 1998; Спогади, К., 1995; Відгуки минулого: О.Кошиць у листах до П.Маценка, Вінніпег, 1954; З листування О.Кошиця// Музика, 1988, №3; Листи з Америки// Музика, 1991, №1; Олександр Кошиць. Листи до друга. 1904–1931, упор. Л.Пархоменко, К., 1998.

Літ.: Маценко П. Засади творчості О.Кошиця, Вінніпег, 1959; Мінківський О. Українські народні пісні О.Кошиця, К., 1965; Лисенко М. Листи, К., 1964; Антонович М. Кошиць О.А., композитор церковної музики і диригент, Вінніпег, 1975; Булат Т. О.А.Кошиць і народна пісня// Нар. творчість та етнографія, 1966, №2; Фільц Б. Видання хорових обробок Олександра Кошиця// там само, 1967, №4; Василько В. О.А.Кошиць: спогади// Музика, 1972, №5; Гордійчук М. Чародій української музики// Україна, 1989, №27; Гречаниук С. Осмунта слава Олександра Кошиця// Всесвіт, 1989, №11; Уманець В. Хорові обробки Олександра Кошиця// Нар. творчість та етнографія, 1990, №1; Гловащенко М. Геній хорового співу// Культура і життя, 1994, 1 жовт.

КРАВЦОВ Тарас Сергійович (22.10.1922, Харків) – музикознавець-теоретик, композитор, педагог. Закін. істор.-теор. ф-т Харків. консерваторії (1952). 1952–65 – викладач, доцент (1966), з 1970 – зав. кафедри, проф. (1992) Харків. консерваторії (тепер ін-ту мистецтв). Канд. мист-ва (1964). Д-р мист-ва (1989). Лауреат Муніципальної премії ім. І.Слатіна (2000). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата-дума «На могилі Шевченка» (сл. В.Со-

сюри, 1962), 3 п'єси-картинки за поезіями М.Лермонтова (1964), кантата-поема «Червона зима» (сл. В.Сосюри, 1967); для симф. орк. – Варіації на укр. тему (1957); для орк. нар. інстр. – Сім укр. нар. пісень (у співавторстві, 1961); для дух. орк. – Марш; для хору без супр. – Три романтичні хори (сл. О.Пушкіна, А.Майкова, М.Горького), «І небо невмите» (сл. Т.Шевченка), цикл «Хорові акварелі» (сл. В.Сосюри та ін.); вок. цикли на сл. В.Сосюри (1962), різних поетів (1975), П.Глазового (1980), С.Сєніна (1981); пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Поліфонія А.Штогаренка (дис.), Посібник з гармонії, К., 1965, 1972; Гармонія в системі інтонаційних зв'язків, К., 1984;

Літ.: Юферова З. Два авторських концерти// Музика, 1972, №5.

КРАВЧЕНКО Михайло Степанович (1858, с. Сорочинці на Полтавщині – 22.04.1917, там само) – кобзар. Автор дум «Про сорочинські події 1905 року» і «Чорна неділя в Сорочинцях». Нар. пісні і думи записали від нього О.Сластін, В.Короленко, Ф.Колесса.

Літ.: Кирдан П., Омельченко А. Народні співці-музиканти на Україні, К., 1992.

КРАПИВА Сергій Олексійович (Акакійович) (22.09.1923, с. Новоандріївка Донец. обл.) – баяніст, педагог, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна М.Геліса, по кл. нар. орк. диригування Ю.Тарнопольського, факультативно навчався в кл. композиції А.Свєтчинова (1958). З 1959 – викладач, доцент (1977) Київ. консерваторії –

НМАУ. 1959–77 – керівник Укр. нар. анс. пісні і танцю Будинку культури трамвайно-тролейбусного управління Києва. З. а. УРСР (1973). Автор п'єс для баяна, пісень – «Говорят, у нас в Донбасе» (сл. С.Цванга), «Поет гармонь» (сл. В.Шутова), «Пісня про рідну землю» (сл. М.Крипенка), «Ой за річкою, за широкою» (сл. Є.Доломана) та ін.

Літ.: Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва, К., 1998.

КРАСОТОВ Олександр Олександрович (05.05.1936, Одеса) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції Т.Малюкової, по кл. фп. Б.Чарковського і як музикознавець – у О.Когана (1959). З 1959 – її викладач, доцент (1983), проф. (1991). Серед учнів – Ю.Гомельська, Л.Самодаєва, К.Цепколенко. З 1999 працює за контрактом у консерваторії м. Тяньцзінь (Китай), викладає композицію. Лауреат обл. премії ім. Е.Багрицького (1967), Всеукр. конкурсів у Києві (1967, 1971, 1983), Міжн. конкурсу пісні в Берліні (1972), Міжн. конкурсу в Токіо (1992). З. д. м. УРСР (1987). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Кінець казки» (лібр. В.Тимофєєва за Дж.Лондоном, 1959), «Пісня тайги» (лібр. Р.Розенберг за Ю.Нагібіним, 1977), «Михайло Воронцов» (лібр. Р.Бродавка, 1993); оперета-ревю «Пропала дівчинка» (1966); мюзикли – «П'ятий зайвий» (1974), «Дев'ятнадцятий» (1977), «Вірити й чекати» (1986), «Зірка любові і надії» (1991); вок.-симф. – «Ода сонццю» (сл. І.Рядченка, 1965), 2 кантати (1970), ораторія-фреска «Вогонь» (1975), ораторія

«Вірність» (1983) – обидві на сл. Ю. Михайлика, кантата «Дума про Україну» (сл. Р. Бродавка, 1996); для кам. орк., хору і органа – «Біль і пам'ять» (сл. М. Луківа, 1989) та ін.; для симф. орк. – 4 симфонії (1966–90), поема «Життя в борг» (за Е. М. Ремарком, 1961), симф. етюд «Fare well» (1997), «Vestershell» (2000); для труби з орк. – Симфонія-концерт №2 (1977), Концерт (1991); для фп. з орк. – 3 концерти (1958, 1973 – «Кварт-концерт», 1995); для 2-х влч. з кам. орк. – Концерт (1996), для дух. орк. – «Патріотична увертюра» (1982) та ін.; для орк. нар. інстр. – Українська рапсодія (1993); кам.-інстр. – Струн. квартет (1998), Квінтет для флейти, гобоя, влч., фп., чембало (1987); сонати – 3 для скр. (1957, 1965, 1968), для влч. (1960), для кларнета (1981); для фп. – прелюдії, етюд, Три речитативи, Естампи, Сонатина, Три ескізи на укр. теми, Токата; для 2-х фп. – Антифони (1992); Ескіз – конц. п'єса на тему япон. нар. пісні (1993), для 2-х фп. у 8 рук – «Комор'юта» – варіації на тему япон. нар. пісні (1993); для хору, читця, 2-х фп. і арфи – Симфонія (сл. О. Сулейменова, 1980), хор. цикл «Інкустації» (сл. Л. Костенко, 1993), цикли романсів на сл. Т. Шевченка, Р. Бернса, Ж. Превера, Н. Гільєна, Ю. Друїної та ін.; окремі романси; пісні (бл. 300); обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кіно- і телефільмів. Навчально-метод. посібники, статті.

Літ.: Розенберг Р. Олександр Красотов, К., 1984; Бурименко Г. Опера О. Красотова «Пісня тайги» // Музика, 1977, №5; Александрова Н. Перша в жанрі // Музика, 1984, №2; Чердниченко В. Радість

творення // Музика, 1986, №2; Гудима М. Одеський ювіляр // Музика 1997, №1.

КРЕЧКО Михайло Михайлович (05.09.1925, с. Порошкове Закарпат. обл. – 25.11.1996, Луцьк, похований у Києві) – хор. диригент, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування Е. Скрипчинської, по кл. вокалу І. Паторжинського (1954). З 1972 – її викладач, 1990 – проф. 1954–69 – худож. керівник і гол. диригент Закарпат. нар. хору, 1969–83 – директор і худож. керівник капели «Думка», з 1983 – гол. хормейстер Респ. дит. муз. т-ру в Києві. Н. а. УРСР (1960).

Тв.: хори – «Лісоруб», «Там, де чорна Тиса Білу доганяє», «Вийду на Говерлу», «Київ весняний» (всі на власні слова), «Любів Україну» (сл. В. Сосюра), «Ходить вівчар» (сл. нар.); духовні композиції – Літургія Іоанна Златоустого, концерт «Вірую», «Отче наш», «Херувимська», «Святий Боже», «Достойно є» та ін. Автор монографій, статей, упор. фолькл. зб., обр. і аранжувань укр. нар. пісень.

Літ.: Лісецький С. Композиторський спадок Михайла Кречка // Хрещатик, 1997, 29 берез.

КРЕЩЕНКО Володимир Хрисанфович (16.09.1946, Нижній Тагіл Свердлов. обл., Росія) – композитор, викладач-піаніст. Навчався в Уральській консерваторії (Свердловськ, 1971), закін. Вищий муз. ін-т у Львові по кл. композиції М. Скорика (1991). Виступав як виконавець (1973–82); викладач з фп. – на Уралі (Н.-Тагіл), в Україні в ДМШ с. Шпільки (1982–87), Чабанівки Київ. обл. (1991–93), ДМШ № 29 у Києві (1993–96). Член НСКУ.

Тв.: Симфонія, Концерт для фп. з симф. орк., Концерт для альтя з кам. орк.; Струн. квартет, п'єси для інстр. ансамблів; для фп. – Соната, Варіації, прелюдії; хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

КРИВОЛАП Ольга Григорівна (11.01.1951, м. Білгород-Дністровський Одес. обл.) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В. Флиса (1979). З 1979 – концертмейстер, з 1985 – викладач Львів. консерваторії – Муз. академії. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Здрастуй, сонце!» (сл. Я. Райніса, 1977), кам. кантата для хору без супр. «Калинові коні» (сл. В. Романюка, 1978); для симф. орк. – Перша симфонія (1979), Третя симфонія (1989), для струн. орк., флейти, клавісина – Друга симфонія (1982); для кам. орк. – 5 прелюдій з циклу «Осінь» (1987), Симфонія елегій (1988–89), маленькі симфонії (1992–93), 3 вальси (1993), «La belle musique» (1998), для к-баса і струн. – Речитатив (1993); кам.-інстр. – Фп. тріо (1976), Струн. квартет (1983), для скр. – Соната (1981); для флейти, альтя, фп., арфи – Квартет (1986), «Арія і Хорал» нам'яті В. Флиса (1987), для альтя – Ноктюрни та ін.; для фп. – п'єси; хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Кияновська Л. Композитор Ольга Криволап // Культура і життя, 1989, 7 трав.

КРИВОПУСТ Богдан Леонідович (24.05.1975, Запоріжжя) – композитор, піаніст. Закін. НМАУ по кл. композиції Л. Колодуба (1998), по кл. фп. Т. Рошиної (2000). Виступає як соліст та у складі кам. ансам. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Concerto grosso (1998), Кам. симфонія (2004), для фп. з орк. – Псалмодія (1999, 2-а ред. 2001), Соната (1997); Фп. тріо (2001), Струн. квартет (1997), для скр. і фп. – Сюїта (1997), для флейти і фп. – Соната (2000); для фп. – П'ять характерних п'єс (1993), Триптих (1994); хори на канонічні тексти (1999), псалом «Над ріками Вавилонськими».

КРИВУСІВ Віктор Іванович (псевдонім – **БОРЕЦЬКИЙ**) (12.05.1884, Полтавщина – ?) – хор. диригент, музикознавець, муз. діяч, композитор. Навчався на істор.-філол. ф-ті Петерб. та Київ. ун-тів. Закін. Муз.-драм. школу М. Лисенка (1910). Працював як диригент, акомпаніатор, лектор на диригентських курсах, з 1918 – у муз. відд. Гол. управління мистецтва та нац. культури. Співробітничав з ж. «Сяйво» (1913–14), досліджував історію укр. музики і муз. етнографії. Був репресований.

Тв.: хори – «Народна слава» (сл. П. Куліша, 1910), «До праці», «Пий кубок життя» (обидва на сл. Б. Грінченка, 1918); солоспіви – «Весняна ніч» (сл. Н. Кибальчич) та ін.; церк. композиції; музика до театр. вистав.

КРИЖАНІВСЬКИЙ Богдан Володимирович (24.10.1894, Львів – 20.04.1955, Чернівці) – хор. диригент, композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові по кл. фп. (1916), у Віденській консерваторії по кл. композиції О. Недбала (1918), 1919–23 – один з організаторів і диригент т-ру ім. І. Франка у Вінниці, з 1926 – диригент і автор музики до вистав Харків. т-ру «Березиль», 1931–32 – гол. диригент оперного т-ру в Ташкенті, 1933–45 –

зав. муз. частини Харків. драм. т-ру ім. Т.Шевченка. З 1945 жив у Чернівцях, 1946–55 – директор муз. уч-ща, обл. філармонії. З. а. УРСР (1943). Член СКУ.

Тв.: оперета «Мікадо» (лібр. О.Вишні); муз. комедії – «З-за гори кам'яної» та ін.; вок.-симф. – поема «Данило Галицький» (сл. М.Бажана, 1945); для симф. орк. – Симфонія (1939), 2 увертюри (1934), Сюїта на буковинські теми, симф. картина «Пугачов», для фп. з орк. – 2 концерти (1934, 1939); Струн. кuartет (1940); хори, романси, пісні, обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав (150) і кінофільмів.

Літ.: Селезінка В. «Золотої нитки не згубить...»// Культура і життя, 1991, 9 лют.

КРИЖАНІВСЬКИЙ Данило Якович (29.12.1856, Херсонщина – 26.02.1894, Одеса) – педагог, композитор-аматор. Закін. Новорос. ун-т в Одесі (1882). Викладач Болградської гімназії, з 1889 – службовець Одес. навчального повіту.

Тв.: хори – «Молитва духу святому», ода для хору з фп. «Пам'ятник» на честь О.Пушкіна (1887); романси – «Чи у полі, чи у борі», «Спи, крепко спи», «Ревет стогне Дніпр широкий» на сл. Т.Шевченка, присв. М.Кропивницькому (вид. 1886). Авторська (або, за іншими версіями, народна) мелодія в процесі побутування була вдосконалена і набула широкої популярності, неодноразово перероблялася для хору, вок. ансам., фп.

Літ.: Правдюк О. Пісні Великого Кобзаря, К., 1964; Кауфман Л. Пісня знаходить автора, К., 1966; Погребенник Ф. Наша дума, наша пісня, наша дума, наша пісня, К., 1993; Гордійчук М. Шевченкова пісня// авт. зб. Фольклор і фольклористика, К., 1979.

КРИЖАНІВСЬКИЙ Іван Іванович (08.03.1867, Київ – 009.12.1924, Ленінград) – композитор, музикознавець, медик. Навчався в Київ. муз. уч-щі по кл. скрипки О.Шевчика, по кл. теорії музики Є.Риба. Закін. Петерб. консерваторію по кл. М.Римського-Корсакова (1900), а також медичний ф-т ун-ту. Працював у лабораторії І.Павлова, д-р медицини (1909). Один з організаторів т-ва «Гурток сучасної музики», учитель М.Мяковського з теорії музики. 1923–24 – проф. Петрогр. консерваторії, в ін-ті історії мистецтв читав курс «Біологічні основи музики». Автор двох наук. монографій, муз. тв. – симф., кам.-інстр. (сонати для скр. і фп., влч.), романсів.

Літ.: Яковлев В. И. И. Крыжановский// Современная музыка, 1926. №13–14; Кузьмин Н. Глизер в Киеве// Сов. музыка, 1975, №9.

КРОПИВНИЦЬКИЙ Марко Лукич (22.05.1840, с. Бежбайраки, тепер с. Кропивницьке Кіровоград. обл. – 21.04.1910, покл. станції Голта, похований у Харкові) – драматург, актор, режисер, співак, композитор-аматор. Музики навчався у матері, грав на фп., скрипці, віолончелі, укр. нар. інстр. Автор понад 40 драм. п'єс, лібр. дит. опер «Івасик-Телесик» (1907), «По шучому велінню» (1907). Складав музику до власних вистав – «Вій» (1903), «Невольник», «Пошилися у дурні» (1895), «По ревізії» та ін.; автор хорів, романсів – «Соловейко» («Ой у саду на вишенці»), «На вулиці скрипка грає» та ін., пісень, ансам., обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Марко Лукич Кропивницький, К., 1968; Лисенко М. Листи. К., 1964; Станішевський Ю.

Джерела музичної режисури// Музика, 1982, №5; Загайкевич М. Музичний світ Марка Кропивницького// Музика, 1990, №4.

КРУТИКОВ Святослав Леонітович (19.05.1944, Тбілісі) – композитор, виконавець. Закін. муз.-пед. ф-т (1962), навчався на композиторському ф-ті в кл. Б.Лятошинського (1963–65) Київ. консерваторії. З 1964 працював на студії кінохроніки, в ДМШ на Київщині та в аматорських колективах. Організатор і керівник ансам. старов. музики «Ренесанс» (Київ), «Camerata Taurica» (Ялта). З 1994 – концертмейстер ансам. Києво-Могилянської академії. Член НСКУ.

Тв.: кантата для баса, читця та ансам. старов. музики «Слово про Ігорів похід»; кам.-інстр. – 2 «Маленькі камерні симфонії» (1997, 2003), Концерт для 5-и інстр. (1965), Кuartет для дух. інстр. (1965), для 3-х флейт – «Ступені» (1966), «Стереомузыка» №1 – для 4-х виконавців, №2 – для 11-и виконавців (сл. Дж.Кітса), №3 – для 19-ти виконавців (сл. Дж.Кітса), «Utsana» – для 4-х груп виконавців, «Формула світланку» – для 6-и виконавців; для ударних і дух. – «Ekaaga»; для клавесина – «П'ять спогадів»; музика до наук.-попул., хронікальних, телевізійних та мульт. фільмів.

Літ.: Бочаров С. // Сов.Крым, 1989, 22 лют.

КУДРИК Борис Павлович (псевдонім – **РОГАТИНЕЦЬ**) (20.06.1897, м. Рогатин, Галичина – 29.03.1952, Потьма, Мордовія) – композитор, музикознавець, філолог-германіст, педагог. 1915–16 навчався у Віденському ун-ті і муз. академії (у С.Мандичевського), після перерви продовжив навчання

і закін. консерваторію Польського муз. т-ва і Львів. ун-т (кл. А.Хибінського), одержав звання д-ра філології і д-ра музикології (1932). 1926–39, 1941–44 – викладач теорії музики, композиції, історії музики у Вищому муз. ін-ті ім. М.Лисенка і Польській консерваторії, одночасно – історії церк. музики в Богословській академії. 1939–41 – викладач, доцент (1940) Львів. держ. консерваторії. Співпрацівник Львів. оперного т-ру та Театру малих форм «Веселий Львів» (1942–44). Працював у редакції ж. «Українська музика». Член СУПРОМУ, СКУ. 1945 репресований, 1991 реабілітований.

Тв: для орк. – Дитяча симфонія (1938); кам.-інстр. – Струн. кuartет, Фп. тріо, для скр. з фп. – 3 сонати, 2 сонатини, сонати – для скр. соло, для влч.; для фп. – концерт «Хрещення України» (1944), 5 сонат (1924–25), варіації, прелюдії, інтермеццо, фп. дуети та ін.; хори – «Вибір гетьмана» (сл. Т.Шевченка), «Гримить» (сл. І.Франка), «Поетова доля» (сл. Ю.Федьковича), «Народний гімн» (сл. В.Самійленка) та ін., Літургія до 950-річчя хрещення Русі-України (сл. У.Кравченко), метети; пісні на тексти псалмів; солоспіви на сл. Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, О.Олеся, Б.Лепкого та ін.; обробки нар. і стрілецьких пісень; музика до театр. вистав (1943–44).

Музикознавчі праці: Огляд історії української церковної музики в Галичині в епоху 1829–1878 (1932, рук.; опубл. Л., 1937); Українська народна пісня і всесвітня музика, Л., 1927; Чужі впливи в українській музичній культурі// Укр. музика, 1937, №5–6; Поезія Шевченка в музиці// там само, 1938, №1, 5–6 та ін.

Літ.: Березовський О. Після років забуття// Музика, 1990, №3; Витвицький В. Життєвий шлях Бориса Кудрика// авт. зб. За океаном, Л., 1996; Толошніак М. Борис Кудрик// Музика, 1997, №5.

КУЗАН Мар'ян (Степанович) (29.09.1925, с. Ісаї, pobl. Самбора на Львівщині) – композитор, диригент. Дворічним з сім'єю виїхав до Франції, живе в Парижі. Вчився гри на скрипці у О.Мессіана (дружив з ним), 1947 закін. Паризьку консерваторію по кл. композиції Ж.Дандло (учня М.Равеля і Г.Форе). У роки війни був учасником Руху опору. 1966 організував і став диригентом орк. «Альфа-Омега» А.Лемке, потім – орк. Люксембурзької компанії телебачення. Заруб. член НСКУ.

Тв.: опери – «Солодке божевілля» (1972), «Спокуса св. Антонія» (лібр. Фр.Тристана, 1991); балети – «Неділя» (на 1 дію, 1950), «Велике вигнання» (1989); «Квітка на Венері», «Правда»; вок.-симф. – ораторії «Неофіти» (сл. Т.Шевченка, 1985, до 1000-ліття хрещення Русі-України), «Послання» (за поемою Т.Шевченка, 1992), кантата «Любов до людини» (сл. власні, 1984), «Псалми», «Шляхи повернення», «Чорнобиль-реквієм» (сл. В.Барки, 1987–93); вок.-інстр. ансам. – «Крок за кроком», «Пошуки», «До моїх коренів» (для хору з супр.), «Метал» (з використанням магнітної плівки) та ін.; для симф. орк. – увертюра «Свобода» (1992); для кам. орк. – «Мала сюїта»; кам.-інстр. – «Нуауа I» для квартету дух. інстр., «Нуауа 2» для скр. з фп. (1975), секстет «Сім еходинок до невідомого» (1976), квінтет для дух. інстр. «Corvus Saturni» (1977), октет «Дивний світ Якова

Гніздовського» (1978), квартет для електронних інстр. «Шлях до Аврори» (1981) та ін.; для фп. – 5 сонатин (1969–80), «Афоризми» (1978), «Тубал», «Конструктор» та ін.; для 2-х фп. – Соната (1970–72) та ін.; солоспіви – «Пісні любові» (сл. власні, 1980) та ін.; музика до театр. вистав, теле- і кінофільмів. Оркестрував оперу Д.Січинського «Роксолана».

Літ.: Павлишин С. Мар'ян Кузан, Л., 1993; Вирета А.// Укр. слово, Париж, 1984, 9 груд.; Станішевський Ю. Маєстро з Парижа// Музика, 1991, №2; Дувирак Д. Музика українського зарубіжжя// Сов. музика, 1991, №1; Грабовський В. «Французький українець»// Музика, 1995, №6; Павлишин С. Маєстро з Парижа// Музика, 2000, №6.

КУЗЬМЕНКО Лариса (23.01.1956, Торонто, Канада) – композитор, піаністка, диригент, педагог. Закін. ун-т в Торонто по кл. композиції О.Моравця та В.Бужинського (1979), по кл. теорії музики Е.Лауфера і Л.Клайна, по кл. диригування В.Фелдбріла, Королівську муз. консерваторію в Торонто по кл. фп. С.Доліна. З 1978 – викладач фп. в Провінційній муз. консерваторії, з 1981 – в Королівській муз. консерваторії в Торонто. Викладач композиції, диригент хору Cosmopolitan Opera Soprano (1979), майстерні шекспірівського фестивалю в Стратфорді, Онтаріо (1982). Заруб. член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Мара» (1976), Концерт для фп. (1981–82); вок.-інстр. – Елегія (1978–79), для сопрано, флейти, фп. – Ноктюрн і Танець (1980), для струн. – Молитва (1993); для мідних дух. – Квінтет

(1982), для саксофона та ударних – Імпровізація (1981), для кларнета і фп. – Містерія (1976), для вібрафона, марімби і кам. орк. – Концертно (1986–87); для дух. орк. – Ритуал (1978), Фантазія (1981); для фп. – Елегія (1974), «Сріблясті птахи» (1977), Маленька сюїта (1982), для 2-х фп. – «Traveller On A Dark Wind» та ін.; хори – «Україна» (1978), «Молитва» (сл. Б.-І.Антонича, 1988), «Душі померлих» (сл. Е.А.По, 1991); для сопрано і фп. – Три пісні (1980), «Доктор Фаустус» (сл. Хр.Марлов, 1984) та ін.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

КУЗЬМИЧ Христина (24.01.1954, Перт, Австралія) – композитор. З 1959 живе у США. Закін. Індіана ун-т у Блюмінгтоні, бакалавр (1976), магістр з композиції (1977). Директор Wfiv-FM-радіо і телецентру в Блюмінгтоні. Лауреат конкурсу Міжн. ліги жінок-композиторів (I премія).

Тв.: для орк. – «Геометричне»; для струн. орк. і фп. – «Архіпідан»; кам.-інстр. – струн. тріо «Мікротріо» (1973), для влч. і литавр – «Далекі стріли осені затихли», для влч. соло – Фрагменти, 3 струн. квартети (1977, 1980, 1986), Фп. тріо, для арфи – Сюїта, для гобоя – «Думка», для гобоя, влч. і арфи – «3 x 3 альтернативи», для 3-х флейт – «Три рухи», для кларнета – «Три рухи», «Три настрої», для саксофона і фп. – «Глухі враження»; кам.-вок. – для голосу з кам. ансам. – «Шість мініатюр», «Форми і звуки» (I-IV, IV – за мотивами поезії Е.Камінгеа, відзначена премією), для голосу з фп. – «Місячні пісні» та ін.; для міш. хору – «Швидкі пісні» та ін.

Літ.: Кузьмич Х. Здобула перше місце в міжн. конкурсі// Свобода, Нью-Йорк, 1985, 30 лип.

КУКЛОВСЬКИЙ Кир Григорович (31.01.1913, Луцьк) – композитор, диригент. Закін. Паризьку консерваторію по кл. композиції та диригування. Диригент «Театру малих форм» у Києві (1941–43), симф. орк. в Парижі, Мюнхені, Укр. професійного т-ру в Нью-Йорку (у США живе з 1950).

Тв.: дит. мюзикл «Лисячий базар» (лібр. Л.Полтави, 1986); для симф. орк. – 2 симфонії, Сюїта на укр. теми, поема «Море» та ін.; для скр. і фп. – Ноктюрн; для влч. і фп. – Елегія; для фп. – Експромт, Andantino cantabile, прелюдії, 3 зб. п'єс для дітей, включаючи «20 мініатюр» на укр.теми; хори, романси (17), пісні-ігри для дітей.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

КУЛЕША Геррі (22.08.1954, Торонто, Канада) – композитор, диригент, піаніст, органіст, педагог, радіокоментатор. Закін. «Триніті Коледж» у Лондоні та Королівську муз. академію в Торонто по кл. фп. (1973), композиції (1978), органа, альтя, теорії музики. Органіст і диригент церков Св.Стефана і Даферін баптистської в Торонто (1976–78), керівник Скарборського дух. орк. та ін. З 1974 – викладач фп. й теорії музики, керівник Анс. суч. музики в уніті Торонто. Гол. диригент Канадської Радіокорпорації, театр. орк. на Шекспірівському фестивалі в Стратфорді (Онтаріо), Майстерні суч. музики та різних ансам., 1988–92 – штатний композитор симф. орк. «Кітчнер Ватерлоо», з 1990 – фестивалю кам. музики «Са-

унд ін Пері Саунд» (Онтаріо). За-руб. член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Брама часу» (1991); для струн. орк. – Дивертисмент; для дух. орк. – Увертюра; концерти – для труби з орк., для маримби, бас-кларнету та малого орк. (1989), для скр. і кам. орк. (1992); для флейти й дух. орк. – Концертино; для кам. ансам. – сюїти, тріо, для скр. і фп. – «Fantasia quasi una sonata»; для 2-х фп. та ударних – «Книга Вікон» (1986), Струн. тріо (1991); для голосу, арфи, фп., маримби та вчл. – цикл «Дикі лебеді» (сл. В.Йетса, 1991), для голосу та 5-и саксофонів – «Чотири канадські фольклорні пісні» (1989), музика до театр. вистав і кінофільмів.

КУМАНОВСЬКИЙ Микола (1846, с. Іване, тепер с. Іване Золоте Терноп. обл. – 18.11.1927, с. Нішин, тепер Івано-Фр. обл.) – цитрист, композитор-аматор, священник. Закін. Львів. духовну семінарію (1880). Грав на цитрі, виступав у концертах, керував хорами. Автор церк. композицій – Заупокійна служба Божа, Панахида (1911), 4-х в'язанок нар. пісень для хору (1880–1909), 2-х в'язанок нар. пісень для цитри (1882), обр. нар. пісень, п'єс для фп. – «Первоцвіт» (1874), «У нашому гаю» (1881).

Літ.: Німилевич О. Композитор, дослідник, виконавець – отець Микола Кумановський// Наук. записки Терноп. держ. пед. ун-ту, серія мист-во, 2 (11), Терноп. – К., 2003.

КУПЧИНСЬКИЙ Євген (Іванович) (19.06.1867, с. Оглядів на Львівщині – 28.08.1938, с. Сороцьке, тепер Терноп. обл.) – хор. диригент, цитрист, композитор-аматор, священник. Брат Г.Купчинського. Гри на цитрі навчався у В.Зарицького і Ф.Капітанової, теорії

музики – у О.Нижанківського. Закін. Львів. духовну семінарію (1891). Був диригентом і організатором селянських хорів, виступав як співак і цитрист. Автор солоспівів з фп.: «Три пісні» (сл. Т.Шевченка, М.Бачинського, К.Студинського, 1889), «Не тополю високою» (сл. Т.Шевченка, 1891), хор. обр. нар. пісень, зб. «Руський цитрист» (10 зошитів, вид. 1902–04), перекладень для цитри.

Літ.: Антонович О. Уривок щоденника цитриста та композитора Євгена Купчинського з 1888–1889 років// Записки НТШ, т.232, праці Музикознавчої комісії, Л., 1996.

КУПЧИНСЬКИЙ Роман Григорович (літ. псевдонім – **Галактион ЧІПКА**) (24.06.1894, с. Розгадів, тепер Терноп. обл. – 10.11.1976, м. Оссінг, США) – письменник, журналіст, композитор-аматор. Навчався у Львів. ун-ті. 1944 емігрував до Німеччини, звідти – у США. Автор бл. 60 пісень (текстів і мелодій до них), переважно на стрілецьку тематику, зокрема: «Човник хитається» (1917), «Не сміє бути в нас страху» (1917), «Мав я раз дівчиночку» (1918), «Засумуй, трембіто» (1920); «Зажурились галичанки», «Лети, моя думко», «Як з Бережан до кадри», «Пиймо, друзі», «Ірчик» та ін.; релігійних пісень – «Боже великий», «Творче Всесвіту» та ін. Повна зб. його пісень «Ми йдемо у бій» вид. у Нью-Йорку, 1977. Серед літ. тв. – трилогія «Заметіль», поеми «Великодень», «Скоропад».

Літ.: Чоповський В. «Ой у лузі червона калина»// Укр. культура, 1993, №7; Петренко М. Співець стрілецької справи// Літ. Україна, 1994, 1 груд.

КУПЧИНСЬКИЙ Тадей (13.09.1879, с. Оглядів на Львівщині – 09.05.1938, Львів) – хор. диригент, актор, режисер, муз. діяч. Засновник чол. хору «Сурма» у Львові (згодом міш.), співкерівник аматорської театр. трупи «Український людвий театр» (1909–14) та ін. Автор пісень духовної тематики, упор. зб. укр. колядок і шедрівок.

КУЧЕРОВ Валентин Михайлович (25.09.1925, м. Нова Одеса Миколаїв. обл. – 28.03.2001, Київ) – педагог, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Вілінського (1953), відтоді – її викладач, ст. викладач (1960–90), доцент (1991), декан істор.-теор. ф-ту (1959–61).

Тв.: для симф. орк. – Симфонія; для фп. – сюїта «Пісня батьків»; п'єси для дух. інстр.; хори, романси, обр. укр. нар. пісень.

КУЧУГУРА-КУЧЕРЕНКО (справж. – **КУЧЕРЕНКО**) **Іван Йович** (07.07.1874 чи 1878, с. Мурафа на Харківщині – 1943) – кобзар. З 1908 вів кл. бандури в Муз. драм. школі М.Лисенка в Києві, Н. а. Респ. (1925). Автор дум та пісень, зокрема: «На високій дуже кручі» (про похорон Т.Шевченка), «Гайдамацького маршу». Репресований 1939.

Літ.: Лисенко М. Листи, К., 1964; Лавров Ф. Славетний кобзар// Музика, 1978, №4.

КУШНЕРИК Федір Данилович (19.09.1875, с. Багачка, тепер смт Велика Багачка на Полтавщині – 23.07.1941, там само) – кобзар, виконував нар. пісні та думи. Автор пісень – «Про революцію» та ін.

Літ.: Грінченко М., Лавров Ф. Кобзар Федір Кушнерик, К., 1940;

Панасенко М. Вечір пам'яті Ф.Д.Кушнерика// Музика, 1970, №6.

КУШНІР Богдан (1921) – диригент, музикознавець, педагог, композитор. Навчався у Віденському ун-ті і в м.Ерлангені (Німеччина), у Віденській муз. академії. Д-р філософії. З 1948 – диригент церк. і світських хорів (зокрема хору «Трембіта») в Детройті, США. Автор двох Літургій, хор. обр. церк. і нар. пісень.

КУШНІРЕНКО Андрій Миколайович (17.10.1933, с. Великі Загайці Терноп. обл.) – хор. диригент, композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. диригування (1962). З 1962 – худож. керівник і гол. диригент Держ. засл. Буковинського нар. ансам. пісні й танцю. Проф. (1994). Член-кор. АМУ (1997). З. а. УРСР (1965), з. д. м. УРСР (1969), н. а. УРСР (1973). Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1984), премії ім. С.Воробкевича (1993). Відзнака Президента «За заслуги» III ст. (1999). Автор одноактної нар. опери «Буковинська весна» (1968), вок.-хор. композицій, хорів, обр. нар. пісень. Член НСКУ.

Літ.: Гордійчук Я. Буковинські візерунки// Музика, 1993, №1; Ткач М. Маєстро// Культура і життя, 1994, 12 берез.

КЮСС Макс Авелійович (кін. XIX, Одеса – 1941, там само, розстріляний фашистами) – військовий музикант, капельмейстер. Автор 300 тв. для дух. орк., серед них – вальс «Амурські хвилі» (вид. Владивосток, 1903).

Літ.: Шилов А. Три русских вальса// Сов. эстрада и цирк, 1965, №11.

ЛАБА Борис Михайлович (22.10.1937, с. Тур'я Пастка на Закарпатті) – хор. диригент, композитор. Закін. Білоруську консерваторію (Мінськ) по кл. хор. диригування (1966). 1965 – диригент Буковинського нар. анс. пісні й танцю Чернів. філармонії, 1966–70 – капели бандуристів України, з 1970 – Укр. нар. хору ім. Г.Верьовки. З 1975 – викладач Київ. ін-ту культури. Автор хорів «У довгої лози» та ін., п'єс для бандури, обр. нар. пісень, музики до докум. фільму, метод. праць.

ЛАБІНСЬКИЙ Іван Михайлович (01.05.1865, Одеса – ?) – композитор, педагог, музикознавець. Закін. Петерб. консерваторію по кл. теорії композиції М.Соловйова. 1892–1901 – викладач Одес. муз. уч-ща і муз. курсів, рецензент в газетах. З 1901 – педагог в Петербурзі. Автор хорів та тв. в ін. жанрах.

ЛАВРИШИН Зеновій (04.06.1943, Рудники, Галичина) – композитор, диригент, піаніст, педагог. З 1950 живе в Торонто (Канада). Закін. Королівську муз. академію в Торонто по кл. фп. (1961), Торонтонський ун-т по кл. композиції (1969), пед. ф-т (1970), навчався композиції у А.Жоліве в Парижі. Диригент церк. і світських хорів: «Лісова пісня» (1963–64), «Боян» (1967–78), збірних колективів на урочистостях, хормейстер Укр.-канадського оперного хору (з 1978) та ін. Викладач історії музики на курсах українознавства, семінарах хор. диригентів. Заруб. член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія, Sinfonia concertante, «Two movements for orchestra»; для струн. орк. – Соната, «Fuga della

Fantasia»; Струн. кuartет, для дерев. інстр. – Квінтет, Тріо; для скр. і фп. – «Чотири п'єси», «Скерцо», «Mobile» та ін.; для влч. і фп. – Соната, Сонатина, Баркарола, Елегія до кінофільму «Жнива відчаю»; для фп. – Сюїта, Сонатина, Фантазія на шевченківські теми та ін.; хори – «Ходить вітер по житті», «Молитва подяки», «Радуйся, Царице», «Гагілки», «Думакантата» та ін.; церк. хори – «У царстві Твоім», Літургії – 4-голосна, 3-голосна, Панахида; вок. анс. – Тріо; романси, пісні на сл. Т.Шевченка, О.Олеся та ін., обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів; оркестрування опер «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемівського, «Наталка Полтавка» М.Лисенка, ревію «Запорозький герць» та ін.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986; Кияновська Л. З-за піднятої завіси// Музика, 1992, №1.

ЛАВРІВСЬКИЙ Іван Андрійович (1822, с. Люпинка, полб. Балигорода, Польща – 13.10.1873, Хелм, там само) – композитор, диригент, муз.-громад. діяч, священник. Закін. духовну семінарію в Перемишлі. Навчався музики у А.Нанке, Ф.Лоренца. Жив і працював у Перемишлі, Кракові, Львові, Хелмі. Організатор і диригент хорів у Галичині. Один із представників «Перемишльської школи».

Тв.: співогри – «Роксоляна» (лібр. Г.Якимовича), «Обман очей» (лібр. І.Гушалевича), «Пан Довгонос» (всі 1865) та ін.; хори без супр. (18) – «Осінь» (сл. М.Устияновича), «Річенька», «Руська річка», «На чужині загибаю» (всі

на сл. Я.Головацького), «До зорі» (сл. І.Гушалевича), «До соловія», «Заспівай ми, соловію» (обидва на сл. П.Леонтовича) та ін.; церк. композиції – частини Літургії, 2 Херувимські, 2 «Милость мира», «Тебе поем», «Свят», «Достойно», «В память вічную», 1970); для анс. дух. інстр. – 15 фуг (1979); для скр. і фп. – 6 сюїт (1983–95); для альта – 2 сонати (1975, 1981), «Чилійська сюїта» (1977); для фп. – 2 сонати, Сонатина, цикл дит. п'єс та ін.; п'єси для дух. інстр.; хори без супр., цикли романсів на сл. поетів різних країн; пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Лисько З. Іван Лаврівський// Укр. музика, 1938, №1, 3/6, 7/8, перелік творів.

ЛАВРУШКО Михайло Леонідович (01.01.1945, Донецьк) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції І.Асесова (1974). 1968–69 – викладач ДМШ, 1974–87 – муз. уч-ща. З 1987 – на творчій роботі. Член НСКУ.

Тв.: для скр. з орк. – Концерт (1974), для фп. з орк. – Юнацький концерт (1981); Струн. кuartет (1973); для фп. – цикл дит. п'єс-мініатюр та ін.; для скр. – Соната (1973); для хору – «Адрес війни» (сл. Л.Гороваго) та ін.; романси, пісні; цикли пісень для дітей – «Сонце-сонечко» (1975), «Добре дерево» (1982); музика до дит. вистав.

ЛАДИЖЕНСЬКИЙ Петро Анатолійович (10.11.1946, Кам'янець-Подільський Хмельн. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Дремлюги (1972). Викладач Криворізь. (1972–85) та Новосиб. (1985–95) муз. уч-щ, з 1996 – в С.-Петербурзі. Член СКУ (до 1985).

Тв.: балети – «Вій» (1972–77), «Місяць росте на небосхилі» (1977), «Вінні-Пух і все-все» (1996), опери – «Таємниця заповітної галлявини» (1989), «Без вини вину-

вати» (1995), «Поема Прометея» (1996), моноопера «Липа вековая» (1991); кантати на сл. суч. поетів (1968–78); для симф. орк. – Симфонія (1972), сюїта з балету «Вій» (1978); для к-баса і фп. – Концерт (1983); Струн. кuartет («Буковинський», 1970); для анс. дух. інстр. – 15 фуг (1979); для скр. і фп. – 6 сюїт (1983–95); для альта – 2 сонати (1975, 1981), «Чилійська сюїта» (1977); для фп. – 2 сонати, Сонатина, цикл дит. п'єс та ін.; п'єси для дух. інстр.; хори без супр., цикли романсів на сл. поетів різних країн; пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: Збірник диктантів для муз. уч-щ та консерваторій. К., 1976.

ЛАДУНКА Наум Іванович (12.12.1730, Україна – 01.08.1782, Петербург) – співак, композитор-аматор. Музичну освіту здобув у Придворній співацькій капелі в Петербурзі (в 60-і – її соліст). Грав на багатьох муз. інструментах. Автор аранжувань рос. пісень для орк.

ЛАЗАРЕНКО Андрій Костянтинівич (30.11.1909, Харків – 04.05.1983, Київ) – композитор, муз. редактор. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова (1935). 1948–65 – редактор київ. вид-в Музфонду, «Мистецтво». Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1947), Святкова молодіжна увертюра (1949), для голосу і симф. орк. – 3 балади: «Листи» (сл. В.Сосяри), «Мати», «Побратими» (обидва на сл. Т.Масенка, 1948); Струн. кuartет (1939); для фп. – прелюдії (1938), цикли п'єс для дітей (1938) та ін.; для влч. – Романс (1957); хори, романси, пісні, пісні для дітей, обр. нар. пісень.

ЛАКОНЕНКО (ЛАКОНЕК) (XVII ст.) – церк. композитор, майстер партесного співу. Згадується у «Ресстрі нотних тетрадей» Львів. братства за 1667, автор 2-х Служб Божих на 12 голосів.

ЛАНДВЕР Ян (12.01.1826, Прага – ?) – композитор, віолончеліст, диригент. За походженням чех. Навчався в Празькій консерваторії (1837–41). У 50-х – вчитель музики і керівник орк. в маєтку графа Потоцького на Вінничині. 1837 допомагав О.Марковичу в педагоганні музики до «Наталки Полтавки» І.Котляревського (оркестрував і написав увертюру).

ЛАНЮК Юрій Євгенович (07.06.1957, Львів) – композитор, віолончеліст, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. віолончелі (1980), по кл. композиції Д.Задора (1985), пройшов асистентуру-стажування при Київ. консерваторії у В.Червова (1982). З 1982 – ст. викладач кафедри струн. інстр. Львів. консерваторії. Лауреат Респ. конкурсу виконавців ім. М.Лисенка (I премія, 1979) та премії ім. Л.Ревуцького (1990). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – Симфонія-кантата «Пам'ять» (сл. В.Коротича, 1985), балада «Тополя» (сл. Т.Шевченка, 1986), кам. кантати – «Два ручаї» (сл. М.Петренко, 1986), «Забута земля» (за В.Стефаніком, 1988), кантати – «Скарга терну» (сл. Б.-І.Антонича), «Спів для рівнодення» (сл. Сен-Жона Перса, 1991), «Палімпсести» (сл. Б.-І.Антонича та В.Стуса, 1994); для баритона і кам. орк. – «Мисливець Гракх» (сл. Ф.Кafka, 1993); для симф. орк. – Варіації (1984); для фп. та кам. орк. – «Два роздуми» (1975), «Щедрик» (1995), для фп. та ударних – ТанГОпак

(1994); для 9-и інстр. – Музика для Решершу (1996); для вок. квартету, фп. та влч. – «Соната чекання» у запису на магнітну плівку (1992), для скрипки соло, міш. хору та струн. орк. – «Благовіщення» (2003); для флейти, гобоя, альту, влч., фп. – «Вузли життя...»; для влч. – Соната-балада (1986), Диптих; для влч. соло – етюди; вок. триптих «До милої» (сл. М.Шашкевича, 1987); романси, пісні.

Літ.: Зинків І. Начало// Львов. правда, 1989, 19 апр.; Зинків І. Не пориваючи з традиціями// Культура і життя, 1990, 11 лют.; Сюта Б. Камерна музика молодих// Культура і життя, 1992, 24 жовт.; Павлишин С. Композитори-лірики// Музика, 1993, №3.

ЛАПІНСЬКИЙ Наум Соломонович (31.01.1900, Умань – 17.07.1960, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1935). Викладач муз. шкіл в Умані, Києві. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Концертний полонез (1935), Гопак (1937), Симфоніста (1947), 2 концерти для скр. (1948, 1953); для скр. – Соната (1935), Ноктюрн (1952), Дві п'єси (1939); для фп. – Прелюдії (1945) та ін.; романси; пісні – «Заповіт» (сл. Т.Шевченка) та ін.

ЛАПІНСЬКИЙ Яків Наумович (07.01.1928, Умань) – композитор, педагог. Син Н.Лапінського. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1955), з 1980 – її ст. викладач, проф. (1994). З. д. м. України (1991). З 1997 живе у ФРН. Заруб. член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – ораторія «В космос!» (сл. В.Коротича, 1964), сюїта «Українські акварелі» (сл. М.Гірника, 1965), «В моїм серці

весна» (сл. О.Новицького, 1964), Концерт для голосу з орк. (1961), «Ми сонцем повінчані» (сл. В.Науменка, 1972); для симф. орк. – поема «Сталінградська битва» (1955), симф. картина «Свято» (1959), сюїта «Антарктида» (1962), поема «Дніпро» (1963), увертюри – «Променіста» (1967), «Святкові звучання» (1977), 2 симфонії (1972, 1978), поеми – «Гопак» (1975), «Олімпійський вогонь» (1979), «Пагорби Києва» (1983), «Пам'ять» (1984), «Мир дому твоему» (1987), «Козачок» (2002); для анс. скрипок – диптих «Купальська ніч» і «Купальські ігрища» (1979); концерти з симф. орк. – для скр. – «Українські наспіви» (1972), для 3-х труб (1994), 3 для баяна (1971, 1972, 1980 – «Веснянка»), 2 для гітари (1985 – «В стилі ретро», 1987 – «Концерт-колядка»), для бандури (1990), для маримбафону (1990); для орк. нар. інстр. – увертюра «Райдуга» (1986), рапсодія «Гопак» (1993), для анс. сопілок – «Веснянка» (1986), для цимбал з орк. нар. інстр. – Концертний парфраз на тему «І шумить, і гуде» (1982); для арфи – «Веснянка» (1978); для струн. квартету – п'єси (1958); для естр. орк. – Укр. концертний марш (1985), для естр. анс. – Укр. танцювальна сюїта (1962), концертні п'єси; для джаз-орк. – Увертюра (1965); для фп. – Поема (1955), Варіації, прелюдії; для хору без супр. – вокаліз «Дзвіночки»; пісні; музика до хореогр. картин Нац. анс. танцю ім. П.Вірьського, для Укр. нар. хору ім. Г.Верьовки та ін.; музика до худож. і мультфільмів.

Літ.: Сікорська І. Наче діамант у новій оправі// Культура і життя, 1993, 29 трав.

ЛАПШИНСЬКИЙ Гліб Миколайович (12.06.1910, Київ) – композитор, піаніст. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського, по кл. фп. К.Михайлова (1931). Був членом СКУ. З 1943 живе в Німеччині.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія, Поема на молд. нар. теми, Героїчна увертюра-фантазія, 2 концерти для фп., Похоронний марш, Танок на укр. нар. теми; 2 струн. квартети, «Елегія» і «Танок»; для квінтену дух. – Сюїта (1959) та ін.; для скр. – Соната, 2 сюїти, для влч. – Баркарола й Етюд; для фп. – 5 сонат, 2 полонези, 2 вальси, 4 мазурки, прелюдії, Концертний етюд (1930) та ін.; для хору – Духовний концерт, Літургія; солоспіви (бл. 100) – «Вітер віє, повіває», «Ой нагнувся дуб високий», «Рибак серед моря» та ін.

Літ.: Бэлза И. Молодые композиторы Киева// Сов. музыка, 1938, №10/11; Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

ЛАРЧИКОВ Вадим Вікторович (09.07.1967, Севастополь) – віолончеліст, композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. віолончелі Е.Сігал (1993), по кл. композиції Г.Успенського (1994), її викладач (з 1993). Керівник кам. анс. суч. музики «Фрески» Одес. філармонії (з 1990), учасник Дуєту Віолончеліссімо (з 1993), арт. директор міжн. фестивалів «Musica Humana» та «Бароко і Авангард», (Запоріжжя, 2000). Лауреат конкурсу студентів-композиторів (Донецьк, 1991), Міжн. фестивалю композиторів ім. Т.Блоха (Кальмар, Франція, 1993), IV Міжн. конкурсу кам. анс. ім. К.Соліва (Італія, 1994), конкурсів ім. Т. де Лєсу-

ва (Албанія, 1997); «Премія Валентіно Буккі» (Італія, 1997), «Премія Акві Музика» (Італія, 2000), гранти (США, 1998; Фінляндія, 2000). Член НСКУ.

Тв.: кам. кантата «Вечірні пісні» (сл. І.Буніна, 1991); для симф. орк. – «Гефсиманія» (1992–99); для скр. і симф. орк. – «Рис. Приношення Герману Гессе» (1992); для органа і струн. орк. – Триптих (1986); для вчл. і органа – Готична партита (1990); для вчл. – Соната (1992), п'єси (2000–02), для віоли да гамба та вчл. – «Тиха музика» (пам'яті А.Шнітке, 1998); для скр. – Соната-діалог (1990), для скрипки та баяна – «Ave Maris Stella» (1995–98), для кантеле – «Canto Doloroso» (2000); для фп. – «Ave Maria. Сонет. Арсенію та Андрію Тарковським» (1997), для альта – «Медитатія»; Струн. кuartет (1992); для кам. ансам. – «Серенада золоті осені» (1996), «Слід білих хвиль» (1996), «Містерія І» (1998), «Серпнева п'єса» (2002), для 4-х вчл. → Кuartет-реквієм (1989), для тріо дерев. дух. – Фрески (1990); для скляної гармоніки (або фп.), флейти та вчл. – «De profundis clamavi» (1993).

ЛАСОВСЬКИЙ Ярополк (17.10.1941, Львів) – композитор, скрипаль, диригент, педагог. Закін. Нью-Йоркський ун-т (1969) по кл. скрипки, муз. педагогіки, Огайський штатний ун-т (1981) зі званням д-ра філософії. Вчився диригуванню приватно у Ш.Брука (Фестиваль Монтре), Е.Вейлана (Колумбійський симф. орк.). Концертмейстер симф. орк. Фестивалю Монтре (1969–71), кам. орк. ОПУС І (1976–77), 1969–71 – диригент симф. орк. фестивалю Монтре, з 1977 – симф. орк. Кларіонсь-

кого ун-ту в Пенсільванії, 1979–83 – симф. орк. Асоціації муз. педагогів Пенсільванії, 1976–77 – диригент хору «Дніпро» в Клівленді. Викладач Нью-Йоркського міського ун-ту (1969–72), Огайського штатного ун-ту (1972–76), проф. Кларіонського ун-ту в Пенсільванії (1977).

Тв.: муз. комедія «Дейзя» (за тв. О.Керч, 1974); для симф. орк. – Symphonia Brevis; для флейти, скр., фп. – «Купальський триптих» (1985), для скр. і фп. – Скерцо-Веснянка (1981); для фп. – Токата (1976); пісні на сл. М.Рильського, В.Симоненка, Б.-І.Антонича, Є.Маланиюка, Ю.Липи, М.Драй-Хмари та ін.; музика до вистави «Гамлет» (1974), оркестрування опери «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемівського (1966), оперних увертюр М.Лисенка (1969–84), сюїти з «Альбому для молоді» Р.Шумана (1983).

Музикознавчі праці: Співдія драматичного змісту та музичної і поетичної форм у гетерогенних оперних різновидах ХІХ ст., 2 томи (Енн-Арбор, Мічиган, 1981) та ін.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

ЛАСОВЕЦЬКИЙ Микола Адамович (14.08.1947, м. Дунаївці Хмельн. обл.) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції Р.Сімовича (1976). Викладач ДМШ м. Дунаївці (1970–71), Дрогобицького муз. уч-ща (1976–84), з 1984 – його директор. З. д. м. України (1996). Член НСКУ, НСТДУ.

Тв.: кантата «Заспів» (сл. В.Чумака); мюзикл «Витівки шинкаря Феськи»; для симф. орк. – «Бой-

ківська увертюра» (1995), поема «Львів», Лірична поема, Симфоніста, «Пам'яті героїв Крут», прелюд «Пісня про Кармелюка», «Гаївка», елегія «Василіо Барвінському»; для струн. орк. – Сюїта в 5 ч., Адажіо; для фагота і фп. – Скерцо, для скр. – соната «Романтична», Алєгро; Струн. кuartет, для струн. кuartету – 2 п'єси; для кларнета з фп. – «Київська легенда»; для фп. – 2 сонати, Варіації, прелюдії, п'єси, дит. п'єси; для чол. хору без супр. – Літургія, хори на сл. В.Романюка (3), П.Перебийноса (4); музика до театр. вистав (16).

Літ.: Ярко М. Здобутки особистості// Галицька зоря, 1997, № 52, 8 трав.

ЛЕБЕДЕВ Олександр Миколайович (03.04.1938, Сімферополь) – композитор, педагог. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції Т.Хрєнникова (1964, до того вчився у С.Богатирьова). Викладач кафедри музики і співу Кримського пед. ін-ту (1965–66), Калужського муз. уч-ща (1966–67), муз. шкіль, культосвітнього уч-ща в Криму, з 1974 – концертмейстер у Сімферополі. Член НСКУ.

Тв.: мюзикл «Золоте курча» (1984); для симф. орк. – Симфоніста (1967), поема «Монумент» (1974), Два героїчних фрагменти (1984); для голосу з орк. – Кантата (1972) та ін.; для фп. з орк. – Концерт (1976), Симфонія-концерт (1987); для естр.-симф. орк. – Ноктюрні (1980); для фп. – Варіації (1967), Сюїта в формі варіацій (1982) та ін.; струн. кuartети (1980, 1985); для скр. і фп. – Романтична поема (1982); для баяна – Поема (1968); для тріо баяністів – Хоральна фантазія в органічному стилі

(1982); романси, пісні, пісні для дітей; музика до театр. вистав, кінофільмів, для хореограф. ансам.

Літ.: Полевой В. Дебют композитора Криму// Музика, 1978, №4.

ЛЕБЕДИНЕЦЬ (БАС-ЛЕБЕДИНЕЦЬ) Антон Дмитрович (07.01.1895, с. Скибенці на Київщині – 17.03.1973, Харків) – композитор, педагог, хор. диригент, муз.-громад. діяч. Закін. Вищі пед. курси у Ржишеві (1924), екстерном – Харків. муз.-драм. ін-т по кл. хор. диригування (1932), навчався в аспірантурі по кл. С.Богатирьова. Керував самод. хорами, викладав у муз. школах. З 1944 – ст. викладач, з 1950 – зав. кафедри теорії музики і композиції Харків. консерваторії, її ректор (1951–62). З. д. м. Узбекистану (1943) та УРСР (1949). Член СКУ. Автор масових пісень та хорів на сл. укр. поетів. 1947 – керівник групи композиторів, які створили музику Держ. гімну УРСР.

ЛЕВАНДОВСЬКИЙ Прокип (1782–1849) – церк. композитор, художник. Закін. Києво-Могилянську академію, учень А.Веделя. З 1820 жив у Новомосковську (тепер Дніпроп. обл.). Автор духовних концертів, літургій, перекладень церк. співів для фп., Літургії Д.Бортнянського для органа, обр. укр. нар. пісень.

ЛЕВИТОВА Людмила Володимирівна (29.12.1926, м. Ромни Сумської обл. – 01.08.1991, Київ) – композитор, концертмейстер, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1950). Концертмейстер оперно-вокальної студії Київ. ун-ту (1953–62). Муз. редактор вид-в «Мистецтво», «Музична Україна». Член СКУ.

Тв.: балет для дітей «Казка про веселого метелика» (лібр. Л.Бондаренко за казкою Н.Забіли, 1961); для симф. орк. – «Святкова увертюра» (1949), поема «Назустріч сонцю» (1961); вок.-симф. – ч. I та фінал колективної кантати «Слава жінкам-трудівницям» (сл. О.Марунич, 1950), сюїта «Зима» (1958), хор. картина «Здрастуй, весно!» (1961) та ін.; кам.-інстр. – для квінтету мідних дух. інстр. – Інтермеццо (1967), Струн. квартет (1946); для фп. – сюїта «Лісові картини» (1962), «10 п'єс для дітей» (1975) та ін.; для баяна – «Прелюдія у формі канону» (1966), «Варіації» (1967–70); п'єси для бандури; хори, пісні для дітей, обр. нар. пісень; музика до радіопередач.

Літ.: Павкович Вс. Про дитячу музичну творчість// Рад. музика, 1940, №5.

ЛЕВИТСЬКИЙ (ЛЕВИЦЬКИЙ) Борис Порфирівич (13.03.1887, с. Андріївка на Київщині – 20.11.1937, Київ) – хормейстер, композитор-аматор, муз.-громад. діяч. Закін. диригентські курси при Херсон. муз. школі, навчався в Київ. муз. уч-щі по кл. теорії музики та композиції С.Риба. Працював вчителем співу, хор. диригентом. З 1919 – керівник хору Андріївського собору в Києві. Засновник (1923) і диригент капели «РУХ». Репресований 1937, реабілітований 1956.

Тв.: хори – «Військовий співак», «Три польські гімни», «Заповіт» (сл. Т.Шевченка); для дит. хору або тріо – «Янгол» та ін.; солоспів – «Для тебе одно», «Признання»; церк. композиції – Літургія (?) та ін.

Літ.: Музика – масам, 1928, №7; 1929, №1; Пархоменко Л. Реа-

білітований посмертно// Музика, 1992, №3.

ЛЕВИТСЬКИЙ Борис (1893, Вільнюс – 1965, Прага) – композитор-аматор, співак. Навчався музики в Укр. пед. ін-ті Чехо-Словаччини та Празькій консерваторії. Виступав як соліст-співак.

Тв.: опери – «Івасик-Телесик», «Солом'яний бичок» (обидві на тексти О.Олеся); балет; солоспів; церк. композиції.

ЛЕВИЦЬКИЙ Іван (Омелянович) (16.11.1875, с. Мала Лука на Тернопільщині – 08.04.1938, Львів) – скрипаль, хор. диригент, педагог, композитор. Судовий радник у Тернополі (1903–10), викладач Вищого муз. ін-ту ім. М.Лисенка у Львові (1910–34) та Польської семінарії.

Тв.: для струн. ансамб. – п'єси (1923); для скр. (23) – Елегія, Пісня без слів, Казка, Ноктюрн, Романс (1914) та ін.; для хору (13) – «За байраком байрак» (1914), «І небо невміє, і заспані хвилі», «По вулиці вітер віє» (1914), «Тече вода в синє море» (1917) – всі на сл. Т.Шевченка, а також на сл. О.Олеся, П.Тичини та ін.; романси.

Музикознавчі праці: Нарис історії музики, Л., 1921; Основи теорії музики, Л., 1921; Популярна наука гармонії, Л., 1929.

Літ.: Цегельський С. Іван Левицький// Укр. музика, 1938, №6; Сидорчук Т. Митець-просвітитель// Музика, 1990, №5; Волощук І. Фундатор галицької скрипкової школи// Музика, 1999, №3.

ЛЕВИЦЬКИЙ Олександр Олександрович (22.05.1921, с. Сахновщина, тепер смт Харків. обл. – 11.01.2002, Київ) – композитор, диригент, педагог. Закін. теор.-композиторський ф-т Київ. кон-

серваторії (1961). 1961–67 – худож. керівник муз. колективів Укр. телебачення і радіо, 1967–81 – викладач музики в Київ. ін-ті театр. мистецтва. З. д. м. України (1996). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Пісня гніву» (лібр. власне і О.Новицького, 1964), «Червона шапочка» (дит., 1974), «Пам'ять серця» (1975); муз. комедії – «Різдвяна казка» (1969), «Собака на сні» (1971); для симф. орк. – сюїта «В зоопарку» (1966), Увертюра (1966), «Дума про Дніпро» (1967), Концерт-поема (1967), Укр. рапсодія (1991) та ін.; для флейти з орк. – Укр. рапсодія; для струн. орк. – Сюїта (1968), для кам. орк. – «Вечір на Дніпрі» (1982), для орк. нар. інстр. – «Поема про Україну» (1969), «Танцювальна сюїта», «На кручах дніпровських» (1981), 3 укр. рапсодії; струн. квартети (1963, 1982), для фп. – прелюдії, «Дитячі картинки»; для скр. – 3 конц. п'єси (1969); п'єси для естр. орк.; хори; вок. цикли на сл. Т.Шевченка (1964), Лесі Українки (1973), В.Бровченка (1981); романси, пісні (бл. 300), обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, радіопостановок і кінофільмів.

ЛЕВИЦЬКИЙ Федір Семенович (? м. Стеблів на Черкащині – 1890, П'ятигорськ) – хор. диригент, співак, церк. композитор. Муз. освіту здобув у Придворній співацькій капелі та Петерб. консерваторії. Працював учителем співу в Київ. духовній академії і регентом Золотоверхо-Михайлівського монастиря. Автор Літургії, підручника «Основи церковного співу».

ЛЕВИЧ Олександр Давидович (07.10.1907, Харків – 28.12.1994,

Київ) – композитор, педагог. 1932–34 навчався в Харків. муз.-драм. ін-ті по кл. композиції С.Богатирьова. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1938). Викладав сольфеджіо та фп. в школах Києва (1946–76). Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1943–46), «Урочистий похід» (1987), 2 концерти для фп. з орк. (1959, 1968); для струн. квартету – Фуга (1958), для квартету дерев. інстр. – Скерцо; для фп. – Соната (1936), Варіації на укр. тему (1937), етюди, вальси, гавоти та ін.; п'єси для різних інстр.; романси, піонерські пісні.

Літ.: Бєлза І. Молодые композитори Киева// Сов. музыка, 1938, №10/11.

ЛЕВІН Яків Аркадійович (12.09.1912, Київ – 04.1942, фронт) – композитор, піаніст. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького, по кл. фп. К.Михайлова (1938). З 1933 – концертмейстер Держ. зразкової капели бандуристів УРСР, Анс. пісні і танцю УРСР. Член СКУ.

Тв.: хори – «Юність» (сл. В.Сосяри, 1939), «На вгороді коло броду» (сл. Т.Шевченка, 1939), «Донська козача» (сл. А.Угарова, 1940), пісні, обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав і радіопостановок.

ЛЕВКОВИЧ Олександр Олександрович (26.01.1952, с. Смицьк Архангельської обл.) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. фп. Л.Крих (1976), по кл. композиції В.Флиса (1980). Викладач черкас. муз. школи, зав. муз. частини обл. т-ру ляльок (до 1985). Лауреат косомольської премії ім. М.Островського. З 1990 – в

Ізраїлі, з 1994 – в Канаді. Заруб. член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – Симфонія на сл. япон. поетів (1983), симфонія «Україно моя» (сл. В.Довжика, П.Мовчана, В.Симоненка, 1986), 7 кам. кантат: для баритона та інстр. складу – на сл. Ф.Г.Лорки (2), О.Пушкіна, А.Ісаакяна, Мікеланджело, П.Мовчана («Чорнобиль», 1989), Б.Пастернака; для симф. орк. – Диптих (1982), Симфонія (1987), для кларнета і орк. – Концерт (2002); для скр., влч., фп. і струн. – Концерт-симфонія (1988), для скр., фп. і струн. – Концерт (1996), для читця, скр., фп. і кам. орк. – симфонія «Елегія смутків» (сл. Й.Бродського і В.Набокова, 2000); для струн. орк. – Симфонія (1985), Сюїта (1987); кам.-інстр. – п'єси: для баса з фп. – «За водою голубою» (сл. Ф.Млинченка), «Три сонети» (сл. Дм. Павличка); пісні; музика до театр. вистав, рок-сюїта «Пісні слов'янок» (сл. Ю.Рибчинського, 1989).

Літ.: Конькова Г. Імя: Александр Левкович// Комсомольское знамя, 1989, 3 апр.; передрук в авт. кн. Спрага музики, К., 2001; Олександр Левкович// там само.

ЛЕГКИЙ Андрій Іванович (07.09.1968, м. Бережани Терноп. обл.) – композитор. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові (1884). Артист хору Гуцульського анс. пісні і танцю Івано-Фр. філармонії (1987–88), концертмейстер кафедри музикознавства Прикарпатського ун-ту (1994–96), 1999 – Вищою муз. ін-ту у Львові. Організатор анс. старов. та класичної музики «Ricerca» (1996). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1994), для струн. орк. – «Musica instrumentalis» (1992–93); для

квартету дерев. дух. – «Три жарти» (1989), для флейти, гобоя, кларнета, скр., влч., трикутника і фп. *sospeso* – «Вона не плакала, та на очах були сльози» (1995), для флейти, кларнета, тромбона, ударних – «Obiturn dictum» (1996), для фп. – «Дерево життя» (1992); Струн. квартет (1992–93), для скр. і фп. – «Фрагмент» (1997), для 2-х скр. – «Подвійна мука» (1996), для скр. соло – «Під враженням «Апологетики» С.Процюка» (1997), для гітари – «Дума про Вишневецького» (1992), для сопрано, флейти, 2-х скр. і фп. – «Чудове місто» (сл. Г.Траля, 1996), для 3-х сопрано і фп. квінтету – «Пісня» (1996–97); для хору без супр. – «Осінь» (сл. В.Голобородька, 1993), «Jesu, spes mea» (1999).

ЛЕОНОВ Гнат Дмитрович (12.01.1916, Луганськ – 10.12.1976, Одеса) – трубач, педагог, диригент, композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. труби А.Мисюка і Л.Могилевського (1936). Диригент військового анс. пісні й танцю Одес. КВО, дух. оркестрів. Викладач Запорізь. муз. уч-ща (1939–41), Одес. школи військових музикантів, з 1950 – Одес. консерваторії, доцент (1965), зав. кафедри духових інстр.

Тв.: балет «Чорноморці», 2 концерти для труби, конц. п'єси і анс. для мідних дух. інстр., музика до театр. вистав.

ЛЕОНТОВИЧ Денис (Теодорович) (1868, Львів – 29.04.1887, с. Новосілка на Тернопільщині) – піаніст, композитор-аматор. Навчався на юрид. ф-ті Львів. ун-ту. Концертував у Львові. Автор вальсів, польки для фп., обробок укр. нар. пісень.

ЛЕОНТОВИЧ Микола Дмитрович (13.12.1877, с. Селевинці, тепер Монастирок Вінн. обл. – 23.01.1921, с. Марківка тієї ж обл.) – композитор, хор. диригент, педагог, збирач муз. фольклору, муз.-громад. діяч. Закін. духовну семінарію в Кам'янці-Подільському (1899). 1903–04 навчався в Придворній співацькій капелі в Петербурзі, де склав іспит на звання регента. 1909–14 брав уроки з теорії композиції у Б.Яворського в Москві й у Києві. 1898–1914 – учитель сільських і міських шкіл України. 1908–17 – викладач співи у Спархіяльному жін. уч-щі в Тульчині. 1918–20 – педагог по кл. диригування у Київ. муз.-драм. ін-ті, Нар. консерваторії, водночас інспектор музики в новостворених мистецьких установах. Організатор самодіяльних хорів в Україні, один із засновників Першої укр. держ. хор. капелі (1919). З 1903 випускав збірки укр. нар. пісень у власних обробках.

Тв.: опера «На Русалчин Великдень» (за казкою Б.Грінченка, 1919, незак.; 1975 М.Скорик завершив, відредагував та інструментував для суч. складу симф. орк.); хори – «Льодолам», «Літні тони» (обидва на сл. Г.Чупринки), «Моя пісня» (сл. І.Білиловського), «Легенда» (сл. М.Вороного); церк. композиції – Літургія св. Івана Златоустого, Молебн, частини Всеношної; хор. обр. укр. нар. пісень (понад 150) – «Щедрик», «Дударик», «Пряля», «Козака несуть», «Мала мати одну дочку», «Зашуміла ліщинонька», «Ой з-за гори кам'яної», «З-за гори сніжок летить», «За городом качки плывуть», «Піють півні», «Коза», «Гра в зайчика» та ін.

Музикознавчі праці: Практичний курс навчання співи у середніх школах України: з педагогічної спадщини, К, 1989; Як я організував оркестр у сільській школі// Музика, 1925, №1/2.

Літ.: Дяченко В. М.Д.Леонтович. Малюнки з життя, К., 1941, 1950, 1963, 1969, 1985; Леонтович М.Д. Зб. статей і матеріалів, упор. В.Довженко, К., 1947; Гордійчук М. М.Д.Леонтович. Нарис про життя і творчість, К., 1956; він же. М.Леонтович, К. 1960, 1972, 1974, 1977; Творчість М.Д.Леонтовича. Зб. статей, упор. В.Золочевський, К., 1977; Чапківський Ол. Микола Леонтович// Музика, 1923, №1; Козицький П. Творчість Леонтовича// там само; він же. Форми музичного мислення Миколи Леонтовича// Червоний шлях, 1926, №4; Ільченко Д. Спогади про М.Д.Леонтовича// Музика, 1925, № 11/12; Гордійчук М. 100-річчя видатного митця// Музика, 1977, №2; Годзішевський І. Микола Леонтович// Нар. творчість та етнографія, 1958, №1; Горюхіна Н. Гармонія в обробках народних пісень М.Д.Леонтовича// Укр. рад. музика, вип.2, К., 1962; Герасимова-Персидська Н. Характерні риси поліфонії М.Д.Леонтовича// там само. Загайкевич М. З нагоди ювілею// Музика, 1977, №4; Іванов В. Про невідомі твори М.Д.Леонтовича// Музика, 1970, №4; він же. Дитячі та юнацькі роки М.Д.Леонтовича// Музика, 1977, №3; він же. З документальних джерел// Музика, 1983, №3; Снігур В. Шана майстрові// Музика, 1977, №1; Волковинський В. Документи розповідають// Музика, 1977, №5; Степанченко Г. Інтернаціоналізм творів М.Д.Леонтовича// Музика,

1977, №6; Уманець В. Методико-педагогічні принципи М.Д.Леонтовича// Нар. творчість та етнографія, 1985, №1; Луканюк Б. Про творчий метод М.Леонтовича// Укр. муз.-во, вип.24, К., 1989; Бужанський О. Безмежно закоханий в спів// Музика, 1991, №3; Щероцька-Кравчук І. Микола Леонтович і Тульчинський музей// Культура і життя, 1991, 5 жовт.; Кузик В. Нова притча про терпіння-камінь// Культура і життя, 1991, 13 трав.; вона ж. Ще раз про вбивство М.Д.Леонтовича// Культура і життя, 1996, 18 верес.; Деменко О. У передчутті нового// Музика, 1993, №1; Гордійчук М. Духовні твори Леонтовича// Нар. творчість та етнографія, 1993, №1; Завальнюк А. М.Д.Леонтович. Невідомі сторінки творчості, Вінниця, 1996; він же. Деякі питання стилю творчості М.Д.Леонтовича, Вінниця, 1996; він же. М.Д.Леонтович, Вінниця, 1997; він же. Микола Леонтович: дослідження, документи, листи, Вінниця, 2002.

ЛЕОНТОВИЧ Павло (1825, Галичина – 1880) – автор поезій, квартету (хору) на смерть мітрополита Гр.Яхимовича (1865), чол. хору «Нешаєлива руська мати».

ЛЕОНТОВИЧ Теодор (Федір, Богдан) Іванович (1812, с. Шутків, Польща – 30.11.1886, с. Новосілки на Тернопільщині) – письменник, композитор-аматор, муз. критик. За фахом судовий службовець. Перший оцінив муз. тв. М.Вербицького і М.Лисенка на текст «Заповіту» Т.Шевченка. Автор пісень, зокрема, можливо, «Мир вам, браття».

ЛЕПКИЙ Левко (07.11.1888, с. Поручин на Тернопільщині –

28.10.1971, Трентон, США) – поет, журналіст, композитор-аматор, художник. Син священика, письменника Сильвестера Лепкого. Навчався у Львів. ун-ті на теологічному й юрид. ф-тах. Один із організаторів і командирів Укр. січових стрільців (1918–20). Редактор вид-ва «Червона калина», сатиричних журналів «Будяк», «Зиз» та ін. З 1944 жив у США. Автор стрілецьких пісень – «Журавлі» (відомий вар. «Чуєш, брате мій», сл. Б.Лепкого), «Гей, видно село», «Колись дівчино мида», «Коби скорше з гір Карпатських», «Кладочка», «Маєва нічка» та ін. Упор. зб. пісень «140 пісень з нотами» – нар. співанки (Краків, 1940).

Літ.: «Чуєш, брате мій...», К., 1990; Чоповський Б. «Ой у лузі червона калина»// Укр. культура, 1993, №7.

ЛЕШКОВСЬКИЙ Олександра (Олександр) (XVII ст.) – церк. композитор і співак. Государів півчій дяк у Москві. Сприяв утвердженню нового поліфонічного стилю партесного співу. Згадується в документах, пов'язаних з набором півчів для рос. хорів (1697).

ЛИЗОГУБ Ілля Іванович (23.10.1787, с. Куликівка на Чернігівщині – 1867, Чернігів) – віолончеліст, композитор-аматор. Освіту здобув у Моск. університетському пансіоні. Після 1821 жив у Седневі, де спілкувався з Т.Шевченком. Більшість муз. тв. втрачена, збереглись Романс і Соната для фп. і влч., написана в стилі раннього романтизму.

Літ.: Степаненко М. Романтик// Культура і життя, 1987, 6 груд.

ЛИЗОГУБ Олександр Іванович (1790, Чернігівщина – 1839) – піаніст, композитор. Один із за-

чинателів укр. фп. музики. Серед тв. для фп. – ноктюрни, мазурки, варіації на теми нав. пісень («Ой у полі криниченька», «Та була в мене жінка», «Ой ти, дівчино», «Ой не ходи, Грицю»); романси – «Смерть на чужині» (сл. О.Подолінського, вид. 1855) та ін.

ЛИСЕНКО Микола Віталійович (22.03.1842, с. Гриньки на Полтавщині – 06.11.1912, Київ) – композитор, диригент, піаніст, педагог, фольклорист, муз.-громад. діяч. Класик укр. музики. Закін. Київ. ун-т (1864), де захистив дисертацію на ступінь канд. природничих наук (1865). Перші його вчителі музики – А.Паночіні (Київ), М.Дмитрієв (Харків). Навчався у Лейпцизькій консерваторії по кл. фп. Е.Венцеля і К.Райнеке, по кл. композиції К.Ріхтера і В.Папперіца (1867–69), студіював інструментування в Петерб. консерваторії у М.Римського-Корсакова (1874–76). У Києві (1869–74 і після 1876) виступав у концертах як піаніст, викладав у муз. школі, збирав і обробляв нар. пісні, був організатором хорів, концертів. 1904 заснував у Києві муз.-драм. школу, що стала підґрунтям для створення Вищої муз. школи в Україні (1918 її перетворено на Держ. муз.-драм. ін-т ім. М.Лисенка), 1906–07 заснував муз. т-во «Київський Боян», 1908 очолив «Укр. клуб». Наук. розвідки Лисенка про укр. нар. пісню лягли в основу розвитку вітч. нац. фольклористики.

Тв.: опери – «Андрашіада» (лібр. М.Старицького і М.Драгоманова, 1866–77), «Різдвяна ніч» (лібр. М.Старицького за повістю М.Гоголя, 1873), «Утоплена» (лібр. М.Старицького за повістю М.Гоголя «Майська ніч», 1883), «Тарас Бульба» (лібр. М.Стариць-

кого за повістю М.Гоголя, 1890), «Відьма» (текст Л.Яновської, 1901, незак.), «Сапфо» (лібр. Л.Старицької-Черняхівської, 1896–1904), «Енеїда» (лібр. М.Садовського за І.Котляревським, 1919), опера-хвилянка «Ноктюрн» (лібр. Л.Старицької-Черняхівської, 1912), дит. опери (перші в укр. музиці) – «Коза-Дерева» (1888), «Пан Коцький» (1891), «Зима і Весна, або Снігова краля», 1892) – всі 3 на лібр. Дніпрової Чайки (Л.Василевської); оперети – «Чорномерці» (лібр. М.Старицького за п'єсою Я.Кухаренка, 1872), «Наталка Полтавка» (п'єса І.Котляревського, вок. номери аранжував М.Лисенко, 1889), музика до драм «Чарівний сон» (текст М.Старицького, 1894), «Остання ніч» (текст М.Старицького, 1899) та ін.; вок.-симф. – кантати: «Б'ють пороги» (1878), «Радуйся, ниво неполюта» (1883), «На вічну пам'ять Котляревському» (1895) – всі на сл. Т.Шевченка; для симф. орк. – Менует і Адажіо, Увертюра на тему укр. нар. пісні «Ой запив козак, запив» (всі 1869, рук. не знайдено). Симфонія (ч.1, 1869), Фантазія «Український козак-шумка» (1872); кам.-інстр. – Струн. квартет (ч.3, 1868), Струн. тріо (1869); для скр. з фп. – Фантазія на дві укр. нар. теми (1872–73, вар. – для флейти і фп.), Елегійне капричіо (1894), Елегія до дня роковин смерті Т.Шевченка (1912), обр. укр. нар. пісні «Сонце низенько» (1912); для влч. і фп. – елегія «Сум» (1901); для фп. (56) – Укр. сюїта у формі старов. танців (1867–69), 2 конц. полонези (1975), 2 рапсодії на укр. нар. теми (1875, 1877), Соната (1875), Баркарола (1873), рондо, ноктюрни, мазурки, полонези, скерцо, вальси, марші,

пісні, п'єси та ін.; транскрипції; хори – на сл. Т.Шевченка – «Іван Гус» (1881), 3 хори з поеми «Гамалія» – «Ой діброво, темний гаю» (1881), «Іван Підкова» (1903), «Орися ж ти, моя ниво» (1903), «Встає хмара з-за лиману» (1903), «Давидів псалм» (1910) та ін., 12 – на сл. різних авторів: «На прю!» (сл. М.Старицького, 1876), «Пливе човен» (сл. нар., 1900), «Вічний революціонер» (сл. І.Франка, 1899), «Три тости» (сл. О.Олеся, 1906), «До 50-х роковин з дня смерті Т.Шевченка» (сл. В.Самійленка, 1911) «Молитва» (сл. О.Кониського, 1885) та ін.; романси (51): на сл. Т.Шевченка – «Ой одна я, одна» (1888), «Садок вишневий коло хати» (1868), «Гетьмани, гетьмани» (1872), «Якби мені черевки» (1872), «По діброві вітер віє» (1872) та ін., на сл. ін. авторів – «Милованка» (сл. А.Міцкевича, 1881), «У мене був коханий, рідний край» (сл. Г.Гейне, 1893), «Не забудь юних днів» (сл. І.Франка, 1898), «Безмежне поле» (сл. І.Франка, 1898), «Смутної провесни» (сл. Лесі Українки, 1909), «Айстри» (сл. О.Олеся, 1907) та ін.; вок. ансам. – «Ми заспівали й розійшлись» (сл. Т.Шевченка, 1869), «Коли розлучаються двос» (сл. Г.Гейне, 1893), «Пряля» (сл. Я.Щоголева, 1898) та ін.; понад 600 обр. укр. нар. пісень для хору або сольного виконання, з них 12 зб. по 10 тв. (1886–1903), «Веснянки» – два вінки (1897), «Колядки і щедрівки» (1897), «Купальська справа» (1897), «Весілля» (1903), для дітей – «Молодоці» (1876), «Зб. нар. пісень» (1908) та ін.

Музично-фольклористичні праці: записи (13, 138, 20) укр. нар. пісень (з варіантами), пісень різних

сусідніх народів, танців, маршів, дум (5) від кобзарів; дослідження і розвідки: Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень, виконуваних кобзарем Вересаєм (1873; опубл. в «Записках Юго-Западного Отдела Русского Географического Общества», т.1, К., 1874; передрук: К., 1978); Про горбан і музику Відор-та (Киевская старина, 1892, кн.2); Народні музичні інструменти на Україні (Зоря, Л., 1894, №1, 4–10; передрук: К., 1955); літ.-критичні розвідки; Листи, К., 1964.

Літ.: Старицький М. До біографії М.В.Лисенка, К., 1905; Будичанець В. (Щепотьєв В.). Видатний музикант М.Лисенко, Полтава, 1913; Кривусів-Борецький В. Батько української музики, К., 1920; Квітка К. М.Лисенко як збирач народних пісень, К., 1923; Кобилянський Л. Микола Лисенко, Л., 1930; Шреер О. М.В.Лисенко, К., 1940; Юдіна В. М.В.Лисенко, К., 1941; Чаговець В. М.Лисенко, К., 1947; Дяченко В. Микола Віталійович Лисенко. Життя і діяльність, К., 1951; Архімович Л., Гордійчук М. М.В.Лисенко. Життя і творчість, К., 1952, 1963, 1992; Гозенпуд А. Н.В.Лысенко и русская музыкальная культура, М., 1954; Лисенко О. Про Миколу Лисенка. Спогади сина, К., 1957, 1959, М., 1960; він же. Сонце української музики, К, 1967; Курковський Г. Лисенко-піаніст, К., 1973; Булат Т. Героїко-патріотична тема в творчості М.В.Лисенка, К., 1965; Булат Т. М.Лисенко: творчий портрет, К., 1973; 1981; Андрієвська Н. Дитячі опери М.В.Лисенка, К., 1962; Микола Лисенко – борець за народність і реалізм у мистецтві; зб. статей, К., 1965;

Лисенко М.В. у спогадах сучасників, К., 1968; М.В.Лисенко. Листи, К., 1964; Товстуха С. Микола Лисенко. Роман, кн.1, К., 1970; Василенко З. Фольклористична діяльність М.В.Лисенка, К., 1972; Архімович Л. М.В.Лисенко. «Тарас Бульба», М., 1986; «Тарас Бульба» М.В.Лисенка: зб., К., 1958; Яворський Е. «Тарас Бульба» М.Лисенка, К., 1964; Микола Лисенко та музичний світ: тези ювілейної наук. конференції 20–22.V.1992, К., 1992; Укр. муз.-во, вип.27 (до ювілею М.В.Лисенка), К., 1992; Творчість М.Лисенка і духовний розвиток особистості: матеріали наук. читань, Чернівці, 1992; Записки НТШ, т.СХХХVI, праці Музикознавчої комісії (матеріали про М.Лисенка), Л., 1993; Микола Лисенко у спогадах сучасників, у 2-х т, т.1, К., 2003. Красковский А. Муз. заметки. Концерт Н.В.Лысенко// Киев. листок, 1879, 14 марта; Франко І. Про Лисенка// Світ, Л., 1881, №5; Сокальский Н. По поводу постановки в Одессе «Різдвяної ночі»// Одес. листок, 1884, №257, 258; Чечотт В. «Різдвяна ніч»// Муз. обозрение, К., 1885, №13; Яновский Б. К юбилею Н.В.Лысенко// Киев. отклики, 1903, 2 дек., 23 дек.; Миклашевский И. Ник. Вит. Лысенко и украинская музыка// В мире искусства, Х., 1908, №4; Степовой Я. Н.В.Лысенко// Музыка, М., 1912, №102; Колесса Ф. Микола Лисенко// Записки НТШ, Л., 1912, т.112; він же. Народний напрям творчості М.Лисенка// Літ.-наук. вісник, 1913, кн.2; Людкевич С. Лисенко як основоположник національного напрямку в українській музиці// там само; він же. Форма сольного співу у Лисенка// Наук. записки

Львів. консерваторії, вип.1, Л., 1957; Грінченко М. М.В.Лисенко// Україна, К., 1919, №83; він же. Шевченко і Лисенко// Наш шлях, 1920, №48; він же. «Тарас Бульба»// Життя і революція, Х. 1928, №1; він же. Чайковський і класика української музики...// Рад. музика, 1940, №2; Рильський М. Лисенко// Музика, 1927, №5/6; Полфьоров Я. Микола Лисенко в світлі сучасності// там само; Пухальський В. Спогади про М.Лисенка// Музика – масам, Х. 1929, №2; Шкловський В. «Наталка Полтавка» в кино// Кино, М., 1936, 22 нояб.; Ревуцький Л. Нова редакція опери «Тарас Бульба»// Рад. музика, 1936, №2; він же. «Тарас Бульба»// Рад. музика, 1937, №4; Витвицький В. Микола Лисенко і його вплив на музичне життя Галичини// Укр. музика, Л., 1937, №1, 9/10; Щербаківський Д. Мої зустрічі з М.В.Лисенком// Рад. музика, 1938, №2; Косенко В. «Тарас Бульба»// Рад. музика, 1936, № 6/7; Білокопитов О. М.В.Лисенко// Рад. музика, 1937, №4; Гейліг М. Творча діяльність М.В.Лисенка// Рад. музика, 1938, №2; вона ж. Музика М.Лисенка до «Кобзаря»// Укр. муз. спадщина, К., 1940; Ревуцький Д. Автобіографія М.В.Лисенка. Музична освіта М.В.Лисенка// там само; Архимович Л. Н.В.Лысенко// Сов. музыка, 1951, №6; Буцкой А. Воспоминания о Н.В.Лысенко// Ученые записки Лен. консерватории, Лен., 1946; Лисенко О. Основоположник української класичної музики// Укр. слово, Вінніпег, 1962, № 12; Курковський Г. Радодії Лисенка// Рад. мистецтво, 1945, №3; Штейнберг Е. Н.В.Лысенко и И.Я.Франко// Ученые записки Лен. ин-та ТМК, Лен., 1958, т.2; Булат Т. 3 нових матеріалів

про М.Лисенка// Мистецтво, 1957, №2; вона ж. М.В.Лисенко і слов'янство// Славист. зб., К., 1967; Ляшенко І. Відроджена «Енеїда»// Літ. газета, 1959, №52; Матусевич Н. Гармонічне варіювання в обробках народних пісень М.В.Лисенка// Укр. муз.-во, вип.2, К., 1967; Загайкевич М. Танцювальний фольклор в творчості М.В.Лисенка// Нар. творчість та етнографія, 1967, №2; Коренюк О. Педагогічні принципи М.В.Лисенка// Укр. муз.-во, вип.4, К., 1969; Ямпольский І. Кухач і Лисенко// Сов. музика, 1974, №11; Гордійчук М. Юнацька симфонія М.Лисенка// Музика, 1974, №3; він же. Лисенко про народну пісню і народність в музиці// авт. зб. Фольклор і фольклористика, К., 1979; він же. Знайдений рукопис// Музика, 1991, №1; Лисенко В. М.Лисенко в Петербурзі// Музика, 1978, №3; Муха А. «Енеїда» М.Лисенка – етапний твір в історії української опери// Київ музичний, К., 1982; Лісецький С. Лисенко і Людкевич// Музика, 1986, №2; Мірошніченко С. Лейпцизький зошит// Музика, 1991, №4, Муз. академія, 1991, №2; Щербатюк І. «Хотілося б і в рідній Чорноморії побувати...»// Музика, 1991, №5; Гетьман В. Сторінки з архіву// Музика, 1991, №3; Гнатюк Л. «...свого не цурався»// Музика, 1991, №6; Рік М.Лисенка: статті, матеріали// Музика, 1992, №1–6; Балінова С. М.В.Лисенко і болгарська музична культура// Българско музикознание, Софія, 1992, №3; К юбилею Н.В.Лисенко// Муз. академія, 1992, №2; Козаренко О. М.В.Лисенко як основоположник української національної музичної мови. Дис. д-ра мист.-ва, К., 1993; Деменко Б. М.В.Лисенко

і становлення національної музичної самосвідомості// Питання культурології, К., 1993; Скорульська Р. Молитва// Музика, 1998, №2; Павлишин С. «Царська персона» української музики// Наше життя, 1993, №3; Sawycky R. Mykola Lysenko in Western sources, New Jersey, 1992; Ревуцький Д.М. Микола Лисенко: повернення першоджерел// Упор. В.Кузик, К., 2003; М.В.Лисенко. Бібліографічний покажчик. Укл. А.Хмельова// Укр. муз.-во, вип.32, К., 2003;

ЛИСЕНКО (ЛИСЕНКО-ДНІСТРОВСЬКИЙ) Михайло Васильович (26.03.1929, Харків) – педагог, диригент, композитор, музикознавець. Закін. Львів. консерваторію по кл. диригування О.Лобанова (1960), навчався по кл. балалайки і баяна Г.Козакова, по кл. композиції Є.Козака. 1949–53 – диригент військового орк., у різні роки – викладач муз. уч-ща і культосвітнього технікуму у Львові, Терноп. муз. уч-ща, Кременец. пед. уч-ща, з 1973 – Рівнен. культосвітнього ф-ту Київ. ін-ту культури, доцент (1978). Канд. мист.-ва (1977).

Тв.: для симф. орк. – симфонія «Кармалюк» (1976), концерти з орк. – для баяна (1962), ксилофона (1975), бандури (1977); для дух. орк. – Поема (1974); для орк. нар. інстр. – «Вечорниці» (1975); для фп. – цикл «Музичні сходінки», для балалайки – «Гуцульська рапсодія» (1978); пісні; музика до театр. вистав. Статті про укр. нар. інструменти.

ЛИСИЦИН Михайло (XIX ст.) – церк. композитор, хор. диригент. Навчався в Київ. муз. уч-щі РМТ. Диригент хору Київ. духовної академії (1894–96). Автор ду-

ховних тв., статей з історії церк. співу.

ЛИСЬКО Зіновій (11.11.1895, с. Ракобути на Львівщині – 03.06.1969, Нью-Йорк, США) – музикознавець, композитор, педагог, фольклорист. Навчався у Вишому муз. ін-ті ім. М.Лисенка у Львові по кл. теорії музики С.Людкевича (1906–14), брав уроки з гармонії у В.Барвінського (1922), з композиції – у Ф.Якименка у Празі (1924). 1926 закін. музикологічний відділ Карлового ун-ту у Празі (1926) по кл. З.Неєдлі, докторат здобув там само, в Укр. Вільному ун-ті (1928). Одночасно навчався у Чеській консерваторії по кл. композиції К.-Б.Прака, там само закін. Школу вищої майстерності по кл. композиції Й.Сука (1929). 1925–29 – викладач Укр. пед. ін-ту ім. М.Драгоманова у Празі, 1930–31 – Харк. консерваторії, філії Вищого муз. ін-ту ім. М.Лисенка у Стрії, 1939–41 – Львів. консерваторії, 1941–44 – Вищого муз. ін-ту у Львові. В 30-і – заст. голови Музикологічної комісії НТШ, в США – дійсний член НТШ, УВАН, голова її музикознавчої секції. 1937–39 – гол. редактор ж. «Українська музика» – органу СУПРОМУ. Після Другої світової війни переїхав до Зах. Німеччини, де очолив муз. школу в таборі «перемішених осіб» у Міттенвальді. У 1960 емігрував до США. З 1962 – президент Укр. муз. ін-ту.

Тв.: опера «Золоте весілля»; кантати – «Пісня борців», «Ода до пісні», «Суворий вітер»; для симф. орк. – поема «Тризна» (1929), «Хлопська сюїта», для фп. з орк. – Концерт (юнацький); Струн. квартет (1928), Фп. тріо; для 3-х скр. і фп. – «Ченчик»; для фп. – Соната

(1927), 2 фуги, «Буковинська коломийка», прелюдії, 5 мініатюр на теми укр. нар. пісень; церк. муз. – Недільні тропари та ін.; хори (бл. 15); соловіви (бл. 10); для тенора, баритона та баса – поема «Катерина» (сл. Т.Шевченка); обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Диригентський поради́к (у співавторстві), Л., 1938; Музичний словник, Стрий, 1933; Український музичний лексикон, 1947 (рук.); Музичні форми, 1942; Наука гармонії, Л., 1942; Матеріали до бібліографії та історії укр. музики. Мюнхен, 1947–61; запис та опрацювання бл. 12 тис. нар. пісень у зб. «Українські народні мелодії» (10 випусків), Нью-Йорк, 1964. Редагування: «Великий співак Червоної калини», Л., 1937, «Релігійні твори» О.Кошиця, Нью-Йорк, 1970; статті в енциклопедіях та ін.

Літ.: Соневицький І. Музикознавчі праці З.Лиська, США, 1969; Савицький-син. Зіновій Лисько і його музикознавча діяльність// Сучасність, Нью-Йорк, 1973, №9; Витвицький В., Ленік В. Композитор і музиколог// Музика, 1995, №5; Сивахін В. Визначне досягнення української музичної фольклористики// Нар. творчість та етнографія, 1988, №7.

ЛИТВИНОВ Григорій Семенович (02.01.1900, с. Одноробівка на Харківщині – 16.07.1983, Харків) – композитор. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1930). Худож. керівник самод. колективів. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Рапсодія, Сюїта (1939); Фп. квінтет (1932); для орк. нар. інстр. – Сюїта (1932), Рапсодія (1939) та ін.; для домри – п'єси; хори – «Думи мої», «У пере-

тику ходила» (обидва на сл. Т.Шевченка, 1949), «Ой ти поле, поле» (сл. нар.), «Грас вітер на дуду» (сл. М.Ткача) та ін.; вок. дуети, романси, пісні, обр. нар. пісень.

ЛИХОВИД Вячеслав Максимович (09.06.1946, м. Новоградок Гродненської обл. – після 1984) – композитор, виконавець. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції (1970). Працював у Києві керівником естр. ансам., концертмейстером в пед. ін-ті, оркестрантом Київ. об'єднання муз. ансамблів, з 1979 викладав в уч-щі естр.-циркового мистецтва. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. поема «Зброя Перемоги»; для симф. орк. – *Sinfonico stretto*, сюїта «Пісня – не казка», «Весілля»; для дух., струн., гітари і фп. – «Ліричний дивертисмент», для флейти і скр. – Симфонія, для струн. – Квартквінтет: п'єси – для скр., гітари, баяна; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав і хронікально-докум. фільмів.

ЛИШИН (ЛИШЕНЬ) Григорій Андрійович (псевдонім — **НИВЛЯНСЬКИЙ**) (05.05.1854, Петербург – 27.06.1880, там само) – композитор, диригент, муз. критик (Росія). Українець за походженням. Закін. Петерб. уч-ще правознавства (1875). З 1877 – диригент Харків. оперного т-ру, пізніше антрепренер оперної трупи. Автор опер «Граф Нулін» і «Дон Сезар де Базан» (пост. 1888 в Києві), понад 100 романсів, п'єс для фп. Переклав на рос. мову 12 оперних лібр. («Африканка», «Кармен», «Тангейзер» та ін.).

ЛІСОВСЬКИЙ Леонід Леонідович (23.10.1866, Петербург – 23.12.1934, Харків) – композитор,

педагог, муз. критик, музикознавець, муз.-громад. діяч. Закін. істор.-філол. ф-т Харків. ун-ту, навчався гри на фп. у І.Слатіна. Закін. Петерб. консерваторію по кл. композиції М.Соловйова (1897). З 1899 – викладач і директор муз. школи Ф.Базилевича у Полтаві, викладав у Петербурзі, Тифлісі. З 1914 жив у Харкові, був викладачем Нар. консерваторії – муз. технікуму (з 1918). Виступав у пресі. Автор статей про П.Сокальського (вперше подав повний список його творів).

Тв.: дит. опера-фєєрія «Сни старого саду, або Іменини Рози» (1901); для симф. орк. – 2 конц. увертюри, скерцо «Навесні»; для струн. квартету – Квартет (1928), Варіації (1928); для скр. – Мрії, Серенада та ін.; для влч. – Елегія; для фп. – Баркарола, Менует; хори, цикли романсів.

ЛІХНЯКЕВИЧ Атанас (1883, Київщина – ?) – співак, педагог, композитор-аматор. Навчався в Київ. муз.-драм. ін-ті. Жив у Мексиці й Аргентині. Поставив оперу «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемовського ісп. мовою в Аргентині.

Тв.: опери – «Причинна», «Марія» (за поемами Т.Шевченка); п'єси для фп.; хори; солоспівні (бл. 20).

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. Дитиняк М., Едмонтон, Канада, 1986.

ЛОЗИНСЬКИЙ Іван Олександрович (бл. 1770, с. Рожиці (Рожище) на Волині – бл. 1850, Харків) – педагог, композитор. Навчався до 1791 у Варшаві, 1799–1801 – вчитель музики в Уман. уч-щі, 1811–15 – в Курській гімназії, 1821–37 – викладач Харк. ун-ту. Автор пер-

шої в Україні «Школи скрипкової гри».

Тв.: Концерт і «Урочистий хор на перемогу ворога в Європі» (1815); для орк. – Симфонія, увертюри, Концерт для кларнета (1831); Квартет; Варіації для флейти та ін.

Літ.: Миклашевський Й. Музична і театральна культура Харкова кінця XVIII – першої половини XIX ст., К., 1967.

ЛОПАТИНСЬКИЙ Ярослав (Йосипович) (19.08.1871, м. Долина, полб. Станіслава (Івано-Франківськ) – 12.01.1936, с. Гологірки на Львівщині – композитор. За фахом лікар. Закін. Віденський мед. ін-т (1898). Музику навчався у Львові та Відні (у С.Майкафара). 1915–23 працював у Києві.

Тв.: опери – «Еней на мандрівці» (лібр. М.Курчеби за поемою І.Котляревського, 1911), «Оксана» (1914, загублена), «Казка скель» (лібр. власне, 1926), «Сон стрільця», дит. опера «Зірка щастя» (20-і рр., незак.); оперета «Склянка води» (1911), музика до комедії «Свєкруха» (1898); хор «Вставай, Україно!» (сл. С.Яричевського, 1905); солоспівні (бл. 100) – «Давня весна» (сл. Лесі Українки, 1887), «Сон» (сл. О.Маковея, 1904), «Хмари» (сл. М.Вороного, 1906), «Горить моє серце» (сл. Лесі Українки), «Як почувеш вночі» (сл. І.Франка, 1910), «Я вас любив» (сл. О.Пушкіна, укр. мовою), «На вгороді коло броду» (сл. Т.Шевченка); тв. для дух. орк., для фп. з орк. – танц. п'єси; для скр. і фп. – «Дрібнички», для фп. – 6 зб. «Українські танці» (1905–13), вальси, Аркан та ін.

Літ.: Луканюк Б. До 100-річчя композитора// Музика, 1971, №5;

Ваташук Л. Родом з Волині// Музика, 1990, №3.

ЛУКАШОВ Владлен Олексійович (15.01.1930, Запоріжжя – 20.01.2003, ФРН) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1955). 1955–61 – муз. редактор Укр. радіо. З 1962 – на творчій роботі. З 2002 – жив у ФРН. Заруб. член НСКУ.

Тв.: муз. комедії – «Суперники» (1958), «Володимирська гірка» (1959), «Кубинська новела» (1963), «Додому повернулись моряки» (1964), «Полтавські дівчата» (1965), «Бравий солдат Швейк» (1968, 2-а ред. 1970), «Ти і я» (1971), «Суперники кохання» (1973), «Моя дружина – брехуха» (співатор В.Ільїн, 1970), «Дамських справ майстер» (співатор В.Ільїн, 1979), «Кохання небачене диво» (за мотивами п'єси Лопе де Вега, 1983), дит. «Сиріойжа» (1988); для симф. орк. – Увертюра на нар. теми (1961); романси; пісні – «Вогні Києва» (сл. О.Маруніч), «Марш українських спортсменів» (сл. О.Пархоменка, 1957) та ін.; музика до театр. вистав та радіопостановок.

Літ.: Яворський Е. Про мужніх і гордих// Рад. культура, 1963, № 40.

ЛУКІЯНОВИЧ-ТУРКЕВИЧ Стефанія Іванівна (25.04.1898, Львів – 08.04.1977, Кембрідж, Англія) – композитор, музикознавець, педагог. Навчалась у Вищому муз. ін-ті у Львові по кл. композиції В.Барвінського, по кл. фп. В.Курца і С.Лялевича, по кл. вокалу Заремби, продовжила навчання в Берліні у А.Шенберга. Закін. Празьку консерваторію по кл. композиції В.Новака (1930). Му-

зикознавство вивчала у Львів. (навчалась у А.Хибінського), Віденському, Празькому ун-тах, отримала ступінь д-ра філософії. Викладач Муз. ін-ту ім. М.Лисенка (1935–39), доцент Львів. консерваторії. Під час війни переїхала до Зах. Європи, жила в Англії, Ірландії (1946–77). Член SKU (1939–41).

Тв.: дит. опери – «Цар Ох» («Серце Оксани»), «Кузь», «Яринний городник»; балети – «Мавка» (за драмою-феєрією «Лісова пісня» Лесі Українки), «Весна» (дит.), «Коралі», «Пугало», «Перли»; для симф. орк. – 3 симфонії, Симфоніста, поема «La vita» та ін.; кам.-інстр. – 2 струн. квартети, Струн. тріо, Фп. квінтет, 2 фп. квартети; Тріо для дух.; для фп. – «Гірська сюїта», Гротеск, Експромт, Скерцо, Варіації; для скр. і фп. – Соната; хори – «Триптих», (сл. англ. поєтів); «Учіться, брати мої» (сл. Т.Шевченка), церк. композиції – Літургія; солоспіви (16), обр. колядок і шедрівок.

Літ.: Павлишин С. Повернення з забуття// Музика, 2004, №3.

ЛУНЬОВ Святослав Ігорович (19.04.1964, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. ін-т харч. промисловості (1986), Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1993), асистентура-стажування. Викладач київ. ДМШ № 2 (1993–99), з 1999 – НМАУ (кафедра комп'ютерних технологій). Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (1997). Член НСКУ.

Тв.: кантата «Венера» (сл. Е.Верхарна, 1994); для кам. ансам. – «Репетиція для 13-и виконавців» (1999), «Коани» для 5-и виконавців (2000); для симф. орк. – «Станси» (1994), «Летаргія»

(1997); для фп. з орк. – концерт «Процес» (1993); для голосу і кам. орк. – «Погано темперовані пісні» (сл. Л.Кареліна за казкою Л.Керрола «Аліса в країні чудес» (1997), цикл «Хоку Басьо» (1995); для голосу і органа – «Libera Me» (1998); «Музика для слуху» (1995), Струн. квінтет (1989); для фп., органа і струн. – «Trias» (1999); струн. тріо «Еуфонія» (1998); для квінтету дух. – «Гра» (1989); для фп. – 10 прелюдій (1989), «Мардонгі» (2000); для кам. хору – цикл «Cantus aeternis» (1998), вок. цикл для баритона, влч. і фп. – «Чорне тріо» (сл. Й.Бродського, 1991), романси на сл. Ф.Г.Лорки, М.Рільке; для хору без супр. – Літургічний концерт (1991).

ЛУПОЛ Іван Емануїлович (07.01.1926, с. Дмитрашківе Вінн. обл.) – хор. диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування Г.Верьовки. 1957–61 – зав. кафедри Вінн. пед. ін-ту, 1961–64 – хормейстер, 1965–67 – гол. диригент капели «Трембіта», з 1967 – Волгоградської капели. Автор хор. тв., обр. нар. пісень.

ЛЬВОВСЬКИЙ Григорій Федорович (1830, Україна – 1894, Петербург) – церк. композитор. Диригент Митрополичого хору в Петербурзі. Автор гармонізації стародавніх церк. мелодій (грец., болг., Київ. розспівів), духовних композицій («Благослови душе моя», «Херувимская» та ін.).

ЛЬОНКО Євген Олександрович (24.10.1949, с. Новгородське Донец. обл.) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1978), факультативно навчався по кл. органа А.Котляревського. 1978–82 – муз. редактор

вид-ва «Музична Україна». Член НСКУ.

Тв.: для органа з кам. орк. – Концерт-симфонія «Універсали»; для органа та брас-квінтету – Симфонія-концерт; для органа соло – 3 симфонії, 2 концерти, 12 прелюдій і фуг, 12 конц. п'єс, 6 сонат; для флейти, гобоя, фагота – Маленький дивертисмент (1983), для мандоліни з орк. нар. інстр. – Concerto piccolo (1998); для фп. – Соната (1978) та ін.; п'єси для естр.-симф. орк.; для орк. нар. інстр. – Сюїта; для кобзи з орк. нар. інстр. – Концерт-пікколо; для ансам. електронних інстр. – 2 сюїти; хори, романси, обр. нар. пісень.

ЛЮБИНЕЦЬКА-БУХАРІ Оксана Анатоліївна (02.08.1976, Київ) – композитор. Закін. Київ. ССМШД по кл. фп. Б.Архімовича (1995), НМАУ по кл. композиції Л.Колодуба. Член НСКУ.

Тв.: симф. поема «У морському просторі», для фп. з орк. – Концерт; для фп. – Соната, Варіації, прелюдії; для квінтету дух. – «Веснянка», для саксофона – «Лабіринт», для гобоя соло – п'єса, для синтезатора і комп'ютерної обробки звучань – «Планета».

ЛЮБОВИЧ Петро (1826, с. Старий Збараж на Тернопільщині – 1869, с. Гримайлів, там само) – хор. диригент, композитор, священик. Закін. Львів. духовну семінарію (1853). Диригент церк. хору в Перемишлі (1854). Автор Літургії, фп. попури «Улюблені українські солоспіви» (першого зразка фп. музики в Галичині), можливо, пісні «Мир вам, браття» (сл. Й.Гушалевича), обр. нар. пісень.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. Дитиняк М., Едмонтон (Канада), 1986.

ЛЮБОВСЬКИЙ Леонід Зіновійович (24.02.1937, м. Кам'янка Черкас. обл.) – композитор, педагог. Закін. Львів. муз.-пед. уч-ще ім. Ф.Колесси, з композиції консультувався у А.Кос-Анатольського. Закін. Казанську консерваторію по кл. композиції А.Лемана (1967), живе і працює в Татарії, ст. викладач консерваторії. Член СК Татарії.

Тв.: опери – «Свято святого Йоргена» (за повістю Г.Бергстета, 1967), «Кам'яний господар» (за драмою Лесі Українки, 1973; нова назва – «Плащ командора»), «Незнайко в Сонячному місті» (дит., 1973), вок.-симф. – Симфонія-ораторія (Симфонія №2, сл. І.Франка, 1969), для соліста з орк. – сюїта «З моабітського зошита» (сл. М.Джаліля, 1971); для симф. орк. – симфонії: №1 (1965), №3 (1976) та ін.; для фп. з орк. – Концерт (1974); для влч. з орк. – Концерт (1968); кам.-інстр. – для гобоя і фп. – Карпатська сюїта (1973) та ін., тв. для нар. інстр.; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав.

Літ.: Казанська Л. Симфонія-ораторія Л.Любовського// Музика, 1977, №4.

ЛЮБОМИРСЬКИЙ Григорій Львович (13.02.1865, м. Васильків на Київщині – 14.02.1937, Київ) – педагог, музикознавець, композитор, муз. діяч. Закін. Моск. консерваторію, навчався у С.Танєєва, А.Аренського, М.Кашкіна, М.Губерта. У 90-і – викладач муз.-теор. предметів у школах Києва. В 1904 разом з М.Лисенком відкрив муз.-драм. школу (згодом перетворену в Муз.-драм. ін-т ім. М.Лисенка), викладав у ній до 1914, брав участь в організації т-ва «Боян» (1905). 1916 заснував власну школу. З

1918 – проф. Київ. муз.-драм. ін-ту (з 1934 – консерваторії). Серед учнів – О.Кошиць, К.Стеценко, Л.Ревуцький, А.Буцький, В.Верховинець та ін.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія, Елегія, Східні танці; для фп. – п'єси та ін.

Музикознавчі праці: підручники з теорії музики та гармонії, зокрема – Практичний підручник з елементарної теорії музики, з додатком – Музичний слух, його виховання та удосконалення (вид. 4-е, К., 1930).

Літ.: Аф.-й Дм. Г.Л.Любомирський// Музика, 1925, №4; Клиш В. Ревуцький – композитор-піаніст, К., 1972.

ЛЮДКЕВИЧ Станіслав Пилипович (24.01.1879, м. Ярослав, тепер Польща – 10.09.1979, Львів) – композитор, музикознавець, диригент, педагог, фольклорист, муз.-громад. діяч. Теорію композиції вивчав самостійно і у М.Солтиса (Львів). Закін. філос.-ф-т Львів. ун-ту (1901), музикологічний ф-т Віденського ун-ту (1908), де композицію студіював у О.Цемлинського, контрапункт у Г.Греденера, історію музики у Г.Адлера. За дисертацію на тему «Програма музика» одержав звання д-ра музикології (1908), за рад. часу прирівнене до наук. ступеня «доктор мист-ва». Під час першої світової війни потрапив у полон, який відбув у Туркестані (Казахстан). 1908–14, 1918–26 – директор і проф. Вищого муз. ін-ту у Львові, організатор та інспектор філії ін-ту. З 1939 – проф., зав. кафедри композиції Львів. консерваторії (1941–44 об'єднаної з Консерваторією Польського муз. т-ва в ранзі Вищого муз. ін-ту). Муз. редактор

першого укр. мистецького журналу в Галичині «Артистичний вісник», журналів «Музичний листок», «Укр. музика». З 1937 – дійсний член Наук. т-ва ім. Т.Шевченка, де очолив музикознавчу секцію. Входить до контрольних органів СУПРОМу. 1939–51 – ст. наук. співробітник філії Ін-ту фольклору АН УРСР. З 1940 – голова Львів. орг. комітету СКУ і член її правління (1941–44 – голова Спільки укр. музик). З. д. м. УРСР (1946), н. а. УРСР (1954), н. а. СРСР (1969), лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1964), Герой Соц. Праці (1979).

Тв.: опери – «Бар-Кохба» (1926, незак.) «Довбуш» (1955) – лібр. власні; вставна (III) дія до опери «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемівського (1935); вок.-симф. – кантата-симфонія «Кавказ» (за поемою Т.Шевченка, 1900–12), «Заповіт» (1934), «Наша дума, наша пісня» (1931) – обидві на сл. Т.Шевченка, «Наймит» (сл. І.Франка, 1909–14), «Най пісня лунає» (1904), «Останній бій» (1914), «Вільній Україні» (1912–14) – всі три на власні сл., «Вічний революціонер» (сл. І.Франка, 1898), «Косар» (1901), «Ой виострю товариша» (1920) – обидва на сл. Т.Шевченка, «Конкієтадори» (сл. І.Франка, 1941) та ін.; для симф. орк. – Танець на укр. нар. тему (1910), Меланхолійний вальс (1920), поеми – «Каменяр» (1926), Галицька рапсодія (1928), «Дніпро» (1947), «Не забудь юних днів» (1956), «Мойсей» (1956), «Наше море» (1957); Симфоніста (1942), увертюра «На Новий рік колядництва» (1944), поема-фантазія «Веснянки» (1935), рондо «Пісня юнаків» (1948), Прикарпатська

симфонія (1952), Пасакалія (1964), сюїта «Голоси Карпат» (1964), увертюра на тему укр. нар. пісні «Ой не ходи, Грицю» (1966); для скр. з орк. – Концерт (1945), для фп. з орк. – 2 концерти (1950, 1957); кам.-інстр. – для фп. тріо: Ноктюрн (1914), Тріо (1921, перше в укр. музиці), для скр. і фп. – Чабарашка (1920), Сарабанда і Сальтарело (1943), Варіації на нар. теми (1949); для скр. соло – Соната (1966); для фп. (17) – Пісня ночі, Варіації, Баркарола, Пісня до схід сонця, Балада, Гумореска, Закочена пісня, Скерцо та ін. (1897–1949); хори – пісня-гімн амер. українців «Для України живемо», «Дністрованка» (сл. М.Шашкевича, 1910), «Сонце заходить» (сл. Т.Шевченка, 1916), «Хор підземних ковалів», «Восени» (сл. І.Франка, 1940), «Заповіт піонерам» (сл. О.Олеся, 1967) та ін.; романси – «За байраком байрак» (сл. Т.Шевченка), «До соловейка» (сл. П.Грабовського), «Коваль» (сл. І.Франка), «Розлука» (сл. М.Шашкевича), «Як люблю» (сл. О.Олеся) та ін.; хорові обр. укр. нар. пісень – «Ой Морозе, Морозенку» (1910), «Бодай ся когут знуdiv», «Гагілка» (1906), балади – «Про Бондарівну», «Про Петруся і вельможу пані» (1936) та ін.; зб. «Галицько-руські мелодії» (1906–07), редагування пісенників, перекладення тв. ін. композиторів, інструментування опер – «Ноктюрн» М.Лисенка, «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемівського та ін.

Музикознавчі праці: Загальні основи музики, Коломия. 1921; Матеріали для науки сольфеджу і хорового співу, Краків-Львів, 1942; Іван Франко і музика. Гармонічна мова Леонтовича; Дослі-

дження, статті, рецензії (вид. в авт. зб., К., 1973; К., 1976; у 2-х т.: 1 т., 1999, 2 т., Л., 2000).

Літ.: Кос-Анатольський А. С.П.Людкевич, К., 1951; Загайкевич М. С.П.Людкевич, К., 1957; вона ж. «Кавказ». Кантата-симфонія С.Людкевича, К., 1964; Цалай-Якименко О. «Заповіт» – кантата С.Людкевича, К., 1963; Михайлов М. Український композитор С.П.Людкевич, К., 1964; Павлишин С. Станіслав Людкевич, К., 1974; Творчість Людкевича. Зб. статей, К., 1979; Грінченко М. Музична творчість і музичний фольклор Західної України// Рад. музика, 1939, №6; Витвицький В. Станіслав Людкевич// Рад.музика, 1940, №3; Барвінський В. Митець великого обдаровання// Мистецтво, 1958, №3; Загайкевич М. С.П.Людкевич і український музичний фольклор// Нар. творчість та етнографія, 1959, №4; вона ж. Діапазон творчих інтересів// Культура і життя, 1977, 7 лип.; Штундер З. Музично-фольклористична діяльність С.П.Людкевича// Укр. муз.-во, вип.2, К., 1967; Кос-Анатольський А. Корифей української музики// Музика, 1970, №1; Волинський Й. Корифей української музики// Музика, 1974, №6; Кикта В. Старейшина української музики// Муз. життя, 1975, №20; Гордійчук М. С.Людкевич-музикознавець// кн. С.Людкевич. Дослідження і статті, К., 1976; він же. Громадянин, художник, вихователь// Культура і життя, 1979, 25 січ.; Павлишин С. Патриарх української музики// Сов. музика, 1979, №6; Лісецький С. Дослідження творчості Людкевича// Музика, 1979, №2; Головащенко М. Його життя – громадський подвиг// Культура і

життя. 1979, 1 лют.; Яремко Ю. Чотири години з Людкевичем// Україна, 1979, №3; Колесса М. Я рівнявся на нього// Вітчизна, 1980, №10; Білинська М. З музичної спадщини// Музика, 1982, №1; Козлов В. Про драматургію музичної форми в творчості Людкевича// Укр. муз.-во, вип. 17, К., 1982; Брилинська-Бужевич Г. Зі спадщини С. Людкевича// Музика, 1985, №6; вона ж. Фольклорні джерела у фортепіанній творчості С. Людкевича// Укр. муз.-во, вип. 21, К., 1986; Якуб'як Я. День// Культура і життя, 1987, 17 черв.; Булка Ю. Взаємозалежність ідейно-естетичної концепції та музичної форми в творчості С. Людкевича на прикладах програмних творів// Укр. муз.-во, вип. 23, К., 1988; Фільц Б. Пам'яті С. Людкевича// Культура і життя, 1989, 19 лют.; вона ж. Славний і незабутній// Музика, 1999, №3; вона ж. Великий маестро// Жива вода, 2000, №10 (110); Кияновська Л. Симфонічні поеми Станіслава Людкевича в контексті пізньоромантичної західноєвропейської культури// Записки НТШ, т. ССХХVI, праці Музикознавчої комісії, Л., 1993.

ЛЯТОШИНСЬКИЙ Борис Миколайович (03.01.1895, Житомир – 15.04.1968, Київ) – композитор, піаніст, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. юрид. ф-т Київ. ун-ту (1918), Київ. консерваторію по кл. композиції Р.Глієра (1919). З 1920 – викладач, з 1935 – проф. композиції і оркестрування в Київ. та Моск. консерваторіях. 1935–38 і 1941–44 (під час евакуації) – в Саратові. 1944–49 – зав. кафедри теорії музики Київ. консерваторії. Серед учнів – І.Белза,

Г.Таранов, І.Шамо, Л.Грабовський, В.Сильвестров, Є.Станкович, Л.Дичко, І.Карабиць та ін. Член АСМ, оргбюро СРКУ (1932–39), оргкомітету СК СРСР (1939–48). 1939–41 – голова, потім член правління СКУ, СК СРСР. З. д. м. УРСР (1945), н. а. УРСР (1968), лауреат Держ. премій СРСР (1946, 1952) та УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1971).

Тв.: опери – «Золотий обруч» (лібр. Я.Мамонтова за повістю «Захар Беркут» І.Франка, 1929); «Щоре» («Полководець», лібр. І.Кочерги та М.Рильського, 1937–38); для хору з орк. – «Урочиста кантата» (сл. М.Рильського, 1939), «Заповіт» (сл. Т.Шевченка, 1939); для голосу з орк. – Три романси (сл. старов. китайських поетів, 1925), Два романси (сл. О.Пушкіна, К.Рилсєва, 1951); для голосу і кам.-інстр. анс. – Два романси (сл. К.Бальмонта, 1923); для симф. орк. – симфонії: I (1918–19, 2-а ред. 1967), II (1935–36, 2-а ред. 1940), III (1950, 2-а ред. 1954), IV (1963), V – «Слов'янська» (1965–66); сюїти – з музики до кінофільмів (1931–32), з музики до кінофільму «Тарас Шевченко» (1952), з музики до трагедії У.Шекспіра «Ромео і Джульєтта» (1955), Польська сюїта (1961), Слов'янська сюїта (1966); Увертюра на чотири укр. нар. теми (1926), Слов'янська увертюра (1961), Урочиста увертюра (1968); Поема возз'єднання (1949–50), поема «На берегах Вісли» (1958), Лірична поема пам'яті Р.Глієра (1964), Фантастичний марш (1920); для фп. з орк. – Слов'янський концерт (1953); для дух. орк. – Урочистий марш (1931), 2 похідних марші (1932, 1936); для квартету дерев. дух. інстр. – Сюїта (1944), Три п'єси (1939); кам.-інстр.

анс. – 2 фп. тріо (1922, 1942), 4 струн. квартети (1915, 1922, 1928, 1943), Сюїта для квартету на укр. нар. теми (1944), Український квінтет (1942, 2-га ред. 1945); для скр. і фп. – Соната (1926), Три п'єси на тадж. нар. теми (1932); для влч. і фп. – 2 мазурки на польс. нар. теми (1953); для альтя і фп. – Нью-Йорн і Скерцино (1964); для фп. – 2 сонати (1924, 1925), 7 п'єс – «Відображення» (1925), Балада (1928), Сюїта, 2 прелюдії (1942), 5 прелюдій (1943), Концертний етюд-рондо (1962) та ін.; хори – на сл. І.Франка (1941), Т.Шевченка («Тече вода в синє море», «Із-за гаю сонце сходить», 1949–51; «За байраком байрак», «Над Дніпровою сагою» та ін., 1960), О.Пушкіна (цикл «Пори року», 1949, 1952), О.Фета (1961), М.Рильського (1964), різних поетів (цикл «3 минулого», 1966) та ін.; романси – на сл. різних поетів (5 – 1922; 3 – 1922; «Місячні тіні», 1923 та ін.), на сл. П.Шеллі (1923), М.Метерлінка (1923), О.Пушкіна (1936), І.Франка (1940), Л.Первомайського (1940), В.Сосюра (1942), А.Міцкевича (1955) та ін.; обр. укр. нар. пісень – для голосу з фп. (2 – 1934; 10 – 1937; 15 – 1941; 5 – 1941 та ін.), для хору без супр. (1942); музика до 6-и театр. вистав (1932–57, зокрема «У пущі» Лесі Українки, «Ромео і Джульєтта» У.Шекспіра), до 14-и худож. кінофільмів (1932–60, зокрема «Кармелюк», «Визволення», «Тарас Шевченко», «Григорій Сковорода», «Повія»); інструментування опер «Енеїда», «Тарас Бульба» (останньої – разом з Л.Ревуцьким), 2-х полонезів і Маршу М.Лисенка, закінчення та інструментування Скрипкового концерту Р.Глієра, участь в інструменту-

ванні балетів «Есмеральда» Ц.Пуні, «Червоний мак», «Комедіанти», опери «Шах-Сенем» Р.Глієра.

Літ.: Белза І. Б.М.Лятошинський, К., 1947; М.-Лен., 1947; Запорожець Н. Б.Лятошинський, М., 1960; Самохвалов В. Борис Лятошинський, К., 1972, 1974, 1981; Козицький П. Лятошинський і його опера «Золотий обруч»: передмова до лібр. Х., 1930; Гордійчук М. «Славянський концерт» Б.Лятошинського// сб. Из истории русско-украинских музыкальных связей, М., 1956; Самохвалов В. «Гражина», «На берегах Вісли» – симфонічні твори Б.Лятошинського, К., 1970; 2-е вид.: Риси симфонізму Б.Лятошинського, К., 1977; Копица М. Симфонизм Б.Лятошинського: епоха, колізиї, драматургія, К., 1990; Борис Лятошинський. Воспоминания. Письма. Материали. В 2-х ч. Сост. Л.Грисенко и Н.Матусевич, вступ. ст. И.Бэлзы, К., 1985; Борис Николаевич Лятошинский. Сб. ст. Сост. М.Копица, К., 1987; Музичний світ Бориса Лятошинського. Зб. матеріалів Міжн. теор. конференції, К, 1995; Майфет Й. «Золотий обруч» – опера Б.Лятошинського// Укр. театр, 1931, №6; Ольховський А. Творчість радянських композиторів України// Рад. музика, 1940, №3; Белза І. Друга симфонія Б.Лятошинського// Рад. музика, 1940, №6; він же. Друге народження опери// Музика, 1970, №1; він же. Біля вершин української музики// Культура і життя, К., 1975, 5 січ.; він же. Борис Николаевич Лятошинский// Муз. жизнь, 1979, №18; Гордійчук М. Друга симфонія Б.Лятошинського// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1968; він же. Не-

відомі сторінки// Музика, 1975, №1; він же. Виполнить волю автора// Сов. музыка, 1988, №5; він же. «Золотий обруч»// Музика, 1990, №2; він же. Класик української музики// Музика, 1994, №6; Павлишин С. Героическая национальная драма// Сов. музыка, 1970, №8; Горюхіна Н. Интонаційна основа хорів а'cappella Б.Лятошинського// Укр. рад. музика, К., 1960; Запорожец Н. Славянские образы в творчестве Лятошинского// Сов. музыка, 1960, №1; Грисенко Л. Б.М.Лятошинський і народна музика// Нар. творчість та етнографія, 1963, №2; вона ж. Обробки народних пісень Лятошинського// там само, 1968, №6; Самохвалов В. Тематизм сонатних форм Б.Лятошинського// Укр. муз-во, 1964, К., 1966; Малозьомова О. З історії української радянської опери 20-х років// Укр. муз-во, вип.2, К., 1967; Памяти Б.Лятошинского// Сов. музыка, 1969, №2; Зінкевич О. «Ромео і Джульєтта» Б.Лятошинського// Укр. муз-во, вип.5, К., 1969; Загайкевич М. Вдруге – через 40 років// Музика, 1970, №5; Хіврич Л. Твори великих майстрів// Музика, 1971, №3; Кониця М. Про драматургічний конфлікт у Четвертій симфонії Б.Лятошинського// кн. Сучасна музика, К., 1973; вона ж. Співєць наших днів// Музика, 1982, №1; До ювілею 70-річчя// Музика, 1975, №1, 2, 3; Ізбицька Н. Про циклічність у творах Б.Лятошинського// Музика, 1983, №6; Таранченко О. Свідчать новознайдени автографи// Музика, 1984, №1; До 80-річчя// Музика, 1985, №1; Гордієнко О. Фортепіанні твори Б.Лятошинського// Музика, 1985, №1; Митець і час: спогади// Музика, 1991, №6; До 100-річчя з дня на-

родження// Музика, 1995, №1, 2, 4; Загайкевич М. Пам'яті великого митця// Культура і життя, 1995, 15 лют.; Говорят ученики// Муз. академия, 1996, №1; Муха А. Уроки Майстра// Музика, 1998, №1; Козаренко О. Музична мова Б.Лятошинського в умовах стратифікації національного музично-семіотичного процесу// Укр. муз-во, вип.29, К., 2000; Борис Лятошинський. Епістолярна спадщина, т.І. Листування з Р.Глієром, К., 2002.

ЛЯШЕНКО Геннадій Іванович (01.06.1938, с. Ногайське, тепер м.Приморськ Запоріз. обл.) – композитор, педагог, музикознавець, муз.-громад. діяч. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А.Солтиса (1963), аспірантуру при Київ. консерваторії (1971). Ст. викладач Львів. (1966–68), Київ. (з 1971) консерваторій, доцент (1978), проф. (1988) кафедри композиції та інструментування. Канд. мист-ва (1972). З. д. м. УРСР (1987), н. а. України (1996). Лауреат премії ім. М.Лисенка (1999), премії ім. Б.Лятошинського (2004). Член НСКУ.

Тв.: балет «Гарсія Лорка» (лібр. В.Куринського, 1987); вок.-симф. – 3 кантати, Симфонія-реквієм (сл. Р.Рождественського, 1963), «Вітражі і пейзажі» (сл. Б.–І.Антонича, 1997); для симф. орк. – 5 симфоній (1971, 1977, 1982 – «Дніпровські райдуги»), сюїта «Карпатські новели» (за мотивами новел В.Стефаніка, 1973), 2 симфоністи (1967, 1970), «Драматична поема» (1968), «Pro memoria» (1992), для кам. орк. – «Укр. триптих» (1976), «Lamento» (1992); Симфонія-концерт (1980), концерти з орк. – для вчл. (1982), для к-баса з струн. орк. (1990); кам.-інстр. – Струн. кuartет (1974), Фп.

квінтет (1976), для дух. інстр. – Квінтет (1976), «Технема» (1994), Дивертисмент (1966); для флейти, фагота і фп. – «Екзерсиси» (1999); сонати – для скр., вчл., альт-саксофона, готово-виборного баяна, дуети для струн. і фп.; п'єси для арфи, фп.; для 2-х фп. – Три капричіо (1974), «Idem per idem» (1992); хори; вок. цикли – «Ліричні пісні» (1973), «Пастелі» (1974), пісні; музика до кінофільму.

Музикознавчі праці: монографія «Роль фуги в драматургії неполіфонічних форм», К., 1976; статті в наук. зб., у пресі.

Літ.: Артемов А. Соната Г.Ляшенка: створення і виконання// Музика, 1978, №5; Суторихіна М. Симфонічні прем'єри// Музика, 1984, №2; Гнатів Т. Інтерв'ю з композитором// Музика, 1987, №6; Конькова Г. Розмова з Г.Ляшенком// Спрага музики: паралелі і час спогадів, ч.П. К., 2001.

МАГДЕЙЧУК Віктор Петрович (28.05.1959, м. Макєївка Донец. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1985). Викладач київ. ДМШ №2 (1987–89), Дитячої академії мистецтв (з 1994).

Тв.: Фп. тріо, вок. цикл для сопрано з симф. орк. на сл. С.Капутичян; обр. укр. нар. пісень.

МАЄРСЬКИЙ Тадеуш (Тадей) Станіславович (11.07.1888, Львів – 16.10.1963, там само) – композитор, піаніст, муз. критик. Закін. консерваторію Галицького муз. т-ва у Львові по кл. фп., по кл. композиції Л.Ружицького (1911), брав уроки гри на фп. у Й.Пембау-

ра в Лейпцизі (1912–14). З 1920 викладав у Львів. консерваторії Польського муз. т-ва, проф. (1927). Як піаніст виступав у Белграді, Відні, Будапешті та ін. 1931 заснував Т-во любителів музики і опери. Член СКУ.

Тв.: муз. комедія «Місс Елліс» (1915); для симф. орк. – «Симфонічні етюдів» (1934), «Ноктюрн» (1937), Симфонія (1939), Симфоніста (1942), Токата і fuga (1947), Марш на польській теми (1947); для фп. і симф. орк. – 2 концерти (1934, 1946), для кам. орк. – Сюїта (1930), фп. квінтет «Пам'яті М.Карловича» (1952), Струн. тріо (1932), для вчл. – Сюїта (1932), Соната (1949); для фп. – Варіації (1928, 1950), прелюдії і фуги (1934), Сюїта (1952), «Експресії» (1957); для скр. соло – п'єси; романси, пісні; музика до театр. вистав.

Науково-методичні праці з питань фортепіанної педагогіки.

Літ.: Волинский И. Т.С.Маєрський// Сов. музыка, 1963, №6; Нікодемівич А. Забутий львівський композитор// Ruch muzyczny, Варшава, 1989, №12.

МАЗЕПА Лєшек Зігмунтович (31.03.1931, м. Стрий, Львів. обл.) – композитор, музикознавець, педагог, диригент, громад. діяч. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А.Солтиса (1953). 1953–54 – зав. муз. частини Проскурівського (Хмельницького) муз.-драм. т-ру, 1954–60 – диригент військового анс. пісні й танцю. З 1960 – викладач, доцент (1978), зав. кафедри (з 1975) композиції та інструментування Львів. консерваторії (тепер Державної муз. академії), проф. (1990). Канд. мист-ва (1987). З. д. польської культури (1990). З. прац. культури України (1993). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – Сюїта (1957); для симф. орк. – Поема (1952), Польська сюїта (1953); Струн. квартет; для фп. – Соната, Сюїта, мініатюри; для скр. і фп. – п'єси; обр. нар. пісень і танців; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: Розвиток музичної освіти у Львові (XV–XX ст.) (дис.); Консерваторія імені Миколи Лисенка (1978, у співавторстві); Сторінки музичного минулого Львова (з неопублікованого), Л., 2001; Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до Музичної академії у Львові, у 2 ч., ч.1, Л., 2003; статті (бл. 400) в енциклопедіях, вітч. і заруб. пресі.

МАЗУРКО (МАЗУРОК) (2-а пол. XVII) – церк. композитор. Автор перших зразків хор. партесного концерту, 8-голосної Служби Божої. Згадується у Львівському «Реєстрі описаних кантик» (1697).

МАЙБОРОДА Георгій Іларіонович (01.12.1913, х. Пелехівщина на Полтавщині – 06.12.1992, Київ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1941), там само – аспірантуру (наук. керівник Л.Ревуцький, 1949). Викладач Київ. консерваторії (1950–58). З. д. м. УРСР (1957), н. а. СРСР (1960). Лауреат Респ. премії ім. М.Лисенка (1984), Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1963). Голова правління SKU (1967–68).

Тв.: опери – «Милана» (лібр. А.Турчинської, 1987), «Арсенал» (лібр. О.Левади і А.Малишка, 1960), «Тарас Шевченко» (лібр. власне, 1964), «Ярослав Мудрий» (лібр. власне за драм. поємою І.Кочерги, 1973); вок.-симф. – кантата «Дружба народів» (сл.

М.Рильського і О.Новицького, 1948), картина «Запорожці» (сл. – Л.Забашти, 1954); для симф. орк. – 4 симфонії (1940; 1952, 2-а ред. 1966 – «Весняна»; 1976; 1989 – «Осіньня»), поеми – «Лілея» (за Т.Шевченком, 1939), «Каменярі» (за тв. І.Франка, 1941), «Гуцульська рапсодія» (1951), сюїта «Король Лір» (1959), Урочиста увертюра (1985), для влч. з орк. – Симф. варіації (1987), для голосу з орк. – Концерт (1969), для скр. з орк. – Концерт (1977); хори на сл. М.Рильського («Неначе сон», «На біду гречку впали роси»), В.Сосюри («Дош»), Дм. Павличка, 12 хорів без супр. та ін.; романси – «Дума» (сл. Т.Шевченка, 1939), «Розвійтеся з вітром» (сл. І.Франка, 1939), «Весна іде» (сл. Лесі Українки, 1948), «Троянда» (сл. В.Сосюри, 1953), «Запливай же, роженько весела» (сл. А.Малишка, на сл. О.Пушкіна, А.Міцкевича, П.Тичини, Т.Масенка, С.Щипачова, В.Симоненка, О.Юшенка; вок. цикл «Пісні прощання» та ін.; пісні, пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів («Якби каміння говорило», «Таврія» та ін.). Редагування та оркестрування (разом з Л.Ревуцьким) Фортепіанного (2 і 3 ч.) та Скрипкового концертів В.Косенка.

Літ.: Гордійчук М. Г.І.Майборода. Народний артист УРСР, К., 1963; Масенко Т. Роман пам'яті, К., 1970; Зінкевич О. Георгій Майборода, К., 1973, рос. мовою, К., 1983; Загайкевич М. «Милана» Г.Майбороди, К., 1959; Ляшенко І. «Арсенал». Опера Г.Майбороди, К., 1963; Тихий В. Шлях обдарованої молоді// Рад. музика, 1938, № 3; Штейнберг М. Про «Лілею»//

Рад. музика, 1940, №3; Волинський Й. Молоді українські композитори// там само; Ярустовский Б. «Арсенал»// Муз. жизнь, 1960, №22; Герасимова-Персидская Н. Про творчество Г.Майбороди// Укр. сов. музика, вып.1, К., 1960; Гордійчук М. «Лілея» Г.Майбороди// Шевченко і музика, К., 1966; Архімович Л. Музика у фільмі// Сучасна укр. музика, К., 1965; Кирейко В. Видатний митець// Музика, 1973, №6; він же. Незабутній// Музика, 1993, №6; Філатов Ю. «Хорові прелюди» Г.Майбороди// Музика, 1975, №5; Тольба В. Слово про Майстра// Музика, 1983, №6; Мамчур І. Драма і музична драматургія опери// Музика, 1975, №6; Бучинська О. Концерт для скрипки Г.Майбороди, 1981. №2; Охмакевич Н. Неповторність мистецької долі// Музика, 1984, №1; Некролог// Культура і життя, 1992, 19 груд.; Черкашина М. (Запис бесіди з Г.Майбородою) «Колись театр був моїм рідним домом...»// Музика, 2004, №1–2.

МАЙБОРОДА Платон Іларіонович (01.12.1918, х. Пелехівщина на Полтавщині – 08.07.1989, Київ) – композитор, громад. діяч. Брат Г.Майбороди. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1947). Лауреат Держ. премій СРСР (1950) та УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1962). З. д. м. УРСР (1957), н. а. УРСР (1968), н. а. СРСР (1979). Член SKU.

Тв.: вок.-симф. – ораторія «Дума про Дніпро» (сл. А.Шияна і Т.Масенка, 1954), поема «Тополя» (сл. Т.Шевченка, 1966), 2 кантати (1956, 1974); для симф. орк. – «Героїчна увертюра» (1947); пісні (понад 100) – «Розлягалися тумани»

(сл. О.Новицького), цикл про Героїв Соц. Праці (сл. О.Юшенка), «Колгоспний вальс», «Білі каштани», «Київський вальс», «Пролягла доріженька», «Ми підем, де трави похили», «Рідна мати моя» («Рушничок»), «Ти моя вірна любов», «Гаї шумлять біля потоку», «Моя стежина», «Пісня про козацькі могили», «Пісня про вчительку» та ін. (всі на сл. А.Малишка), «Друзі хороші мої» (сл. Т.Масенка), «Якщо ти любиш» (сл. М.Нагнибиди), «Партизанська дума» (сл. М.Стельмаха), «Вироснеш ти, сину» (сл. В.Симоненка), «Тополина баркарола» (сл. В.Сосюри), «Рідна земле моя», «Подвиг» (обидві на сл. Д.Луценка), «Не збивай, зозуле, цвіту» (сл. М.Ткача), «Я до тебе у пісні їду» (сл. Т.Мезенцевої) та ін.; пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів. Записи укр. нар. пісень.

Літ.: Гордійчук М. П.І.Майборода, К., 1964; Кузик В. Платон Майборода, К., 1978, 1983, 1987; Платон Майборода. Слово про композитора// Упор. Кузик В. і Вінниченко Т., К., 1988; Правдюк О. Народні пісні в записах П.Майбороди, К., 1989; Довженко В. Зрілий талант// Рад. культура, 1959, №17; Гордійчук М. Композитор-пісняр// Нар. творчість та етнографія, 1968, №6; Суярко Т. Пісенна стежина// Музика, 1978, №6; Малишев Ю. «І на тім рушничкові...»// Музика, 1988, №6; Некролог // Культура і життя, 1989, 16 лип.; Співучий син України// там само, 1989, 30 лип.

МАЙЧИК Іван Іванович (26.12.1927, с. Одрехова Львів. воєводства (тепер Рівнівщина, Польща) – хор. диригент, компо-

зитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. диригування М. Антківа (1961). 1961–64 – мол. редактор та диригент хору Львів. телебачення, 1964–66 – худож. керівник і гол. диригент капели «Трембіта», 1966–72 – викладач Львів. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв. для хору – «Підкови», «Осіній плач», «Тихо і сумно», «Далеко стелиться твій шлях», «Мрії-сні» та ін. Видано 17 збірок хор. творів – власних (13 збірок) та обробка й упорядкування.

Літ. праці: Майчик І., Цуприк М. Одрехова в минулому. 1419–1999. Л., 1999; статті, рецензії.

МАКАРЕВИЧ Юхим (Фішель) Янкелевич (06.07.1903, м. Прилуки на Чернігівщині – 11.10.1976, Одеса) – композитор. 1923–27 навчався в Київ. консерваторії по кл. фп. М. Гольдштейн. Концертмейстер і хормейстер в Одесі, Києві, на Півні. Кавказі, Туркменії. 1945–54 – хормейстер Львів. т-ру муз. комедії, 1954–73 – гол. хормейстер Одес. т-ру оперети. Член СКУ.

Тв.: 2 кантати; для дух. орк. – Марш (1944), для скр. і фп. – Поєма (1944); для фп. – муз. картинка «В Туркменії» (1940); хори на сл. Л. Барабанова, В. Гетьмана та ін.; романси на сл. М. Лермонтова, Лесі Українки, М. Рильського, В. Сосюри, А. Малишка, Т. Масенка, А. Граші та ін.; пісні; музика до театр. вистав.

МАЛИШЕВ Юлій Володимирович (02.02.1924, Москва) – музикознавець, педагог, муз.-гром. діяч. Закін. істор.-теор. ф-т Київ. консерваторії (1952), був її викладачем. 1959–63, 1977–79 – наук. співробітник ІМФЕ. 1959 – гол. редактор Укр. відд. вид-ва «Сов.

композитор», 1966–77 – вид-ва «Музична Україна». З 1981 – доцент, з 1997 – проф. Одес. консерваторії. Виступав як лектор. Канд. мист-ва (1978). Відп. секретар правління СКУ (1956–60). З. д. м. України (1995). Член НСКУ. Автор музикознавчих праць («Солоспіви», К., 1968; Ю. С. Мейтуса, К., 1962; Мысли вслух об эстетическом воспитании, М., 1968 та ін.; статті в наук. зб. і в пресі), пісень – «Осенняя песня» (сл. М. Дорізо), «Помни» (сл. А. Достаяль) та ін.

Літ.: Головащенко М. // Культура і життя, 1994, 9 лип.; Муха А. Молодість душі // Музика, 2004, №1–2.

МАЛИШКО Андрій Самійлович (15.11.1912, Обухів на Київщині – 17.11.1970, Київ) – поет, громад. діяч. Лауреат Держ. премій СРСР (1947, 1951) і УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1964). Автор лібр. опер «Молода гвардія» Ю. Мейтуса, «Арсенал» (разом з О. Левадою) Г. Майбороди, поетичної основи кантати-симфонії «Україно моя» А. Штогаренка, пісень, створених у співдружності з П. Майбородою, І. Шамо, К. Данькевичем, О. Білашем та ін. Склав мелодії на власні сл. — «Хусточка червона» (запис З. Остапенка, супр. Ф. Надененка), «Як на дальній небосхилі», «Дорога дальня» (запис і супр. П. Майбороди) та ін.

Літ.: Кузик В. П. Майборода, К., 1978; Неділько В. Вивчення творчості А. Малишка, К., 1977; Гордійчук М. Пісня про подвиг народний // зб. Фольклор і фольклористика, К., 1979.

МАЛІШЕВСЬКИЙ Вітольд Йосипович (20.07.1873, Могилів-Подільський на Вінниччині –

18.07.1939, Залісся, pobl. Варшани) – композитор, диригент, педагог, муз. діяч. За походженням поляк. Перші уроки з композиції брав у М. Іполітова-Іванова у Тифлісі. Закін. Військово-медичну академію в Петербурзі (1897), Петерб. консерваторію по кл. вільної творчості М. Римського-Корсакова, навчався і у О. Глазунова (1902). З 1908 – директор і викладач, проф. Одес. муз. уч-ща РМТ (з 1919 – консерваторія). Серед учнів – О. Давиденко, М. Вілінський, О. Павленко (муз. теоретик), В. Лютославський. 1921 переїхав до Польщі, де став проф. Варшавської консерваторії по кл. композиції (1921–25 і 1931–39), очолив Муз. т-во, Вищу муз. школу ім. Ф. Шопена, заснував Польський ін-т ім. Ф. Шопена, керував муз. відд. Мін-ва культури (1927–34). Автор теор. праці «Учення о модуляції» (Од., 1915), Короткого істор. нарису про діяльність Одес. відд. РМТ і муз. уч-ща при ньому за 25 років (1886–1911; вид. Од., 1911).

Тв.: опери-балети – «Сирена» (1928), «Боруга» (1930); для симф. орк. – 5 симфоній, «Весела увертюра» (1910); кам.-інстр. – Струн. квінтет, 4 струн. квартети, Соната для скр. і фп. та ін.; для фп. – п'єси; романси.

Літ.: Бэлза И. Витольд Малишевский // Муз. жизнь, 1973, № 15; Іванова С. Видатний діяч // Музика, 1985, №4; Огренич М. Перший ректор // Музика, 1991, №3; Одеская консерватория: забытые имена, новые страницы, Од., 1994; ОДМА – 90!, Од., 2003.

МАЛЬКО Микола Андрійович (04.05.1883, Браїлів на Вінниччині – 23.06.1961, Сідней, Австралія) – диригент, педагог, композитор,

муз. критик, муз. діяч. Навчався в Одесі гри на фп. на муз. курсах К. Лаглера. Закін. істор.-філол. ф-т Петерб. ун-ту (1906), консерваторію (1909) по кл. композиції М. Римського-Корсакова, по кл. диригування М. Черепніна, по кл. фп. М. Лаврова, вдосконалював майстерність у Ф. Мотля в Мюнхені. 1909–18 – диригент Маріїнського т-ру, 1918–21 – гол. диригент симф. орк. і педагог Нар. консерваторії у Вітебську, 1921–23 – проф. Київ. муз.-драм. ін-ту ім. М. Лисенка, 1923–25 – працював у філармоніях і консерваторіях Москви, Харкова, 1925–28 – проф. Ленінгр. консерваторії. Серед учнів – С. Мравінський, А. Мелік-Пашасв, М. Рабінювич та ін. З 1928 жив у Копенгагені, диригент орк. Радіо (1928–32), гастролював у країнах Зах. Європи. 1938–54 працював у Чикаго (США), 1954–55 – гол. диригент симф. орк. в Лідіє (Великобританія), 1956–61 – в Сідней (Австралія). Автор підручника «Основы техники дирижирования» (М., 1965), муз. творів. З 1963 в Копенгагені проводиться щорічний Міжн. конкурс диригентів ім. Миколи Малька.

Літ.: Н. А. Малько. Воспоминания, статьи, письма, Лен., 1972; Современные дирижеры, М., 1969; Покровський М. Невідоме про відомих // Музика, 2000, № 1–3.

МАЛЮКОВА (СИДОРЕНКО) Тамара Степанівна (15.12.1919, с. Красне на Херсонщині) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції С. Орфесова (1946). З 1946 – викладач, ст. викладач (1953), доцент (1964), 1955–70 – зав. кафедри теорії музики і композиції Одес. консерва-

МАМОНОВ

торії. З. д. м. УРСР (1981). Голова Одес. обл. орг. СКУ (1954–66 і 1976–92).

Тв.: опера «Гранатовий браслет» (лібр. Р.Розенберг за О.Купіріним, 1994); дит. балети – «Чарівні черевички» (1982), «Чарівна обчурка» (лібр. З.Шилової, 1993); кантати; для симф. орк. – 2 сюїти (1945; 1971 – «У старовинному стилі»), 3 симфонії (1946, 1950, 1986), увертюри – «Молодіжна» (1960), «Святкова» (1964); концерти – для колоратурного сопрано (1986–87), для арфи (1981), для фп. (1990); Струн. квартет (1952), Фп. тріо (1966), п'єси – для арфи, скр.; для фп. – цикл прелюдій (1945), Соната (1967), п'єси; хор. сюїти – «Квітуча Одеса» (1959), «Лісовий бурштин» (1961), хори на сл. Т.Шевченка, М.Некрасова, Лесі Українки, О.Толстого, суч. поетів; романси (понад 50) – цикли «Сім струн» (сл. Лесі Українки), «Чотири жовті балади» (сл. Ф.Г.Лорки), «Пісні із жменьки слів» (сл. Р.Ретамара), а також на сл. Т.Шевченка, С.Ссеніна, О.Толстого, В.Сосяюрн, А.Ахматової та ін.; пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Мірошніченко С. Реквієм і гімн// Музика, 1985, №2; Одеська консерваторія: забытые имена, новые страницы, Од., 1994.

МАМОНОВ Сергій Олексійович (05.04.1949, Запоріжжя) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харк. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Борисова (1974). 1975 – викладач, з 1977 – ст. викладач кафедри теорії музики Донец. муз.-пед. ін-ту (з 1991 – консерваторії), доцент (1987), проф. (1994). Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1982).

З. д. м. УРСР (1986). З 1983 – голова Донец. обл. орг. НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – 2 поеми (1976, 1980), Сюїта (1981), Ода (1984); для симф. орк. – Варіації (1971, 2-а ред. Сюїта-варіації, 1982), Симфоніста (1974); для кам. орк. – Концерт-дивертисмент (1980); для фп. з орк. – Концертино (1973, 2-а ред. 1974), для естр. орк. – Ноктюрн; кам.-інстр. – Струн. квартет (1972), для скр. – Вальс-Скерцо (1979), для влч. – п'єса (1970); для фп. – 3 прелюдії, Фуга на дві теми (1973) та ін.; для бандури – «Спогад» (2000), «Здравиця місту-герою Києву...» (сл. А.Кравченка, 2000); для голосу та фп. – «Плач», «Колосочки-колоски» (сл. А.Кравченка, 1993); романси, пісні (понад 50); музика до хореогр. номерів.

МАНДИЧЕВСЬКИЙ Георгій (1870–1907) – автор хорових, зокрема духовних, творів, муз. педагог (на Буковині). Брат С.Мандичевського.

МАНДИЧЕВСЬКИЙ Євсевій (17.08.1857, с. Молодія Чернів. повіту, тепер Чернів. обл. – 13.07.1929, Шульц, pobl. Відня) – композитор, музикознавець, педагог, диригент, муз. текстолог. Учень Іс.Воробкевича, І.Гржималі, Г.Вінцента. Закін. філос. ф-т Віденського ун-ту, музики навчався у Е.Ганслика, Р.Фукса, Г.Ноттебома. Хормейстер Віденської хор. академії (1879–1882), з 1887 – архіваріус Т-ва друзів музики, д-р музикології (1897), проф. Віденської консерваторії по кл. гармонії, контрапункту, інструментування, історії музики (1896–1921). Виконав понад 1000 учнів, серед них К.Прохазка, Ч.Порумбеску, Л.Шнабель, Б.Кудрик. Не порирав зв'язків з Україною. Як редактор-архіваріус б-ки Т-ва друзів му-

зики опублікував повне зібрання творів Брамса, всіх творів Й.Гайдана та ін. Автор біографічних нарисів про Й.Брамса (був його другом), А.Брукнера, Й.Штрауса, К.Черні, досліджень про Ф.Шуберта, про рос. нар. пісню.

Тв.: водевіль «Онак і Старий» (1880), дит. оперета «Маскарад у ніч св. Миколи» (лібр. обох вистав С.Мандичевської); вок.-симф. – 2 кантати; для симф. орк. – 2 симфонії, 2 увертюри; Струн. квартет, Квінтет; для фп. – Варіації, Транскрипція на тему укр. нар. пісні, п'єси; для хору – 12 літургій (1880–1909) та ін.; духовна музика; 11 шкільних хорів, зокрема – «І день іде, і ніч іде» та «Ой діброво» на сл. Т.Шевченка, «Оскресни, Бояне!», «Кобзарська зірниця», «Марот», «Зозулька», «Місяцю-князю», «Рідний край» – всі на сл. Ю.Федьковича; вок. ансамблі, романси, пісні, музика для дітей, обробки рос., нім., угор., румун., італ. (тосканських) нар. мелодій, 200 пісень Буковини та Півн. Молдавії тощо.

Літ.: Демочко К. Мистецька Буковина, К., 1988; Сорочер Я., Яцків О. Достойний изучения и популяризации// Сов. музыка, 1974, №4; Ларіна О. Євсевій Мандичевський// Музика, 1997, №1; Яцків О. Євсевій Мандичевський// Укр. світ, 2001 (спец. випуск, 2000, рік 9, т.18).

МАНИК Віталій Юрійович (25.11.1963, Івано-Франківськ) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В.Камінського (1990). Працює концертмейстером у Прикарпатському ун-ті в Івано-Франківську. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 3 симфонії (1990, 1991, 1992); 2 струн. кварта-

ти (1988, 1994); для 2-х фп. – Соната (1987); для скр. – Соната (1991); для жін. голосу, гобоя, флейти і струн. квартету – Сюїта (1993); вок. цикл на сл. А.Германова (1989); романси; шість мініатюр на сл. япон. поетів у пер. М.Лукаша.

МАРЕНИЧ Григорій Олексійович (1836, Полтавщина – 1918, Петроград) – педагог, композитор. Закін. Петерб. консерваторію (1866), з 1883 – її проф. Автор тв. для дітей – Триголосні хорові пісні для школи, Пісні для школи дитячої й народні; методичних праць – Практичний курс елементарного співу, Про початкове навчання співу (1884).

МАРКЕВИЧ Ігор Борисович (27.07.1912, Київ – 1983, Париж) – диригент, піаніст, педагог, композитор (Франція). За походженням українець, правнук М.Маркевича. 1913 батьками вивезений до Швейцарії, з 1923 жив у Парижі. Навчався у А.Корто, Н.Буланже, В.Рісті, Г.Шерхена. З сер. 30-х жив в Італії, під час війни – учасник Руху опору. Як диригент гастролював у багатьох країнах Європи і Америки, викладав на курсах диригентської майстерності в Зальцбурзі (Австрія), керував Паризьким і Монреальським симф. оркестрами. Приїздив у СРСР, проводив семінар (у нього навчався Б.Кожухар, 1963). Автор балетів, вок.-симф., симф. тв. та ін., а також праць з диригування, Мемуарів (1980).

Літ.: Современные дирижеры, М., 1969; Мемуары Игора Маркевича// Сов. музыка, 1982, № 2; Маркевич І. Point d'orgue. (Беседи с И.Маркевичем К.Ростана)// Муз. академия, 2001, №3, 4; Лисен-

ко І. Прощання з Батьківщиною// авт. зб. Музики сонячні дзвони, К., 2004.

МАРКЕВИЧ Микола Андрійович (07.02.1804, с. Дунаць на Сумщині – 21.06.1860, с. Турівка на Київщині) – етнограф, фольклорист, історик, поет, музикант, композитор-аматор. Муз. освіту здобув в університетському пансіоні в Петербурзі, згодом брав уроки у Дж.Фільда. Був знайомий з М.Глінкою, О.Пушкіним, Т.Шевченком, В.Жуковським, К.Рилєвим, В.Кюхельбекером. Уклав зб. «Народные украинские напевы» (1840) – обр. укр. нар. пісень для фп.; «Южно-руські пісні» для голосу з фп. (1857). Автор наук. праці «История Малороссии» в 5-и т. (1842–43), поетичної зб. «Украинские мелодии» (1831), одного з перших вок. тв. на сл. Т.Шевченка «Сирота» («Нащо мені чорні брови»).

Літ.: Косачевская Е. Н. А. Маркевич, Лен., 1987; Из записок Н. А. Маркевича// Лит. наследство, М., 1954, т. 59; Глинка в воспоминаниях современников, М., 1955; Косачевская Е. У колі російських друзів// Музика, 1979, №3; Крижанівський С. «Украинские мелодии» Миколи Маркевича в початках українського романтизму XIX ст.// Сучасність, 1993, №2.

МАРКІВ Богдан (1928, Вольщина, Польща) – скрипаль, педагог, композитор. Навчався в Терноп. муз. уч-щі, в Мюнхенській та Мадридській консерваторіях. Виступав як скрипаль-соліст і учасник струн. квартету, диригент хорів (Мадрид). Член т-ва ім. М. Лисенка. Викладав в Укр. муз. ін-ті (США). Автор хорів, солоспівів, фп. тв., обр. для мандоліни з орк.

МАРКОВИЧ Опанас Васильович (08.02.1822, с. Кулажинці на Полтавщині – 01.09.1867, Чернігів) – фольклорист, етнограф. Закін. Київ. ун-т (1846). З 1851 разом з дружиною М.Вілінською (Марко Вовчок) жили в с. Сорокошичах (на Чернігівщині), записували нар. пісні, варіанти думи про Івана Нечая, історичну пісню про Івана Бондаренка. 1857 скомпонував музику до п'єси І.Котляревського «Наталка Полтавка», яку поставлено силами аматорів у Чернігові.

МАРТИНЮК (БРОНДЗЯ) Валентина Миколаївна (26.12.1958, с. Сокол Сахалінська обл.) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1983). Працює в Дніпропетровську. Лауреат обл. премії ім. Г.Петровського (1986), обл. премії ім. Д.Яворницького (1991). Член НСКУ.

Тв.: водевіль – «На перші гулі» (за С.Васильченком), «По модньому» (за М.Старицьким, 1985); для симф. орк. – 2 симфонії (1983, 1986), триптих «Заклинаю, пам'ятайте!» (1985), Поема, Концерт; для читця і симф. орк. – казка «Як піп робітницю наймав» (лібр. С.Писахова, 1991); для струн. орк. – Симфоніста (1987), для фп. з орк. – Варіації на тему «Не співайте, півні» (1979); для фп. – Фантазія, п'єси; для скр. – Соната, для квінтету дух. і ударних – муз. жарт «Фортуна» (2000); п'єси – для анс. мідних і дерев. дух. інстр., для труби, домри, гітари; для читця і фп. – «Сотворіння» (сл. О.Вікторова, 1999); хори; вок. цикли – «Пісні лелеки» (сл. О.Стовби, 1987) та ін., романси, пісні, пісні для дітей, обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Щитова С. Вокальний доробок дніпропетровських композиторів// Муз-во Дніпропетровщини, вип.2, Дніпроп., 2002; Камерно-інструментальна творчість дніпропетровців// там само.

МАРТОН Іштван Ференцович (в укр. транскрипції – **Степан Теодорович**) (24.11.1923, с. Жофія (Софія), тепер Закарпат. обл. – 14.01.1996, Ужгород) – композитор, піаніст, педагог. Закін. екстерном Ужгород. муз. уч-ще по кл. фп. (1949), з 1948 – його концертмейстер, згодом викладач. Серед учнів – С.Станкович, В.Гелічко. З 1963 – худож. керівник Закарпат. обл. філармонії, з 1975 – худож. керівник її кам. анс. З. д. м. УРСР (1965). Член СКУ.

Тв.: муз. комедія «Конвалії цвітуть для тебе» (лібр. Ю.Чорі та І.Марушка, 1974), дитяча мініопера «Розумна дівчина і Король» (лібр. Т.Боніславської, 1976), опера «Dalos Pasztor» (лібр. угор. мовою Д.Балли, незак.); вок.-симф. – Меса (1945), «Карпатська рапсодія» пам'яті художника Ф.Манайла для нар. хору з орк. (сл. Ю.Шкробанця, 1988), кантати; для симф. орк. – Карпатська поема (1969), Урочистий марш (1973), Скрипковий концерт (1984); для кам. орк. – 2 Закарпатські дивертисменти (1965), Симфоніста g-moll (1990) та ін., для органу з орк. – Пасакалія (1975); для дит. орк. – п'єси; для струн. квартету – Поема (1969), Різдвяний квартет (1977), для скр. і фп. – Коліскова і Скерцо (1963), Новелета (1973), Соната (1979); п'єси – для струн. ансамблів, дух. інстр., фп.; для хору без супр. – «Елегія» (сл. Ю.Гойди, 1950), сюїта «Літо в Ужанській долині» (сл. угор. мо-

вою Д.Балли, 1991), «Різдвяні пісні» (1991); пісні та романси на сл. укр. і угор. поетів; обр. укр. нар. пісень; музика до вистав, вок.-хореогр. та хореогр. композицій.

Літ.: Піцур Н. Іштван Мартон, Ужгород, 1998.

МАРЦИНКІВСЬКИЙ Олег Олександрович (27.07.1949, Полтава) – естр. співак, композитор-аматор. Закін. Полтав. муз. уч-ще і Кишинів. ін-т мистецтв по кл. сольного співу Ф.Анікєсва. Організатор-худож. керівник естр. анс. «Медобори» Терноп. філармонії (1979–84), соліст-вокаліст Укрконцерту (1984–91), з 1992 – концертної орг. «Київщина». Лауреат Респ. конкурсу вокалістів (1985, I премія). З. а. України (1996).

Автор пісень: «Коліскова для мами», «Дев'яте травня» (обидві на власні сл.), «Пісня кобзаря» (сл. Б.Харитонов), «Невольник силою печалі», «Без тебе мене немає» (обидві на сл. М.Ткача), «Лелеки» (сл. С.Галіябарди) та ін.

Літ.: Немирович І. Його шестиструнна кобза// Молодь України, 1985, 4 лип.; Артисти з України// Вісті з України, 1989, 29 лип.

МАРЧЕНКО Ігор Савич (20.06.1931, Дніпропетровськ – 29.01.1997, Київ) – педагог, композитор. Закін. відд. нар. інстр. Київ. консерваторії по кл. баяна І.Яшкєвича (1969), по кл. композиції А.Штогаренка (1976). З 1969 – викладач, доцент (1984), проф. (1994) кафедри нар. інстр. Київ. консерваторії. Лауреат респ. конкурсів композиторів (1977, 1983).

Тв.: для орк. нар. інстр. – увертюри «Устим Кармалюк», «Олекса Довбуш», поеми «Степом, степом», «Дніпро», «Генерал Карбишев» та ін.; 2 сюїти «По сторінках

українських казок» та ін.; для ансамблів бандуристів (вар. для бандури) – Варіації на тему укр. нар. пісні «Ніч яка місячна»; солоспіви – «Сивина» (сл. Д.Луценка) та ін.

МАСТИБОРСЬКИЙ Іван (2-га пол. XVIII) – церк. композитор, автор власних або скомпільованих мелодій, вміщених у зб. «Богогласник» (1790), зокрема хору «Грай, Іерусалиме».

МАТВЄСВ Андрій Вікторович (27.02.1979, Керч) – композитор, викладач. Закін. Запоріз. муз. уч-ще по кл. баяна (1998), НМАУ по кл. композиції Г.Ляшенка (2003), проходить курс аспірантури. Викладач Дитячої академії мистецтв у Києві (з 2003). Лауреат Міжн. конкурсу ім. С.Прокоф'єва (Донецьк, 2000), VII міжн. форуму молодих композиторів-студентів «Gradus ad Parnassum» (2001). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія, Пестлюдія; Струн. квартет; для фп. – дит. альбом «Залізниця» (2004).

МАТВІЄНКО Ніна Митрофанівна (10.10.1947, с. Неділище Житомир. обл.) – співачка. Закін. Київ. ун-т (1975), вок. студію при Укр. нар. хорі ім. Г.Верьовки (1968), його солістка (до 1991), з 1993 – солістка Держ. ансамблю солістів «Київська камерата». Н. а. УРСР (1985). Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1988), лауреат Міжн. конкурсу фолькл. пісні (Прага, 1979). Автор пісень «Веснянка» (сл. нар.), «Кукурічка» (сл. Ф.Г.Лорки) та ін.

Літ.: Грица С. Одкровення// Музика, 1988, №3; Загайкевич М. Березина пісні// Музика, 1998, №3.

МАТВІЙЧУК Анатолій Миколайович (29.09.1958, Київ) – журналіст, поет, композитор-ама-

тор, естр. виконавець. Закін. ф-т журналістики Київ. ун-ту (1986). 1989–97 – редактор відділу естради ж. «Музика». Автор пісень – «НЛО», «Торкнись мене», «Кленова балада», «Ветка сирени», «Караван-облака», «Олита» та ін. Разом з І.Корнілевічем записав пісенний альбом «Українці всюди українці».

МАТВІЙЧУК Любов Дмитрівна (21.11.1952, с. Погреби Київ. обл.) – домристка, педагог, диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. домри М.Шелеста (1977), там само – аспірантуру (1984). 1977–86 – солістка Держ. орк. нар. інстр. З 1986 – викладач кафедри нар. інстр., ст. викладач (з 1987), доцент (1997) Київ. консерваторії. Лауреат I премії Всеукр. конкурсу виконавців на нар. інстр. (К., 1977).

Тв.: для домри і фп. – Романс, Тарантела, Експромт, Роздум, П'єса в старовинному стилі, Поетичний ескіз; обр., ред., перекладення творів ін. авторів; обр. укр. нар. пісень; наук.-метод. розробки.

Літ.: Вахрамєєва Р. Люба – це любов!// Хрещатик, 1907, 8 лют.

МАТВІЙЧУК Людмила Сергіївна (16.05.1957, Луцьк) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1983), там само пройшла асистентуру-стажування (1986). 1976–78 – концертмейстер, педагог Луцького муз. уч-ща, 1983–84 – асистент кафедри Рівнен. ін-ту культури, з 1985 – викладач Київ. консерваторії, з 1987 – Київ. ін-ту культури. З. д. м. України (1994). Член НСКУ (до 1998).

Тв.: опера «Бояриня» (за драмою Лесі Українки, 1993); вок.-

симф. – кантати: «Маруся Богуславка» (1987), «Голод» (сл. О.Олеся, 1992), для голосу з орк. – «Далека зірниця» (сл. Г.Гейне і Лесі Українки, 1988); для симф. орк. – «П'ять карпатських малюнків» (1984), «Героїчна поема» (1984); Струн. квартет (1988); для фп. – Триптих (1984), Соната (1985); хори без супр.; для голосу і фп. – «Весільні пісні» (1984), «Цветок» (сл. О.Пушкіна), «Лебідь» (сл. О.Олеся), «Монолог Мавки» (сл. О.Богачука), пісні; музика до театр. вистав.

МАТУСЕВИЧ Ніна Іванівна (10.11.1931, Київ – 19.11.1988, там само) – музикознавець, композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятовського та з фаху «Історія і теорія музики» (1956), там само – аспірантуру (1959). З 1959 – викладач, з 1976 – доцент, декан істор.-теор. і композиторського ф-тів (1972–88). Канд. мист-ва (1971). Член СКУ. Автор симф. казки «Червона квіточка» (за І.Аксаковим, 1956), п'єс для фп., романсів та ін., музикознавчих праць – Н.Г.Рахлін, К., 1960; Хореографічне мистецтво, К., 1963; О.З.Мінківський, К., 1964 та ін.

МАТЮК Віктор Григорович (18.02.1852, с. Тудорковичі на Львівщині – 08.04.1912, Карів на Львівщині) – хор. диригент, педагог, муз. фольклорист, композитор, священик, гом. діяч. Закін. Львів. духовну семінарію (1879). Музики навчався у П.Бажанського та М.Вербицького, брав уроки у І.Гуневича і І.Лаврівського. Автор підручника елементарної теорії музики (1892) та нариса про основи гармонії (1906).

Тв.: музика до мелодрам «Караїл Тимко» (1876), «Нещасна любов» (1878), «Простак» (1879, фарс), «Інвалід» (1891), «Наші поселенці» (1897); хоріві кантати – «З травневих могил» (на честь 300-ліття Ставропігії, сл. І.Гушалевича, 1886), «Гамалія» (сл. Т.Шевченка, ч.1, 1882, ч.2 – 1887); хори – «Крилець», «До руської пісні» (обидва на сл. Б.Кирчіва), «Нещасний», «До весни», «Не згасайте, ясні зорі» (всі на сл. М.Шашкевича); церк. хори, зб. колядок; вок. цикл на сл. Г.Гейне; солоспіви – «З слезною в очі відійду» (сл. І.Гушалевича), «Веснівка» («Цвітка дрібная»), вок. квартет «Де живе Русь» (сл. В.Шашкевича) та ін. Ред. зб. хорів укр. авторів «Боян» (Лейпціг, 1884; Перемішль, 1886), зб. для молоді «Руський співаник для шкіл народних» (1886).

Літ.: Біликовський І. Віктор Матюк // Ілюстрований муз. календар на рік звичайний 1906, Л., 1906; Витвицький В. Віктор Матюк// Укр. музика, Л., 1937, IV, №2; Івасейко С. Будитель національного духу// Музика, 1993, №4.

МАЦЕНКО Павло Пилипович (24.12.1897, с. Кириківка на Харківщині – 08.03.1991, Вінніпег, Канада) – музикознавець, педагог, громад. діяч, хор. диригент, церк. композитор. Після Першої світової війни виїхав на Кіпр, згодом до Болгарії (1923), Чехо-Словаччини (1924). Вищу освіту здобув у Празі в Укр. Високому пед. ін-ті ім. М.Драгоманова (1926–28) і Празькій консерваторії. У Відні одержав звання д-ра філософії (1932). 1929–31 – диригент церк. хору св. Варвари у Відні. 1936 виїхав до Канади. Виступав як хор.

диригент у Празі, Відні, Вінніпезі. Очолював ін-т св. Івана в Едмонтоні, викладав у Вінніпезі (з 1955), Робліні (1963–72). Брав активну участь у муз.-громад. житті Канади. Написав сотні статей, понад 30 нарисів про укр. композиторів.

Муз. спадщина охоплює композиції та аранжування церк. музики, зокрема Служби Божої, Срусалимської утрени, великодніх відправ та ін.; хор. гармонізації укр. нар. пісень, колядок, шедрівок, хор. «Розгойдалися пінні хвилі» (сл. Б.Лисянського, 1938).

Музикознавчі праці: До джерел церковного співу (1934), Яків Степовий (1935), Микола Леонтович (1936), Давня укр. церк. музика й сучасність в музиці (1952), Засади творчості О.Кошиця (1950), Д.Бортнянський (1965), Нариси до історії укр. церк. музики (Вінніпег, 1968) та ін.

Літ.: Павло Маценко// зб., упор. і ред. В.Верига, Торонто, 1992; Головащенко М. І в Канаді залишився українцем// Музика, 1997, №4.

МАЦІВСЬКИЙ Ігор Володимирович (28.06.1941, Харків) – композитор, музикознавець-фольклорист. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А.Солтиса (1965), аспірантуру Ленінгр. ін-ту т-ру, музики і кінематографії у О.Свєтлахова (1970). 1966–67 – викладач пед. ін-ту і муз. школи в Івано-Франківську. З 1971 – мол., 1972 – ст. наук. співробітник, 1991 – зав. сектора інструментознавства Всєрос. науково-дослідного ін-ту мист-ва (С.-Петербург), проф. (1993). Керівник кам. фолькл. ансам., заст. голови Укр. т-ва культури в С.-Петербурзі. Канд. мист-ва (1970), д-р мист-ва (1991).

Музикознавчі праці: монографія «Музичні інструменти Гуцульщини», дослідження «Нар. інструментальна музика як феномен традиційної культури» (1990), понад 40 статей, упор. і ред. наук. зб.

Тв.: опера-фаре «Троянда замість кішки»; вок.-симф. – ораторія «Пам'ять про Лєсю Українку» (1965), цикл «Діти Гуцульщини» (1972); для симф. орк. – триптих «Липень у Карпатах» (1967), поема «Спомин» (1981); для 3-х фп. – Концерт (1994); для скр. з орк. – Концерт №1 (1966), Симфонія-концерт (1983); 2 струн. квартети (1964, 1972); для дерев. дух. інстр. з валторною – Квінтет; для скр., кларнета і фп. – поема «Спів» (1991), сонати – для скр. (1976), скр. соло (1987), влч. (1968), влч. соло (1994), фп. (1972); для фп. – цикл «7 прелюдій» (1968), «12 тінєй – недавнє і далекє» (1991), Маленька сюїта (за мотивами поезій Т.Шевченка, 1994); п'єси для різних інстр.; хори – Літургія та ін.; романси, вок. цикли на сл. М. Волошина (1973), В.Гіппіуса (1987), Т.Шевченка (1990), І.Драча, В.Бронєвського, М.Богдановича (1991), на нар. тексти; музика до театр. вистав (1979–91), худож., хронікально-докум. фільмів (Лєнфільм, Бєлорусьфільм) та ін.

Літ.: Ханіна Л. Труд благородный, подвижнический// Сов. музыка, 1982, №2.

МАШКІН Михайло Васильович (25.11.1926, с. Новоолександрівка Дніпроп. обл. – 12.11.1971, с. Довге Закарпат. обл.) – композитор-аматор. 1954–71 – керівник самод. ансам. пісні і танцю «Боржава». З. д. м. УРСР (1960). Записав і обробив низку закарпат. нар. пісень. Автор пісень на власні сл.

«Верховино, мати моя», «Вечір над Боржавою» та ін.

Літ.: Головащенко М. Карпатська мелодія// Культура і життя, 1965, 27 черв.

МЕЗЕНЕЦЬ (у миру – **СТРЕМОУХОВ**) **Олександр (Іоаннович)** (XVII ст., Черкаси) – муз. теоретик, знавець церк. співу. З 1657 – справщик Моск. Друкарського двору. З 1668 – член ради старійшин Звенигородського монастиря. Очолював комісію по виправленню співацьких книг на «справжню» мову («истинноречие»). Редагував Азбуку знаменного співу, проєктував друкування крюкових співацьких книг.

Літ.: Смоленский В. Азбука знаменного пения старца Александра Мезенца// Казань, 1888; Финдейзен Н. Очерки по истории музыки в России, т.1, вып.3, М.-Лен., 1928.

МЕЙТУС Юлій Сергійович (28.01.1903, Єлисаветград, тепер Кіровоград – 02.04.1997, Київ) – композитор, піаніст-концертмейстер, муз.-громад. діяч. Закін. муз. школу Г.Нейгауза по кл. фп. (1919), Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1931). 1923–24 – концертмейстер Харків. оперного т-ру, зав. муз. відділу т-ру Пролеткульту. Входив до складу муз.-творчих орг. України 20-х рр., до СКУ. З. д. м. ТуркРПСР (1944), УРСР (1948), н. а. УРСР (1973). Лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1991). Почесна відзнака Президента України (1993).

Тв.: опери – «Перекон» (лібр. В.Бичка і В.Шелонцева, 1937–38), «Гайдамаки» (за поемою Т.Шевченка, 1940–41) – обидві у співавторстві з В.Рибальченком і

М.Тіцем, «Абадан» (співавтор А.Кулієв, лібр. Б.Кербабасва, 1942–43, 2-а ред. 1950), «Лейла і Меджнун» (співавтор Д.Овезов, лібр. К.Бурунова, 1945–46), «Молода гвардія» (лібр. А.Малишка за романом О.Фадєєва, 1947, 2-а ред. 1950), «Зоря над Двіною» (лібр. Вс.Рождєственського за романом М.Нікітіна, пер.М.Рильського, 1951–55; 2-а ред. – «Північні зорі», 1957); «Украдене щастя» (лібр. М.Рильського за драмою І.Франка, 1958–59), «Махтурмулі» (лібр. А.Карлієва і Б.Кербабасва, 1962), «Вітрова донька» («за п'єсою В.Зубаря, 1965), «Брати Ульянови» (лібр. О.Васильєвої і Дм. Павличка, 1966), «Анна Кареніна» (лібр. О.Васильєвої і Л.Смирнова за романом Л.Толстого, 1970), «Ярослав Мудрий» (лібр. О.Васильєвої за поемою І.Кочерги, 1972), «Ріхард Зорге» (лібр. О.Васильєвої і Л.Смирнова, 1975), «Мар'яна Пінєда» (лібр. О.Васильєвої за п'єсою Ф.Г.Лорки, 1978), «Марія Волконська» (лібр. О.Васильєвої, 1988), «Іван Грозний» (за повістю О.Толстого, 1980–83), «Антоній і Клеопатра» (лібр. О.Васильєвої, 1993); вок.-симф. – 5 укр. нар. пісень у вільній обробці для низького голосу з орк. (1934), під тією ж назвою – для високого голосу з орк. (1937) і для хору з орк. (1939), для баритона, хору та орк. – поема «Дорош Молибога» (сл. Дм.Кедріна, 1967–68), кантата «Клятва» (сл. М.Бажана, 1941), для симф. орк. – 5 сюїт (1927, 1929, 1939, 1942, 1944), поема «Шляхами слави» (1945), «Туркменська симфонія» (1946), Увертюра (1954); для скр. і фп. – Варіації на укр. тему (1930), Поема, Ноктюрн, Алегро (1965); для фп. – «В Карпатах» (1973), 12

дитячих п'єс (1979; для хору з фп. – «Партизанська сюїта» (1942), хори без супр. – на сл. Т.Шевченка, О.Пушкіна, П.Воронька, 5 хорів на сл. О.Твардовського; вок. цикли – на сл. М.Джаліля («Із Моабітських зошитів») – 1956, 1973, 1979), А.Малишка (1962), Л.Вишеславського (1963), Е.Межелайтіса (1964), Дм.Кедрина (1967), Є.Винокурова (1969), Лесі Українки (1971), М.Каріма (1973), К.Кулієва (1976), болгарських поетів; романси і балади (24) на сл. суч. поетів (1983–84), на сл. П.Бровки, Л.Мартинова (1985), Р.Гамзатова (1987), Д.Кугультінова, А.Ахматової; романси на сл. Т.Шевченка, І.Франка, П.Тичини, М.Рильського, В.Сосюри, Л.Первомайського, А.Малишка, М.Цвєтасвої, М.Гумільова та ін.; музика до театр. вистав, кінофільмів.

Літ.: Мальшев Ю. Ю.С.Мейтус. Очерк творчества, М., 1962; Архимович Л., Мамчур И. Юлий Мейтус. Очерк жизни и творчества, М., 1983; Полякова Л. «Молодая гвардия» Ю.Мейтуса, М., 1954; Малишев Ю. «Украдене шастя». Опера Ю.Мейтуса, К., 1964; він же. Романси и песни Ю.Мейтуса// сб. Укр. сов. музыка, вып.1, К., 1960; він же. Вокальний цикл «Кобзареві» Ю.Мейтуса// зб. Шевченко і музика, К., 1966; він же. Шедрий талант// Музыка, 1973, №1; Филиппенко А. Юлий Мейтус// Сов. музыка, 1963, №1. Тіц М. «Українські народні пісні» у вільній обробці Ю.Мейтуса// Рад. музика, 1940, №11; Архимович Л. Нова опера Ю.Мейтуса// Музыка, 1973, №3; вона ж. Опера про Ріхарда Зорге// Музыка, 1976, №3; Загайкевич М. Творчий подвиг// Культура і життя, 1991, 2 берез.

вона ж. Герої І.Кочерги на оперній сцені// Музыка, 1981, №6; 1983, №1; Мамчур І. Вітаємо ювіляра// Музыка, 1993, №1.

МЕЛЬНИК Любомир (22.12.1948, Мюнхен, Німеччина) – піаніст, композитор. Закін. філос. ф-т Манітобського ун-ту (1969, Канада) і Кінстонського ун-ту (1971), два роки навчався в Парижі. Як піаніст виступав з власними творами в Канаді, США, Швеції, Бельгії, Голландії, Франції, Німеччині. Автор кн. «Відкритий час: мистецтво безперервної музики».

Тв.: балети – «Сторінки музики», «Східний ріг», «Голос дерев» (пост. балетною трупію Кіліни Кремон у Франції); для кам. орк. – «Розмови меншості», «ПРО», «Подорож у безодню»; Струн. квартет; для 2-х фп. з орк. – композиції; для флейти, скр. і фп. – Тріо, для фп. тріо – «Межі», для скр. і фп. – Концерт-Реквієм; для фп. – «23 клоуни», «Римські дні», «Стадіон», «Сонети», «Легенда», «Скарга», 22 етюди та ін. (вид., Лондон, 1981); для сопрано та інстр. ансам. – поема «Послання і мертвим, і живим...» (сл. Т.Шевченка).

МИКИТЮК Олександр (20.09.1906, с. Заліщики на Тернопільщині – 01.07.1986, Бангор, штат Мен, США) – диригент, скрипаль, композитор. Закін. муз. школу в Чернівцях по кл. фп. Горнера, по кл. скрипки Лерхенфельде, по кл. композиції і диригування Збрігера. Диригент хору і симф. орк. при муз. т-ві «Кобзар» у Чернівцях (1934–40), симф. орк. Радіо в Києві (1941–42), з 1949 у США керував хором «Трембіта», 1952–

55 – хором «Думка» в Нью-Йорку. Автор симф. поеми «Заграва», Рапсодії для фп. з орк., тв. для фп.

МИКИША Тарас Михайлович (02.02.1913, с. Приймівка на Полтавщині – 14.03.1958, Буенос-Айрес, Аргентина) – піаніст, композитор, педагог. Син укр. співака і педагога М.Микиши. Навчався у В.Сміхович в Києві, композиції – у Б.Яворського в Москві (1923–27). Закін. Віденську муз. академію (1930), «Майстерську школу» по кл. фп. П.Вайнгартена, по кл. композиції Й.Маркса (1933). Брав участь у Шопенівському фестивалі у Варшаві (1932), лауреат міжн. конкурсів піаністів у Відні (1933 та 1935 – I премія), у Будапешті (ім. Ф.Ліста, II премія, 1934). Як піаніст концертував в Австрії, Голландії, Угорщині, Румунії, Швеції, Югославії та Словаччині. З 1947 жив у Буенос-Айресі.

Тв.: концерти – для 2-х фп., для скр.; для фп., скр. і влч. – Сюїта, Українське тріо; для кларнета і струн. квартету – Квінтет, для влч. і струн. квартету – Сюїта, Струн. квартет; для саксофонів – Квартет; для кларнета і флейти – «Похоронний марш», для скр. і фп. – Соната, для кларнета і фп. – поема «Інайка»; для фп. – 6 сонат, 7 фуг, 27 прелюдій, 9 танців, Укр. рапсодія (1942), Укр. фантазія (1955), Лірницька поема (1955), Укр. поема, варіації – на тему укр. нар. пісні «Гандзя», на тему чумацької пісні «Ой у полі криниченька», на тему В.А.Моцарта та ін., хори; романси – «Мак» та ін.

Літ.: Маценко П. Тарас Микиша// Вісті (Канада), 1968, ч.4, 1969, ч.1; Філенко Т. Із славного роду Витвицьких// Музыка, 1992, №4 (про Т.Микишу, с.28–29).

МИКЛАШЕВСЬКИЙ Йосип Михайлович (16.04.1882, Петербург – 02.09.1959, Харків) – музикознавець, педагог, піаніст. Закін. Київ. муз. уч-ще по кл. фп. В.Пухальського (1911), Петерб. консерваторію (1913). Був директором Петрогр. муз. ін-ту. З 1919 – викладач у муз. закладах Харкова, з 1951 – проф. консерваторії. Працював лектором, має праці з історії укр. музики. Автор романсів на тексти О.Пушкіна.

Літ.: Тюменєва Г. Й.Миклашевський// Музыка, 1982, №5.

МИЛКА Євген Григорович (04.04.1950, с. Старобешеве Донец. обл.) – композитор, педагог, контрабасист. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка, по кл. контрабаса Б.Сойка (1973). З 1975 – викладач Донец. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Словацькі пісні» (1972); для симф. орк. – Симфонія (2000), Симфоніста (1974); для кам. орк. – Симфонія (1994); концерти – для флейти, струн. і ударних (1971), для скр. з орк. (1981), для к-баса з орк. (1979), для альта з орк. (1987); для струн., арфи і ударних – 5 обр. в'єтнамських нар. пісень (1985); сонати – для влч., фп. і ударних (1982), органа (1971), гітари (1978, 1997), скр. з фп. (1986); для к-баса з фп. або з кам. орк. – 3 конц. п'єси (1992), п'єси – для влч., флейти, кларнета; для фп. – «Поліфонічна п'єса», «Каролію Шимановському» (1977), цикл мініатюр «Весно-веснянице» (1986) та ін.; для хору, вібрафона й к-баса – «Хисткі піски» (сл. Ж.Превєра, 1979), вок. цикли – «Дорослі – дітям» (1976), «Молодечі жарти»; романси, дит. пісні, обр. нар. пісень; музика до

театр. вистав. Автор підручника – Гармонічне сольфеджіо (співавтор М.Шевченко, К., 1978).

МИЛОСЛАВСЬКИЙ Петро Петрович (23.05.1896, Петербург – 12.04.1954, Ужгород, похований на Кальварії) – співак, диригент, композитор, педагог, муз. фольклорист. Навчався в Петерб. технолог. ун-ті, паралельно – в школі хор. співу та диригування О.Архангельського (1913–16). 1920 – в еміграції (Туреччина, Алжир). 1922 продовжив освіту у Празькому технолог. ун-ті, співак, керував студійним рос. хором. У складі Донського козачого хору гастролював у країнах Європи, США. З 1933 – керівник муз.-драм. т-ва «Боян» в Ужгороді, диригент різних хорів і оркестрів, 1938–46 працював у с. Середнє. З 1946 – худож. керівник Закарпатського ансамблю пісні і танцю (з 1947 – нар.), викладач муз. уч-ща в Ужгороді. Автор обробок нар. пісень для хору, опубл. в авт. зб. «Твоя пісня» (1961) і «Ми з Верховини» (1964). У співавторстві з Д.Задором і Ю.Костюком видав зб. записів «Народні пісні подкарпатських Русинів», Ужгород, 1944.

Літ.: Росул Т. Музичне життя Закарпаття 20-30-х років ХХ ст., Ужгород, 2002.

МИРЕЦЬКИЙ Георгій Адамович (06.05.1929, Луцьк) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1958). Автор прелюдій для фп., романсів на сл. М.Лермонтова, пісень та ін.

МИХАЙЛОВ Микола Микитович (09.08.1902, Одеса – 30.09.1978, Київ) – музикознавець, педагог. Навчався в Одес. консерваторії по кл. композиції В.Малі-

шевського (1918–21), закін. її екстерном (1947). З 1927 – лектор, музикознавець, викладач у різних містах. Посідав адмін. посади. З 1944 – ст. викладач, 1963–66 – доцент Київ. консерваторії. З. прац. культури УРСР (1972). Член СКУ. Автор брошур, статей, рецензій. Серед муз. тв. – Симф. увертюра (1938), романси, пісні, музика до театр. вистав.

МИХАЙЛОВСЬКИЙ (справж. – **ГОЛЬДШТЕЙН**) **Михайло Мануїлович** (1917, Одеса) – скрипаль, музикознавець, композитор. Навчався гри на скрипці в Одесі, в Моск. консерваторії (1930–36). З 1936 – викладач Одес. консерваторії, з 1969 – педагог школи І.Менухіна в Лондоні, проф. Вищої муз. школи в Гамбурзі. Як скрипаль концертував у Німеччині (1968). У 60-і працював у конц. ансамбл. Центр. Будинку Армії (Москва). Автор «Української рапсодії» для фп. з орк., інстр. і вок. тв., літ. тв. Записки музиканта, Франкфурт-на-Майні, 1970.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. Дитиняк М., Едмонтон (Канада), 1986; Людкевич С., Цалай О. Ще раз про симфонію Овсянико-Куликовського // Музика, 1995, №2; Цалай-Якименко О. Шедевр – не містифікація // там само; Гольдштейн М. Хто написав симфонію Овсянико-Куликовського? // Музика, 1975, №2; 1994, №1; Швеє В. Дневники // Смирнов В. Реквієм ХХ века, ч.І, ч.ІІ, Од., 2001–2003.

МИХАЙЛЮК Василь Пилипович (псевдонім – **В.ЧЕРЕШИНА**) (13.01.1929, с. Вашківці Чернів. обл. – 02.05.2003, там само) – хормейстер, композитор-аматор. Керівник самод. хору.

Закін. Чернів. культосвітнє уч-ще (1966). З. прац. культури України (1966). Премія ім. С.Воробкевича (1995). Автор пісень «Черемшина» і «Смерічка» (сл. власні і М.Юрійчука), «Подаруй мені Карпати» (сл. В.Григорак) та ін.

МИХАЛЬЧЕНКО Микола Степанович (18.07.1928, с.Горфорпост Алтайського краю, Росія) – баяніст, педагог, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна М.Різоля (1953), навчався в заочній аспірантурі при консерваторії. 1953–60 – викладач Донец. муз. уч-ща, 1960–66 – ст. викладач Харків. консерваторії, з 1966 – Донец. муз.-пед. ін-ту, доцент (1973). Автор тв. для баяна – Концерт (1957), «Космічний етюд» (1970) та ін.

МИХЄВ Борис Олександрович (09.01.1937, Саранськ, Мордовія) – домрист, педагог, муз. діяч, композитор. Закін. Харків. ін-т культури, відд. нар. інстр. (1961). Викладач, ст. викладач цього ін-ту (1961–63), Харків. ін-ту мистецтв (1963–75). 1975–78 – директор, доцент (1977) Харків. муз. уч-ща, 1978–85 – ректор Донец. муз.-пед. ін-ту, 1985–87 – доцент Воронежського муз. уч-ща, 1987–88 – худож. керівник Запорізь. філармонії 1988–89 – доцент Львів. консерваторії. З 1989 – зав. кафедри нар. інстр. Харків. ін-ту мистецтв, з 1992 – його проректор, проф. (1993). З. д. м. (1997). Член НСКУ.

Тв.: для домри з орк. – Концерт-сюїта (1988); для домри з кам. орк. – Концерт (1991), для 2-х домр – конц. дует «Коло» (співавтор В.Івко, 1962), для домри соло – 7 характерних п'єс (1982), «Ліричний альбом» (12 п'єс, 1982), 2 конц. п'єси, «Ліричний альбом» (5 п'єс,

1987), для домри і ударних – 3 п'єси (1982); етюди для валторни, домри. Редагування тв. ін. авторів.

Методичні праці: Школа гри на чотириструнній домрі (співавтор М.Лисенко) та ін.

МИРОШНИК Анатолій Михайлович (12.08.1923, Київ) – піаніст, муз. діяч, композитор. Закін. ССМШД у Києві. 1946–47 навчався у Вищій муз. школі у Фрайбурзі (Німеччина), відвідував приватні лекції у В.Гізекинга. З 1948 живе в Австралії. Концертував у Німеччині, Новій Зеландії, Австралії. Муз. директор Асоціації балетних шкіл у Сідней. З 1970 – викладач власної муз. студії. Продюсер кількох платівок із записами укр. музики.

Тв.: балет «Остання ніч Поета» (1996), хореогр. композиція «Причинна» (за поезією Т.Шевченка, пост. в Мельбурні, 1964), для фп. з орк. – «Українська рапсодія» (1964); п'єси для скр. і фп., для скрипкового дуєту; симф. сюїта з музики до балету «Остання ніч Поета» (2002); хори, романси та ін.

МИРЦІН Мейсей Григорович (1919 – 1986, Київ) – композитор. Автор пісень, романсів, музики до театр. вистав, зокрема дит.: «Хлопчик з країни Сонця», «Я – курчатко, ти – курчатко», «Я не я», «Мишеня Мицик», «Оленка» та ін.

МОВЧАН Єгор Хомич (01.05.1898, с. Велика Писарівка на Сумщині – 22.03.1968, Київ) – кобзар, автор дум і пісень.

Літ.: Правдюк А. Кобзарь Єгор Мовчан, М., 1966; Марцинковський С. Український Орфей // Музика, К., 1988, №6.

МОЗГОВИЙ Микола Петрович (01.09.1947, с. Сарнів Хмельн. обл.) – естр. автор-виконавець,

співак (баритон). Закін. Київ. консерваторію по кл. вокалу К.Огнєвого (1989). 1971–94 працював в Укрконцерті, з 1994 – директор і худож. керівник Укр. т-ру пісні. Н. а. України (1993). Автор пісень: «Зачаруй нас, любов» (сл. А.Демиценка), «Серце скрипки» (сл. В.Герасимова), «На щастя, на долю» (сл. М.Ткача), «Тополинний край» (сл. В.Крищенко), на власні сл. — «Край, мій рідний край», «Спомин», «Горянка», «Вперше», «Ти пригадай» та ін.

Літ.: Токарев Ю. Потребуючи пісні// Культурна і життя, 1987, 11 жовт.; Кармач Л. Талант любові// Молодь України, 1990, 20 січ.

МОЛЧАНОВ Порфирій Іустинович (24.02.1863, Харків – 13.04.1945) – композитор, педагог. Закін. Петерб. консерваторію (1887) по кл. композиції М.Римського-Корсакова і А.Лядова. З 1888 – викладач композиції в муз. закладах Одеси, з 1926 – проф. Одес. муз.-драм. ін-ту (з 1934 – консерваторії). Учні – В.Фемеліді, К.Данькевич, М.Завалшина.

Тв.: вок.-симф. – кантати; для симф. орк. – 2 симфонії, Скерцо; Струн. кuartет; кам. ансамблі; редакція клавiру опери «Катерина» М.Аркаса (1891).

Літ.: Одесская консерватория: забытые имена, новые страницы, Од., 1994; Смирнов В. Реквием XX века, ч.1, Од., 2001; ч.2, Од., 2003; ОДМА-90! Од., 2004.

МОНАСТИРСЬКИЙ (справж. – **ШВАРЦБУРД**) **Борис Львович** (1946 – 05.10.1974, Київ) – автор естр. пісень: «Колискова мам», «Чекання», «Два слова», «Імена», «Последний бал Наташи» (всі на сл. Ю.Рибчинського), «Клич мене», «Мрія» (обидві на сл. О.Вратарьова) та ін.

МОРАВСЬКИЙ Іоанн (2-га пол. XVIII) – церк. композитор. Автор власних або скомпільованих мелодій, вміщених у зб. «Богогласник» (1790).

МОРСЬКОЙ (справж. – **ЯНЧЕВЕЦЬКИЙ**, за іншими даними – **Генріх ЯГНИЦЬКИЙ**) **Гаврило Олексійович** (04.04.1862 або 1864, на Чернігівщині – 08.01.1915, Петербург) – співак (тенор), регент, педагог. Хлопчиком співав у Київ. митрополичому хорі. Навчався в придворній співацькій капелі в Петербурзі, закін. Петерб. консерваторію (1889), з 1907 – її проф. Був солістом Одес. (1889–92), Київ. (1892–95), Харків. (1893–94) опер, Петерб. Марійського т-ру (1895–1907). Влаштував концерти укр. музики в Петербурзі. Автор романсів на сл. Т.Шевченка («У гаю, гаю вітру немає» та ін.).

МОСКВИЧІВ Осип (Йосип) (01.04.1888, Ніжин – 20.02.1974, Львів) – скрипаль, педагог, композитор. Муз. освіту здобув у Києві, закін. Варшавську консерваторію. З 1920 – викладач по кл. скрипки у Вищому муз. ін-ті у Львові, проф., педагог муз. уч-ща. Автор п'єс для скр. – Імпровізація, Думка, Концертна фантазія, Етюд та ін.; пісень для міш. хору.

МУЖЧИЛЬ Віктор Степанович (08.12.1947, Коркіно, Челябінської обл., Росія) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Бібіка (1979). 1982–85 – диригент муз. ансам. у Дніпропетровську, з 1985 – педагог муз. школи у м. Павлоград Дніпроп. обл. З 2002 – викладач Харків. ін-ту мистецтв. З 2003 – в Києві. Лауреат обл. премії ім. Д.Яворницького (1994), премії ім. М.Лисенка (1992). З. д. м. України (1999). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – ораторія «Не будьмо байдужими» (сл. О.Завгороднього, 1983, 2-а ред. 1985), дума «Косив батько жито» (сл. А.Кравченка-Русіва, 1985), кантата «Пісні кохання» (сл. Ю.Саакяна, 1988), муз. проповідь «Голос волаючого в пустелі» (тексти канонічної Біблії і речення святих отців церкви, 1993), «Поклоніння Святій Марії» (1998), муз. фельетон «Сімейна ідилія» (сл. Г.Аркадьєва, 1994); для симф. орк. – Симфонія (1979), симф. картина «Барви осені» (1980); Струн. кuartет; для фп. – сюїти та ін.; для хору і дух. орк. – «Гімн рідного міста»; для хору без супр. – концерт «Хай святиться ім'я Твоє» (сл. укр. поетів), «Возлюби ближнього свого» (1993), Кантата (1977), дума «Вмирала річка» (1993), Лакримоза, для жін. хору та ударних інстр. – драм. поема «Блискавиці прозріння» пам'яті В.Стуса (сл. А.Кравченка-Русіва, 1996), для 3-голосного міш. хору, скр. і фп. – «Ave Maria» та ін.; для солістів, 2-х читців і хору – «Подолання»; для жін. хору – «Чорний квадрат» (1997); вок. цикли – на сл. естон. поетів, на сл. Ф.Тютчева, на сл. укр. поетів; пісні; музика до театр. вистав.

Літ.: Царегородцева Л. Полудень віку// Музика, 1999, №1–2; Поставна А. Хорова творчість дніпропетровських композиторів на зламі тисячоліть// Муз-во Дніпропетровщини, вип.2, Дніпроп., 2002.

МУЛЕРТ Фрідріх Вільгельмович (Федір Васильович) фон (19.06.1859, Слгава, Латвія – 1924, Київ) – віолончеліст, педагог, муз.-громад. діяч, композитор. За фахом лікар. Закін. мед. ф-т Юр'ївського (тепер Тартуського) ун-ту

(1884), Петерб. консерваторію по кл. віолончелі К.Давидова (1886). З 1886 жив у Києві, брав участь у роботі відд. РМТ, викладав у його муз. у-щі (з 1913 – консерваторії), грав у кuartеті, був концертмейстером групи віолончелей симф. орк. Виступав як соліст у Києві, Москві, Петербурзі, Берліні, Прибалтиці. Автор 3-х влч. концертів, п'єс, етюдів, вправ.

Літ.: Кузьмін М. Школа української музичної майстерності, К., 1968.

МУХА Антон Іванович (06.01, за офіц. записом – 07.01.1928, с. Шебаліно, Зах.-Сибір. краю, родовід з м. Білопілля на Сумщині) – композитор, музикознавець. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Вілінського, по кл. оркестрування Б.Лятошинського (1952), там само – аспірантуру (1955, керівник М.Вілінський). Працював муз. редактором Київ. телестудії, ст. референтом СКУ. З 1962 – наук. (з 1991 – провідний) співробітник ІМФЕ, 2002–04 – зав. відділу. Канд. мист-ва (1966), д-р мист-ва (1982), проф. (1993). Член НСКУ.

Тв.: дит. балет «Мрія» (лібр. Л.Бондаренко, 1969); для симф. орк. – Симфонія (1956, 2-а ред. 1959), Концертний вальс (1954), сюїти – «Піонерський бал» (1960), «Царевич і три лікарі» (1971), симф. казка «Про дітей і дорослих» (1971), для скр. з орк. – Концерт («Юнацький», 1952, 3-я ред. 1997), для кам. орк. – Маленька сюїта у старовинному стилі (1978), Поліфонічні варіації (1978); для скр. з фп. – Скерцо (1953), «Вечірня мелодія» (1978, вар. з кам.анс.); для кuartету дерев. дух. – Пастораль (1966); для фп. – Фуга на дві теми (1950), «Весняний етюд»

«Поривання» (1972) та ін., дит. пед. репертуар; для орк. нар. інстр. – «Протяжна» (1950, вар. для симф. орк.); обр. укр. нар. пісні «Ой гай мати» (1958, вар. для 3-х баянів); п'єси – для бандури, для балалайки з фп., для 3-х баянів (Болеро), дит. п'єси для різних інстр.; хори, романси, дит. пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, мультфільмів (16), наук.-попул. фільмів (20) та радіопередач, композиції для Анс. нар. танцю ім. П.Вірьського («Верби-ченька та ін.), Укр. нар. хору ім. Г.Верьовки, дит. вок.-хореогр. ансамблів тощо; оркестрування творів ін. авторів.

Музикознавчі праці: Принцип програмотності в музиці, К., 1966; Симфонічний оркестр та його інструменти, К., 1967; Процес композиторського творчства, К., 1979; Країна Симфонія, К., 1988; Композитори світу в їх зв'язках з Україною, К., 2000; статті і розділи в колективних працях, довідники СКУ, попул. зб. «Музиканти сміються» («Веселий камертон»); статті, рецензії, редагування праць.

Літ.: Козицький Ф. Голос талантливої молодіжності // Сов. музика, 1951, № 6; Скороход К., Кирейко В. Молоді композитори // Рад. мистецтво, 1953, 9 груд.; Яценко Л. Концерт композиторської молоді // Рад. культура, 1959, 25 черв.; Золочевський В. Виконуються вперше // Вечірній Київ, 1965, 11 берез.; Белікова В. А.І.Муха // кн. Белікова В. Творча діяльність видатних композиторів України другої половини ХХ століття, К., 1995; Литвинова О. Антону Мусі – 70! // Укр. муз. газета, 1998, №1 (27); Степанченко Г. Вчений і компози-

тор // Укр. муз. газета, 2003, № 2(48).

МЯСКОВ Костянтин Олександрович (15.08.1921, Полтава – 04.01.2000, Київ) – композитор, баяніст. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича (1958). Баяніст-концертмейстер військового ансамблю (1939–45), Донецького філармонічного оркестру (1946–52). З. д. м. УРСР (1979), н. а. України (1993). Член НСКУ.

Тв.: муз. комедії – «Браво, синьйор Антоніо» (лібр. О.Лук'янова, 1975), «Балада про хлопчиків» (лібр. А.Горіна і Е.Яворського, 1979), «Турецька блакитна шаль» (за повістю Г.Квітки-Основ'яненка, 1982) та ін., дит. балет «Казка про веселого метелика» (1980); вок.-симф. – кантати: «Світанок над Африкою» (1963), «Донбас» (1966), «Прометей» (1972) та ін.; для симф. орк. – сюїта «Червоні вітрила» (за повістю О.Гріна, 1968), Концертна сюїта для дітей (1987); для естр.-симф. орк. – «Українські візерунки» (1989); концерти з симф. орк. – 2 для баяна (1961, 1967), для домри (1987), 3 для балалайки (1977, 1987, 1988 – з естр. орк.), з орк. нар. інстр. – 2 для бандури (1976, 1987), для сопілки (1989), 4 для кобзи (1994–99), для 3-х бандур з орк. – поема «Україна»; конц. п'єси з орк. – для кобзи (1988), для сопілки (1989); для орк. нар. інстр. – Концертний вальс (1985), 4 увертюри (1970–72), «Укр. рондо» (1983), «Укр. скерцо» (1983), «Галілка» (1997) та ін.; для фп. – Соната, Поема; п'єси – для дуєту та тріо баяністів, для балалайки, бандури та ін.; для баяна соло – 15 конц. п'єс, 20 етюдів, Поема, Скерцо, 3 дитячих альбоми, сюїти, варіації

та ін.; хори, вок. цикли, балади, романси, пісні, пісні для дітей, обр. нар. пісень; музика до вок.-хореогр. композицій, кінофільмів.

Літ.: Стельмашенко О. Костянтин Мясков. К., 1981, 1986; Алексєєва С. Нарис про композитора // зб. Розповіді про музику, К., 1980; Сироватський А., Герасимов В. З династії шахтарів // Музика, 1971, №5; Лідін Д. За фольклорними мелодіями // Музика, 1973, №1; Червониченко В. На лінії вогню // Музика, 1985, №3; Кузик В. На запрошення друзів // Музика, 1980, №6; вона ж. З любов'ю до народних джерел // Музика, 1995, №6; вона ж. Костянтин Мясков – прощання // Укр. муз. газета, 2000, №1(35).

НАДЕНЕНКО Федір Миколайович (26.02.1902, Львів, тепер Курської обл., Росія – 02.12.1963, Київ) – композитор, піаніст, хормейстер, муз. редактор. Закін. Муз.-драм. школу ім. М.Лисенка (1914), Київ. консерваторію по кл. фп. Ю.Турчинського, по кл. композиції Б.Яворського (1921), істор.-філол. ф-т Київ. ун-ту (1924). Концертмейстер і хормейстер оперних театрів у Києві (1926–35, 1942–43) і Ленінграді (1936–37), Укр. держ. капели бандуристів (1947–49), худож. керівник Київ. філармонії (1938–40). З 1952 – редактор муз. сектора вид-ва «Мистецтво» у Києві. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Корейська сюїта» (1950), Кантата для капели бандуристів (1948); для фп. – 5 дит. п'єс на укр. теми (1925), Поема (1953), Сюїта у формі старовинних танців (1953), Танцювальна сюїта

(1959), цикл «Акварелі» (10 п'єс, 1961) та ін.; хори – на сл. М.Лермонтова, І.Франка, Лесі Українки, О.Пушкіна, І.Вазова, хор. цикли на сл. Т.Шевченка, В.Сосюри, М.Рильського та ін.; романси – вок. цикли на сл. Т.Шевченка (1937–39), М.Лермонтова (1938–39), І.Франка (1939), М.Гоголя, Р.Тагора, суч. поетів (вид. зб.: К., 1960, 1965); пісні, обр. укр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Будова музичної мови (виклад системи Б.Яворського, вип.1, Х. 1925); Я.С.Степовий, К., 1950.

Літ.: Малишев Ю. Відбитим світлом // кн. Солосіви. К., 1968; Герасимчук М. Романси Надененка // Україна, 1977, №9.

НАЗАРОВ В'ячеслав Євгенович (03.02.1954, Донецьк) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1978). Член НСКУ, Нац. спілки кінематографістів України.

Тв.: мюзикли – «Я – Київ» (лібр. В.Коротича, 1980), «Золоте курча» (лібр. В.Орлова, 1985), балет «Людина в футлярі» (за А.Чеховим, 1987); «Ромео і Джульєтта» (лібр. В.Гірича та О.Вратарьова за У.Шекспіром, 2004); муз. комедія «Зойчина квартира» (1987); для солістів і дит. хору – Сюїта (сл. В.Орлова, 1986); для симф. орк. – Симфонія, Поема (1978), Симфонія в стилі ретро (1981), для фп. з орк. – Концертино; для влч. і фп. – Соната; для органа, фп. і флейти – конц. п'єси, для скр. і органа – Адажіо (1986), для органа – «Пасхальна музика» (1993), поема «Понтій Пілат», Фантазія і Фуга, «Біла симфонія» та ін. (2000–2004); для кларнета і фп. – «Три п'єси»; для фп. – сюїта «В цирку», 5 полі-

фонічних п'ес, Соната, конц. п'єси; для естр. ансам. – пісні, п'єси; хор. сюїта на сл. К.Кулієва, для синтезатора і фп. – «Поезія випадково»; пісні; музика до театр. вистав, телепередач, кінофільмів.

НАКОНЕЧНИЙ Олег Іванович (31.08.1959, Київ) – композитор, педагог, муз. редактор. Закін. муз.-пед. ф-т Київ. пед. ін-ту (1980), навчався у Харків. ін-ті мистецтв по кл. композиції В.Бібіка (1983–85), закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1988). Муз. редактор Держтелерадіо України (1986–89 і з 1992), вида «Музична Україна» (1990–91). Член НСКУ.

Тв.: балет (1994); вок.-симф. – Симфонія-кантата «Пісня будучини» (на сл. укр. поетів XVIII і XIX ст., нар. укр. і латин. тексти, 1988); для симф. орк. – «Празька серенада» (1993); для клавесина – конц. сюїта «Шість грацій Антуана Ватто» (1993); для фп. – Соната (1991); для арфи – Соната (1992); для хору без супр. – Кантата (сл. С.Растопчиної, 1990); романси на сл. А.Ахматової, М.Цветаєвої, О.Блока, Лесі Українки та ін. (1988–90); електронна музика (1992); естр. пісні та композиції (1988–91).

НАЛБАНТОВ (НАЛБАНДОВ) Едем Усеїнович (25.12.1926, м. Карасубаза, тепер Білогірськ, Крим – 22.05.1999, м. Сімферополь) – композитор, диригент, педагог, муз. діяч. Доцент (1990). Закін. Ташкентську консерваторію по кл. диригування (1962). Працював учителем музики в дит. будинку, хорист, хормейстер (1947–52), худож. керівник Кримсько-Татарського ансам. «Хайтарма» в Ташкенті (1964–65), викладач муз. уч-щ в Ленінабаді, Ташкенті (1970–77),

директор уч-ща мистецтв у Джизаку (1977). З 1993 – в Криму. З. прац. культури Узб.РСР (1976). З. д. м. України (1996). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – сюїти, Рапсодія (1975), для струн. орк. – 2 п'єси; для влч. і фп. – Поєма (1974), для скр. і фп. – Концертна п'єса (1971); п'єси – для фп., труби, рубоб-прими; хори, романси, пісні; музика до театр. вистав.

Музикознавча праця: Історія кримсько-татарської музики.

Літ.: Григорьев Л., Платек Я. Советские композиторы и музыковеды, т.2, М., 1991.

НАЛИВАЙКО Володимир Борисович (21.01.1946, Харків – 04.06.1982, там само) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції Д.Клебанова (1970). Викладач Северодонецького муз. уч-ща (1970), з 1972 – викладач і концертмейстер Харків. культуросвітнього уч-ща, з 1973 – концертмейстер спортивного т-ва. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1966–67); для фп. і струн. орк. – Концертино (1965); Квінтет (1972); для скр. і фп. – Соната (1970), хори і ансам. без супр. на сл. В.Хлєбнікова, романси на сл. Г.Гейне, Ф.Гютчева, пісні на сл. Т.Шевченка, суч. авторів, обр. нар. пісень.

НАХАБІН Володимир Миколайович (21.04.1910, с. Шарівка на Харківщині – 20.10.1967, Харків) – композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова та по кл. диригування (1932). Худож. керівник і гол. диригент Харків. т-ру муз. комедії (1943–44), диригент Харків. т-ру опери та балету

(1945–48). З 1952 – викладач Харків. консерваторії (з 1963 – ін-ту мистецтв), доцент (1962), ректор (1963–67). З. д. м. УРСР (1958). Відп. секретар Правління Харків. орг. СКУ (1948–62).

Тв.: балети – «Міщанин із Тоскани» (лібр. В.Галицького за новелами Дж.Бокаччо, 1936, 2-а ред. 1966), «Марійка» (лібр. В.Галицького, 1939), «Данко» (лібр. В.Гавриленко, 1948, 2-а ред., 1966), «Снігуронька» («Весняна казка», лібр. Ю.Слоніньського за О.Островським, 1954), «Таврія» (лібр. власне за О.Гончаром, 1960); муз. комедії – «Амурський гість» (1938), «За ваше здоров'я» (1951) – обидві у співтворстві з Д.Клебановим; для симф. орк. – 3 симфонії (1932, 1945, 1960), 5 поем – «Індустріальна» (1931), «Данко» (1946), «Дівчина і Смерть» (1956) та ін., 3 сюїти (1944 – Танцювальна, 1950, 1952 – «Картини моєї Багьківщини»), картинки з балетів – «Весняна казка» і «Таврія»; для фп. з орк. – Концерт (1951); романси, пісні; музика до театр. вистав і кінофільмів; ред. опери «Енеїда» М.Лисенка (1958) та інструментування дит. опери «Пан Коцький» М.Лисенка (1955).

Літ.: Сироткин О. Владимир Николаевич Нахабин К., 1964; Івановський В. Балет «Міщанин із Тоскани» В.Нахабіна// Рад.музика, 1936, №6; Мариневич Я. Нова балетна вистава// Мистецтво, 1959, №5; Карминский М. Украинский композитор В.Нахабин// Укр. сов.музыка, К., 1960.

НЕБЕСНИЙ Іван Васильович (15.07.1971, Тернопіль) – композитор. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові по кл. композиції М.Скорика (1995), аспірантуру НМАУ (керівник Г.Ляшенко). Лауреат

конкурсів композиторів-студентів ВУЗів мистецтв України (Київ, 1993 – I премія, 1994 – III премія). Лауреат премії ім. М.Лисенка (2002). З 2002 живе в Києві. Член НСКУ.

Тв.: рок-опера «Ромео і Джульєтта» (1997), балет «Мегаполіс» (1995); для симф. орк. і магнітної плівки – Антиномії «чистого розуму» (1995), для скр. і фп. – Романс (1990); для влч. і фп. – Соната (1992); для струн. квартету і магнітної плівки – «Діалог з власним відображенням у дзеркалі» (1993); для кларнета, альту, влч. і магнітної плівки – «Імплікацію» (1994); для скр., фп., ударних і магнітної плівки – «Про що промовчав Заратустра» (2000); для 14-и струн., фп., синтезатора і вок. групи – «Алгоритми» (1993); для 9-и виконавців – «Сім послань для дикої природи» (1997); для хору – «Різдвяні переспіви» (1993); вок. цикл на сл. Б.Лепкого (1991); для сопрано і струн. орк. – «Вже котрий це до тебе лист...» (сл. В.Стуса, 1995), «Десять скульптур часу» – для кларнета, міді-альта і електроніки (1990), пісні; музика до театр. вистав.

Літ.: Данько О. Форум молодих// Укр. муз. газета, 1998, № 2(28).

НЕДЗВЕДСЬКИЙ Микола Францович (11.12.1891, Чорнобиль, тепер Київ. обл. – 03.09.1977, Вашингтон, США) – композитор, педагог. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т (1927) по кл. фп. Г.Любомирського, по кл. композиції Р.Глієра і Б.Лятошинського, по кл. диригування Д.Ахшарумова. 1920–32 викладав у муз. школах Києва, Фастова, Боярки, у київ. Робітничій консерваторії (1929–32),

1932–36 – в Ашхабадському муз. технікумі, 1936–41 – доцент Київ. консерваторії, викладав поліфонію, гармонію, історію оркестрування, продовжив пед. діяльність в Баварії (1943–51), Марокко (Касабланка, 1951–58), США (Вашингтон, з 1959), проф. Муз. ін-ту. Серед учнів – І. Білогруд, Ю. Фіала.

Тв.: для симф. орк. – увертюра «Доріан Грей» (за О. Уайльдом, 1927), сюїта «Тіні забутих предків» (1929), одночастинна симфонія «Ашхабад» (1933–34), симфонія «Fes» (1958–60); для струн. квартету і фп. – Варіації на мелодію «Заповіта» Г. Гладкого – К. Стеценка (1927), для струн. квартету – Поема; для скр. і фп. – Поема (1945); для фп. – «Г'ять фрагментів», прелюд «Поблизу Хрещатика» (1941), Соната (1924–67); романси – «Хотіла б я пісню стати» (сл. Лесі Українки), «Скорбна мати» (сл. П. Тичини), «В пам'ять Тичини» (сл. К. Дмитрук), «Прилив» (сл. Г. Лонгфелло), «Осінь» (сл. Г. Аполлінера), «Вулиця життя» (сл. Б. Лонгмана), «Пасакалья» (сл. П. Верлена), «Auf der Wendeltreppe» (сл. Г. Студного) та ін.

НЕДІЛЬСЬКИЙ Іван (25.07.1895, с. Золотий Потік на Тернопільщині – 25.06.1970, Нью-Йорк, США) – композитор, віолончеліст, хор. диригент, педагог. Навчався в муз. ін-ті в Чернівцях, після Першої світової війни закін. консерваторію Штерна та ун-т в Берліні (1924). 1928–44 – директор і викладач філії Вищого муз. ін-ту ім. М. Лисенка у Станіславі (Івано-Франківську), 1928–44 – диригент хору т-ва «Боян». З 1944 – в Німеччині, з 1949 – у Нью-Йорку. Один із засновників Укр. муз. ін-ту, хору «Думка», з 1955 – диригент молодіжного хору.

Тв.: музика до казок «Чарівний перетень» (1959), «Голуба хустина» (1967), «Лис Микита» (за І. Франком, 1947); кам.-інстр. – Струн. квартет; для скр. і фп. – Пісня, Танок; для фп. – Колицька, Каприз; хори – для міш. (бл. 40) – марш «Засяло сонце золоте» та ін., для чол. (50), для жін. (40), солоспіви (10), церк. композиції – Літургія; обр. нар. пісень, колядок, шедрівок; дит. пісні.

НЕЖИГАЙ Олександр Миколайович (30.11.1955, Кривий Ріг) – композитор, диригент. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції І. Асесєва (1981). Диригент муз. ансамблів у Дніпропетровську, Миколаєві (1981–84), 1985–91 – зав. муз. частини Миколаїв. т-ру ляльок, з 1993 – т-ру-студії. Викладач Миколаїв. уч-ща культури (1992–93). Член НСКУ.

Тв.: балет «За двома зайцями» (за М. Старицьким, 1979–80); мюзикл «Багато галасу даремно» (1994), муз. комедія «Хазійка Рая» (1986); для симф. орк. – Симфонія (1991), «Слов'янське каприччіо» (1981); для струн. орк. – Симфонія (1986), для фп. з орк. – Концертно (1984); для фп. та ударних – Концертний дует; Фп. тріо, кам.-інстр. п'єси; для фп. – «Жанрові варіації», Соната (1990) та ін.; для скр. – Соната (1983); хори, вок. цикли, пісні; музика до теле- і театр. вистав (понад 50).

Літ.: Петренко О. Перший авторський// Музика, 1995, №3.

НЕКРАСОВ Олександр Іванович (16.12.1946, м. Красний Кут Саратов. обл.) – композитор, педагог. Закін. відд. нар. інстр. Львів. консерваторії по кл. баяна і диригуванню (1971), по кл. композиції Р. Сімовича (1977). 1970–73 – директор турійської ДМШ (Во-

лин. обл.). З 1977 – викладач, ст. викладач (1981), доцент (1989), проф. (1993) Донец. муз.-пед. ін-ту (з 1991 – консерваторії). Лауреат обл. премії ім. С. Прокоф'єва (1992). З. д. м. України (1995). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Урочиста увертюра (1977, 2-а ред. 1979), Східна новела (сюїта) «Сестра Сонця» (1984), Каспійська фантазія (1985); для орк. нар. інстр. – Гуцульська рапсодія (1980), сюїта «Ілюстрації до народних казок» (1982); для домрового орк. – сюїта «Три гуцульських гобелени» (1993); для голосу і струн. квартету – Дві байки І. Крилова (1980); для фп., квінтету дух. і ударних інстр. – Українське скерцо (1986); для фп. – варіації «Дзеркальні структури» (1977), Карпатська сюїта (1978), Гуцульська сюїта (1985), Два фантастичних ескізи (1986), Три присвячення С.С. Прокоф'єву (1992), Імпровізація (1995), прелюдії, п'єси для дітей; для баяна – Скерцо (1987), етюди; для домри і фп. – Елегія (1986), Варіації (1987), Гуцульське коло (194); вок. цикли – «Бій» (сл. М. Стельмаха, 1976), «Вірші Набі Хазрі» (зошит 1-й – «Люди та пісні», 1977; зошит 2-й – «Вершинна хмара», 1980); солоспіви – «Ви знаєте, як липа шелестить» (сл. П. Тичини, 1973), «Тиха балада» (сл. М. Сингаївського, 1974), «Притча бабиного літа» (сл. Й. Струцюка, 1984) та ін.; пісні на сл. В. Гея, В. Лагоди, П. Маха, М. Рибалка, Й. Струцюка; духовні хори; обр. укр. нар. пісень для жін. і міш. хорів – цикл «Пісні з Волині» (4 сюїти, 1992), для міш. хору – 2 фолькл. імпровізації на теми жартівливих укр. нар. пісень («Занадився журавель», «Весілля

мухи», 1994) та ін., для дит. хору – 2 хори на сл. Лесі Українки (1977); фолькл. диптих «Казочки» (1993).

Музикознавчі праці: Хрестоматія з слухання гармонічного аналізу з курсу сольфеджіо в 2-х ч. (1989, 1991); навчальні програми, статті.

Літ.: Варнавська В. Донецькі зустрічі// Музика, 1984, №2.

НЕМИРОВСЬКИЙ Григорій Романович (23.10.1971, Ворошиловград, тепер Луганськ) – композитор, виконавець. Закін. Київ. ССМШД і Київ. консерваторію (1995). Лауреат конкурсу «Молода Україна – Прокоф'єву» (Донецьк, 1993, II премія).

Тв.: для тенора і кам. орк. – кантата «Нічна пісня» (сл. Ф. Ніцше, 1993), для сопрано, баса і фп. квінтету – «Stabat mater»; для вок.-інстр. складу – «Гм» (сл. С. Зажитька); для альтя з орк. – Концерт (1995); для інстр. ансам. – «Натюр-морт» – 10 п'єс; п'єси для цинка (дух. інстр.), ударних інстр. та ін.

НЕМИРОВСЬКИЙ (НЕМЕРОВСЬКИЙ) Олександр Сергійович (11.04.1859 на Полтавщині – ?) – піаніст, композитор, музикознавець, педагог. Закінчив як піаніст Петерб. (1881) та Моск. (екстерном, 1894) консерваторії, навчався у Відні, Парижі. З 1894 викладав гру на фп. в муз. уч-щах Харкова, Тифліса, в муз.-драм. уч-щі Моск. філармонічного т-ва. Автор муз.-пед. праць.

Тв.: для симф. орк. – фантазія «Метелики» в 5-и ч.; для вчл. і фп. – Маленька сюїта, Мазурка і Гавот; для фп. – п'єси, перекладення («Історичний альбом»); пісні-романси – попул. «Взяв би я бандуру», «Скажи мені правду»; обр. нар. пісень – «Де грім за горою» та ін.

НЕЧАЙ-ГРУЗЕВИЧ Конрад (1859–1926) – композитор-аматор. За фахом лікар. Працював у Києві. Автор опери «Рання осень» (за драмою Є.Карпова) та ін.

НИЖАНКІВСЬКИЙ Нестор Остапович (31.08.1893, Бережани на Тернопільщині – 12.04.1940, Лодзь, Польща, перехований в Стрії, 1993) – композитор, піаніст, педагог, муз.-громад. діяч. Син О.Нижанківського. Закін. Вищий муз. ін-т у Львові, Віденську муз. академію по кл. Й.Маркса, де здобув ступінь д-ра філософії (1920–23), Празьку консерваторію і Школу вищої майстерності по кл. В.Новака (1928). Викладав у Високому пед. ін-ті ім. М.Драгоманова в Празі, у Вищому муз. ін-ті у Львові (1928–39). Муз. критик газ. «Укр. вісті». Співорганізатор і перший голова СУПРОМу.

Тв.: для симф. орк. – Полонез (1926?), Похоронний марш (1936), Просвітнянський марш (для дух. складу); Фп. тріо e-moll; для фп. і влч. – Сентиментальний вальс; для фп. – Варіації на укр. тему (1920–23), Intermezzo (1934), Маленька сюїта (1928?), Прелюдія і fuga на укр. тему, Fuga на тему «В-А-С-Н», альбом мініатюр «Фортепіанні твори для молоді» та ін.; хори – «Був май на небі» (сл. Б.Лепкого, втрачено), «Галочка» (сл. М.Обідного), «Гей, не дивуйтесь», «Многая літа», «Наймт» (сл. І.Франка), «Піскар» (сл. С.Яричевського), «Сонце «Просвіти», «Чорне море» та ін. (багато втрачено); солоспіви – «Поклін тобі, зів'яла квітко» (сл. І.Франка, 1933), «Чому я пробудився?» та «Осінь» (обидва нім. мовою, сл. М.Семаки), «Жита» (сл. О.Олеся), «Снишся мені так живо ясно» (сл. Б.Леп-

кого), «Ти, любчику, за горою» (сл. У.Кравченко), молитва «Богородице Діво» та ін.; хор. обр. нар. пісені; музика до п'єси «Кірка з Льолею» Ю.Косача.

Літ.: Булка Ю.Нестор Нижанківський. Життя і творчість. Львів – Нью-Йорк, 1997; він же. Нестор Нижанківський, К., 1972; Соневицький І. Композиторська спадщина Нестора Нижанківського, Рим, 1972; Записки НТШ т. ССХХVI, праці Музикознавчої комісії, Л., 1993.

НИЖАНКІВСЬКИЙ Остап Йосипович (24.01.1863, с. Малі Дідушичі на Львівщині – 22.05.1919, м. Стрий, розстріляний білополяками) – хор. диригент, композитор, педагог, громад. діяч, священик. Закін. Львів. духовну семінарію (1887), склав іспити на вчителя музики в Празькій консерваторії (1896), став викладачем шкільного співу. Один з ініціаторів т.зв. «артистичних мандрівок» з концертами по Галичині (1885, 1889, 1892), організатор у Бережанах філії львів. т-ва «Боян» (1892), його гол. диригент (1895–96), редактор багатьох його видань. Диригент т-ва «Боян» у Львові, Стрії (1910–14). Засновник муз. вид-ва «Бібліотека музикальна» (1885).

Тв.: для фп. – коломийки «Вітрогони»; для хору – «Буря на морі» (сл. І.Калічки), «Вечірня пісня» (сл. Б.Кирчіва), «Гуляли» і «Золоті зорі: З округів» (обидва на сл. Ю.Федьковича), «Наша дума, наша пісня» (сл. Т.Шевченка), «Ляхівка» (сл. М.Вороного), «Чи знаєш, де країна така мила?» (сл. Ю.Федьковича) та ін.; вок. дуети в супр. фп. – «Батько і мати» (сл. нар.), «До ластівки» (сл. В.Навроцького), «Люблю диви-

тись» (сл. О.Кониського); солоспіви – «Ах, де ж той цвіт?» (сл. В.Масляка), «Верніться, сні мої» (сл. О.Бобикевича), «І молилася я» (сл. О.Кониського), «Минули літа молодії» (сл. Т.Шевченка), «О, не забудь» (сл. В.Масляка) та ін.; духовна музика – «Боже, на землю руську поглянь» (сл. І.Дуцька), «Служба Божа», «Молитва Господня» (сл. Т.Луцка) та ін.; обр. укр. нар. пісені; записи і видання фолькл. зб.: «Пісні народні», Л., 1891; «Українсько-руський співа-ник з нотами», Л., 1907; упор. і вид. тв. ін. авторів. Частина спадщини композитора втрачена.

Літ.: Дем'ян Г. Музей Остапа і Нестора Нижанківських// Нар. творчість та етнографія, 1988, №6; Людкевич С. Остап Нижанківський і наша суспільність// кн. С.Людкевич. «Дослідження, статті, рецензії», К., 1973; Сов'як Р. Остап Нижанківський, Дрогобич, 1994; Колодій Я. Остап Нижанківський, Х., 1994.

НИКОДЕМОВИЧ Андрій Маріанович (02.01.1925, Львів) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А.Солтиса (1950), по кл. фп. Т.Маєрського (1954), її викладач (1951–73). Після звільнення з роботи (за ідеологічними мотивами) – коректор Укр. відд. Музфонду СРСР. 1980 виїхав до Польщі, проф. Люблінського католицького ун-ту. Був членом СКУ.

Тв.: пантоміма «Скляна гора» (лібр. Я.Поразинської, 1969); для симф. орк. – Симфонія (1974–75), Скрипковий концерт, Концерт для голосу з орк. (1972), для фп. з орк. – «20 експресій» (1960); для фп. і дух. орк. – Концертино (1967); кам. інстр. ансамблі, п'єси –

для скр., флейти; для голосу – 5 вокалізів (1957), Сім польських нар. пісені (1972) та ін., духовна музика – кантати, композиції на латин. тексти та ін.; обр. нар. пісені; музика до театр. вистав.

Літ.: Павлишин С. Композитор львівський Андрій Нікодемівич// Ruch muzyczny, Варшава, 1972, № 11; вона ж. Композитор-експериментатор// Музика, 1996, №3; Дувірак Д. Відлуння епохи у класах його...// Музика, 1994, №3; Контрасти: II міжн. фестиваль суч. музики, Л., 1996 (с.60).

НИКОЛАЄВ Вадим Борисович (14.11.1956, м. Умань Черкас. обл.) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції І.Ассєєва (1980). Викладач ДМШ і муз. уч-ща в Умані, з 1987 – ДМШ і муз. уч-ща в Одесі. Відп. секретар Одес. обл. орг. НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Героїчна увертюра (1987), для струн. орк. – Триптих (1983); для органа, струн. орк. і ударних – Концерти (1986, 1989); для фп. квінтету – Подвійна fuga (1981), для скр. (альта) і фп. – Діалог (1982); для фп. тріо – Укр. танець (1984); для органа – Інтродукція, Хоральна прелюдія, Пастораль, Хорал-токата (1985), Концертний етюд; для квінтету дерев. дух. – Прелюдія, Fuga і Адажіо (1985); для фп. – «Idiё fixe» (1982), «Три п'єси» (1984) та ін.; романси, пісні, обр. рос. нар. пісені Одещини для естр. ВІА (1986).

НИКОЛАЄВ Леонід Володимирович (13.08.1878, Київ – 11.10.1942, Ташкент) – піаніст, педагог, композитор, муз.-громад. діяч. Навчався у В.Пухальського (фп.) і С.Риба (теорія музики) у Київ. муз. уч-щі РМТ (1887–97). Закінчив Моск. консерваторію по

кл. фп. В.Сафонова (1900), по кл. композиції М.Іполітова-Іванова (1902, контрапункт вивчав у С.Танєєва), а також юрид. ф-т Київ. ун-ту (1903). З 1909 – педагог, проф. (1912) Петерб. (потім Ленінгр.) консерваторії. Д-р мист-ва (1941). Серед учнів (понад 150) із фп. – Д.Шостакович, В.Софроніцький, П.Серебряков, з композиції – В.Дешев, О.Крейн, Г.Попов, Є.Жарковський та ін. Н. а. РРФСР (1938).

Тв.: опера «Манфред» (за Дж.Байроном); для симф. орк. – Сюїта; кам.-інстр. ансамблі, для 2-х фп. – Сюїта та ін.; хори, романси, перекладення для фп. тв. ін. авторів.

Літ.: Савшинский С. Л. В. Николаев, Лен. 1960; Репзін В., Кальницький М. Родина творців// Музика, 1988, №4.

НІЩИНСЬКИЙ Петро Іванович (літ. псевдонім – **Петро БАЙДА**) (21.09.1832, с. Неменка, на Вінничині – 16.03.1896, с. Ворошилівка, там само) – письменник-перекладач, педагог, композитор-аматор. Муз. освіту здобув у Київ. духовній семінарії. Закін. ун-т в Афінах (1885), одержав ступінь магістра наук. З 1850 – півчий церкв. жив рос. посольства в Афінах, з 1860 жив в Одесі, з 1875 – в Ананьєві. Викладав у Петербурзі, Одесі, Ананьєві, Бердянську. Автор перших перекладів укр. мовою Софокла та Гомера, шести пісень з «Іліади», грецькою – «Слово о полку Ігоревім». Написав розвідки про грецьку музику і метрику. Організував хори і керував ними.

Тв.: муз. картина на власний текст «Вечорниці» (1875) до п'єси «Назар Стодоля» Т.Шевченка, хор з якої «Закувала та сива зозу-

ля» (1872) здобув популярність (вперше виконаний 1875 в Єлисаветграді); пісні-романси – «Порада», «У діброві чорна галка»; обр. нар. пісень – «Козак Софрон», «Байда», «Ой гук, мати, гук» та ін.

Літ.: Довженко В. Ніщинський П.Л., К., 1951, 1953, 1955; Пархоменко Л. Петро Ніщинський, К., 1989.

НОВОСАДСЬКИЙ Борис Іванович (14.07.1880, Меджибіж на Поділлі – 03.1932, Харків) – муз. критик, композитор. Закін. Петерб. ун-т (1904). Працював шкільним учителем, з 1926 – в Харкові, співробітник газ. «Харківський пролетар». Автор тв. для дух. орк., хорів, солоспівів: «Коліскова» (сл. Т.Шевченка), «Айстри» (сл. О.Олеся), масових пісень, кам.-інстр. та фп. композицій.

НОСАЧ Павло Варламович (22.09.1890, с. Бовкун на Київщині – 20.10.1966, Київ) – бандурист (незрячий), виконавець нар. дум і пісень. Учасник етногр. анс. кобзарів і лірників. Член СКУ. Автор «Думи про Великого Кобзаря», думи «Про Щорса» та ін.

Літ.: Лавров Ф. Павло Носач// Нар. творчість та етнографія, 1965, № 5.

НОСИК Олег Іванович (12.03.1926, Запоріжжя – 21.09.1996, там само) – композитор, педагог. Закінчив Моск. муз.-пед. ін-т ім. Гнесіних (1959). Викладач Дніпроп. муз. уч-ща (1959–61), з 1961 – зав. теор. відд. Запоріз. муз. уч-ща. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Наша весна» (сл. М.Рильського, 1961); для симф. орк. – Увертюра на три укр. нар. теми (1959); для струн. орк. – Симфоніста (1972), для скр. з орк. – Варіації (1969); 2

струн. квартети (1959, 1962); для скр. і фп. – Варіації (1959); для скр., влч. і фп. – Варіації; для мідних дух. інстр. – Квінтет (1994); для фп. – 20 прелюдій, балада «Спогади», Ноктюрн, Вальс, Фуга та ін.; для 2-х баянів – «Пісня»; хори, романси, цикл пісень на сл. С.Єсеніна, пісні для дітей.

ОВЕНБЕРГ А. – див. **ПРИСОВСЬКИЙ В.А.**

ОВЧАРЕНКО Василь (01.08.1889, Ніжин Чернігів. губ. – 04.10.1974, Майямі, США) – композитор, диригент, педагог (США). Закінчив Харків. муз. уч-ще по кл. валторни Г.Гека (1912), вищу муз. освіту здобув у Харків. і Моск. консерваторіях. Працював у симф. орк. у Тбілісі, викладав у Харків. муз. проф. школі та в робітничій консерваторії. Диригував хором Софійського собору в Києві. Був членом АРКУ. З 1950 жив у Майямі (штат Флорида, США).

Тв.: дит. опери – «Лісова царівна» (лібр. Л.Полтави, 1967), «Чародійна сопілка» (за нар. казкою, співавтор Я.Барнич), «Ліс Микита» (лібр. Л.Полтави за І.Франком, 1969); вок.-симф. – 3 пісні на сл. Т.Шевченка; для симф. орк. – Симфонія, Сюїта; для кам. орк. – Сюїта на укр. нар. теми; для струн. орк. – Думка; для дух. орк. – Увертюра на укр. нар. теми (1931), Фантазія на теми з опери «Тарас Бульба» М.Лисенка, марші: «Західна Україна» (1929), «Похідний» (1931); для орк. нар. інстр. – Скерцо; Фп. квартет (1963), Струн. квартет; для фп. тріо – Укр. танець, Думка (1963); для скр. і фп. – Мелодія; для фп. – 3 етюди (1930),

Аркан, Коломийки та ін.; хори, пісні, обр. нар. пісень.

ОВЧАРЕНКО Галина Іванівна (09.07.1963, с. Новодружківка Луган. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Ю.Іщенко (1987). Працювала ст. редактором Сумської обл. філармонії, з 1989 – викладач муз.-пед. ф-ту Сумського пед. ін-ту. Заохочувальна премія на Другому конкурсі композиторів ім. М. та І.Коць (1992). Живе у Великій Британії. Заруб. член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – 2 кантати на фолькл. тексти (1991); для солістів та орк. – «Обпалена мальва» (сл. В.Отрошенка, 1992); для кам. орк. – «Співаночки» (1991), «Дрібшечки»; для фолькл. анс. та кам. орк. – «Предковичне» (1995); для симф. орк. – «Studies in Witchcraft» (1999); для квінтету дух. інстр. – «Хиталася тиша у небі» (1993); для фп. – Соната, прелюдії; для к-баса і фп. – Соната; для кларнета – 2 п'єси (1994); для труби і фп. – Токата; хор. диптих – «Весновий» (1989), «Закликання дощу»; вок. цикл «Дитячі картинки» (1989).

Літ.: Чекан Ю. Контури фестивалю// Муз. академія, 1993, №1; Драч І. «Поки кує зозуля...»// Музика, 1996, №2.

ОГОЛЕВЕЦЬ Володимир Степанович (02.06.1884, Полтава – 1968, там само) – композитор-аматор, педагог. Брат муз. теоретика О.Оголевця. За фахом юрист. Закін. істор.-філол. ф-т Київ. ун-ту (1907), вчився на юрид. ф-ті ун-ту (1913–15). Навчався гри на фп. і теорії композиції у Л.Лісовського в Полтаві. Один із засновників Полтав. т-ва аматорів кам. музики (1909–11). 1913–14 – муз. рецензент газ. «Киевские ведомости». 1935–

48 – викладач, доцент (1936), зав. кафедри рос. літ. Полтав. пед. ін-ту. Серед муз. тв. для симф. орк. – Українська сюїта з 3-х ч. (1911, присв. пам'яті харків. диригента Ф.Кучери), поеми – «Триумфальна хода Юлія Цезаря» (1910), «Прометей» (1908), для влч. і фп. – «Oriente in modo di marcia» (1909). Автор брошури – Симфонії Бетховена, К., 1913.

Літ.: Гришок Н. Федір Миколайович Попадич, К., 1987; Лисенко І. Полтавський музичний діяч// авт. зб. Музики сонячні дзвони, К., 2004.

ОЛЕКСІЄНКО Олександр Васильович (23.10.1968, Суми) – акордеоніст, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. акордеона М.Різола (1994), по кл. композиції М.Дремлюги (1997). Канд. мист-ва (2003). З 2003 – директор оперної студії при НМАУ.

Тв.: для орк. нар. інстр. – Адажіо-реквієм пам'яті А.Білошицького (1994), для баяна з симф. орк. – Концерт (1997); для квартету нар. інстр. – Токата-ретро; для акордеона – Святковий вальс; естр. пісні на власні слова.

Літ.: Лашкай Ю.// Молодь України, 1995, 1 лист.

ОЛЕСОВ Юрій Вікторович (23.05.1924, Свердловськ) – композитор, диригент. Закінчив Уральську консерваторію по кл. композиції (1948) і диригування (1951). 1961–63 – гол. диригент симф. орк. Хабаровської філармонії, 1963–74 – Луган. Був членом СКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантати, балади; для симф. орк. – «Поєма-ноктюрн» (1944), «Золотий берег» (1948), для флейти і струн. орк. – Казка (1943); п'єси – для скр. і фп.,

для фп., для арфи; романси на сл. рос. поетів; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ОЛІЙНИК Юрій (01.12.1931, Тернопіль) – піаніст, педагог, музикознавець, композитор (США). Закін. Клівлендський (США) муз. ін-т як бакалавр по кл. фп. (1956), Кейс Вестерн Резерв ун-т як музиколог, магістр мистецтв (1959). Викладач Клівлендської муз. школи «Сеттлмент» (1956–59), філії у Сакраменто Сан-Франциско муз. консерваторії (1960–67), Каліфорнійського держ. ун-ту (1985–87), приватної муз. школи. З кінця 90-х – викладач Америкен Рівер Коледжу в Сакраменто і приватної школи. Заруб. член НСКУ.

Тв.: для фп. – «5 спонтанних танків» (1959), 5 етюдів (1969), Фантазія для лівої руки (1982), п'єси для дітей: для фп. з орк. – Концерт (1988), для бандури з симф. орк. – 4 концерти: №1 – «Американський» (1987), №2 – «Романтичний» (1993), №3 – (1996–99), №4 – «Трипільський» (1997); для бандури і фп. – сюїта «Чотири подорожі по Україні» (1995); для бандури соло – Соната (1988), рондо «Українське Різдво» (1990), Токата (1991), обр. укр. нар. пісень та колядок; пісні – «Героїчна пісня» (сл. О.Олеса), «Балада про Чорнобильське село» (сл. О.Гай-Головка) та ін.

Літ.: Бенч О. Трипільські мотиви Юрія Олійника// Укр. муз. газета, 2000, №1(35).

ОЛЬХОВСЬКИЙ Андрій Васильович (псевдонім – Євген ОЛЕНСЬКИЙ) (28.08.1899, с. Гути, побл. Харкова – 15.02.1969, Вашингтон, США) – музикознавець, композитор, педагог (США). Закін. Харків. ін-т лісо-

господарства (1925), Харків. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова (1926), аспірантуру Ленінгр. ін-ту історії мистецтв (наук. керівник А.Луначарський, 1929). Канд. мист-ва (1929). Був редактором ж. «Музика» (1929–34). Викладач, доцент, в.о. проф. Харків. консерваторії (1929–34), проф. (1935), зав. кафедри укр. музики Київ. консерваторії (1935–41), директор муз.-балетної школи (1942–43), 1945–47 – директор муз. школи в таборах у Німеччині, 1947–49 працював у Мюнхені, в Укр. вільному ін-ті, з 1949 жив у США.

Тв.: вок.-симф. – ораторія «Сад Гетсиманський» (1956); для симф. орк. – 4 симфонії: №1 (1940), №2 – за мотивами І.Франка (1948–49), №3 (з хором) – «Miserege Domine» (1952–54), №4 (1953–54), Симфоніста фа-дієз (1957), Симфоніста соль-дієз; Симфонія-триптих (1964); хори; цикл пісень на сл. Лесі Українки; музика до драм. поеми «Оргія» Лесі Українки (1947).

Музикознавчі праці: Нарис історії української музики (1939), К., 1941; передрук.: К., 2003; Music Under the Soviets: The Agony of An Art// New York, 1955; статті в пресі.

Літ.: Витвицький В. Музикознавець Андрій Ольховський// авт. зб. За океаном, Л., 1996; Ольховський Ю. Про батька// Укр. муз. архів, вип.3, К., 2003.

ОЛЬШЕВСЬКИЙ Володимир Іванович (05.02.1955, м. Новоград-Волинський Житомир. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Дремлюги (1980). Викладач ДМШ в Новограді-Волинському

(1981–83), з 1983 – у Вишгороді Київ. обл. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – поеми для чол. голосів і кам. орк.: «Вірю в любов», «Мир на землі» (обидва на сл. В.Чердиченка), «Струм-мок» (на власні сл., 1985); для симф. орк. – Симфонія (1980), 2 поеми (1980, 1992); для струн. квартету – Сюїта (1984), для квартету дерев. дух. – Варіації (1984); п'єси – для фп., для альтя і фп.; вок.-інстр. – Вокаліз (1984); вок. триптихи на сл. А.Хенеля, Лесі Українки; хори, пісні, обр. укр. нар. пісень.

ОЛЬШЕВСЬКИЙ Станіслав Іванович (12.10.1951, м. Новоград-Волинський Житомир. обл.) – композитор. Брат В.Ольшевського. Навчався в Петрозаводській філії Ленінгр. консерваторії по кл. композиції (1971–77), закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1988). 1978–84 – керівник самод. колективів. З 1993 – в Новограді-Волинському.

Тв.: для симф. орк. – 2 симфонії (1988, 1989), Диптих з орк. на сл. Ст.Неумерта (1990), на сл. суч. польсь. поетів (1991), для голосу з синтезатором, ритм-комп'ютером на сл. Л.Костенко (1991), для голосу з гітарою на сл. східних поетів (1992), на сл. япон. поета VII ст. М.Басьо (1992).

Літ.: Лигачева Н. Он вышел из «Битлз» и грузчиков// Киевские ведомости, 1993, 21 січ.

ОМЕЛЬСЬКИЙ Іполит (кінць XIX – поч. XX, Галичина) – автор «Трьох набожних пісень» (вид. Л., 1939), хору «Заповіт» (сл. Т.Шевченка), дит. хору «Поклін тобі, Тарасе» (сл. Ю.Шкрумеляка) та ін.

ОМЕЛЬСЬКИЙ Олександр (22.05.1906, с. Онут, тепер Чернів. обл. – 01.02.1988, С.-Петербург, штат Флорида, США) – композитор, піаніст, педагог (США). Закін. Чернів. консерваторію, навчався у Відні, у «Моцартеумі» в Зальцбурзі. З 1963 жив у Нью-Йорку, викладав у Укр. муз. ін-ті.

Тв.: Фп. тріо; для скр. і фп. – Романс, Капричіо; для фп. – Поема, Елегія, «Парафраз у манері Ліста» на тему укр. нар. пісні «Ой я нещасний», Експромт, Балада, «Екскурсія до Шенбруна», Етюд, Варіації, зб. п'єс «28 популярних укр. мелодій» (1972); романси – «Чи чуєш ти пісні мої?» (сл. С.Некорович), «Гримить» (сл. І.Франка), «Я прагну усю мою душу» (сл. Лесі Українки) та ін.; хори.

ОНУФРІЄНКО Анатолій Васильович (28.06.1935, с. Зоряне Дніпроп. обл. – 03.09.1997, Львів) – баяніст, педагог, композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. баяна М.Оберюхтина, по кл. диригування Д.Пелехатого (1959), з 1979 – її проректор, проф. (1985). З. д. м. УРСР (1984). Автор тв. для баяна, орк. нар. інстр. («Хороводи», «Фрески», «Танець з полонини», «Вальс» та ін.), муз.-пед. посібників (у співавторстві).

ОПАНАСЮК Олександр Петрович (08.01.1959, м. Ківерці Волин. обл.) – композитор. 1984 закін. Львів. консерваторію. 1981–84 – концертмейстер, викладач радехівської ДМШ, 1989–90 – викладач Ніжин. пед. ін-ту, 1990–94 – Дрогоб. пед. ін-ту, з 1994 – ст. викладач. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія, «Драматична поема» (1989); для скр. і фп. – п'єси, для фп. – сонати (3-я – «Осінь»), Елегія-Постлю-

дія, Диптих (1997), дит. п'єси; вок. цикли на сл. Е.М.Рільке, П.Верлена, Ф.Г.Лорки, романси; для міш. хору і трикутника – «Осанна Господу» (сл. Н.Великої), для тенора та міш. хору – кантата «Освідчення» (сл. І.Драча), пісні на сл. М.Белля, Й.Фиштика, Г.Чубач; обр. укр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: статті з питань муз. методики та естетики у спец. зб. (Ніжин, 1990; Мелітополь, 1991; Київ, 1992, Дрогобич, 1998).

ОРЛОВ Сергій Борисович (1908, Москва – 1937, ?) – композитор. Закін. Одес. муз.-драм. ін-т по кл. фп. С.Кондратьєва, по кл. композиції П.Молчанова (1928). Репресований (1936), загинув у таборах. Реабілітований (1994).

Тв.: 6 симфоній; музика до п'єси «Овеча криниця» Лопе де Вега та ін. (доля творів невідома).

Літ.: Рад. музика, 1933, №1, с. 14 (виноска); Смирнов В. Теофіл Рихтер, отец Святослава// Известия, 1988, 3 июля; він же. Трагическая судьба композитора Сергея Орлова// кн. Реквием XX века, ч. 1, Од., 2001.

ОРФСЄВ Серафим Дмитрович (15.05.1904, с. Крутинська Байгора, тепер Липецької обл. – 20.07.1974, Одеса) – муз. теоретик, композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Одес. муз.-драм. ін-т по кл. композиції П.Молчанова (1932). 1934–41 – асистент кафедри композиції Одес. консерваторії, з 1949 – її викладач, доцент, 1951–62 – ректор, з 1952 – зав. кафедри історії музики. Голова правління Одес. обл. орг. СКУ (1952–54).

Тв.: для симф. орк. – Сюїта (1932); 4 струн. квартети (1930, 1932, 1941, 1946 – «Звільнена Молдавія»); для дерев. дух. інстр. –

Квартет (1969); для фп. – 5 прелюдій (1928), Концертний вальс (1934), Три гуморески (1946), Альбом для юнацтва (зб. 1-й – 10 п'єс, 1949; зб. 2-й – 10 п'єс, 1967), 4 канони (1970), 5 п'єс (1970); для скр. і фп. – Соната (1947); для альта і фп. – Романс (1948); хори на сл. М.Лермонтова, І.Франка, А.Майкова, А.Малишка та ін.; романси на сл. М.Лермонтова, Т.Шевченка, М.Рильського, Якуба Коласа та ін.; пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Музикознавчі праці: Гармонічна мова Римського-Корсакова (1940–41); Канони (1949–50); Про викладання поліфонії строгого стилю (1955); Історія Одеської консерваторії (1957); Дисонуючі гармонії в художній практиці (1959); Одновисотні тривуки і тональності (1968); М.Леонтович і укр. нар. пісня, К., 1981 та ін.

Літ.: Германов С. Музыкальная жизнь Одессы// Сов. музыка, 1947, №5; Ровенко О. Його остання наукова праця// Музыка, 1979, №2;

ОСАДЧИЙ Олександр Пилипович (14.09.1947, Київ) – композитор, естр. музикант. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1980). З 1983 – худож. керівник конц. ансам. «Рапсодія» (Київ). З. д. м. УРСР (1987), з 1994 – у ФРН. Заруб. член НСКУ.

Тв.: кантата «Б'ють у крицю ковалі» (сл. Б.Олійника, 1980); для симф. орк. – Увертюра (1980); для естр. орк. – Концертна увертюра (1985) та ін.; романси; пісні – «Ти – Земле моя», «Шлях до Тараса» (обидві на сл. Ю.Рибчинського), «Пам'ятай мене завжди» (сл. І.Кашежевої), «Не лукав» (сл. М.Ткача) та ін.; пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до кінофільмів.

ОСТАПЕНКО Зіновій Трифонович (12.11.1904, с. Оленівка на Донеччині – 01.01.1956, Київ) – диригент, композитор. Музики навчався самостійно. Хормейстер (1923–29), зав. муз. частини Маріупольського драм. т-ру (1933–41), диригент військових ансамблів (1942–51), орк. Держ. ансамблю танцю УРСР (1951–55). З. а. УРСР (1949). Член СКУ.

Тв.: для солістів хору і орк. – «Поема про Дніпро» (1943), поема «Моя Батьківщина» (1952); хорові і сольні пісні; музика до хореограф. композицій, театр. вистав (80).

Літ.: Васильєва А. Видатна культурна подія (перша програма ансамблю танцю України)// Рад. Україна, 1952, 23 трав.

ОСТРОВА Світлана Василівна (28.02.1961, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. муз. уч-ще по кл. хор. диригування (1987), Київ. консерваторію по кл. композиції Я.Липинського, по кл. органа Г.Булибенко (1992). Викладач ДМШ у Києві. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Концертне роудо «Скоморохи» (1988), «Купальські сцени» (1992); для органа і дит. або жін. хору – Реквієм (на латин. канонічні тексти, вар. для хору, струн. орк., фп. і дзвонів – Реквієм пам'яті жертв голодомору (сл. Л.Костенко, 1993); для органа – «Початок Всесвіту» (1993), «Lacrimosa» (1995); для фп. – Соната (1987), 2 рапсодії (1987, 1989), цикл п'єс «Звукписи» (1987) та ін.; п'єси – для орк. нар. інстр., для ансам. домристів; для хору без супр. – 2 концерти: «Пам'яті Артемія Веделя» (1988) і «Катарсис» (1991), Псалом № 57, тв. для хору, вок. ансам. і ансам. сопіларів (1987).

ПАВЕНСЬКИЙ Володимир Михайлович (23.05.1957, Чернівці) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В.Камінського (1985). З 1984 – звукорежисер Львів. телебачення. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1985), Камерна симфонія (1991–92), Вальс-меморіум (1992), Увертюра (1987); для струн. орк., флейти, клавесина – Сюїта в старовинному стилі (1985, 2-а ред. 1989); для дух. інстр. – Квінтет (1992); для естр. ансам. – обр. нар. пісень; Струн. квінтет (1983); сонати – для скр. (1982), для флейти (1987); для влч. і фп. – Елегія в романтичному стилі (1984); п'єси – для флейти, тромбона, для ансам. тромбонів; для фп. – Українська сюїта (1979), цикл «Народні скарби», цикл «Народні скарби» (за мотивами укр. нар. казок, 1981), Пасакалія (1980), Альбом п'єс для дітей та юнацтва (2 зошити, 1989) та ін.; вок. цикл на сл. О.Блока (1988–89); романси на сл. М.Грудинської, О.Блока, А.Курача, Лесі Українки та ін.; для міш. хору – «3 ранніх поезій М.Рильського», «Колядки та шедрівки» та ін.; хор. концерт «Від зими до зими» (1993); естр. пісні; пісні для дітей; музика до телевізії.

ПАВКОВИЧ Всеволод Володимирович (03.01.1902, Білосток, Білорусія – 10.10.1981, Херсон) – композитор, педагог, музикознавець. За походженням чорногорець. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1934). 1934–43 – викладач муз.-теор. дисциплін Київ. консерваторії, доцент. З 1946 – у Херсоні, викладач вечірньої муз. школи для дорослих, з 1959 – муз. уч-ща. Серед учнів – Ю.Іщенко.

Автор тв. для фп. (зокрема «Чотири п'єси на укр. теми», вид. К., 1930), романсів, музикознавчих праць: Двоголосні диктанти з сольфеджіо, К., 1980; статей в журналах, у зб. Музично-наукові записки, кн.1 – Рух, 1931.

Літ.: Конькова Г. Юрій Іщенко. К., 1975 (спогад композитора, с. 5-6); Павкович В. Страницы прошлого (из «Дневника»), Кузик В. В.Павлович// Наук. вісник НМАУ, вип.30: Зі спадщини майстрів, кн.1, К., 2003.

ПАВЛЮЧЕНКО Сергій Олексійович (04.10.1902, Курськ – 2001) – музикознавець, педагог, композитор. Закін. Ленінгр. консерваторію по кл. Б.Асаф'єва, Ю.Тюліна, М.Чернова (1931), диригуванню навчався у М.Малька. Викладач Ленінгр. консерваторії (1932–47), директор Львів. консерваторії (1947–53). Проректор (1953–63), зав. кафедри теорії музики (1953–59, 1963–69), проф. (1963) Київ. консерваторії (1963–74), проф.-консультант (1969–74). З. д. м. УРСР (1954).

Тв.: для фп. – Прелюдії і фуги (1959); Маленькі фуги (для дітей, 1967); для хору – Поліфонічні етюди (1972); для голосу – Одноголосні та двоголосні варіації для співу (1969), Етюди для співу (1974) та ін.; для фп. в 4 руки – цикл обр. нар. пісень – укр. (1976), рос. (1977) та ін.

Музикознавчі праці: Елементарная теория музыки, Лен., 1938, 1940, 1946; Краткий музыкальный словарь-справочник, М., 1950; Практическое руководство по контрапункту строгого письма, Лен., 1962; Музиканту-любителю – словник, К., 1965 та ін.

Літ.: Майбурова К. Теоретико-педагогіч. Музика, 1972, №4; Лобанов А. Вітаємо ювіляра// Культура і життя, 1987, 23 груд.

ПАДУРА Тимко (ПАДУРРА Томаш) (21.07.1801, с. Ілліці на Вінничині – 20.09.1871, Козятин на Вінничині) – поет, композитор-аматор. Закін. Кременецький ліцей (1925). Один із представників т.зв. укр. школи в польс. літ. Писав вірші й пісні на укр. теми, деякі вірші – з власною музикою, торбаніста Г.Відорта, скрипала К.Ліпінського. Вперше видані у зб. «Українки з нотами», Варшава, 1844, «Співанки українця», 1878. Серед тв. – романси і пісні «Січовик», «Козак пана не знав звуку», «Гей, я козак з України», «Гей, козаче, в добрий час» та ін. На пропозицію декабристів С.Муравйова-Апостола і М.Бестужева-Рюміна написав «бойову пісню» «Рухавка» (укр. мовою, або «Пісня козацька» (1825).

ПАЛКОВА (МАРЧЕНКО) Наталія Вікторівна (11.07.1965, Москва) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1990). 1991 – концертмейстер Львів. муз. уч-ща, з 1993 – Ужгород. уч-ща культури; секретар-референт МТД «Ужгород». Член НСКУ.

Тв.: для голосу з симф. орк. – симфонія «Роксолана» (2-а ред. 1992); для кам. орк. – дит. казка-балет «Король Дроздобород» (1993), Фуга (1993); для кам. орк. і альтя соло – «Cammernusic «Nina»; для альтя, кам. орк. органа і клавесина – Сюїта (1993); для фп. – 3 п'єси; 2 духовні хори; романс «Спогад» (сл. В.Густі); обр. укр. нар. пісень.

ПАНОВ Ігор Андрійович (27.12.1958, Магнітогорськ) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Дремлюги (1984). Емігрував у Францію.

Тв.: опера-балет «Квартет» (за байками І.Крилова, 1986), балет «Чекай мене» (за мотивами лірики воєнних рр., 1988–89); для симф. орк. – Симфонія (1985); дит. кантата (на вірші рос. поетів XIX ст., 1985); для голосу з кам. орк. – «Строфи про мужність» (1986), «Три канцони Франческо Петрарки» (1985), для струн. орк. – «Фоліант Монпельє» (1993), п'єси – для орк. нар. інстр., для влч., для органа; романси, цикл дит. пісень.

ПАНОЧНИЙ (справж. – **ПАНОЦНИЙ**) **Алоїз Йосипович** (бл. 1820, Чехія – 23.06.1883, Київ) – музикант, педагог. За походженням чех. З 1852 жив у Києві, викладав в Ін-ті шляхетних дівчат, Першій гімназії та пансіоні Гедуєна, де 1852–55 у нього навчався гри на фп. М.Лисенко. Автор фп. п'єс.

ПАНЧЕНКО Семен В. (кн. XIX – 1937 ?) – автор церк. творів.

ПАНУЛАВА-ОСКОМЕНКО Тамара Георгіївна (22.02.1952, Полтава) – композитор, баяністка. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. баяна (1977), Муз.-пед. ін-т у Ростові-на-Дону по кл. композиції (1990). Викладач ДМШ м. Донецька Полтав. обл. (1972–74), з 1975 – ДМШ у м. Гагра, муз. уч-щі Сухумі, з 1992 – викладач Полтав. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: опера «Маруся Чурай» (за тв. Л.Костенко); вок.-симф. – для сопрано і орк. – поема «Камачич» (сл. Дм.Гулія, 1989–90), для рецитатора, сопрано і орк. – «Сповідь», для солістів, хору та орк. – Passioni «Тридіцять третя сльоза України»

(сл. укр. поетів, 1993), «Диптих» (сл. С.Георге, 1995); для симф. орк. – «Монолог» (1988), 2 Concerti grosso (1991, 1995); Адажіо пам'яті трагедії Чорнобиля; кам.-інстр. – для кларнета і струн. – Ноктюрн (1987), Фп. тріо пам'яті жертв землетрусу у Вірменії (1989), для фагота і фп. – Варіації (1986), для кам. ансам. – «Купальська сюїта»; для фп. – цикли: «У житті клоунів», «Фантазії хлопчиська», «6 настроїв», цикл сонатин, 2 сонати; для баяна або акордеона – «Абхазька сюїта» (1988); вок. цикли – «Зелена вісь» (сл. С.Бобкова), «Листи на Колиму» (сл. Ш.Цвіжба), «Квітковий шлях» (сл. В.Ходасевича), «Три сонети Шекспіра»; хор. концерт «Кавказу» на сл. О.Пушкіна, М.Лермонтова, С.Сєніна, Г.Табідзе, Дм.Гуліа (1988), 2 хори на сл. Дм.Гуліа; обр. укр. та абхаз. нар. пісень; пісні; музика до композицій «Купало» (1994).

ПАРФІЛОВ Яким І. (01.08.1883 – ?) – хор. диригент, педагог, муз. теоретик. Навчався музики у капелі Я.Калішевського і на диригентських курсах при Одес. консерваторії. Викладав у Житомир. пед. ін-ті та Ін-ті нар. освіти. Видав підручники з сольфеджіо (Х., 1927) та гармонії (Х., 1929). Автор хор. композицій. Літ.: Лисько З. Сучасні музики Великої України// Укр. музика, 1938, №11–12.

ПАРХОМЕНКО Микола Михайлович (23.07.1902, с. Караванна Катеринослав. губ. – 03.06.1964, м. Еліста, Калмикія) – композитор, альтист, педагог. Закін. Ростов. консерваторію по кл. скрипки і композиції (1924), Моск. заочний ін-т музикантів-педагогів по кл. альту В.Борисовського (1938).

Викладав у різних муз. закладах, 1946–49 – у Львів. консерваторії. Грав у симф. оркестрі. Член СК.

Тв.: дит. опери – «Стрілець Тель» (1925), «Казка про рибака і рибу» (1936), «Лампа Алладина» (1941); балет «Шехерзада» (1925); кантати, Ораторія; для симф. орк. – 4 симфонії (1930, 1933, 1943, Українська – 1947), 2 сюїти, 2 поеми; 3 струн. квартети (1923, 1935, 1948), 2 фп. тріо (1930, 1952); для скр. і фп. – Соната, для фп. – Соната (1940); хори, романси, пісні.

ПАСІЧНИК Володимир Петрович (14.09.1963, с. Басівка на Львівщині) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції Л.Мазени (1990), був її бібліотекарем. З 1992 – викладач Львів. муз. уч-ща, з 2000 (одночасно) – мол. наук. співробітник Львів. наук. б-ки ім. В.Стефаніка. Керівник церк. хору. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – симфонія «Miserere nobis» (1990); 2 струн. квартети (1988, 2002); для альту і фп. – Соната (1989), для фагота і фп. – Рондо (1987); для фп. – дит. п'єси; для нетрадиційного кам.-вок. складу – «Молитва» (сл. Б.-І.Антоніча, 2002), для хору – Літургія, поема «Чорнобиль» (сл. В.Квітневого, 1996), «Веснянка» (сл. І.Франка, 2001), обр. укр. нар. пісень (1989).

ПАЦЕРА Віталій Володимирович (20.01.1936, с. Улянівка Сумської обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича (1966). Викладач Луцького муз. уч-ща (1964–67), зав. муз. частини Пермського т-ру юного глядача, викладач муз. уч-ща (1967–81), Харків. культосвітнього уч-ща (1981–82), середньої школи, муз.

уч-ща (з 1995). Лауреат премії ім. Б.Лятошинського (2003). Голова Харків. орг. НСКУ (з 1999).

Тв.: для орк., хору та солістів – Реквієм (сл. О.Марченка, 1997); для симф. орк. – 5 симфоній (1970, 1975, 1977, 1982, 1990), «Симфонія духів» (1998), Марш (1980); для струн. орк. – Симфонія (1996), Серенада (1996); концерти з орк. – 2 для фп. (1967, 1998); для скр. (1973), для альту (1996), для 2-х труб і 3-х тромбонів (1984), для тромбона (1997), для голосу (1987), для труби (1993), для флейти (1997); Струн. тріо (1990); для скр. і фп. – 4 поеми (1974–75), Нартита (1974); для тромбона, вч. і фп. – «Ave Maria», для тромбона і фп. – Монолог; для тромбона, труби і фп. – Тріо (2002); для кларнета і фп. – Скерцо (1989), для саксофона і фп. – «Джазові композиції» (1997); для фп. – альбом «Музика з юнацького світу» (1966), 10 сонат (1966–88; 2-а ред. 10-ї – 1991), соната «Диявол і Христос» (1995), «Нерозв'язані діалоги» (1996), 10 вальсів, Прелюдія і Подвійна fuga, 20 прелюдій (1972), 2 рапсодії (1984 – на укр. тему, 1986), Дитячий альбом, Сюїта (1994); для хору – дит. цикл «Лісові акварелі» (1974), 2 поеми – «Тяжко, важко в світі жити», «Тече вода» (обидві на сл. Т.Шевченка, 1985); для голосу з фп. – монолог «Холодний яр» (сл. Т.Шевченка, 1966), вок. цикли – «Моя земля» (1969), «Притяжіння» (1976), «На розпутьті козак сидить» (сл. Т.Шевченка, 1980), «Співи із «Кобзаря» (1991), на сл. І.Буніна (1979); пісні.

Літ.: Мокрієва Г. Лист із Києва// «Ruch muzyczny» 1962, 1 трав.; передрук.: Музика, 1992, №4.

ПАЦУКЕВИЧ Віктор Олександрович (28.02.1948, Київ – 19.06.1996, повл. Гребінки Полтав. обл., похований у Києві) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (на сл.). 1980–86 – викладач київ. ДМШ, ССМШД ім. М.Лисенка. Член СКУ.

Тв.: Хорова кантата на сл. В.Брюсова (1986); для симф. орк. – 2 симфонії (1980, 1982); для фп. – Сюїта (1982), для вч. і фп. – «Чотири концертні п'єси» (1983), для орк. нар. інстр. – Веснянка (1985), Поема (1987); для готово-виборного баяна – «Романтична сюїта» (1985), для баяна – Соната (1987); цикл романсів на сл. В.Сосюри (1980); пісні; музика до кінофільмів.

Літ.: Лісецький С. А музика продовжує життя...// Хрещатик, 1997, 18 січ.; Деменко Б. Мифы и парадокси Виталия Пацеры// Зеркало недели, 1999, 3 июля.

ПАЧОВСЬКИЙ Михайло Іванович (20.09.1861, с. Добростани на Львівщині – 13.03.1933) – письменник, педагог, фольклорист, композитор-аматор. Закін. Віденський ун-т (1887). Учителював у Львові, Коломиї, Долині. Автор пісень для міш. хору «Ой не гаразд, запорожці», «Чумаки».

ПАШКЕВИЧ Анатолій Максимович (11.02.1938, с. Довбиші Житомир. обл.) – хор. диригент, композитор-аматор. З 1965 – хормейстер, 1967–73 – худож. керівник Черкаського укр. нар. хору, з 1978 – організатор і худож. керівник Волинського укр. нар. хору. Н. а. України (1985). Автор ораторії «Крик попелу» (лібр. О.Богачука, 1987), кантати «Чернігівські дзвони» (сл. М.Негоди), пісень – «Степом,

степом» (сл. М.Негоди), «Синові» (сл. В.Симоненка), «Біла хата» (сл. Д.Луценка), «А мати ходить на курган», «А у нас на Україні» (обидві на власні сл.) та ін.

Літ.: Гей В. Родом з маминої пісні// *Культура і життя*, 1988, 17 трав.; Токарев Ю. Ораторія для народного хору// *Культура і життя*, 1987, 26 лип.

ПАШКОВСЬКИЙ Василь (XVII ст.) – церк. композитор. Автор власних або скомпільованих мелодій на релігійні тексти.

ПАЩЕНКО Анатолій Олексійович (1952 – 1990, Полтава) – естр. автор-виконавець. Закін. Горьківську консерваторію. 1980 створив і очолив ВІА «Краяни» (Полтава), який став лауреатом респ. та всес. конкурсів естради. Автор пісень «Мак» (сл. власні), «Я кохав так тебе» (сл. А.Лихошвай), «Падає лист», «Берегиня» (обидві на сл. В.Герасимова) та ін.

Літ.: Олійник М. Зірка з врапнішого неба// *Культура і життя*, 1990, 26 лип.; Матвійчук А. Світло його зорі// *Музика*, 1990, №5.

ПАЩЕНКО Василь (1822 – 05.03.1891, с. Буда-Горобіївська на Черкащині) – композитор. Жив в Одесі. Автор тв. для фп. – полонез «На смерть Т.Шевченка» (1861), «Дума про Україну», транскрипція укр. пісні «За Немань іду», Болгарський марш, вальс, мазурка, полька; романсів на сл. укр. і рос. поетів.

Літ.: Українська фортепіанна музика, вип.5, К., 1974.

ПЕКАЛИЦЬКИЙ (ПЕКАЛЬ) Семен (Симеон) Авдійович (бл. 1630 – ?) – церк. композитор, співак, регент хору черніг. архієпископа Лазаря Барановича, капели Й.Шумляньського у Львові, з

1673 – Придворної капели у Москві, служив у церкві Іоанна Предтечі. У 80-х у Новгороді-Сіверському очолював місцевий хор. Автор 8-голосних «Служб Божих», концертів «Дух твій благий» та «Веселяться і радіють».

Літ.: Протопопов Вл. *Музыка русской литургии*// *Муз. академия*, 1997, №1.

ПЕРЕПЕЛЮК Володимир Максимович (21.11.1910, с. Боршківці на Хмельниччині – 06.11.2000, смт Вороновець Вінн. обл.) – кобзар. Учасник анс. кобзарів і лірників, з 1944 – соліст Укр. нар. хору. Автор дум і пісень на суч. тематику, нарис «Повість про народний хор» (1970). Учасник створення колективної поеми «Слава Кобзареві», поклав на музику декілька віршів Т.Шевченка.

Літ.: Правдюк А. *Песни Великого Кобзаря*// *Сов. музыка*, 1960, №11.

ПЕРЦОВ Данило Володимирович (10.01.1973, Київ) – композитор, викладач. Закін. Київ. ССМШД по кл. В.Пацукевича (1987), НМАУ по кл. композиції М.Скорика (1998; попередньо навчався у М.Денисенко). 1998–2002 – асистент-стажист по кл. Л.Колодуба. Веде курс «Цивілізація звука» в Ун-ті ефективного розвитку, співробітничав з т-ром «Вільна сцена». Член НСКУ.

Тв.: для гітари соло – «Соната», для верджиналу і гітари – «Virginalia» (в 7-и ч.), для 2-х фп. – «Тетраграма», для анс. САТ – «Кецалькоатль», для фп. з симф. орк. – «Annarins»; Фп. тріо для 10-и смичкових інстр. – «Кондуїт Бабиного Яру»; вок. цикли на сл. Ф.Г.Лорки, Сафо та ін.; музика до балету «Distant» (Овса і Пітер),

вистави «Морфій звука», кінофільмів; участь у мультимедійних проєктах, дизайн роботах; експериментах алеаторичного плану тощо.

ПЕТРИНЕНКО Тарас Гариньдович (10.03.1953, Київ) – естр. автор-виконавець, співак (баритон). Закін. як диригент-хормейстер Київ. ССМШД (1971) та чотири курси Київ. консерваторії по кл. хор. диригування (1974). З 1975 – керівник естр. ансамблю «Гроно», «Мрія» при Укрконцерті, був солістом ансамблю Рос. федерації «Чарівні гітари», «Червоної маки». З 1985 – керівник анс. «Гроно». 1993 заснував «Мистецьку майстерню Тараса Петриненка». З. д. м. України (1996), лауреат Міжн. премії ім. П.Орлика (1993), Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1996). Н. а. України (1999). Член НСКУ. Автор пісень на власні сл.: «Україна», «Господи, помилуй нас», «Перелетна птиця», «Новий год», «Народний рух», «Пісня про пісню», «Я – професійний раб» (альбом пісень), «Чорнобильська зона», «Коліскова-33» та ін.

Літ.: Наточій І. «Тільки пісня нам зупинить час»// *Україна*, 1991, № 12; Лепша І. «Господи, помилуй нас»// *Культура і життя*, 1996, 28 лют.; «У нас на кожного Моцарта – по сто Сальєрі» – розмова з А.Матвійчуком// *Музика*, 1996, №1.

ПЕТРИЧЕНКО Євген Володимирович (10.12.1976, сел. Дубовське Луган. обл.) – композитор. Закін. Донец. консерваторію по кл. композиції (2001) та магістрат у С.Мамонова. З 2000 – зав. муз. частини Донец. обл. театру ляльок. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – поема «Зірка» (за тв. Г.Уеллса, 2000), Симфонія (2001); для кам. орк. – Симфонія (2004); для мецо-сопрано і симф. орк. – монолог «Глаголы» (сл. Й.Бродського, 1999), Струн. квартет (1998), для фп., флейти і кларнета – Рондо (1997), для струн. квартету, флейти і фп. – Варіації (1997), для домри і фп. – «Згасаючі звуки» (1998); для фп. – цикли прелюдій (1992, 1996); романи на сл. М.Лермонтова (монолог «Сповідь», 1996 та ін.), О.Фета; музика до вистав.

ПЕТРОВ-ОМЕЛЬЧУК Петро Володимирович (20.05.1943, с. Липівка Київ. обл.) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Коломійця (1971), навчався також у В.Кириєнка. Викладач муз. школи в Києві (1971–72), інспектор муз. ансамблю Управління культури Київ. міськвиконкому (1973–77), 1977–93 – директор Респ. будинку композиторів. Лауреат Міжн. конкурсу ім. К.М.Вебера (1988). Член СКУ (до 1994). Голова Нац. ліги укр. композиторів (1994).

Тв.: опери – «Опришки» (за мотивами нар. балад про О.Довбуша і повістей Г.Хоткевича, 1981), «Тасмне викрадення» (за п'єсою Д.Урбана, 1989), «Він і Вона» (лібр. власне за п'єсою Д.Валесева, 1982, відзначена на Міжн. конкурсі, 1986), «Мона» (за комедією М.Себастьяна, 1989), балет «Вогненний липень» (1975); мюзикли – «Учень чародія» (за казкою С.Прокоф'євої, 1983, перероблений в дит. оперу, 1989), «Закохані манекени» (за п'єсою В.Фіалка, 1983); Пісторія «Син небесний і земний» для солістів, хору, фп. і симф. орк. (1996); вок.-симф. –

Пісторія, кантата для читця, хору, солістів і симф. орк. (1998), ораторія «Довбуш» (сл. нар. 1971), триптих «Сторінки з фронту» (сл. М.Джаліля, Г.Аполлінера, І.Зієдоніса, 1977) та ін.; для симф. орк. – поема «Largo funebre» (1974), «Сонце не меркне» (1974), Укр. карпатське капричіо (1982), сюїта з опери «Він і Вона» (1985); сюїта для кам. орк. з балету «Вогненний липень» (1986), «Читання Христа» (1989), «Concertino cantando» (1993), «Fugl Blach bldser...» (1994); для влч. і кам. орк. – Концерт-капричіо (1970); Струн. квартет (1970); для фп. і струн. орк. – «Concertino stretto» (1975); для фп. – Прелюдія-остинато (1966), Три мініатюри (1967) та ін.; музика для анс. і орк. нар. інстр.; хори, пісні, обр. нар. пісень.

ПЕТРУШЕВСЬКИЙ Василь Григорович (21.12.1869, с. Косарі на Черкащині – ?) – хормейстер, історик музики, церк. композитор. Закін. Київ. духовну академію (1891), був регентом її хору (1888–91), викладав спів у Київ. духовній семінарії. Музики навчався у Л.Малашкіна, М.Тутковського, С.Риба. Досліджував історію церк. співу в Україні і Росії. Упор. 2-х вип. тв. А.Веделя, «Обіходу» Києво-Печерської лаври (1910–15). Автор церк. тв., переклад для хору Літургію Грецького розспіву.

ПЕЧЕНІГА-УГЛИЦЬКИЙ (справж. – **УГЛИЦЬКИЙ**) **Павло Іванович** (20.06.1892, сел. Печеніги, обл. Харкова – 02.07.1948, Нью-Йорк, США) – композитор, диригент, педагог. З 7-и років співав у архієрейському хорі в Харкові. Закін. муз. школу РМТ в Харкові (1912), Петерб. консерва-

торію по кл. композиції Ф.Якименка, О.Глазунова, О.Черепніна (1914), одержав «диплом вільного митця». Грав в орк. Марійської опери, викладав у консерваторіях С.-Петербурга, Ростова, Краснодара (1914–19), диригував оперними виставами у Катеринославі, Ялті (1919–20), Константинополі (1920–22). З 1922 жив у США, де грав на контрабасі в оперному та Нью-Йоркському симф. оркестрах, працював диригентом і оркестрантом у орк. Нац. радіокомпанії.

Тв.: опери – «Козаки» (за повістю С.Гребінки «Олекса Попович, або Чайковський»), «Відьма» (лібр. С.Чарнецького за істор. романом С.Гребінки), «Вій» (за М.Гоголем, незак.), «Сос і Вартідер» (на сюжет вірм. нар. драми); балет «Легінь» (лібр. Д.Чутра, 1938); вок.-симф. – кантата «Б'ють пороги» (за Т.Шевченком); для симф. орк. – Сюїта, поема «Україна» (за «Гайдамаками» Т.Шевченка), Траурний марш, Полонез, Козачок, П'ять укр. нар. пісень та ін.; для скр. з орк. – Концерт, для влч. з орк. – Мелодія, 3 струн. квартети; п'єси – для фп., скр.; для влч. – Соната; хори – «Пісня на відзначення 950-річчя Хрещення України», 2 Літургії та ін.; романи (бл. 10), пісні – «Ой одна я, одна», «Думи мої» (обидві на сл. Т.Шевченка), «Ти не хотіла вірити мені», «Елегія» та ін., вок. анс.; обр. укр. і рос. нар. пісень, музика до кінофільму.

Літ.: Маценко П. П. Печеніга-Углицький// зб. Павло Маценко, Торонто, 1992; Витвицький В. Павло Печеніга-Углицький і його опера// Свобода, США, 1964, 20

лют.; Лисенко І. Композитор зі Слобожанщини// авт. зб. Музики сонячні дзвони, К., 2004.

ПИКУЛИНСЬКИЙ (ПИКУЛИЦЬКИЙ) Василь (XVII ст.) – співак, хормейстер, церк. композитор. Муз. освіту здобув у Києво-Могилянській Колегії, з 1656 – регент і «начальник партесного співу» капели Київ. Митрополита Сильвестра Косова. Автор церк. хор. тв., зокрема у «Реєстрі нотних театрадей Львовського братства 1697 р.» вміщені його «Служба» на 8 голосів, «Єлиця вь Христа спасителя» на 8 голосів.

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

ПИЛИПЧАК Василь Григорович (11.09.1951, с. Петрівка Вінн. обл.) – валторніст, композитор-аматор. Закін. Ленінгр. консерваторію по кл. валторни (1979) та аспірантуру (1982). Соліст орк. Нац. тру опери та балету України. Автор балету «Ісе Моногатарі» (лібр. та пост. Г.Ковтуна, К., 1993), симф., кам.-інстр. та вок. тв.

Літ.: Тончій А. І розквітне «Цвітень»// Київський вісник, 1993, 11 лют.

ПИЛИПЧАК (КАДАР) Марія Іванівна (12.05.1955, м. Хуст Закарпат. обл.) – композитор, фольклорист, педагог. Закін. Ленінгр. консерваторію по кл. композиції А.Мнацаканяна (1980). 1981 – викладач Київ. ін-ту культури, з 1982 – концертмейстер Укр. нар. хору ім. Г.Верьовки. З 1986 – керівник дит. фолькл. анс. «Цвітень» при Укр. нар. хорі ім. Г.Верьовки. Член НСКУ.

Тв.: дит. опера «Блакитні троянди» (за мотивами угор. нар. казок, 1980–81); для нар. хору, читця

та танцюристів – балетна сюїта «Веснянка» (1984–86); для кам. орк. – «Балетне концертино», для дух. анс. – Тріо, Квартет (1989), для кларнета з фп. – Концерт, для валторни з фп. – Прелюдія, Пасакалія, Арія; для фп. – дві fugи і постлюдія «Пам'яті Шостаковича» (1982); для кам. хору – Сюїта-пикколо (сл. Ш.Петефі, 1981), для сопрано і кам. анс. – цикл угор. пісень з баладного епосу; для сопрано, флейти і фп. – обр. двох фінських пісень (1982), для голосу і 2-х валторн – угор. дит. пісні (1982). Запис бл. 5-и тис. пісень в Україні.

ПИСАРЕВСЬКИЙ Степан (літ. псевдонім – **Степан ШЕРЕМЕТА**) (80-і рр. XVIII – 03.02.1839, слобода Вовче (Вовчанськ) на Харківщині) – письменник, музикант-аматор. Навчався в Харків. колегіумі. Обіймав різні духовні посади. Написав текст оперети «Купала на Івана», деякі з своїх віршів поклав на музику, що стали нар. піснями («Де ти бродиш, моя доле», «За Немань іду»).

ПІДГОРЕЦЬКИЙ Борис Володимирович (06.04.1873, м. Лубни на Полтавщині – 19.02.1919, Москва) – муз. критик, фольклорист, композитор, педагог, хор. диригент. Закін. Варшавську консерваторію (1895), продовжив муз. навчання у О.Львівського в Москві. Організатор аматорського хору в Лубнах (1895), брав участь в роботі культурно-освітніх закладів міста. Викладач з хор. диригування в Нар. консерваторії в Москві (з 1915), виступав у пресі. Активний діяч муз.-етногр. комісії Т-ва любителів природознавства, антропології й етнографії при Моск. ун-ті, зібрав понад 120 укр. нар.

ПІДГОРНИЙ

пісень. Працював хор. диригентом.

Тв.: опери – «Купальська іскра» (лібр. Л.Яновської, 1900), «Біда Ліза» (за М.Карамзіним, 1919), «Марфа»; для фп. – п'єси; хори, романси, пісні (понад 100) на сл. Т.Шевченка, І.Франка, О.Пушкіна, Є.Гребінки, Й.Гете, Дж.Байрона, Г.Гейне та ін. Музикознавчі розвідки, присв. творчості П.Сециці та ін. Вид.: Вибрані рецензії та статті. К., 1970.

Літ.: Черпухова К. Б. В. Підгорецький. Музично-критична діяльність, К., 1969; К., 1990; вона ж. Композитор Б. В. Підгорецький і розвиток рос.-укр. муз. зв'язків, К., 1981; Муха А. Музично-театральна творчість // Історія укр. музики, т. 3, К., 1990.

ПІДГОРНИЙ (ПОДГОРНИЙ) Володимир Якович (04.10.1928, с. Верхня Богданівка Луган. обл.) – композитор, баяніст, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції В.Борисова (1956), по кл. баяна Л.Горенка. З 1949 – викладач муз. уч-ща, з 1956 – викладач, доцент (1971), проф. (1988) Харків. ін-ту мистецтв. З. д. м. УРСР (1987). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – сюїта «Починається день» (сл. Ю.Стадниченка, 1962), поеми: «Мамаїв курган» (сл. Д.Луценка, 1968), «Про Україну» (сл. В.Забаштанського, 1993); для симф. орк. – Варіації (1952), Симфонія (1956), Балада (1987), Російська фантазія (1966), Концертний вальс (1968); для струн. орк. – Сюїта (1952); для скр. з орк. – Концертна фантазія (1958); для домри з орк. – Концерт (1967), Концертино (1974), для домри і фп. – Концертино, п'єси; для скр. і

фп. – Прелюдія (1972); для баяна – Сюїта (1951), Фантазія (1965); для готово-виборного баяна – обр. укр. нар. пісень «Перепілонька» (1948) і «Повій, вітре, на Україну» (1961), прелюдії, Альбом для дітей та юнацтва (1973), Циганська рапсодія для 2-х (3-х) баянів (1983), Ретро-сюїта (1990) та ін.; пісні для дітей.

Літ.: Назаренко О., Кононова О. Володимир Підгорний. К., 1991; Семешко А. Композитор-баяніст-художник // Україна музична – 98, К., 1998; Галкін В. Його життя – подвиг // Музика, 1999, №3.

ПІЛЮТИКОВ Сергій Юрійович (03.04.1965, м. Узин, обл. Києва) – композитор. Закін. істор. ф-т Харків. ун-ту (1987), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції О.Щетинського (1995). Лауреат Всеукр. конкурсу композиторів-студентів ВУЗів мистецтв України «Gradus ad Parnassum» (Київ, 1994, I премія), премії радіостанції «Німецька хвиля» (Кельн, 2001). Викладач київ. ДМШ. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Cantus supra librum» (1998), для кларнета з орк. – Концерт (1995–1999), для струн. орк. – «Книга змін» (2000); для струн. квартету – «Білий квадрат» (2004); для кларнета соло – Монолог (1990); для баса, фп. і ударних – вок. цикл на сл. суч. япон. поетів (1991); для струн. орк., ударних, фп. і челести – «Тінь» (1993); для флейти і кларнета – «Ткте-а-ткте» (1996), для кларнета з фп. – Танці (1997), для альту – Варіації (1992–97); для інстр. ансам. – Концерт (1994), «Голоси річок» (1992), «...Сверкая каплей дождевой» (2001), Секстет (1996), Квартет для 4-х саксофонів (1999), Квартет для флейти, перкусії, влч.

і фп. (1999), «Бал» для 10-и саксофонів (2000) та ін.; сонати – для ударних (1993), сакс-альта (1996), фагота (1994); для влч. і фп. – Соната (2000), для фп. – Музика (1991), п'єси – для влч., гобоя, труби і фп., ударних і фп.; для хору – «Ab ovo» (сл. А.Рембо, 1993).

Літ.: Юферова З. Нова музика // Музика, 1996, №5.

ПІРКОВСЬКИЙ Наум Ісакович (17.12.1906, Київ – 1969, Ленінград) – композитор. Навчався в Київ. муз.-драм. ін-ті, консерваторії (1922–27), закін. Моск. муз. технікум ім. Гнесіних по кл. композиції М.Гнесіна (1931). Муз. оформлювач у т-рах Києва (1931–34), редактор муз. мовлення Укр. радіо. З 1945 жив в Одесі. З 1949 – в Ленінграді. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Балада про Зою Космодем'янську» (1948); для симф. орк. – Поема (1936), Танець (1952); для струн. орк. – Драматична балада (1942); для струн. квартету – Варіації (1940), 2 сюїти (1941, 1945); для квартету дерев. дух. інстр. – П'ять прелюдій (1935) та ін.; для фп. – балади, прелюдії; вок. цикли на сл. В.Сосюрі, О.Пушкіна та ін., романси на сл. суч. поетів; обр. нар. пісень.

ПОВАЛЯЧЕК Іван – скрипаль-педагог, композитор-аматор. Викладав у філії Львів. Вищо-го муз. ін-ту в Стрії. З 1944 – в еміграції в Німеччині, згодом у США. Автор тв. для скр., хорів, музики до театр. вистав.

ПОДВАЛА Валерій Давидович (25.04.1932, Ростов-на-Дону – 05.07.2003, Київ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1960). Відтоді – викладач теорії музики Київ. муз. уч-ща. З.

д. м. України (1993). Лауреат премії ім. В.Косенка (2001). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1960, 2-а ред. 1976), рондо «Гумореска» (1957); для скр. з орк. – Концерт (1967, 2-а ред. 1975), Рапсодія (1953), Думка-шумка (1975); для дух. орк. – «Олімпійський марш» (1979), «Карпатські візерунки» (1980); Український квартет (1959, 2-а ред. 1965); Фп. квартет (1976); для скр. і фп. – 6 п'єс (1987); для фп. – Прелюдія і Фуга (1987), цикл дит. п'єс (1973–77); для виборного баяна – Партита (1981), Соната (1984), для труби і фп. – «Трембіта» (1986); хор «Аскольдова могила» (сл. В.Сосюрі, 1956), романси; музика до радіопередач; муз. гра для дітей «Відгадай-но!». Метод. посібник «Давайте творити музику». К., 1988.

ПОКЛАД Ігор Дмитрович (10.12.1941, Фрунзе, Киргизстан) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1967). 1965–69 – худож. керівник ансам. «Мрія». Лауреат Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1986). З. д. м. УРСР (1989). Н. а. України (1997). Лауреат премій ім. В.Вернадського (2000), ім. Д.Луценка (2002). Кавалер ордена «За заслуги» III ст. (2003). Член НСКУ.

Тв.: муз. комедія «Друге весілля в Малінівці» (лібр. В.Бикова і М.Куруца, 1973), мюзикли – «Котопська відьма» (лібр. В.Жолдака, 1982), «Серце моє з тобою» (лібр. Д.Шевцова, 1983), «Різдвяна ніч» (за М.Гоголем, 1987), «Засватана – не вінчана» (за І.Карпенко-Карим), «Чмир» (за М.Кропивницьким) та ін.; рок-опера «Чумацькі фрески» (лібр. М.Ткача,

1987); для симф. орк. – Скерцо (1962), Варіації на укр. тему (1963), Симфонія (1970); Хорова сюїта (сл. О.Суркова, 1969); пісні – «Кохана» (сл. Г.Бараха), «Зелен клен», «Щедрий вечір», «Два крила», «Чарівна скрипка», «Тиха вода», «Дикі гуси» (всі на сл. Ю.Рибчинського), «Пісня не загубиться», «Пісня про матір» (обидві на сл. Б.Олійника), «Не питай мене», «Моя Україна» (обидві на сл. М.Ткача) та ін.; музика до телепередач, худож., теле- док. і мультфільмів.

ПОЛЄВОЙ (ПОЛЬОВИЙ) Валерій Петрович (03.06.1927, Одеса – 02.05.1986, Київ) – композитор, муз. редактор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1950). Викладач муз. шкіл Києва (1955–56), муз. редактор муз. вид-в республіки (1956–65), з 1973 – консультант СКУ. Був репресований. Реабілітований. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – Реквієм (на сл. укр. поетів, 1975–80); для симф. орк. – Поема (1950), Укр. танець (1952), поема «Пісня» (1960), Два вальси (1961), Сатиричне скерцо (1962), Укр. сюїта (1970), Святкова увертюра (1972–74) та ін.; для орк. нар. інстр. – скерцо «Космонавти» (1962), Козачок (1963), сюїта «Коломийки» (1970), Гонак (1972), Рапсодія на білор. теми та ін.; для цимбал з орк. нар. інстр. – 2 концерти (1972, 1982); кам.-інстр. – 2 струн. квартети (1949, 1973), для дерев. і мідних дух. інстр. – Сюїта (1966), для альта і фп. – Соната (1964), 2 конц. п'єси (1966), Елегія (1978); для домри соло – Дві мелодії (1977), для кобзи і фп. – Думка (1982), для балалайки і фп. – Сюїта (1967), Концертна фантазія (1971); для фп. – Соната, 2 поеми

(1948); для фп. і світлооргану – Поема (1966) та ін.; п'єси для різних інстр. («Альбом бандуриста», 1964 та ін.); хори, романси, обр. нар. пісень; аранжування тв. ін. авторів. Статті в пресі.

Літ.: Сюта Б. Камерна музика молодих// Культура і життя, 1992, 24 жовт.; Польова В. Листи Б.Лятошинського до В.Польового// Музика, 1996, №1.

ПОЛОЗ Никола Григорович (30.07.1936, х. Смоляниківка Сумської обл.) – композитор, диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1965). Муз. редактор Укр. радіо (1965–66), худож. керівник муз. ансамблів (1966–73), з 1973 – диригент Київ. об'єднання муз. ансамблів. Член СКУ (до 1994), Нац. ліги композиторів.

Тв.: для симф. орк. – 7 симфоній (1962, 1965, 1968, 1972, 1977 – «Океан», 1998, 1999 – «3 того світу»), 7 концертів (1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1982, 1987), Варіації (1961), Триумфальна увертюра (1967), Інтермеццо (1979); для естр.-симф. орк. – Увертюра (1980), для струн. орк., фп. і ударних інстр. – Концертино (1991); для сопрано, струн. орк. і фп. – «Одкровення» (1983); 2 струн. квартети (1963, 1980), Струн. тріо (1984); для влч і фп. – «Шестві» (1972); для скр. і фп. – Музичний спомин (1960); для фп. – 2 сонати (1959, 1963), Інверсії (1994), Концерт (1978), П'ять прелюдій і фуг (1978–82), п'єси та ін.; для флейти соло – «Трансформація» (1990); хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до худож. та наук.-попул. фільмів.

Літ.: Конькова Г. Впередсмотрящие// Сов.музыка, 1969, №12; Зинькевич Е. Динамика обновления, К., 1986.

ПОЛОНСЬКИЙ Михайло Лазарович (19.10.1898, Київ – 09.1966, там само) – концертмейстер, диригент, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. Г.Беклемішева (1918). Диригент і зав. муз. частини драм. т-рів у Смоленську, Полтаві, Ташкенті та ін. З 1944 жив у Києві. Член СКУ.

Тв.: кантати – «Клятва» (сл. О.Новицького, 1949), «Живи, Україно» (сл. І.Неходи, 1947), Ораторія (1964); для соліста з симф. орк. – «У тієї Катерини» (сл. Т.Шевченка, 1948); хори, романси на сл. М.Рильського, Т.Масенка та ін.; пісні; музика до театр. вистав, кінофільмів.

ПОЛУХІН Петро Іванович (08.07.1941, Луганськ) – гітарист, педагог, композитор. Навчався гри на гітарі у Г.Аванесова у Ворошиловгр. муз. уч-щі, у Київ. консерваторії по кл. Я.Пухальського. З 1970 – викладач Київ. ін-ту театр. мист-ва і ДМШ, з 1973 грав у дуеті зі скрипалем Б.Которовичем, з 1975 – соліст Київ. філармонії. Виступав у різних містах кол. СРСР, у ряді заруб. країн. Має понад 15 сольних програм. З. а. УРСР (1983).

Тв.: для гітари з орк. – Концерт, для гітари з кам. орк. – «Візит до лютистів», п'єси і обр. для гітари; музика до кінофільмів (понад 30), радіокомпозицій, драм. вистав.

Літ.: Михайленко Н., Фан Дінь Тан. Справочник гітариста, К., 1998.

ПОЛЬОВА Вікторія Валеріївна (11.09.1962, Київ) – композитор, педагог. Дочка В.Польового. Закін. Київ. консерваторію (1989) по кл. композиції Ю.Іщенко, Є.Станковича, І.Карабиця, асистентуру-

стажування у Л.Колодуба (1995). З 1990 – викладач Київ. консерваторії – НМАУ. Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (1985), Всеукр. конкурсу композиторів «Духовні псалми» (2001). Член НСКУ.

Тв.: балет на сюжет з япон. хроніки XII ст. (1983); для дит. хору і кам. орк. – Меса (1991), для міш. хору, солістів та кам. орк. – «Світе тихий» (1995); для сопрано і кам. орк. – «Скарга», I–II (сл. Р.М.Рільке, 1990, 1997), «Ехос» (1995); для симф. орк. – 3 симфонії (1989, «Присвята Брукнеру» – 1990, 2002), «Langsam» (1992), «Воно...» (2004); для кам. орк. – «Пантоміма Гагаку» (1994); «Трансформа» (1994), для струн. орк., дзвонів і фп. – «Antem-I» (1991), для контраптенора, хору та кам. анс. – «Antem-II» (1994); для кам. анс. – «Прогулянка у порожнечі» (1993); «Містерія» (1998), «Simurg-Quintet» (2000), для скр., флейти і фп. – Тріо «5 x 3» (1990) та ін.; для фп. – «Тремоло» (1990), «Числа» (1997); для хору – «Сугревушка» (сл. нар., 1996), цикл «Молитва Святому Духу» (1997), «Песнопення» (текст канонічний, 1998, 2000); для голосу, хору та кам. орк. – «Ода Горацию» (2001); для голосу і фп. – Сцена з «Гамлета» (1989); для сопрано та органа – «Слово Симеона» (2000), «Молитва о живих» (текст канонічний, 1997); вок. цикл для дітей «Бесітарій» (сл. Б.Заходера, 1990); для хору – «Отче наш» (2002).

Літ.: Сюта Б. Камерна музика молодих// Культура і життя, 1992, 24 жовт.; Мовчан С. Форум молодих// Музика, 1994, №5.

ПОЛЬОВИЙ Олег Григорович (28.08.1966, Кіровоград) – хор. диригент, композитор. Закінчив

Київ. муз. уч-ще по кл. хор. диригування (1985), Одес. консерваторію по кл. композиції В. Ніколаєва (1997). Викладач квіт. ДМШ №12 (1985–86), концертмейстер анс. «Пролісок» (1986–91), викладач ДМШ №14 (1989–91). З 1995 – худож. керівник естр. анс. Одес. коледжу стандартизації, метрології і сертифікації. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонічна поема, Увертюра, «Естампи» (5 п'єс), танок «Океан»; для кам. орк. – «На ярмарку»; для фп. – Соната, прелюдії; для кларнета, тромбона і вібрафона – 2 п'єси; вок. цикл на сл. В. Арістова; романси на сл. І. Буніна, С. Баратинського, А. Нікітіна, Б. Ахмадуліної, І. Франка («Сикстинська мадонна») та ін.; пісні у фолькл. стилі (бл. 20), естр. пісні (бл. 100), пісні для дітей (бл. 80).

ПОЛЬСЬКИЙ Ілля Самійлович (18.08.1924, Звенигородка Черкас. обл. – 15.07.2001, Харків) – композитор, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції Д. Клебанова, по кл. теорії музики М. Тіца (1949). 1947–62 – викладач Харків. муз. уч-ща, з 1962 – викладач, з 1969 – зав. кафедри Харків. ін-ту культури, доцент (1991), проф. (1993). Канд. мист-ва (1978). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Терем-теремок» (за казкою С. Маршака, 1950), «Семиріччя» (лібр. М. Чекменьова і В. Васильєва, 1959), «Герої Бреста» (лібр. А. Бачили, 1965), «Браво, портняжка!» (лібр. М. Логовинської, 1983); балет «Пролісок» (лібр. Б. Котлярова і Г. Колтунова, 1960); для хору з орк. – Сюїта (1947), поема «Пісня про дружбу» (1967), «Досвітні вогні» (1971), 2 кантати (1969, 1982); для симф. орк. – 2 ба-

летні сюїти (1962, 1968), 4 симфонії (1974, 1977, 1985, 1989), Симфоніста (1966), Увертюра (1975), 2 концерти для фп. (1947, 1982), Концертино (1972), концерти з орк. – для скр. (2 – 1953, 1991–94), фагота (1974), труби (1981), для гобоя і кам. орк. (1990); 2 струн. квартети (1947, 1994); сонати – для скр. і фп. (1947), для влч. і фп. (1977), для фп. (1956); для фп. – «24 колядки» (1990) та ін.; п'єси для різних інстр.; для фп. в 4 руки – Сюїта (1993); для орк. нар. інстр. – 2 сюїти; для хору – триптих «Музика» (сл. В. Коротича, 1991) та ін.; вок. цикли – «Сім струн» (сл. Лесі Українки, 1970), «Кобзареві співи» (сл. Т. Шевченка, 1994); пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: Колядні цикли на Україні і Білорусії (дис.); статті в зб., журналах.

Літ.: Тишко Н. З тої фронтової// Культура і життя, 1985, 3 лист.

ПОЛЯКОВ Петро Адріанович (15.11.1907, Одеса – 05.10.1973, Київ) – композитор, диригент, педагог. Навчався в Одес. консерваторії (1926–29), закін. Київ. муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка по кл. композиції Б. Лятошинського, по кл. диригування О. Орлова (1931). 1933–53 (з перервою) – диригент, худож. керівник муз. мовлення Укр. радіо, 1953–56 – гол. диригент симф. орк. Київ. філармонії, 1951–58 – викладач Київ. консерваторії. 1956–61 – диригент і зав. муз. частини Київ. т-ру музкомедії. З. а. УРСР (1946). Член СКУ.

Тв.: муз. комедії – «Кого я кохаю» (1959), «Не забороняйте нам кохати» (1960); кантати – «Живи, Україно» (сл. О. Новицького, 1942), «Василь Тьоркін» (сл. О. Твардовського, 1962) та ін.; для симф.

орк. – сюїти: Танцювальна (1931), Колгоспна (1952), Дружба народів (1954), Поема (1967), Рапсодія-фантазія (1970); для дух. орк. – п'єси; для орк. нар. інстр. – Рапсодія-фантазія на польські теми (1970); Струн. квартет (1951); п'єси – для скр. і фп., для фп., для влч. і фп.; романси на сл. укр. поетів; хори; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, радіопостановок (понад 20), худож. («Назар Стодоля», 1954; «Сватання на Гончарівці», 1956), наук.-попул. фільмів. Інструментування опери «Чорноморці» М. Лисенка, кантати «Шевченкові» К. Стеценка, опери «Купальська іскра» Б. Підгорецького та ін.

Літ.: Виноградов Г. Композитор, диригент, пропагандист// Музика, 1977, №4; він же. Петро Поляков – композитор і диригент// Укр. муз.-во, вип. 16, К., 1981.

ПОЛЯНСЬКИЙ Ярослав (15.08.1930, с. Поляна Горлицького (Новосанчівського) повіту, Польща – 15.03.1994, Отвоцьк, Польща) – диригент, муз. фольклорист, композитор. Закін. Варшавську муз. академію (1966), вивчав хор. диригування у Києві (1964) і Львові. Організатор і керівник укр. хорів у Польщі – лемківського «Дума» (1966–74) і «Журавлі» (1972–82). З 1977 – керівник Укр. кам. хору при Укр. католицькій церкві в Варшаві. 1987 заснував Укр. молодіжний хор «Тисячоліття», концертував з ним у Польщі, Італії, Україні. Записав понад 5000 укр. нар. пісень, з них аранжував понад 200, досліджував лемківські нар. пісні.

Тв.: для голосу і фп. – «Читаючи твої листи» (сл. В. Назарука), «В очах горить калина» (сл. О. Лансь-

кого); хори – «Коляда», «До моєї пісні» (обидва на сл. Б.-І. Антонича), «Колискова» (сл. І. Райта), «Розвеселися» (сл. Я. Самохваленка) та ін.

Літ.: Стельмашук С. // Культура і життя, 1994, 25 черв.; Мушинка М. Пам'яті друга// Культура і життя, 1997, 22 січ.

ПОМАЗАНСЬКИЙ Іван Олександрович (11.04.1848, Сквирський повіт Київ. губ. – 1918, Петроград) – арфіст, диригент, композитор. Співав у придворній співацькій капелі. 1868 закін. Петерб. консерваторію. З 1868 – соліст орк., водночас (з 1872) хормейстер Маріїнського т-ру в Петербурзі.

Тв.: кантата «Смерть Самсона», Увертюра на рос. теми; п'єси для фп.; романси.

ПОНОМАРЕНКО Валентин Олександрович (07.02.1928, Одеса – 09.08.1984, Харків) – фаготист, композитор, диригент, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. фагота О. Литвинова (1954), по кл. композиції Б. Лятошинського (1957). 1957–59 – муз. керівник і диригент Шахтарського анс. пісні й танцю, 1959–60 – редактор Донец. телестудії. Викладач теорії музики Харків. муз. уч-ща (1960–68), ст. викладач Донец. муз.-пед. ін-ту (1968–70), Харків. ін-ту культури (з 1974). Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Увертюра (1959), сюїта «Дружба» (1959), Ювілейна увертюра (1967), Сюїта (1967), «Донецькі акварелі», «Донецькі візерунки» (1971) та ін.; для гобоя з орк. – концерт-поема «Тополя» (1977); Струн. квартет (1960), для струн. квартету – Романс (1969); для квартету дерев. дух. інстр. – 4 п'єси; для скр. і фп. –

Укр. фантазія (1958); для фп. – Варіації (1959), «Донецький альбом» (1961) та ін.; для кларнета і фп. – Концертино (1965); для фагота – п'єси; хори, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ПОНОМАРЕНКО Григорій Федорович (02.02.1921, с. Морозівськ Чернігів. обл. – 1995, Краснодар) – композитор (Росія). Музикант військового ансамблю. (1941–48), орк. рос. нар. інстр. ім. М.Осіпова (1949–50). Муз. керівник Волзького нар. хору (1952–63), худож. керівник нар. хору у Волгограді (1963–73). З 1973 жив у Краснодарі. З. а. РРФСР (1960). Н. а. СРСР (1990). Член СК РРФСР.

Тв.: для домри з орк. нар. інстр. – Концерт (1950), для баяна – «Український танок» (1951) та ін.; музика до драм. спектаклів і кінофільмів. Автор багатьох ліричних пісень (на рос. тексти), циклів пісень про Кубань (сл. І.Варрави), на сл. С.Сєніна (1975–77), пісень «Ніжинська горобина», «Пісня про Чернігів» та ін.

ПОНОМАРЕНКО Микола Степанович (28.08.1893, с. Степанівка на Сумщині – 06.06.1952, Кишинів) – композитор (Молдавія), педагог. 1913 закін. Петерб. співацьку капелу, де навчався у М.Климова. Викладач Таганрозького муз. уч-ща (1920–38) та ін., Кишинівської консерваторії (1945–51), доцент (1950). З. д. м. Молд. РСР (1949).

Тв.: Кантата пам'яті А.П.Чехова (сл. власні, 1935), Ювілейна кантата (у співавторстві, 1949); для симф. орк. – Східна сюїта (1931), Сюїта на молд. нар. теми (1947); Фп. тріо (1948); для фп. – п'єси; хори, романси, пісні, обр. нар. мелодій і пісень.

ПОНОМАРЬОВ Анатолій Олександрович (30.12.1938, Кіровськ Луган. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича (1964). Викладач Житомир. муз. уч-ща (1960–67), Київ. ін-ту культури (1980–84). Муз. редактор Київ. студії хронікально-докум. фільмів. Керівник самод. худож. колективів.

Тв.: кантата «Сон» (сл. Т.Шевченка, 1964); Симфонія (1967); Скрипковий концерт (1990); для фп. – Соната, п'єси; хори, романси; музика до док. фільмів.

ПОПАДИЧ Федір Миколайович (26.02.1877, с. Великі Будища на Полтавщині – 07.06.1943, Коломна Моск. обл.) – хоровий диригент, композитор-аматор, педагог, муз. діяч. З 1913 – керівник хор. капели т-ва «Боян», 1918–33 – худож. керівник і диригент Укр. рад. хору ім. Т.Шевченка. 1925–33 – викладач муз. технікуму (уч-ща) в Полтаві (з 1928 очолював його), 1935–38 жив у Колодні (Росія).

Тв.: муз.-драм. композиція для сопрано, міш. хору, фп. і читця – «Тополя» (за поемою Т.Шевченка); кантата-поема «Якимівська трагедія» (сл. П.Капельгородського); хори – «Молітьесь, братія, молітьесь» (сл. Т.Шевченка), «В крайній мертвій», «Міцно і солодко кров'ю упившись» (обидва на сл. О.Олєся), «Каменярі» (сл. І.Франка), «1905 рік» (сл. В.Сосюри), «Серце музики» (сл. М.Вороного), «Не спочивайте» (сл. В.Чумака), «Народи йдуть» (сл. П.Тичини), церк. композиції – Весношна, Співи з Літургії та ін.; масові хор. пісні (40), солоспіви (33), обр. укр. нар. пісень (21), обр. революц. пісень; музика до театр. вистав. Запис нар. пісень (бл. 250).

Літ.: Грицюк Н. Федір Миколайович Попадич, К., 1987; Ковінька О. Ф.М.Попадич// Мистецтво, 1968, №1; Фісун М. Син Полтави// Музика, 1973, №4; Шугенко А. Сутність владчі// Друг читача, 1988, 12 трав.

ПОПАДЮК Василь Іванович (26.01.1940, с. Мишин Івано-Фр. обл. – 27.09.1991, Київ) – виконавець на дерев. дух. інстр., композитор-аматор. Закін. Львів. консерваторію по кл. флейти (1969). Соліст Гуцульського ансамблю й танцю (1955–65), одночасно Львів. філармонії (1963–65), Укр. нар. хору ім. Г.Верьовки (1970–80); керівник оркестрів ансамблю танцю «Ятрань» (1966–70), «Калина» при Київконцерті, «Гопак» (з 1990). Н. а. України (1990). Автор тв. для орк. нар. інстр., для нар. інстр. з орк. Видав зб. «Троїсті музики» (1990).

ПОПАТЕНКО Тамара Олександрівна (22.04.1912, Москва – 28.01.1991, там само) – композитор (Росія). Відома різноманітною творчістю для дітей. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції В.Шебаліна (1938). Серед тв. – пісенний цикл для голосу з фп. «В Карпатах» (сл. А.Гангова, 1969), 2 хор. цикли «Пори року» (сл. Є.Авдієнка, 1963–66).

ПОПОВ Гавриїл Миколайович (12.09.1904, Новочеркаськ, Росія – 17.02.1972, Рєпіно, обл. Ленінграда) – композитор, піаніст-концертмейстер, педагог (Росія). Навчався в Донській консерваторії (Ростов-на-Дону, 1917–22), закін. Ленінгр. консерваторію по кл. композиції В.Щербачова, по кл. фп. Л.Ніколаєва (1930). З 1943 жив у Москві. З. д. м. РРФСР (1947), лауреат Держ. премії СРСР

(1946). Автор 6-и симфоній, вок.-симф. тв., кам. анс. та ін. Написав хор на сл. М.Рильського, музику до фільмів О.Довженка «Життя в цвіту» (1947), «Поєма про море» (1958), «Повість полум'яних років» (1960) та ін.

Літ.: Довженко В. Симфонія про Батьківщину// Рад. мистецтво, 1946, №44.

ПОПОВ Микола Інокентійович (11.05.1950, Щигри Курської обл.) – композитор, хор. диригент, педагог, громад. діяч. Закін. Уфимський ін-т мистецтв по кл. хору. диригування (1978), Донец. муз.-пед. ін-т по кл. композиції О.Рудяняського (1987). Викладач муз. уч-ща в м. Міасс на Уралі (1975), Запоріж. муз. уч-ща (1976–79 і з 1989). Зав. муз. частини Т-ру юного глядача і муз.-драм. т-ру в Запоріжжі (1979–88, 1988–89). З. д. м. України (1999). Голова Запоріж. секції НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – Кантата і «Монологи» (сл. В.Маяковського, 1987), для симф. орк. – Сюїта з музики до вистави «Ромео і Джульєтта» (1990), «Образи» (1992), ескізи «Русь былинная» (1994); Струн. квартет (1993), для флейти і фп. – «Маленьке скерцо» (1990), для 2-х влч. – Прелюдія і Токата (1989), Інтродукція і Рондо (1996), для скр. і фп. – Концертна п'єса (1990), для кам. орк. – «Три фрагменти» (1989); для фп. – цикл дитячих п'єс (1983), 5 прелюдій «Настрой» (1983), «Варіації» (за мотивами картин Васильєва, 1984); для хору – Диптих (сл. Г.Лютого, 1997), «Молитва» (сл. Т.Патенко, 1998), дит. сюїта (1988), цикл мініатюр (1989); музика до театр. вистав (бл. 60), пост. в Україні, СНД, країнах далекого зарубіжжя («Терем-тере-

мок», рок-опера «Веселі жebraки» та ін.); музика до мультфільмів.

Літ.: Мартинюк Т. Сучасні композитори Запоріжжя// Наук. записки Терноп. ун-ту, серія «Мистецтвознавство» 1(4), Тернопіль, 2000.

ПОПОВА (БЕРЕЗНЯК) Ольга Олександрівна (11.01.1976, м. Кам'янка-Дніпровська Запоріз. обл.) – композитор. Закін. Донец. консерваторію по кл. композиції О.Рудянского (2001). Дипломант Міжн. конкурсу «На батьківщині Прокоф'єва» (Маріуполь, 2000). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія, Скрипковий концерт у 2-х ч. (2001); для мецо-сопрано і симф. орк. – «Монолог» (на сл. Й.Бродського «Глаголь») (1994); для струн. квартету, флейти і фп. – Варіації (1993), Струн. квартет (1998); для струн. тріо – 2 п'єси (1996), для скр. і фп. – 2 п'єси (1996), «Триптих» (1998), для кларнета і фп. – Варіації на укр. нар. тему (1997); для фп. – Соната (1999), цикл п'єс для дітей, 6 мініатюр, Пасакалія, фуги, Варіації на укр. нар. тему; для 2-х фп. – «Погляд у минуле» (2000); для міш. хору без супр. – цикл «Монологи» (сл. Ю.Коваленка, 1994), пісні на сл. суч. поетів, обр. укр. нар. пісень.

ПОТІЄНКО Олександр Борисович (26.03.1960, Київ) – трубач, композитор, педагог. Закін. Київ. ССМШД по кл. труби В.Кафельникова (1978), Моск. ін-т ім. Гнесіних по кл. труби Т.Докшицера (1983), Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1990). З 1983 – соліст орк. Нац. опери України, з 1992 – викладач кафедри дух. анс. Київ. консерваторії –

НМАУ. Лауреат респ. конкурсу виконавців «Нові імена» (1988). Виїхав до ФРН.

Тв.: для симф. орк. – картина «Український ранок» (1989), поема «По прочитанні Гофмана» (1991); концерти з орк. – для кларнета (1978), для тромбона (1990), для флейти (1993), для квартету саксофонів (1988), для квартету ударних (1989), Концертні варіації для брас-квінтету (1989); для 10-и тромбонів – сюїта «Сумеркіана» (1990), «Марш тромбоністів» (1990); для органа і ударних – «Київ золотoverхий» (1992); для дух. орк. – «Брас-фестиваль» (1980); п'єси для дух. інстр.

ПРАЦЮК Богдана Михайлівна (06.02.1973, Київ) – композитор, педагог. Дочка Л.Працюк. Закін. НМАУ по кл. композиції Л.Колодуба (1997). З 1994 – викладач Київ. ДМШ №25. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 2 симфонії, Симфоніста (2002), Скрипковий концерт (2000); для струн. орк. – 3 укр. нар. пісні (1998), поурі «Колядки» (1997), для скр. і органа – «Речитатив та Арія» (1998), для фп. тріо – «Південний вітер»; для скр. і фп. – Сюїта (2000); 2 хори на сл. Л.Костенко; 3 романси на сл. О.Мандельштама (2000), 3 пісні на сл. Т.Шевченка; для сопрано, флейти, фагота і фп. – «Три пісні на сл. Шарля Орлеанського» (2001); музика до п'єси «Буря» У.Шекспіра, обр. франц. нар. пісень.

ПРАЦЮК Любов Володимирівна (22.01.1939, м. Каховка Херсон. обл.) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. істор.-теор. ф-т Київ. консерваторії (кл. Н.Горюхіної, 1973). Викладач Луцького муз. уч-ща (1974–76),

муз. школи у м. Нова Каховка (з 1976), з 2000 – директор Центру муз. творчості. Засновник Міжн. фестивалю акад. мистецтва юних «Vivat, musica» (2001). Член НСКУ.

Тв.: дит. мюзикли-казки – «Звідки взялись броненосці» за Р.Кіплінгом (1990), «Охоронець Ломського лісу» за Ж.Брюллером (1998), «Перлина Альдаміні» за італ. казкою (1999); 2 фп. концерти (1973, 2004); для фп. – «Три прелюдії» за казками М.Реріха (1997), «Поліфонічні п'єси ударних» (1996) та ін.; хори, романси, пісні. Автор метод. розробок, статей у пресі.

ПРИБІК Йосип (Йозеф) Вячеславович (11.03.1855, Пришибрам, pobl. Праги, кол. Богемія – 20.10.1937, Одеса) – оперний диригент, піаніст, органіст, композитор. За походженням чех. Закін. Празьку органну школу (1872), Празьку консерваторію як піаніст і диригент (1876). З 1878 працював у Смоленську, з 1893 – в Одесі. Диригент оперних т-рів Харкова (1870–82), Львова (1882–83), Києва (1883–85, 1889–92), Одеси (1894–1937, 1900–26 – гол. диригент). З 1919 – проф. Одес. консерваторії. З. а. УРСР (1925), н. а. УРСР (1932).

Тв.: 9 одноактних опер за оповіданнями А.Чехова; для симф. орк. – Симфонія, муз. картина «Свято на селі», балетні сюїти, Укр. рапсодія; кантата на честь О.Пушкіна; Струн. квартет на молд. нар. теми; романси, обр. нар. пісень для орк.

Літ: Боголюбов Н. Шістьдесят лет в оперном театре, М., 1967; Коган С. Прибик у Києві// Музика, 1976, №3.

ПРИДАТКЕВИЧ Роман (Павлович) (01.06.1895, Живці, pobl. Кракова, Польша – 17.11.1980, Овенсборо, штат Кентуккі, США) – скрипаль, композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові по кл. скрипки Є.Перфещького, по кл. теорії музики Ф.Колесси і С.Людкевича (1905–13), в Муз. академії у Відні по кл. скрипки Й.Швертки і О.Шевчика, по кл. композиції й теорії музики у Р.Штерна і Й.Маркса (1913–15), в Берліні (1922–23). Продовжив освіту в США (з 1923) у Колумбійському ун-ті, Муз. ін-ті Куртіса, ун-ті штату Мінесота. Магістр музикології (1953). Зав. муз. відділу в Ін-ті нар. освіти і в театр. ін-ті ім. І.Тобілевича в Одесі (1920–22), співорганізатор і керівник консерваторії в Нью-Йорку (1924–30), концертмейстер орк. Нью-Йорка (1937–40) та ін. Організатор і учасник Укр. тріо Т-ва приятелів Укр. музики, концертмейстер і заст. диригента оперної компанії ім. Гілберта й Салівана (1944–45), проф. Меррейського держ. коледжу штату Кентуккі (1946). Дійсний член НТШ та член амер. музикознавчих та композиторських організацій. З 1930 концертував як скрипаль у Канаді й Америці. Виступав у пресі.

Тв.: для симф. орк. – 4 симфонії (1933–39 – «Укр. визволення», 1940–45 – «Тополя» за поемою Т.Шевченка, 1961 – «West Kentucky», 1959 – «Про гетьмана Мазену»); для кам. орк. – «Укр. сюїта» (1937–39); Струн. квартет; для скр. і фп. – «Пісня без слів» (1911), 3 п'єси на укр. теми (1929), 3 сюїти – «Перша», «Подільська», «Гуцульська» (1932–47), 3 сонати (1938–40), 2 укр. рапсодії (1942,

1947) та ін.; для фп. – Соната (1928), 8 прелюдій; обр. нар. пісень для скр., ред. тв. Вівальді, Кореллі та ін.; романси, пісні, цикл пісень на тексти св. Франциска Асизького; обр. нар. пісень; музика до кінофільму «Маруся» (1938).

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упор. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986; Лисько З. Роман Придаткевич// передрук.: Музика, 1995, №6; Витвицький В. Перша симфонія Романа Придаткевича// Вісті, США, 1966, черв.

ПРИСОВСЬКИЙ Василь Арефійович (1861–1917) – композитор, піаніст, капелмейстер орк. кадетського корпусу в Києві. Автор легких фп. п'єс салонного типу, розрахованих на аматорське музикування. В деяких з них (шумки, думки, «Сумний спів» пам'яті Т.Шевченка) використано риси укр. мелосу. Друкувався, крім власного прізвища, під псевдонімом А.Овенберг (від назви маєтку Гребнево, прочитаної у зворотному порядку).

ПРОСКУРЯКОВ Авенір Володимирович (23.06.1925, м. Алапавськ Свердлов. обл. – 12.12.2002, Харків) – музикознавець, композитор. Закін. Уральську консерваторію по кл. вокала, навчався також у кл. фп. і композиції (1953). 1943–46 – музикант військового орк., 1946–49 – артист Анс. пісні й танцю Уральського військового округу. 1949–53 – викладач Свердлов. школи музикантських вихованців Рад. Армії. 1966 – голова Тюменської секції Уральської орг. СК РРФСР, з 1993 – член НСКУ. З. прац. культури РРФСР (1969). Автор статей,

рецензій, лекцій, радіо- і телепередач.

Тв.: Кантата (1969); для фп. – Прелюдія воєнних днів (1969), «Дві долі»; хори; пісні – «Пісня про Тюмень» (сл. Л.Неменової, 1963), «Калина» (сл. А.Жигуліна, 1970), «Харьков – мой город родной» (сл. власні, 1999) та ін.; музика до кінофільмів.

ПРОТОПОПОВ Іван Михайлович (XVII ст.) – церк. композитор. Государин півний дяк (Москва), потім уставник хору. Учень укр. співаків. Один з творців партесного співу.

ПРОТОПОПОВ Сергій Володимирович (02.04.1893, Москва – 14.12.1943, там само) – музикознавець, композитор, хор. диригент, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Яворського (1921). Викладав у київ. Нар. консерваторії та Муз.-драм. ін-ті ім. М.Лисенка, де керував хором (1918–21). 1938–43 – викладач Моск. консерваторії, керівник хору оперної студії Великого т-ру в Москві. Пропагував укр. музику. Серед його творів – обр. «Заповіту». Написав спогади про М.Леонтовича (зб. К., 1947).

ПРОТОПОПОВА Олена Вікторівна (03.12.1971, м. Стаханов Луган. обл.) – композитор. Закін. Луган. муз. уч-ще по кл. теорії музики (1991), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Дробязіної (1996). 1996–97 – керівник ВІА, концертмейстер Ін-ту мистецтв, викладач муз. уч-ща (1997–2001), з 2000 – асистент-стажист Ін-ту мистецтв. Лауреат I Всеукр. конкурсу ім. В.Косенка (Одеса, 1996), II Міжн. конкурсу композицій для гітари для ДМШ (Гомель). Член НСКУ.

Тв.: для мецо-сопрано з кам. анс. – «Вечір» (2002), для мецо-сопрано і симф. орк. – «Видіння» і «Відлуння» (сл. І.Римарука, 2003), для кам. орк. – «Розмереження» (2002), для кларнета з орк. – концерт «Співіснування» (2003); для 4-х тромбонів – 5 п'єс (2002), для септету – «Чотири фігури» (1998); для струн. квартету – «Станс» (1999); кам.-інстр. п'єси; для фп. – цикл «Гравюри» (2000), вок. цикл на сл. К.Бальмонта, хор «Сарана» на сл. Конфуція (1998), п'єси – для джазу, естр. анс.; естр. пісні, дит. пісні; музика до львівських вистав.

ПРОЦЬКО Петро Миколайович (20.07.1929, с. Редьківка Чернігів. обл.) – хор. диригент. 1983–87 – худож. керівник і гол. диригент нар. хору Чернігів. обл. філармонії. З. д. м. УРСР (1967). Автор пісень: «Добре намисто» (сл. О.Матійка), «Люблю Україну» (сл. І.Баглая) та ін.

ПРОСЛІН Наум Ісаакович (21.02.1877, Єлисаветград, тепер Кіровоград – 23.08.1943, Ташкент) – композитор, диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Р.Глієра (1919). Зав. муз. частини Першого т-ру України ім. Т.Шевченка, т-ру «Березилі», з 1924 – Укр. драм. т-ру ім. Ів.Франка (з 1926 – в Києві). З. а. УРСР (1940). Член СКУ.

Тв.: оперета «Вій»; для симф. орк. – Сюїта, Скерцо; Соната для скр. з фп., Соната для фп.; романси; музика до театр. вистав.

ПТУШКІН Володимир Михайлович (29.01.1949, Ворошиловград (Луганськ) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. фп. Р.Папкової (1972), по кл. композиції Д.Клебанова (1973), концертмейстер ін-ту

(1968–72), з 1972 – зав. муз. частини Харків. драм. т-ру ім. О.Пушкіна, одночасно з 1978 – викладач композиції ДМШ № 10. Доцент (з 1998). З. д. м. України (1993). Лауреат Всеукр. конкурсу ім. В.Косенка (1997), Муніципальної премії ім. І.Слатіна (1998), Міжн. композиторського конкурсу, присв. 300-річчю С.-Петербурга (2003). Член НСКУ.

Тв.: дит. опера «Дива дивнії» (за казкою О.Пушкіна, 1986); дит. мюзикли – «Солдат і Настінька» (1980), «Ну-бо, Гулівер» (1982), «Пригоди Бартеші» (1983), «Дерев'яний король» (1993); вок.-симф. – Ораторія (1979), Кантата (1985), для дит. хору з орк. – кантата «Salve regina» (1993–97), «Присвята Перселлу» (1999), кам. симфонії на сл. Ю.Левітанського (1990), на сл. Данте (1991), Лірична сюїта (1979); для симф. орк. – Концерт (1973), Привітальна увертюра (1973), «Гоголь-сюїта» (1993); для кам. орк. – Скерцино (1967); для скр. з орк. – Концерт (1982); для скр., фп. і кам. орк. – «Concerto buffo» (1997); для влч. з орк. – Концертино (1968), 2 концерти (1970, 1987); для фп. з орк. – Театральна сюїта; Струн. квартет; для фп. в 4 руки – транскрипція «Теми з варіаціями В.Моцарта»; для скр. і фп. – Соната (1976) та ін.; для фп. – 4 сонати (1966, 1867, 1971, 1981), 10 конц. інвенцій (1971), Інтродукція і Токата (1993), Паскалія, Хорал і Алегро (1994); для анс. скрипалів – п'єси; для валторни – етюди; для хору без супр. – «Купальські пісні» (1971), Диптих на сл. М.Рубцова (1994); дит. хори; вок. цикли – «Чотири укр. пісні» (1970), «Дорога» на сл. Г.Аполлінера (1972–74), на сл. франц. поетів

(1983), на сл. А.Ахматової (1986), на сл. Н.Ленау (1993) та ін.; романси; пісні; музика до театр вистав.

Літ.: Шербінін Ю. Чарує музика на сцені// Слобідський край, 1996, квіт.

ПУЛЬВЕР Лев Михайлович (19.12.1883, с. Верхньодніпровське Катеринослав. губ., тепер Дніпроп. обл.) – 18.03.1970, Москва) – скрипаль, композитор, педагог. Закін. Петерб. консерваторію по кл. скрипки, по кл. композиції А.Лядова і М.Соколова (1908). 1898–1903 – скрипаль в орк. укр. труп М.Кропивницького і О.Суслова, 1903–07 – Петерб. опереткової трупи, 1908 – італ. опери, 1909–23 – в орк. Великого т-ру. Працював диригентом у Києві, Харкові, Мінську та ін., учасник струн. квартетів. 1922–49 – зав. муз. частини і диригент Моск. евр. т-ру. Н. а. РРФСР (1939). Автор музики до оперет і кінофільмів, обр. нар. пісень, зокрема укр.; музики для Харків. т-ру ім. Т.Шевченка.

ПУХАЛЬСЬКИЙ Володимир В'ячеславович (02.04.1848, Мінськ – 23.02.1933, Київ) – піаніст, педагог, композитор, муз. діяч. Закін. Петерб. консерваторію по кл. фп. Т.Лешетицького, по кл. теорії музики Ю.Логансена і М.Заремби. 1874–76 – викладач фп. в Петерб. консерваторії. З 1876 – викладач, з 1877 – директор Київ. муз. уч-ща РМТ, 1913–33 – проф. консерваторії, 1913–14 – перший її директор. 1877–88 – голова дирекції Київ. відд. РМТ. Виступав як муз. критик. Концертував як піаніст у Петербурзі, Києві, Одесі. З проф. Укр. республіки (1926). Серед учнів – В.Горовиць, К.Михайлов. Л.Ніколаєв та ін.

Тв.: опера «Валерія» (за І.Тургеневим, 1923); кантата «Кирилові і Мефодієві»; для симф. орк. – симфонія «В горах», Малоросійська фантазія, Східний танець, Фантазія на теми укр. нар. пісень (1882); для фп. і симф. орк. – Концерт (1881); для фп. – Ноктюрн, Романс і Скерцо, Вальс та ін.; романси; для хору – Літургія Іоанна Златоустого. Ред. п'єс для фп. ін. авторів.

Літ.: Альшванг А. В.Пухальський// Рад. музика, 1933, №2/3; Жовнер Л. В.В.Пухальський – перший директор// Рад. музика, 1938, №3; Курковський Г. В.В.Пухальський і Г.М.Беклемішев – піаністи// Наук.-метод. записки Київ. консерваторії, К., 1957; Коган Г. В.Пухальський// Сов. музика, 1970, №10; Аністратенко Ж. Педагог-просвітитель// Музика, 1973, №1.

ПУШКАРЕНКО Олександр Петрович (24.12.1952, Дніпропетровськ) – диригент, композитор. Закін. Ленінгр. консерваторію по кл. диригування (1977), по кл. композиції В.Успенського (1981). Керівник ВІА «Час» (Дніпропетровськ), артист ВІА «Смерічка» (Чернівці), керівник ВІА «Стожари» (Чернівці). Член НСКУ.

Тв.: для орк. нар. інстр. – 2 симфонії (1982), Увертюра (1981); для тріо бандуристів – цикл обр. нар. пісень «Колиска» (1981); для голосу і естр.-симф. орк. – Сюїта (сл. М.Ткача, 1983); для к-баса і фп. – 2 сонати (1981, 1983); для фп. – п'єси; для готово-виборного баяна – 2 сонати (1981, 1982), «Скіфи ХХ ст.» (1982) та ін.; для інстр. ансам. – Рондо (1986); пісні – «В добрий час» (сл. М.Ткача), «Я і ти», «Карпатське весілля» (обидві на сл. Ю.Рибчинського) та ін.

ПФЕНІГ Роберт Августович (1824, Прусія – 1899, Ташкент) – диригент, педагог, композитор, муз. діяч. З 1851 – викладач музики, диригент хору і симф. орк. Київ. кадетського корпусу, 1853–68 – вчитель хор. співу в Ін-ті шляхетних дівчат. Один з організаторів (1863) Київ. відд. РМТ, член його дирекції (1863–75), зав. муз. частини і диригент його симф. концертів (1863–72). 1868–74 – перший директор і викладач Київ. муз. уч-ща РМТ. З 1875 – в Ташкенті, вчитель і керівник хорів у гімназіях.

Тв.: опери – «Тарас Бульба», «Дніпровська русалка»; струн. квартети; романси, вок. поеми, пісні: «Скажи мені правду» (сл. О.Афанасьєва-Чужбинського) та ін.; обр. нар. пісень.

Літ.: Кузьмін М. Забуті сторінки музичного життя Києва, К., 1972; Зинкевич Е. Немецкие музыканты в Киевском отделении Русского музыкального общества// Германия, Россия, Украина – муз. связи: История и современность. – Материалы межд. симпозиума, СПб., 1994.

ПШЕНИЧКА Петро Семенович (14.04.1895, с. Коростовичі на Станіславщині (Івано-Фр. обл.) – 31.12.1972, Львів) – віолончеліст, педагог, композитор. Навчався музики у Школі вищої майстерності у Празі, згодом у Львів. консерваторії Польського муз. т-ва у А.Сладека. З 1921 виступав як віолончеліст у кам. ансам. 1917–37 – концертмейстер Львів. міського т-ру. Викладав у муз. школі С.Каспарск у Вищому муз. ін-ті ім. М.Лисенка (до 1939). Виконував обов'язки проф. Львів. консерва-

торії. Автор пісень, аранжувань для влч. та струн. квартету, обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Яросевич Л. Пам'яті музиканта// Музика, 1995, №5.

ПЯСКОВСЬКИЙ Ігор Болеславович (15.12.1946, Відень) – музикознавець, педагог. Закін. Київ. консерваторію (1970), з 1974 – її викладач, з 1989 – проф. кафедри теорії музики. Д-р мист-ва (1990). Автор монографії «Логика музикального мышлення», К., 1987; муз.-теор. статей у наук. зб. Серед муз. тв. — Соната для флейти і фп. (1974).

РАДЗІЄВСЬКИЙ Микола Іванович (27.11.1884, с. Єрки на Черкащині – 27.05.1965, Хмельницький) – диригент, композитор, муз.-громад. діяч. Навчався на матем. ф-ті Київ. ун-ту, в Моск. консерваторії в кл. О.Льїнського, Ф.Кенемана. У 20-х організував у Києві експериментальний орк. нар. інстр. «МІК». Працював в оперних т-рах Києва (1928–34, 1941–42), Вінниці (1934–41). Після 1945 – зав. муз. частини і диригент Вінницького і Проскурівського (Хмельницького) муз.-драм. т-рів. З а. Республіки (1930). Член СКУ (до 1941).

Тв.: для симф. орк. – увертюри, зокрема «Сагайдачний»; для струн. тріо – «Фантастична поема»; хори – «У мороза гострі леза» (сл. А.Панова), «Великодній дощ» та ін.; романси – «Ой одна я, одна», «Ой стрічка до стрічки» (обидва на сл. Т.Шевченка); пісні на сл. Г.Сковороди, Т.Шевченка, І.Франка, М.Рильського, П.Тичини, В.Сосюри; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Панчук В. Микола Радзівський. К., 1994; він же. Микола Радзівський // Музика, 1994, №1.

РАДЧЕНКО Олександр Маркович (20.08.1894, м. Лохвиця на Полтавщині – 20.01.1975, Львів) – композитор, диригент, педагог. Закін. муз. школу Я.Кауфмана по кл. скрипки (1911), навчався в Одес. консерваторії по кл. духових інстр., диригування, теорії музики (1911–14). Військовий капельмейстер (1913–25), керівник самод. оркестрів в Одесі (1923–30, зав. муз. частини т-ру ім. М.Заньковецької (Запоріжжя), в Тобольську, Львові. Викладач і директор муз. шкіл і уч-щ у Запоріжжі, Дніпропетровську. Худож. керівник філармонії в Запоріжжі, муз. мовлення у Львові, зав. муз. сектора відділу мистецтв у Львові. З. а. УРСР (1946). Член СКУ.

Тв.: для хору з орк. – думи, хороводи, пісні (бл. 200); для голосу з орк. – пісні, думи; для симф. орк. – Трагічна поема, Абхазька легенда, Увертюра-фантазія на укр. нар. теми, Урочистий марш, «Танець чортів», увертюри до трагедій У.Шекспіра «Отелло» і «Король Лір» та ін.; для дух. орк. – увертюри «Життя», «1918 рік на Україні», 2 східних танці, марші (понад 50), танц. п'єси, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав (бл. 500) – «Невольник» М.Кропивницького, «Маруся Богуславка» М.Старицького та ін.

Літ.: Волинський Й. О. Радченко // Львівські композитори, Л., 1958; Левицький Л. Композитор і вистава // Мистецтво, 1969, №1.

РАКОЧИ Вадим Олександрович (05.07.1970, Київ) – композитор. Закін. НМАУ по кл. композиції І.Карабиця (1995). З 1995 –

викладач Вишого муз. уч-ща ім. Р.Глієра в Києві. Лауреат театр. премії «Київська пектораль». Член НСКУ.

Тв.: для скр. і кларнета з симф. оркестром – Концерт, Фп. тріо, для скр. і фп. – Соната (2002), для фп. – поема «Спомин» (2003); Три романси на сл. М.Вінграновського «Цю жінку я люблю» (1995–98); музика до театр. вистав.

РАМАЗАНОВ Расім Наркетович (23.01.1976, м. Маргелан, Узбекистан) – композитор, викладач. Закін. ССМШД по кл. фп. В.Успенського в Ташкенті (1989), муз. уч-ще в Сімферополі (1992), Моск. консерваторію по кл. композиції В.Агафоннікова (2000, перед тим 1994–95 навчався в Донец. консерваторії), пройшов курс асистентури-стажування в НМАУ по кл. І.Щербакова (2000–02). З 2002 – викладач джаз. імпровізації в Дит. муз. академії мистецтв. Учасник-призер джаз. фестивалю в Донецьку (2001). Член НСКУ.

Тв.: для вел. симф. орк. – Симфоніста, для фп. з орк. – Концерт, Струн. квартет (2001), для фп. і ударних – Дуєт; цикл п'єс для 2-х фп., для фп. – 24 інвенції

РАТНЕР Самуїл Вульфович (13.06.1910, м. Ветка, полб. Гомеля – 31.10.1992, Донецьк) – композитор, диригент, педагог. Закін. Ленінгр. муз. технікум по кл. композиції П.Рязанова і Г.Попова (1932), Ленінгр. консерваторію по кл. диригування (1937). Диригент Білорус. т-ру опери та балету (1937–41), Уйгурського нац. т-ру в Алма-Аті (1941–44), диригент і худож. керівник Луган. філармонії (1944–47). З 1948 – викладач муз. уч-ща в Донецьку. Член СКУ.

Тв.: опера «Хитрий Наса» (1944); балети – «Майя» (1961), одноактні – «Червона хустина» та «Заграва» (лібр. В.Уманова, 1966), хореогр. картини; для хору з орк. – ораторія «Думи Тараса» (сл. Г.Кривди, 1964) та ін.; кантати; для симф. орк. – Симфонія (1954), сюїти, увертюри; концерти з орк. – для скр. (1966), для фп. (1972), для труби (1969); тв. з орк.: для фাগота – Рапсодія (1969), для ксилофона – Укр. сюїта (1970); для струн. квартету – Танцювальна сюїта (1970); для дух. інстр. – Квінтет (1970); для фп. – 2 сюїти, фантазії; романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Мінкін Л. Ратнер С. // Музика, 1981, №1; Журавлева О. С музикою – завжди // Сов. Донбасс, 1985, 1 нояб.

РАХЛІС Михайло Григорович (07.03.1897, Одеса – 01.12.1959, там само) – композитор, диригент військових ансамблів, театр. оркестрів. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції В.Малішевського (1919). 1920–23 – капельмейстер військових оркестрів Червоної Армії, 1923–51 – композитор і диригент оркестрів у драм. театрах і Радіо, керівник самод. хорів в Одесі, Саратові, Пензі. Член СКУ.

Тв.: для хору без супр. – на нар. слова і слова укр. поетів; масові пісні; романси; для вок. тріо – «Зозуля і Півень» (сл. І.Крилова); музика до драм. вистав (понад 60) і радіокомпозиції, обр. укр. і молд. нар. пісень (хорові й сольні), пісень каторги і заслання (для голосу і струн. квартету).

РАЧИНСЬКИЙ Андрій Андрійович (24.11.1729, м. Августово на Підляшші Більського староства,

тепер м. Великі Мости на Львівщині – 1794) – диригент, композитор. Навчався у Львів. колегіумі, протягом 3-х років був регентом єпископської капели у Львові, закін. Києво-Могилянську академію, працював у ній, був придворним капельмейстером капели гетьмана К.Розумовського (1753–63). З 1763 – одночасно новгород-сіверський сотник, пізніше – камер-музикант при дворі Петра III в Петербурзі. Як і М.Березовський – є представником нового християнського стилю духовних концертів. Автор обр. нар. пісень.

Літ.: Юрченко М. Предтеча. Андрій Рачинський та хорова культура у XVIII ст. // Укр. культура, 1998, №2; Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упорядник М. Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986.

РАЧИНСЬКИЙ Гаврило Андрійович (1777, Новгород-Сіверський на Чернігівщині – 11.04.1843, там само) – скрипаль, гітарист, педагог, композитор. Син А.Рачинського. Навчався в Києво-Могилянській академії (1789–95, був учнем А.Веделя) та в гімназії Моск. ун-ту (1795–97), до 1805 у ній викладав. З 1808 концертував у містах України. 1817–23 жив у Новгороді-Сіверському, 1923–40 – в Москві. Автор варіації для скр. на теми укр., рос., польс. нар. пісень («Віють вітри, віють буйні»), «За горами, за долами», «Среди долины ровныя» та ін.), Фантазії для 7-струнної гітари «На березі Десни».

Літ.: Лисенко І. Уславлений український скрипаль // авт. зб. Музики сонячні дзвони, К., 2004.

РАЧИНСЬКИЙ Іван (Іоанн Франц Марія) Іванович

(25.02.1861, с. Темирівка на Запоріжжі – бл. 1921, Севастополь ?) – композитор, муз. критик, поет, перекладач. Закін. юрид. ф-т Петерб. ун-ту (1886), відвідував лекції у Петерб. консерваторії. Творчо спілкувався з В.Сокальським, О.Спендіаровим, Д.Ахшарумовим. Переклав праці Лукреція, Овідія та ін. Виступав у пресі з муз. питань.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія до мінор (1915), сюїти – «Весною», «Елевсинські містерії» та ін.; 3 струн. квартети, 2 фп. тріо, п'єси – для фп., для скр. і фп., влч. і фп.; хори, романси, пісні.

Літ.: Давидова О. І. Рачинський // Укр. муз. газета, 1994, №2.

РЕВАКОВИЧ Роман Володимирович (23.06.1958, м. Лідзбарк Вармінський, Польща) – композитор, хор. диригент. Навчався у варшавській Муз. академії ім. Ф.Шопена по кл. композиції М.Борковського (1978–86). З 1983 – худож. керівник і диригент Укр. чол. хору «Журавлі» в Польщі, з яким здійснив гастролі по США, Канаді, Зах. Європі, Україні. 1988 заснував кам. хор «Урмос».

Тв.: для симф. орк. – «Зустріч обмеженого з необмеженим», «Поміж»; для кам. ансам. – «Extinguendo» («Згасаючи»); для гобоя соло – «Fis»; для кларнета, тромбона і влч. – «Як тільки виникне проблиск»; для хору – «D» та ін.

Літ.: Про виступи хору «Журавлі»// Ruch muzyczny, Варшава, 1975; Сюта Б. Камерна музика молодих// Культура і життя, 1992, 24 жовт.

РЕВУЦЬКИЙ Лев Миколайович (20.02.1889, с. Іржавець на Чернігівщині – 30.03.1977, Київ) –

композитор, піаніст, педагог, муз.-громад. діяч. Навчався в київ. муз. школі М.Тутковського по кл. фп. М.Лисенка (1903), з 1904 – в Муз.-драм. школі М.Лисенка, з 1908 – в муз. уч-щі, з 1913 – в консерваторії по кл. фп. С.Короткевича і Г.Ходоровського. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Р.Глієра та юрид. ф-т Київ. ун-ту (1916). 1916–18 перебував в армії. 1919–24 викладав у школі і керував сільськими хорами в Іржавці і Прилуках. З 1924 – викладач Муз.-драм. ін-ту ім. М.Лисенка в Києві (з 1934 – Київ. консерваторії), проф. (1935). 1941–44 – зав. кафедри композиції, теорії та історії музики Ташкент. консерваторії, 1944–60 – Київ. консерваторії. Серед учнів – В.Гомоляка, М.Дремлюга, Г.Жуковський, В.Кирейко, А.Коломієць, Г. і П.Майбороди, А.Філіпенко та ін. Д-р мист-ва (1941). Академік АН УРСР (1957). З. д. м. УРСР (1941). Н. а. СРСР (1944), Герой Соц. Праці (1969). Лауреат Держ. премії СРСР (1941), Держ. премії УРСР м. Т.Г.Шевченка (1966). Член оргбюро СРКУ (1932–39), оргкомітету СК СРСР (1939–48), голова правління СКУ (1944–48).

Тв.: вок.-симф. – кантата-поема «Хустина» (сл. Т.Шевченка, 1923, 2-а ред. 1944), «Ода пісні» (сл. М.Рильського, 1956), «Зима» (сл. О.Олеся, 1924), для голосу з орк. – «Монолог Тараса Бульби» (сл. М.Рильського за повістю М.Гоголя, 1956), Чотири укр. нар. пісні – «Червона ружа», «Їхав козак» (1928), «Та ой крикнули журавлі», «Чуєш, брате мій» (1959) та ін.; для симф. орк. – Симфонія №1, ч.1-а і 3-я (1916–20, 2-а ред. 1-ї ч. 1957), Симфонія №2 (1927, 2-а ред. 1940), Козачок (1936), Увертюра до опе-

ри «Тарас Бульба» М.Лисенка (1952); для фп. з орк. – Концерт (1934, остання ред. 1963); для скр. і фп. – Інтермеццо (1955); для влч і фп. – Балада; для фп. – Соната, 7 прелюдій, етюди, Пісня, Гумореска, Канон, Вальс, 2 етюди, дит. п'єси, транскрипції; для голосу з фп. – «Дума про трьох вітрів» (сл. П.Тичини, 1925), «Де тії слова» (сл. О.Олеся), «Проса покошено» (сл. М.Рильського), «Тиша» (сл. власні) та ін.; для хору без супр. – «На ріках круг Вавилона», «У перетику ходила», «Ой чого ти почорніло» (всі на сл. Т.Шевченка) та ін.; для хору з фп. – П'ять укр. нар. пісень, Три веснянки, хори для дітей та юнацтва та ін.; обр. нар. пісень (понад 120), зокрема цикли для голосу і фп. – «Козацькі пісні» (1925), «Галицькі пісні» (1926), «Пісні для низького голосу» (1925–27), «Пісні для середнього голосу» (1925–43), «Пісні для високого голосу» (1925–47); для міш. хору – «На кладочі умивалася», «Дід іде», «Їхав стрілець на війноньку», «Єврейські нар. пісні» (1934), «Балкарські нар. пісні» (1934) та ін.; зб. обр. укр. нар. пісень для дітей «Сонечко» (1925); пісні – «Із-за гір та з-за високих» (сл. М.Рильського), та ін.; музика до театр. вистав, кінофільмів, радіопередач; редакція 1-ї ч. Концерту для фп. з орк. В.Косенка; фундаментальна ред. та доповнення рядом номерів опери «Тарас Бульба» М.Лисенка (1937, остання ред. 1955).

Літ. праці: Автобіографічні записки// Рад. музика, 1939, №1; Виховання композиторської молоді// Мистецтво, 1956, №1; Струни Лисенка живі// Мистецтво, 1967, №4 та ін.

Літ.: Кисельов Г. Л. М. Ревуцький, К., 1949, 1951; Шеффер Т. Л. М. Ревуцький. Нарис про життя і творчість, К., 1958; К., 1960 (рос. мовою); вона ж. Лев Ревуцький, К., 1973, 1979, 1982; Герасимова-Персидська Н. Друга симфонія Л. Ревуцького, К., 1963; Горюхіна Н. Симфонізм Л. Ревуцького, К., 1965; Клиш В. Л. М. Ревуцький – композитор-піаніст, К., 1972; Бялик М. Л. Ревуцький. Риси творчості, К., 1963. 1973; він же. Л. Н. Ревуцький. Лен., 1979; Поставна А. Становлення творчого методу Л. Ревуцького, К., 1978; Лев Николаевич Ревуцький. Стаття, воспоминания (зб., упор. В. Кузик), К., 1989; Лісецький С. Л. М. Ревуцький, К., 1989; Грінченко Мик. Музичні силуети. Левко Ревуцький// Музика, 1927, №2; Лятошинський Б. Л. Н. Ревуцький и его Вторая симфония// Сов. музыка, 1935, №1; Кирейко В. Народна музика в творчості Л. М. Ревуцького// Нар. творчість та етнографія, 1959, №1; Горюхіна Н. Образи Шевченка в «Хустині» Л. Ревуцького// зб. Шевченко і музика, К., 1968; Тимофєєв В. Щедрість таланту// Мистецтво, 1966, №3; Кроткевич Ю. Гармонічна мова фортепіанного концерту Л. Ревуцького// Укр. муз.-во, вип. 5. К., 1969; вона ж. Народно-пісенна основа ладової змінності у творчості Л. М. Ревуцького// Нар. творчість та етнографія, 1974, №5; Клиш В. Неподвластный времени// Сов. музыка, 1978, №5; Шевчук О. Фольклор у творах Л. Ревуцького// Музика, 1980, №6; До ювілею Л. М. Ревуцького// Культура і життя, 1987, 15 лист.; Грабовський Л. Чародій української музики// Музика, 1989, №1; Кузик В. Несподівана знахідка//

там само; Співець народної душі// Культура і життя, 1989, 19 лют.; Фільм Б. Народна пісня у творчості Л.М.Ревуцького// Нар. творчість та етнографія, 1989, №3; Костюк О., Бурак М. Видатний музикант-мислитель// Вісник АН УРСР, 1989, №6; Отмечаю 100-летие Л.Н.Ревуцького// Сов. музика, 1989, № 12; Куровська Л. Родинне гніздо Ревуцьких// Музика, 1990, №6.

РЕГАМЕ (РЕГАМЕЙ) Костянтин Рудольфович (10.06.1879, Жмеринка – 1938) – піаніст, композитор, педагог. За походженням поляк. Батько композитора К.Регамея (Швейцарія). 1908 разом з дружиною відкрив приватну муз. школу у Києві. Проф. Київ. муз.-драм. ін-ту. З 1927 – співорганізатор і керівник польського муз. центру в Києві. Репресований у 30-і рр. Автор тв. для фп., кам.-інстр. та вок. творів (романси на сл. О.Алупхтіна, С.Надсона та ін.).

РЕЗВИЦЬКИЙ Яків (ХУІІІ, Україна) – церк. композитор. Жив у Холмогорах. Написав у червні 1723 8-голосну Службу Божу і за достойники на 12 свят (Пермський збірник).

РИБ Євген Августович (1.07.1859, Варшава – 15.03.1924, там само) – педагог, скрипаль, диригент, композитор. За походженням поляк. Навчався в муз. ін-ті в Варшаві у К.Ружальського, закін. Петерб. консерваторію по кл. скрипки Л.Ауера (1883), по кл. композиції М.Римського-Корсакова (1885). З 1885 – педагог Київ. муз. уч-ща РМТ, Київ. консерваторії (1913–19). Серед учнів – О.Кошиць, К.Стеценко, Р.Глієр, Б.Яновський, піаніст Л.Ніколаєв, співачка М.Литвиненко-Вольгемут. Виступав як диригент симф.

орк. Після 1921 виїхав до Парижа. Автор підручника з теорії музики.

Тв.: опера «Бранка», симф. картина «Ніч на Україні», кам.-інстр. анс., тв. для фп., романси.

РИБАЛЬЧЕНКО Всеволод Петрович (23.08.1904, Харків – 02.02.1988, Київ) – композитор, педагог. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1931). Викладач муз.-теор. предметів в Харків. муз.-театр. технікумі (1931–34). З 1944 жив у Києві. Член СКУ.

Тв.: опери – «Перекоп» (1938), «Гайдамаки» (за поемою Т.Шевченка, 1940–41) – співавтори обох Ю.Мейтус і М.Тіц; для симф. орк. – 3 сюїти (1929 – на основі укр. нар. пісень, 1957 – «Молодіжна»), 1980 – «Художники»), 4 поеми (1969 – «Святково-тріумфальна», 1971 – «Космічна», 1974 – «Присвята Юрію Гагаріну», 1982 – «Народ – герої і переможець»), 3 увертюри (1959 – «Партизани», 1964 – «Весела», 1969 – «Святкова»), симф. повість «Слово о полку Ігоревім» (1968), Фантазія на дві укр. нар. теми (1970), «Жарти» (1973) та ін.; для скр. і фп. – Фантазія (1980), для труби і фп. – Концертна п'єса (1975), для 3-х тромбонів – Скерцо (1971); романси на сл. М.Лермонтова, Г.Сковороди, В.Брюсова, В.Сосюри та ін., цикли романсів на сл. С.Єсеніна (1958), О.Блока (1959), В.Маяковського (1960), Т.Шевченка (1966), Є.Євтушенка (1972); ред. та інструментування тв. М.Лисенка, В.Косенка, М.Кропивницького, Г.Верьовки.

Літ.: Малишев Ю. Автор улюблених мелодій// Рад. культура, 1964, 23 серп.; він же. Відтворюючи образ поета// кн. Солоспів, К., 1968; Полякова Н. «Слово

про Ігорів похід»// Музика, 1986, №5; Кірчик В. Вітаємо ювіляра// Музика, 1984, №4; Майбурова Е. На ювілейному вечері// Сов. музика, 1981, №10.

РИГІН Степан Васильович (28.11.1921, с. Ветхалівка на Полтавщині – 09.1978, Київ) – кларнетист, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. кларнета Л.Хазіна (1952). З 1952 – соліст Держ. симф. орк. УРСР, викладач (доцент) Київ. консерваторії. Автор Концерту для кларнета (вид. К., 1965), англійських етюдів та ін.

РІЗОЛЬ Микола Іванович (19.12.1919, Катеринослав (Дніпропетровськ) – баяніст, педагог, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна М.Геліса (1951). Учасник дуету баяністів (1937–39), організатор (1939), худож. керівник (до 1989) та виконавець квартету баяністів при Києв. філармонії. Викладач по кл. баяна в Київ. муз. уч-щі та консерваторії (з 1948), доцент (1962), проф. (1973). Серед учнів – В.Бесфамільнов, В.Булавоко, С.Грінченко та ін. Лауреат Всес. огляду виконавців на нар. інстр. (М., 1939), Респ. конкурсу естр. мистецтва (К., 1950). Н. а. УРСР (1982).

Тв. для баяна – Концерт з симф. орк. (1957), Фантазія, Варіації на нар. теми, конц. обр. нар. пісень, перекладення. Автор зб. (бл. 100) п'єс та обр. для баяна, метод. посібників.

Літ.: Лисенко М. Цінний збірник для баяна// Рад. культура, 1955, 18 лист.; він же. Квартет баяністів Київської філармонії, К., 1979; Артисти-воїни, К., 1985; Димченко С. Микола Різолі – корифей українського баянного мистецтва// Укр. муз.-во, вип.29, К., 2000.

РОЖАВСЬКА Юдіф Григорівна (12.11.1923, Київ – 10.03.1982, там само) – композитор, піаністка. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. С.Слівака (1946), по кл. композиції М.Гозенпуда (1947), там само – аспірантуру по спец. фп. (1951). Член СКУ.

Тв.: опера «Казка про втрачений час» (лібр. власне та Л.Компанієць за казкою Є.Шварца, 1968), балет «Королівство кривих дзеркал» (лібр. Н.Скорульської за казкою В.Губарева, 1955); вок.-симф. – ч.3 колективної кантати «Слава жінкам-трудівницям» (сл. О.Маруніч, 1952) та ін., для соліста, читця і симф. орк. – сюїта «Снігуронька» (1966); для симф. орк. – поема «Дніпро» (1948), сюїта з власного балету (1958, 2-а ред. 1966); для фп. з орк. – Концерт (1946); для орк. нар. інстр. – Фантазія (1949), для фп., скр. і влч. – Варіації на рос. тему (1943), для скр. і фп. – Сюїта (1944); для фп. – Сонатина (1951), 10 п'єс (1959), Три мініатюри (1966), Два етюди (1973), Соната (1976) та ін.; романси на сл. Т.Шевченка, І.Франка, М.Рильського, Лесі Українки, С.Капутикян, І.Драча та ін.; вок. цикли – на сл. В.Сосюри (1961), А.Ахматової (1967), В.Коротича (1975); пісні (понад 100), серед них – «Летять, ніби чайки» (сл. Л.Рєви, 1965); «Коло вікон твоїх», «Лісова царівна» (обидві на сл. І.Бердника) та ін.; пісні для дітей – цикли «Пісні-картинки» (1962), «Пісні-прислів'я» (1966), «Пісні-загадки» (1967), «Пісні-лічилки» (1988), «Мій квітник» (1969); музика до теле- та театр. вистав, мультфільмів, радіопередач.

Літ.: Кулик Р., Токарев Ю. Юдіф Рожавська. К., 1992; Павко-

вич В. Про дитячу музичну творчість// Рад. музика, 1940, №5; Бас Л. В мире веселой выдумки// Сов. музика, 1968, №7; Малишев Ю. Срібний дзвін// кн. Солосіпи, К., 1968; Архімович Л. Опера для дітей// Музика, 1971 №3; Токарев Ю. Сучасна казка// Музика, 1978, №2; він же. Яскрава барва в палітрі// Музика, 1984, №1; Зинькевич Е. Ю.Рожавская// Они пишут для детей, вып.3, М, 1980; вона ж. На вечерю памяти// Сов. музика, 1984, №7.

РОЖАЛІН Василь Петрович (1893, Київщина – 1918) – композитор. Навчався в Київ. консерваторії.

Тв.: для симф. орк. – Інтермеццо (1913); Струн. квартет (присв. учасникам «Історичних камерних концертів» 1912 р. в Київ. духовній семінарії, де автор навчався разом з П.Козичким); романси.

РОЖДЕСТВЕНСЬКИЙ Всеволод Петрович (02.07.1918, Полтава – 03.03.1985, Київ) – композитор, диригент. Навчався в Харків. консерваторії по кл. композиції С.Богатирьова. Закін. 3 курси Київ. консерваторії по кл. композиції Л.Ревуцького (1941). З 1945 – диригент і керівник муз. частини Київ. драм. т-ру ім. І.Франка. З. д. м. (1970). Член СКУ.

Тв.: балет «Свято врожаю» (1947); муз. комедії – «Пісня про ширю любов» (1947), «Сонячним шляхом» (1948), «За двома зайцями» (1954), «Полум'яне серце» (1957), «Жайворонки» (1947); вок.-симф. – кантата «Славен будь, співець народу» пам'яті М.Гоголя (1952) та ін.; для симф. орк. – «Концертний гопак» (1951), для скр. з орк. – Концерт (1947), для баса з орк. – «Ода матерям» (1971);

2 струн. квартети (1940, 1965 – Пам'яті Т.Шевченка); для фп. – п'єси; для орк. нар. інстр. – 3 сюїти (1945, 1946, 1948), Українська танцювальна поема (1947), для дух. орк. – марші, п'єси (1941–45); хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів, радіокомпозицій.

Літ.: Новоселицька Л. Пісня про ширю любов// Рад. мистецтво, 1949, 20 квіт.

РОЖКО Наталія Олександрівна (23.03.1973, Херсон) – піаністка, композитор. Закін. НМАУ по кл. фп. Н.Лисенко (1992), по кл. композиції Ю.Іщенко та М.Денисенко (2000). 1991 – викладач херсон. ДМШ №2, з 1997 – школи мистецтв №1. Член НСКУ.

Тв.: Симфонія, Фп. концерт, для флейти та малого симф. орк. – «Декорації»; для 18-и ударних (квартету солістів) – Соната; для фп. – Варіації, гуморески, п'єси; для кам. анс. – п'єси; музика до худож. кінофільму «Святе сімейство». Комп'ютерні композиції.

РОЗЕНЦВЕЙГ С. (1910? – ?) – композитор. Навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції В.Косенка і Л.Ревуцького. Автор п'єс для фп. романсів, масових пісень та ін.

Літ.: Бэлза И. Молодые композиторы Киева// Сов. музыка, 1938, №10/11.

РОЗОВА В.С. – див. **КАФАРОВА В.С.**

РОЗДОЛЬСЬКИЙ Данило Іванович (10.12.1875, с. Мішанець на Тернопільщині – 04.08.1902, с. Сихів, тепер у складі Львова) – композитор-аматор, священик. Закін. духовну семінарію у Львові. 1898–1900 – муз. редактор вид-ва «Торбан». Автор церк. музики,

хорів «Сонце заходить» (сл. Т.Шевченка, 1898), «Ой під гаєм», солоспіву «Зелений явір» (сл. І.Франка).

РОНЖИН Валерій Леонідович (27.08.1938, Горький, Росія) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1965). 1965–67 – викладач Хмельн. муз. уч-ща, з 1967 – педагог, з 1968 – директор київ. ДМШ №3, згодом – №27. З 1992 – прац. Управління культури м. Києва. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – поема «Мужність»; для кам. орк. – «Елегіка»; для квартету саксофонів – Алегро (1994); для тенора, скр. і фп. – вок. триптих на сл. Т.Шевченка, для баритона і орк. нар. інстр. – фолькл. кантата «Чумацькі пісні» (1989), для хору та ударних інстр. – П'ять укр. пісень (1992); хори на сл. Ф.Тютчева, О.Фета, О.Пушкіна; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Городецька О. Педагог і композитор// Музика, 1999, №1/2.

РОСЛАВЕЦЬ Микола Андрійович (04.01.1881, с. Казаричі на Чернігівщині – 23.08.1944, Москва) – композитор, скрипаль, муз. критик і діяч. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції О.Льїнського та С.Василенка, по кл. скрипки І.Гржималі (1913). 1921–23 – проф. і ректор Харків. муз. ін-ту, зав. відділу худож. освіти Наркомосу. В Москві працював на різних адмін. посадах; викладач, редактор ж. «Музична культура», зав. муз. т-ру та ін. Автор нової системи організації звука (1913–18), близької до гармонії пізніх творів О.Скрябіна і додекафонії А.Шенберга, перших у країні атональних тв. Працював у різних

жанрах – оперному, симф., вок.-симф., кам., хор., пісенному.

Літ.: Вновь открываемый мир Николая Рославца// Муз. обозрение, М., 1992, №5; Очеретовська Н. Про романтичне в композиторській концепції М.Рославця// Шуберт и шубертианство: сб. матер. Науч. симпозиума, Х. 1994; Коменда О. Риси стилю творчості М.Рославця// зб. Матеріали до українського мистецтвознавства/ІМФЕ ім. М.Рильського, вип.3, К., 2003; вона ж. Микола Рославець у контексті української культури// кн. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Наук. записки РДГУ, т.9, 2004.

РОСТИМАШЕНКО Т.Г. – див. **САКАЄВА Т.Г.**

РОЩАХІВСЬКИЙ Дмитро (псевдонім – **Данило ТУПТАЛО**) (1651–1709) – церк. діяч, поет, композитор. Вихованець Київ. духовної академії. Автор богогласних тв., позначених новаторськими рисами щодо свого часу (кант «Мати милосердя»). Краші з його псалмів – «Иисусе мой, прелюбезный», «О горе мне грешному, сушу», «Имам азь своего», «Взираи с прилежанием» та ін. увійшли до репертуару нар. лірників.

РОЩАХІВСЬКИЙ Михайло (24.01.1891, с. Концево на Вінничині – 30.11.1952, Виноградovo на Закарпатті) – хор. диригент, співак, композитор-аматор, муз.-громад. діяч. Закін. Кам'янець-Подільську духовну семінарію (1913). Прац. Муз. секції Мін-ва освіти в Києві (1917), член укр. респ. хор. капели (1919), у її складі 1920 прибув до Ужгорода, де розгорнув муз.-громад. діяльність, заснував і очолив муз.-драм. т-во

«Кобзар». Закін. Празьку консерваторію (1925). Учителював на Закарпатті. Зібрав понад 300 нар. пісень. З 1946 – директор заснованої ним ДМШ у Виноградіві. Автор «Гімну зовсім вільного університету» (Прага, 1923), пісень у зб. «Хори на слова А.Духновича» (Ужгород, 1928), хорових обр. нар. пісень.

Літ.: Росул Т. Музичне життя Закарпаття 20–30-х років ХХ ст. Ужгород, 2002.

РОЩЕНКО Артем Олександрович (20.01.1974, м. Алчевськ Луган. обл.) – композитор. Закін. НМАУ по кл. композиції І.Карабінця (1999) і аспірантуру. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – симф. поема «Пам'яті вчителя» (2002), Концерт; для саксофона з симф. орк. – «Концертино для Дейла» (амер. саксофоніста Д.Андервуда), Концерт для тромбона і кам. орк. (2004); Симфоніста; для гітари і кам. орк. – Концертино; для флейти, гобоя, кларнета, фагота, валторни – Квінтет; Струн. квінтет; сонати – для влч., для скр.; для фп. – прелюдії; романси.

РУБЕЦЬ Олександр Іванович (13.10.1838, м. Чугуїв на Харківщині – 11.05.1913, Стародуб'є, тепер Брянщина) – муз. теоретик, педагог, фольклорист, композитор. Закін. Петерб. консерваторію по кл. теорії композиції М.Заремби (1866), брав уроки співу. Там же викладав до 1895 (з 1879 – проф.), керував хор. класами в консерваторії, в Смольному і Миколаїв. жін. ін-тах. Після втрати зору жив у Стародуб'ї, де займався пед. і муз.-громад. діяльністю. Автор метод. праць, підручників, хрестоматій, статей, зокрема «Деякі

слів про малоруські народні пісні» (1869), уклав «Биографический лексикон русских композиторов и муз. деятелей» (СПб, 1879, 2-е вид. 1886). Видав зб. укр. і рос. нар. пісень, зокрема «Двести шестидцать народных украинских напевов» (М., 1872), мелодії яких використовували у своїх тв. П.Чайковський, М.Римський-Корсаков, М.Мусоргський, вивчали фольклористи П.Сокальський, Ф.Колесса, К.Квітка та ін. Склав і видав зб. укр. нар. пісень (5 вип. по 20 пісень). Автор муз. тв., зокрема романсу «Думи мої» (сл. Т.Шевченка, вид. 1860), хорів.

Літ.: Рубець А.И (некролог)// Укр. жизнь, 1913, №5; Черняхівський Г. Сучасник Тараса Григоровича// Радуга, К., 1964, №3; Лисенко І. Багатогранний талант// авт. зб. Музики сонячні дзвони, К., 2004.

РУДЕНКО Іван Федорович (1896, с. Галаганівка Чигирин. повіту – ?) – композитор, педагог. Закін. Київ. учительський ін-т (1919), працював у школах, нар. консерваторії. Навчався у Б.Яворського, закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції Б.Лятошинського (1929), його викладач (1930–34), керував самод. колективами. З 1943 – на пед. та адмін. роботі.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (незак.), «Оповідання»; для струн. орк. – Увертюра; для фп. – Соната; хор. сюїти; солоспіви – «Любіть Україну» (сл. В.Сосюри) та ін.; пісні.

РУДКОВСЬКИЙ Матвій (бл. 1909, Львівщина – бл. 1887, Львів) – педагог, композитор, хор. диригент. Муз. освіту здобув у Львові й Відні. Працював диригентом укр. хору бурси Ставропільського ін-

ту у Львові, педагогом співу й музики у навчальних закладах. Автор хорів «Щаст'я нам, Боже» (сл. І.Гушалевича, 1849), «Молитва дівчини», «Многая літа» (обидва 1860) та ін., церк. хорів, солоспіву «Квіти з наддніпрянської левади», фп. аранжувань нар. танців, обр. нар. пісень.

РУДНИЦЬКИЙ Антін Іванович (07.02.1902, с. Луки, обл. Самбору на Львівщині – 30.11.1975, Седл Рівер, штат Нью Джерсі, США) – піаніст, диригент, композитор, педагог, музикознавець. Закін. Польську консерваторію у Львові по кл. фп. В.Курца і С.Лялевича (1920), брав уроки гармонії у В.Барвінського; Високу муз. школу в Берліні (1926) по кл. фп. Е.Петрі і А.Шнабеля, по кл. композиції у Ф.Шрекера, по кл. диригування Й.Прювера; музикологію вивчав у Берлінському ун-ті. З 1959 – дійсний член НТШ. Диригент оперних т-рів у Харкові (1927–30), Києві (1927–32), Львові (1932–34), оркестрів у Львові, Варшаві, Каунасі, Нью-Йорку, Філадельфії, Торонто. Викладач Київ. консерваторії, муз. шкіл у Харкові, Львові, Філадельфії. З 1938 – у США. Організатор Укр. оперної кампанії, яка виступала в Нью-Йорку, Детройті, Чикаго, на Укр. муз. курсах у Філадельфії. З 1958 – проф. Муз. консерваторії в Філадельфії, з 1962 – Муз. академії. З 1953 – диригент хору «Кобзар», з 1959 – мистецький керівник і гол. диригент Союзу укр. хорів Америки. Як піаніст концертував у Німеччині, Україні, Канаді, США.

Тв.: опери – «Довбуш» (лібр. Б.-І.Антонича, 1936–38, останній акт дописав С.Гордінський), «Анна Ярославна» (лібр. Л.Полтави, 1967, оркестрування Л.Коло-

дуба, 1996), балет «Буря над Заходом» (лібр. І.Крушельницького, 1931–32); вок.-симф. – кантати «Послання» (сл. Т.Шевченка, 1960), «Любіть Україну», «22 січня 1918», ораторія «Гайдамаки» (1974), для сопрано і орк. – «П'ять любовних поем» (сл. Н.Холодної-Левицької); для тенора й орк. – «Драматичний пролог» (сл. І.Франка) та ін.; для симф. орк. – 3 симфонії, Балетна сюїта, Весела увертюра, Лірична поема, для влч. з орк. – Концерт; кам.-інстр. – 2 струн. квіртети; для фп. – п'єси; для скр. з фп. – Інтрада і Фантазія; для влч. і фп. – Романтична фантазія; хори – «Гамалія» (1919), «Рожевий квіте», «Сумні ідем» та ін., солоспіви (бл. 70), муз. оформлення кінофільмів «Запорожець за Дунаєм», «Трагедія Карпатської України» (постановки В.Авраменка в Нью-Йорку) та ін.

Музикознавчі праці: Українська музика: історико-критичний огляд, Мюнхен, 1963; Про музику і музик, Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто, 1980; статті в пресі; пер. кн. Ф.Бузоні «Спроба нової естетики музики» (1938).

Літ.: Укр. композитори. Біобібл. довідник. Упоряд. М.Дитиняк, Едмонтон (Канада), 1986; Витвицький В. Антін Рудницький – музичний критик і музикознавець, передрук в авт. зб. За океаном, Л., 1996; Туркевич В. Безцінний дарунок// Музика, 1991, №3; Сюта Б. Доля розчахнута навпіл// Культура і життя, 1991, 13 трав.; він же. Продовжувач славних традицій// Свобода, Нью-Йорк, 1991, 16 і 17 квіт.; Швачко Т. Побачення через 60 років// Музика, 1993, №2; Мокренко А. Анна-Ярославна// Укр. культура, 1996, №2.

РУДЯНСЬКИЙ Олександр Миколайович (26.10.1935, сел. Уралець Свердлов. обл.) – композитор, педагог. Закін. Моск. муз. пед. ін-т ім. Гнесіних по кл. композиції А.Хачатуряна і Ю.Шишакова (1963), аспірантуру при Алма-Атинському ін-ті мистецтв. Викладав в Алма-Атинському ін-ті, в Карагандинському пед. ін-ті, з 1983 – в Донец. муз.-пед. ін-ті, доцент (1988), проф. (1993). З. д. м. України (1993). Член НСКУ.

Тв.: опери – «Данко» (1987), «Чумацький шлях Тараса» (лібр. В.Юречка, 1994), балети – «Піке в безсмертя» (1967), «Цілина» (1981), «Приборкання вогню» (1985); оперета «Край тюльпанів» (за повістю Ч.Айтматова, 1970, 2-а ред. 1982), вок.-симф. – кантати «Росія», «Мамай курган» та ін.; для симф. орк. – Увертюра на казахські теми (1966), сюїти з власних балетів, поема «Донбас» (1986), Грецьке капричіо (1991) та ін.; для струн. орк. – «Пасакалія» (2000), для влч. з симф. орк. – «Кюй-капричіо» (1969), Концерт-поема (1983, 2-а ред. 1987); для фп. з орк. – Шкільний концерт; для орк. укр. нар. інстр. – поема «Думи Тараса»; для орк. казах. нар. інстр. – Казахські ескізи (1972); кам.-інстр. анс., п'єси для фп. та ін.; хори – на сл. В.Нестеренка (1999) та ін.; вок. цикл «Вірність» на сл. Ю.Друніної, романси; пісні; вок.-хореогр. композиції; музика до театр. вистав.

Літ. Соболева Т. Напередодні прем'єри// Музика, 1981, №1; Загайкевич М. Романтика і сучасність// Музика, 1981, №2; Варнавська В. Донецькі зустрічі// Музика, 1984, №2; Беленька О., Шейнін Д. На основі інтонаційного синтезу// Музика, 1984, №5.

РУНЧАК Володимир Петрович (12.06.1960, Луцьк) – композитор, диригент, баяніст. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна М.Різоля, по кл. диригування Г.Гозулова (відд. нар. інстр., 1984), по кл. композиції (1986). Консультант (з 1988), відп. секретар (1994–2004) Київ. орг. СКУ. Виступас як диригент. Лауреат Респ. конкурсу баяністів (1984, I премія). Член НСКУ, Асоціації Нова музика.

Тв.: кам. опера «Піна» (за п'єсою С.Михалкова, 1984); для симф. орк. – «In memoriam» (1984), симфонії «Симфонія плачів» (1985), «Con mesto sereno» (1987), «Credo» (для солістів і орк., сл. Л.Кисельова, Л.Костенко, В.Симоненка, 1989); «Страсті по Владиславу» (для баяна, струн., мідних, ударних, клавішних, читця, рок-групи та відеоряда, 1989), 3 кам. симфонії – Пам'яті Б.Лятовшинського (1986), «Духовні пісенспіви» (1988), №3 – для флейти з орк. (1991); для сопрано, баритона та кам. анс. – Реквієм, 1990); для альтового саксофона з орк. – Концерт (1987); для 4-х саксофонів – «Contra spem spero» (1990); для 2-х фп. з метрономом – антисоната «Розмова з Часом» (1993), для різних кам. складів – Симфонія п'яти солістів; цикл «Ното Ludens», I–V (1991–2001), для 4-х кларнетів – «Мистецтво німих звуків» (1997), квалдро-музика: № 1 («Via Dolorosa») (1994), № 2 («Pars pro Toto») (1994), № 3 «Дуелі» (1998); для фп. тріо – «Зі мною ше Хтось» (1996) та ін.; для орк. нар. інстр. та баритона – фольк-кантата «Чумацькі пісні» (сл. нар., 1987), для 9-и солістів – 2 фольк-концерти: «Голосіння та співаночки» (1989, нова версія, 2000), «Як коза-

ки Султану листа писали» (1991); для сопрано, кларнета і фп. – «Голосіння» (1999); для міш. хору без супр. – кантата-реквієм «Невільницькі пісні» (сл. Лесі Українки, 1989), триптих «Неповторність» (сл. Л.Костенко, М.Вінграновського, І.Драча, 1985), «Елегія» (сл. М.Вінграновського, 1993); духовні композиції – «Kyrie Eleison» (для кам. анс., 1990), «На смерть Ісуса», «Молитва» (1993) та ін.; п'єси для окремих інстр. та ансамблів.

Літ.: Чекан Ю. Контури фестивалю// Муз. академія 1993, №1; Барабанов В. Не хлебом единым// Молода гвардія, 1993 26 лют.; Зосім О. Композитор і диригент (інтерв'ю)// Музика, 1997, №6;

РУСИНОВ Юхим Ісакович (06.10.1905, Одеса – 30.09.1969, там само) – композитор, диригент, піаніст. Закін. Одес. консерваторію по кл. диригування Й.Прибіка, по кл. фп. М.Старкової, по кл. теорії музики і композиції П.Молчанова, М.Вілінського, А.Павленка (1936). Піаніст (1925–34), диригент симф. орк. Одес. консерваторії (1934–36), оперних т-рів у Дніпропетровську (1936–41), Красноярську (1941–44), Харкові (1944–45), з 1945 – оперного т-ру в Одесі. Член СКУ.

Тв.: балети – «Три мушкетери» (1939), «Олеся» (1947), «По синьому морю» (1954), «Дюймовочка» (1963); для симф. орк. – сюїта з балету «Олеся» (1948), 4 циганські танці (1938), Іспанський танець (1952), Танцювальна сюїта (1962) та ін.; для скр., влч., фп. – Вальс (1946); для скр. фп. – Адажіо і варіації (1946); романси; музика до театр. вистав; ред. балету П.Гертеля «Марна пересторога» (1938).

РЯБОВ Олексій Пантелеймович (17.03.1899, Харків – 18.12.1955, Київ) – скрипаль, диригент, композитор. З 1912 навчався у Харків. муз. уч-щі у І.Слатіна. Закін. Харків. консерваторію по кл. скрипки Й.Ахрона і Ф.Сміта, брав уроки з композиції у П.Акимова (1918), з інструментування — у О.Глазунова (1916). З 1919 – скрипаль-концертмейстер і диригент орк. у різних містах України; гол. диригент Харків. т-ру музкомедії (1929–41), Київ. т-ру музкомедії (1941–55), (1941–44 – в Алма-Аті і Чимкенті). З. д. м. УРСР (1951). Член СКУ.

Тв.: балети – «Ніч перед Різдом», «Запорожці»; 25 оперет і муз. комедій, серед них – «Майська ніч» (1927), «Коломбіна», «Весілля в Малинівці» (1937), «Зірки екрану», «Сорочинський ярмарок» (1936), «Червона калина (1954), «Шумить Дніпро», «Шельменко-денщик» (1944), «Князь-кріпак», «Коли помиляються двос, або Ніч у червні», «Блакитна фортеця», «Блакитний камінь» (1942), «Пошилися у дурні» (1943), «Чудовий край» (1949); вок.-симф. – Урочиста кантата (1934), поема «Ой у полі вітер» (1948); для симф. орк. – Симфонія (1921), Концерт для скр. (1919), 4 танц. сюїти (1939); Струн. кuartет, Струн. тріо. (1921); романси, пісні.

Літ.: Верьовка Г. Творчість укр. композиторів// Культура і життя, 1950, 21 верес.; Луцький Ю. Творче зростання// Рад. мистецтво, 1954, 17 лист.; Ярустовский Б. Некоторые проблемы советского музыкального театра, М., 1957; Станішевський Ю. Корифей української оперети, Рівне, 1999.

САБАДАШ Степан Олексійович (05.06.1920, с. Ванчинець, тепер Чернів. обл.) – хор. диригент, композитор. Закін. Чернів. муз. уч-ще (1956). Був концертмейстером Укр. муз.-драм. т-ру ім. О.Кобилянської, очолював вок. ансамбль «Марічка» в Чернівцях та ін. З 1967 – в Києві, керівник вок. ансамблю д. м. УРСР (1965). Н. а. України (2000). Автор ліричних пісень «Марічка» (сл. М.Ткача), «Пісня з полонини» (сл. О.Пономаренко), «Очі волошкові» (сл. А.Драгомирецького), «Гуцулочка» (сл. М.Бакая) та ін.; обр. нар. пісень.

Літ.: Капустін В. «Воєдино злилися і музика, і слово»// Укр. муз. газета, 2000, №1 (35).

САВИЦЬКИЙ Роман Януарійович (23.11.1904, с. Бачин на Львівщині – 11.09.1974, Моршин Львів. обл.) – композитор-аматор. Навчався у Львів. ун-ті (1924–29). Вчителював у Станіславській (тепер Івано-Франківськ) гімназії, в середній школі, співав у хорі т-ва «Боян». Автор пісень «Червоні маки», «Лелеки», «Квітка з полонини», «Мавка», «Марічка» («Через гори вітровії...») та ін.

Літ.: Салій О., Халецький В. Пісняр, вчитель, людина// Культура і життя, 1975, 13 берез.

САВИЦЬКИЙ Роман (11.03.1907, Сокаль на Львівщині – 12.01.1960, Філадельфія, США) – піаніст, педагог, муз.-гром. діяч, композитор. Закін. Муз. ін-т ім. М.Лисенка у Львові по кл. фп. В.Барвінського (1927), Празьку консерваторію по кл. І.Гежмана (1928), одержав диплом «Майстерської школи» у В.Курца (1932). Викладач Муз. ін-ту ім. М.Лисенка у Львові і його філій у

Стрії, Самборі, доцент Львів. консерваторії (1939), декан фп. ф-ту (1939–41), муз. редактор Львів. радіо (1941–44). Член ради СУПРОМу. Організатор укр. муз. школи в Берхтенсгадені (Німеччина, 1946–49), Укр. муз. ін-ту в Філадельфії (1952–59), його викладач і перший директор, проф. Філадельфійської консерваторії (1957). Як піаніст виступав з концертами у містах Зах. України, в Києві, Дніпропетровську, Німеччині, Празі, США. Автор тв. для фп., обр. нар. мелодій, музикознавчої праці «Основні засади фортепіанної педагогіки» (1954–55), статей у пресі.

Літ.: Кашкадамова Н. Роман Савицький – піаніст і педагог// Музика, 1991, №4.

САВЧУК Євген Герасимович (10.02.1947, с. Брусниця, Чернів. обл.) – хор. диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування О.Тимошенка (1971), там само пройшов асистентуру-стажування (1975–77). Працював у Київ. т-рі оперети (1970–73), Укр. нар. хорі ім. Г.Верьовки (1973–78). Худож. керівник Київ. чол. капели ім. Л.Ревуцького (1978–84), з 1984 – капели «Думка». Н. а. України (1990). Лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1998). Автор хор. обробок укр. нар. пісень («Ой на горі імбер» та ін.).

Літ.: Лашенко А. Хоровий спів – його поклонання// Музика, 1998, №3.

САДІВНИЧИЙ Павло Степанович (1879, Харків – 1942, там само) – диригент дух. орк., композитор-аматор, муз. діяч. Закін. Харків. муз. уч-ще РМТ, Петерб. консерваторію по кл. тромбона Тюрнера (1908). Організатор муз.

школи в Умані, з 1935 – в Харкові, організатор, директор і викладач муз. школи ім. М.Лисенка. Серед тв. для дух. орк. – фанфарний марш «Слобідська Україна» (на мелодію, запозичену у В.Ступницького) та ін. марші, Сюїта з укр. нар. пісень, аранжування тв. ін. авторів.

САДОВСЬКИЙ Володимир Іванович (псевдонім – ДОМЕТ) (18.08.1865, с. Довжанка на Тернопільщині – 1940, Львів) – хор. диригент, муз. діяч, священник. Закін. Львів. духовну семінарію (1891). Учасник муз.-хор. концертів (1889–90). Співав у дуєті з С.Крушельницькою. Організатор і диригент укр. нар. хорів на Тернопільщині, у Відні, Перемишлі, Львові. Один із ініціаторів видань: «Артистичний вісник» (1905), «Літошлюбний музичний календар» (1905–07). Автор обр. укр. нар. пісень для хорів, хор. аранжувань, а також муз.-біографічних нарисів.

САМОХВАЛОВА Людмила Євгенівна (31.03.1951, м. Уссурійськ, Росія) – композитор, піаніст-концертмейстер, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. фп. Л.Гінзбург (1976), по кл. композиції О.Красотова (1985). 1974–76 – концертмейстер оперної студії Одес. консерваторії, 1977–82 – Волгоградської (Росія) філармонії, 1983–85 – лялькового т-ру в Одесі та ін. З 1986 – викладач ДМШ №1, 1990–95 – Одес. консерваторії. Лауреат обл. премії ім. Е.Багрицького, Всеукр. муз.-театр. премії Лео Вітошинського (1998). Член НСКУ, НСТДУ.

Тв.: дит. опера «Король і посмішка» (лібр. І.Потоцького, 1989), 3 мікроопери – «З життя Миколи П», «Розмови за самоваром»,

«Бал» (за інтермедіями Д.Хармса, 1989), опера «Суцільний джентльмен» (лібр. С.Ступака за В.Ірвінгом і У.Шекспіром, 1991), кам. моноопери – «Танок із тінню» (на вірші О.Палашек-Сторожук, 2001, 2002), «Алхімія слів» (на вірші А.Рембо, 2001); кам. опери-балети – «Мірсконца» (за В.Хлєбніковим, 2000), «Із життя князя» (лібр. Р.Феденцова, 1998) та ін.; водевіль «Мізантроп» (1989), муз. комедія «Пилока в очі» (1991, обидві за п'єсами Е.Лабіша); вок.-симф. – «Два осінні етюдів» (сл. І.Потоцького, 1986), кантати «Бог прокинувся» (сл. Д.Хармса) і «Зірка Давида» (сл. І.Потоцького); для симф. орк. – «Ворота неба» (2000), для фп. з орк. – Концерт (1985); кам.-інстр. – для кларнета, скр. і фп. – Тріо, для флейти, скр., влч. і фп. – Квартет (1987), для секстету струн. – п'єса (1989), для баяна і скр. – 3 п'єси «Одкровення» (1995), для кларнета і ударних – Інтрада (1988), 3 квазі-квартети, Квазі-квінтет; сонати – для флейти і фп., 2 для скр. і фп., для влч. і фп., для баяна; п'єси – для синтезатора, гітари, кларнета, труби та ін.; вок. цикли на сл. А.Малишка, І.Анненського, І.Моріца, О.Межирова, В.Хода-севича, І.Потоцького; хори; музика до вистав.

Літ.: Володимирський О. Завжди бути щирим// Музика, 1994, №5.

САМОХВАЛОВА Нінель Леонідівна (30.09.1955, Новоград-Волинський) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Г.Ляшенка (1989), у нього ж пройшла асистентуру-стажування, аспірантуру. Працює в Дніпропетровську. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Discordia» (1989); Струн. квартет

(1988); для фп. – цикл «Епіграми» (1991); для кларнета, арфи, фп. і сопрано – цикл «In silentium» (сл. Лесі Українки, 1992); для голосу, флейти і органа – 2 романси (сл. Т.Заєць), для голосу і органа – «Ave Maria» (2003); для жін. хору – цикли: «Самотність» (сл. Лесі Українки), «Колиска Оріяни» (сл. Л.Костенко), цикл обробок західноукр. нар. пісень «Колісанки».

САНДЛЕР Оскар Арнольдович (Аронович) (26.01.1910, Київ – 30.05.1981, там само) – композитор, диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. диригування Г.Таранова, по кл. композиції В.Косенка (1937). До 1940 – асистент диригента і диригент Київ. оперного т-ру, зав. муз. частини Київ. драм. т-ру ім. Л.Українки (1940–41), 1951–52 – зав. муз. частини Київ. естради. З. д. м. УРСР (1967), з. а. Казахстану (1943). Член СКУ.

Тв.: опери – «Ельза Штраус» (лібр. М.Пінчевського, 1938), «Одним життям» (співавтор Д.Клебанов, лібр. І.Муратова, 1947), «Собака на сні» (лібр. О.Голобуцької за п'єсою Лопе де Вега, 1946), «В степах України» (лібр. С.Олійника за п'єсою О.Корнійчука, 1951, 2-а ред. 1959); оперета-балет «Серце дівоче» (лібр. Б.Таїрова, 1961); оперети – «Москвичка» (за п'єсою В.Гуссва, 1942), «Фабрика чудес» (за п'єсою К.Полонника, 1949), «Серця і долари» (за п'єсою О.Левади, 1949), «Келих гетьмана Богдана» (1954), «Даруйте коханім тюльпани» (за п'єсою А.Губермана і А.Шнайдера, 1958), «Наречені не повинні плакати» (лібр. А.Губермана і А.Шнайдера, 1959), «Єврика» (за п'єсою Л.Аркадьєва, 1961), «На світланку» (за п'єсою Г.Плоткіна, 1964), «Четверо з ву-

лиці Жанни» (за п'єсою Г.Плоткіна, 1966), «Каштани Києва» (за п'єсою Г.Плоткіна, 1972) та ін.; пісні (понад 100) – «Пісня радості» (сл. І.Неходи, 1935), Пісня Антоші з кінофільму «Антоша Рибкін» (1942), «Мрія» (сл. М.Сома, 1960), «Каштани Києва» (сл. В.Брагіна та І.Фінка, 1970) та ін.; пісні для дітей; обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав (бл. 155), кінофільмів (бл. 16).

Літ.: Михайлов М., Яворський Е. Оскар Сандлер. К., 1976. Бєлза И. Молодые композиторы Киева// Сов.музыка, 1938, №10/11.

САПЕЛКІН Валентин Іванович (07.07.1926, с. Весела Лопань Белгородської обл., Росія) – композитор, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції В.Барабашова (1958). Викладач Дніпроп. муз. уч-ща. З. а. УРСР (1976). Очоловав Дніпроп. обл. орг СКУ.

Тв.: вок. симф. – 2 кантати (1957, 1970); балада «Лист матері» (сл. С.Єсеніна, 1992); для симф. орк. – Симфонія (1967), Варіації (1967), Подвійна fuga (1967), Святова увертюра (1968, 2-а ред. 1979), Хореографічна сюїта (1980), Урочиста увертюра «Весна 1945 року» (1985); для домри з орк. – Концерт (1979); для анс. скрипалів – елегія «Пам'яті друга» (1974); для фп. – п'єси; романси на сл. Ф.Тютчева, М.Танка та ін., вок. цикли; хори, пісні; пісні для дітей; обр. рос. і укр. нар. пісень; музика до театр. вистав, теленерв. Автор навчально-метод. посібника «Теорія і класифікація транспонування», Дніпропетровськ, 1961.

Літ.: Царегородцева Л. // Музика, 1997, №5.

САРАМАГА Богдан (01.04.1905, Тернопіль – 1975, Детройт, США) – скрипаль, педагог, композитор. Навчався гри на скрипці у Вольфстєля в Тернополі, в Польській консерваторії у Львові по кл. скрипки Цетнера, по кл. теорії музики А.Солтиса. З 1922 – концертмейстер, згодом диригент у т-рі Й.Стадника, 1938–39 – муз. керівник драм. театру ім. І.Франка у Тернополі, поставив ряд опер. З 1944 – в Німеччині, соліст і концертмейстер театр. орк. З 1951 – у США, викладач УМІ та ін. З 1961 – викладач Укр. вищої муз. школи, диригент хору в Детройті. Автор 4 струн. квартетів, бл. 40 пісень для шкільного хору, солоспівів, музики до п'єс («Загибель ескадри» О.Корнійчука, «Украдене щастя» І.Франка та ін.).

САСЬКО Геннадій Михайлович (20.10.1946, Донецьк) – композитор, диригент, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1971). 1971–72 – зав. муз. частини Київ. рос. драм. театру ім. Лесі Українки, 1972–74 – диригент анс. Зах. прикордонного округу. 1974 – редактор, 1975–85 – зав. редакції вид-ва «Музична Україна». Лауреат премії ім. В.Косенка (2002). Член НСКУ.

Тв.: мюзикл «У нас у Кібертонії, або День першого проліска» (1978); вок.-симф. поема «Вічний вогонь» (1988), кантата (сл. В.Маяковського, 1970), для соліста і міш. хору – поема «Веснонька-весна» (сл. М.Рильського, 1983); для солістів і нар. хору – фольк-ораторія «Батьківська нива» (сл. Г.Паламарчук, 1986); для симф. орк. – «Слов'янська поема» (1971); для фп. з орк. – пісенна композиція

(1974); для флейти з орк. – Концерт (1975); для кам. орк. – Симфоніста (1969), Рос. інтермецо (1974); для скр. і фп. – Соната (1975); для влч. і фп. – Камерна сюїта (1969); для валторни і фп. – Рапсодія (1986); для фп. – Інвенції (1967), Соната (1970), Фантазія (1978), цикли п'єс «Відгуки століть» (1982), «Мозаїка» (1983, для дітей), Поліфонічна фантазія (1986), «Кольорова весна» (1986); для клавесина – цикл п'єс «Весняні барви» (1985); для органа, магнітно-плівки та синтезатора – Симфонія «Азь рець (Dixi)», 2-а ред. 2000); для хору – Диптих на сл. П.Усенка, «Дума про тридцять третій» (сл. М.Ткача, 1993); романси на сл. С.Щипачова (1966), Три сонети У.Шекспіра (1966); естр. і дит. пісні; обр. нар. пісень; музика до мультфільмів, театр. вистав.

СВЄЧНИКОВ Анатолій Григорович (15.06.1908, Київ – 12.03.1962, там само) – композитор, педагог. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т ім. М.Лисенка по кл. композиції Л.Ревуцького і В.Золотарьова (1932), аспірантуру при Київ. консерваторії (1938). У різні роки – зав. муз. частини в драм. т-рах, муз. редактор Укр. радіо. 1945–61 – викладач композиції та спец. поліфонії в Київ. консерваторії. Лауреат Держ. премії СРСР (1950). З. д. м. УРСР (1954). Член СКУ.

Тв.: балети – «Маруся Богуславка» (лібр. Н.Скорульської, 1951), «Ніч перед Різдвом» (для Держ. анс. танцю України, 1959); для симф. орк. – Варіації (1931), Скерцо (1934), сюїти – на теми народів Сходу (1939), на укр. нар. теми (1949), поеми – «Кармелюк»

(1945), «Щорс» (1949), Увертюра (1947); для флейти і фп. – Сюїта (1935); для фп. – Два етюдів і прелюд (1927), Два етюдів для лівої руки (1929), Варіації на укр. тему (1930); для хору і фп. – цикл «Десять українських пісень» (1944); для голосу і фп. – цикл «Гуцульські народні пісні» (1945); пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, радіокомпозицій, кінофільмів.

Літ.: Архімович Л. Музика у фільмі// зб. Сучасна українська музика, К., 1965; Михайлов М. Поэма о легендарном начдиве// Сов. музыка, 1950, №4; Муха А. Симфонічна поема «Щорс» А.Свечникова// Наук.-метод. записки Київ. консерваторії, т.2, вид.1, К., 1962; він же. До 80-річчя композитора // Музика, 1988, №3.

СВИДЮК Микола Іванович (02.01.1952, с. Грузька, тепер Кіровоград. обл.) – автор-виконавець. Закін. Одес. муз. уч-ще. Ін-т культури по кл. хор. диригування (1978). Керівник естр. групи «Рідний край» (Одеса). З. а. України (1995), н. а. України (2001). Автор музики до водевілю «Рожеве павутиння» (за п'єсою Я.Мамонтова), пісень: «Рушники» (сл. М.Сингаївського), «Зоре моя, зірочка» (сл. В.Крищенко), «І люблю, і сміюсь» (сл. А.Демиденка), «Доне моя, донечко» (сл. О.Кононенка) та ін.

Літ.: Матвійчук А. Але Молдаванка і Пересип поважають Колю Свидюка// Музика, 1994, №4.

СВІРСЬКИЙ Рудольф Олександрович (25.06.1918, Таганрог – 22.02.1988, Одеса) – трубач, педагог, композитор-аматор. Закін. Одес. консерваторію по кл. труби Л.Могилевського (1947). 1946-50 –

артист симф. орк. Одес. філармонії, соліст симф. орк. Радіо. З 1949 – викладач ССМШД ім. П.Столярського. Автор балету, 3-х мюзиклів, 2-х концертів для труби з орк., Ноктюрна і Скерцо для труби з фп., романсів, пісень та ін.

СЕГІН Богдан Дарійович (30.07.1976, м. Борщів Терноп. обл.) – композитор. Закін. Львів. держ. муз. ін-т (тепер Львів. держ. муз. академія) по кл. композиції М.Скорика (1999), у нього ж пройшов асистентуру-стажування (1999-2002). З 1998 – прац. оргкомітету Фестивалю суч. музики «Контрасти» (Львів), з 2001 – консультант Львів. регіональної організації НСКУ. Лауреат Міжн. конкурсу ім. С.Прокоф'єва (Маріуполь, 2000, II премія), премії ім. Л.Ревуцького (2004). Член НСКУ.

Тв.: для хору і симф. орк. – «Stabat mater» (2003); для симф. орк. – «В одному русі» (1999); для фп. і ударних – «Ру-умбарбар» (1998); для фп. – «Зимова музика» (вид. Бельгія, 2000), «Постлюдія» (2000), для органа – «Присвята» (2002); для хору без супр. – псалом «Блажен муж» (2001, з аналогічною назвою – для флейти, влч. і фп.), «Alleluja» (2001).

СЕМБРАТ Джон (Іван) (27.06.1943, Пеквіль, штат Пенсільванія, США) – композитор. Закін. ун-т св. Павла в Оттаві (1972). Священик Укр. католицької церкви. 1972–80 жив у Нью-Йорку, викладав в Академії св. Георга, керував церк. хором, вів курс муз. теорії в Манхетенському коледжі, в Новій школі соціальних досліджень Нью-Йоркського ун-ту та ін. Тепер живе в Канаді, провінція Альберта.

Тв.: церк. музика – псалми, стихіри та ін.; пісні на сл. Б.Стефанишина, Дж. Мілтона, Є.Плужника, Б.Грінченка та ін.

СЕМЕГЕН Дарія (27.06.1946, Бамберг, Німеччина) – композитор, педагог, фахівець з електронної музики. Навчалась в Істменській муз. школі (1948, США), в Варшавській консерваторії у В.Лютославського і В.Котонського (1968–69); магістр мистецтв Йельського ун-ту (1971), д-р Колумбійського ун-ту (1973, учениця В.Усаєвського). 1971–74 – викладач Принстонського Електронного муз. центру, з 1974 – ун-ту штату Нью-Йорк, проф., директор Електронної муз. студії. Відзначена багатьма нагородами, зокрема Нац. фонду мистецтв (1973) та Міжн. конкурсу електронної музики (1981).

Тв.: для орк. – Фантазія, Триптих; кам.-інстр. – «Студія для 16-и струн. інстр.», струн. квартети, кам. ансамблі, п'єси для різних інстр.; хори – Поема, Псалом 43; вок. цикл для сопрано і 9-и інстр. – «Lieder auf der Fluch't» (сл. І.Бухмана, 1967); романси – «Тиха, тиха ніч» (сл. М.Блейка, 1965), «Вночі» (сл. А.Мішо, 1969) та ін.; електронні композиції; музика до кінофільму.

СЕМЕНОВ Олексій Юхимович (27.11.1929, с. Козловка Саратов. обл., Росія – 10.02.1992, Боярка Київ. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича та Б.Лятошинського (1964). 1956–61 – концертмейстер хор. класу і викладач теорії музики Дніпроп. технікуму культурно-просвітних працівників, 1962–67 – викладач теор. предметів Криворізі, 1967–69 – Дніпроп. муз.

уч-щ. 1970-72 – худож. керівник ВІА «Мрія» (Київ). Член СКУ.

Тв.: для симф. окр. – 2 симфонії (1962, 1965), Адажіо (1966), Молодіжна увертюра (1973), концерти з орк. – для домри (1960), баяна (1965), труби (1976); Струн. квартет (1961); для фп. – 30 мініатюр для дітей (1958-67), «Поліфонічні періоди» (1960), естр. мініатюри; вок. цикл «Чотири Анни» за поемою Л.Титаренка; хор. й естр. пісні – «Пам'ять» (сл. І.Бараха), «Це ти, Україна» (сл. А.Драгомирецького), «Світло Києва» (сл. В.Герасимова), «Пісня любові» (сл. М.Сингаївського), цикл пісень про Вел. Вітч. війну на сл. О.Вратарьова та ін.; обр. нар. пісень; музика до драм. вистав, докум. кінофільму.

СЕМКОВИЧ Василь Богданович (03.04.1978, с. Іванківка Івано-Фр. обл.) – композитор. Закін. диригентсько-хорове відд. Ів.-Фр. муз. уч-ща, (1997). Навчався у Львів. держ. муз. академії по кл. композиції В.Камінського, закін. (2002) по кл. М.Скорика. Концертмейстер богородчанської муз. школи. Член НСКУ.

Тв.: Симф. колядки; Струн. квартет (1993), для скр. і фп. – «Миттєвий настрої», Фп. фантазія на тему укр. нар. пісні «З-за гори кам'яної», Музика для струн. орк. та хору на сл. суч. укр. письменників, хор. цикл на сл. К.Пасічної, Ю.Загороднього (всі – 1997).

СЕНИЦЯ Павло Іванович (23.09.1879, слобода Максимівка на Полтавщині – 03.07.1960, Москва) – композитор, фольклорист, педагог. Брав уроки з композиції і теорії музики у Б.Яворського і Ф.Кенемана, вокалу навчався у А.Мазетті (1900–01). Закін. Моск.

консерваторію по кл. контрабаса А.Мартінова (1908), по кл. композиції О.Льїнського, оркестрування вивчав у С.Василенка (1909). Викладач навчальних закладів у Москві (з 1908), співробітник етногр. відд. Комісаріату освіти та ін. Учасник фолькл. експедицій.

Тв.: опери – «Наймичка» (за Т.Шевченком, 1916); «Життя – це сон» (за П.Кальдероном), «Андрій», «Марта» (1926 – всі незак.); вок.-симф. – 3 композиції на нар. тексти (1942, 1944, 1946) та ін.; для симф. орк. – 2 симфонії (1905, 1912 – «Де-не-де тополі»), «Думка про татарський полон» (1905), Поема (1952), Увертюра (1908); кам.-інстр. – 7 струн. квартетів (1903, 1929, 1931, 1932, 1933, 1946, 1950), для дерев. дух. інстр. – Квартет (1950); п'єси – для фп., скр., влч. (2 думки), валторни та ін.; хори (бл. 50) на сл. Т.Шевченка, М.Рильського, П.Тичини, О.Олеса, М.Філянського та ін.; вок. ансамблі, солоспіви (бл. 100); обр. укр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Сучасна українська музика (1923), Українська вокальна музика (1925), П.Демуцький. Нарис з його життя і критичний аналіз праць (1931) та ін.

Літ.: В.Г. В гостині у Павла Сениці// Музика, 1923, №6/7; Костенко В. Павло Сениця, Х., 1930; Михайлов М. П.І.Сениця, К., 1965; Каневська Г. Співєць дружби народів// Музика, 1979, №6.

СЕРГОВСЬКИЙ **Анатоль Григорович** (26.04.1877, с. Лобачево на Київщині – 1903) – хор. диригент. Організатор Укр. студентського хору у Юр'єві (Тарту). Автор двох романсів на сл. О.Пчілки.

СЕРСАВІЙ Вікент (СРСАВІЙ, ЗРЗАВІ Вікент) (1802, с. Каница, побл. Брно, Словаччина – 12.05.1853, Перемишль, Польща) – оперний співак, хор. диригент, педагог. Керівник соборної капели у Перемишлі. Автор духовних хор. композицій («Аллилуя» та ін.), музики до театр. вистав та ін.

СЄЧКІН Віталій Васильович (05.09.1927, Харків – 03.05.1988, Кишинів) – піаніст, композитор, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. фп. Н.Ландесман (1947), по кл. композиції М.Тіца (1950), аспірантуру при Моск. консерваторії у Я.Зака (1954). З 1955 – викладач, доцент (1965), зав. кафедри фп. (1971), проф. (1978) Київ. консерваторії, з 1984 – Молд. консерваторії в Кишиневі. Лауреат Міжн. конкурсу в Берліні (1951, I премія). З. а. УРСР (1960). Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Урочистий хор» (сл. О.Пушкіна, 1951); для симф. орк. – увертюра «Мій коханий краю» (1951); для фп. з орк. – Концерт (1962); для струн. квартету – «Andante cantabile» (1951); для фп. – 2 сонати (1948, 1965), Сюїта (1975), етюд, прелюдії та ін.; для скр. і фп. – Мелодія (1947), 2 сонати (1962, 1965), Поема (1965), 2 казак. новели (1970) та ін.; для влч. і фп. – 3 поеми (1966–69), сюїта «Естонські враження» (1967), Сонатопоема, Етюд-картина (1972), Скерцо (1973) та ін.; для органа й влч. – «Ода народу-велетню» (1973); хори, романси.

СИДОРЕНКО **Василь** (16.03.1960, Торонто, Канада) – піаніст, композитор, диригент, музикознавець. Закін. Королівську муз. консерваторію в Торонто по

кл. фп. А.Ярошенко і О.Фролука (1978), по кл. композиції В.Бучинського; закін. ун-т з фаху «музикологія», продовжив студії у Мюнхені в Укр. вільному ун-ті.

Тв.: дит. оперета «Мав'ячий король» (лібр. Л.Полтави); для кларнета і фагота – «Декоративні твори», для 10-и фп. – парафраз «Укр. сюїти» В.Барвінського; для голосу, гобоя, віоли, арфи – «Сафо»; для фп. – «П'ять виразів», Фуга, Регтайм, Метаморфоза та ін.; хор «Чистий четвер» (сл. М.Зєрова), вок. цикл «Акварелі» (сл. Г.Чупринки).

Музикознавчі праці: Історія укр. музики на території Північної Америки; Історія муз. ансамблів при Торонтоському ун-ті, 1828–1945.

СИДОРЕНКО Т.С. – див. **МАЛЮКОВА-СИДОРЕНКО Т.С.**

СИЛЬВАНСЬКИЙ **Микола Йосипович** (05.01.1916, Харків – 06.03.1985, Київ) – піаніст, композитор, педагог. Закін. Моск. консерваторію по кл. фп. Я.Флієра (1944), композиції навчався у В.Барабашова в Харків. консерваторії (1950–53). Піаніст-соліст Харків. обл. філармонії, викладач Харків. муз. уч-ща, консерваторії (1944–53). Педагог Київ. ССМШД (1953–55), Київ. консерваторії (з 1955), доцент (1963), декан істор.-теор. ф-ту (1968–70). Член СКУ.

Тв.: дит. балети – «Іван-Добрий молодець» (лібр. Г.Штоль, 1956), «Незвичайний день» (лібр. М.Познанської, 1963), «Мальчиш-Кибальчиш» (1975); для соліста, фп., симф. орк. і читця – «Музиканти Сонця і Місяця» (казка Ю.Ярмиша, 1979); для фп., хору і струн. орк. – Концерт-фантазія (1980); для симф. орк. – Сюїта (1963), казка (з читцем) «Івасик-

Телесик» (сл. П.Тичини, 1965), Симфонія (1961), поема «Валерій Волков» (1967), Сюїта (1968); для фп. з орк. – 5 концертів (1956 – «Піонерський», 1962 – «Легкий», 1965, 1971, 1972 – «Пам'яті М.Лисенка»), Концертино (1974) та ін.; для баяна з орк. – Концерт (1975); для фп. тріо і читця – муз. казки: «Кіт-хвостун» (1965), «Іжак і Соловейко» (1975); для скр. і фп. – Сюїта (1965), Соната (1978); для альту і фп. – Концертино (1965); для влч. і фп. – Поема (1967); для труби і фп. – Молодіжний концерт (1967); для фп. – «Укр. скерцо» (1956), «Укр. соната» (1950), «Піонерська сюїта» (1950), Три етюдкартини (1951), 3 сонати (1952, 1960, 1970), цикли – «У рідному місті» (1953), муз. замальовки за поемою М.Гоголя «Мертві душі» (1958), «Пригоди барона Мюнхгаузена» (1969), муз. картинки за казкою О.Пушкіна (1969), 12 прелюдій (1964, 1970), Сюїта (1976); п'єси для бандури; цикли романсів на сл. С.Єсеніна, Р.Бернса; обр. нар. пісень для фп.; музика до радіовистав.

Літ.: Майбурова Е. Вокальний цикл Н.Сильванського на сл. С.Єсеніна// Укр. сов. музика, К., 1960; вона ж. Н.Сильванський// Они пишут для детей, вып.1, М., 1975; Клин В. Фортепіанні концерти// Музика, 1974, №3; Тишко Н. Герої Гайдара в балеті// Музика, 1982, №3; Задерацький В. У камерному жанрі// Музика, 1983, №1; Алексєєва С. Не старіють у світі казки// Розповіді про музику, К., 1985; Шурова Н. На юбилейном вечере// Сов.музыка, 1981, №9; Яворський Е. Романтична поема// Культура і життя, 1981, 27 груд.

СИЛЬВЕСТРОВ Валентин Васильович (30.09.1937, Київ) – композитор, педагог. Навчався у Київ. ін-ті будівельної інженерії, закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1964). 1963–70 – викладач муз. студій і муз. шкіл Києва. Лауреат Міжн. премії ім. С.Кусевицького (Вашингтон, 1967), Міжн. конкурсу молодих композиторів «Gaudeamus» (Нідерланди, 1970). Н. а. УРСР (1989). Лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1995). Кавалер ордена «За заслуги» III ст. (1997). Лауреат премії «Київ» ім. Веделя (2001). Член НСКУ.

Тв.: для міш. хору, солістів та симф. орк. – «Реквієм для Лариси» (на канонічній латин. тексти та вірші Т.Шевченка, 1997–1999); для симф. орк. – 7 симфоній (№1 – 1963; №2 – для флейти, ударних, фп. і струн., 1965; №3 – «Есхатофонія», 1966; №4 – для мідних дух. і струн., 1976; №5 – 1980–82; №6 – 1997; №7 – 2003); «Exegi monumentum» на вірш О.Пушкіна «Пам'ятник» для баритона і орк. (1985–87), Класична увертюра (1964), Гімн (для 5-и інстр. груп, 1967), Поема пам'яті Бориса Лятошинського (1968); «Діалоги»: Шуберт–Сильвестров – «Весільний вальс», Вагнер–Сильвестров – Постлюдія (1984), симфонія «Мета-музика» (1992); для струн. орк. – І.Карабиць... В.Сильвестров. Елегія (2000...2002), «Прощальна серенада» (посвята Івану Карабицю, 2003); для струн. і фп. – «Епітафія» (1999); для кам. орк. – симфонія «Спектри» (1965), «Інтермеццо» (1993), «Осінь серенада» (2000),

«Гімн» (2001); для 2-х скр. і струн. орк. – Серенада (1978); для скр. з орк. – Концерт-присвята «Widmung» (1990–91); для синтезатора (фп.: una corda) і струн. орк. – «Вісник» (1996); для струн. і фп. – «Епітафія» (1999); для влч. і кам. орк. – симфонія «Медитація» (1972); для альтової флейти і 6-и ударних груп – «Містерія» (1964); для 2-х скр., альта і влч. – «Quartetto piccolo» (1961), кватрети – №1 (1974), №2 (1988); Фп. квінтет (1961); для флейти, труби і челести – Тріо (1962); для клавесина, вібрафона і дзвонів – «Проекції» (1965); для скр., влч. і фп. – «Драма» (1970–71); для скр. і фп. – 2 сонати (1970, 1990 – «Postscriptum»); для скр. соло – Постлюдія (1980); для сопрано, скр., влч. і фп. – Постлюдія «DEsCH» (1981); для влч. і фп. – Постлюдія (1982), Соната (1983), для влч. соло (і 2-х там-тамів) – Елегія (1997); ; для фп. – «Проста музика» (1954–83), «Відалена музика» (1965–83), «Елегія» (1967), Сонатина (1959–60), «П'ять п'єс» (1961), «Триада» (1962), Класична соната (1975), 3 сонати (1972, 1975, 1979), «Дитяча музика» №1-4 (№1, №2 – 1973, №3, №4 – 1993), Музика в старовинному стилі (1973), Кітч-музика (1977), «Дві п'єси» (1956, 1957–2000), «Усна музика» (1998–99); «Три п'єси» (2001), «Дві епітафії» (2001), «Дві п'єси» (2001), «Ностальгія» (2001), «Два діалоги» (2001–02); для кларнета соло (з фп.) – «Misterioso» (1996); для мецо-сопрано і кам. орк. – кантата на сл. Ф.Тютчева і О.Блока (1973); для сопрано (баритона), валторни і фп. – «Лісова музика» (сл. Г.Айгі, 1977–78); для сопрано і кам. орк. – «Ода солов'ю» (сл. Дж.Кітса, 1983); для сопрано (баритона) і фп. – цикли «Прості

пісні» (сл. невідомого автора, О.Мандельштама, О.Пушкіна, 1974–81), «Ступені» (сл. невідомого автора, О.Мандельштама, Ф.Сологуба, Ф.Тютчева, Дж.Кітса, О.Пушкіна, С.Баратинського, 1980–82); для баритона (сопрано) і фп. – цикл «Тихі пісні» (1974–76), «Чотири пісні на вірші О.Мандельштама» (1982); для середнього голосу і фп. – 2 романси на сл. О.Блока (1960), «Старовинна балада» (сл. А.Белого, 1977), «Миттєвості поезії і музики»: 1. «Вірш Пауля Целана» – для сопрано і фп., 2. Мелодія-ностескрипту – для струн. орк. (2003); для хору без супр. – Кантата (сл. Т.Шевченка, 1977); Диптих (на канонічний текст і вірші Т.Шевченка, 1995); «Елегія» (сл. Т.Шевченка, 1996); 13 естр. пісень (сл. В.Куриного); музика до худож. і наук.-поп. фільмів.

Літ.: Павлишин С. Валентин Сильвестров. К., 1989; Мокрієва Г. Лист із Києва// Ruch muzyczny, Варшава, 1962, №9; Музика, 1992, №4; Балей В. Київський авангард. Ретроспектива на півшляху// Numus West, США, 1976, №6; Melos, N/Zfur Musik, 1976, №7/8; Щериця Ю. Слухаючи твори молодих// Музика, 1970, №6; Терещенко А. Щедре літо таланту// Музика, 1971, №1; Муха А. Для десятої музи// Музика, 1971, №2; Нестьєва М. Творчество Валентина Сильвестрова// Композитори союзных республик, вып.4, М., 1983; вона ж. Чтобы праздник был со мною...// Муз. академия, 1992, №2; Сременко З. «Дитяча музика» В.Сильвестрова// Музика, 1985, №6; Зінкевич О. Поривання в ліричну стихію// Музика, 1986, №5; вона ж. Нові контакти – нові враження: бесіда з композитором//

Музика, 1988, №4; вона ж. Український авангард// Музика, 1992, №4; вона ж. Здобутки української симфонії// Світовид, 1992, №11; вона ж. Монолог про Сильвестрова// Музика, 1997, №5; вона ж. Пенне мира о самом себе// Art line, 1997, №9; Савенко С. «И гармонической стихии власть»// Сов.музыка, 1988, №3; Скуратівський В. Соло Валентина Сильвестрова// Україна, 1989, №27; Філатова Т. Про деякі особливості тонально-гармонічних структур в «Тихих піснях» В.Сильвестрова// Укр. муз.-во, вип.24, К., 1989; Чурилова В. За авторським задумом// Музика, 1991, №6; Чинаєв В. Класика і авангард: актуальність і ілюзії// Муз. академия, 1992, №2; Малишев Ю. Відкриваємо закриті рецензії// Музика, 1994, №1; він же. В полоні у художника// Музика, 1997, №5; Конькова Г. Музика його душі// Культура і життя, 1995, 22 лют., передрук. в кн. Спрага музики. К., 2001.

СИМОНОВ Вадим Миколайович (25.11.1961, Гродно, Білорусія) – композитор, педагог. Закін. Білор. консерваторію по кл. фп., по кл. композиції А.Богатирьова (1985). Викладач ДМШ в Мінську, муз. уч-ща в Могилеві, ДМШ в Запоріжжі, з 1989 – провідний фахівець по театральнo-видовищним закладам і заруб. зв'язкам міста. Член НСКУ.

Тв.: Кантата (сл. нар., 1987); Симф. поема (1985); для кам. орк. – Фрагмент (1990), для струн. квартету – Струн. квартет (1984), Концертне алєгро (1986); для влч. і фп. – Скерцо (1985); для фп. – 5 прелюдій, Рондо-токата (1982), Варіації (1983); 2 романси на сл.

Я. Коласа (1984), «Колискова» на сл. У. Блейка (1984); пісні; п'єси для естр. ансам.

СИНЧАЛОВ (СЕНИЧ) Борис Михайлович (11.07.1936, м. Горлівка Донец. обл.) – композитор, педагог, виконавець-оркестрант. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А. Кос-Анатольського (1974). Музикант симф. оркестрів Запоріжжя, Сімферополя, Ялти, викладач муз. школи і муз. уч-ща в Ялті. Член НСКУ.

Тв.: моноопера «Лист із Мілану» (лібр. за листами С. Крушельницької), дит. опери – «До зустрічі, Земля!», «Солом'яний бичок», «Барвінок», «Едельвейс», «Один в океані», «Марина» та ін., балет «Камінна душа» (за драмою І. Франка); ораторія «Привітання життя» (сл. Б.-І. Антонича), кантати – «Сонячні кларнети» (сл. П. Тичини), «Пісня чемпіонів» (сл. Б.-І. Антонича) та ін.; для симф. орк. – картина «Кіммерія», триптих «Монологи» та ін.; концерти з орк. – для скр., фп., труби; кам.-інстр. ансамблі; п'єси для фп.; цикли романсів; хори; дит. пісні.

СИРОХВАТОВ Валерій Геннадійович (18.08.1935, Чусове Пермської обл., Росія – 02.03.1982, Одеса) – композитор, педагог. Закін. Кишинівську консерваторію по кл. композиції Л. Гурова (1958), її викладач (1958–63), Череповецького пед. ін-ту (1963–67), Одес. консерваторії (1967–72). Член СКУ (з 1967).

Тв.: опери – «Дзелика» (співатор П. Ривиліс, за казкою К. Гоцці, 1957), «Двадцять років тому» (за п'єсою М. Светлова, 1958), дит. – «Муха-Цокотуха» (за К. Чуковським, 1965); кантати; для симф. орк. –

Камерна симфонія (1964), Укр. сюїта (1973), Увертюра (1961), Радісна увертюра (1976), для цимбал з орк. – Концерт (1974) та ін.; 3 струн. квартети (1959, 1963, 1967), Тріо (1972); для скр. і фп. – Рондо (1955), Сонатина (1963); для фп. – «Дві молдавські сонатини» (1959–61), «Три прелюдії і фуги» (1961–63); п'єси; хори, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів.

СИФОВ Михайло (кін. XVII ст.) – церк. композитор. Учень укр. співаків. Государів півний дяк (Москва). Один з творців партесного співу.

СІКАРД Михайло Михайлович (1868, Одеса – 06.1937, Брюссель, Белгія) – скрипаль, педагог, композитор. За походженням француз. З дитинства жив у Києві. Закін. Київ. муз. уч-ще РМТ по кл. скрипки О. Шевчика (1884), Паризьку консерваторію по кл. Л. Массара (1886). Вдосконалював майстерність в Берліні у Й. Йоахіма, одночасно брав уроки з композиції. 1887 повернувся до Києва. З 1892 викладав гру на скрипці в муз. уч-щі та приватних школах С. Блюменфельда і М. Тутковського. Створив і очолював струн. квартет, виступав у симф. концертах, гастролював у багатьох країнах. Виступав у київ. пресі. Працював у Молдавії. З 1913 – проф. консерваторії в Амстердамі. Автор орк. тв., Скрипкового концерту, п'єс для фп., для скр., романсів, обр. укр. нар. пісень і танців. Переклав для скр. і фп. Другу рапсодію М. Лисенка, який присвятив йому своє «Елегійне каприччо».

Літ.: Лапсюк В. Київський скрипаль // Музика, 1984, №4.

СІМОВИЧ Роман Аполлонович (28.02.1901, м. Снятин, тепер Івано-Франк. обл. – 30.07.1984, Львів) – композитор, педагог. Закін. Празьку консерваторію по кл. композиції О. Шіна (1933), по кл. фп. (1934), Школу вищої майстерності у В. Шовака (1936). Викладач теорії музики відд. Муз. ін-ту ім. М. Лисенка в Дрогобичі та Станіславі (1936–39), в Станіславському муз. уч-щі (1939–41). З 1944 – викладач, доцент (1951), проф. (1963), зав. кафедри історії музики (1966–71) Львів. консерваторії. З. д. м. УРСР (1954). Член СКУ.

Тв.: балет «Сопілка Довбуша» (лібр. О. Геринювича, 1948); вок.-симф. – «Хустина» (сл. Т. Шевченка, 1933), «Слово» (сл. П. Тичини, 1947), «В Карпатах» (сл. О. Ющенка, 1949), кантата «Квітка волі» (сл. Ю. Шкрумеляка, 1960); для симф. орк. – 7 симфоній: «Гуцульська» (1945), «Лемківська» (1947), «Весняна» (1951), «Героїчна» (1954), «Гірська» (1955), 1965, 1972; сюїти – «Гуцульська» (1947), «Ювілейна» (1951), поеми – «Максим Кривоніс» (1954), «Довбуш» (1955), «Пам'яті І. Франка» (1956), увертюри – «Карнавал» (1936), «Юність» (1957), «Патетична» (1963), Концерт (1953), Урочиста увертюра (1966), Варіації (1975); для фп. з орк. – Концерт (1970); Струн. квартет (1951), 2 тріо (1932, 1935); для фп. – Варіації (1930), Рондо (1931), 2 сонати (1932, 1939), Сонатина (1944), 3 сюїти (1933, 1934, 1935), Фантазія (1959); для скр. – 4 п'єси (1938–40), для влч. – 2 п'єси (1940), для арфи – Варіації (1946); хори; Шість романсів на сл. І. Франка, Ю. Шкрумеляка та ін.; обр. нар. пісень для скр., влч. і фп.

Літ.: Терещенко А. Роман Сімович. К., 1973; Мисюк-Попович Х. Фортепіанна творчість Р. Сімовича // Музика, 1982, №1.

СІНКЕВИЧ Орест (1845–1870) – композитор-аматор, представник «Перемишльської школи». Учень М. Вербицького. Автор орк. п'єс і 4-голосних вок. тв.

Літ.: (І. Хр. Сінкевич) Начало нотного пінія в Галицкой Руси... // Бесіда – літ. додаток до ж. «Страхопуд», Л., 1888, №4.

СІЧИНСЬКИЙ Денис Володимирович (02.10.1865, с. Ключинці (Гусятин) на Тернопільщині – 26.05.1909, Станіслав, тепер Івано-Франківськ) – композитор, диригент, муз.-громад. діяч. Навчався музики у В. Вшелячинського в Тернополі, та, можливо, у школі К. Мікулі. Організатор і диригент співацьких т-в «Боян» у Львові (1900), Коломиї (1903), Перемишлі (1905–06), Станіславі (1899–1907). 1902 заснував у Станіславі першу в країні муз. школу, вид-во «Музична бібліотека», диригував сільськими хорами. Співорганізатор Союзу співочих і музичних т-в Галичини.

Тв.: опери – «Будка ч.7» (за драмою І. Франка), «Роксолана» (лібр. І. Луцка, 1907–09, пост. К., 1912); вок.-симф. – кантати для хору, баритона і орк. – «Дніпро реве» (сл. Б. Грінченко, 1892), «Лічу в неволі» (сл. Т. Шевченка, 1902), «Журавлі» (сл. І. Франка, 1906); для симф. орк. – «На вічний сон» (1906), для кам. орк. – Вальс (1904); для струн. квартету – «На хвилях Дністра»; для дух. орк. – марш «Сагайдачний»; для фп. – «Похоронний марш» (1893), «Пісня без слів» (1901) та ін.; хори – «Даремне, пісне» (сл. І. Франка,

1901), «Пісню моя» (сл. І.Франка, 1902), «Минули літа молодії» (сл. Т.Шевченка, 1907), «Нудьга гнітить» (сл. М.Вороного, 1901) та ін.; романси – «У гаю, гаю» (сл. Т.Шевченка, 1888), «Як почувеш вночі» (сл. І.Франка, 1901), «Не співайте мені» (сл. Лесі Українки, 1901), «Із сліз твоїх» (сл. Г.Гейне, 1903), «Бабині літо» (сл. М.Гавалевича, 1905), «Паду чолом до скелі» (сл. власні, 1907) та ін.; обр. нар. пісень; зб. «152 українські народні і патріотичні пісні для фортепіано зі словами» (1904), «Популярні пісні для дитячих голосів» (1904) та ін.; музика до театр. вистав; обр. творів ін. авторів (симфонії М.Вербицького, 12 пісень І.Воробкевича та ін.).

Літ.: Павлишин С. Денис Січинський. К. 1956, 1980; вона ж. Опера «Роксолана» (Наук. записки Львів. консерваторії, вип.1, 1957); Мазепа Л. Сторінки музичного минулого Львова (з неопубл.). Л., 2001; Газинський В. Бодлер української музики// Музика, 1924, №4, 5, 6; Дума-Нарожнякова Є. Мої спомини про Дениса Січинського// Укр. музика, Л., 1937, №7; Грінченко М. Музична творчість і музичний фольклор Східної України// Рад. музика, 1939, №6; Бабюк Л. Присвячується Д.Січинському// Музика, 1966, №1; Новак З. Лебедина пісня// Жовтень, Л., 1975, №14; Теодорович С. Наспіві рідного краю// Культура і життя, 1985, 17 лист.; Павлишин С. Від отчої землі// Музика, 1991, №1; Лист з Торонто// Музика, 1991, №6; Ярославенко Я. Про композитора Д. Січинського// Музика, 1997, №1.

СКАЛЕЦЬКИЙ Родіон Андрійович (23.11.1899, с.Михайлівка,

тепер Вінн. обл. – 22.03.1984, Київ) – хор. диригент, композитор-аматор, педагог. Закін. Одес. ін-т нар. освіти (1926), брав уроки з теорії музики і гармонії у М.Вілінського. 1926–33 – керівник хор. капели ім. М.Леонтовича у Тульчині. 1936–41 – шкільний учитель на Полтавщині, 1944–81 – на Вінничині. З 1981 жив у Києві. Автор бл. 600 тв., переважно для хору («Вінок безсмертя», присв. Т.Шевченкові, та «Маївка» – обидва на сл. М.Рильського, «Червона калина» на сл. І.Франка та ін.), солов'їв, пісень для дітей (дві зб. для учнів середньої школи, 1961, 1970), обр. нар. пісень, метод. посібників для викладання співу у 5–8-х класах (1963, 1967).

СКЛЯР Іван Михайлович (05.03.1906, Миргород – 09.1969, Київ) – бандурист, муз. майстер, композитор-аматор. Учасник (з 1926) і керівник (1936–43) Миргородського анс. бандуристів, з 1944 – соліст орк. Держ. укр. нар. хору. Удосконалив конструкції бандури, ліри, цимбал, сопілки. Автор пісень у супр. бандури: «У гаю, гаю», «Як зійде сонце» та ін.; хорів у супр. бандур: обр. укр. нар. пісень; тв. для бандури соло: сюїт, п'єси; для орк. нар. інстр.: обр. «Рева та стогне Дніпр широкий» та ін.

Літ. Гуменюк А. Иван Скляр, М., 1962.

СКОВОРОДА Григорій Савич (02.12.1722, с. Чорнухи на Полтавщині – 03.11.1794, с. Пан-Іванівка, тепер Сквородинівка на Харківщині) – просвітитель, філософ, поет, композитор. Навчався в Києво-Могилянській академії (1734–53), був співаком Придворної співацької капели в Петербурзі,

грав на різних інстр. (1741–44). Автор церк. музики: псалмів, кантів, ірмосів, духовних концертів; пісень: «Всякому городу нрав и права» (використана І.Котляревським у п'єсі «Наталка Полтавка»), «Ой ты, птичко жолтобоко...», «Ах ты, свете лестный» та ін.

Літ.: Шреср-Ткаченко О. Григорій Скворода-музикант. К., 1972; Гордейчук М. Свое истолкование славной традиции// Сов. музыка, 1974, №6; Боровик М. Григорій Скворода і музика// «Григорій Скворода – 250», К., 1975; Іванов В. Співацька освіта в Україні Х-ХУІІІ ст., К., 1992; Маценко П. Давня укр. музика і сучасність, Вінніпег, 1952, передрук: Музика, 1993, №2; вона ж. Музика і Г.Скворода// Музика, 1993, №6; Мартуш В. Пісні Григорія Сквороди// Музика, 1971, №2.

СКОРИК Мирослав Михайлович (13.07.1938, Львів) – композитор, педагог, музикознавець, муз.-громад. діяч. У дитячі роки перебував з сім'єю на засланні. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А.Солтиса, по кл. історії і теорії музики С.Людкевича (1960), аспірантуру при Моск. консерваторії по кл. композиції Д.Кабалевського (1964). Викладач Львів. (1964–65 і з 1989), Київ. (1966–89) консерваторій. Канд. мист-ва (1967), доцент (1971), проф. (1985). Серед учнів – І.Карабиць, О.Кива, Є.Станкович, В.Зубицький та ін. Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1968), Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1987), конкурсу композиторів ім. М. та І.Коць (1990). З. д. м. УРСР (1969), н. а. УРСР (1988). Член-кор. АМУ (2001). Кавалер ордена «За заслу-

ги» (1998). Голова правління Львів. обл. орг. НСКУ (з 1989).

Тв.: опера «Мойсей» (лібр. Б.Стельмаха за І.Франком, 2001); балет «Каменярі» (за І.Франком, 1967); муз. комедія «0:0 на нашу користь» (лібр. Р.Вікерса та О.Каневського, 1969), мюзикл-казка для дітей «Пісні Арлекіна» (лібр. О.Вратарьова, 1978); вок.-симф. – кантати: «Весна» (сл. І.Франка, 1960), «Людина» (сл. Е.Межелайтиса, 1964), поема-кантата «Гамалія» (сл.Т.Шевченка, 2003), для голосу з орк. – «Три укр. весільні пісні» (сл. нар., 1974); для симф. орк. – поеми: «Вальс» (1960), «Сильніше смерті» (1963), «1933» (1993), «Спогад про Батьківщину» (1994); «Гуцульський триптих» (1965), сюїта з музики до вистави «Камінний господар» Лесі Українки (1971), «Карпатський концерт» (1972), Партита №4 (1974), «24 каприси Паганіні» (1993); для фп. з орк. – 3 концерти (1977 – «Юнацький», 1982, 1995), для скр. з орк. – 4 концерти (1969, 1990, 2001, 2002), «Мелодія» (1990), для влч. з орк. – Концерт (1983); для струн. орк. – Сюїта (1961), Партита №1 (1966), «Три фантазії з лютьневої табулатури XVI ст.» (1973), Диптих (1993); для кам. орк. – Партита №2 (1970), Партита №3 (1974; версія: для струн. квартету); для квінтету дух. інстр. – Партита №7 (1998); для струн. квартету – Партита №6 (1996); для фп. тріо – Речитатив і Рондо (1969); для скр. і фп. – 2 сонати (1963, 1993); для влч. (скр.) і фп. – «A-R-I-A» (1994); для 2-х фп. – Три танці (1995); для фп. – цикл п'єс «В Карпатах» (1959), Рондо, Варіації (1962), Бурлеска, Блюз (1964), 4 п'єси для дітей (1965), Партита №5 (1975), Токата (1978), 6 прелюдій і

фуг (1987–88); для кам. хору – Меса (текст канонічний, 1999); 4 романи на сл. Т.Шевченка (1962); естр. пісні – «Намалюй мені ніч» (сл. М.Петренка), «Не топчуть конвалій» (сл. Р.Братуня), «Принесіть мені маків» (сл. Б.Стельмаха) та ін.; музика до театр. вистав, кінофільмів («Тіні забутих предків») та ін., до мулт. і докум. фільмів. Розшифрування та ред. Львів. лютневої табулатури, ред. «Юнацької симфонії» М.Лисенка, ред., оркестрування і завершення опери «На Русалчин Великдень» М.Леонтовича, ред. і оркестрування опери «Купало» А.Вахнянина.

Музикознавчі праці: Ладова система С.Прокоф'єва, К., 1969; Структура і виразова природа акордики в музиці ХХ ст., К., 1983; статті у зб. та пресі.

Літ.: Гордійчук М. Мирослав Скорик, К., 1979; Щириця Ю. Мирослав Скорик, К., 1979; Мирослав Скорик: Зб. ст. Ред.-упор. Я.Якуб'як, Л., 1999; Павлишин С. Направленность таланта// Сов. музыка, 1966, №8; Загайкевич М. Багатий засів// Мистецтво, 1966, №6; вона ж. Нові твори М.Скорика та Л.Колодуба// Музыка, 1972, №5; вона ж. Вперше на сцені// Музыка, 1978, №2; вона ж. Крок у незвідане// Культура і життя, 1987, 1 лют.; Штейнберг О. Чарівник// Жовтень, Л., 1966, №10; Гнатів Т. Мирослав Скорик// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1968; Щириця Ю. Слухаючи твори молодих// Музыка, 1970, №2; Гордійчук М. Нове слово у жанрі// Музыка, 1971, №2; Задерацкий В. Обретение зрелости// Сов. музыка, 1972, №10; Ляшенко Г. Деякі аспекти новаторського трактування старовинної сюїти в Партиті М.Скорика// Сучасна му-

зика, вип.1, К., 1973; Зінкевич О. Полярність прояву таланту// Культура і життя, 1974, 15 верес.; Якуб'як Я. Мирослав Скорик// Композитори советских республик, вып.3. М., 1980; він же. Форма інструментальних речитативів М.Скорика// Укр. муз.-во, вип.24, К., 1989; Вітте Н. Фортепіанний концерт М.Скорика// Музыка, 1981, №5; Шевчук О. Особливості використання фольклору в інструментальній творчості М.Скорика// Музыка, 1981, №5; Арсенічева Т. Нова грань таланту// Музыка, 1987, №5; Копиця М. Імператив краси// Музыка, 1999, № 1-2; Кияновська Л. Мирослав Скорик: творчість митця у дзеркалі епохи. Л., 1998.

СКОРОХОД Костянтин Павлович (17.07.1921, Ірпінь Київ. обл. – 21.02.1991, там само) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1951). Муз. редактор вид-ва «Мистецтво» (1951–55). Член СКУ.

Тв.: вок. симф. – «Відгуки весни» (сл. Т.Масенка, 1954), сюїта «На святі в Грузії» (1978), ода, кантати, реквієм (1980), для симф. орк. – Варіації на укр. нар. тему (1951), Урочиста увертюра (1957), поема «Моя Батьківщина» (1958), Слов'янський танець (1959), 2 увертюри на укр. теми (1960, 1967), «Траурна поема» (1968) та ін.; для орк. нар. інстр. – Український танок (1972); кам.-інстр. – Струн. квартет (1953), Фп. тріо (1979), для труби і фп. – Скерцо (1987); хори, романси, пісні; обр. нар. пісень.

СКОРУЛЬСЬКИЙ Михайло Адамович (06.09.1887, Київ – 21.02.1950, Москва, похований у Києві) – композитор, піаніст, ди-

ригент, педагог. Закін. Житомир. муз. уч.-ще (1910), Петерб. консерваторію по кл. композиції М.Штейнберга, Я.Вітола, В.Калафаті, по кл. фп. Г.Сіпової (1914). Викладач у Житомирі (1915–33), Київ. консерваторії (1933–41, 1944–50), доцент (1937), проф. (1948). Канд. мист.-ва (1940). З. д. м. УРСР (1947). Член СКУ.

Тв.: опера «Свічине весілля» (лібр. власне та І.Кочерги, 1948); балети – «Лісова пісня» (за драмо-феєрією Лесі Українки, 1936, 2-а ред. 1946), «Бондарівна» (1939), «Снігова королева» (за Г.-Х.Андерсеном, незакін.), вок.-симф. – ораторія «Голос матері» (сл. рад. укр. поетів, 1943), ода «Гімн вільному мистецтву» (1917), «Великий пролог» (1930); для симф. орк. – 2 симфонії (1923, 1932), Класична увертюра (1928), «П'ять українських пісень» (1930), Поема (1933), Степова поема (1944), поема-казка «Микита Кожум'яка» (1949); Концерт для фп. з орк. (1933); кам.-інстр. – Фп. тріо (1924), 2 фп. квінтели (1928 – на укр. теми, 1943 – на теми Абая Куанбасва), Струн. квартет (1929); для фп. – Соната (1926), Дитячий альбом (1940), прелюдії; п'єси – для скр., для влч. і фп.; для орк. нар. інстр. – Інтермеццо на тему укр. істор. пісні (1935), хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до драм. спектаклів.

Літ.: Михайлов М. М.А.Скорульський, К., 1960; Михаил Скорульський. Воспоминания, письма, материалы. Сост. Р.Скорульская, К., 1988; Загайкевич М. «Лісова пісня», Балет М.Скорульського, К., 1963; Камінський А. Музыка поетів, поезія музики// Україна, 1977, №40; Архімович Л. Герої

І.Кочерги на оперній сцені// Музыка, 1981, №6; Гордійчук М. Він душу музиці віддав// Культура і життя, 1987, 27 верес.; Шамаєва К. Із плеяди житомирських митців// Музыка, 1987, №4; Васильєва А. Музыка души// там само.

СКРИПНИК Олексій Вікторович (14.08.1955, Кіровоцьк Луганської обл.) – композитор, педагог. Закін. Донец. муз.-пед. ін-т по кл. композиції О.Некрасова. 1984–86 – керівник дит. хору, з 1986 – викладач кафедри композиції Донец. муз.-пед. ін-ту (тепер консерваторії), доцент (1994). Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1990), Першого конкурсу композиторів ім. М. та І.Коць (1991, III премія), премії ім. Л.Ревуцького (1991). З. д. м. України (1999). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1988), поема «Слово о полку Ігоревім» (1986–87), Сюїта (1993); для кам. орк. – Скерцо (1994); Струн. квартет (1987), скерцо «Сарказми»; для фп. – Сюїта, п'єси, мініатюри для дітей; для міш. хору – «Алілуя» та ін.; пісні; хор. обр. нар. пісень; музика до дит. вистав.

Літ.: Чекан Ю. Киев Музик Фест'91// Муз. академия, 1992, №2; Гливинський В. Драматургічні та стилістичні особливості Симфонії О.Скрипника// Укр. муз.-во, вип.26, К., 1993.

СКУРАТОВСЬКИЙ Володимир Іллєч (28.04.1963, Дніпропетровськ) – музикознавець, композитор. Закін. муз. уч.-ще при Моск. консерваторії (1982), теор.-композиторське відд. консерваторії (1988). Викладач Красноярського ін-ту мистецтв (1988–90), Дніпродзержинського муз. уч.-ща (1990–91), Дніпроп. муз. уч.-ща (з 1991). З

1995 – аранжувальник, з 1997 – концертмейстер анс. скрипалів «Violino», з 1999 – учасник фп. квартету «Консонанс». Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 3 хореогр. малюнки до казки В.Шевчука «Панна квітів» (2001); для мал. симф. орк. – Поема (1984); для фп. з орк. – Рапсодія (1983), для анс. скрипалів – сюїта «Віоліно» в 5-и ч. (1997), Регтайм (2000); для фп. квартету – Вальс-скерцо (1990), для альту і фп. – Романтична соната (1988), для туби і фп. – Соната (1988), для домри (скр.) і фп. – Соната (1998), Старовинна сюїта у 4-х ч. (1999–2000); для фп. – прелюдії, Альбом для дітей (1986), 2 п'єси – «Пам'яті М.Равеля» (1990); вок. цикл з 10-и романсів «Я повернувся додому» (сл. Л.Філатова, 2001), романси; пісні до дит. вистави, музика до п'єси Лопе де Вега «Валенсійська удовиця» та ін.

Літ.: Камерно-інструментальна творчість дніпропетровців// Муз-во Дніпропетровщини, вип.2, Дніпроп., 2002.

СЛАСТІОН Юрій (Георгій) Опанасович (1903, м. Миргород – ?) – архітектор, художник, композитор. Син відомого митця О.Сластіона. Навчався у Харкові. З 1943 жив у США. Автор світських та церк. хорів – «Літургія св. Іоанна Златоустого» (1956), солоспівів.

СЛЬОТА Іван Михайлович (03.12.1937, с. Яснозір'я Черкас. обл.) – хор. диригент, композитор. Закін. Одес. муз. уч-ще по кл. баяна Л.Перельмана, Одес. консерваторію по кл. хор. диригування К.Пігрова та А.Серебрі (1970), відтоді – худож. керівник Польського анс. пісні і танцю «Льонок»

(Житомир). Н. а. УРСР (1979). Автор пісеньних та поетичних збірок.

Тв. для нар. хору – «А льон цвіте», «Не згорає зоря» (обидва на сл. В.Юхимовича), «Журавлі», «Щедрик» (обидва на сл. О.Богачука), «Арфами-арфами» (сл. П.Тичини), «Мое Полісся голубе», «Краю мій» (обидва на сл. Г.Столярчука), «Віконечко» (сл. Дм. Павличка) та ін.

Літ.: Копоть І. Пісня його пісень// Культура і життя, 2003, 15 січ.; те ж: Укр. муз. газета, 2003, №2(48).

СМЕКАЛІН Василь Григорович (21.02.1901, м. Вознесенськ Херсон. губ., тепер Микол. обл. – 08.02.1940, Львів) – композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції В.Золотарьова (1930), викладав у ньому (до 1936). 1929–37 – диригент Київ. оперного т-ру, 1937–39 – Анс. пісні й танцю УРСР, 1939–40 – худож. керівник Львів. філармонії. Член Муз. т-ва ім. М.Леонтовича, голова Київ. філії АПМУ. Член СКУ.

Тв.: опера «Партизани» (1932), симф. композиції, муз. комедія «Наталка» (1932); п'єси – для дух. орк. («Рондо» та ін.), для 2-х фп.; хори, пісні, романси, обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Комсомольці-музики// Музика – масам, К., 1929, №3/4, Литвинова О. Оперна творчість; Беляєва М. Муз.-театр. життя// ІУМ, т.4, К., 1992.

СМЕРЕЧАНСЬКИЙ Ярослав (1909, Коломия) – хор. диригент. Навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові. Хор. диригент, директор муз. школи у Заліщиках. Автор п'єс для дух. орк., солоспівів на сл.

Т.Шевченка, М.Шашкевича та ін., обр. нар. пісень.

Літ.: Збірник муз. творів на слова Маркіяна Шашкевича, Вінніпег, 1992.

СОВ'ЯК Роман Петрович (09.06.1939, с. Лішня Львів. обл.) – хор. диригент, музикознавець, композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. диригування (1962). Викладач у різні роки муз.-пед. уч-ща у Львові, муз. уч-ща у Хмельницьку, пед. ін-ту у Дрогобичі. Зав. муз. частини і диригент Дрогоб. муз.-драм. т-ру. З 1968 – викладач кафедри диригування Дрогоб. пед. ін-ту, з 1984 – ст. викладач, доцент, проф. (2003). Канд. мист-ва (1984), дис. – «Становлення і розвиток західноукраїнського романсу». Керівник чол. хор. капели «Бескид». Член НСКУ.

Автор 2-х збірок хор. пісень – «Ти воскресла, моя Україно» (1992), «Калинова Галичина» (1997), окремих хорів, музики до вистав; монографії «Остап Нижанківський», Дрогобич, 1994.

СОКАЛЬСЬКИЙ Володимир Іванович (06.05.1863, Гейдельберг, Німеччина – 1919, Севастополь) – композитор, піаніст, диригент, муз. критик. Небіж П.Сокальського. За фахом юрист. Закін. юрид. ф-т Харків. ун-ту (1885), музики навчався у І.Кнорра, в муз. уч-щі РМГ – у І.Слатіна та ін. Виступав як муз. критик під псевдонімом Дон Дієз.

Тв.: дит. опера «Ріпка» (1900); для симф. орк. – Симфонія соль мінор, увертюра «Красне сонечко», Драматична фантазія, сюїта «Зліт соколів слов'янських» (1907); для влч. з орк. – Елегія (1896), для фп. – сюїта «На луках» та ін., солоспівів – «Ой маю, маю я оченята» (сл. Т.Шевченка) та ін.

Літ.: Юферова З. Симфонія соль мінор В.Сокальського, К., 1967; вона ж. В.І.Сокальський. Життя і творчість. К. 1986; вона ж. На ниві рідної культури// Музика, К., 1988, №6; Гордійчук М. Симфонія В.І.Сокальського і фольклор// Нар. творчість та етнографія, К., 1979, №3; Черкашина М. Пам'яті В.Сокальського// Музика, К., 1983, №5.

СОКАЛЬСЬКИЙ Петро Петрович (26.09.1832, Харків – 14.04.1887, Одеса) – муз. фольклорист, композитор, муз. критик, муз.-громад. діяч. Закін. природничий ф-т Харків. ун-ту (1852), музики навчався в Петерб. консерваторії. Після перебування в Нью-Йорку, де працював секретарем Генерального консульства Росії, переважно жив в Одесі. Виступав як муз. критик, був редактором газ. «Одес. вестник», заснував «Безплатну муз. школу» (1885) і Т-во любителів музики (згодом Одес. відд. РМТ, 1864).

Тв.: опери – «Мазепа» (лібр. власне за поемою О.Пушкіна, 1857), «Гравнева піч» (лібр. власне за М.Гоголем, 1863), «Облога Дубна» (1878); вок.-симф. – кантата «Бенкет Петра Великого» (1859), балада «Слухай!», хор. концерт «Священний Благовіст»; для симф. орк. – фантазія «На луках. Відгомін України»; для фп. – «Малоросійська фантазія», «Укр. ноктюрн», «На берегах Дунаю», «Муз. картинки», «Слов'янський альбом» (1873) та ін.; хори; романси (понад 40) – «Утоптала стежечку», «Єсть на світі доля», «Полубила молодого козака дівчина» (всі на сл. Т.Шевченка) та ін.

Музикознавчі праці: Руська народна музика, великоруська й ма-

лоруська, в її будові мелодичній та ритмічній і відмінності її від основ сучасної гармонічної музики, 1888 (К., 1959); Основні муз. психології (рук.); зб. Малоросійські й білоруські пісні (1903); статті в пресі.

Літ.: Каришева Т. П. П. Сокальський, К., 1951 (1959, 1977, 1978); Карышева Т. Петр Сокальський. Жизнь и творчество, М., 1984; Лісовський Л. Петро Петрович Сокальський. Музична творчість Сокальського// Музика, К., 1927, №3; Дзбанівський О. П. Сокальський// Рад. музика, К., 1937, №2; Гордійчук М. П. П. Сокальський і його книга про народну музику// Нар. творчість та етнографія, К., 1958, №2; Кулик Р. Лишається сучасником// Культура і життя, 1982, 12 лист.; Розенберг Р. П. П. Сокальський і Одеське т-во аматорів музики// Літературна та мистецька Одеса. Тези конф., Од., 1991, 1992; Ізваріна О. Багатогранна особистість// Музика, 1993, №6; Мірошніченко С. Між Нью-Йорком і С.-Петербургом// Музика, 1994, №5.

СОКОВНІН Лев Михайлович (16.11.1907, Гирин, Маньчжурія – 18.09.1998, Київ) – композитор, піаніст, диригент. Закін. Моск. консерваторію по кл. композиції М. Мясковського, по кл. оркестрування Д. Рогаль-Левицького (1935). З 1926 виступав як піаніст, з 1934 – диригент моск. т-рів. Зав. муз. частини і диригент у Казахському драм. т-рі у Караганді (1935–42), в Київ. т-рі ім. Лесі Українки (1942–67). Член СКУ.

Тв.: опера «Ван-Ші-Бін» (співавтори Г. Кіркор і О. Ельдештейн, лібр. Я. Родіонова та А. Фурманського, 1932); балет «Негрена

Собі» (співавтори Л. Кніппер і Л. Половинкін, 1929); для симф. орк. – 4 симфонії (1945–80, 1970, 1973, 1986), Симфоніста для струн. і 6-и дух. інстр. (1971), П'ять мініатюр (1960), Урочисто-святкова увертюра (1967, 2-а ред. 1977), сюїта з музики до п'єси Лесі Українки «Камінний господар» (1970); для терцету скрипок – 12 п'єс (1969); для труби і фп. – 2 п'єси; для 2-х фп. – Сюїта (1930); для фп. – П'ять прелюдій (1928), 6 сонатин (1967–86), 24 прелюдії і fugи для учнів (1978); п'єси – для бандури, для баяна, для виборного баяна, для 2-х балалайок, для гітари, для дух. орк., для естр. орк.; вокалізи, пісні; музика до театр. та радіовистав, кінофільмів.

Літ.: Левченко В. У камерному жанрі // Музика, 1978, №5.

СОКОЛ Олександр Вікторович (01.03.1944, Херсон) – музикознавець, педагог, композитор. Закін. нар. відд. по кл. В. Свєдкімова і музикознавче відд. по кл. Г. Вірановського Одес. консерваторії (1971), аспірантуру при Київ. консерваторії (наук. керівник Н. Герасимова-Персидська, 1975). Канд. мист-ва (1977). Д-р мист-ва (1996). Проф. (1991), зав. кафедри теорії музики і композиції, проректор, ректор (2001) Одес. консерваторії – Одес. держ. муз. академії ім. А. В. Нежданової. Членкор. АНУ (1997), академік Академії наук Вищої школи України (1997). З. д. м. (2004). Член НСКУ.

Тв.: мюзикли – «Іван та Марія» (лібр. Р. Бродавка), «Мушкетери нашого двору» (лібр. М. Рогожина і Д. Шевцова), «Принцеса на горішній» (лібр. Д. Зеліковського) – всі в співавторстві з І. Голубовим; естр. пісні.

Музикознавчі праці: Теорія музикальної артикуляції, Од., 1996; Структура музикознавання: Метод. посібник. М., 1980; статті в зб.

СОКОЛОВСЬКИЙ Марко Данилович (Марек Конрад) (17.05.1818, с. Погребище на Вінничині – 06.01.1884, Вільно, тепер Вільнюс, Литва) – гітарист-віртуоз, цитрист, композитор. Муз. освіту здобув у Бердичеві, згодом – у Москві. Концертну діяльність розпочав у Житомирі. Виступав у Москві (з 1846), Петербурзі, Києві, Мінську, Вільносі, Відні (одержав диплом «першого гітариста Європи»), 1863–68 – у муз. центрах і столицях Європи. Після останнього виступу в Петербурзі оселився у Вільносі, де працював як педагог. Серед тв. для гітари – полонези, мазурки, вальси, Фантазія на романс О. Варламова, аранжування, обр. та ін.

Літ.: Котвицький П. Соколовського гітара// Музика, 1973, №5.

СОЛОВІЙОВ Олександр Сергійович (07.03.1887, с. Івановське, поближ. Москви – 01.1973, Дніпропетровськ) – композитор, диригент, педагог. Закін. синодальне уч-ще в Москві (1907). 1915 навчався в Моск. консерваторії у М. Іполітова-Іванова. Педагог муз. предметів і керівник хору Чернігів. духовної семінарії (1907–12), серед учнів – П. Тичина, Г. Верьовка. З 1912 – викладач у Харкові, 1915–18 – у Полтав. муз. уч-щі, 1919–41, 1944–58 – у Дніпропетровську, 1941–44 – в Гобольську.

Тв.: для струн. ансамб. – п'єси (1946); для скр. і фп. – 2 вальси (1963); вок. цикли – на сл. В. Сосю-

ри (1947), «Дванадцять місяців» (сл. Н. Забіли, 1951) та ін., хори на сл. В. Сосюри, О. Пушкіна, М. Рильського та ін.; пісні; обр. укр., рос., чес. нар. пісень; метод. розробки з питань хор. співу і виховання дітей.

Літ.: Іванова Л. Біля джерел Дніпропетровської композиторської організації// Муз-во Дніпропетровщини, вип. 2, Дніпроп., 2002.

СОЛОВІЙОВ Фауст Олексійович (23.07.1928, Самарканд, Узбекистан) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції К. Данькевича (1958). Викладач муз.-теор. предметів Київ. муз. уч-ща, Київ. пед. ін-ту. Автор вок. та інстр. кам. тв.

СОЛОВІЙОВ Петро Григорович (01.01.1944, м. Броди Львів. обл. – 28.03.1976, Київ) – композитор. З 1962 (з перервою) навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції А. Штогаренка.

Тв.: для фп. з орк. – Концерт (втрачено); для фп. – сонати (одна – №3, вид.), «Лабіринт» та ін. (втрачено); 3 романи на сл. рос. поетів (вид.).

СОЛТИС Адам Мечиславович (04.07.1890, Львів – 06.07.1968, там само) – композитор, диригент, педагог. Навчався у Львів. консерваторії по кл. скрипки Вольфшталя, по кл. фп. Марії Солтис (1903–11), закін. Держ. муз. академію в Шарлоттенбурзі (Берлін) по кл. композиції Й. Вольфа і Т. Кана (1911–14), Берлінську академію мистецтв по кл. композиції Г. Шумана (1916), музикологічне відд. Берлінського ун-ту у Г. Кречмара, Й. Вольфа, К. Штумпа (1921) зі званням д-ра філософії. З 1921 – викладач, проф. (1940), директор (1930–39), зав. кафедри хор. диригування (1944–64)

Львів. консерваторії, з 1965 – проф.-консультант. Серед учнів – Г.Ляшенко, Л.Мазепа, М.Скорик, І.Мацієвський. 1921–39 – диригент (з 1928 – гол. диригент) Польсько-го муз. т-ва у Львові. З 1940 – диригент Львів. філармонії. З. д. м. УРСР (1953). Член СКУ.

Тв.: балет «Левове серце» (1930); для симф. орк. – увертюра «Аретуза» (1914), Елегія (1918), 2 симфонії (1922, 1946), Гуральська сюїта (1941), поеми – «Слов'яни» (1941), «За мир» (1952), Сюїта на слов'янські теми (1949), Привітальна увертюра (1950), Фантазія (1958), Концерт (1964); для голосу з орк. – «Коліскова» (1941), «Доріженька» (1956), для кам. орк. – Квартет (1904); для струн. квартету – Сюїта на польські нар. теми (1931–35), для струн. квартету і арфи – Сюїта (1953); для дерев. дух. інстр. з валторною – Танок (1953); для 3-х тромбонів і туби – Інтрада (1954); для фп. – Варіації (1914), Рондо, Сюїта, Соната (1914), Інтермеццо (1916); для скр. з фп. – 2 п'єси (1947), Сюїта на польські теми (1954), Соната (1925, 1961) та ін.; хори, романси, обр. нар. укр. і польс. пісень (1925–66); музика до драми «Камінний господар» Лесі Українки (1941). Статті у пресі.

Літ.: Лежанська З. Адам Мечиславович Солтис. К, 1969; Мазепа Л. Сторінки музичного минулого Львова (неопубл.). Л., 2001.

СОНЕВИЦЬКИЙ Ігор Михайлович (02.01.1926, за записом – 17.12.1925, с. Гадинківці на Тернопільщині) – композитор, музикознавець, диригент, педагог. Навчався у Вищому муз. ін-ті ім. М.Лисенка у Львові, у Віденській муз. академії; закін. Високу держ. муз. академію в Мюнхені (1950).

Ступінь д-ра філософії одержав в Укр. Вільному ун-ті в Мюнхені (1961). Проф. музикології в Укр. католицькому ун-ті в Римі (1967). Викладач УМІ Америки (1952–67), Укр. католицького ун-ту, Академії св. Юра в Нью-Йорку (з 1978), президент УМІ Америки (1959–61). Диригент оркестру Держ. муз. академії в Мюнхені (1947–50), Укр. оперного ансам. (1948–50), різних хорів – «Думка» і «Заграва» в Нью-Йорку, Укр. хору ім. Т.Шевченка в Клівленді та ін. Голова Музикологічної комісії НТШ (1977) і секції УВАН у США (1980). Заруб. член СКУ.

Тв.: опера-сатира «Зоря» (лібр. Л.Полтави, 2-а ред. 1993), опера-триптих «Володимир Великий»; балет «Попелюшка» (1966); кантати: для міш. хору, солістів і фп. – «Любяті Україну» (сл. В.Сосюрні), «Думи мої» (сл. Т.Шевченка), «Псалом 113», «Псалом 137», «Псалом 149»; для міш. хору і фп. – «Славень»; для фп. – пед. збірки «Весна», «Літо», «Осінь», «Зима», Варіації на укр. тему, Фп. концерт (1984, 2-а ред. 1994), п'єси; для хору – «Відродженецький гімн», Літургія (народна), Літургічні твори, Дві весільні пісні, Похоронне голосіння; солоспіви (бл. 40): вок. цикли на сл. Т.Шевченка, І.Франка, Б.-І.Антонича, В.Симоненка, «Canti Spirituali» – 10 пісень-молигов для голосу з фп., пісні на сл. різних поетів; муз. оформлення (бл. 30) до театр. вистав Студії мистецького слова в Нью-Йорку («Лісова пісня», «Казка старого млина», «Чорна пантера і білий ведмідь» та ін.).

Музикознавчі праці: Артем Ведель і його музична спадщина,

Нью-Йорк, 1966; Композиторська спадщина Нестора Нижанківського, Рим. 1972; Мирослав Скала-Старицький (рукопис, 1976). Антологія української церк. музики (рукопис, 1981) та ін.; Словник укр. композиторів, Нью-Йорк, 1993; статті у пресі.

Літ.: Павлишин С. Ігор Соневицький, Л., 1995. Кияновська Л. З-за піднятої завіси// Музика, 1991. №4; Павлишин С. Авторський концерт композитора І.Соневицького, Л., 1991; вона ж. Знайомство зблизька// Музика, 1992, №5; Загайкевич М. Повернення// Культура і життя, 1996, 7 лют.; Тихий Г. Музика проста й глибока// За вільну Україну, Л., 1993, 14 січ.; Кияновська Л. Наш гість – маестро Соневицький// Музика, 1996, №3; Загайкевич М. Навіки з Україною// Музика, 2001, № 3.

СПАСОКУКОЦЬКИЙ Лев Олександрович (14.09.1912, с. Нікольське Ярослав. губ., Росія – 25.05.1960, Київ) – композитор, педагог. Навчався в Моск. консерваторії. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1945), аспірантуру (1948), відтоді – її викладач. Канд. мист-ва (1951). Дис. – Жанр кантати у творчості українських радянських композиторів. Статті у пресі. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (незак., 1940), Поема (1946), Марш (1941); Струн. квартет (1949); для фп. – прелюдії, варіації, балада та ін.; п'єси – для кларнета, гобоя, валторни, баяна; пісні; обр. тат., балк., грец. нар. пісень.

СПІСХ Степан (1922, с. Глодино, Галичина) – співак (тенор), композитор. Жив у Німеччині, США (з 1948), закін. УМІ у Нью-

Йорку по кл. сольного співу І.Прийми, по композиції В.Грудина (1954). З 1959 – у Мюнхені. Як співак виступав у країнах Європи, Америки. Автор солоспівів з фп.: на сл. М.Шашкевича «Дністров'янка», «Думка», «Туга за милою», кантати на 1000-ліття хрещення України-Русі, Літургії для міш. хору й солістів, мелодекламації на сл. Т.Шевченка, вок. циклу «Сім струн» на сл. Лесі Українки та ін.

Літ.: Збірник музичних творів на слова Маркіяна Шашкевича, Вінніпег, 1992.

СТАНКО Олександр Олександрович (30.08.1927, Одеса) – скрипаль, педагог, композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. скрипки (1949). З 1957 – її викладач, ст. викладач (1958), доцент (1964), проф. (1991). Канд. мист-ва (1986). З. д. м. України (1991). Автор метод. праць. Член НСКУ.

Тв.: кантата «Вічний вогонь» (сл. О.Соколова, 1970); для струн. квартету – Прелюдія і Бурлеска (1986); для скр. – каленція до Скрипкового концерту В.Косенка (1955), Експромт (1957), Ескіз (1989), серії етюдів (1962–84); для скр. з орк. – Українська фантазія (1966); для скр. і фп. – Три п'єси (1968), Імпровізація (1979), Скерцо (1979); для 2-х скр. – Канонічні дуети; для ансам. скр. з фп. – Танець (1992); для влч. – Танець (1980), етуди (1976–90); для фп. – Дві прелюдії; для кларнета – Інтродукція і Алегро (1983), Монолог і Бурлеска (1994); романси.

Літ.: Маркова О. Скрипаль та його композиція// Музика, 1997, №4.

СТАНКОВИЧ Євген Федорович (19.09.1942, Свалєва Закарпат. обл.) – композитор, муз.-громад.

діяч, педагог. Навчався у Львів. консерваторії по кл. композиції А. Солтиса (1962–63), в Київ. консерваторії по кл. композиції Б. Лятошського (1965–68), закін. по кл. М. Скорика (1970). 1970–76 – редактор, ст. редактор вид-ва «Музична Україна». З 1988 – викладач, проф. (1998), зав. кафедри композиції НМАУ. Академік АМУ (1997). Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М. Островського (1976), Держ. премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1977), Міжн. конкурсу європейського фольклору (1979, Братислава), премії СТД «Київська пектораль» (2000), премії «Київ» ім. А. Веделя (2002) та ін. З. д. м. УРСР (1980), н. а. УРСР (1986). Орден Святого Рівноапостольного Князя Володимира Великого III ст. (2002), орден Князя Ярослава Мудрого V ст. (2002), «Людина року-2002». Перший секретар СКУ (1989–92). Член НСКУ, Нац. Всеукр. муз. спілки (1993), Нац. Спілки кінематографістів України (1994).

Тв.: муз.-театральні – фольк-опера «Коли цвіте папороть» (лібр. О. Стельмашенка, 1979), балет-легенда «Альга» (лібр. Ю. Ільєнка, 1981), балет «Прометей, або Агонія» (лібр. Ю. Ільєнка, 1985), фольк-балет «Майська ніч» (за тв. М. Гоголя, 1986), балет-пастиччо «Різдвяна ніч, або Ніч перед Різдвом» (лібр. В. Литвинова за мотивами тв. М. Гоголя, 1990), балет «Вікінги» (лібр. О. Биструшкіна і Ю. Станішевського, 1999); вок.-симф. – для читця, солістів, хору та орк. – Каддиш-реквієм «Бабин Яр» (сл. Дм. Павличка, 1991), для хору й орк. – «Чорна елегія» (сл. П. Мовчана, 1991), для солістів, 2-х міш. хорів і орк. –

«Панахида за померлими з голоду» (сл. Дм. Павличка, 1992), для міш. хору й орк. – «Нехай прийде Царство твоє» (на тексти із Біблії, 2000), для солістів, міш. хору та орк. – «Слово о полку Ігоревім» (2001), Літургія (2003); для симф. орк. – Увертюра (1968), Симфонієта (1971), Фантазія на теми укр., лит., вірм. нар. пісень (1972), «Верховинська симфонія» (1969–73), «Поєма скорботи» (1998), поєма «Ave Maria» (1997), «Ханука» на теми євр. пісень (1992), симфонії: №1 – Sinfonia Larga – для 15-и струн. інстр., (1973), №2 – «Героїчна» (1975), №3 – «Я стверджуюсь!» – для соліста, міш. хору та симф. орк. (сл. П. Тичини, 1976), №4 – «Lirica» (1977), №5 – «Симфонія пасторалей» – для скр. та орк. (1980), кам. симфонії: №1 – для скр., флейти, кларнета, тромбона, арфи, фп., литавр, дзвонів і ксилофона (1973), №2 – «Медитація» – для 2-х флейт, гобоя, кларнета, фагота, фп., ударних і струн. інстр. (1980), №3 – для флейти і 2-и струн. інстр. (1982, відзначена премією Міжн. трибуни композиторів ЮНЕСКО, увійшла в десятку найкращих тв. світу, 1985), №4 – «Пам'яті поета» – для баритона і кам. орк. (сл. О. Пушкіна, 1987), №5 – «Потемні поклики» – для кларнета і орк. (1995), №6 (1986), №7 – для скр., цимбал, челести, фп. і орк. (1996), №8 – для голосу, флейти, кларнету, скр., влч., фп. і ударних (1997), №9 – для фп. соло і струн. кам. орк. (2000); концерти: для влч. з орк. (1970), №8 – для валторни з кам. ансамблем – «Тривоги осінніх днів» (1996), для кларнета соло – «Гра над прірвою» (1996), для альту з симф. орк. (1999), для флейти з орк. – Концертино (1968); для

струн. орк. – «Елегія пам'яті Станіслава Людкевича» (1979); для кам. орк. – «Dictum» (сл. О. Пушкіна, 1987); кам.-інстр. ансамбль: для 2-х скр., альту, влч. – Сюїта (1970), Струн. квіртет (1973), «Елегія» (1997); для струн. тріо – «Смирена пастораль» (1996), для фп. тріо – «Музика рудого лісу» (1992), для флейти, гобоя, кларнета, фагота і валторни – квінтет «Музика небесних музикантів» (1993), для флейти, кларнета, скр., влч. і ударних – Поєма скорботи «Що сталося в тиші після відлуння» (1993), для кларнета, альту і фп. – тріо «Квітучий сад і яблука, що падають у воду» (1996); для флейти, кларнета, гобоя, фп. та струн. орк. – Дві пасакалії «Для приходячого та відходячого століть» (1998), для 16-и труб – «Свято труб» (1998), для скр. і фп. – 2 сонати (1966, 1977 – «Piccola»), триптих «На Верховині» (1972), «Українська поєма» (1987), для влч. і фп. – 3 сонати (1966, 1968, 1971), 2 п'єси (1972), п'єса «Сумної дрімби звуки» (1992), для флейти і фп. – «Ідилія» (1998), для 2-х фп. – «Давні гірські танці» (2002); для фп. – Сонатина (1966), Соната (1979), для органа – пасакалія «Жертва отрока Божого» (1996), для кларнета соло – «Монолог» (1996); романси на сл. М. Бахтинського, Б. Олійника та ін.; обр. укр. нар. пісень – «Коліскова», «Глибокий колодязю» та ін.; хори: для жін. – твори (1997), Псалом №22 «Господь – то мій пастир» (2000), для чол. – Псалом №27 «До тебе, Господи, взиваю» (2000); для міш. – концерт «Господи, Владика наш» (тексти із Біблії, 1998); Псалом №83 (2000), хори на сл. І. Франка (1998); музика до фільмів (бл. 100),

зокрема, до худож. кінофільмів – «Мавка», «Ярослав Мудрий», «Легенда про княгиню Ольгу», «Кам'яна душа», «Ізгой», «Вирок», «Пристрасть», «Чингізхан», серіалу «Народжена революцією», до телесеріалів – «Украдене щастя», «Час збирати каміння», «Устим Кармелюк», «Роксолана» (25 серій); аранжування для голосу з кам. орк. 3-х пісень Г. Малера на сл. Ф. Рюккерта і Р. Леандера.

Літ.: Лісецький С. Євген Станкович. К., 1987; Зинькевич Е. Симфонічне жє гиперболи, Суми, 1999; вона ж. Евгений Станкович// Композитори союзних республик, вып.5, М., 1986; вона ж. Щедрість таланту// Наука і культура, вип.21, К., 1987; вона ж. Здобутки української симфонії// Світогляд, 1992, №2; вона ж. Дар таємнослухання// Музика, 1997, №4; Гордійчук М. Дві симфонії// Музика, 1976, №4; він же. «Прометей» Є. Станковича// Музика, 1986, №3; він же. «Ніч перед Різдвом»// Культура і життя, 1982, 23 трав.; Стельмашенко О. Його покликання// Дніпро, 1976, №12; Ляшенко Г. Віхи творчості// Музика, 1976, №5; Терещенко А. Симфонія Євгена Станковича «Я стверджуюсь!» / Укр. муз.-во, вип.12, К., 1977; Павлишин С. Ясність естетических позицій// Сов. музика, 1978, №3; Шмат І. Симфонічні жанри і поезія// Музика, 1981, №2; Загайкевич М. Епічна оповідь// Музика, 1982, №3; вона ж. Фольк-балет «Майська ніч» Є. Станковича// Музика, 1990, №1; Вайнер В. Евгений Станкович// Музика СССР, М., 1986, №4; Сакало О. Сонячний полудень// Музика, 1992, №6; Чекан Ю. У річичі симфонізму// Музика, 1993, №2; Кияновська Л. Чим

більше дерево, тим густіша тінь// Культура і життя, 1993, 23 січ.; Витвицький В. Музичний портрет Павла Тичини// авт. зб. За океаном, Л., 1996; Мовчан Т. Прем'єра столичного балету// Музика, 2000, №1-3; Сікорська І. З «Цвітом папороті» кризь століття// Культура і життя, 2004, 14 січ.

СТАРИЦЬКИЙ Михайло Федорович (05.10.1957, Луганськ) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1984). 1978–79 грав у симф. орк. Луган. філармонії, 1984–98 – муз. редактор вид-ва «Музична Україна». Член НСКУ. З 1998 живе в Москві.

Тв.: для симф. орк. – Епічний етюд (1985); для кам. орк. – П'ять п'єс; для струн. орк. – Камерна симфонія №1; для мідних дух. інстр. та литавр – Камерна симфонія №2; Капричіо; 3 струн. квінети; для квінтету дух. – Еклога; Фп. тріо; сонати – для фп. (3), для скр. і фп., для альту і фп., для влч. і фп.; для різного складу інстр. – Післямова, Литанія, «Quo vadis», «Ніс етпнс», Септет; 3 хори на сл. Лесі Українки, диптих «Біле різдво» (сл. В.Голобородька); для баритона і фп. – «П'ять поезій Євг. Баратинського»; для голосу та струн. квінети – Капричіо (сл. Ж.Дерріда); музика до кінофільмів.

СТАСЮК Таїсія Іванівна (31.03.1958, Одеса) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Колодуба (1982). Викладач ДМШ в Києві. Член НСКУ.

Тв.: кантати – «Хатинь» (сл. Л.Забашти, 1980), для сопрано і кам. орк. (сл. П.Тичини, 1983), дит. кантата «Золотий дзвіночок» (1984); для симф. орк. – Симфонія

(1982), Поема (1983); для струн. орк. – Партига (1979); для фп. – «Гуцульський триптих» (1983), Постлюдія (1993); хори на сл. Л.Костенко, В.Ладичця та ін.; пісні, обр. укр. і болг. нар. пісень.

СТАШЕВСЬКИЙ Андрій Якович (01.05.1969, м. Рубіжне Луган. обл.) – композитор, баяніст-виконавець. Закін. Донец. консерваторію по кл. баяна О.Шевченка (1993), по кл. композиції О.Скринника (1995). Лауреат Респ. конкурсу виконавців на нар. інстр. (Донецьк, 1991, I премія), Міжн. конкурсу акордеоністів (м.Кісслег, ФРН, 1994, I премія та гол. приз), дипломант конкурсу студентів-композиторів «Gradus ad Parnassum» (Київ, 1993).

Тв.: для баяна з симф. орк. – Концерт (1995); для кларнета, саксофона і фп. – Тріо (1992); для фп. – Три п'єси (1990), Варіації (1991); для орк. нар. інстр. – Прелюдія (1990); для баяна – 2 Фантастичні сюїти (1990, 1991); Капричіо (1991), Соната (1993), Монолог (1994).

СТЕБЛЯНКО Олександр Іванович (24.05.1896, Лебедин на Сумщині – 08.10.1977, Харків) – муз. фольклорист, композитор, педагог. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1926). 1920–30 – викладач співу в трудових школах, теорії музики – в муз. технікумі. 1936–41 і з 1945 – зав. кабінету муз. фольклору Харк. консерваторії. Член СКУ.

Тв.: для струн. квінети – Скерцо і Анданте (1925), Рондо (1926), Фуга (1950); для орк. нар. інстр. – Сюїта на теми укр. нар. пісень (1961); для фп. – Марш (1935), п'єси (1954); хори, романси, пісні; обр. укр. нар. пісень та їх записи (понад 2000).

Музично-фольклористичні праці: Ладова структура і хроматизм укр. нар. пісні (1946); Виконання нар. пісень, ансамблів і нар. хорів (1952); упор. зб. Українські народні пісні, К., 1965.

Літ.: Лисенко М. До антології рідної пісні// Музика, 1996, №5.

СТЕГАЙЛОВ Валерій Якович (09.08.1953, Львів – 11.04.1993, там само) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А.Кос-Анатольського (1977). З 1976 – викладач Львів. муз. уч-ща, з 1979 – Вищого військово-політичного уч-ща. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Пам'яті героїв» (1975), Поема (1980); для 2-х фп. з орк. – Сюїта-фантазія «Калейдоскоп вражень» (1982), 10 п'єс «Аліса в країні чудес» (1986); для фп. з орк. – Концерт (1977); для 2-х фп. – Незабутній триптих (1981); для фп. – Балада, Варіації, Соната та ін., для баяна – п'єси; хори; романси; цикл пісень; обр. нар. пісень; музика до телефільму.

СТЕЛЬМАЩУК Степан Ількович (08.10.1925, с. Скородинці на Тернопільщині) – хор. диригент, педагог, муз. фольклорист, композитор-аматор. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. диригування М.Антківа (1959). Викладач, проф. (1992) Дрогоб. пед. ін-ту. Керівник хору Львів. (з 1960 – Дрогоб.) пед. ін-ту. Заснував чол. хор. «Бескид», керував ним до 1989. Автор понад 100 хорів, анс., солоспівів, серед них – для вок. анс. «Веснівка» (сл. М.Пашкевича). Упор. збірок нар. пісень.

СТЕЛЬМАЩУК Роман Степанович (02.07.1965, Дрогобич) – музикознавець, композитор. Син

С.Стельмашука. Закін. Львів. консерваторію – Вищий муз. ін-т (музикознавче відд.) по кл. Д.Дувірак (1992), по кл. композиції М.Скорика (1994), аспірантуру при ІМФЕ (1998). Викладач історії музики Львів. держ. муз. академії. Автор обробок, транскрипцій, аранжувань класичної та поп-музики для кам. і орк. складів. Канд. мист-ва (2002).

СТЕПАНЕНКО Михайло Борисович (06.06.1942, Семипалатинськ, Казахстан) – піаніст, композитор, музикознавець, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. В.Нільсена і В.Топіліна (1966), по кл. композиції А.Штогаренка (1971), оркестрування вивчав у Б.Лятошинського. 1963–66 – муз. редактор вид-ва «Мистецтво», з 1967 – викладач, ст. викладач (1974) кафедри спец. фп. Київ. консерваторії, доцент (1984), проф. (1994). Канд. мист-ва (1989). З. д. м. України (1993). Н. а. України (1997). З 1992 очолює правління НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1971), Поема (1975); для струн. квінети – Українська балада (1977); для фп. – Варіації (1964), Соната-балада (1965), «Образи» – 2 зошити (1967, 1971), сюїта «Прозвірів» (1969), 4 сонатини, Дитячий альбом (1985), Соната пам'яті Ф.Ліста, 5 муз. моментів (1990); п'єси – для скр., для флейти, для кларнета; для бандури – Сонатина, п'єси, етюди; хори – «Заклик» (сл. В.Чумака), «Отче наш» (текст канонічний); Рос. триптих на сл. О.Блока і В.Маяковського (1994) та ін.; Романси – «До тебе, Україно», «Стояла я і слухала весну» (сл. Лесі Українки) та ін., вок. цикли – «Старовинні пісні» (сл. А. Ах-

матової, 1985), «Дурна коняка» (на тексти англ. дит. поезії); пісні на сл. укр. поетів – «Вертайтєсь до своєї мови» (сл. Дм. Павличка) та ін.; зб. «Цвіт калини», 1991; обр. нар. пісень; музика до театр. і телевізій.

Музикознавчі праці: Фортепіанне мистецтво України долисенківського періоду (дис., 1988); Максим Березовський. Соната для скрипки і чембало (розшифрування, вступна стаття, коментарі). К., 1982; Дмитро Бортиянський. Концерт ре мажор для чембало з орк. (оркестрування, каденція). К., 1984; Українська фортепіанна спадщина: хрестоматія (упор.), К. 1985; статті у пресі.

Літ.: Авторський концерт// Культура і життя, 1993, 23 січ.

СТЕПОВИЙ (справж. – **ЯКИМЕНКО**) **Яків Степанович** (20.10.1883, Харків – 04.11.1921, Київ) – композитор, педагог, муз. критик, муз.-громад. діяч. 1895–1902 співав і навчався в Придворній співацькій капелі в Петербурзі. Навчався в Петерб. консерваторії по кл. композиції М.Римського-Корсакова і А.Лядова (1902–09), екзамени склав 1914. 1917–19 – викладач Київ. консерваторії, муз. керівник т-ру Муз. драми в Києві (1919) та Держ. вок. ане. З 1919 – зав. муз. секції Всеукр. комітету мистецтв при Наркомосі УРСР. Брав участь у створенні симф. орк. ім. М.Лисенка, Держ. струн. квартету, Нар. консерваторії.

Тв.: опера «Невольник» (за Т.Шевченком, незак.); для фп. – три фуги (1909), Соната (1909), Фантазія (1909), Вальс (1910), Мазурка, прелюдії (15), зокрема Прелюд пам'яті Тараса Шевченка (1912, вар. – для струн. орк.), Еле-

гія, Менует, Колискова, танці, поеми, сюїти, мініатюри та ін.; для влч. – «Santabile» (1909), для ане. бандуристів – п'єси на теми нар. пісень (1920–21); для скрипки і фп. – Романс, Мелодія; хори (понад 20) – «На роковини Т.Шевченка» (сл. Лесі Українки, 1906–07), «Тече вода з-під явора» (сл. Т.Шевченка, 1918), «Для всіх ти мертва і смішна», «Дві хмароньки» (обидва на сл. О.Олеся), «Арфами» (сл. П.Тичини, 1921), церк. композиції – «Отче наш», «Утішителю світу», «Шлюб» та ін.; вок. анс. (11) на сл. Т.Шевченка, П.Тичини, Я.Щоголева, О.Олеся та ін.; романси (бл. 53) на сл. Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, О.Олеся, М.Рильського та ін., зокрема «Три шляхи», «За думою дума» (обидва на сл. Т.Шевченка), «Розвійтєся з вітром» (сл. І.Франка), «Досить невільная думка мовчала» (сл. Лесі Українки), «Степ» (сл. М.Черкаського), «Рубіни» (сл. М.Вороного), «З журбою радість обнялась» (сл. О.Олеся), «Ноктюрн» (сл. М.Рильського), цикли на сл. різних поетів – «Барвінки», «Пісні на строю» (обидва на сл. О.Олеся) та ін.; обр. нар. пісень (бл. 80), сольних та для анс., зб. «П'ять десятків для хору»; зб. для дітей «Проліски» (бл. 150), «Кобзар» (20 на сл. Т.Шевченка), «П'ять шкільних хорів» та ін.

Літ.: Грінченко М. Яків Степовий, Х., 1929; Надененко Ф. Я.С.Степовий, К., 1950; Шварцман Ш. Яків Степовий, К., 1951; Михайлов М. Видатний композитор Я.С.Степовий, К., 1958; Правдюк О. Розділ у кн. Співи і музика, К., 1959; Степанченко Г. Композитор Яків Степовий, К., 1974; вона ж. Я.С.Степовий і становлення ук-

раїнської радянської музики, К., 1979; Булат Т. Яків Степовий, К., 1980; Королук Н. Корифеї укр. хор. культури ХХ ст. К., 1994; Грінченко М. Пам'яті Я.С.Степового// Музика, 1923, ч.8–9; Філіпова Т. Новознайдени автографи// Музика, 1973, №6; Шпресер-Ткаченко О. Композитор-патріот// Музика, 1972, №3; Семенов Н. Хорові обробки Я.Степового// Укр. муз. в. К., 1983; Філенко Т. Серед нових поколінь// Нар. творчість та етнографія, 1984, №3; Жук С. Мої зустрічі з Я.Степовим і Ф.Якименком// Культура і життя, 1992, 3 жовт., передрук.

СТЕПУРКО Віктор Іванович (02.01.1952, с. Миколаївка Харків. обл.) – композитор, хор. диригент, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування Л.Ведиктова, по кл. композиції М.Скорика (1981). Викладач Хмельн. муз. уч-ща (1981), муз. школи в сел. Макарові на Київщині (з 1982). Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (1989), премії ім. Б.Лятошинського (2001), премії ім. І.Огієнка (1998). Член НСКУ.

Тв.: опера «Зальотний» (за В.Шукшином, 1983); вок.-симф. – Кам. кантата на вірші бірманських поетів ХХ ст. (1983–90); кантати – «Шевченко» (сл. І.Драча, 1981), «Ти за все у відповіді» (сл. В.Луцького, Д.Самойлова, М.Алігер, 1985), Поема (сл. С.Вургуна і М.Рильського, 1986); для симф. орк. – картина «Острови дитинства» (1984); Симф. драма пам'яті В.Шукшинна (1998); для кам. орк., арфи і дзвіночків – Сюїта (1982); для орк. укр. нар. інстр. – сюїта «Пори року» на теми нар. пісень (1987), партита «Астральна нектораль» (1994), «Коло»; для флейти з орк. –

Концерт (1982); для струн. квартету – Варіації; для альту і фп. – 2 сонати; для труби і фп. – Поема; для фп. – п'єси; для баяна та бандури – Маленька партита (1992); хори без супр. на сл. Т.Шевченка, І.Драча, духовні хори – «На ріках Вавилонських», «Псалом», «Богородичні догмати ХІІ ст.» та ін.; монолози «Слово» (сл. Л.Ярмак і М.В.Валека); пісні та ін.

Літ.: Степанченко Г. Одухотвореність таланту// Культура і життя, 1989, 8 січ.; Сікорська І. Дивовижний світ Віктора Степура// Культура і життя, 2002, 17 лип.

СТЕФАН (ХІ–ХІІ ст.) – співець-музикант, священник. Доместик (установник, композитор) Києво-Печерської лаври, з 1074 – ігумен, учень і наступник Феодосія Печерського, з 1091 – єпископ (ймовірно, Володимирський).

Літ.: Лисько З. Матеріали до бібліографії та історії української музики, Мюнхен, 1947–1961.

СТЕФАНИШИН Мирослав Степанович (псевдонім – **С.ДНІСТРОВИЙ**) (01.04.1927, с. Бовшів Івано-Фр. обл.) – хор. диригент, педагог, композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. хор. диригування П.Муравського (1954), 1952–59 – диригент-хормейстер Волинського нар. хору, 1959–60 – зав. муз. частини Волинського муз. драм. т-ру ім. Т.Шевченка, 1960–69 – зав. кафедри музики і співів Луцького пед. ін-ту, паралельно (1960–87) – викладач Луцького муз. уч-ща. Керував ансамблями. З 1945 зібрав бл. 1000 нар. пісень Галичини, Волині. Лауреат обл. премії (1979).

Тв.: хори – «Сопілка» (сл. О.Богачука), «Пісня про Волинь» (сл. М.Білецького), «Давня пісня»

(сл. Лесі Українки) та ін.; музика до колядок (сл. Й.Струшока), для вок. ансамблів «Волинянка»; дит. пісні, обр. укр. нар. пісень; музика до дит. вистави.

Літ.: Павловська Г. Співець квітучої Волині// Музика, 1977, №4.

СТЕЦЕНКО Вадим Кирилович (15.04.1914, с. Голово-Русави, тепер с. Олександрівка Вінн. обл. – 30.03.1984, Київ) – скрипаль, педагог, композитор, музикознавець. Син К.Стеценка. Закін. Київ. консерваторію по кл. скрипки Д.Бертє (1936), там само – аспірантуру (наук. керівник А.Ольховський). Викладач Київ. консерваторії (1940-41, 1959-84) та Львів. консерваторії (1946-59), проф. (1973).

Тв.: для скр. і фп. – Соната (1938), для скр. і фп. – п'єси; пісні – «Роксоляна», «Ой у полі рута», «Моя душа»; музика до кінофільмів.

Музикознавчі праці: Джерела розвитку скрипкового мистецтва (1964), Джерела Скрипкового концерту (1980).

СТЕЦЕНКО Володимир Іванович (01.02.1941, Сталіно, тепер Донецьк) – баяніст, композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію (відд. нар. інстр.) по кл. баяна М.Різоля, по кл. диригування (1966) та Донец. муз.-пед. ін-т по кл. композиції С.Мамонова (1990). З 1964 – викладач Донец. муз. уч-ща по кл. баяна і диригування. Лауреат обл. премії ім. С.Прокоф'єва (1996). Член НСКУ.

Тв.: для хору з орк. – «Твої учні» (сл. М.Косінської), для хору з симф. орк. – Симфонія; для струн. орк. – «Ой весна» (1993), для струн. квартету – Рондо; для

дух. орк. – Старовинний вальс; для скр. – «Волинка», «Зворушлива історія»; для фп. – «Basso ostinato», Вічний рух, Дитяча сюїта, п'єси; для баяна – Концерт, Поема, Дитяча сюїта, 20 етюдів; для 2-х баянів – Фуга; для голосу з орк. нар. інстр. – «Балада» (сл. М.Голоденка); для хору – «Стоїть явір над водою» (1993), «Веснянка» (1992) (обидва на нар. сл.), «Псалом» (текст канонічний, 1999), «Ой пуцу я кониченька в саду» (сл. нар. 2000) та ін.; обр. нар. пісень; пісні для дітей.

СТЕЦЕНКО Кирило Вадимович (11.04.1953, Львів) – скрипаль, композитор, аранжувальник. Онук К.Стеценка. Закін. Київ. консерваторію по кл. скрипки Б.Которовича (1977), до того навчався у О.Манілова і В.Стеценка. Пройшов асистентуру-стажування в Моск. консерваторії по кл. Л.Когана та В.Климова (1978–81). Навчався у Львів. консерваторії по кл. композиції В.Камінського (1984–88). 1969–77 – учасник самод. ВІА «Еней» (співав, грав на гітарі, обробляв нар. пісні, аранжував). З 1977 – соліст Рівнен. філармонії. Лауреат конкурсів – Респ. ім. М.Лисенка (Одеса, 1974), Всес. (Львів, 1977). З. а. України (1995). Гастролював за кордоном.

Тв.: Соната для скр. і фп., композиції для естр. ансамблів (понад 200) в жанрах поп- і рок-музики – «Радіймо сонцю і життю» (сл. Д.Чередниченка), «Квіткові сни» (сл. А.Костецького), «Ти знаєш, що ти людина» (сл. В.Симоненка), «Над коліскою» (сл. О.Олеся), «Моя душа» (сл. Дм. Павличка), «Постлюдія» (сл. Л.Костенко), «Роксоляна» (сл. О.Пахлювської) та ін.; обр. укр. нар. пісень – «Ой у полі рута, рута», «Граї, скрипко,

граї», «На Йвана» та ін.; музика до докум. фільмів.

СТЕЦЕНКО Кирило Григорович (24.05.1882, с. Квітки на Черкащині – 29.04.1922, с. Веприк на Київщині) – композитор, хор. диригент, педагог, муз.-громад. діяч, священик. З 1899 співав у хорі М.Лисенка, у якому пізніше був помічником диригента. Закін. Київ. духовну семінарію (1903), до 1907 навчався в Муз.-драм. школі М.Лисенка по кл. композиції Г.Любомирського. З 1908 викладав спів у Білій Церкві і Тиврові, з 1917 працював у Києві в муз. відділі Мін-ва освіти, 1920 – організував при «Дніпросоюзі» дві мандрівні хорові капели, на базі яких пізніше виникла капела «Думка» (Державна українська мандрівна капела). Викладач у Вищому муз.-драм. ін-ті ім. М.Лисенка. З 1920 жив у с. Веприку. Автор багатьох проєктів реорганізації муз. життя в Україні.

Тв.: опери – «Полонянка» (лібр. Є.Кротевича, 1903), «Кармелюк» (лібр. Л.Пахаревського) – обидві незак., «Іфігенія в Тавриді» (за драмою Лесі Українки, 1922), дит. опери – «Лисичка, Котик і Півник» (лібр. автора, 1911), «Іван-Телесик» (лібр. М.Кропивницького, 1907–11), сатирична пісня-сцена «Цар Горох»; кантати та поеми – «Слава Лисенку» (сл. Л.Пахаревського і М.Павловського, 1903), «Рано-вранці новобранці» (сл. Т.Шевченка, 1904), «Сдинаймося» (сл. І.Франка, 1910), «Шевченкові» (сл. К.Малицької, 1910), «У неділеньку, у святую» (сл. Т.Шевченка, 1918); 20 хорів без супр. – «В країні мертвій», «Радійте, співайте», «Усе жило, усе цвіло» – всі на сл. О.Олеся, «Сон»

(сл. П.Грабовського), «Як умру, то поховайте» (сл. Т.Шевченка) та ін.; 17 хорів з супр. фп. – «Вкраїно-мати! Кат сконав», «Живи, Україно» (обидва на сл. О.Олеся), «Могіла» (сл. Б.Грінченка), «Прометей» (сл. О.Коваленка), «То була тиха ніч» (сл. Лесі Українки), «Хмари» (сл. М.Вороного) та ін., церк. композиції: 3 Літургії, Панахида (1918), Всеношна, Христос Воскрес та ін., стихири, канти; 48 романсів і пісень на сл. різних авторів – «Вечірня пісня» (сл. В.Самійленка), «Ой чого ти, дубе» (сл. С.Черкасенка), «Болить душа моя», «І ви покинули», «О, не дивуйсь» (всі на сл. О.Олеся), «Плавай, плавай, лебедонько» (сл. Т.Шевченка), «Хотіла б я пісню стати», «Дивлюсь я на ясній зорі», «Стояла я і слухала весну» (всі на сл. Лесі Українки); ансамбл.; обр. нар. пісень – «Українські колядки і шедрівки» для міш. і однорідного хорів (50 пісень), «Колядки і шедрівки» для дво- і триголосного дит. або жін. хорів (45 пісень); музика до театр. вистав – «Як ковбаса та чарка...», «Бувальщина», «Про що тирса шелестіла» (1916), «Гайдамаки» (1919–21); «Сватання на Гончарівці» (1909); пісні для дітей (зб. «Луна», шкільні співаники).

Літ.: Грінченко М. Кирило Стеценко: Критико-життєписний нарис, Х., 1930; Горюхіна Н., Єфремова Л. К.Г.Стеценко, К., 1950, 1955; Пархоменко Л. К.Г.Стеценко, К., 1957, 1963, 1973; Лісєцький С. Кирило Стеценко, К., 1974; він же. Риси стилю творчості К.Стеценка, К., 1977; Федотов Є. Кирило Стеценко – педагог, К., 1977; Кирило Стеценко. Спогади. Листи. Матеріали (упор. Є.Федотов, К., 1981; Товстуха С. Кирило

Стеценко: біографічна повість, К., 1982; Козицький П. Кирило Стеценко// Музика, 1923, №2, 3-5; Грінченко М. «Гайдамаки» К. Стеценка// Музика, 1923, №2; Лебідь Ан. З матеріалів до біографії творчості Стеценка// Музика, 1925, №9-10; Мірошникова А. К.Г. Стеценко як хоровий диригент// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1969; Пархоменко Л. Співець народу// Музика, 1982, №3; вона ж. Творець духовної музики// Укр. культура, К., 1992, №5; Шреєр-Ткаченко О. Композитор-патріот// Музика, 1972, №3; Лісецький С. Поліфонічний тематизм К. Стеценка// Музика, 1974, №3; він же. К.Г. Стеценко. Біобібл. нарис// Укр. муз.-во, вип.17, К., 1982; Вшанування Кирила Стеценка// Музика, 1982, №4; Гордійчук М. Зірка першої величини// Культура і життя, 1982, 13 черв.; Уманець В. Музично-педагогічна діяльність Кирила Стеценка// Нар. творчість та етнографія, 1986, №3; Іванов В. Кирило Стеценко – церковний композитор// Вісті з України, К., 1992, 6-12 серп.; Косовський В. Правду не здолати!// Культура і життя, 1992, 23 трав.; Стеценко П. Забута біографія. Протоіерей К.Г. Стеценко// Музика, 1994, №3.

СТЕЦЮК Дмитро Олександрович (06.05.1962, Житомир) – композитор, педагог. Закін. Ленінгр. консерваторію по кл. композиції О. Мнацаканяна (1986). З 1987 – викладач Житомир. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: для фп. з орк. – концерт «Капричіо» (1986–87), Фп. квінтет (1985); для влч. соло – Соната (1989); 3 хори без супр. на сл. О. Прокоф'єва (1986); для сопрано з фп. – 3 романси на сл. А. Ахматової (1987).

СТЕЦЮК Ігор Олегович (21.06.1958, Кривий Ріг) – композитор, хормейстер, викладач. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А. Штогаренка (1985) та диригентсько-хорове відд. Київ. ін-ту культури (2001), 1979–82 – хормейстер самод. хорів у Києві, 1983–92 – муз. керівник кам. ансам. Київ. філармонії «Радянські пісні». З 1990 – викладач електронної музики НМАУ (до 1999 також кінофакультету і теорії мистецтв Київ. ін-ту театр. мистецтва), в. о. доцента. Працював гол. диригентом ансам. солістів-оркестрантів Нац. радіо. Володар Гран-прі Міжн. конкурсу MESAM по категорії International Golden Hit та ін. Має 5 автор. дисків. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк., дит. хору, вок.-фолькл. групи, нар. інстр., рок-групи та синтезатора – цикл мініатюр «Це твоя країна» (1999), для симф. орк., хору, солістів, фолькл. групи, сопрано – «Павана» (за тв. Г.Форе, 1997); для симф. орк. – «Того» (1995), сюїта з музики до кінофільму «Вперед, за скарбами гетьмана!» (1994); для фл., кларнета і кам. орк. – Concerto grosso (1986), для струн. і ударних – «Регтайм» (1980), Струн. квінтет (1987); хори – «Весняний триптих» та ін., вок. цикли; фантазія «На Івана Купайла» (1986); обр. нар. пісень; музика до кінофільмів, театр. вистав.

СТЕЦЮК Олександр Михайлович (08.03.1941, с. Білокорівці, Житомир. обл.) – композитор, педагог, концертмейстер. Закін. Казанську консерваторію по кл. композиції А. Лемана (1969). З 1965 – викладач Житомир. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: балет «Три товстуни» (за казкою Ю. Олеши, 1971), балетна сюїта (1972); вок.-симф. – «Земля моя» (сл. нар., 1976), «Ода рідному місту» (сл. М. Сича, 1984) та ін.; для фп. і кам. орк. – Концертино (1970), концерти з орк. – для влч. (1971), для труби (1985), для флейти (1994), для скр. і кам. орк. – «Монолог» (1986); Фантазії – для дух. орк., для орк. нар. інстр.; 2 струн. квінтети (1966, 1982), Струн. тріо (1983); п'єси – для фп., для ансам. скрипалів, для різних інстр. і фп.; хори; романси; вок. цикли на сл. В. Петрових, Ф. Кривіна; балади; пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав. Оркестрування опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського.

СТЕЦЮН Микола Григорович (28.06.1942, м. Артемівськ Донец. обл.) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв (відд. нар. інстр.) по кл. В. Міхеліса (1969), по кл. композиції І. Ковача (1973). Викладач Слов'ян. пед. ін-ту, Харків. культосвітнього уч-ща, керівник естр. орк. З 1975 – викладач Харків. ін-ту мистецтв і худож. керівник ансам. нар. інстр. філармонії, 1979–83 – її худож. керівник. Лауреат обл. комсомольської премії ім. Зубарева. З. д. м. України (1996). Член НСКУ.

Тв.: дит. опера «Три мішки хитроців» (лібр. О. Чепалова за казками І. Франка, 1993); мюзикли – «Ой да горішок» (1983), «Гаврош» (1983); Кантата (1973), для симф. орк. – «Молодіжна увертюра» (1974), «Бамівська сюїта» (1983); для гітари і симф. орк. – «Іспанський концерт» (1997); Варіації на тему Кореллі (2000); для орк. нар. інстр. – Сюїта (1969),

Лірична фантазія (1983); для ансам. скрипалів – Танок (1983); Струн. квінтет (1975); для домри і фп. – Скерцо (1970); для домри і баяна – Концертино (1972); для тромбона і фп. – Концертна фантазія (1993); для фп. – Соната (1972); для 6-струн. гітари – 4 п'єси (1974); романси; балада на сл. Р. Бернеа; пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Руднева О. Грані ліричної теми// Культура і життя, 1989, 12 берез.; Чепалов А. По солнечным часам// Сов. эстрада и цирк, 1991, №4; Польський І. Заспівали// Музика, 1997, №3.

СТРАТИЧУК Олег (1910, с. Волока на Буковині) – віолончеліст, диригент, композитор. Навчався як музиколог у Віденському ун-ті у проф. Екхардта. Був диригентом Чернів. муз.-драм. т-ру, концертмейстером театралного орк. в м. Лінц (Австрія). З 1947 – в Буенос-Айресі (Аргентина), диригент орк. радіо і Укр. хору. З 1959 – у Нью-Йорку, викладач музики, диригент Укр. молодіжних хорів та укр. оперного ансам.

Тв.: опера «Оксана» (лібр. Л. Полтави, 1976, незак.); дит. лялькова оперета «Миша на війні», музика до дит. казки «Чиндерела», мюзикли – «Вовк в овечій шкурі» (1970), «Капітан Джон Сміт» (обидві за лібр. Л. Полтави), музика до драми «Гайдамаки» (за Т. Шевченком); Струн. квінтет; хори для дітей.

СТРОНЬКО Борислав Юрійович (17.05.1970, м. Тульчин Вінн. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Ю. Ішенка (1993) та її аспірантуру. З 1993 – викладач

Київ. муз. уч-ща. Канд. мист-ва (2003). Член НСКУ.

Тв.: опера «Фауст» (за О.Пушкіним, 1992); для симф. орк. – 2 симфонії, Легенда (1990), «Три пейзажі» (1992); для скр. з орк. – Концерт (1991), для флейти, валторни та струн. орк. – Варіації на тему В.А.Моцарта, для валторн – Квартет (1992); для флейти, фагота і фп. – Тріо (1996); для кларнета, бас-кларнета, тенора-саксофона і фагота – «Повернення на Ітаку» (1996); для фп. – 2 сонати; для флейти соло – Сонатина; для міш. хору – «Silentium» (сл. О.Мандельштама, 1999), Псалом № 42 (2000); вок. цикл на сл. О.Мандельштама. Канд. дис. «Статус буттєвого часу в музиці».

СТУПКА Ян Батист (24.06.1892, Австрія – ?, Прага) – альтист, хор. диригент, педагог, композитор, муз. діяч. За походженням чех. Навчався з 1906 в Одес. муз. школі РМТ по кл. альту, у Празькій консерваторії (1907–09), в Одес. консерваторії (1909–13). Концертмейстер групи альтів орк. міського т-ру в Одесі (1911–17), викладач, керівник хору і орк. Глухівського пед. ін-ту (1917–25), керівник міського хору. З 1925 – у Харкові, хормейстер Держ. укр. хору (ДУХ). 1927 повернувся до Праги, працював у орк. Празького радіо (до 1958), керував укр. хором.

Тв.: (бл. 100). Одноактна опера «Забув» (за А.Чеховим), оперета «Мадам Фрейлейн» (лібр. Л.Баумвеля), комічна опера-пантоміма «Вареники» та муз. сценка для соліста й дит. хору «Зозуля й Півень» (обидві на сл. Л.Глібова); для симф. орк. – «Укр. симфонія»; для квартету валторн і арфи – «Укр.

серенада»; вок. композиції на сл. Т.Шевченка, І.Франка, Л.Глібова, В.Самійленка та ін.; пісні для дітей на сл. укр. поетів, зокрема цикл «Чарівна сопілка» на сл. П.Капельгородського.

Літ.: Локошенко Г. Для будівництва нової культури// Музика, 1977, №4.

СТУПНИЦЬКИЙ Василь (02.01.1879, слобода Михайлівка на Харківщині – 1945, ?) – етнограф, диригент, композитор, педагог. Закін. Харків. ун-т та Моск. філармонічне уч-ще, учень С.Кругликова і В.Калинникова. Диригент кафедрального хору і керівник муз. школи в Чернігові. У 30-і – викладач муз. студій Ін-ту Нар. освіти в Харкові. Був репресований.

Тв.: хори – «Червоний заклик» (сл. П.Тичини) та ін., пісні – «Світе ясний» (сл. Т.Шевченка) та ін.; дит. пісні; церк. композиції; обр. укр. нар. пісень – «Пісні Слобідської України» (1929), цикл «Слобожанські пісні», колядки, шедрівки та ін.

Музикознавчі праці: До питання про запис народних пісень; Культурно-історичне значення народної пісні та ін.

СЮТА Богдан Омелянович (28.11.1960, Дрогобич) – композитор, музикознавець. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції П.Гергелі (1984), по кл. фп. Ю.Боня (1985), аспірантуру при ІМФЕ АН України (1991), ст. наук. співробітник, учений секретар цього ін-ту (до 1998). Канд. мист-ва (1992). Член НСКУ.

Тв.: Симфонія (1984); для міш. хору – кантата «Перемога Герніки» (сл. П.Елюара, 1987), 2 струн. квартети (1983, 1984), для флейти,

скр. та арфи – Тріо (1983); для фп. – Соната (1983); п'єси – для фп., скр., альту; хори; вок. цикл на сл. Ф.Г.Лорки (1984–85), солоспіву; обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Проблеми оновлення муз. драматургії (на матеріалі кам.-вок. творчості укр. композиторів 60–80 рр.); статті у наук. зб. та пресі.

ТАБОРОВСЬКИЙ Станіслав Йосипович (1830, Волинь – 1890, Петербург) – скрипаль, композитор, муз.-громад. діяч. Закін. Петербур. ун-т. Музику навчався в Одесі та Петербурзі. Закін. Брюссельську консерваторію. Гастролював у Бельгії, Франції, Німеччині, Польщі. Скрипаль при дворі німецького імператора Вільгельма I. З 1860 – військовий диригент у Житомирі. 1863–68 – член Київ. відд. РМТ. Засновник відд. РМТ і муз. школи в Кронштадті (1875). З 1885 жив у Петербурзі.

Тв.: опера-буффа «Пара чобіт»; увертюри для симф. орк., Концерт для скрипки з орк.; Струн. квартет; 6 скрипкових рапсодій.

ТАГАНОВ Олег Миколайович (13.12.1971, м. Миколаїв) – композитор, диригент орк. нар. інстр. Навчався (1992) у Миколаїв. філії Київ. ін-ту культури, закін. Одес. консерваторію (1997) по кл. композиції Г.Успенського. 1996 – викладач Криворізь. муз. уч-ща, з 1997 – дит. школи мистецтв у Миколаєві, одночасно веде курс у муз. уч-щі. Член НСКУ.

Тв.: симф. поема «Армагеддон»; для скр. з орк. – Концерт, для альту, фп. і кам. орк. – Кон-

церт; для флейти і фп. – Соната; для фп. – Експромт, цикл «Барви», Прелюдія in B/fis, п'єси; для сопрано і ударних – вок.-драм. рондо; «Introspections» (1999); для орк. нар. інстр. – п'єси; вок. цикли на сл. А.Ахматової («Сум'яття»), А.Ахматової і М.Гумільова; М.Заболоцького («Осінні пейзажі»); музика до дит. вистав.

ТАРАНЕНКО Іван Іванович (16.09.1965, Канів) – композитор, педагог, піаніст. Навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції В.Кирейка і А.Штогаренка, закін. по кл. Г.Ляшенка (1991), аспірантуру (1995). З 2000 – декан ф-ту муз. мистецтва Київ. дит. академії мистецтв. Читає лекції з теорії джазу в НМАУ. З 1999 – муз. директор Міжн. фестивалю «Фарботони» (Канів), президент його Фонду. Викладач Канівського ун-та культури. Лауреат Респ. конкурсу ім. С.Прокоф'єва (Донецьк, 1991), V Благодійного фестивалю «Regina» – пам'яті В.Горовиця (Гран-прі, К., 1998). Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (1999). Член НСКУ.

Тв.: для тенора, міш. хору і симф. орк. – кантата «Daheim sein» («Бути вдома», сл. В.Абреша, 1992); для симф. орк. – симфонія «Діахронос» («Крізь час», 1991); для альту і фп. – «Mistica sonorus» («Містичні звучання», 1992); для альту з орк. – містерія «Сім янголів з сурмами» (2001); для кам. ансам. – Фарботони (1995); імпровіз. музика – «A prima vista» (1996), для фп., струн. квартету і магнітної плівки – колаж-квінтет «Ab ovo ad infinitum» («Від початку до нескінченності», 1994); для фп. і діджей установки – Концерт (2003); для скр. і фп. – Соната (1990); для

бандури, фп. і кам. орк. – «Сповідь чарівних струн» (1997); для фагота соло – «Хваліте Господа з небес» (1999); для струн. – «Сповідь» (2001); для влч. і баяна – «Сім янголів з сурмами»; для баяна соло – «Причинна» (за Т.Шевченком, 2000); для фагота і фп. – «П'ять маленьких розповідей» (1994); для міш. хору – «Покаянна молитва» (1993); псалом «До тебе я кличу, о Господи» (з струн. і фп., 1997), «Єдиний Боже» (сл. Л.Костенко, 1999); для чол. або війн. хору – Чотири молитви до Пресвятої Богородиці (1992); для міш. хору та низьких струн. – «Псалом № 27» (1997); 2 дит. хори на сл. О.Кобця (1993); обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Романко В. Джаз і академічна музика: шляхами синтезу// Музика, 1998, №3.

ТАРАНОВ Гліб Павлович (15.06.1904, Київ – 25.01.1989, там само) – композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції Р.Глієра і Б.Лятошинського, по кл. диригування М.Малька (1920–24), закін. Київ. муз.-драм. ін-т ім. М.Лисенка (1925), його викладач. З 1934 – доцент, проф. (1939), зав. кафедри композиції (1960–68) Київ. консерваторії. 1944–50 – одночасно зав. кафедри інструментування Ленінгр. консерваторії. Д-р мист-ва (1942). З. д. м. УРСР (1957). Член СКУ.

Тв.: опера «Льодове побоїще» («Олександр Невський», лібр. Б.Таранова, 1937–42); для симф. орк. – прелюдія «Саломея» (1925), 10 симфоній (№1 – за М.Салтиковим-Щедріним, 1934; №2 – 1947; №3 – для орк. нар. інстр., 1949, вар. для симф. орк. 1952; №4 – 1957; №5 – «Антифашистська»,

1964; №6 – Пам'яті С.Прокоф'єва, 1964; №7 – Ювілейна, 1967; №8 – 1969; №9 – «Прапор Перемоги», 1974; №10 – до 1500-річчя Києва, 1980); поеми – «Вітер зі Сходу» (1946), «Героїчна» (1951), «Давид Гурамішвілі» (1953), «Вогні на Ангарі» (1958), скерцо-поема «Перший космічний» (1961), «Три монументи» (1971), скерцо-поема «Новий експрес» (1977, для меццо-сопрано, баса і симф. орк.), «Прикордонник» (1983), 5 сюїт (I – на теми укр. нар. пісень, 1949; II – Українська, 1960; III – Алтайська, 1955; IV – 1961; V – 1964), 2 увертюри (1958 – «Приборкання Ангари»; 1965 – «Пам'ятна»); для флейти, англ. рожка, фагота і симф. орк. – Концерто гресо пам'яті Г.Ф.Генделя (1976); для балалайки і бандури з симф. орк. – Концерт (1954); для дух. орк. – 2 марші (1937); для струн. і фп. – «Патетичний секстет» (1945); 2 струн. квартети (1929, 1945); для фп. – 2 прелюдії, Поема (1924), 2 сонати (1924, 1947), Три концертних етюди (1929), 10 п'єс для дітей (1947); для дух. інстр. – Квінтет (1959); п'єси – для скр., альта (з фп.), для арфи; хори, романси, пісні; обр. нар. пісень. Ред. і оркестрування опери «Катерина» М.Аркаса. Монографія – Курс читання партитур, М.-Лен., 1939. Статті у пресі.

Літ.: Михайлов М. Г.П.Таранов, К., 1963; Мірошніченко С. Гліб Таранов, К., 1976; Зінкевич О. Талант – перш за все праця// Культура і життя, 1974, 20 черв.

ТАРТАКОВСЬКИЙ Семен Миколайович (22.05.1901, Бердичів – 06.12.1965, Москва) – скрипаль, композитор. Навчався в Харків. муз.-уч-щі і консерваторії по кл. скрипки, по кл. композиції у

С.Богатирьова. 1924–45 – зав. муз. частини, диригент драм. т-рів і т-рів муз. комедій в Харкові, Києві, Челябінську. 1945–48 – худож. керівник Челябінської філармонії. З 1951 – в Кисловодську. Автор оперет «Три чверті людини», «Сухий закон» (пост. в Харкові, 1925–32), хорів, пісень, музики до театр. вистав.

ТАТАРИНОВ Борис (1910 ? – ?) – композитор. Навчався в Київ. консерваторії по кл. композиції М.Гозенпуда. Автор симф. картини «Сибір», прелюдій для фп., Похідного маршу для дух. орк., романсів – «Балада» («Думи мої, думи», сл. Т.Шевченка, 1939), «Ходить туга по голій горі» (сл. І.Франка, 1941), пісні «Жнива» (сл. В.Бичка, 1941) та ін.

Літ.: Балза И. Молодые композиторы Киева// Сов. музыка, 1938, №10–11.

ТАТАРЧЕНКО Геннадій Петрович (17.05.1951, м. Сніжне Донец. обл.) – композитор, естр. виконавець, аранжувальник. Навчався в Київ. ССМШД по кл. валторни. Закін. істор.-теор. ф-т Київ. консерваторії (1990). Грав у ВІА «Кобза». Лауреат всес. телеоглядів на кращу пісню 1987 і 1988 рр.

Тв.: рок-опери – «Біла ворона» (за п'єсою «Жанна д'Арк» Ю.Рибчинського, 1991), «Містер Скворода» (за п'єсою Я.Верещака, вірші О.Вратарьова, 1991), «Золоте весілля», «Самотні солов'ї», «Вітер зі Сходу», «Пам'яті померлих» та ін.; дит. мюзикли – «Диво у лісі», «Зачароване каміння»; пісні – «Біла ворона» (лауреат Міжн. фестивалю 1988 р. в м. Зелена Гора, Польща), «Музика капіжу», «Перекотиполе», «Українчо-

ка», «Запорозькі козаки» та ін.; музика до докум. фільмів.

Літ.: Крищенко В. Знайомтеся: Геннадій Татарченко// Соц. культура, 1989, № 11; Токарев Ю. Альтернатива Г.Татарченка// Культура і життя, 1990, 14 жовт.; Матвійчук А. Друге дихання// Музика, 1991, №1; Мамчур І. Рок-опера: передчуття успіху// Музика, 1993, №2.

ТВОРУН Стефан Никонівч (27.07.1906, с. Щитки на Вінничині – 02.02.1988, Київ) – диригент військових дух. оркестрів, композитор-аматор, муз.-громад. діяч. Навчався у О.Александрова, Б.Лятошинського, С.Чернецького. Автор тв. для дух. орк.: Українська рапсодія, марші, танці, аранжування.

Літ. Терещенко Р. Сім кольорів музики// Соц. культура, 1986, №7.

ТЕЛЕЖИНСЬКИЙ Михайло Петрович (26.01.1886, с. Булаї Київ. губ. – 1939, загинув під час конвоювання) – хор. диригент, музикознавець, композитор-аматор, муз.-громад. і держ. діяч. Закін. Київ. семінарію (1912). У 1917 – член Центр. Ради, держ. інспектор військ УНР, диригент першого Укр. нац. хору, з 1919 – псаломщик у Володимирі-на-Волині, організатор хору «Замочок» (1922), з 1929 – в Луцьку, 1936 повернувся до Володимира-Волинського, став священиком. З 1927 виступав як критик, муз. критик і лектор, фольклорист, публіцист. Автор біографічних нарисів про К.Стеценка і М.Леонтовича.

Тв.: дит. опера «Дід Мороз», солоспів (цикл «Айстри» на сл. О.Олеся та ін.), вок. мініатюри в зб. «Пісні і забави для дітей» (1922), обр. для хору 160 укр. нар. пісень;

Літургія, Співи на Літургії св. Іоанна Златоустого (вид. 1937).

Літ.: Шиманський П. Про що розповіли архіви// Музика, 1997, №1.

ТЕЛЕЖИНСЬКИЙ Сергій Федорович (02.04.1876 – ?) – хор. диригент, композитор-аматор. Закін. духовну семінарію в Києві, там само – комерційний ін-т (1914). Служив у держ. установах (з 1918), був учителем співу, з 1919 – на диригентських курсах при Муз.-драм. ін-ті ім. М.Лисенка. Серед творів – хори «На смерть Т.Г.Шевченка», «Зійшов місяць», обр. Думи про Морозенка.

ТЕЛИЧКО Віктор Федорович (10.05.1957, Хуст Закарпат. обл.) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. (1981), по кл. композиції (1984). З 1986 – худож. керівник Закарпат. обл. філармонії. Лауреат обл. премії ім. Д.Задора (1996). З. д. м. України (1999). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфоніета (1993); для кам. орк. – Сюїта (1987), Скрипковий концерт (1984), Струн. квартет (1983); для квартету – «Reminiscence» пам'яті І.Мартона; для флейти соло – Соната (1990); для скр. і фп. – Рондо (1988), для фп. – Варіації (1982); для 2-х фп. – Сюїта (2000); для органа – 3 Фантазії (2000–03); для баритона з орк. – «Стяг пам'яті» (сл. М.Фюзеші); хори, романси, пісні, дит. пісні; обр. нар. пісень; музика до вистав драм. та лялькових т-рів.

ТЕПЛИЦЬКИЙ Олександр Семенович (02.09.1902, Темір-Хан-Шур (Буйнакськ), Дагестан – 29.07.1979, Львів) – композитор, педагог, музикознавець, диригент. Закін. Ленінгр. консерваторію по

кл. композиції (1929). Викладач теорії музики в муз. школі та Ленінгр. консерваторії (1929–40), з 1948 – у Львів. консерваторії, з 1966 – доцент. 1945–47 – худож. керівник орк. нар. інстр. Таджикської філармонії. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Урочистий марш» (1930); для струн. орк. – Елегія (1929); для дух. орк. – 3 марші (1957); для струн. квартету – «Роздум» (1947), «Ліричні сторінки» (1958); для квартету дерев. дух. інстр. – обр. груз. нар. пісні «Ціцинатела»; для фп. – Соната (1929), Тема з варіаціями (1927); для баяна – «Східний гавот» (1963); хори, романси, пісні; музика до театр. вистав і радіопередач.

Музикознавчі праці: Короткий словник музичних термінів (1947), Тонально-ладовий склад музики (1953), Система акордів мажоромінору, викладена в таблицях (1959); статті у пресі.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ Федір Якович (ФЕДКА ЯКОВЛЄВ, ТЕРНОВСЬКИЙ) (сер. XVII ст.) – співак, хормейстер, церк. композитор. Навчався в Києво-Могилянській академії, був регентом її хору. 1652 запрошений до Москви до Придворної капели царя Олексія Михайловича, через рік повернувся до Києва. Іменувався «творцем строчного співу» (партезно-го), один із видатних співаків свого часу.

ТЕСЛЕР Давид Якович (16.06.1909, Брусилів – після 1950) – композитор. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т ім. М.Лисенка (пізніше консерваторія), де навчався у Л.Ревуцького, Б.Лятошинського, В.Косенка (1935). Працював у військових ансамблях. Автор п'єс для фп., романсів, пісень, обр. нар. пісень.

ТИЛИК Володимир Володимирович (21.07.1938, Дніпропетровськ) – композитор, муз. редактор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1962). Муз. редактор Укр. радіо (1962–67), редактор відділу музики ж. «Мистецтво» (1967–68), історії та теорії музики ж. «Музика» (1967–70), зав. редакції вид-ва «Музична Україна» (1971–74). Викладач Київ. муз. уч-ща (1976–81). Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1974). Член НСКУ.

Тв.: балети – «Червона ромашка» (за М.Джалілем, 1973), «Пісні з Моабіту» (1981); муз. комедія «Ясоновські молодці» (1985); вок.-симф. – повісті «Сорочинські бувальщини» (1980), «Чорний ліс» (1981), «Бастіони Севастополя» (1983) та ін.; для симф. орк. – 2 сюїти (1965, 1967), Увертюра (1977), для фп. з орк. – Концерт-рапсодія (1972), для бандури з орк. – 2 концерти (1976, 1982); для цимбал з орк. – Рапсодія (1968); для баяна з орк. – Концерт (1987), для сопрано з орк. – 2 концерти (1977, 1980); для орк. нар. інстр. – «Полтавські танці» (1971), фантазія «Народні музики» (1987) та ін.; для орк. укр. нар. інстр. – «Думка-думка» (1965), «Спомин про Запорозьку Січ», «Дума про Кобзаря» (1992); кам.-інстр. – Сюїта для 4-х вчл. (1965), Струн. квартет (1967), Струн. тріо (1976); для фп. – 2 сонати (1965, 1979), «Прелюдії-пісні» (1969), «Калейдоскоп» (1970), «Черкаські картини» (1979) та ін., для 2-х фп. – «Укр. танці» (1977); п'єси для різних інстр.; для хору без супр. – цикли на сл. О.Олесья, П.Тичини, О.Пушкіна, концерти «Радуйся, ниво» (сл. А.Малишка, 1978), «Корсунське поле» (сл.

М.Негоди), Концерт (сл. О.Підсухи) та ін.; хори для дітей; вок. цикли (5); романси; пісні – цикли «Мати сіяла сон», «Заспівай мені, поле» та ін.; музика до радіовистав, кіно- і телефільмів.

Літ.: Сікорська І. Наче діамант у новій оправі...// Культура і життя, 1993, 29 трав.

ТИМОЖИНСЬКИЙ Віктор Анатолійович (23.09.1957, Луцьк) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В.Фліса (1983). Викладач Луцького муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Надія» (сл. Лесі Українки, 1991); для симф. орк. – Симфонія (1983); Струн. квартет (1987); для флейти і фп. – «Легенда» (1989), «Шини троянди» (1991); для гобою і фп. – «Подарунок»; для хору без супр. – Три хори (сл. Дм. Павличка, 1987–89); 2 прелюдії (сл. нар., 1984), Давидів псалом № 103; для хору з супр. – «Балада»; для нар. хору – «Волинські пісні» (1985–90); для баритона і фп. – триптих «Світ, розглянутий по частинах» (сл. укр. поетів XVII ст., 1986), 2 романси (сл. Лесі Українки, 1990); для голосу з бандурою – 2 думи (сл. Й.Струшко, 1987); для тріо бандуристок – «Маленькій Мар'яні» (сл. Т.Шевченка), «Веснівка» (сл. М.Шашкевича); обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ТИШКЕВИЧ-АЗВАЖИНСЬКИЙ Семен Петрович (1894, Могилищина – 1938 ?) – композитор, муз. діяч. Учень з композиції Г.Любомирського. 1930–35 – ректор Київ. муз.-драм. ін-ту ім. М.Лисенка, згодом – директор Центр. станції худож. самод. (до 16.07.1938). Був репресований, 1958 реабілітований.

Тв.: для симф. орк. – поема «Декабристи» (1 премія Респ. конкурсу на кращий твір до 100-річної дати повстання декабристів, 1925), «Східний танок»; кам. і фп. композиції; романси (понад 30) на сл. Т.Шевченка, О.Пушкіна, С.Надсона, А.Ахматової, М.Рильського; «Господи, тугу мою поневолю» (укр. переклад М.Рильського).

Літ.: Скорульська Р. Зі сторінок, що неволила тьма...// Музика, 1990, №4.

ТИЩЕНКО Олександр Васильович (29.07.1961, Київ) – естр. виконавець, диригент, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. і орк. диригування (1985) та навчався у Львів. консерваторії по кл. композиції (1986–88). Організатор (1976) і керівник арт-рокової групи «Зимовий сад», що стала лауреатом фестивалю «Червона рута-89». Співак (з 1990), виконавець на клавішних інстр., призер фестивалю «Ялта-90». З. а. України (1996), лауреат міжн. і ввср. конкурсів.

Тв.: для симф. орк. – поема «Доля» (сл. Т.Шевченка), «Хор»; для ВІА – «Поклоніння Шевченку», «Мама», «Полудень», «Сповідь», «Білі дороги» та ін.; музика до кінофільму.

Літ.: Матвійчук А. Барви «Зимового саду»// Музика, К., 1989, №5; Свтушенко О. Світ за склом// Україна, К., 1993, №3.

ГІЦ Михайло Дмитрович (08.03.1898, Петербург – 12.10.1978, Харків) – композитор, піаніст, муз. теоретик, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. муз. драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова, по кл. фп. П.Луценка (1924), брав уроки з композиції у М.Мяковського і М.Жи-

ляєва в Москві. Викладач (з 1922) Харків. консерваторії (пізніше ін-ту мистецтв), проф. (1935), зав. кафедри теорії музики і композиції (1943–49, 1951–57). Серед учнів – П.Гайдамака, Л.Колодуб, О.Жук, Т.Кравцов, В.Золочевський. Виступав як піаніст. Голова правління Харків. обл. СК (1935–36).

Тв.: опери «Перекоп» (1939), «Гайдамаки» (1941) – обидві у співавторстві з Ю.Мейтусом і В.Рибальченком; симф. увертюра (1932); Кантата (1936); для фп. з орк. – Поема-концерт (1947); кам. інстр. – 3 струн. квартети (1949 – «Російський», 1956 – «1905 рік»; 1969), для фп. квартету – «Порідній країні» (1954), для фп. тріо – кам. трилогія – «Драматична поема», «Лірична поема», «Героїчна поема» (1937–40); для влч. і фп. – Дума (1952); для фп. – 2 сонати (1924, 1927), 5 сонат (1955–62), 2 поліфонічні сюїти (1956, 1971), п'єси пед. репертуару; романси: цикли на сл. Т.Шевченка («Монологи з поем»), С.Маршак та ін.; масові пісні; обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: Про тематичну і композиційну структуру музичних творів, К., 1962; (рос. мовою – К., 1972); Про сучасні проблеми теорії музики, К., 1976; статті у пресі.

Літ.: Бабій-Очеретовська Н., Калашник П., Калашник М. Михайло Дмитрович Гіц, Х., 1995; Ольховський А. Творчий шлях М.Д.Гіца// Рад. музика, 1934, №10; Гусарова О. Видатний учений, педагог, композитор// Укр. муз.-воп. 13, К., 1979; Лисенко Л. Третя поліфонічна сюїта М.Гіца// Музика, 1981, №2; Калашник П. Композитор, піаніст, вчений// Культура і життя, К., 1988, 15 черв.

ТОВСТУХА Петро Євгенович (18.05.1965, Козелець Чернігів. обл.) – композитор, естр. виконавець. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1990). Працює як композитор в Київ. т-рі-студії «Будьмо». У складі Тріо суч. музики і в дуеті з О.Нестеровим брав участь у фестивалях джаз та авангардної музики (Ванкувер, 1990, 1991; Калгарі, Канада, 1991; Волгоград, 1990; Ростов-на-Дону, 1991). Серед творів – «Кедисні пісні» (п'ять версій автентичних пісень Ровенського полісся) для симф. орк. та 4-х жіп. голосів (1990); для фп. і підготовленого органа – Імпровізація «Моно-дуо» (1992); музика до театр. вистав і телефільму; джаз. композиції для органа і фп.

ТОЛКАНЬОВ Володимир Васильович (26.02.1931, Омськ) – хор. диригент, педагог, композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. хор. диригування К.Пігрова, Д.Загребського (1959). З 1959 – викладач Рівнен. муз. уч-ща, керівник його хору, з 1968 – викладач Рівнен. пед. ін-ту, проф. (1988). З. д. м. УРСР (1981).

Тв.: для орк. нар. інстр. – Варіації на тему нар. пісні «Пливе човен», «Тріумфальний марш» та ін.; хори – поема «Буревісник» (1960), цикли на сл. Т.Шевченка («Тече вода з-під явора», «Ой сяду я під хатюю», 1863), Лесі Українки («Коліскова», «Надія», 1965), «Рондо» (1989); метод. посібники з хор. аранжування і техніки диригування.

ТОЛМАЧОВ Євген Артурович (25.07.1961, м. Фрунзе (Бішкек), Казахстан) – композитор, педагог. Закін. Горьківську консерваторію по кл. композиції

А.Барішева (1987). 1987–89 – викладач композиції та історії музики в Криворізі. муз. уч-щі, з 1989 – Криворізі. пед. ін-ту. Член НСКУ.

Тв.: мюзикл «Коли мені ще немає і п'ятнадцяти» (лібр. власне, вірші Р.Альберті); для симф. орк. з фп. – Постскрипtum (1992); для струн. квартету – Лamento (1990–92); для фп. – Три інтермецо (1992), «Музика для фп.» в 5-и ч. (1987); для фагота і фп. – Сонатина (1992); для баяна – Три дит. п'єси (1988); для міш. хору без супр. – «Pieta», «Pia mater» (1992), «Різдвяні пісні» (1991); для жіп. хору – «Просторова музика» (1991); вок. мініатюри для голосу і дит. хору; для сопрано і фп. – «Елегії» (сл. К.Кавафіса, 1990), «Дві романтичні алузії» (сл. П.Пазоліні); для сопрано соло – «Дві сцени» (сл. Д.Томаса, 1990); для баритона і фп. – «Три вірші» (сл. В.Набокова), «Дві пісні в стилі англ. нар. балад» (сл. Р.Фроста, 1988); обр. укр. нар. пісень.

ТОЛСТОВ Іван (Геннадій) Сергійович (02.10.1945, м. Гур'їв, Казахстан) – композитор. Закін. Ташкент. консерваторію по кл. композиції Г.Мушеля (1979). З 80-х живе і працює в Києві. Член НСКУ.

Тв.: моноопера для тенора з симф. орк. – «Смерть чиновника» (за А.Чеховим, 1986); ораторія «В ім'я миру на землі» (1984); для симф. орк. – Симфонія, Скерцо, «Потішки»; для струн. орк. – Концерт (1987), «Контрасти» (1993); для фп. з орк. – Концерт; для фп. – Альбом п'єс; для 2-х фп. – муз. картинка «На Старокіївській горі» (1985); для естр.-симф. орк. – 2 п'єси; п'єси – для інстр. ансам., для естр. ансам.; вок. цикли – «У світі тварин» (сл. Ф.Кривіна, 1967),

«Різнобарв'я» (сл. В.Кірсона); для голосу і фп. – джаз-балада «Зрече-не кохання» (сл. Е.Межелайтиса).

ТОЛСТЯКОВ Павло Нилевич (28.12.1880, Москва – 23.05.1938, Одеса) – композитор, педагог, хормейстер, муз.-громад. діяч. Муз. освіту здобув у Петерб. консерваторії у А.Лядова і М.Черепніна (1902). З 1903 – регент Придворної співацької капели, з 1912 – гол. хормейстер Маріїнського оперного т-ру. З 1921 – в Україні, хормейстер Харків. (1925–26) і Одес. (1926–38) оперних т-рів, працював на Одес. кінофабриці. 1919–25 – викладач муз. уч-ща в м. Лохвиці на Полтавщині, організатор (1919) Робіт. укр. хору (РУХ). Член оргбюро СРКУ (1932–38). Був репресований. Автор виданого (під псевдонімом Драгомиров) Підручника сольфеджіо (1938).

Тв.: опера «Комбайн» (1931); для симф. орк. – Укр. танок; для фп. – п'єси; хори – сюїта «Веснянка» (сл. В.Ярошенка, 1924), «В космічному оркестрі» (сл. П.Тичини), «Данилова криниця», «Пісня кузні» (обидва на сл. В.Ярошенка), цикл «Чотири селянські пісні» (сл. різних авторів) та ін.; вок. квартети; пісні; обр. пісень різних народів; музика до укр. кінофільмів (1929–30); ред. опери М.Лисенка «Утоплена».

Літ.: Композитор П.Толстяков// Музика, К., 1923, №2.

ТОМІЛІН Віктор Костянтинович (15.05.1908, Бердичів – 09.12.1941, побл. Ленінграда) – композитор, муз. фольклорист. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т ім. М.Лисенка (1927), продовжив навчання в Ленінгр. консерваторії у П.Рязанова, закін. по кл. компо-

зиції В.Щербачова (1932). Викладав у муз. школах Києва і Ленінграда, з 1934 – в муз. технікумі при Ленінгр. консерваторії. Учасник фолькл. експедицій у Крим, Чувашію, Кабардино-Балкарію. Член СК Росії.

Тв.: опера-хроніка «1905» (у співавторстві), опера «Семен Котко» (незак.); симф. композиції, Сюїта для кам. ансам. (1928), п'єси для фп. («Кобзар» та ін.), романси, пісні.

Літ.: Кершнер Л. Виктор Томилин// Сов. музыка, 1947, №4.

ТОМЛЮНОВА Альона Святославівна (26.03.1963, Одеса) – композитор, педагог. Вихованка ССМШД ім. П.Столярського, закін. Одес. консерваторію по кл. композиції І.Ассєєва та Т.Малюкової (1986). Викладач композиції одес. ДМШ №12. Арт. директор Всеукр. фестивалю дит. композиторської творчості «Орфей» (Одеса, 2000). Член НСКУ.

Тв.: оперні сцени «Одеська легенда» (лібр. О.Нівельт за І.Бабелем, 1994); для симф. орк. – Поема (1987), ескіз «Пам'яті Альфреда Шнітке» (1999), «ЛІК» (2003); для струн. орк. – Симфонія №1 (1998); для кам. орк. – Симфонія №2 (2000–01); для струн. і органа – Музика (1987); для скр. з орк. – Симфонія-концерт (1996); для флейти з кам. орк. – Концерт (1991); для альтової флейти, альту і фп. – тріо «Сум'яття» (2000); для фагота з струн. орк. – Концерт (1990); для влч. і фп. – Соната (2002); Струн. квартет (1989); для скр. і фп. – 2 сонати (1988, 1992); вок. цикли – «Настрої» (сл. О.Нестерова, 1988), «Ліричний зошит» (сл. Р.Тагора, 1988), «Простір» (сл. О.Мандельштама, 1992), «Байки

І.Крилова» (1987), Триптих «Скибка неба» (1997).

Літ.: Конькова Г. Истинная, т.е. талантливая// Вестник, Од., 1999, 12 квіт., передрук. в кн. Спрага музики. К., 2001.

ТОПОЛЬНИЦЬКИЙ Генрик (Генрикович) (07.07.1869, Золочів на Тернопільщині – бл. 1920, Тернопіль ?) – музикознавець, композитор, піаніст, муз.-громад. діяч. За фахом юрист. Навчався у Львів. духовній семінарії, у Львів. консерваторії. Закін. юрид. ф-т Львів. ун-ту (1891). Співпрацівник Львів. муз. т-ва «Боян» (1891–95), юрист у Тернополі (1896–1914).

Тв.: для хорів різного складу – кантата «Хустина» (сл. Т.Шевченка, 1891), «Перебендя», «В своїй хаті своя правда», «Закувала зозуленька» (всі на сл. Т.Шевченка), «Небесна сила» (сл. В.Навроцького), «Де срібнолентний Сян пливе» (сл. Гр.Цеглинського), Три ліричні фрагменти (для хору з орк.) – «Квіти» (сл. П.Грабовського), «Гаївка», «Козак іде» (обидва на сл. Я.Щоголева) та ін.; обр. укр. нар. пісень; статті – Перегляд XIX ст. для музичних русинів// Діло, 1894, №223; Пару слів про стан музики русько-української// Діло (додаток), 1900, №184 та ін.

Літ.: Павлишин С. Г.Топольницький// Питання історії і теорії укр. музики, Л., 1960; Медведик П. Г.Топольницький// Жовтень, 1969, №12.

ТОРМАХОВА Вероніка Миколаївна (30.07.1974, Львів) – композитор. Закін. НМАУ по кл. композиції Г.Ляшенка (1998), там само – асистентуру-стажування. 1994–97 – викладач київ. ДМШ №7, з 1996 – концертмейстер

гімназії №178, з 1998 (за сумісництвом) – викладач теор. предметів муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: мюзикл «До побачення» (у співавторстві); для симф. орк. – Симфонія (1998–99); Струн. квартет (1996–97); для фп. – Цикл прелюдій (1999), п'єси; для кларнета та ін. інстр. – п'єси; романси на сл. япон. поетів, естр. пісні, п'єса для біг-бенду; хори; обр. нар. пісень; аранжування – для синтезатора і комп'ютера, для симф. орк., хору тощо.

ТОРЧИНСЬКИЙ Вольф Маркович (25.01.1908, Київ – 12.03.1984, там само) – муз. редактор, композитор. Закін. Київ. консерваторію (1936). Працював на студії «Укркінохроніка». Автор музики до ряду хронікально-докум. фільмів (1944–66).

ТРЕТЯК Володимир (1912, Галичина) – хор. диригент. Навчався у Львові. Диригент оперного т-ру в Асунсіоні (Парагвай). З 1952 – у США. Автор хор. пісень («Марш молоді», «За рідний край» та ін.), солоспівів, естр. пісень.

ТРИПІЛЬСЬКИЙ Федір (XVII ст.) – київ. церк. композитор, регент. Очоловав хор Колегіуму, з яким 1652 їздив до Москви.

ТРИНЬКО Олександр Миколайович (30.04.1955, Дніпропетровськ) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1979), стажувався з композиції у Вищій муз. школі в Лейпцизі (кл. Е.Майєра). Живе в Магдебурзі (Німеччина), викладає в Магдебурзькому філіалі Лейпцизької Вищої муз. школи. Працює переважно в кам. жанрах. Серед творів – 2 сюїти для симф. орк., Концерт для фп. з орк., Сюїта для 2-х фп. та ін.

ТРОЦЕНКО (ЛИСЕНКО) Катерина Миколаївна (05.12.1946, Київ) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика та Ю.Іщенко (1976). 1976–77 – викладач Київ. ін-ту культури, з 1977 – зав. муз. частини драм. т-ру ім. А.Луначарського в Сімферополі. З. д. м. України (1999). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Юнацька увертюра», для струн. орк. – «Новелета», для дух. орк. – п'єси; для струн. квартету – Соната; вок. цикли – на сл. поетів, що загинули в роки Вел. Вітч. війни, на сл. П.Бранже, цикл романсів на сл. С.Єсеніна; хори, духовні тв., пісні; дит. хор. пісні; музика до театр. вистав.

ТРУТОВСЬКИЙ Василь Федорович (бл. 1740, Іванівська слобода Белгород. обл., Росія – бл. 1810, Петербург) – співак, музикант, збирач нар. пісень, композитор. Муз. освіту здобув у Глухівській співацькій школі. З 1761 – співак і гусяр, з 1796 – камер-гуслист придворної служби в Петербурзі 1776–95 видав першу зб. різножанрових рос. і укр. (13) нар. пісень, зокрема «На бережку у ставка». Серед власних тв. – Варіації для клавесина (або фп.) на тему нар. пісні, хор «Кружка» (сл. Г.Державіна).

ТУРКЕВИЧ Лев (04.05.1901, Броди на Львівщині – 04.11.1961, Торонто, Канада) – диригент, композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції М.Солтиса, вдосконалювався у Віденській муз. академії по кл. фп. Вюрера, по кл. композиції Й.Маркса, закінчив матем. ф-т Віденського ун-ту (1925). З 1927 – хормейстер і диригент Львів. опери, з 1929 – у Бидгощі, Познані, Варшаві

(Польща). З 1934 – муз. керівник т-ру ім. Лесі Українки у Львові, активний діяч СУПРОМу. 1941–44 – гол. диригент Львів. опери. 1944 перебрався до Відня, 1946–49 – організатор і керівник чол. хору «Ватра», з яким концертував по Австрії, Німеччині, Швейцарії. З 1929 жив у Канаді, з 1951 – в Торонто, керівник філії хору УНО, з 1954 – диригент чол. хору «Прометей». Ставив опери і оперети, диригував об'єднаними хорами, симф. і вок. симф. концертами укр. музики. Автор вок.-хор. композицій, обробок, гармонізацій та інструментувань тв. ін. авторів.

Літ.: Левицька Л., Бодревич І. Лев Туркевич. Життя і творчість, Торонто, 1965; Паламарчук О. А музи не мовчали, Л., 1996.

ТУРКЕВИЧ-ЛУКІЯНОВИЧ С. – див. ЛУКІЯНОВИЧ-ТУРКЕВИЧ С.

ТУРНЄЄВ Сергій Петрович (08.04.1955, м. Лисичанськ на Донеччині) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Борисова (1981). Викладач Луган. муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – картина «Награвання» (1984), Концерт (1981); для гобоя, фагота і кам. орк. – Концерт (1992); для квінтену дух. інстр. – Скерцо (1983); Три пасторалі, 1986); для фп. – Соната (1982) та ін.; вок. цикл «Дитяча музика»; романси, пісні; обр. нар. пісень.

ТУРУЛА Євген (1882, Бережани на Тернопільщині – 1951, Вінніпег, Канада) – диригент, муз. режисер, композитор-аматор, нотвидавець, священник. 1906 закін. Львів. духовну семінарію, склав екзамен у Львів. консерваторії і

одержав диплом шкільного учителя музики і співу. 1908–14 – диригент хорів у Теребовлі, 1914–18 – у таборах полонених у Німеччині, 1920–23 очолював укр. аматорські хори. У Берліні закін. консерваторію по кл. хор. диригування. З 1923 жив у Канаді, працював муз. педагогом, диригентом, театр. режисером. Серед тв. — солоспів «Рева та стогне Дніпр широкий» (сл. Т.Шевченка), кантата «Честь тобі, Кобзарю», дума-марш «На смерть Т.Шевченка» (всі 1913); обр. нар. пісень; музика до п'єс; композиції – для орк. (12), фп. (10), скр. (40), для чол. хору (20), жіп. хору (8), дуету (7).

ТУРЧАНИНОВ Петро Іванович (20.11. або 01.12.1879, Київ – 28.03.1856, Петербург) – церк. композитор, регент, учитель співу, протоіерей. З 8 років співав у хорі генерала Леванідова в Києві й Харкові, був відряджений князем Г.Потьомкіним у Петербург для занять з Дж. Сарті (1790–92), муз. освіту завершив під керівництвом А.Веделя в Києві. З 1803 – в Петербурзі, регент митрополичого хору (з 1804), з 1827 – вчитель співу у Придворній співацькій капелі, 1833–41 – протоіерей. Здійснив гармонізацію знаменного розспіву ірмосів «Великого четверга» («Сеченное»), «Великої суботи» («Волною морскою»), пісенспіву «Да молчит», «Херувимської» №5, недільних тропарів, приспіву «К тебе утрешнюю», задостойників, пісенспівів болгарського розспіву. Серед власних тв. — тріо «Да исправится», хори «Воскресни, Боже, суди земли» (близько за стилем до музики Веделя), «Тебе оденющогося», «Да молчит всяка плоть», задостойники.

Літ.: Іванов В. «Співаю Богу моєму»// Укр. культура, 1996, №3.

ТУР'ЯБ Людвіг Лук'янович (07.10.1961, м. Борислав Львів. обл.) – кларнетист, композитор. Навчався у Львів. консерваторії по кл. кларнета, факультативно – по кл. композиції П.Гергелі. Член НСКУ.

Тв.: для сакс-альта і струн. – концерт «Сумна історія, або Єврейський бомж» (1996), для сакс-альта та інстр. ансам. – «Бомж-соната» (1989), для сакс-альта і фп. – «Паноптикум» (1986), для препарованого кларнета, флейти та ударних – «Бомж-ідилія» (1980), для сакс-сопрано – «Магазин забавок» (1986), Варіації (1988), Пастораль (1989); для різних складів інстр. театру – «Улюблені пісні Бомжа» (1991); для 4-х саксофонів – «Бомж-квартет» (1992); для фп. – 3 п'єси (1987); кам. кантата «Без нічого» (сл. Ю.Тернавського); вок. цикли для сопрано та інстр. ансам. – на сл. К.Сендберга, «Чотири поезії» (сл. Е.Е.Камінґса), «Калиновий смуток» (сл. В.Стуса), «Колядка» (сл. Г.Сковороди).

Літ.: «Контрасти» – Другий міжнародний фестиваль сучасної музики 14–22 листопада, Л., 1996.

ТУТКОВСЬКИЙ Микола Аполонівич (17.02.1857, Липовець на Київщині – 28.02.1931, Київ) – піаніст, педагог, диригент, композитор, муз. критик, муз. діяч. Закін. Київ. муз. уч-ще по кл. фп. В.Пухальського і теорії музики (1880), екстерном – Петерб. консерваторію (1881). Викладач Київ. муз. уч-ща по кл. фп. та історії музики (1880–90). 1893 очолив створену ним власну муз. школу. Серед учнів – В.Горовиць, М.Донець, Л.Ревуцький. Проф. Київ. консер-

ваторії (1920–23), Держ. муз. технікуму (1923–29). Виступав як піаніст, диригент і лектор. Переклав на рос. мову лібрето опер «Страшний двір» С.Моноюшка і «Гамлет» А.Тома. Герой Праці (1924). Псевдонімом А.Н.Артемовський підписував хор. зб. укр. нар. пісень, деякі вок. твори.

Тв.: опера «Буйний вітер» (за драмою Ф.Гальма); для симф. орк. – Симфонія, «Русько-варязька увертюра», «Циганська вакханалія»; для влч. з орк. – «Меланхолійний вальс», «Роздуми», «Пісня без слів»; для фп. – Фантазія на тему «Ще не вмерла Україна»; обр. укр. мелодій.

Музикознавчі праці: Руководство к изучению гармонии, К., 1905; статті у пресі.

Літ.: Муха А. Музично-театральна творчість// Історія укр. музики, т.3, К., 1990; Дьомін С. Микола Тутковський// Укр. муз. архів, вип.3, К., 2003.

УМАНЕЦЬ Василь Андрійович (02.05.1916, с. Рубченки на Київщині – 07.04.1996, Київ) – хор. диригент, педагог, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування М.Вериківського (1945), аспірантуру (1948). 1946–48 – хормейстер оперної студії. 1944–51 – викладач Київ., 1951–76 – Дніпроп. муз. уч.-щ. з 1956 – учитель співу у школі, керівник самод. хорів. 1958–89 – викладач Київ. пед. ін-ту, доцент (1976). Канд. мист-ва (1972). Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – сюїта «На Верховині» (1962); для симф. орк. – Фантазія на укр. нар. теми (1954), сюїта «Рідна земля» (1962); для

струн. квартету – 2 сюїти на укр. теми (1946, 1949); п'єси – для скр. і фп., для фп.; хори; романи – «Чекання» (на сл. В.Симоненка) та ін.; пісні на сл. укр. поетів; пісні для дітей: зб. обр. «Ягілочка» (1986) та ін.; обр. нар. пісень. Музикознавчі та метод. праці, статті у пресі.

УСАТЕНКОВ Сергій Петрович (15.03.1965, Кіровоград) – баяніст, композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. баяна В.Власова (1991), по кл. композиції О.Красотова (1994). Лауреат конкурсу студентів-композиторів ВУЗів мистецтв України (Київ, 1993, I премія).

Тв.: для симф. орк. – Диптих (1993); для орк. нар. інстр. – композиція-діяство «Причіт» (1990); для фп. – Варіації (1990); для баяна – Соната (1992); романи.

УСАЧОВ Леонід Антонович (10.06.1899, с. Красне, тепер Кіровоград. обл. – 16.12.1965, Дніпропетровськ) – співак, диригент, композитор. 1919–23 навчався в Харків. муз.-драм. ін-ті хор. диригуванню у Ф.Бугамеллі, співу у Горді, по кл. композиції і теор. предметам А.Корещенка, П.Акимова та ін. 1917–23 – співак, 1923–28 – викладач і диригент хору пед. технікуму в м. Олександрія, 1928–48 – гол. диригент капел у Запоріжжі, з 1948 – капели Дніпроп. філармонії. Член СКУ.

Тв.: опера-балет «Муха-Цокоуха» (1945); вок.-симф. – поеми «Слава Родине моеї» (сл. А.Ахматової, 1950), «Бегховен» (сл. В.Федорова), ораторія «За волю народу» («Степан Разін», 1952), «Дума про Запорозьку Січ» (сл. П.Ребра, 1961) та ін.; для симф. орк. – Сюїта (1945), Концертний вальс (1950), 2 поеми (1944, 1959), сюїта «Пори року» (1962); для фп. – Героїчна

поема; хори без супр. на сл. Т.Шевченка, О.Пушкіна, М.Рильського; романи, пісні (понад 100); музика до театр. вистав.

Літ.: Іванова Л. Біля джерел Дніпропетровської композиторської організації// Муз-во Дніпропетровщини, вип.2, Дніпроп., 2002.

УСПЕНСЬКИЙ Георгій Леонідович (06.12.1942, Пугачове Саратов. обл., Росія) – композитор, піаніст, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. фп. (1967), по кл. композиції (1982). З 1982 – викладач, ст. викладач (1986) Одес. консерваторії. Член НСКУ.

Тв.: моноопера «Сторінки життя М.Цветаєвої» (1986); вок.-симф. – кантата «Аджимушкай» (1975), сюїта «Чумацькі пісні» (1985), кантата «Alma mater» (на лат. тексти, 1987), ораторія-містерія «Quo vadis, 2000...» (сл. Б.Заморон, 1993), кантата «Рекрутські та солдатські пісні» (на нар. тексти, 1994); для симф. орк. – Варіації на рос. тему «Заспіви» (1981); для фп. з кам. орк. – Концерт (1982); вок.-інстр. цикли – «Кераміка» (1980), «Японський зошит» (1983), «Кримські сонети» (сл. А.Міцкевича, 1977), вок. цикли на сл. А.Вознесенського, Г.Аполлінера, М.Цветаєвої, Б.Заморон; п'єси – для кларнетових ансам., для фп. та ін.; хор. концерт «Ліричні пісні» (сл. нар.), пісні; музика до театр. і телесюжетів.

Літ.: Маркова Е. Симфонія песен// Аргументы и факты, 1997, № 13.

УСТИНОВ Максим Володимирович (24.07.1974, м. Петропавловськ-Камчатський, Росія) – композитор. З 1987 живе і працює в Севастополі. Закін. С.-Петербур. консерваторію по кл. композиції

О.Мнацаканова (2001). Член НСКУ.

Тв.: для солістів, хору і органа – «Missa brevis»; для симф. орк. – симфонії – №1 («Сходження»), №2; для фп. з орк. – Концерт, Постлюдія in F; для струн. квартету – Прелюдія і Фуга, Сюїта, Квартет; для флейти і фп. – Варіації; для валторни і органа – Інтрада і Фуга; для фп. – 3 постлюдії, Соната, цикл п'єс «Silentium»; вок. цикл на тексти «Пісні пісней»; для хору – «Голос заката» на сл. К.Бальмонта.

УСТИЯНОВИЧ І. (XIX ст.) – автор коломийок для фп. – «Гарфія», «Катерина», «Оленка», «Марта», присв. «прекрасним русинкам» (1880).

УШКАРЬОВ Анатолій Федорович (05.02.1928, Ленінград) – диригент, композитор, педагог, муз. діяч. Закін. Моск. консерваторію по кл. диригування В.Соколова і М.Аносова (1950). Викладач Моск. хор. уч.-ща (1948–51), Донец. муз.-пед. ін-ту (1965–69, з 1968 – доцент), ректор Астраханської консерваторії (1969–73), з 1973 – доцент кафедри композиції Моск. консерваторії. Диригент орк. Рос. нар. хору ім. М.П'ятницького, худож. керівник і гол. диригент Укр. ансам. пісні й танцю Донец. філармонії (1956–62), Шахтарського ансамблю пісні й танцю Донбасу (1962–65), худож. керівник Донец. філармонії (1965–69). З 1975 – в Москві. З. д. м. УРСР (1965). Член СК Росії.

Тв.: оперети, муз. комедії, ораторії, кантати, симф. композиції, в т.ч. балетна сюїта «Квіти України» (1966), кам.-інстр. твори; для орк. нар. інстр. – Сюїта на теми козачих пісень (1949); хори, романи, пісні, обр. нар. рос., укр. та ін. пісень.

ФАНТУХ Соломон Овсійович (20.10.1899, Бердичів – 18.07.1985, Харків) – композитор, диригент. 1918–21 навчався в Харків. консерваторії по кл. фп. А.Корещенка. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1927). 1932–50 (з перервами) – викладач Харків. консерваторії. 1920–23 – худож. керівник і диригент капели Наркомосу УРСР, 1944–46 – симф. орк. у Луганську. Член СКУ.

Тв.: оперети – «Дош», «Чаклунка», «Сільське одруження»; вок.-симф. – «Ораторія-балада» (сл. М.Рильського, В.Сосюри, П.Тичини, 1946–47); для симф. орк. – Поема (1935); 2 струн. квартети (1926–27, 1965–68); п'єси для фп.; хори; романси, пісні, пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ФАЙНТУХ Яків Самійлович (19.12.1892, Бердичів – 23.07.1974, Одеса) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції В.Золотарьова і П.Молчанова (1930). З 1935 – викладач Одес. консерваторії і муз. уч-ща. 1917–37 – зав. муз. частини т-рів Одеси, 1941–45 – узб. і рос. т-рів у Самарканді. Член СКУ.

Тв.: радіоопера «Червона Пренія» (1932), оперети – «Розіта», «Таміла» (1923–29) та ін.; вок.-симф. – сюїта на сл. Т.Шевченка (1946–47), Кантата; для симф. орк. – Поема (1959), сюїти – на молд. (1938), евр. (1936), закарпат. нар. теми (1950), Увертюра (1966); для струн. орк. – Прелюдія, Ода, Скерцо (1965), Сюїта (1966); для труби з орк. – Концерт, для скр. з орк. – 2 концерти (1951, 1959), 2 струн. квартети (1928, 1944–45) та ін.; хори на сл. Т.Шевченка, П.Во-

ронька; пісні для дітей; обр. нар. пісень; муз. до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Германов С. Музыкальная жизнь Одессы // Сов. музыка, М., 1947, №5.

ФАНЕНШТИЛЬ Людвиг Йосифович (14.10.1886, Харків – 1952, там само) – піаніст, композитор, педагог, музикознавець. Брав уроки з гармонії у Ф.Якименка. Закін. юрид. ф-т Харків. ун-ту (1911), Петроград. консерваторію по кл. фп. Л.Николаєва (1915), по кл. теорії і композиції Я.Вітола і М.Штейнберга (1917). Проф. (1920), зав. кафедри спец. фп. (1937) Харків. консерваторії. Автор праці «Основи викладання фортепіанної гри та педагогічний репертуар» (Х., 1930) та ін.

Тв.: для фп. з орк. – Концерт; 3 струн. квартети; для фп. – п'єси; для голосу і струн. квартету – Сюїта; романси, пісні.

ФЕДОРІВ Мирон Олексійович (07.12.1907, с. Криве на Тернопільщині – композитор, хор. диригент, педагог, музикознавець. Навчався у Варшавській консерваторії теорії та композиції у К.Сікорського (1939–42), у Віденській муз. школі – у Л.Райбенспіє, Ф.Бургарта (1942–44); в Моцартеумі у Зальцбурзі вивчав музикологію, композицію, диригування у Г.Шінемана, Й.Маркса, К.Крауса, в Чикаго у Cosmopolitan School of Music – фп. і дух. інстр. (1951–52). Живе у США.

Тв.: для хору – 2 Літургії (1984), Єрусалимська заутреня (1971), Воскресна заутреня (1971), Велика Вечірня (1985), «Українські релігійні пісні» у 2-х ч. (1960), «Сальві і мальви» (сл. Т.Курпніти, 1967), «Сім струн» (сл. Лесі Укра-

їнки, 1971), «Українські пісні» у 4-х ч. (1964), бл. 300 церк. пісень, бл. 100 коляд для 2-голосного хору; зб. літургічних співів Закарпатської церкви (1982), «Коляди» (1985), «Щедрівки, веснянки й гавіки» у 2-х циклах (1985).

Музикознавчі праці: Кодекс українських церковних напівів Галицької Землі (т.1, Рим, 1961; т.2, Філадельфія, 1984); Віднова, реформа чи змаг до справжнього українського обряду по формі й змісті (1971); Генеза і розвиток укр. церк. напівів та ін.

Літ.: Збірник муз. творів на слова Маркіяна Шашкевича, Вінніпег, 1992.

ФЕМЕЛІДІ Володимир Олександрович (29.06.1905 (1906?), Одеса – 30.10.1931, там само) – композитор, диригент. З 1921 навчався на істор. ф-ті Одес. ін-ту, 1924–1929 – в Одес. муз.-драм. ін-ті по кл. фп. С.Кондратьєва, по кл. композиції В.Золотарьова, закін. по кл. композиції П.Молчанова, по кл. диригування Г.Столярова. З 1929 – диригент Одес. опери. Член ВУТОРМУ.

Тв.: опери – «Розлом» (за тв. Б.Лавреньова, 1929), «Цезар і Клеопатра» (за п'єсою Б.Шоу, 1930, незак.), радіоопера «Панцерник «Потьомкін»; балет «Карманьола» (1930); для симф. орк. – Ювілейна («Жовтнева») симфонія №1 (1927), «Класична симфонія» №2, в стилі ХУІІІ ст. (1928), Сюїта, Екзотичне скерцо (1928); для фп. з орк. – Концерт (1928), для скр. з орк. – Концерт (1927); Струн. квартет, Фп. тріо; для фп. – Соната та ін.; 5 романсів (на сл. О.Пушкіна, О.Толстого, К.Бальмонта, С.Городецького, 1927), 8 пісень на евр. теми (1928); музика до театр. вистав.

Літ.: Ткаченко Ю, В.Фемеліди та його опера «Розлом» // Рад. музика, 1933, №1; Гнатів Т. Співець буремних років // Музика, 1970, №4; вона ж. Передмова до вид. «Ювілейної симфонії» В.Фемеліди, К., 1980; Клин В. «Романтична соната» В.Фемеліди // Музика, 1975, №6; Маркова О. Талант и молодость Владимира Фемелиди // Вечерняя Одесса, 1995, 29 июня.

ФЕНЦИК Степан Андрійович (1892, с. Великі Лучки на Мукачівщині – 1946) – педагог, богослов, диригент, композитор, громад. діяч. Навчався в духовних семінаріях Будапешта і Відня, в чес. та угор. ун-тах. Д-р філософії, проф. Ужгород. семінарії. Керівник хору богословів «Гармонія» (1917–20-і). Засновник т-ва любителів музики «Філармонія», керівник симф. орк., педагог, диригент хору т-ва «Боян» (1920–33). Муз. і держ. діяч. Репресований (1945), реабілітований (1992). Автор симф. поеми «Русская фантазия», хорів на сл. О.Духновича, хор. обробок нар. пісень, зб. записів «Пісні подкарпатських русинів» (Прага, 1921, 1923), муз. підручників.

Літ.: Росул Т. Музичне життя Закарпаття 20–30-х років ХХ ст., Ужгород, 2002.

ФІАЛА (ФІЯЛА) Юрій (31.03.1922, Київ) – композитор, піаніст, диригент, педагог. Навчався в Київ. ССМШД, 1939–41 – в Київ. консерваторії по кл. композиції Л.Ревуцького, В.Грудина, по кл. оркестрування Б.Лятошинського, по кл. теорії музики А.Ольховського, по кл. фп. К.Михайлова. Продовжив навчання у Вищій муз. академії в Берліні (1942–45) по кл. композиції Г.Домбровського, по кл. диригування В.Фуртвен-

глера, 1945 – в Королівській муз. консерваторії в Брюсселі. Одночасно працював у Брюсселі як піаніст, диригент. З 1949 живе в Монреалі (Канада). Заруб. член НСКУ.

Тв.: балети – «Ладо» (1954), «Осінь музика» (1949), «Тіні забутих предків» (1962); вок.-симф. – для хору з орк. – «Канадське кредо» (1966), для сопрано з орк. – «П'ять українських пісень» (1973); для симф. орк. – Симфонія («Українська», 1973), «Урочиста увертюра», «Каприз», Симфонія мініор (1950), Бурлеск-увертюра (1972), Укр. триптих (1975), сюїта «Курилика» (1982), «Еклога пам'яті Дж.Кеннеді» та ін.; для скр. з орк. – Концерт (1973), для фп. з орк. – Концерт (1946), Капричіо (1962), для фп. з хором – Концерт-кантата до 1000-ліття хрещення України (1987) та ін.; для 4-х арф – Концертино (1972), Струн. квартет (1972), Фп. квінтет (1982), 2 квартали для саксофонів (1955, 1961); для дерев. дух. – Квартет (1948), Октет (1948) та ін.; сонати – для скр. і фп., для влч. і фп. (1969), для гобоя і фп. (1956); для фп. – 2 сонати (1947, 1970), Сонатина (1947), Токата (1948), Три багателі (1968), «Австралійська сюїта» (1963) та ін., хори – Літургія та ін.; романси, пісні.

Літ.: Павкович В. Про дитячу музичну творчість// Рад. музика, 1940, №5; Canadian Composer Biographies, Montreal, 1964; Кияновська Л. З-за піднятої завіси// Музика, 1991, №4; Гордійчук М. Киянин з Канади// Культура і життя, 1992, 30 трав.

ФІЛІПЕНКО Аркадій Дмитрович (08.01.1912, с. Горенка, обл. Києва – 24.08.1983, Київ) – композитор, муз.-громад. діяч.

Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1939). Лауреат Держ. премії СРСР (1949), з. д. м. УРСР (1958), н. а. УРСР (1969). Член СКУ.

Тв.: оперети: «Голий президент» (лібр. Ю.Бобошка та Б.Степанова за п'єсою Я.Мамонтова «Республіка на колесах», 1967), «Сто перша дружина султана» (лібр. Д.Шевцова за романом З.Тулуб «Людолови», 1972), «Зоряний час» (лібр. Г.Плоткіна, співавтор В.Філіпенко, 1981); дит. опера «У зеленому садку» (лібр. Г.Демченко, 1967); вок.-симф. – поема «Дума про безсмертного Кобзаря» (сл. П.Тичини, 1961), кантати; для симф. орк. – Героїчна поема (1947), Концертний вальс (1960), для струн. орк. – Симфонія (1976); 5 струн. квартетів (1939, 1948, 1971, 1977, 1979); для фп. – сюїта «Звіринець» (1935), 2 сонати (1936, 1937); хори – «Славу мою Батьківщину» (сл. П.Тичини) та ін.; для укр. нар. хору – «Йде весна над нивами» (сл. Т.Масенка), «Гарно нам на полях» (сл. Л.Рєви) та ін.; пісні-романси – «Ронить листя клен похилий» (сл. В.Бичка), «За рікою вдалині» (сл. С.Щипачова) та ін.; пісні для дітей (понад 300); музика до театр. вистав, кінофільмів, радіо- і телепередач.

Літ.: Герман А. Композитор А. Філіпенко, К., 1958; Михайлов М. А. Д. Філіпенко, К., 1962, 1973; Аркадій Филиппенко. Статті и матеріали (сост. В.Филиппенко), М., 1988; Волинський Й. Молоді українські композитори// Рад. музика, 1940, №3; Капрелов В. А. Д. Филиппенко// Они пишут для детей, вып. 1, М., 1975; Степаненко М. З чистих джерел// Музика, 1972, №6; Конькова Г. Третій квартал Арка-

дія Філіпенка// Музика, 1973, №2; Швачко Т. «Зоряний час»// Музика, 1981, №2; Карішева Т. Вечір пам'яті// Музика, 1984, №2.

ФІЛІПЕНКО Віталій Аркадійович (02.02.1939, Київ) – композитор. Син А.Філіпенка. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1965). З 1994 – її викладач, проф. (1997). З. д. м. УРСР (1989). Н. а. України (1996). Член НСКУ, Нац. спілки кінематографістів України.

Тв.: опера-балет для дітей «Барвінок» (лібр. Б.Чалого та Е.Яворського, 1995); оперети – «Зоряний час» (лібр. Г.Плоткіна, співавтор А.Філіпенко, 1981), «Пригоди в країні «Запиччя» (лібр. Я.Козлова, 1984), «Жіночі пристрасті», «Ой сусідко» (лібр. Г.Аронова, 1986), «Викрадення принцеси» (лібр. Я.Козлова, 1993), «Блаженний острів» (за мотивами п'єси М.Куліша «Отак загинув Гуска»), «Голуба турецька шаль» (лібр. Д.Шевцова); вок.-симф. – кантата «Чернобильські дзвони» (сл. Л.Татаренка, 1990); для симф. орк. – Поема (1965), «10 танців країн світу» (1967), Концертний вальс (1980), балетна фреска «Єдність» (1967), «Батьківщина» (1981); для фп. з орк. – «До тебе»; для скр. з орк. – Поема-концерт (1970), для струн. орк. – Варіації на укр. нар. тему (1963); для фп. – Соната-поема (1966), Токата (1968), п'єси; для бандури – Веснянка, Скерцо (1967); для естр.-симф. орк. – п'єса (1988), сюїта «Східні ескізи» (2002); для хору і естр. орк. – Молодіжна сюїта (1979); для орк. нар. інстр. – «Київські фрески» (1982); для голосу з орк. – Триптих на сл. А.Ахматової, «Сикстинська мадонна»

(сл. В.Соболева, 1982), хори – «Веснянка» (сл. А.Навроцького) та ін.; романси на сл. укр. поетів, пісні; вок.-хореогр. композиції; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Швачко Т. «Зоряний час»// Музика, 1981, №3; Токарев Ю. «Київські фрески» В.Філіпенка// Музика, 1983, №2; Пічхадзе М. Традиціям відроджуватись// Музика, 1986, №2; Швачко Т. Оновлення традицій// Музика, 1991, №3; Сікорська І. Щедрі розспіви мелодій// Культура і життя, 2004, 17 лип.

ФІЛЬЦ Богдана Михайлівна (14.10.1932, м. Яворів Львів. обл.) – композитор, музикознавець, педагог. У 40-і роки перебувала на засланні в Казахстані. Закін. істор.-теор. ф-т Львів. консерваторії (1956) і по кл. композиції С.Людкевича (1968). 1959–62 – аспірантка, з 1962 – наук., з 1968 – ст. наук. співробітниця ІМФЕ. Канд. миства. (1964). Відмінник нар. освіти (1988). Лауреат премії ім. М.Лисенка (1993), Всеукр. конкурсу композиторів «Духовні псалми» (2001), премії ім. В.Косенка (2004). З. д. м. України (1999). Член НСКУ.

Тв.: кантата «Юнакові» (сл. В.Сосюри, 1958); для симф. орк. – «Верховинська рапсодія» (1961); для фп. з орк. – Концерт (1958); для бандури і інстр. ансам. – Імпровізація (1972); для струн. квартету – Духовні хорали (2004); п'єси – для скр. і фп., для ансам. скрипалів, для фп. тріо; для 2-х фп. – «Карпатські наспіви» (1977); для фп. – Три п'єси на теми лемківських нар. пісень (1960), «Закарпатські новелети» (1966), «Лемківські варіації» (1972), «Карпатський етюд» (1974), цикл дит. п'єс (1979),

«Яворівські іграшки» (1979–80), «Київський триптих» (1982), «Весняне рондо» (1983), «Шість візерунків» (1983–86), «Спогад» (1985) та ін.; п'єси – для ксилофона, гобоя, баяна; для кам. хору – «Преславна, Преснодіво, Богородице», Псалом № 67, «Веснянка», «Гроїнди» (обидва на сл. О.Олеся), «Арфами, арфами» (сл. П.Тичини), «Переливи барв» (сл. С.Гордінського, 1994) та ін.; хори для дітей – «Любимо землю свою» (сл. М.Сингаївського, 1976), «Земля моя» (сл. І.Франка) та ін., цикл «Хорові акварелі» (сл. О.Олеся, 1982); для голосу з фп. – цикл «Срібні струни» (сл. О.Олеся, 1961–68) та ін.; романси – на сл. Т.Шевченка («Сирітка», 1958, «Маленькій Мар'яні», 1962 та ін.; зб., 2004), Лесі Українки, І.Франка, А.Міцкевича, П.Тичини, М.Рильського та ін.; пісні для вокального тріо – «Ой ти, дубочку кучерявий» (сл. І.Франка, 1956), «Вітер буйний» (сл.Т.Шевченка, 1958) та ін.; зб. для дітей – «Від льоду до льоду» (сл. О.Олеся, 1965, 1983), «Смерічка» (1973), «Любимо землю свою» (1977), «Весняний дзвін» (1987), «Ладоньки» (1982) та ін.

Музикознавчі праці: монографії – Хор. обр. укр. нар. пісень, К., 1965; Фортепіанна творчість В.С.Косенка, К., 1965; Український радянський романс, К., 1970; Художня самодіяльність на сучасному етапі (у співавторстві, К., 1977); Гармонія солоспіву, К., 1979; статті в зб. та ін.

Літ.: Загайкевич М. Б. М. Фільц, К., 1992; вона ж. Богдана Фільц, К., 2003; Мазур Л., Фрайт О. Фортепіанна та хорова творчість Богдани Фільц для молоді, Дрогобич, 2003; Скорик М. У молодих ком-

позиторів Львова// Сов. музика, 1962. №10; Терещенко А. Про що співали струни// Культура і життя, 1972, 23 берез.; Черпухова К. З чистих джерел// Твій друг музика, К., 1982; Загайкевич М. З романтичною окриленістю// Культура і життя, 1982, 20 берез.; Бабюк Л. На авторському концерті// Музика, 1983, №2; Силенко Л. На слова Івана Франка// Вісті з України, 1987, 14 берез.; Степанченко Г. Музичні акварелі з життя Богдани Фільц// Рада, 1992, 23 жовт.; Грива С. Композитор Богдана Фільц// Культура і життя, 1992, 28 лист.; Щербатюк І. Штрихи до портрета// Америка, Філадельфія, 1993, 03; вона ж. Світло її серця// The news of Ukraine, 1993, №10; Белікова В. Творча діяльність видатних композиторів України другої половини ХХ ст., К., 1995; Белікова В. Оптимізм високого мистецтва, Кривий Ріг, 2003.

ФІНАРОВСЬКИЙ Григорій Абрамович (02.01.1906, м. Шпола на Черкащині – 25.11.1979, Харків) – композитор. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1933). Працював у т-рах Харкова, Севастополя, Джамбула. 1952–73 – відп. секретар Харків. обл. орг. СКУ.

Тв.: дит. опера «В майстерні художника» (1929); оперета «Нелітна погода» (співавтор К.Бенц, 1961), муз. комедії – «Останній бал» (співавтор Д.Клебанов, 1941), «Пальмовий острів» (1959), «Весна йде містом» (1962); вок.-симф. – кантати: «Пісня про бойовий шлях» (1943), «Слово про мир» (1952), «Пісня братерства» (1956), для соліста з орк. – «Заповіт сину» (1975); для симф. орк. – Марш (1929), Героїчна поема

(1953), 2 поеми (1932, 1946); для фп. з орк. – Варіації на тему укр. нар. пісні (1954), для скр. з орк. – Юнацький концерт (1971); для вчл. і фп. – 7 мініатюр на казах. теми (1943); для фп. – Три прелюдії (1939), Дитячий альбом (1971); хори, пісні; музика до театр. вистав (30), зокрема лялькових (18); обр. нар. пісень.

ФІСУН Михайло Андрійович (11.07.1909, Полтава – 21.06.1994, там само) – хор. диригент, педагог, композитор-аматор. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. диригування О.Климова. Викладав у Полтав. муз. уч-щі (був його директором) та пед. ін-ті. Керував аматорськими хорами. З. прац. культури України (1990). Зібрав бл. 600 укр. нар. пісень. Виступав у пресі. Автор понад 100 пісень і хорів, зокрема «Ой піду я садом» (сл. А.Пашка), «Пісня ветеранів» (сл. А.Лук'янової), обр. нар. пісень.

Літ.: Курочка Т. Криниця пам'яті і слави, Полтава, 1991.

ФЛИС Володимир Васильович (23.03.1924, Станіслав (Івано-Франківськ) – 07.08.1987, Львів) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції Р.Сімовича (1961). 1961–63 – викладач Івано-Фр. муз. уч-ща, 1963–65 – Львів. муз. уч-ща. З 1965 – викладач Львів. консерваторії. Член СКУ. Був репресований. Реабілітований.

Тв.: вок.-симф. – кантата «Дієніть, Карпати» (1960, 2-а ред. 1975); поема-кантата «Моя Батьківщина» (1976); для симф. орк. – «Ярема Галайда» (за поемою «Гайдамаки» Т.Шевченка, 1961), Симфонія (1972); кам.-інстр. – 2 струн. квартети (1960, 2-а ред. 1976; 1968), для скр. і фп. – «Пісня»

(1960), «Каприс» (1969); для фп. – Соната (1962), Експромт (1970), Скерцо (1972), «Анданте» (1973), для баяна – прелюдії, фуги (1974); хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: посібник «Сольфеджіо» для I-IV кл. ДМШ (1975) та для V кл. (1977, співавтор Я.Якуб'як).

Літ.: Скорульська Р. Зі сторінок, що неволила тьма...// Музика, 1990, №4; Кравчук Г. Він жив у музиці// Музика, 1998, №5.

ФОМЕНКО Микола Олексійович (25.12.1894, Ростов-на-Дону – 08.10.1961, Нью-Йорк) – композитор, піаніст, педагог, муз. критик. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. фп. П.Луценка, по кл. композиції С.Богатирьова (1929). Викладач Харків. консерваторії, 1932–33 – муз. редактор вид-ва «Мистецтво» в Харкові. Під час Другої світової війни виїхав на Захід, з 1950 – у США. З 1951 працював в Укр. муз. ін-ті в Нью-Йорку. Як піаніст концертував в Україні й Америці.

Тв.: муз. драма «Маруся Богуславка» (незак.); оперети – «Ганна» (незак.), «Мазепа» (фрагменти); дит. опери-казки – «Івасик-Телесик», «Котик Кі-кі», «Листоноша»; вок.-симф. – кантати «Слава Мазепі» (сл. Я.Славутича), «Благослови»; для симф. орк. – 2 симфонії, поема «Дев'яте січня», 3 сюїти – «Младиш», «Українська», «З далекого світу чудес», Марш; для фп. з орк. – Концерт; Струн. квартет «Спомин про рідний край»; для скр. з фп. – п'єси, для вчл. – «Пісня кохання», Балада; для фп. – п'єси; хори – «Тече вода в синє море» (сл. Т.Шевченка), «Зима» та ін.; церк. композиції («Діва Марія» та ін.);

романси; пісні на сл. Т.Шевченка, І.Франка, П.Тичини, І.Багряного (марш «Ми об'їхали Землю навколо»), В.Сосюри («Любіть Україну»), Я.Славутича та ін.; обр. нар. пісень; музика до театр вистав («Мойсей» І.Франка, «Князівна на горошині» за Г.-Х.Андерсеном та ін.).

Літ.: Маценко П.// Новий шлях, Вінніпег, 1955, 7 берез. Витвицький В. Микола Фоменко про себе// Нові дні, США, 1974, груд.; Приходько Г. Поезія Івана Багряного в музиці композиторів української діаспори// Нар. творчість та етнографія, 1993, №4.

ФОМЕНКО Георгій (Юрій) Миколайович (24.03.1902, Одеса – 14.06.1951, у таборах) – композитор, диригент, педагог. Закін. Одес. муз.-драм. ін-т по кл. теорії композиції В.Золотарьова, М.Вілінського, П.Молчанова, по кл. диригування Г.Столярова (1928). Викладав у хор. капелі ім. М.Леонтовича (з 1926), в Робітничій консерваторії, з 1934 – аспірант Одес. консерваторії, з 1936 – її асистент, 1942–44 – викладач. Композитор, помічник хормейстера Одес. опери (1941–44). Режисер і диригент Одес. т-ру революції. Був членом АПМУ, СКУ. 1943 репресований, 1992 реабілітований.

Тв.: балет «Марсель», дит. балет «Безпритульний»; для симф. орк. – 2 симфонії, Симф. картина, Увертюра, Скерцо, Марш; струн. квартети; для дух. інстр. – Квартет, для орк. нар. інстр. – Фантазія; п'єси – для фп., скр., влч. і фп.; хори, солоспіви, вок. ансамблі; радіоопера «9 січня»; обр. молд. нар. пісень; епілог до пост. опери «Алмаст» О.Спендіарова.

Літ.: Анісімов В. Молдавський квартет №2 Ю.М.Фоменка// Рад. музика, 1938, №4; Смирнов В. Осужденные Н.Н.Чернятинский и Г.Н.Фоменко// Смирнов В. Реквием XX века, ч.1. Од., 2001, ч.11, Од., 2003.

ФОРОСТИНА Євген В. (05.11.1883, с. Кольбушів, Зах. Україна – 25.09.1951, Нью-Йорк, США) – педагог, хор. диригент, композитор-аматор. Закін. Львів. ун-т (1907). Шкільний учитель у Львові, Перемишлі, Стрії, диригент хорів перемишльського «Бояна», лів. «Бояна». Збирав укр. нар. пісні. З 1950 – в США.

Тв.: оперети – «Дівчина з лілеєю», «Ганджа Андибер» (обидві 1931), муз. картина «Над Дніпром» (сл. О.Олеся, 1926); для струн. орк. – «Камінка» – в'язанка нар. пісень (1929); для фп. тріо – п'єси; хори – «Тополя», «Рева та стогне Дніпр широкий» (обидва на сл. Т.Шевченка), «Баркарола» (сл. Б.Лепкого) та ін.; для жін. терцету – «Ноктюрн» (на власні сл.); солоспіви; музика до вистави «Казка старого млина» С.Черкасенка (1930).

ФРЕЙДЛІН Яків (Ян) Михайлович (12.08.1944, Чита, Росія) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Когана (1971). З 1973 – зав. теор. відділу ССМШД ім. П.Столярського. Був членом СКУ. 1991 емігрував до Ізраїлю. Автор хореогр. містерії «Герніка» (1984), 3-х симфоній, концертів для фп. з орк., для фп. і флейти з орк., тв. для кам. орк. й анс. для різних інстр., кам.-вок. тв., музики до театр. вистав, кінофільмів.

Літ.: Ермаков С. «Герніка» звинувачує// Музика, 1986, №1.

ФРОЛЯК Богдана Олексіївна (05.05.1968, с. Видинів Івано-Фр. обл.) – композитор. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції В.Флиса та М.Скорика (1991), 1997 – асистентуру-стажування під керівництвом М.Скорика та Г.Ляшенка, з 1991 – викладач композиції Вишого муз. ін-ту. Член НСКУ. Лауреат премії ім. Л.Ревуцького (2000).

Тв.: для міш. хору і струн. орк. – Kyrie eleison (2004); для симф. орк. – Симфонія (1999); для струн. орк. – «Музика класична» (пам'яті В.Флиса, 1994); для скр. з орк. – Концерт (1991–96); Струн. квартет (1990) для флейти і фп. – Соната (1989); для альта і фп. – Поема (1987), соната «Пасторальна» (1994); для фп. – Рондо (1987), п'єси, прелюдії (1986–87), Варіації (1988); для сопрано і кам. анс. – «Проекції» (сл. Б.Рубчака, 1995); цикл романсів на сл. В.Чумака (1987), для сопрано і фп. – «Б'є двін» (сл. Б.-І.Антонича та В.Барки, 2001); для струн. квартету – Інтермецо (пам'яті жертв Чорнобиля, 1996), для влч. та струн. квартету – Інтермецо № 2 (1999), для кларнета, бас-кларнета і фп. – Фрагменти (1998), для струн. квартету та альтової флейти – «Vesitija» (2000); для фп. квартету – «В тій забутої величі» (2000).

ФУТОРЯНСЬКИЙ Савелій Ілліч (1900, м. Тиврів на Поділлі – 28.12.1925, Київ) – муз. критик, піаніст, композитор. Муз. освіту здобув у Київ. консерваторії по кл. фп., по кл. теорії музики і композиції Б.Яворського. Працював деканом Нар. консерваторії, диригентом драм. т-ру ім. М.Заньковецької в Києві, згодом керував студією ім. М.Леонтовича.

Тв.: для фп. – 2 сонати, п'єси; хори – «Великодній дощ», «Знов увечері» (сл. М.Філіповича); кантати – «Зразу ж за селом», «Осінь» (обидва на сл. П.Тичини) та ін., солоспіви.

Літ.: Музика, 1923, №1, 1924, №4-6; Укр. муз. газета, 1926, 7 січ.

ХАЗОВА Ганна Геннадіївна (04.07.1975, Запоріжжя) – композитор, педагог. Закін. Донец. муз. уч-ще по кл. фп. (1994), Донец. консерваторію по кл. композиції (1999). Викладач композиції ДМШ № 3 Запоріжжя (1999–2000), з 1998 – муз. уч-ща. Лауреат III премії конкурсу ім. С.Прокоф'єва (Донецьк, 2000). Член НСКУ.

Тв.: для вел. симф. орк. – Поема (1999), Увертюра (1999); для сопрано і кам. орк. – сюїта на укр. нар. тексти «Святкові барви»; Струн. квартет; для гобоя, альта і фп. – Варіації на укр. нар. теми; для влч. і фп. – Соната; для скр. – «Звертання», для 3-х допр – «Рондо»; для фп. – «Драматична п'єса», 3 мініатюри; для хору без супр. – «Де ви, дні мої» (сл. О.Кольцова), «Чайка» (сл. С.Красовського), «Дерева сплять» (сл. І.Заброди), «За мотивами казок» (сл. Н.Колпакової); вок. цикли – «Тут місяць ве царство» (сл. А.Каландадзе, П.Сингаївського, Б.Шлапака), «Глянь ласкавим оком» (сл. нар.); для баритона і фп. – романси: «Самотність» (сл. П.Єршова), «Розлука» (сл. Є.Баратинського); обр. укр. нар. пісень.

ХАЛІТОВА Мерзіє Ібрагімівна (05.06.1956, м. Янгіюль, Узбекистан) – композитор. Закін. Ташкент. консерваторію по кл. ком-

позиції Гр. Мушеля (1982). Лауреат премії АР Крим (2002), премії ім. М.Лисенка (2003). Член НСКУ (Сімферополь).

Тв.: для соліста, хору і вел. симф. орк. – Симфонія-поема, Увертюра; для кам. орк. – Симфонія №2 (1995), «Муз. жарт»; для труби з орк. – Балада; для орк. – концерт «Намісто міст Криму» у 4-х ч.; для влч. і струн. орк. – «Епітафія пам'яті М.Таджисва»; Струн. квартет; для фп. – Концертна п'єса; романси на сл. М.Волошина, А.Геррайба та ін.; пісні; муз.-хореогр. композиція «Купало».

ХЕЙФЕЦ-ПОЛЯКОВСЬКИЙ Леонід Самійлович (03.08.1924, м. Носовичі Гомельської обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Вілінського (1950). 1950–63 – викладач Кримського (Сімфероп.) муз. уч-ща, з 1963 – Київ. муз. уч-ща. Керував симф. орк. у Криму, в Києві – ансамбль скрипалів Політехнічного ін-ту. З 1988 – худож. керівник євр. муз. театру «Штерн», гастролював з ним по Україні і за кордоном.

Тв.: симфонія-кантата «Весна столиці» (1950), Струн. квартет, для скр. і фп. – Соната; інстр. мініатюри; пісні, музика до театр. вистав (15) («Дивний доктор», «Богдан Хмельницький» та ін.).

Літ.: Довженко В. У композиторів Криму// Мистецтво, 1964, №4.

ХЕЛЕМСЬКИЙ Абрам Давидович (1920 – 17.11.1964, гастролював в Парижі) – скрипаль, концертмейстер орк. Держ. ансамблю танцю УРСР. Автор муз. обр. до хореогр. композицій «Повзунець», «Чабани», «Весільний танець».

ХИТРЯК Лариса Митрофанівна (15.03.1957, Хмельницький) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова (1981). З 1979 – педагог ДМШ в Одесі, з 1983 – в Сімферополі. В 1981–85 – концертмейстер Крим. укр. т-ру, з 1985 – ст. редактор Крим. філармонії. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія, Симфоніста («Драматична»); для фп. – Соната, Варіації, Сонатина, Рух; Струн. квартет; для 2-х фп. – Концертне інтермеццо; для флейти – Партита; п'єси – для скр. і фп., для домри і баяна; вок. цикли – «Земне тяжіння» (на сл. укр. поетів), «Перший сніг» (сл. В.Луговського, для баса з фп.), на сл. С.Капутикян (для драм. сопрано з фп.); для читця, солістів і дит. хору – «Тараканище» (сл. К.Чуковського), для жін. хору без супр. – «Осінь» (сл. І.Буніна); романси, пісні; музика до театр. вистав (у співавторстві).

ХИЦУНОВ Сергій Іполитович (27.06.1912, с. Фашівка на Харківщині – ?.07.1966, Одеса) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції К.Данькевича (1949). З 1946 – викладач теор. дисциплін Одес. муз. уч-ща, з 1953 – консерваторії. Член СКУ, її відп. секретар (1955–60).

Тв.: для симф. орк. – 2 дві симфонії (1949, 1951), поеми – «Бій на Жовтих Водах» (1951), «1905 рік» (1955); Струн. квартет (1947); для фп. – 2 етюди (1952) та ін.; для скр. з фп. – Поема (1950), для альта і фп. – Соната (1961); романси, пісні.

Літ.: Швеєв В. Дневники// Смирнов В. Реквієм ХХ століття, ч.І. Од., 2001, ч.ІІ. Од., 2003.

ХМЕЛЬНИЦЬКА Тетяна Григорівна (29.05.1945, м. Дессау, Німеччина) – композитор. Закін. істор.-теор. ф-т Харків. ін-ту мистецтв (1975), композиторський ф-т по кл. В.Золотухіна (1989). Викладач ДМШ №1 Полтави (1964–66, 1968–70), муз.-теор. предметів у Полтав. муз. уч-ща (з 1972, 1979–1983 – зав. відділу). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Поема про Мир» (1987), Поема (1989), Симфонія (1996), Елегія пам'яті батьків; для скр. і фп. – Соната, Вальс (1976), для влч. і фп. – Соната, Варіації, п'єси, для труби і фп. – «Передмова» (1995); Струн. квартет за картинами М.Реріха (1986), п'єси – для скр. і 2-х гітар, для балалайки і фп., для баяна; хори без супр. на сл. М.Цветаєвої, Ю.Друніної та ін.; духовні хори (1994–95), цикли романсів на сл. Л.Костенко («Пам'яті павших», 1993), О.Олеся (1996); музика для драм. та лялькового т-рів.

ХМУРИЧ Теодор Миронович (20.06.1931, с. Бенев Терноп. обл.) – хор. диригент. Закін. диригентсько-хор. відд. Терноп. муз. уч-ща (1962), муз.-пед. ф-т Івано-Франк. ін-ту (1972). З 1973 – директор заліщицької ДМШ (Терноп. обл.), керівник Добровлянського нар. хору. З. прац. культури УРСР (1967). Записав та зробив обр. укр. нар. пісень. Автор пісень «Земле Шевченкова» (сл. Дм. Навличка), «Сон» (сл. О.Маковця), «Вершники» (сл. Б.Бастюка) та ін., хор. аранжувань, вок.-хореогр. композицій.

ХОДОРОВСЬКИЙ (справж. – **МОРОЗ-ХОДОРОВСЬКИЙ**) **Григорій Костянтинович** (02.12.1853, с. Кохнівка, тепер с.Свічківка

Полтав. обл. – 01.07.1927, Севастополь) – піаніст, композитор, педагог. Навчався в Лейпцизькій (1865–69) та Петерб. (1870–72) консерваторіях, один рік – у Ф.Ліста в Веймарі. 1875–84 – викладач Київ. муз. уч-ща, з 1913 – проф. консерваторії. Організатор Нар. консерваторії в Севастополі (після 1917). Серед учнів – Л.Ревуцький, К.Квітка. Автор «Української рапсодії» та ін. творів для фп., романсів, обр. укр. нар. пісень для фп. та ін. Виступав у пресі під псевдонімом Константинів.

Літ.: Квітка К. Григорій Ходоровський// Записки істор.-філол. відділу ВУАН, 1929, кн. 21–22; Клиш В. Л.Ревуцький – композитор-піаніст, К., 1972.

ХОМИЧЕВСЬКИЙ Микола Васильович (літ. псевдонім – **Борис ТЕН, АЛЕПСЬКИЙ**) – 09.12.1897, с. Дермань (Устенське Друге) на Рівненщині – 13.03.1983, Житомир) – поет, перекладач, хор. диригент, композитор-академік, педагог. Протоієрей УАПЦ. Закін. Житомир. ін-т нар. освіти (1922), в 30-і – Моск. муз.-пед. ін-т ім. Гнесіних по кл. хор. диригування. 1919–23 працював у Першому Волинському хорі. Керував хор. колективами у Владивостоці та ін. місцях заслання (був репресований), в Житомирі – після 1945. Переклав на укр. мову кілька оперних лібр., видав метод. посібник для керівника самод. хору (К., 1951, 1960). Автор хорів на сл. Т.Шевченка, М.Рильського та ін., обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Письменники Радянської України, К., 1966; Концевич С. Щедротний паростку могутнього коріння...// Україна, 1991, №6; Зленко Г. Малознаний Борис Тен// Укр. старовина, К., 1993, №4.

ХОТКЕВИЧ Гнат Мартинович (літ. псевдонім – **Гнат ГАЛЛАЙДА**) (31.12.1877, Харків – 08.10.1938) – письменник, актор, мистецтвознавець, режисер, бандурист, композитор, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. технолог. ін-т (1900). 1895 організував у с. Дергачів селянський театр, 1901 – Перший укр. робітничий театр у Харкові. 1899 влаштував виступи кобзарів і лірників на 11-у Харків. археологічному з'їзді. З 1896 виступав з концертами як бандурист. Організатор гуцульського муз.-драм. театру, з яким гастролював у Галичині, на Буковині, в Польщі. 1912 повернувся в Наддніпрянську Україну. 1926–38 – викладач гри на бандурі в Харків. муз.-драм. ін-ті. 1927 створив капелу бандуристів у Полтаві (з 1930 – Держ. капела бандуристів УРСР). Працював над удосконаленням бандури як інструмента, засновник харків. школи гри на ній. Був репресований.

Тв.: вок.-інстр. – «Буря на Чорному морі», «Байда», «Пісня про Кармалюка», «Пісня про Залізняка», «Пісня про Нечая», «Як виїхав Ревуха» та ін.; 2 струн. квінети; для бандури – 2 козачки, Марш, «Невольничий ринок», «Одарочка», «Ранок», Серенада, Терціальний етюд та ін., 7 перекладень для бандури, 3 мелодекламації, мелодії до думи про «Смерть козака-бандуриста»; хори на сл. Т.Шевченка, І.Франка, дит. хори; зб. романсів для тенора, сопрано; муз. ілюстрації до драми «Шакунтала» Калідаса.

Музикознавчі праці: Підручник гри на бандурі, Л., 1907 (Х., 1929–30; Детройт, 1965); Музичні

інструменти українського народу, Х., 1930; Бандура та її місце серед інших музичних інструментів (1934), Короткий курс гри на бандурі (ж. «Музика – масам», 1931). Статті у пресі. Оповідання, повісті, драм. твори.

Літ.: Супрун Н. Гнат Хоткевич – музикант, Рівне, 1997; Самчук У. Живі струни. Бандура і бандуристи, Детройт, 1977; Мішалов В. Видатний будівничий бандурного мистецтва Гнат Хоткевич, Сідней, Австралія, 1983; Демченко К. Бандурист з барикад// Мистецька Буковина, К., 1969; Руденко Л. Наш славетний земляк// Музика, 1975, №4; Омельченко А. Гнат Хоткевич// Музика, 1977, №6; Супрун Н. Композиторська творчість Г.Хоткевича// Укр. муз. во, вип. 20, К., 1985; Польський І. Хоткевич повертається// Культура і життя, 1988, 24 серп.; Хоткевич Г. Коло не замикається// Родовід, 1993, №6; Семенюк М. Гнат Хоткевич – композитор// Україна в минулому, 1994, №6.

ХРАПАЧОВ Вадим Юрійович (24.09.1947, Київ) – музикознавець, композитор, муз. редактор. Закін. істор.-теор. ф-т Київ. консерваторії (1972), Одес. консерваторію по кл. композиції (1983). 1969–70 – муз. редактор Укр. радіо, 1972–73 – викладач кафедри історії музики Київ. пед. ін-ту. Працює переважно в галузі кіномузики. Член НСКУ.

Тв.: Симфонія (1883, 2-а ред. 1988), для естр. орк. – 2 п'єси (1986), для труби і клавішних – п'єса (1988), пісні; музика до кінофільмів студій Києва і Москви (понад 60): «Поцілунок», «Два гусари», «Одиниця з обманом»,

«Оберігай мене, мій талісман», «Самотня жінка бажає познайомитись», «Ненаписаний лист», «Захисник Сєдов», «Ребро Адама», «Два місяці, три сонця» (1987–97) та ін.

ХРИСТИЯНОВИЧ Микола Пилипович (1828–1890) – композитор-аматор. За фахом юрист. Працював у судовому відомстві Полтави. Організатор хорів і оркестрів, читав лекції з історії музики, виступав у пресі. Автор кантати «Ліс», муз. ілюстрацій до драми М.Лермонтова «Демон» (для хору та орк.), хорів та ін.

Літ.: Грицюк Н. Федір Миколайович Попадич, К., 1987.

ХУТОРЯНСЬКИЙ Ігор Миколайович (21.12.1924, Немирів Вінн. обл. – 13.02.1984, Київ) – композитор, педагог, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1955). 1957–64 – викладач Київ. ССМШД, з 1967 – редактор вид-ва «Музична Україна». Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Поема (1955), Прелюдія (1956), Увертюра (1966), «Тімі місту-герою Києву» (1966) та ін.; для орк. нар. інстр. – «Уральська сюїта» (1956), «Пісня і скерцо» (1957), Увертюра (1956); для домри з орк. – Концерт (1957) та ін.; 2 струн. квінети (1957, 1971), для скр. і фп. – Танець (1958), Поліфонічні п'єси (1976), для фп. – Колискова, Скерцо (1955). 30 маленьких канонів (1970) та ін., п'єси – для гобоя, тромбона, флейти, валторни; пісні, обр. нар. пісень; музика до лялькової вистави.

Літ.: Муха А. Музика для народних інструментів// ІУМ, т.5, К., 2004.

ЦЕГЛЯР (справж. – **ЦІГЛЕР) Яків Самійлович** (29.02.1912, Київ) – композитор. Закін. Київ. муз. уч-ще по кл. композиції Л.Ревуцького, Тбіліську консерваторію по кл. композиції А.Баланчівадзе (1946). 1953–73 – гол. муз. редактор студії «Київнаукфільм». З. д. м. УРСР (1972). Н. а. України (1993). Нагороджений орденом «За заслуги» III ст. (2002), орденом «За мужність» (2002). Член НСКУ.

Тв.: оперети – «Бажаємо щастя» (1957), «Гість із Відня» (1960), «Дівчина і море» (1965), «Щасливий долі поворот» (1980), муз. комедії – «Весь світ і навіть більше» (1967), «Відставний жених» (за твором Г.Квітки-Основ'яненка, 1983), «Сватання на Гончарівці» (1983); вок.-симф. – для голосу з орк. – поема «Любов поета» (1962), кантата «Безсмертному Кобзареві» (1963, 2-а ред. 1972), для колоратурного сопрано з орк. – «Концертний вальс» (1975), ораторія «Єврейська трагедія» (сл. М.Рильського і Дм. Павличка, 1991, оперний вар. «Це мої діти», 1992); для симф. орк. – сюїти з власних оперет і муз. комедій, вальс «Золоті вогні» (1964), ноктюрн «Зорі над Дніпром» (1969) та ін.; кам.-інстр. – сюїти: для струн. квартету (1944), для скр. з орк.; для фп. – 2 прелюди (1971), Варіації; хор. сюїти й хори; романси – «Галька», «Хмільна» (обидва на сл. О.Маруніч), «Безсонна ніч» (сл. Ю.Каплана, 1949), та ін.; цикли пісень, сатиричних мініатюр; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів.

Літ.: Литвинова О. Яків Цегляр. К., 1987; Михайлов М. Якову Цегляру – 60// Музика, К., 1972,

№3; Голошняк Н. «Щасливий долі поворот»// Музика, 1983, №4; Литвинова О. У дружбі з піснею// Культура і життя, 1987, 10 берез.; Сюта Б. Гості з п'яти столиць// Вечірній Київ, 1993, 27 квіт.

ЦЕПКОЛЕНКО Кармелла Семенівна (20.02.1955, Одеса) – композитор, піаністка, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова, по кл. фп. Л.Гінзбург (1979), аспірантуру Моск. пед. ін-ту (наук. керівник Г.Ципін, 1989). Викладач Одес. консерваторії, доцент (1999). Канд. пед. наук (1990). Голова Міжн. громад. орг. «Асоціація Нова музика» – укр. секції Міжн. т-ва суч. музики / ІСМ (1995). Худож. керівник щорічного фестивалю авангардної музики в Одесі «Два дні і дві ночі». Лауреат міжн. конкурсів (Німеччина, 1983), (Франція, 1990, 1993), всес. (Вірменія, Росія, 1978). Лауреат премії ім. Б.Лятошинського (2001). Член НСКУ.

Тв.: кам. опера «Доля Доріана» (лібр. С.Ступака за О.Уайльдом, 1990); міні-моноопера «Між двох вогнів» (лібр. С.Ступака і власне за Г.Гессе, 1994), опера та муз.-театр. твір «Концерт птахів» (за Дж. Караханасаном, 1996); для мецо-сопрано і кам. орк. – «Дев'ять роздумів про два світи» (сл. В.Ражникова, 1987), для сопрано і кам. анс. – «Печаль о скоморохе» (1987); для симф. орк. – Симфопоема (1979), Диптих (1981); для кам. орк. – 3 симфонії (1990, 1999, 2002); для фп. з симф. орк. – Концерт (1987); для кам. анс. – «Історія флейти-пури-танки» (1983), «Безкінечна однаковість сонць» (1992), «У мрія або тут, внизу, на землі», «Аум-

квінтет» (1993); для анс. скрипалів – Дивертисмент (1980); струн. квартет «Прославлення чотирьох стихій» (1982); для кларнета, фагота і фп. – Тріо (1986); для кларнета і фп. – Театральна сюїта (1986); 7 «Дуелей-дуєтів» для різних інстр. (1993–97); для фп. – «Топокопори» – I, II та ін., цикл п'єс для дітей; для фп. та магнітної плівки – «Саморефлексії» – 1, 2; п'єси – для органа, для 2-х фп., для ін. інстр.; вок. цикли; романси, пісні.

Літ. Потоцький І. На початку шляху// Музика, 1991, №1; Олійник Л. Доля Доріана// Музика, 1991, №5; Єргієв І. Акордеонна творчість Кармелли Цепколенко// Наук. вісник НМАУ, вип. 26: Муз. виконавство, кн. 9, К., 2003; Зінькевич О. Музика говорить мовою нашого часу// Критика, 2004, ч.7–8 (81–82)

ЦИМБАЛІСТИЙ Євген (29.01.1909, Бовшів, Галичина – 05.05.1967, Мюнхен) – співак (тенор), диригент, композитор-аматор. Навчався у Вищому муз. ін-ті у Львові, в Берлінському ун-ті. Працював учителем співу в Мюнхені. Автор творів: «Сюїта мандрівних пісень», «Сюїта любовних пісень», «Мисливська сюїта», кантата на біблійні тексти «Я є початок і кінець» та ін.

ЦИСЬ Роман Васильович (17.10.1957, м. Жовква Львів. обл.) – композитор, альтист. Закін. Дрогоб. муз. уч-ще по кл. альту (1980), Львів. консерваторію по кл. композиції (1983). 1980–83 та 1988–96 – викладач Жовківської школи мистецтв, з 1996 – викладач Львів. хорової школи «Дударик». Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – кантати: «Суботів» (сл. Т.Шевченка, 1992), «Велика гармонія» (сл. Б.–І.Анто-

нича, 1996); для симф. орк. – Симфонія (1988), п'єси (для учнівсько-го орк.); для струн. квартету – Сюїта (1984), Квартет (1986), для скр. і фп. – Скерцо (1983), Соната (1987–88), для 2-х скр. і альту – «Фантастичні танці», «Фантазія» (1983), для фп. – Поема, Варіації (1984–84); для хору без супр. – «Різдвяний триптих» (сл. Б.–І.Антонича і нар.); зб. вок. тв. «Осіньна скрипка» (вид. 1994).

ЦИЦАЛЮК Григорій Никифорович (23.09.1929, с. Подільське Хмельн. обл. – 17.06.1995, Харків) – композитор, диригент, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції С.Людкевича (1953). 1953–57 – худож. керівник Вінн. філармонії, 1957–61 – викладач на курсах при Харків. обл. будинку нар. творчості, 1961–62 – диригент нар. анс. пісні й танцю, викладач Харків. ін-ту культури. З 1962 – ст. викладач Харків. ін-ту мистецтв, доцент (1979), проф. (1993). З. д. м. УРСР (1977). Голова правління Харків. обл. СКУ (з 1982).

Тв.: для симф. орк. – 2 симфонії (1988, 1994), 5 поем (1954, 1963 – «Епічна», 1974 – «Отакар Ярош», 1987 – «Оптимістична», 1990 – «Романтична»), «Подільська сюїта» (1972), «Укр. симф. танці» (1982, 1984); для флейти з орк. – Концерт (1976); для струн. квартету – Сюїта (1965); для квартету дерев. дух. інстр. – Концертино (1992), для валторни і струн. квартету – Елегія (1971); для фп. – Рондо (1954), Фуга (1956), Прелюд (1961) та ін.; для 2-х труб і фп. – «Закарпатські співаночки» (1980); хори – «Хор лісових дзвіночків» (сл. П.Тичини), «Гече вода з-під явора» (сл. Т.Шевченка, 1988), «Снитть і здригається рідна земля» (сл. С.Черка-

сенка); романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Очеретовська Н. Григорій Цицалюк. К., 1987; Іванченко В. Концерт з творів Григорія Цицалюка// Музика, К., 1980, №2; Кравцов Т. Минав він дешево мду// Культура і життя, 1995, 12 лип.; він же. Г.Н.Цицалюк// Харківські асамблеї: зб. статей, Х., 1996.

ЧАЙКІН Микола Якович (15.02.1915, Харків – 16.02.2000, Москва) – композитор, педагог, виконавець, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького, В.Косенка, Б.Лятошинського (1940), навчався по кл. фп. А.Луфера, перед тим – у А.Лунца в Харкові. 1935–41 – викладач Київ. консерваторії, з 1951 – викладач по кл. інструментування, читання партитур і баяна в Муз.-пед. ін-ті ім. Гнесіних у Москві, проф. У роки війни – диригент анс. Київ. військового округу, з 1946 – редактор, з 1951 – зав. редакції Всес. муз. вид-ва (Москва). З. д. м. РРФСР (1980).

Тв.: для інстр. анс., хору, читця й соліста – Танц. сюїта (лібр. П.Вірського, 1942), для інстр. анс. – 3 танц. сюїти (1940, 1941, 1947), хореогр. картина «Майська ніч» (лібр. Л.Чернишової, 1947); для баяна з симф. орк. – 2 концерти (1950, 1972); для дух. орк. – Молодіжний марш (1953); для орк. рос. нар. інстр. – Святкова увертюра (1954); для квартету баяністів – Укр. рандоїя (1949), для баяна – 2 сонати (1944, 1965), Укр. сюїта (1971), Гуцульський танець (1952) та ін.; для влч. і фп. – Поема

(1939); для флейти і фп. – Сонатина; обр. нар. пісень, інструментування тв. інших авторів; музикознавчі праці, посібники.

Літ.: Бычков В. Николай Чайкин – композитор, педагог, общественный деятель, К., 1991.

ЧАПКІЙ Степан Григорович (08.01.1915, с. Олександрівка Ростов. обл., Росія – 10.04.1981, Київ) – педагог, баяніст-виконавець, композитор-аматор. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна М.Геліса (1950). Викладач Київ. ССМШД (1951–66), консерваторії (1960–70), муз. уч-ща (1970–81). З 1928 виступав як виконавець. Автор тв. для виборного баяна – фантазій, конц. обр. нар. пісень, пед. п'єс.

Літ.: Вахрамєєва Р. Учитель// Хрещатик, 1995, 24 черв.; Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва, К., 1998.

ЧАРНЕЦЬКИЙ Степан Михайлович (літ. псевдонім – **Тиберій ГОРОБЕЦЬ**) (21.01.1881, с. Шманьківці на Тернопільщині – 02.10.1944, Львів) – письменник, театр. діяч. Закін. Львів. політехнічний ін-т. З 1913 – режисер і худож. керівник Руського нар. театру у Львові. З 1939 – наук. співробітник б-ки АН УРСР у Львові. Автор поезій, фейлетонів, новел, театрознавчих праць. Написав слова і музику пісні «Ой у лузі червона калина» (вперше виконана у виставі «Сонце руїни» В.Пачовського, 1913).

Літ.: С. Чарнецький// Укр. слово, 1916, №73.

ЧЕМБЕРЖІ Михайло Іванович (15.07.1944, Ізмаїл Одес. обл.) – композитор, баяніст, педагог, муз. діяч. Закін. Одес. муз. уч-ще по кл. баяна, Київ. ін-т культури по кл.

хор. диригування (1976), Донец. муз.-пед. ін-т по кл. композиції О.Рудяньського (1988). 1967–68 – викладач Ізмаїл. пед. ін-ту і муз. школи, з 1968 – в Києві, директор муз. шкіл, 1989–94 – на керівних посадах Гол. управління культури Києва. Автор концепції, засновник (1994) і ректор Київської дитячої академії мистецтв, проф. (1997). З. д. м. України (1993). Н. а. України (1997). Член-кор. Академії пед. наук України (1997), академії АМУ (2000). Лауреат премій СТД «Київська пектораль» (1996, 2000), «Тріумф» (2000). Член НСКУ, НСТДУ (1991).

Тв.: дит. опера «Казка про живу воду» (1988); балет «Принцеса на горошині» (за казкою Г.-Х.Андерсена, 1989); для симф. орк. – Сюїта (1988), 4 етюди «Пори року» (1987); для кам. орк. – Експромт, для орк. нар. інстр. – Сюїта (за мотивами укр. нар. казок, 1983); 2 струн. квартети (1985, 1987); для виборного баяна і кам. орк. – Концертино (1985); для виборного баяна соло – 3 сонатини, альбом «Дитячі п'єси»; для баяна – «Концертне інтермецо»; для фп. – 12 прелюдій; для флейти і фп. – Соната; для різних інстр. – п'єси (11 авторських зб. пед. репертуару); вок.-хор. цикли, хори — «Ранок» (сл. М.Рильського), «Вишня» (сл. В.Скомаровського), зб. хорів для дітей «Ранкові промені»; пісні для дітей – зб. «Мрії веселкові»; романси, пісні, обр. нар. пісень; музика до теле- і радіопостановок, до драм. вистав (бл. 20). Автор книг «На шляху до високих істин», «Ранкові роздуми про вічне», посібника для дітей «Моя абетка».

Літ.: Олексієнко О. Мрійник, романтик, композитор// Укр. муз.

газета, 2000, №3(37); Конькова Г. Як упізнати Колобка// Вечірній Київ, 1990, 25 берез., передрук.: кн. Конькова Г. Спрага музики, ч.1. К., 2001; Подлужная А. Где прописано детство?// Киевские ведомости, 2004, 17 июл.

ЧЕН БАО ХУА (02.05.1937, Пекін) – композитор, педагог. Закін. Новосиб. консерваторію по кл. композиції Г.Іванова (1972). 1964–66 – викладач по кл. скрипки ДМШ м. Благовещенська Амурської обл. З 1972 – викладач муз. школи в Бахчисараї (Крим). Дипломант Міжн. конкурсу композиторів КНР (Шанхай, 1987). Лауреат премії «Золота фортуна», Держ. премії АР Крим (2001). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – «Балетна сюїта» (1973), «Китайські картинки» (1985), «Японські картинки» (1987), Симфоніета (1973) та ін.; концерти з орк. – для голосу, фп., скр., влч., флейти, фагота, труби; 3 струн. квартети, 2 струн. тріо, сюїти та п'єси – для фп., для скр. і фп., для влч. і фп.; обр. нар. пісень; музика до радіопередач.

Літ.: Полевой В. У композиторов Криму// Музыка, К., 1978, №4.

ЧЕПЕЛЕНКО Віталій Володимирович (12.05.1939, Харків) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції І.Ковача (1975). Викладач по кл. інструментування Харків. ін-ту культури. Лауреат I премії Всесукр. джаз. фестивалю «Конвалія-96». Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1975); для кам. орк. – Симфонія (1982), Поема (1985); для тромбона з орк. – Концерт (1980); для квартету тромбонів з ударними інстр. –

Концерт (1985); для дух. орк. – Святкова увертюра (1982); для естр. орк. – Концертино (1983), п'єси; для брас-квартету – Концерт (1986); для кларнета і фп. – Соната; Струн. квартет; для фп. – Соната, п'єси, пісні.

Літ.: Юферова З. Дебют композитора// Музыка, К., 1978, №5.

ЧЕРКАСЬКИЙ Еміль Давидович (16.07.1873, Київ – 20.07.1955, Москва) – композитор, диригент. Закін. Київ. муз. уч-ще по кл. фп. (1892). Диригент опереткових і оперних т-рів у Житомирі, Одесі, симф. оркестрів у Харкові, Полтаві та ін., драм. т-рів у різних містах.

Тв.: муз. комедія «Ніч, якої не було» (за М.Гоголем); для симф. орк. – Східна сюїта, 2 Іспанських танці; п'єси – для фп., для скр. і фп.; романси, пісні; музика до театр. вистав (98).

ЧЕРНИШОВ І.І. (кін. ХІХ – після 1960) – композитор-аматор, вчитель у с. Ламане на Полтавщині. Автор пісень – «По діброві вітер віє» (сл. Т.Шевченка), «Гей, гудуть шляхи» (сл. П.Кирніса).

ЧЕРНОВА Олена В'ячеславівна (28.09.1957, Черкаси) – композитор, педагог. Закінчила Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Бібіка (1981). 1981–83 – зав. муз. частини Сумського театру для дітей та юнацтва, 1983–89 – керівник муз. і театр. гуртів рад. військової частини в Угорщині, 1989–90 – звукорежисер Сумського телебачення, з 1990 – викладач Сумського пед. ін-ту і муз. училища. Член НСКУ.

Тв.: опера «Пригоди солдата Івана Чонкіна» (за повістю В.Войновича, 1991), балет «Дюймовочка» (за казкою Г.-Х.Андерсе-

на, 1993); Концерт для фп. з орк. (1981), для кам. орк. і клавесина – поема «Суета сует» («По прочитанні Еклезіаста», 1993), Варіації для хору і орк. на тему нар. пісні «Вітер віс» (1992), для фп. – «Портрет художниці» (192), 6 прелюдій (1983); вок. цикл «Колокольний плач» на сл. М.Джаліля і Ю.Друніної (1979), для сопрано і органа – вок. цикл «Бренные мгновения» (1993); для хору без супр. – реквієм «Вірменія», в 6-и ч. (сл. власні, 1989), «Весна» і «Тифлисская песня» на сл. Саші Чорного (1992), «Люблю тебе» (сл. В.Сосюра, 1993), «Чекання» (сл. А.Хворової – для жін. складу з фп., 1993), для хору без супр. і секстету дух. – «Швидкоминучість» (1993), для хору і квінтету дух. – «Адажіо» (1993).

ЧЕРНУШИН (ЧЕРНУШИН, ЧЕРНИЩУК) (XVII ст.) – майстер партесного співу, автор служби на 12 голосів і різдвяного канону на 8 голосів, композитор. Згадується в «Реєстрі нотних тетрадей» Львів. братства за 1667 р.

ЧЕРНЯТИНСЬКИЙ Микола Миколайович (19.12.1897, Одеса – 21.01.1961, Кишинів) – кларнетист, педагог, диригент, композитор, муз. діяч. Закін. Одес. консерваторію по кл. кларнета П.Фідлера (1918), по кл. диригування і композиції (1928). Викладач Одес. консерваторії (1918–41, з перервами), доцент, виховав 13 диригентів. Диригент Одес. обл. філармонії (1941). 1942–44 – ректор консерваторії. 1945 був репресований. Після заслання (в Заполяр'ї) працював у ДМШ в Середній Азії, в муз. уч-щі Кривого Рога. 1958–59 – викладач Кишинів. консерва-

торії, диригент, керівник колективів худож. самод. 1993 реабілітований. Був членом СКУ.

Тв.: вок.-симф. композиції на сл. Т.Шевченка, фантазії, перекладення, обр. для дух. орк., інстр. ансам.; пісні для дітей та ін.

Літ.: Самойленко А., Гридин В. Музыкант с забытым именем// Одесская консерватория: забытые имена, новые страницы, Од., 1994; Смирнов В. Осужденные Н.Н.Чернятинский и Г.Н.Фоменко// Смирнов В. Реквием XX века, ч.1., Од., 2001; ч.2, Од., 2003.

ЧЕРТОРИЖСЬКИЙ Євген Михайлович (1924 ? – перша пол. 50-х) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Л.Ревуцького (1951). Автор симф. і кам. творів.

ЧЕЧОТТ Віктор Роберт Антонович (18.06.1846, Могильов – 02.12.1917, Петроград) – піаніст, педагог, муз. критик, композитор. Навчався гри на фп. в Петербурзі у А.Контського, А.Гензельта, О.Віллуана, теорію композиції і оркестрування вивчав у О.Серова. З 1884 – в Києві, викладач в Ін-ті шляхетних дівчат, згодом – у муз. уч-щі (1890–1907). Виступав як піаніст. Співробітник багатьох укр. журналів і газет.

Тв.: опери – «Альмінер» (за Г.Гейне), «Маргіт» (за Г.Ібсенем); для симф. орк. – 2 симфонії, сюїта «Дитинство», муз. картинка «Степ», Урочистий марш; Струн. квінтет; для фп. – п'єси; романси та ін. Автор кн. «25-летие Киевской русской оперы (1867–1892)», К., 1893 та ін., перекладів муз.-теор. праць.

Літ.: Кулик Р. Музыкальный летописец Киева// Сов. музыка, М., 1979, №2; Рожановський В.

Музичний літописець Києва// Музыка, 1996, №1.

ЧИСТА Олена Олександрівна (20.02.1965, м. Старобешеве Донец. обл.) – композитор. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції (1990). Викладач співу у Горлівці, концертмейстер дит. театру ляльок, Харків. обл. Палацу піонерів. З 1990 – викладач ДМШ №1 у Горлівці, 1992–94 – Держніського муз. уч-ща. Член НСКУ.

Тв.: для фп. і симф. орк. – «Романтична музика» (1990), для струн. орк. – «Про надію та спокій»; для скр. і фп. – «Музика для карнавалу» (1992), для фп. – «Музика в сонатній формі» (1989); вок.-інстр. цикли – «Мері» на сл. О.Блока (1984), «Перші пісні» на сл. Ф.Г.Лорки (1994); романс «Весна» (сл. В.Брюсова, 1987); духовні хори; пісні та інстр. п'єси для дітей; музика до лялькових і телевізій.

ЧИШКО Олесь (Олександр) Семенович (02.07.1895, с. Дворічний Кут на Харківщині – 04.12.1976, Ленінград) – композитор, співак, педагог. Закін. екстерном Харків. муз.-драм. ін-т (1924), Ленінгр. консерваторію (1937), де навчався у П.Рязанова, Ю.Тюліна, Х.Кушнар'ова. 1926–31 – співак Харків., Київ., Одес. оперних т-рів, 1931–48 – Ленінгр. Малоого оперного т-ру і філармонії. Викладач Ленінгр. консерваторії (1944–45, 1948–69), доцент (1957). Автор кн. «Певческий голос и его особенности» (1966). З. д. м. Узб. РСР (1944) і РРФСР (1957). Член СК.

Тв.: опери – «Юдиф» (лібр. власне, 1923), «Яблуневий полон» (лібр. власне за п'єсою І.Дніпровського, 1930), «Бронено-

сець «Потьомкін» (лібр. власне і С.Спаського, 1937, 2-га ред. 1955), «Донька Каспій» (1942), «Махмуд Тарабі» (лібр. Айбека, 1944), «Леся Вересай» (1949, 2-а ред. «Леся і Данило», 1958), «Суперники» (1964), «Іркутська історія» (за п'єсою О.Арбузова, незак.); вок.-симф. – Кантата, Сюїта; для симф. орк. – увертюри: «Степ» (1930), «Гайдамаки», «Жакерія» («1930?», «Українська» (1944); для орк. нар. інстр. – сюїти: «Молодіжна», «Танцювальна» (1933), «Укр. капричіо» (1934), Шість п'єс (1939–45); Струн. квінтет (1941); хори, романси (бл. 50); обр. нар. пісень (бл. 160); музика до театр вистав, кінофільмів.

Літ.: Гусин І. О.С.Чишко. Лен., 1960; Чишко О.// Сов. музыка, 1938, №1; Лисенко І. Змарнований талант// авт. зб. Музики сонячні дзвони, К., 2004; Чишко О. Моя творческа работа// Сов. музыка, 1938, № 1.

ЧУРАЙ Маруся (Марія Гордіївна) – (1620?, Полтава – 1650?, там само) – легендарна нар. співачка. Їй приписується авторство пісень, що стали народними, лягли в основу багатьох літ.-драм. і муз. творів. Серед них – «Ой не ходи, Грицю», «Віють вітри», «За світ встали козаченьки», «В кінці греблі шумлять верби», «Летить галка через балку», «Чого вода каламутна», «Шумить, гуде дібровонька» та ін.

Літ.: Шкляревський М. Маруся Чурай, малороссийская певунья// Пчела, СПб., 1877, №45; Кауфман Л. Пісня знаходить автора, К., 1966; він же. О популярных украинских народных песнях и их авторах, М., 1979; він же. Дівчина з легенди Маруся Чурай, К., 1974;

Бондарівський П. Бути пам'ятнику пісні// Укр. культура, 1991, №7.

ЧУХРАЙ Олексій Іванович (05.05.1939, м. Ланна Полтав. обл.) – баяніст, композитор. Закін. відд. нар. інстр. Донец. консерваторії по кл. баяна (1971). У різні роки – керівник гуртка худож. самодіяльності Ланнівського хімкомбінату, викладач баяна в полтав. вечірній муз. школі, ДМШ №4, баяніст-концертмейстер обл. філармонії. З 1979 – викладач відд. нар. інстр. Полтав. муз. уч-ща. З. прац. культури УРСР (1985), з. д. м. України (1999). Член НСКУ.

Тв.: для баса, хору та симф. орк. – поема «Дума» (сл. І.Негоди і В.Котляра, 2001); для анс. укр. нар. інстр. – сюїта «Ярмаркові замальовки», п'єси, обр. укр. нар. пісень; зб. п'єс для готово-виборного баяна (для ДМШ); зб. пісень – «Намисто росяне» (вид. К., 1998), «Сонечко любові» (вид. Полтава, 1996), «Не розгубить підкови, коні» (Полтава, 1997), хори; пісні на сл. суч. укр. поетів; музика до вистав, наук.-попул. фільму «Чим багата людина».

ЧУЧКА Олексій (11.10.1884, с. Ярок на Ужгородщині – 06.06.1937, Шаркезуплац, Румунія) – хор. диригент, культосвітній діяч, композитор. Закін. Ужгород. духовну семінарію (1909). До липня 1915 – хормейстер хору «Гармонія», викладач музики і співу. З червня 1915 – священик у м. Мараморощ-Сиготі (1918 прилучене до Румунії) та ін. Автор 10 рукописних томів хор. тв. на духовні і світські тексти, кількох інстр. композицій (доля рукописів невідома).

Літ.: Русул Т. Музичне життя Закарпаття 20–30-х років ХХ ст., Ужгород, 2002.

ШАВАРОВСЬКИЙ (XVII ст.) – церк. композитор. Згадується у Львів. «Реєстрі описаних кантик» (1697). Автор 4-х Служб Божих, 2-х Вечерень, 3-х канонів, Концерту та ін.

Літ.: З історії української музики в Галичині// Укр. музика, Л., 1937, №8.

ШАМО Ігор Наумович (21.02.1925, Київ – 16.08.1982, там само) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1951). З. д. м. УРСР (1964), н. а. УРСР (1975). Лауреат Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1972), Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1976). Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – 3 симфонії (1964 – для струн. орк., 1968, 1975 – «Пам'яті героїв»), Симф. танці (1949), Молдавська поема-рапсодія (1950), симф. картина «Флуєраш» (1953), Фестивальна сюїта (1954), Камерна сюїта (1968), Увертюра (1967), для кам. орк. – Симфоніста-концерт (1967), «Театральний калейдоскоп» (1968) та ін.; концерти – для фп. з орк. (1951), для флейти і струн. (1977), для баяна з орк. (1980); вок.-симф. – кантати: «Дума про трьох вітрів» (сл. П.Тичини, 1948), «Співа Україна» (сл. Д.Луценка, 1961), сюїта «Моя Батьківщина» (1945) та ін.; кам.-інстр. – 5 струн. квартетів (1955–82), для струн. квартету – сюїта «Меридіан» (1980); Фп. тріо (1947), Фп. квінтет (1958); для дерев. дух. інстр. – Укр. квартет (1961); для влч. і фп. – Романс (1947); для скр. і фп. – Соната (1950); для фп. – Укр. сюїта (1948), 5 мініатюр (1949), Соната (1950), сюїти (1954 –

«Пісні друзів», 1958 – «Класична», 1959 – «Картини рос. художників», 1960 – «Тарасові думи»), 12 прелюдій (1962), «Гуцульські акварелі» (1972) та ін.; для бандури – 10 конц. п'єс; хори – на сл. І.Франка (1958), на сл. суч. поетів – «Летять журавлі» (1953), «Карпатська сюїта» (1964), хор-опера «Ятранські ігри» (1979); романси – цикли на сл. А.Малишка (1950), Р.Бернса (1958), Т.Шевченка (1959), Расула Рзі (1960) та ін.; пісні – «Кіеве мій», «Не шуми, калинонько», «Пісня про щастя» (всі на сл. Д.Луценка), «Ой вербиченько» (сл. Л.Забашти) та ін., цикли і зб. – «Пісні полум'яних років», «Пісні про юність, дружбу і любов», «Пісні рідного краю», «Ровесник», «Товариш Пісня» та ін.; обр. нар. пісень; дит. пісні; музика до театр. вистав (понад 40), радіопередач, худож. кінофільмів (29), докум. і телефільмів.

Літ.: Ефремова Л. Ігор Шамо, М., 1958; Невінчана Т. Ігор Шамо, К., 1982; Архівович Л. Музика у фільмі// Сучасна укр. музика, К., 1965; Мурзіна О. Шевченківські цикли Д.Клебанова і І.Шамо// Укр. муз.-во, вип.1, К., 1966; Малышев Ю. Симфонія І.Шамо// сб. Советская симфонія за 50 лет, Лен., 1967; він же. Лауреат премії ім. Миколи Островського// Музика, 1972, №5; Глаголева З. Вокальний цикл І.Шамо на слова Шевченка// Шевченко і музика, К., 1966; Вахранный Ю. Національні особливості фортепіанної творчості Ігоря Шамо// Укр. муз.-во, вип.5, К., 1969; Луценко Д. Шенетворець// Культура і життя, К., 1984, 10 серп.; Кузнєцов В. З останніх творів митця// Музика,

1985, №4; Невінчана Т. Щемлива пісня// Музика, 2000, №1–3; Мокренко А. Спогад про друга// Музика, 2003, №1–2.

ШАМО Юрій Ігорович (15.01.1947, Київ) – композитор, педагог. Син І.Шамо. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1970), з 1970 – її викладач, викладач Київ. ін-ту культури. Виїхав до ФРН. Заруб. член НСКУ.

Тв.: моноопера «Пісні кохання» (на вірші М.Заболоцького, Б.Пастернака, А.Жигуліна, 1994); дит. опера «Нам час повертає голоси» (лібр. О.Стельмашенка, 1985); Кантата (1970–78); для симф. орк. – Симфоніста, Весняна увертюра (1959), 2 симфонії (1970, 1980); для кам. орк. – 2 симфонії (1971, 1975), Симфоніста (1982); для фп. з орк. – 2 концерти (1969, 1971); концерти з кам. орк. – для флейти, для скр.; для кам. анс. – Поліфонічна музика (1975), Концертино (1981), Партита (1985); для струн. квартету, флейти і фп. – Секстет (1984); Фп. квінтет, Фп. тріо; для квінтету дух. і ударних – Маленька кам. музика (1983); для струн. квартету – Варіації, 7 квартетів (1975–97), Сюїта; для квартету дерев. дух. – Сюїта; для фп. – Укр. сюїта пам'яті М.Лисенка, Токата-прелюдія, 12 сонат та ін.; сонати – для скр. соло (3), для скр. і фп., для влч. і фп., для акордеона і фп.; п'єси – для акордеона і влч. та ін.; для баяна з орк. – Концертино; для готово-виборного баяна – партити, сонати, дит. п'єси; для 2-х баянів – Сюїта; для хору – Укр. реквієм (на канонічні латин. тексти та вірші Л.Реві) та ін.; романси на сл. О.Мандельштама, В.Стуса та ін., пісні.

Літ.: Суторихіна М. На концерті з творів Ю. Шамо // Музика, 1993, №2.

ШАПОВАЛЕНКО Володимир Павлович (09.12.1932, Полтава – 25.07.1996, Київ) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А. Свечникова і К. Даникевича (1960). З 1960 – редактор, ст. редактор муз. відділу для дітей і молоді Укр. радіо, 1976–81 – худож. керівник дит. ансамблю й танцю Київ. палацу піонерів. Член СКУ.

Тв.: оперета «Одруження з пригодами» (1970); мюзикл «Пригоди Яви і Павлуші» (1974); радіоопера для дітей «Королева Зубна щітка» (1968); для симф. орк. – хореограф. сюїти «На карнавалі» (1964), «У рідному краї» (1993); «Гумористичне скерцо» (1965), увертюра «Задерикувата» (1966), сюїта «Повосення» (1987), сюїти з музики до радіо- і телепередач; для естр. орк. – «Комічна летка», п'єси; для дух. орк. – Парадний марш та ін.; п'єси для фп. та ін. інстр.; хори – «Конвалія» (1959), «Елегія» (обидва на сл. О. Олеся, 1966); естр. пісні – «Вальс кохання» (сл. А. Пашка, 1954), «Білий сніг» (1966), «Оленятко» (1966) та ін.; пісні для дітей; музика до театр. вистав, теле- і радіопередач, кінофільмів.

Літ.: Івахненко Л. Чарівник музичної казки // Музика, 1997, №3.

ШАРАВСЬКИЙ Володимир (28.07.1897, Одеса – 1937?) – педагог, композитор. Закін. Одес. муз.-драм. ін-т по кл. композиції П. Молчанова (1928?). Викладав в одес. труд. школах. Автор хорів, зокрема шкільних, обр. веснянок, вок. тріо, солоспівів з фп.

Літ.: Рад. музика, 1933, №1, с. 14 (виноска); Композитори Одеси // Рад. музика, 1934, №10.

ШАРІФОВ Юрій Багірович (25.05.1946, Львів) – композитор, скрипаль. Закін. Львів. муз. уч-ще по кл. скрипки (1965), Львів. консерваторію як музикознавець (1973), по кл. композиції (1988). З 1965 – викладач скрипки львів. ДМШ, теор. предметів – консерваторії, з 1969 – гастролюючий музикант. 1973–75 входив до Львів. об'єднання муз. ансамблів, 1975–84 – худож. керівник ансамблю «Смерічка», «Червона рута», «Жива вода» Чернів. філармонії. 1988–95 – викладач кафедри композиції Львів. консерваторії – Вищого муз. ін-ту. Член НСКУ.

Тв.: для вел. симф. орк. – Симфонія; для кам. орк. – Симфонія; для струн. орк. – «Tre movimento»; для сопрано, саксофона і струн. орк. – Сюїта; для кам. ансамб. – «Секвенції»; «Micromusic» – 24 п'єси для фп. і кам. ансамб.; Струн. квартет, для струн. квартету – «Інтервали» (11 ч.), для фп. – «Афоризми»; для квартетів струн., дух. дерев. та ударних інстр. – «Per tre quartetti», «Music» – для синтезатора і струн. орк. (№1), з кам. орк. (№2), з квартетом дерев. (№3), з квартетами струн. і дерев. (№4), з фп., влч., зі спец. звуковими ефектами (№5); цикл електронних композицій «Sound escapes» («Звукові ландшафти»), «For 6» – п'єси для скр., влч., альту, флейти, гобоя, фагота.

ШАХМАН Валерій Наумович (09.03.1940, Свободний Амурської обл., Росія) – композитор, диригент. За фахом інженер. Закін. Харків. ін-т радіоелектроніки (1968), Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В. Золотухіна (1977).

Диригент орк. Харків. цирку. З 1997 живе у США. Заруб. член НСКУ.

Тв.: дит. опера «Телефон» (за К. Чуковським, 1976); кантата «Країна Дитландія» (1985); для симф. орк. – Концерт (1983); для естр.-симф. орк. – симфонія «Неспокійні серця» (1978), Сюїта (1982); для естр. орк. – п'єси; для фп. і кам. орк. – Концерт (1980); Фп. тріо (1974); для квінтету дух. і ударних інстр. – Сюїта (1978); для фп. – Соната, п'єси, Джаз. сюїта; для влч. – Соната; вок. цикл на вірші Ф. Кривіна; романси, пісні.

ШАЦЬ Олександр Юхимович (15.06.1901, Одеса – 1970?, там само) – композитор, піаніст, диригент, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. фп. Н. Чегодаєвої (1924), навчався по кл. композиції В. Малішевського. Працював у драм. т-рах Одеси і Дніпропетровська, 1933–36 – викладач радіофакультету Одес. консерваторії. Член СКУ.

Тв.: дит. балет «Мрія піонера» (1940); муз. комедії – «Яким Гаврилович» (1944), «Примхи кохання» (за твором К. Гольдони, 1947) та ін.; для дух. орк. – Укр. марш; для квартету дух. – Сюїта (1952); для фп. – 24 прелюдії, Укр. рапсодія (1956); для скр. і фп. – Коломийка (1952); Поема та ін.; для кларнета – п'єси; романси, пісні; музика до театр. вистав.

ШАШКЕВИЧ Антон (1813–1880; за ін. даними – 1839–1885) – польський поет. Складав мелодії на власні тексти. Популярними стали його пісні «Там, де Ятрань круто в'ється» й «Там на горі крута вежа».

Літ.: Капустін В. З великої любові // Укр. муз. газета, 2000, №3(37).

ШВАРЦ Самуїл Аронович (01.01.1896, Мозир на Гомельщині – 15.03.1979, Київ) – композитор, диригент, педагог. Закін. Київ. муз.-драм. школу М. Лисенка по кл. фп. М. Лисенка, по кл. теорії музики Г. Любомирського (1914), Київ. консерваторію по кл. композиції Б. Лятошинського (1925). 1923–40 – викладач теорії музики в муз. школах і драм. ін-ті, з 1945 – у вечірній консерваторії. 1930–39 – зав. муз. частини Київ. драм. т-ру, 1941–45 – диригент драм. т-ру у Вольську Саратов. обл. Член СКУ.

Тв.: для дух. орк. – Увертюра (1965), 20 маршів (1950–67), 3 танц. сюїти (1946, 1952, 1959), п'єси; для орк. нар. інстр. – 2 сюїти (1934, 1959), Увертюра (1936–37), обр. нар. пісень (1945); Струн. квартет (1945), для квартету дерев. та мідних дух. – п'єси; для дерев. інстр. – Квартет; для баянів – Квартет (1952); для фп. – 10 п'єс (1943); для скр. і фп. – п'єси; пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ШВАРЦШТЕЙН Борис Наумович (01.05.1906, с. Соболівка на Вінничині – 08.06.1987, Харків) – композитор. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції С. Богатирьова (1936). Зав. муз. частини Харків. т-ру юного глядача (1930–32), т-рів у Чернівцях, Тулі та ін. викладач Тульського пед. ін-ту. З 1971 жив у Харкові. Член СКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1935); вок.-симф. – Ораторія для дит. хору (1937) та ін.; для скр. і фп. – Концертна сюїта; хори, романси, зокрема цикл «Шевченківський зошит» (1980); пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

ШВЕД Михайло Богданович (21.11.1978, Львів) – композитор.

Закін. теор. відд. Львів. ССМШД (1996), Вищий муз.-драм. ін-т по кл. композиції М.Скорика (2001), пройшов асистентуру-стажування Львів. держ. муз. академії у М.Скорика (2003). 2001-02 – гол. адміністратор Львів. будинку органної і камерної музики. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (2001), «Самрапа» (2002); для кам. орк. – Концертино (1999); для сопрано, мецо-сопрано, 2-х флейт, струн. – «Довіра» (сл. Л.Костенко, 1997); для сопрано, флейти, вібрафона, фп., струн. – «Молитва з гори Афон» (1998); для сопрано, мецо-сопрано, барокових інстр. – «Різдвяна сюїта» (1999); для хору та орк. – «Pater Noster» (2003); для хору без супр. – кам. кантата «Прийдіть, прийміте...» (на канонічний текст в обр. М.Вінер, 1997), «Антифони» (2000); для подв. хору без супр. – «Медитації» (2002); Струн. квартет «Музика тиші» (2001), для органа – Прелюдія (2002), для фп. – Соната pianissimo (2001); для кам. складу – обр. «Щедрика» М.Леонтовича та ін.

ШВИДЕНКО Валентин Тарасович (01.12.1930, с. Соболівка Житомир. обл. – 03.12.1994, Київ) – хор. диригент. Закін. Київ. консерваторію по кл. хор. диригування Г.Верьовки (1957). Співорганізатор і диригент Черкас. нар. хору (з 1957), самод. хору «Дарничанка» (1962), худож. керівник Шахтарського анс. в Донецьку (1970). Худож. керівник і гол. диригент самод. хорів у Києві «Колос» (1967–82), «Дарничанка» (Засл. нар. анс. пісні і танцю України, 1982–92) та ін. З. а. УРСР (1965). Автор хорів: «Стелись, стелись, туманочку» (сл. власні), «То не вітер, то не буйний» (пам'яті

Т.Шевченка), «Від Камчатки до Чорного моря» (сл. нар.), «Не судить, подруженьки» (з весільного обряду) та ін.; обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Гуменюк А. Український народний хор, К., 1969; Лісниченко В. «Колос» соком наливається// Культура і життя, 1969, 30 берез.; «Дарничанці» – 30. З ювілеєм!// Робітнича газета КВО «Хімволокно», 1993, 31 берез.

ШЕВЧЕНКО Анатолій Антонович (29.09.1938, Сімферополь) – гітарист, педагог, композитор. Закінчив Сімфероп. муз. уч-ще по кл. гітари Б.Демидова. Вкладач одес. ДМШ, соліст Одес. філармонії. Один з перших вітч. пропагандистів стилю фламенко. Репертуар соліста охоплює гітарну літеру від XVI по XX ст. Виступав з різноманітними програмами в містах кол. СРСР, в Польщі, Іспанії та ін. Має численні записи на радіо і телебаченні. Про нього знято фільм Київ. хронікально-докум. кіностудією. Автор кн. «Невпокорене фламенко». К., 1987, п'єс для гітари – Соната, Карпатська рапсодія, Три поетичні легенди, Річеркар, Токата, Сумна балада та ін.

Літ.: Михайленко Н. Фан Динь Тан. Справочник гітариста, К., 1998.

ШЕВЧЕНКО Юрій Валентинович (01.09.1953, Київ) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка (1977). Працював муз. редактором Держтелерадіо. З. д. м. України (1999). Лауреат премій СТД «Київська пектораль» (1993, 1994, 1995, 1997, 1998, 2000). Член НСКУ, НСТДУ (1997).

Тв.: одноактний балет «Лада» (1994); мюзикл «Звіриний банкет»

(за казкою «Лис Микита», 1991); для симф. орк. – Симфоніста (1982), Концертна п'єса (1993); для сопрано і кам. орк. – «П'ять поезій» (сл. Ю.Моріц, 1977); для фп. – Сонатина (1980); для скр. соло – 3 конц. п'єси (1976); для 4-х скр. і дзвонів – Рондо (1981); для дерев. дух., арфи і вібрафона – Пасторальна сюїта (1981); для органа – Пасакаля (1980); для орк. нар. інстр. – п'єси; хори; для баритона і фп. – «Три поезії» (сл. Л.Новомеського, 1975); для тенора, читця і фп. – цикл «Золоті письмена» (сл. С.Нерис, 1983); естр. пісні; пісні для дітей; музика до радіо- і телепередач, мультфільмів, драм. вистав: «Бояриня» Лесі Українки (Ужгород, 1990), «Федра» Ж.Расіна (1990), «Хто зрадив Брута?» (за М.Гоголем, 1993), «Українські вовделі», «Лісова пісня» Лесі Українки (т-р ім. І.Франка, 1994), «Патетична соната» (за М.Кулішем), «Росмергольм» Г.Ібсена (1995), «Дон Жуан» (Молодіжний т-р, 1998), мюзикл «Малюк, або Непорочне зачаття» (Молодий т-р, 1999), сюжетні балети для канадського анс. «Шумка» – «Пори року», «Перун», «Катруся», «Попелюшка» (2000).

Літ.: Стельмашевська О. Словесні варіації на музичну тему// Культура і життя, 1996, 29 квіт.; Степанченко Г. Театральна музика Юрія Шевченка// Музика, 1998, №6; вона ж. Музичний театр Юрія Шевченка// Музика, 1999, №4-5.

ШЕЙНІН Єгошуа Павлович (03.06.1890, Кременчук – 12.04.1948, похований в Потсдамі, Німеччина) – хор. диригент, композитор. Навчався гри на фп. у Г.Бобинського в Києві, закін. Петрогр. консерваторію по кл. композиції В.Калафаті, Я.Вітола (1918).

Керівник хору у Дніпропетровську (1919–21), організатор і керівник «Євокансу» (Євр. вок. анс., 1929, з 1931 – Держ. капела). 1941–45 – керівник анс. пісні й танцю Київ. військового округу. 1945–48 – Анс. пісні й танцю групи рад. військ у Німеччині. З. а. УРСР (1934), з. д. м. РРФСР (1947). Член СКУ. Автор п'єс для фп., хорів, обр. та аранжувань для хору, музики до театр. вистав.

ШЕРЕГІЙ Євген Миронович (1910, с. Душино на Свалявщині – 1985, Ужгород) – хормейстер, педагог, режисер, композитор, муз.-громад. діяч. Закін. юрид. ф-т Празького ун-ту (1928). З 1931 учителював. Організатор молодіжного хору «Пласт» у Хусті, співзасновник Крайового пластового хору «Нова сцена» (1934). З 1939 перебував у концтаборі в Угорщині. З 1945 – учитель у Хусті, з 1946 – муз. керівник Закарпат. обл. укр. муз.-драм. т-ру та ін. Автор оперет, нар.-обрядової гри «Українське весілля» (1977), паннахид, музики до театр. вистав (понад 20).

Літ.: Росул Т. Музичне життя Закарпаття 20–30-х років ХХ ст., Ужгород, 2002.

ШИМКО Олександр Артурович (04.08.1977, м. Борщів Терноп. обл.) – композитор, педагог. Закін. Чернів. муз. уч-ще по кл. фп. (1997), НМАУ по кл. композиції Ю.Іщенко (2002). З 2003 – асистент-стажист по кл. Ю.Іщенко. Викладач ДМШ №4 в Чернівцях (1997–98). Член НСКУ.

Тв.: для міш. хору з симф. орк. – «Гімн Сонцю», для симф. орк. – Симфонія, для фп. і струн. орк. – «Conzertstück», для 11-и інстр. – «Містичні танці», для фп. – «Charme».

ШИПОВИЧ Костянтин Миколайович (24.02.1907, Київ – 07.08.1942, там само) – композитор. Син М.Шиповича. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції Л.Ревуцького, інструментування вивчав у Б.Лятошинського, аналіз муз. форм – у В.Косенка. Заарештовувався в 1940. Член СКУ.

Тв.: балет «Горбоконик» (клавір, 1924); для солістів, хору і симф. орк. – Симфонія-кантата (1940–41); для симф. орк. – Симфонія (1937), Три фрагменти з балету «Горбоконик» (1926), «Quasi-scherzo», в 3-х ч. (1928), сюїти – «Маленька» (1932), «Будова» (1933), «Українська» (1937), «Сврейська» (1938); для дух. орк. – Скерцо (1927); для фп. – 5 сонат (1923–24), 4 поеми (1923–25), «Машина», «Карусель» (1923), «Чортополох», «Дерев'яна піхота» (1924), «Танок дикуна», «Поїзд» (1925), етюди, п'єси; для квартету нар. інстр. – Скерцо (1924); для дух. інстр. – п'єси (1937); хори – «Ріємо-ріємо» (1924), «На майдані» (1925), «Балада» (1939); романи, пісні; для анс. танцю – балет «Козак Нетяга» (1939); музика до кінофільмів, мультфільмів (1934–37).

Літ.: Бєлза И. Молодые композитори Киева// Сов. музыка, 1938, №10–11; Кузик В., Кубишкін В. Батько і син// Культура і життя, 1991, 12 січ.

ШИПОВИЧ Микола Антонович (01.09.1881, Одеса – 13.12.1944, Київ) – муз. критик, композитор, мистецтвознавець, математик. Закін. юрид. ф-т Київ. ун-ту, навчався в Київ. муз. уч-щі по кл. віолончелі Ф.Мульерта, в школі М.Тутковського. 1925–35 читав лекції в Київ. худож. ін-ті, вивчав

старов. укр. та рос. образотворче мистецтво. Автор друк. праць, муз.-критичних статей, рецензій (понад 200) на оперні вистави, симф. і кам. концерти та ін. 1935–40 працював у б-ці АН УРСР, згодом – в Управлінні архітектури при Раднаркомі УРСР.

Тв.: для симф. орк. – поема «Фавн» (1918), симф. картина «Ліс уночі» (вик. 1927); для фп. – п'єси, вальси; романи на сл. рос. поетів, зокрема «У моря» (сл. О.Слепцова), присв. Ф.Шаляпіну і виконуваний ним.

Літ.: Кузик В., Кубишкін В. Батько і син// Культура і життя, 1991, 12 січ.

ШИПОВИЧ Олена Миколаївна (25.08.1912, Київ – 17.02.1990, там само) – композитор, піаністка, педагог. Дочка М.Шиповича. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. А.Янкелевича, по кл. композиції Л.Ревуцького. Викладач музики в дошкільних закладах та школах.

Тв.: для фп. – поема «У місячному сяйві» та ін.; романи на сл. Ф.Петрарки, І.Буніна, Д.Ратгауза, М.Карпова, Р.Шипович та ін.; пісні для дітей на сл. П.Тичини, В.Сосюри та ін.

Літ.: Кузик В., Кубишкін В. Батько і син// Культура і життя, 1991, 12 січ.

ШИПТУР Богдан Васильович (24.08.1951, с. Радча Івано-Фр. обл.) – композитор, педагог. Закін. Львів. консерваторію по кл. композиції А.Кос-Анатольського (1980). Викладач Івано-Фр. муз. уч-ща. Лауреат обл. комсомольської премії ім. І.Рчана (1985). Член НСКУ.

Тв.: для струн. орк., флейти, кларнета і валторни – Концерт

(1986); для унісону скрипалів і фп. – п'єси; для скр. і фп. – «Прикарпатська сюїта» (1985); для фп. – дит. сюїта «Карпатська» (1980), муз. картинки «На Верховині», «Вівчарські світанки», п'єси; для дух. орк. – сюїта «Голоси карпатських верховин» (1984), поема «Карпатський марш» та ін.; хори на сл. Т.Шевченка, І.Франка, Я.Дорошенка та ін., солоспіви, дуети – «Сон-трава» (сл. Г.Турелика), «Квітка осіння» (сл. І.Франка) та ін.; обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Мазепа Л. Потреба пошуку// Прикарпатська правда, 1985, 1 верес.; Твердохліб Г. Перший авторський// Культура і життя, 1985, 4 верес.

ШИШЕНІН Леонід Данилович (26.06.1903 – 1964, Ялта) – композитор. Член СКУ. Автор Концерту для домри з орк. (вид. М., 1959), Струн. квартету, п'єс для домри, романсів, пісень та ін.

Літ.: Довженко В. У композиторів Криму// Мистецтво, 1964, №4.

ШИШКІН Борис (1898 – ?) – піаніст, композитор. Серед творів – Струн. квартет; для фп. – Соната, Фантазія, Рондо, п'єси; хори – Поема та ін.; дит. пісні, романс «Весняна ніч»; обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Музыка, 1924, №4-6.

ШИШКІН Сергій (1958, Володимир-Волинський) – естр. автор-виконавець. Навчався в Луцькому муз. уч-щі, Рівнен. пед. ін-ті. Володар гол. призу фестивалю «Оберіг-90», дипломант фестивалю «Червона рута-91». Пише музику у стилі джаз-рокових композицій.

Тв.: для хору і симф. орк. – «Слався, древнє місто наше» (до 1000-ліття заснування Володими-

ра-Волинського); пісні для анс. «Світязь» – «Інструкція», «В мінорі», «Колісанка» та ін.

Літ.: Філоненко Л. Загубився між жанрами// Музыка, 1992, №3.

ШОРОНКОВ Максим Олександрович (02.12.1978, Євпаторія) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції І.Щербаківа (2003), навчається в аспірантурі. Концертмейстер у Школі олімпійського резерву в Сімферополі. Голова Кримської респ. спілки Всеукр. орг. дослідників фольклору. Член НСКУ.

Тв.: для баяна з струн. орк. – Концерт, для фп. з орк. – Концерт; Струн. квартет; для кларнета і фп. – Сюїта; для фп. – Соната, цикл «Напівказки», Токата, «Акваварелі», п'єси; романи, обр. укр. нар. пісень для хору; музика – експериментальна («Крізь сфери» – для роля і ниток, «Лаунж» – для фп. і фонограми), комп'ютерна, імпровізаційна, джазова; музика до вистави механічних ляльок, до кінофільму.

ШПАКОВСЬКА Віта (Вікторія) Анатоліївна (19.08.1965, Київ) – композитор. Дочка Н.Андрієвської. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції В.Кирейка і Л.Колодуба (1989). 1990–92 – зав. муз. частини Київ. т-ру «Кін» на Подолі, з 1992 – Київ. т-ру юного глядача.

Тв.: мюзикл «Честь» (за повістю М.Гоголя «Тарас Бульба», 1992); Симфонічна поема (1990); Струн. квартет (1990); для естр.-симф. орк. – «Місто на мхарах» (1992); хори, романи, дит. пісні, естр. пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Токарев Ю. Вікторія Шпаковська// Культура і життя, 1993, 29 трав.

ШТАЙГЕР Василь Касьянович (08.02.1892, Одеса – 1947, там само) – композитор, диригент, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. теорії музики і композиції В.Малішевського (1921). З 1912 викладав спів у школах, гру на дух. інстр., диригував струн. орк. у дит. будинку. З 1930 – зав. муз. частини Одес. драм. т-ру ім. Револуції, 1941–43 – диригент Міського укр. драм. т-ру у Рівному.

Тв.: муз. комедія «Кохання Верховин» (лібр. А.Демо, 1941–42); для симф. орк. – Симфонія (1921); для хору з орк. – кантата «Слава» (сл. В.Лебедева-Кумача, 1922); «Київська балада» (сл. Г.Плоткіна, 1945) та ін.; Струн. квартет (1922); для фп. – Соната; для дух. орк. – п'єси; хори, романси, пісні; музика до 60 театр. вистав, кінофільму.

Літ.: Композитори Одеси// Рад. музика, К., 1934, №10.

ШТЕЙНБЕРГ Лев Петрович (15.09.1870, Катеринослав, тепер Дніпропетровськ – 16.01.1945, Москва) – диригент, композитор, муз.-громад. діяч. Закін. Петерб. консерваторію (1893) по кл. композиції М.Соловйова (навчався у М.Римського-Корсакова), по кл. фп. К.Фан-Арк і М.Рубінштейна, по кл. гармонії А.Лядова. Диригент оперних т-рів Петербурга (1892), Москви (1901), Саратова (1903), Харкова (1910–13), Києва (1911–14) та ін., виступав за кордоном під час «Рос. сезонів» С.Дягілева. Згодом працював як диригент у Києві (1917–24), Харкові (1924–26), в Москві у Великому т-рі (1928–41, 1943–45). Викладач Моск. консерваторії, проф. (1937–41). Співорганізатор т-рів і філармоній Києва та Одеси. Інстру-

ментував оперу «Тарас Бульба» М.Лисенка і вперше поставив її на сцені Харків. оперного т-ру (1924). Герой Праці (1925), н. а. СРСР (1937).

Тв.: музична хроніка «Джон Рід» (1932), балет «Міра» (1924, пост. у Харкові); 2 кантати; для симф. орк. – 4 симфонії, Симф. сюїта, Симф. поема, симф. картина «Україна» (1925); Струн. квартет; для фп. – Траурний марш, для скр. і фп. – «Сумна пісня»; для голосу і фп. – «Коліскова» (сл. В.Брюсова) та ін.

Літ.: Клиш В., Мазепа Л. Концертно-музичне життя// ІУМ, т.3, К., 1998; Терещенко А. Кантата і ораторія// ІУМ, т.4, К., 1992;

ШТЕЙНБЕРГ Семен Наумович (21.06.1887, Одеса – 20.07.1955, Чернівці) – композитор, диригент, скрипаль, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції В.Малішевського і Ф.Міроновича. 1902–16 – оркестрант, з 1919 – диригент т-рів у Миколаєві, Києві та ін. З 1949 – викладач Чернів. муз. уч-ща.

Тв.: для симф. орк. – 6 симфоній, сюїти, рапсодії; для скр. з орк. – Концерт; 6 струн. квартетів; для 2-х баянів – «Буковинська рапсодія»; пісні; музика до театр. вистав (понад 150).

Літ.: Лосев М. Окрилений музикою// Рад. Буковина, Чернівці, 1987, 25 груд.

ШТОГАРЕНКО Андрій Якович (15.1.1902, с. Нові Кайдаки, обл. Дніпропетровська – 16.09.1992, Київ) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова (1936). 1954–68 – ректор Київ. консерваторії, з 1960 – проф., зав. кафедри композиції (1968–1990). Серед

учнів – Я.Губанов, Ю.Іщенко, І.Поклад, В.Філіпенко та ін. З. д. м. УРСР (1947), н. а. УРСР (1970), н. а. СРСР (1972), Герой Соц. праці (1982). Лауреат держ. премій СРСР (1946, 1952), Держ. премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1974). 1968–89 – голова правління СКУ (її член з 1932).

Тв.: вок.-симф. – симфонія-кантата (№1 «Україно моя» (сл. А.Малишка, М.Рильського, 1942–43), кантати – «Переможцям – слава» (співатор Д.Клебанов, 1943) та ін., сюїти – «Шевченкіана» (сл. Т.Шевченка, 1963), «Дружба народів» (сл. А.Ісаакяна, 1964) та ін.; для симф. орк. – 6 симфоній: №2 («Пам'яті товариша», 1966), №3 («Київська», 1971–72), №4 («Симфонічні казки», 1973), №5 (1975–76), №6 («Біографічна», 1983); 5 сюїт – №1 («Дитинство» за М.Горьким, 1934), №2 («Пам'яті Лесі Українки», 1951), №3 (1959), №4 («Молодіжка» (1965), №5 («Піонерська», 1969); «Симфонічні образи» (1973), поема «Перемога» (1985) та ін.; для струн. орк. – поема «Душа поета», присв. Т.Шевченку (1957), «Молодіжка поема» (1958) та ін.; для голосу з орк. – цикли: «Дівоча доля» (1935), «Про забутих людей», балади; для фп. з орк. – сюїта «Партизанські картини» (1959), Концертино (1973), «Поема-концерт» (1977), «Симф. танці» (1980); для флейти, челести і струн. орк. – Дивертисмент (1967); для скр. з орк. – Концерт (1969), Концертино (1973); струн. квартет «Вірменські ескізи» (1960); для влч. з орк. – Концерт (1985); фп. тріо «Молодіжне» (1962); для скр. і фп. – Чотири укр. танці (1976); для влч. і фп. – Балада, «Жартівливий марш» (1965),

Соната (1971); для фп. – 3 поеми «Пам'яті музикантів» (1960), «Образи» (1974); для 2-х фп. – транскрипція на тему «Запорозького маршу» М.Лисенка (1974); для баяна – п'єси, танці; хори, романси, пісні для дітей; музика до театр. вистав, кінофільмів.

Літ.: Зноско-Боровський О. Андрій Штогаренко, К., 1947; 1951; Боровик М. А. Я. Штогаренко. Нарис про життя і творчість, К., 1961; він же. Творчість Андрія Штогаренка, К., 1965; Виноградов Гл. Андрій Штогаренко, К., 1973, 1985; Козлов В. Хоровоє творчество А.Штогаренко, М. 1967; Хіврич Л. «Партизанські картини» А.Штогаренка, К., 1963; Творчість А.Штогаренка. Зб. статей, упор. Т.Кравцов, К., 1979; Писаренко Б. Музика Нових Кайдаків, К., 1990; Горюхіна Н. Друга симфонія А.Штогаренка// Укр. муз.-во, вип.3, К., 1968; Клиш В. З фортепіанного альбому// Музика, 1977, №4; Шевченко Н. «Етюдкартини» А.Штогаренка// Музика, 1979, №4; Лисенко Н. У танцювальному жанрі// Музика, 1983, №5; Гордійчук М. Третя («Київська») А.Штогаренка// авт. зб. Музика і час, 1984; він же. Спасибі за музику// Культура і життя. 1987, 18 жовт.; він же. Дивосвіт Андрія Штогаренка// там само, 1992, 17 жовт.; Яворський Е. Слово про Майстра// Музика, 1992, №6.

ШТОКАЛКО Зіновій Павлович (літ. псевдонім – **Зіновій БЕРЕЖАН**) (25.05.1920, Бережани на Тернопільщині – 28.06.1968, Нью-Йорк) – співак-бандурист, письменник, композитор-аматор. За фахом лікар. Закін. мед. студії в Мюнхені (1951). Гри на бандурі навчався приватно у Б.Клевчуць-

кого і Ю.Сінгалевича. З 1952 жив у США, соліст і член управи капели бандуристів ім. Т.Шевченка в Детройті. Автор істор.-теор. праць про бандуру, «Кобзарського підручника» (Едмонтон-Київ, 1992), літ. тв. «На окраїнах ночі» (Штутгарт-Нью-Йорк, 1977). Записував козацькі думи. Автор тв. для бандури.

Літ.: Зіновій Штокалко. До питань про теорію і практику сучасного кобзарського мистецтва// Матеріали до укр. мист-ва/ ІМФЕ, К., 2003.

ШУАЄВ Каміл Джамалуттинович (02.02.1956, Махачкала, Дагестан) – композитор, педагог. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції І.Ковача (1980). 1978–81 – керівник естр. оркестру, 1981–1986 – постановник конц. програм та інженер фонтана світломузики, з 1986 – викладач Харків. сільсько-господарського ін-ту. Лауреат Всеукр. конкурсу хорових творів (1984), Всес. конкурсу композиторів, присв. 40-річчю Перемоги (Москва, 1985). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Симфонія (1980); для кам. орк. – Симф. картина (1986); Струн. квартет (1978); для скр. і фп. – варіації «В народному дусі» (1977); для фп. – сюїта «Дагестанські замальовки» (1978, 1981), Дитячий альбом, прелюдії та ін.; для флейти і фп. – Сюїта (1979–82); хори – поема «Русь» (сл. В.Смирнова, 1984) та ін., романси на сл. Р.Бернса, Р.Гамзатова та ін.; пісні.

ШУКАЙЛО Людмила Федорівна (26.12.1942, Верхня Салда Свердлов. обл., Росія) – композитор, педагог. Закін. Харків. консерваторію по кл. фп. І.Поляк, по кл. композиції В.Нахабіна (1966).

З 1965 – викладач муз.-теор. предметів і композиції в Харків. ССМШД. З. д. м. України (1999). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – Сюїта (1965), Варіації (1985); для струн. орк. – 2 симфоністи (1964, 1990); для кам. орк. – Сюїта (1990); для фп. з орк. – Концерт (1966); для скр. з кам. орк. – Концертино (1973); для кларнета з кам. орк. – Концерт (2003); для анс. скрипалів – Мелодія, Скерцо (1970), «Унісон» (1986) та ін.; Струн. квартет (1963), Фп. тріо (1977); для 2-х фп. – Дивертисмент (1981), Концертино (1983); для фп. – 3 сонати (1960, 1962, 1986), Токата (1971), Укр. капричіо (1982), цикл п'єс для дітей, прелюдії та ін.; для влч. і фп. – Поема (1987); для блок-флейти і фп. – Сюїта; для альта і фп. – Рапсодія (1975); для кларнета і фп. – 4 мініатюри (1973); для сопрано, флейти і фп. – Вокаліз (1976); для хору без супр. – «Вечірнє сонце, дякую за день» (сл. Л.Коєнко), для дит. хору – кантата «Пори року» (сл. нар.); романси; вок. цикли для дітей на сл. І.Неходи; обр. нар. пісень.

Літ.: Тишко Н. Твір Л.Шукайло// Музика, 1975, №4.

ШУЛЬМАН Натан Борисович (28.08.1906, Одеса – 12.1986, Київ) – піаніст, педагог, композитор. Закін. Моск. консерваторію по кл. фп. О.Гольденвейзера (1935), аспірантуру при Київ. консерваторії (1940). З 1939 – викладач по кл. фп. Київ. консерваторії, піаніст-концертмейстер філармонії, працював з Л.Собіновим, М.Ворвулевим та ін. З. а. УРСР (1974).

Тв.: опера «Людина з легенди» (співавтор Є.Юцевич); для різних інстр. з симф. орк. – конц. п'єси;

для влч. і фп. – Елегія (1940); для фп. – Болеро, Дитячий альбом, конц. транскрипції; для балалайки – Болеро та ін.; для баяна – Соната (1959), для квартету баяністів – Сюїта; романси, пісні; обр. нар. пісень.

Літ.: Шульман Н. (літ. запис О.Бродського). Сторінки спогадів// Музика, 1998, №4.

ШУМЕЙКО Володимир Вікторович (21.01.1949, с. Глесватка Дніпроп. обл.) – композитор, педагог, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції М.Скорика (1973). Викладач Рівнен. філії Київ. ін-ту культури (1973–76), муз. редактор вид-ва «Музична Україна» (1979–84). Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – «Дума про трьох братів» (сл. нар., 1983–84), «Сонети мужності» (сл. В.Симоненка, 1984), «Поема» (1978), кантата «Пісні війни» (1970); для симф. орк. – Поема (1973), «Sinfonia brevis» (1980), симфонія «Винувідь» (1990); для кам. орк. – Чотири карпатські пасторалі (1978); для струн. орк. – «Intermezzo diatonico» (1983); для орк. укр. нар. інстр. – коломийка «Дума про Довбуша» (1978), сюїта «Карпатські візерунки» (1980), «Купальські досвітки» (1980), Концерт (1986), «Прадавні суголоси» (1992); «Складання» (2001); 3 струн. квартети (1971, 1974, 1989); для струн. квартету, валторни і фп. – Прелюдія, Токата і Арія (1977); для фп. – П'ять ескізів (1973), Партита (1981), Соната (1983); для скр. і фп. – Скерцо (1976); для валторни і фп. – Диптих (1979); для баяна – П'ять укр. нар. пісень (1973); для бандури і сопілки – П'ять веснянок (1973); п'єси – для

сопілки, для цимбал; для 4-х саксофонів – Квартет (1988); хори; Триканти «Старосвітські співаниці» та ін., пісні, дит. пісні; музика до худож. кінофільмів, телефільму.

Літ.: Сікорська І. Наче діамант у новій оправі...// Культура і життя, 1993, 29 трав.

ШУСТОВ Сергій Львович (22.06.1956, Мелітополь) – композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова (1981). З 1983 – редактор Одес. обл. телерадіо, з 1987 – звукорежисер обл. радіо. Лауреат Всеукр. фестивалю-конкурсу «Молоді голоси» (1981). Член НСКУ.

Тв.: телебалет «Дай дощу» (лібр. Ж.Каневської за мотивами африканського епосу, 1987); мюзикл «Ще раз про голого короля» (за п'єсою Є.Шварца, 1988); для симф. орк. – поеми: «Епічна» (1982), «Лірична» (1983–87); для фп. – п'єси; для к-баса і фп. – Соната; для естр.-симф. орк. – п'єси; для солістів і рок-групи – «Пісні застійних років» (1986); хори; пісні з фп. та з естр. орк.; вок. цикл «Перший сніг», дит. пісні.

ШУТЕНКО Кім Олександрович (17.10.1932, Харків) – композитор, педагог. Син Т.Шутенко. Закін. композиторський ф-т Моск. муз.-пед. ін-ту ім. Гнесіних (1956). 1954–59 – викладач в Якутську, 1959–62 – в Калужському, а з 1962 – в Кіровоград. муз. уч-щах. Член НСКУ.

Тв.: вок.-симф. – 2 сюїти (1956, 1970), ода «Пам'яті партизанів» (1970); для симф. орк. – 4 увертюри (1957, 1958, 1959, 1973), поема «Чугайстер» (1972); концерти – для фп. з кам. орк. (1966), для скр. з орк. (1969); п'єси – для кам. орк., для анс. скрипалів; для фп. – 27 фуг

на теми укр. нар. пісень (1992) та ін., п'єси для різних інстр.; для орк. нар. інстр. – Симфоніста (1965), Якутська увертюра (1957), «Пісня труда» (1972) та ін.; для баяна з орк. нар. інстр. – п'єси; хори, романси, пісні, дит. пісні (на сл. С.Жупанина, 1991); обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, хореогр. номерів.

Літ.: Долгих М. Концерт для дочки і фортепіано з оркестром// Кіровоградська правда, 1992, 17 верес.

ШУТЕНКО Таїсія Іванівна (05.10.1905, Харків – 15.09.1975, Київ) – композитор, педагог. Закін. Харків. муз.-драм. ін-т по кл. композиції С.Богатирьова (1930). З 1924 – викладач гри на нар. інстр. та теорії музики в муз. закладах. 1930–32 – аспірантка Харків. наук.-дослідного ін-ту педагогіки. 1934–37 навчалась в Моск. консерваторії по кл. композиції А.Александрова і М.Мясковского. Як член сім'ї «ворога народу» (дружина музикознавця О.Білокопитова, репресованого у 1937) була засуджена на заслання в мордовських таборах. 1944 звільнена (з 1945 жила в Новочеркаську), з 1956, після реабілітації – в Києві. Член СКУ.

Тв.: вок.-симф. – ода «Шлях до зірок» (1962), кантата «Слава жінці-трудівниці» (сл. А.Пашка, 1963); для симф. орк. – симфонія «Кармалюк» (1936–37), Увертюра (1956); для балалайки з орк. – 2 концерти (1953, 1954–56); для дух. орк. – Марш (1933); Струн. квінтет (1935); для фп. – п'єси (1934–36, 1958–61), Укр. пісня (1966) та ін.; для скр. і фп. – Варіації на молд. теми (1936); для влч. і фп. – Три п'єси (1958–59); п'єси – для банду-

ри, баяна; хори; романси на сл. Т.Шевченка, Л.Забашти, А.Пашка та ін.; вок. анс., пісні, пісні для дітей; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Флорін В. Пушкінські романси Таїсії Шутенко// Рад. музика, 1937, №2; Автобіографія// Музика – масам, К., 1928, №2; Комсомольці-музики// Музика – масам, К., 1929, №3-4; Кузик В. Справа радіокомітету// Музика, 1994, №3.

ШУТЬ Василь Кирилович (26.04.1899, м. Золотоноша на Черкащині – 23.08.1982, Чикаго, США) – композитор, піаніст, диригент, педагог. Закін. Київ. муз.-драм. ін-т по кл. композиції В.Золотарьова (1930). Зав. муз. частини і диригент муз.-драм. т-рів у Києві і на Донбасі. Був на каторжних роботах у Німеччині. З 1951 – в Чикаго, викладав гру на фп.

Тв.: для симф. орк. – 4 симфонії (остання – за мотивами тв. Т.Шевченка), 2 симфоністи, 2 скерцо, симф. поема «Ісус траву косив» (сл. Я.Савченка); для фп. з орк. – Концерт; для скр. з орк. – Концертино, для труби з орк. – Концерт; Струн. квінтет; 7 струн. квінтетів; Фп. секстет; 3 фп. тріо; для скр. і фп. – 2 сонати, п'єси; для фп. – сонати, п'єси; хори, романси, вок. анс., пісні на сл. Т.Шевченка, І.Франка, О.Олеся, Лесі Українки, П.Тичини, М.Рильського, О.Пушкіна, М.Лермонтова, О.Толстого; обр. нар. пісень.

Літ.: Недзведський М. Визначний творець музики// Нові дні, 1961, верес.; Лисенко І. Трагедія талановитого композитора// авт. зб. Музики сонячні дзвони, К., 2004.

ШУХ Михайло Аркадійович (14.12.1952, м. Красний Луч Луган.

обл.) – композитор. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Золотухіна (1977). Викладач Доцент муз. уч.-ща. З 2002 – доцент Київ. держ. пед. ун-ту. З. д. м. України (2001). Лауреат премії ім. С.Прокоф'єва (1991), премії ім. М.Лисенка (2003). Член НСКУ. Всеукр. гільдії кінорежисерів «24*1».

Тв.: вок.-симф. – цикл «Солопиви» (сл. нар. 1977); для солістів і хору без супр. – кантата «Из повести временных лет» (за літописом Нестора, 1981); для солістів, чол. хору та інстр. анс. – «Легенда про мертвого солдата» (сл. Б.Брехта, 1981); для солістів, хору, органа, фп. і ударних – меса «In excelsis et in terra» (1992); Реквієм «Lux Eterna» (на канонічні латин. тексти та вірші рос. поетів-символістів, 1988), концерт «Возроди, утверди меня» (сл. Н.Шноралі, 1989), «Всім уєопшим» (1986), «Et incarnatus» (на канонічні латин. тексти, 1994); для голосу і органа – «Kyrie eleison», «Lacrimosa», «Agnus Dei» (1991); органа меса «Via dolorosa» (1989); для органа – «И сказал я в сердце моем» (1992); «Медитация» (2000); для симф. орк. – симфодрама «Віктор Хара» (1977), Симфонія №1; для кам. орк. – Симфонія №2 (1987); для 3-х скр. – «Пам'яті Д.Шостаковича» (1975), для 16-и струн. – Камерна симфонія (1996); для голосу, флейти, ударних і читця – «Пісні весни» (сл. давньокитайських поетів, 1986); для квінтету дух. – сюїта «Одного літнього дня» (1985); для фп. – сюїта «Старовинні галантні танці» (1980); для різних інстр. – п'єси; хор. цикли – на болг. нар. сл. (1980), на сл. О.Прокоф'єва (1981), А.Барто; 3 хори на сл.

О.Блока (1983) та ін.; пісні для дітей; музика до лялькових вистав.

Літ.: Сютя Б. Камерна музика молодих// Культура і життя, 1992, 24 жовт.; Варнавская В., Филатова Т. В поисках гармонии// Муз. академия, 1996, №2.

ЩЕПОТЬЄВ Володимир Олександрович (літ. псевдонім – **В.БУДИЩАНЕЦЬ**) – 07.11.1880,

Павленки, повл. Полтави, 1937) – фольклорист, композитор, перекладач, музикознавець, літературознавець. Закін. Петерб. духовну академію. Працював викладачем у Полтаві, 1917 – в Учительському ін-ті, згодом – проф. Ін-ту нар. освіти. 1929–34 перебував на засланні на Алтаї, 1937 знову репресований. Автор літературних і музикознавчих праць, збирав нар. пісні, пропагував укр. музику, перекладав оперні лібрето, фрагменти з опер, тексти романсів, хорів. Серед муз. тв. (108 назв) – лірико-комічна опера «Семінаристи» (лібр. власне), пісні, ансамблі, хори на сл. Б.Грінченка, М.Некрасова, Лесі Українки, Ф.Тютчева, О.Олеся, Г.Чупринки та ін., гармонізація для хору без супр. укр. нар. пісень.

Літ.: Івахненко Л. Володимир Щепотьєв// Музика, 1994, №6; Бабенко Л. Блискучий талант професора Щепотьєва //Нар. творчість та етнографія, 1996, №4; Лазорський М. Страдницький шлях української пісні// там само.

ЩЕРБАКОВ Ігор Володимирович (19.11.1955, Дніпропетровськ) – композитор, муз. редактор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції В.Кирейка (1979).

1981–84 – ст. наук. співробітник наук.-метод. центру Мін-ва культури УРСР, 1985–92 – провідний редактор, зав. редакції вид-ва «Музична Україна». В.о. доцента кафедри композиції НМАУ. Муз. директор міжн. фестивалів «Міжн. форум молодих» (1992–2000), «Музичні прем'єри сезону» (з 1999). Лауреат фестивалю «Композиторська молодь України» (1990, I премія). З. д. м. України (1996). Лауреат Нац. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1999). Голова правління Київ. орг. НСКУ (з 1999), член НСТДУ (2001).

Тв.: опера-ораторія «Тарас. Зоряна криниця» (1996); дит. опера «Пастка для відьми» (лібр. Г.Конькової за нар. казкою, 1997); мюзикли для дітей «Троє поросят» за п'єсою Ф.Млинченка, «Пригоди Каштанчика» за п'єсою В.Орлова та О.Вратарьова, муз.-сценічне дійство для солістів, дит. та вел. хорів, симф. орк. – «Ісус» (Пролог) (на канонічні тексти, 1998); для симф. орк. – Симфоніета (1986), концерти з орк. – 2 для фп. (1979, 1996); для скр. (1977–99); для кам. орк. – 2 «*Agia passione*» (1993, 1999 – для альт), для скр. і струн. орк. – «Покаянний стих» (1989), для 2-х скр. – Канцона (1999); для скр. і влч. – Соната (1985), для флейти і фп. – «Еклога» (1981), для сопрано, органа, 4-х флейт і ударних інстр. – «*Agnus Dei*» (1993–96); для орк. нар. інстр. – «І шумить, і гуде» (2003); для фп. – 2 сонати (1982, 1994), романтична елегія «Коли втомлене серце» (1993); для жін. хору – «*Stabat Mater*» (на канонічні тексти, 1992), для хору без супр. – «Ознака вічності» (сл. Л.Костенко, 1997), Три хори (сл. О.Фета, М.Воробйова), «Православний хоровий концерт пам'яті

С.Рахманінова» (1996), «Мадригал» (сл. Лесі Українки, 2001), «Богородице Діво, радуїся» (1999), для дит. хору з фп. – зб. «Босоніж по землі» (1987); пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Сюта Б. Камерна музика молодих// *Культура і життя*, 1992, 24 жовт.; він же. Контури фестивалю// *Муз. академія*, 1993, №1; Чекан Ю. На захист духовності// *Музика*, 1990, №5; Ланцута Л., Рахунова І. Відверто про музику і про себе: розмова з композитором// *Музика*, 1995, №6; Берегова О. Потяг до вічності// *Укр. культура*, 1996, №4; Конькова Г. Ігор Щербаків. *Agia passione*// авт. зб. *Спрага музики*, ч.1, К., 2001.

ЩЕТИНСЬКИЙ Олександр Степанович (22.06.1960, Харків) – композитор, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції В.Борисова (1983). Викладач композиції харків. ДМШ (1983–90), Ін-ті мистецтв (1991–95). Співорганізатор фестивалів суч. кам. музики, координатор програм Міжн. форуму музики молодих у Києві (з 2001). Лауреат III Міжн. конкурсу ім. К.Сроцького (Польща, 1990), IV Міжн. конкурсу духовної музики в м. Фрібурзі (Швейцарія, 1991), Міжн. конкурсу ім. В.Лютославського (Польща, 1995), Міжн. композиторського конкурсу ім. А.Дюїїє (Франція, 1996), Міжн. конкурсу ім. Г.Малера, 1998, Австрія). Член НСКУ.

Тв.: кам. опера «Благовещеніє» (лібр. О.Паріна за 1-ю главою Євангелія від св. Луки, 1998); для симф. орк. – Адажіо (1980), Поема (1984), «*Prima vista*» (1997); концерти з симф. орк. – для влч. (1982), для флейти (1993); для кам. орк. – «*Pro memoria*» (1979), «Ан-

тифони» (1986), «Глоссолалії» (1989); для кам. анс. – «Ламенто» (1990, «Обличчям до зірки» (1991), «Музика Задзеркалля» (1992), «Промінь надії» (1992), «Нині опускаєш» (1993), «Шлях до медитації» (1990), «Дивлячись на небо», «Післямова» (1990–93); «Зимова елегія» (1994), «Тихими голосами» (1995), «Па-де-де» (1996); Струн. квартет (1991); для блок-флейти, вібрафона і тамтама – Квінтет (1991); для дерев. дух. і валторни – Квінтет (1987); сонати – для кларнета і фп., для кларнета і органа, для альт-соло, для 2-х фп., для скр. і фп., для баяна; для фп. – Соната, Фантазія, «Моленіє о чаше», «Хвалить ім'я Господнє» та ін.; п'єси – для органа, альт, влч., вібрафона, баяна, 2-х гітар; для сопрано і струн. квартету – «Слово проповідника» (1991); хор. цикли; для хору і 2-х дзвонів – кантата «Світло в одкровенні» (1989); для дит. хору і анс. ударних – «Різдво Предтечі» (1992); для хору та струн. – «Латинська меса» (2003), Реквієм (1991–2204); цикли романсів; записи укр. нар. пісень.

Літ.: Редакционные беседы// *Муз. академія*, 1992, №2; Сюта Б. Камерна музика молодих// *Культура і життя*, 1992, 24 жовт.; він же. Контури фестивалю// *Муз. академія*, 1993, №1; Очеретовська Н. Молодий та зрілий// *Культура і життя*, 1992, 31 жовт.; Юферова З. Нова музика// *Музика*, 1996, №5; Звукове «я» Олександра Щетинського: розмова з О.Жарковим// *Музика*, 1997, №2.

ЩИРЦЯ Дмитро Олексійович (15.07.1976, Київ) – композитор, викладач, магістр. Закін. НМАУ по кл. композиції Є.Станковича (2001), її аспірант. Член НСКУ.

Тв.: для струн. – Симфонія, для фп. з кам. орк. – Концерт; струн. квартет – «Музика для 4-х струнних» (2-а ред.), для міш. хору без супр. – «Святий Боже» (сл. канонічні), для хору без супр. – «Деся на дні моїх ночей».

ЩУРОВСЬКИЙ Петро Андрійович (24.02.1850, Полтавщина – 27.09.1908, Курськ) – композитор, педагог, диригент, піаніст, муз. критик. Навчався в Моск. консерваторії по кл. композиції П.Чайковського, по кл. фп. О.Дюбука. Виступав як журналіст під псевдонімом Зуб. 1874 і 1879–80 – капельмейстер Великого театру. Диригував оперними виставами в провінції, гастролював у Берліні, Копенгагені, Празі. З 1894 викладав муз. дисципліни в Курську. Уклав зб. нац. гімнів держав світу (1890), довідник музикантів (1905). Автор опер «Коваль Вакула» (за М.Гоголем) і «Богдан Хмельницький», орк. сюїт, п'єс для фп., вок. дуєтів, романсів («Ой маю, маю я оченята»), сл. Т.Шевченка та ін.).

Літ.: Некролог// *Рус. муз. газета*, СПб, 1908, №11; *УМ*, т.2, К., 1990, т.3, К., 1990.

ЩУРОВСЬКИЙ Юрій Сергійович (28.04.1927, Київ – 13.10.1996, с. Прохорівка, повл. Канева, перепохований у Києві) – композитор, муз. редактор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Б.Лятошинського (1951), там само – аспірантуру (1954). Муз. редактор вид-ва «Мистецтво» (1951), зав. муз. частини Київ. хореогр. уч-ща (1951–52), викладач теор. предметів Київ. консерваторії (1952–55), муз. уч-ща (1955–60), ДМШ №14, ст. редактор вид-ва «Музична Україна» (з 1973). Член СКУ.

Тв.: балет «Пісня про дружбу» (лібр. М.Гольдріна, 1961); вок.-симф. – поема «Гірська легенда» (сл. Л.Дмитерка, 1951), Ода-увертюра (1982), 2 кантати (1952, 1984); для симф. орк. – 2 симфонії (1962, 1966), Скерцо (1950), 3 увертюри (1954, 1965, 1985), 2 поеми (1958 – пам'яті М.Островського, 1963 – «Монумент слави»), Муз. картина (1952), для дит. струн. орк. – сюїта «Народні фрагменти» (1959); для орк. укр. нар. інстр. – поема «На рідних просторах» (1973), 4 укр. рапсодії (1973, 1993, 1995, 1996), для баяна з орк. – муз. картина «Поля мої незорі» (1986), Фестивальна увертюра (1986), Маленька укр. симфонія (1993), Концертна увертюра (1993) та ін.; для дух. орк. – Вальс (1958); для труби з орк. – Концерт (1970); для скр. з орк. – Елегія (1962); кам.-інстр. – Струн. квартет (1949), для квартету влч. – п'єси (1966), для фп. тріо – Балада; п'єси – для струн. інстр. і фп., для кларнета і фп.; для фп. – Соната (1951), п'єси, зб.: «Прогулка» (1975), «Калейдоскоп» (1982), «Вибрані твори для фп.» (1987), дит. концерти – для баяна, бандури, скр., цимбал, фп. (клавіри), п'єси – для 2-х фп., для фп. в 4 руки; п'єси – для ксилофона, дух., гітари, бандури та ін. хори; романси, пісні, пісні для дітей – зб. «Веселий дощик» (1981, 1986); музика до худож. і хрон. кінофільмів, радіо- і телепередач. Завершення за ескізами та оркестрування «Української фантазії» М.Римського-Корсакова.

Літ.: Скороход К., Кирейко В. Молоді композитори// Рад. мистецтво, 1953, 9 груд.; Назар Н. Перерваний каданс...// Музика, 1997, №2; вона ж. Откровение. Композитор Юрий Шуровский известный и неизвестный, К., 2002.

ЮДЕЛЕВИЧ Данило Романович (28.07.1926, Київ) – піаніст, педагог, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. фп. С.Слівака (1949), по кл. композиції Л.Ревуцького (1950). Викладач Київ. консерваторії, згодом – Київ. ССМШД. Автор Фп. концерту, Фп. тріо, п'єс для фп., хорів, романсів, пісень.

Літ.: Павкович В. Про дитячу музичну творчість// Рад. музика, 1940, №5.

ЮРІНА Людмила Єгорівна (16.01.1962, м. Узин Київ. обл.) – композитор, педагог. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Штогаренка і Є.Станковича (1990), пройшла асистентуру-стажування (1998) у Є.Станковича. Працювала в театрі-студії «Коло» (1990–92). З 1995 – викладач Київ. консерваторії – НМАУ, Київ. ДМШ № 35. Член НСКУ, Асоціації Нова музика, асоціації «Музика Феміна Мюнхен» (Німеччина).

Тв.: для симф. орк. – «Modus cont» (1988), «Intro» (1991), «...end- less...» (1997), для 19-и струн. – «Ран-Нан» (1992); для тромбона з орк. – Концерт (1989); для кам. ансам. – «Музика на воскресіння Христа» (1990); для квінтету дух. інстр. – «Геометрикум» (1993); для ансам. ударних – «Екаграта» (1993), для гобоя соло – «Якомога швидше» (1998); для тромбона соло – «Дезінтеграції» (1994); для флейти соло – Гемма (1999); для тромбона, к-баса, фп. та ударних – «Xing» (1997); Струн. квартет (1987); для 2-х влч. – «Distanzierung» (1996); для флейти, влч. і фп. – «Звукова ілюзія» (2000), для сопрано і кам. ансам. –

«Рао Ноала» (1991); для фп. – дит. п'єси, етюд, Ритурнелі (1995); музика до театр. вистав.

Літ.: Чекан Ю. Контури фестивалю// Муз. академія, 1993, №1; Мовчан С. // Музика, 1994, №5.

ЮСИМ Григорій (Гор) Емануїлович (19.03.1954, Одеса) – композитор. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова (1977). Лектор-музикознавець Херсон. (1977–78), Одес. (з 1979) обл. філармоній. 1992 виїхав до ФРН. Був членом SKU.

Тв.: для симф. орк. – «Симфонічний барельєф» (1977), Симфоніста (1981), Дилтих (1984); для фп. – Соната (1976); для скр. і фп. – Соната (1982), п'єси; для влч. – Соната (1980); для флейти, альтової флейти і фп. тріо – Концерт-бароко (за твором А.Карпентера, 1980); для 6-струн. гітари – п'єси; джаз-фантазії; вок. цикли – «Шепіт серця» (1977), «Дитячий світ» (1983), «Сдине право» (1985); пісні.

ЮХНОВСЬКА Нішель Григорівна (01.03.1931, Харків – 05.10.1997, там само) – композитор. Закін. Харків. консерваторію по кл. композиції Д.Клебанова (1953). Член SKU.

Тв.: опера «Павка Корчагін» (1961); для симф. орк. – поема «Як гартувалася сталь» (1953); вок. симф. – поема «Весна Жовтня» (сл. М.Аронса, 1970); для фп. з орк. – Закарпатська рапсодія (1959); для скр. з орк. – Концерт-поема (1978); для струн. квартету – Молодіжна поема (1952), «Кавказькі акварелі» (1965); п'єси – для фп., для скр. і фп., для влч. і фп., для саксофона з естр.-симф. орк., хор без супр. «Гренада» (сл.

М.Светлова); романси, вок. цикли (1955–83), пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. і телевізій.

ЮЦЕВИЧ Євген Омелянович (07.07.1901, с. Добровеличківка на Єлисаветградщині, тепер Кіровоград. обл. – 01.06.1988, Київ) – композитор, диригент, педагог. Брав уроки з композиції у М.Погадаєва, П.Молчанова, В.Золотарьова, Л.Ревуцького. 1922–31 – диригент самод. колективів, 1931–41, 1944–61 викладач муз. акустику та інструментування для дух. орк. в Київ. консерваторії. Член SKU.

Тв.: опери – «Вирок» (за п'єсою С.Левітіна, 1928), «Журавель і чапля» (лібр. С.Тобілевич, 1940), «Кирило Кожум'яка» (лібр. власне за нар. переказами, 1948–81), «Вулкан» (лібр. власне, 1957, 2-а ред. 1959), «Людина з легенди» (співавтор Н.Шульман, 1968), «Сильні духом» (за повістями Д.Медведєва і М.Струтинського, 1970, 2-га ред. 1980); кантати (1939–70); для симф. орк. – 2 симфонії (1932, 1943 – «Героїчна»), Скерцо (1943); для орк. нар. інстр. – Симфоніста, фантазії на нар. теми, танці та ін.; для дух. орк. – 3 увертюри, «Укр. рапсодія», марші, танці; для фп. – 24 фуги, 4 фуги на теми укр. нар. пісень, Сюїта, прелюдії та ін.; п'єси – для скр. і фп., для нар. інстр.; хори; вок. цикли, романси; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Музикознавчі праці: Настройка венської гармоні, К., 1939; Маллий духовий оркестр. К. 1947, 1956, 1960; Музичні інструменти, К., 1962 та ін.

Літ.: Швачко Т. У річчизі класичних традицій// Музика, 1982, №3.

ЯВОРИК

ЯВОРИК Олександр Володимирович (16.03.1946, Київ) – композитор, муз. редактор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції Ю.Іщенко і Л.Колодуба (1975). Музикант інстр. анс., зав. муз. частини Київ. т-ру юного глядача, співробітник Будинку композиторів України. 1978–83 – редактор вид-ва «Музична Україна». Член НСКУ.

Тв.: кам. балети – «Ой під вишнею» (1981), «Міщанин-шляхтич» (1987), балет-симфонія «Берега Картузька» (за повістю О.Гаврилюка, 1962); опера «Здрастуй, зоре!» (1979), мюзикл «Граф Монте-Крісто» (1985); для симф. орк. – Симфоніста (1977), 4 сюїти для різного складу (1990–94); концерти – для валторни з орк. (1961), для труби з орк. (1983); для струн. орк. – Камерна симфонія (1984), Маленька симфонія (1990); для солістів і естр.-симф. орк. – сюїта «Ранок Батьківщини» (сл. В.Морданя, 1982); для подвійного квінтету дерев. дух. інстр. – прелюдії і фуги; для баяна з естр.-симф. орк. – Концерт (1985); для флейти з орк. – «Рапсодія» (1986–88); для орк. нар. інстр. – 2 конц. рапсодії (1983, 1989), Поема (1985); п'єси з орк. – для бандури, для гобоя, для сопілки; 2 струн. квартети (1968, 1980); для дерев. дух. – 2 квінтели (1969, 1981); для дух. орк. – Концерт (1985); для гобоя і фп. – Сонатина (1977); для фп. – Соната (1980), Токата (1983); для голосу і фп. – «Сім новелет» для дітей (сл. Г.Бойка, 1982), вок. цикл «Посмішки літа» (1987); естр. пісні та інстр. п'єси; музика до театр. вистав, радіопостановок і телефільмів.

ЯВОРСЬКИЙ Болеслав Леопольдович (20.06.1877, Харків – 26.11.1942, Саратов) – муз. теоретик, піаніст, педагог, муз. діяч, композитор. Вихованець Київ. муз. уч-ща РМТ по кл. фп. В.Пухальського, теор. предмети вивчав у Є.Риба (1898). Закін. Моск. консерваторію по кл. теорії композиції С.Танєєва, по кл. фп. Н.Шишкіна (1908), її проф. (1938–42). 1916–21 – проф. Київ. консерваторії (з 1918 – Муз.-драм. ін-т ім. М.Лисенка), 1917–21 – директор Нар. консерваторії в Києві. З 1921 – у Москві. Серед учнів – М.Леонтович, Г.Верьовка, М.Вериківський, П.Козицький та ін. Створив теорію ладового ритму. Д-р мист-ва (1941). Серед муз. тв. – обр. укр. нар. пісень.

Літ.: Надененко Ф. Будова музичної мови: Основи системи Б.Яворського, вип. 1, К., 1925; Яворський Б. Воспоминания, статьи, письма, М., 1964, 1972; Кулаковский Л. Деякі твердження зі вчення Б.Л.Яворського// Музика, 1924, №10–12; Протопопов С. Памяти Б.Л.Яворского// Инфомац. сб., вып. 5-6, М., 1944; Аністратенко Ж. Б. Яворський у Києві// Музика, 1977, №4; Козловський А. О некоторых грустных традициях и коррективах исполнения// Муз. академия, 1993, №2.

ЯЖЕВСЬКИЙ (XVII ст.) – церк. композитор. Згадується в «Реєстрі нотних тетрадей» Львів. братства за 1667 р. Автор Служби Божої на 8 голосів, 2-х канонів.

ЯКИМЕНКО (в рос. написанні – **АКИМЕНКО**) **Федір Степанович** (20.02.1876, с. Піски, передмістя Харкова – 03.01.1945, Париж) – композитор, піаніст, диригент, педагог. Брат Я.Степово-

го (Якименка). З 10 років був учнем і співаком Придворної співацької капели в Петербурзі, керованої М.Балакіревим. Закін. Петерб. консерваторію по кл. композиції М.Римського-Корсакова, А.Лядова, Я.Вітола, по кл. фп. К.Черні, по кл. органа Гоміліус (1914). 1901–03 – викладач Тифліського уч-ща, 1903–06 – муз. школи в Ніцці (Франція), 1906–11 – Харк. уч-ща та ін-ту шляхетних дівчат, муз. школи в Петрограді. 1915–18 – викладач, 1919–23 – проф. Петроград. консерваторії (перший вчитель І.Стравинського з гармонії). Виступав як диригент і піаніст. 1903–06 і з 1923 жив у Франції, 1924–26 – у Празі, де був проф. і деканом в Укр. Високому пед. ін-ті. Творчо співкував з М.Римським-Корсаковим, О.Скрябіним, М.Балакіревим, В.Золотарьовим, М.Политовим-Івановим, С.Дягільєвим, франц. муз. критиком та лібретистом М.Кальвокорессі та ін.

Тв.: опера «Фея снігів» («Альпійська царівна», за Г.-Х.Андерсеном, 1914); для симф. орк. – Симфонія (1915), Лірична поема (1899), поема-ноктурн «Ангел» (за М.Лермонтовим, 1915), Концертна увертюра, Фантастичне скерцо, «Відлуння в зорях» (1908), легенда «Русалка», Балетна сюїта та ін.; для влч. – Концерт (1915); Струн. тріо, Струн. квартет; для фп. – Соната-фантазія, Укр. сюїта, «Укр. малюнок», 27 прелюдій та ін.; кам. анс. – для скр., влч., дух. інстр. з фп. (зокрема «Пісня селянина» для гобоя); хори – на сл. Т.Шевченка («У перетину ходила», «Зоре моя вечірняя», «Чого мені тяжко») та ін., для міш. хору – 30 укр. мелодій, 6 колядок; церк.

композиції – «Отче наш», «Херувимська»; романси на сл. рос. і укр. поетів («В пісні – мука», «Ти не дивуйсь»), «Не залетється співом серце» та ін.); обр. і аранжування для фп. укр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: Підручник гармонії (Прага, 1926); статті у пресі, літ. нариси.

Літ.: Каратыгин В. Российские композиторы// Аполлон, СПб, 1910, №2; Акименко Ф. Автобиографическая заметка// Рус. муз. газета, СПб, 1911, №11–12; Маценко П. Якименко Федір Степанович, Вінніпег, 1954; Вірета А. Якименко – представник імпресіонізму у Східній Європі. Internationaler musikwissenschaftlicher Kongress, 7, Kцлн, 1958, Kassel etc, 1959; Булат Т. Уперше про Федора Якименка// Музика, 1988, №4; Жук С. Мої зустрічі з Я.Степовим і Ф.Якименком// Музика, 1991, №5, передрук.; Вірета А. Уклін митцеві// Музика, 1991, №5; Лисько З. Федір Якименко – визначна, але малознана постать в історії української музики// Музика, 1994, №1, передрук.; Николаева Л. Повернути із забуття// Музика, 1995, №3.

ЯКОВЧУК Олександр Миколайович (21.05.1952, с. Черче Хмельн. обл.) – композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції А.Коломійця (1976). 1976–79 – муз. редактор Укр. радіо, 1979–83 – зав. муз. частини Київ. молодіжного т-ру. Лауреат респ. конкурсів на кращий твір, Респ. комсомольської премії ім. М.Островського (1988). З 1997 живе в Канаді. Заруб. член СКУ.

Тв.: опера «Незабутне» (за повістю О.Довженка, 1977), балет «Пригоди Смарагдового міста» (1987); вок.-симф. – кам. кантати:

«Балада про безсмертя» (сл. О.Деми-денка, 1976), «Капелі», (сл. Ю.Дру-їної 1985), кантати – «Ки-ївська зоря» (сл. П.Перебийноса, 1982), «Калинонька» (сл. І.Малко-вича, 1987), кам. кантата-симфонія «Явір» (сл. Б.Олійника, 1987), ораторія «Скифська пектораль» (сл. Б.Мозолецького, 1988), «Поділь-ські співанки» для сопрано з орк. та ін.; для симф. орк. – Пастораль, Гавот (1980), поема «Подвиг», «Золоті ворота» (1982), Симфонія (1987), симфонія «33» (1993); для кам. орк. – симфонія «Біоритми» (1988); для альта з симф. орк. – Концерт (1985); для струн. орк. – Сюїта (1976) Партита (1980); для скр., арфи, струн. і ударних – Ка-мерний концерт (1976); для сопрано з орк. нар. інстр. – Фольк-кантата (1991); для орк. нар. інстр. – «Веснянки», «В Кодрахах», «Дума», «Карпатський триптих», «Іва-нівські карогоди» (1987); для ансамбур – Рапсодія-дума (1980); для естр.-симф. орк. – увертюра «Мо-лодість», для баяна з естр.-симф. орк. – Концертна фантазія; кам. ансамблі; для фп. – п'єси; для міш. хору без супр. – Триптих (1977), хор. симфонія «Відгомін дитин-ства» (сл. Ю.Сердюка, 1987); для дит. хору – цикл «Горіховий дощ» (1986), кантата «Казка про Жука» та ін.; романси, естр. пісні (понад 100), обр. нар. пісень; музика до театр. вистав і кінофільмів.

Літ.: Тарасова Т. Утверджую-чи індивідуальність// Музика, 1984 №5; Гордійчук М. Інструменталь-на повість// Музика, 1988, №5; він же. І молодий, і ранній// Культура і життя, 1988, 22 трав.; Загайкевич М. «Пригоди в Смарагдовому місті»// Музика, 1989, №3; Єремен-

ко З. До репертуару піаніста// Музи-ка, 1989, №5.

ЯНІВСЬКИЙ Богдан-Юрій Ярославич (04.07.1941, Львів) – композитор, піаніст, педагог, муз.-громад. діяч. Закін. Львів. консер-ваторію по кл. фп. (1967), по кл. композиції (1978). 1963–67 – муз. редактор Львів. обл. радіо, з 1967 – зав. муз. частини Львів. т-ру юного глядача. Викладач (з 1991) Донец. консерваторії, Вищого муз. ін-ту у Львові (2000), доцент (1993), проф. (2001). Лауреат обл. комсомольської премії ім. О.Гав-рилюка (1969), з. д. м. УРСР (1980), н. а. України (1991), лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1995). Голова правління Львів. орг. СКУ (1983–95), Івано-Фр. осередку НСКУ. Член Нац. спілок журналістів і театр. діячів України.

Тв.: опера «Одеська балада» (за повістю Р.Іваничука, 1986); опера-ораторія «Золотий гомін» (1993), дит. опера «Царівна-жаба», дит. мюзикли – «Лис Микита» (за тв. І.Франка, 1980), «Всі миші люблять сир» (1987), «Том Соєр», «Білосніжка та сім гномів» (1990–93), «Хоробрий півник» (2003); для симф. орк. – сюїти: «Лісові картинки» (1978), «Танцювальна» (1981), «Іспанська» (1983), Кон-цертна увертюра (1982), для фп. з орк. – Концерт (1979); для фп. – соната «Рондо», Варіації, пре-людії, п'єси; для баяна – Закар-патський танок (1983); для хору без супр. – церк. композиції; пі-сні – «Червона калина» (сл. І.Фран-ка), «Балада про двох лебедів» (сл. І.Драча), «В пустелі сизих ве-чорів» (сл. Л.Костенко) та ін.; му-зика до театр. вистав (понад 100), теле- і мультфільмів. Статті у пресі.

Літ.: Зінків І. «Одеська балада» Б.Янівського// Музика, 1986, №4.

ЯНОВСЬКИЙ (справж. – **ЗИГЛЬ**) **Борис Карлович** (31.12.1875, Москва – 19.01.1933, Харків) – композитор, педагог, диригент, муз. критик. 1876–1910 жив у Києві, де закін. ун-т (1903), навчався гри на скрипці у свого батька, брав уроки з композиції у Є.Риба. З 1910 – в Петербурзі, 1916–17 – диригент приватної опери С.Зіміна в Москві. З 1918 – в Харкові, викладач муз. технікуму, муз.-драм. ін-ту. Член СКУ.

Тв.: опери – «Сорочинський ярмарок» (1899) та «Вій» (1900, за М.Гоголем, незак.), «Два П'єро, або Коломбіна» (1907), «Сестра Беатріса» (за М.Метерлінком, 1907), «1812 рік» (1912), «Флорентійська трагедія» (за О.Уайльдом, 1912), «Суламіф» (за О.Купріним, 1908, 2-а ред 1920), «Вільма» (за А.Чеховим, 1916), «Вибух» (за п'єсою Л.Макар'єва, 1927), «Дума чорного моряка, або Самійло Кішка» (лібр. Л.Углай-Красовського, 1927); балети – «Аравійська ніч» (1916), «Ференджі, або Вогні над Гангом» (1930); муз. комедія «Грунар» (за О.Пушкіним, 1929); для симф. орк. – «Східна сюїта» (1896), сюїта «Вій» (1899), «Фави і пастушка» (1902), Andante (1899), Інтермеццо на укр. нар. теми (1928); для струн. квартету – «Заздорівна» (1931), Квартет (1934); для фп. – Сюїта (1924); 18 дит. п'єс «Бублики» (1926); для влч. і фп. – Арія XVIII ст. (1908); хори; обр. укр. нар. пісень; музика до театр. вистав.

Літ.: Яновський Борис Карло-вич// Музика, 1927, №5-6; Лісовський Л. Опера «Вибух» Б.Яновського// там само; Біографічний по-

кажчик творів// Рад. музика, 1938, №1; Ольховський А. Творчість рад-янських композиторів України// Рад. музика, 1940, №3; Волинський Й. Балет «Ференджі» Б.Яновського// Рад. музика, 1940, №5; Беляєва М. Музично-критич-на спадщина Б.К.Яновського 20-х років// Укр. муз.-во, вип. 25, К., 1990.

ЯНЦО Віктор Степанович (28.07.1978, Мукачєво) – композитор, викладач. 1996-98 навчався у Вищому муз.-драм. ін-ті у Львові по кл. композиції М.Скорика, закін. 1999 НМАУ по кл. композиції С.Станковича. Лауреат конкурсу ім. В.Барвінського (1996). Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 2 симфонії (2001, 2002), для струн. орк. – Ка-мерна симфонія (1997), Сюїта (1998), Рондо (1998); для міш. хору без супр. – Камерна симфонія (1998), Струн. квартет (1999); для фп. – Сюїта (1997); для чол. сексте-ту – Сюїта (2001), «Різдвяний» та «Великодній» цикли (2002); для хору без супр. – «Поема» (сл. Т.Кобаль, 2002).

ЯРЕМЕНКО Сергій Іванович (10.10.1912, слобода Старокозача, Бєсарабія – 19.11.1997, Едмонтон, Канада) – композитор, скрипаль, диригент, педагог. Закін. Чернів. консерваторію по кл. скрипки Дж. Маноліу, по кл. композиції і дири-гування Д.Ончула (1941). 1941 – викладач муз. школи в Акермані (Білгород-Дністровський), 1944–52 – у Голландії, музикант симф. орк., диригент аматорських оркестрів і хорів. Викладач гри на скрипці в укр. Семінарії редemptористів (монаший чин) у Гланебрузі. З 1952 – в Канаді (Ванкувер, Ед-монтон), диригент оркестру хорів,

викладач муз. студії. З 1976 проводив семінари хор. диригентів у Канаді. Серед учнів – А.Вірста.

Тв.: опери – «Казка старого млина», «Мазепа»; оперета «Чорний лебідь»; кантата «Завойовники прерій», присв. першим укр. поселенцям у Канаді (сл. Я.Славутича); для симф. орк. – Поема; для струн. орк. – Мініатюрна сюїта, балада «Цвітка дрібная»; для дух. інстр. – Квінтет; Струн. квінтет; для скрипок – Тріо, 2 дуети; для скр. і фп. – 2 балади, п'єси; для фп. – Сонатина, п'єси, етюди; хори (бл. 100) – гімн «Єднаймося, братаймося!», «Сто літ»; Літургія; для міш. хору – «Саскачеванка» (сл. Я.Славутича), «Тужить далека Верховина» (сл. Т.Федорової), «Чорнобривці» (сл. О.Доріченка) та ін.; для жін. хору – «Колискова», «Вечірня година» (обидва на сл. Лесі Українки), «Топольська» (сл. О.Олесья), «Ластівка летіла» (сл. Р.Братуня), «Виростеш ти, сину» (сл. В.Симоненка), «Мережі» (сл. Г.Мура) та ін.; романси і пісні (понад 30), пісні для дітей (зб. «Сонечко»), музика до театр. вистав.

Літ.: Мащенко П. С. Яременко – композитор, Вінніпег, 1974; Гамкало І. Там процвітає й до нас долітає// *Культура і життя*, 1992, 24 жовт.; Зубанин Ф. Дуєт розкрилял// *Укр. культура*, 1992, №7; Устенко-Гайдай Г.// *Україна молода*, 1999, 13 берез.

ЯРОВА Тетяна Андріївна (23.07.1953, Миколаїв) – композитор, педагог. Закін. Одес. консерваторію по кл. композиції О.Красотова (1980). З 1982 – викладач Миколаїв. муз. уч-ща і ДМШ №2, з 1993 – худож. керівник дит. муз. т-ру «Мальвіна». Член НСКУ.

Тв.: комічна дит. опера «Імени-

ни з пригодами» (за казкою «Муха-Цокотуха» К.Чуковського, 1992); для струн. орк. – Симфонія (1982); для орк. нар. інстр. – «Скоморошина» (1983); для фп. – Соната (1981), 2 п'єси (1983), Адажіо і Фуга (1984), П'ять дит. п'єс (1984); для скр. і фп. – Соната (1978), для кларнета і фп. – Соната; хори; цикли дит. хорів; цикли романсів – «Земле рідна», «Жовте море»; естр. музика.

Літ.: Петренко О. День народження «Мальвіни»// *Музика*, 1993, №3.

ЯРОВИНСЬКИЙ Борис Львович (11.03.1922, Полтава – 29.12.2000, Харків) – композитор, диригент. Закін. військово-диригентський ф-т Моск. консерваторії (1942), Харк. консерваторію по кл. композиції С.Богатирьова і Д.Клебанова (1949). З 1959 – керівник і диригент студентського симф. орк. в Харкові, з 1964 – зав. муз. частини і диригент Харків. драм. т-ру ім. Т.Шевченка. З. а. УРСР (1972), н. а. УРСР (1977). Член НСКУ.

Тв.: опера «Лейтенант Шмідт» (лібр. В.Сокола, 1970); балети – «Пори року» (1959), «Марина» (1967); муз. комедії – «Біля самих верховин» (співавтор З.Заграничний, 1951), «Чарівний промінь» (1976); вок.-симф. – балада «Фронтובה тиша» (1949), Укр. святкова сюїта (1976), ораторія «Велика Вітчизняна» (1981) та ін.; для симф. орк. – 5 симфоній (1948, 1960 – «Романтична», 1984, 1980, 1986), 2 увертюри (1949, 1971), «Жалобний триптих» (1995); сюїти, поеми та ін.; для кам. орк. – п'єси; концерти з орк. – для фп. (1941), для труби (1953), для влч. (1974), для скр. (1983), для скр., альтя і влч. (1991); для ксилофона з орк. – фан-

тазія «Корольок» (1959), для скр. і струн. орк. – Маленький концерт (1976); Струн. квінтет (1940); для скр. і фп. – Поема (1952), Веснянка (1953), Вальс (1954) та ін.; для фп. – Варіації, прелюдії, Пісня (1942) та ін.; п'єси – для влч. і фп., для труби і фп., для орк. нар. інстр., для дух. орк.; хори, романси, пісні; обр. нар. пісень; музика до театр. вистав, кінофільмів, хореогр. композицій; оркестрування опер «Доля людини» і «Тихий Дон» І.Дзержинського, «Богдан Хмельницький» К.Данькевича.

Літ.: Швачко Т. Героїчна тема в опері// *Музика*, К., 1970, №6; Юферова З. Два авторських концерти// *Музика*, К., 1972, №5; Хасіна Г. Борис Яровинський// *Укр. муз.-во*, вип.15, К., 1980; Рощенко-Авер'янова О. Концерт батька і сина// *Музика*, 1999, №4-5.

ЯРОВИНСЬКИЙ Павло Борисович (20.05.1954, Харків) – композитор, валторніст. Син Б.Яровинського. Закін. Харків. ін-т мистецтв по кл. композиції Д.Клебанова і В.Борисова (1977). З 1973 – органіст-концертмейстер і валторніст Харків. т-ру опери та балету. Виїхав в Ізраїль. Заруб. член НСКУ.

Тв.: балет «Данко» (1975); для симф. орк. – сюїти: «Русь» (за картинами М.Реріха, 1975), «П'ять народних пісень» (1977), «Слов'янська сюїта» (1993), 3 симфонії: №1 – «Пам'яті С.Корольова» (1979), №2 – «Джордано Бруно» (1981), №3 – «В стилі ретро» (1984), №4 (1998), Симфоніста (1981), симф. поема «Меморіал» (1983), 4 мініатюри (1990), Адажіо (1997); для сопрано з симф. орк. – балада «Дрогобицький яр» (1993),

для баритона з орк. – балада «Невідомий солдат» (сл. М.Львова, 1979); для естр.-симф. орк. – Триптих (1980); для дух. інстр. – Квінтет (1994); для скр. з кам. орк. – Поема; для флейти з кам. орк. – Концерт (1978); для фп. – Соната (1978); для органа – Концерт; для арфи – Концертна п'єса; п'єси – для кларнета, валторни; романси; вок. цикли на сл. М.Кудінова; музика до театр. вистав.

Літ.: Рощенко-Авер'янова О. Концерт батька і сина// *Музика*, 1999, №4-5.

ЯРОСЛАВЕНКО (справж. – **ВІНЦКОВСЬКИЙ Ярослав Дмитрович** (30.03.1880, Ярослав – 26.06.1958, Львів) – хор. диригент, композитор. За фахом інженер-залізничник. Навчався у Львів. консерваторії у Я.Галля (1898–1900), закін. Львів. політехнічний ін-т. Один із організаторів муз. вид-ва «Торбан» у Львові (1905). 1945–48 – зав. муз. кабінету б-ки АН УРСР. Член СКУ (з 1940).

Тв.: опера «Відьма» (за М.Гоголем, 1922); оперета «Бабський бунт» (1921) та ін.; кантати; для симф. орк. – Поема; для дух. орк. – 14 маршів; для фп. – думки і колорити (1940); хори на сл. Т.Шевченка, І.Франка, М.Вороного та ін.; романси, пісні; обр. укр. нар. та стрілецьких пісень, пісень ін. народів.

Літ.: Білинська М. 100-річчя Я.Ярославенка// *Музика*, 1980, №3.

ЯРОШЕВСЬКА Людмила Анатоліївна (14.09.1906, Київ – 27.03.1975, Львів) – піаністка, композитор, педагог. Закін. Київський драм. ін-т по кл. фп. В.Пухальського (1930). 1923–36 – концертмейстер у т-рах, викладач муз. шкіл і

муз. технікуму, муз. оформлювач на Укр. радіо, Київ. кіностудії (1939–40). З 1949 – концертмейстер Львів. муз. уч-ща. Член СКУ.

Тв.: опера «Дівчина і Смерть» (за казкою М.Горького); балет «Венеціанський купець» (за У.Шекспіром, 1957); муз. комедія «Адвокат Патлен» (1941); для симф. орк. – 2 увертюри (1954); концерти з орк. – для скр. (1954), для влч. (1940); для орк. нар. інстр. – Сюїта на болг. теми (1962), Симфоніета (1966); для фп. – Фантазія на гуцульські теми, прелюдії, варіації (1935), Ноктюрн (1951), сюїта «Байкал» (1966); для цимбал і фп. – Укр. фантазія (1964); для скр. і фп. – Скерцо (1935); для кларнета і фп. – Соната (1954) та ін.; хори, романси, пісні.

ЯСІНСЬКИЙ Марцелі Антонович (псевдоніми – **Юзеф ДОРОШЕНКО, МАРЦЕЛІЙ**) (1837, передмістя Житомира – 12.1867, Київ) – диригент, муз. критик, композитор-аматор. За походженням поляк. З поч. 1850-х – у Києві. Навчався в Київ. ун-ті, 1857–59 – в Паризькій консерваторії. Диригував симф. орк., виступав як хор. диригент. З 1865 – входив до дирекції РМТ, був кореспондентом газ. «Киевский телеграф». Мав творчі стосунки з М.Лисенком. Автор балетів («Пан Твардовський», «Тіні», «Сомнамбула»), «Думки» для скр. і фп., п'єс для фп. (думки, шумки, козачки та ін.), солоспівів («Доля», сл. В.Сирокомлі та ін.).

Літ.: Загайкевич М. Марцелі Ясінський-Дорошенко// Укр. муз. архів, вип.1, К., 1995.

ЯЦИНЕВИЧ Яків Михайлович (27.11.1869, м. Біла Церква на Київщині – 25.04.1945, м. Кро-

поткін Краснодар. краю, Росія) – хор. диригент, композитор, фольклорист, муз.-громад. діяч. Навчався в Києві співи у Е.Массіні, гри на фп., гармонії і композиції у М.Лисенка, співпрацював з ним 15 років. 1906–17 – зав. муз. частини т-ру М.Садовського в Києві, 1899–1912 – керував хором Київ. ун-ту та політехнічного ін-ту, 1925–30 – міським хором в Одесі. Був репресований. 1940–45 – організатор і керівник Адигейського ансамблю пісні й танцю. Член Т-ва ім. М.Леонтовича, організатор хор. капел.

Тв.: ораторія «Скорботна мати» (сл. П.Тичини, 1925); для симф. орк. – симфонія «1905 рік»; кам.-інстр. п'єси; хори на сл. Т.Шевченка, Б.Грінченка, П.Тичини; хор. обр. (понад 50), серед них – попул. «Заспіваймо» («Сусідка», 1920); церк. композиції – Літургія, колядки, канти (бл. 20); солоспіві – «Весною» (сл. В.Самійленка), «Сон» (сл. О.Маковея) та ін.; вок. дует «Червона калина» (сл. І.Франка), цикл «Сім струн» (сл. Лесі Українки), цикл для баритона з фп. «З тюремних пісень» (сл. М.Кибальчича).

Літ.: Кауфман Л. Пісня знаходить автора, К., 1966; Загайкевич М. Біографія пісні// Культура і життя, 1965, 25 лип.; Філенко Т. Нездоланий зневірою// Музика, 1977, №6; Скорульська Р. Зі сторінок, що неволила тьма...// Музика, 1990, №4.

ЯШКЕВИЧ Іван Адамович (01.02.1923, Нью-Йорк – 07.09.2000, Київ) – педагог, баяніст-виконавець, композитор. Закін. Київ. консерваторію по кл. баяна М.Геліса (1949). З 1941 – соліст-баяніст (незрячий), з 1943 –

викладач Свердловського, з 1946 – Київ. муз. уч-ща, з 1950 – Київ. консерваторії, доцент (1973), проф. (1994).

Тв. для баяна – Укр. полька (1968), Сонатина (1965), конц. обр. тв. класиків і суч. авторів, нар. пісень.

Літ.: Власов В. О творческой деятельности И.А.Яшкевича// Баян и баянисты, вып.6, М., 1964; Вахрамеева Р. Яскрава особистість// Укр. муз. газета, 2001, №1-2 (39–40).

ЯЩЕНКО Леопольд Іванович (02.06.1928, Київ) – фольклорист, хор. диригент, композитор-аматор. Закін. істор.-теор. ф-т Київ. консерваторії (1954), аспірантуру ІМФЕ АН УРСР (1957). 1957–68 – наук. (з 1962 – ст. наук.) співробітник цього ін-ту. Канд. мист-ва (1961). Зазнавав переслідувань влади. З 1972 – методист-організатор, викладач, худож. керівник аматорських нар.-етногр. хорів у Києві. Лауреат Держ. премії України ім. Т.Г.Шевченка (1993), премії ім. П.Чубинського (1992), премії М.Дем'янива «Свобода і мир для України» (1993). Член НСКУ, Нац. Всеукр. муз. спілки.

Тв.: для солістів, хору і симф. орк. – кантата «Поєма про Україну» (1954); для хору без супр. – «Моя Верховина», «Слава Кобзарю!», «Вечірня пісня», «Заздоровна», «Над Черемошем» та ін. (всі на власні сл.), «З Новим вас, люди, роком!» (сл. В.Данилейка) та ін.; пісні для дит. хору, для голосу з фп.; обр. укр. нар. пісень.

Музикознавчі праці: П.Д.Демущий, К., 1957; Українське народне багатоголосся, К., 1962; Г.Г.Верьовка, К., 1963; Держ. засл.

капела бандуристів УРСР, К., 1970; сценарій вистави «Радуйся, земле!», К., 1971; Упор. і вступні статті до зб.: Укр. нар. романси, К., 1961; Буковинські нар. пісні, К., 1963; Укр. нар. багатоголосся, К., 1963 та ін.; записи нар. пісень.

Літ.: Підпала Н. Життя з піснюю// Урядовий кур'єр, К., 1993, 9 лют.; Ткач М. Леопольду Ященку – 70!// Укр. культура, 1998, №4/5.

ЯЩЕНКО Тарас Леопольдович (07.01.1964, Київ) – композитор. Син Л.Ященка. Закін. Київ. консерваторію по кл. композиції І.Карабиця (1969). Хормейстер Будинку культури ім. Я.Батука, 1990 – викладач Київ. ін-ту культури, з 1991 – асистент-стажер консерваторії, Вищої муз. школи у Мюнхені. Член НСКУ.

Тв.: для симф. орк. – 2 симфоністи; для альт-саксофона, маримби (цимбал) та фп. – «Гобелен» (1994); для мідних, ударних і синтезатора – «Adieux» (1994); естр. пісні – «Зацвіла в долині» (сл. Т.Шевченка), «Коломийка» (сл. нар.), «Принесла май весна», «День золотий» (обидві на сл. О.Олеся), «Каблучка» (сл. В.Еллана-Блакитного), «Перед розп'яттям» (сл. Б.Чіпа), «Весняна мрія» (сл. Лесі Українки) та ін.; аранжування стрілецьких пісень для голосу з орк. нар. інстр.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Риман Г. Музыкальный словарь (перевод с немецкого) с дополнением сведений об отечественных композиторах. – М., 1896.
- Биографии композиторов с IV-XIX веков с портретами. – М., 1904.
- Словник українських діячів музичного мистецтва. Склали В.Кривусів, П.Козицький. Машинопис, 1919.
- Грінченко М. Історія української музики. – К., 1922; Нью-Йорк, 1961.
- Научные работники СССР (без Москвы и Ленинграда). – Лен., 1928.
- Финдейзен Н. Очерки по истории музыки в России, т.1, вып.3. – М.-Лен., 1928.
- Блокопитов О. Композитори Радянської України. – Х., 1934.
- Штелин Я. Известия о музыке в России// Музыка и балет в России XVIII в. – Лен., 1935.
- Українська загальна енциклопедія, в 3-х томах. – Л., 1938.
- Лисько З. Матеріали до бібліографії та історії української музики. – Мюнхен, 1947–1961.
- Композитори Советской Украины. – К., 1951.
- Энциклопедія українознавства в 10-ти томах. Словникова частина, I. Гол. ред. В.Кубійович. Вид-во «Молоде життя», 1955–1984, перевид. – Л., 1993.
- Архімович Л. Українська класична опера. – К., 1957.
- Довженко В. Нариси з історії української радянської музики, в 2-х томах. Т.1. – К., 1957; т.2. – К., 1967.
- Советские композиторы. Сост. Г.Бернадт, А.Должанский. – М., 1957.
- Дремлюга М. Українська фортепіанна музика. – К., 1958.
- Грінченко М. Вибране. – К., 1959.
- Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX ст. – К., 1960.
- Композитори Молдавской ССР. – М., 1960.
- Siownik muzykow polskich. – Krakow, I – 1962, II – 1963.
- Спілка композиторів України. Довідник. Упор. А.Муха. – К., 1962 (не тиражовано; машинописна копія).
- Iesko-slovenskэ hudebnnslovník osob a instituci. – Praha, I – 1963, II – 1965.
- Рудницький А. Українська музика. – Мюнхен, 1963.
- Архімович Л., Карішева Т., Шеффер Т., Шреер-Ткаченко О. Нариси з історії української музики, в 2-х томах. – К., 1964.

Canadian Composers Biographies. – Montreal, 1964.

Стефанович М. Київський державний академічний ордену Леніна театр опери та балету ім. Т.Г.Шевченка. – К., 1964.

Шевченко і музика: Нотографічні та бібліографічні матеріали (1861–1961). Склала А.Касперт. – К., 1964.

Журавлев Д. Композиторы Советской Белоруссии. – Минск, 1966.

Музична література УРСР. 1917–1965. Бібліографічний довідник. – Х., 1966.

Правдюк О. Т.Г.Шевченко і музичний фольклор України. – К., 1966.

Энциклопедический музыкальный словарь. Авторы-составители Б.Штейнпресс, И.Ямпольский. Изд. 2-е, исправл. и дополн. – М., 1966.

Миклашевський Й. Музична і театральна культура Харкова кінця XVIII – першої половини XIX ст. – К., 1967.

Боровик М. Український радянський камерно-інструментальний ансамбль. – К., 1968.

М.В.Лисенко у спогадах сучасників. – К., 1968.

Малишев Ю. Солоспіви (нарис та нотатки про українську вокальну лірику). – К., 1968.

Спілка композиторів України. Довідник. Упор. А.Муха і Н.Сидоренко. – К., 1968; 1973 (доп. вид.).

Болотин С. Биографический словарь музыкантов-исполнителей на духовых инструментах. – Лен., 1969.

Історія української дожовтневої музики. – К., 1969.

Архімович Л. Шляхи розвитку

української радянської опери. – К., 1970.

Козицький П. Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування. – К., 1971.

Кто писал о музыке: Словарь. Сост. Г.Бернадт и И.Ямпольский. т.1. – М., 1971; т.2. – М., 1974; т.3. – М., 1979; т.4 (сост. те же и Т.Киселева). – М., 1989.

Мала українська музична енциклопедія. Упор. О.Залеський. – Мюнхен, 1971.

Кузьмін М. Забуті сторінки музичного життя в Києві. – К., 1972.

Тимофєєв В. Український радянський фортепіанний концерт. – К., 1972.

Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, в 2-х томах. – Л., 1999, 2000.

Музыкальная энциклопедия, в 6-ти томах. – М., 1973–82.

Українська радянська енциклопедія (УРЕ), в 12-ти томах. Вид. 2-е, 1974–85.

Терещенко А. Українська радянська кантата і ораторія. 1945–1975. – К., 1975.

Шевченківський словник, в 2-х томах. – К., 1976, 1977.

Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII-XVIII в. – К., 1978.

Гордійчук М. На музичних дорогах. – К., 1978.

Советские композиторы и музыковеды. Т.1, сост. Г.Бернадт и И.Ямпольский. – М., 1978; т.2, сост. Л.Григорьев и Я.Платек. – М., 1981; т.3, сост. Л.Григорьев, А.Модин, Я.Платек. – М., 1989.

Союз композиторов Украины. Справочник. Сост. А.Муха. – К., 1978; 2-е доп. – К., 1984.

Булат Т. Український романс. – К., 1979.

Гордійчук М. Фольклор і фольклористика. – К., 1979.

Пархоменко Л. Українська хорова п'еса. – К., 1979.

Клин В. Українська радянська фортепіанна музика. – К., 1980.

Кузик В. Українська радянська лірична пісня. – К., 1980.

Рудницький А. Про музику і музик. – Нью-Йорк, Париж, Сідней, Торонто, 1980.

Терещенко А. Українська радянська кантата і ораторія. 1917–1943. – К., 1981.

Степаненко М. Українська фортепіанна музика. – К., 1983.

Гордійчук М. Музика і час. – К., 1984.

Зинькевич Е. Динаміка оновлення: українська симфонія на сучасному етапі в світлі діалектики традицій і новаторства. – К., 1986.

Українські композитори. Біобібліографічний довідник. Упор. М.Дитиняк. – Едмонтон, Альберта (Канада), 1986.

Справочник баяниста. Сост. А.Басурманов. Изд. 2-е. – М., 1987.

Історія української музики, в 6-ти томах. Т.1. – К., 1989; т.2, 3. – К., 1990; т.4. – К., 1992; т.5. – К., 2004.

Українська музична спадщина: статті, матеріали, документи, вип.1. – К., 1989.

Історія української радянської музики. – К., 1990.

Кузнецов В. Концерти і сонати для баяна. – К., 1990.

Музыкальный энциклопедический словарь (МЭС). – М., 1990.

Водяний Б., Олексин Г., Ціж М. Короткий словник діячів української музичної культури. – Тернопіль, 1992.

Михальчишин Я. З музикою крізь життя. – Л., 1992.

Музична Харківщина. – Х., 1992.

Харківський інститут мистецтв ім. І.П.Котляревського. – Х., 1992.

Медведик П. Діячі української музичної культури: Матеріали до біобібліографічного словника// Записки НТШ, т.СХХХVI. Праці Музикознавчої комісії. – Л., 1993.

Sonevutskyi I., Palidvor-Sonevutska N. Dictionary of Ukrainian composers. – New-York, 1993; L'viv, 1997 (reprint).

Одесская консерватория: забытые имена, новые страницы. – Од., 1994.

Український музичний архів: документи і матеріали з історії української музичної культури, вип.1. – К., 1995; вип.2. – К., 1999; вип.3. – К., 2003.

Витвицький В. За океаном. – Л., 1996.

Мистецтво України: біографічний довідник. Упор. А.Кудрицький, М.Лабінський. За ред. А.Кудрицького. – К., 1997.

Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. – К., 1998.

Гайдабура В. Театр, захований в архівах. – К., 1998.

Михайленко Н., Фан Динь Тан. Справочник гітариста. – К., 1998.

Музыка: Большой энциклопедический словарь, 2-е изд. – М., 1998.

Столярчук Б. Рівненське музичне училище (1955–2000). – Рівне, 2000.

Музикознавство Дніпропетровщини, вип.1, 2. – Дніпроп., 2002.

Росул Т. Музичне життя Закарпаття 20–30-х років ХХ ст. – Ужгород, 2002.

Сучасні композитори України – довідник сучасних композиторів України. Вип.1.// Керівник проекту К.Цепколенко, ред.-упор. О.Перепелиця, Ю.Семенов. – Од., 2002.

Мазена Л., Мазена Т. Шлях до музичної академії у Львові, у 2-х томах. – Л., 2003.

Одеській державній музичній

академії ім. А.В.Нежданової – 90! – Од., 2003.

Сторінки історії Львівської державної музичної академії ім. М.В.Лисенка. – Л., 2003.

Академія музичної еліти України. Історія та сучасність. До 90-річчя Національної музичної академії України ім. П.І.Чайковського. – К., 2004.

Муха А. І.

М 92 Композитори України та української діаспори : Довідник. – К. : Муз. Україна, 2004. – 352 с.

ISBN № 966-8259-08-4

Довідник містить понад 1000 статей, в яких подано стислі відомості про життя та творчий доробок українських композиторів від найдавніших часів до наших днів, включаючи тих митців, які працювали і працюють поза межами України. До більшості статей додається бібліографія.

Видання розраховане на фахівців та широке коло читачів.

ББК 85.313 (4УКР) я2

Довідкове видання

Антон Іванович Муха

КОМПОЗИТОРИ УКРАЇНИ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ

Довідник

Редактор *Н. В. Петішкіна*

Технічний редактор *В. М. Пономаренко*

Художнє оформлення *І. В. Кривошея*

Комп'ютерний набір *Н. О. Шкути*

Комп'ютерна верстка *О. І. Жабіна*

Формат 84x108 1/32. Умов. - друк. арк. 18,48.

Облік. - вид. арк. 26,5. Тираж 3000 прим.

Вид. № 5003. Замовлення № 4-307.

Видавництво «Музична Україна»,
01004, м. Київ - 4, вул. Пушкінська, 32 а

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія ДК № 62 від 25.05.2000 р.

ЗАТ «Книга». 04553, м. Київ, вул. Артема, 25

Свідоцтво про внесення до Державного
реєстру виготівників серія ДК № 1911